

Diasporlarımızın fəaliyyəti

2010-cu il

- **Əliqızı, Şəmsiyyə.** Virtual dünya diaspor quruculuğu işinə rəşional yanaşma tələb edir // İki sahil.-2010.-6 yanvar.-№ 1.-S.10.
- **Bədəlov, Əliqismət.** Dünya azərbaycanlılarının bir Vətəni var – Azərbaycan // Xalq qəzeti.-2010.-12 yanvar.-№ 7.-S.4.
- **İdrisovlu, Ağalar.** Diaspora - faciələrimiz, problemlərimiz və uğurlarımız // Azad Azərbaycan.-2009.-30 dekabr.-№ 191.-S.5.
- **Vəfa, Zeynal.** Qürbətdə vətən eşqilə döyünən ürək // Azərbaycan.-2010.-7 yanvar.-№ 3.-S.5.
- **Fərhadova, Aytən.** DAK-lara birləşmək təklif olunur // Ekspres.-2010.-8 yanvar.-№ 3.-S.4.
- **Günay.** “Norveçdə Azərbaycanı tanıyırlar və sevirilər” // Paritet.-2010.-9-11 yanvar.-№ 1.-S.7.
- **Nigar.** Vidadi Salahov: "Azərbaycanlılar Qazaxıstanın bütün dövlət orqanlarında çalışırlar" // Palitra.-2010.-8 yanvar.-№ 2.-S.5.
- **Şirinov, Elbar.** "Almaniyadakı türk toplumu Qarabağ məsələsində Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyir" // Təzadlar.-2010.-2-4 - fevral.-№21-22.-S.7.
- **Nigar.** “Hollandiya və Belçika kitabxanalarına Azərbaycanla bağlı kitablar təqdim etmişik” // Palitra.-2010.-2 fevral.-№ 12.-S.10.
- **Abdullayeva, Fəxriyyə.** Qadınlar diaspor işində // Mədəniyyət.-2010.-3 fevral.-№ 8.-S.4.
- **Cəfərli, Elman.** "İranda islam rejimi süquta gedir" // Olaylar.-2010.-3 fevral.-№ 16.-S.7.
- **Bağirov, Aydın.** Ukraynadakı Azərbaycan diasporundan ermənilərə ciddi zərbə // 525-ci qəzet.-2010.-27 fevral.-№ 38.-S.8.
- **Türkdilli xalqların diasporları arasında əməkdaşlıq yeni mərhələdə** // Kaspi.-2010.-2 mart.-№ 38.-S.9.
- **P. Sultanova.** Xaricdə yaşayan türklərlə iş üzrə idarə yaradılıb // 525-ci qəzet.-2010.-2 mart.-№ 39.-S.1, 5.
- **Aqil.** DAK-ın XI qurultayı keçiriləcək // 525-ci qəzet.-2010.-4 mart.-№ 41.-S.2.
- **Şəldiyev, S.** “Bu, maliyyə vəziyyəti yaxşı olan bir siyasi lobbinin apardığı kampaniyadır” // Paritet.-2010.-11-12 mart.-№ 24.-S.3.
- **Günay.** “Güclü lobbiçilik üçün bir sıra yollar aranmalıdır” // Paritet.-2010.-11-12 mart.-№ 24.-S.10.
- **Həmid, Səxavət.** Diasporumuz etiraz edir // Mərkəz.-2010.-13 mart.-№ 46.-S.13.
- **Aslan, Qədir.** Moldovadakı soydaşlarımız vahid ideya ətrafında birləşmişlər // Respublika.-2010.-16 mart.-№ 58.-S.5.

- **Mustafazadə, Nihad.** Azərbaycan diasporu yeni inkişaf mərhələsində // Respublika.-2010.-16 mart.-№ 58.-S.5.
- **Fuad.** Özbəkistandakı diasporumuz dünya parlamentlərini ədalətli qərarlar çıxarmağa çağırır // Paritet.-2010.-18-19 mart.-№ 27.-S.11.
- **Türkdilli Xalqların diaspor rəhbərliyi "Bakı-Xəbər" in qonağı oldu** // Bakı xəbər.-2010.-19 mart.-№ 312.-S.6.
- **Əsədova, G .** Hollandiya telekanalları Xocalı soyqırımı haqda film göstərib // Paritet.-2010.-30-31 mart.-№ 29.-S.5.
- **"Azərbaycan və Türkiyə diasporu birləşib Xocalı soyqırımını dünyaya tanıda bilər"** // Paritet.-2010.-1-2 aprel.-№ 30.-S.7.
- **Sadayoğlu, Pərviz., Azəri, Nadir.** Diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir // Yeni Azərbaycan.-2010.-7 aprel.-№ 58.-S.7.; 8 aprel.- № 59.-S.7.
- **Günay Əsədova.** Türkiyədəki diasporumuz ermənipərəst yalanı ifşa etdi // Paritet.-2010.-8-9 aprel.-№ 33.-S.5.
- **Süleyman.** Ermənilərin həyata keçirdiyi soyqırım və deportasiya siyasətini... // Olaylar.-2010.-13 aprel.-№ 54.-S.4.
- **Diaspor + Lobbicilik** // Euroxəbər.-2010.-31 mart-14 aprel.-№ 6.-S.3.
- **Kərimov, Azər.** Lobbicilik və diaspor işində keyfiyyətə yeni mərhələ // Respublika.-2010.-18 aprel.-№ 81.-S.4.
- **Günay.** "Can Azərbaycan" televiziyasında əsasən milli mədəniyyətimiz təbliğ olunur // Paritet.-2010.-20-21 aprel.-№ 38.-S.11.
- **Cavadlı, Natiq.** «Diasporanın mövqeyini qətiyyətlə pisləyirəm» // Bizim yol.-2010.-23 aprel.-№ 70.-S.7.
- **Ömərrov, İbrahim.** Ukraynada yaşayan Azərbaycanlı gənclərin 1-ci Forumu keçirilmişdir // Xalq qəzeti.-2010.-27 aprel.-№ 89.-S.6.
- **Azad.** Azərbaycan lobbisi Ağ Evə hücumu keçir // Həftə içi.-2010.-30 aprel.-№ 75.-S.1.
- **Sultanova, P.** "Dəfələrlə birləşmə adı altında DAK ən nüfuzlu ziyalıları itirib" // 525-ci qəzet.-2010.-30 aprel.-№ 76.-S.5.
- **İlkin.** Azərbaycançılıq ideyası azərbaycanlıların milli birliyinin təminatçısıdır // Palitra.-2010.-4 may.-№ 47.-S.5.
- **Ağayev, İsmayıl.** Dünya azərbaycanlılarının diaspora kimi təşkilatlanması Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır // Yeni Azərbaycan.-2010.-6 may.- №79.-S.3.
- **Süleyman.** Hollandiyada erməni təbliğatı daha güclüdür // Olaylar.-2010.-7 may.-№ 72.-S.4.
- **Həsənov, Əli.** Heydər Əliyev və milli dövlətçilik təlimi – azərbaycançılıq // Xalq qəzeti.-2010.-9 may.-№ 100.-S.3-4.

- **Paşayeva, Qənirə.** Azərbaycan diasporunun inkişaf istiqamətləri // Dirçəliş XXI əsr.–2010.-№141-142.-S.349-355.
- **Zülfüqaroğlu, Əli.** "50 milyonluq Azərbaycan güclü dövlətə çevriləcək" // Həftə içi.-2010.-12 may.-№82.-S.1, 3.
- **Günay.** "Hollandiyada "Azərbaycan cüdo günü" keçirilib // Paritet.-2010.-22-24 may.-№ 51.-S.10.
- **İsmayılov, İmamverdi.** Azərbaycançılıq məfkurəsi qloballaşmanın mənəvi aşınma təzahürlərinə qarşı etibarlı sığdır // Azərbaycan.-2010.-26 may.-№ 113.-S.4.
- **Əsədova, Günay.** Lobbilərin və diasporların müharibəsi // Paritet.-2010.-27-31 may.-№ 53.-S.6.
- **Salmanqızı, Elcan.** Azərbaycan üçün azərbaycançılıq ideologiyası ilə! // Kaspi.-2010.-1 iyun.-№ 94.-S.12.
- **Azadi, Sevinc.** Azərbaycançılıq - bizi birləşdirən dəyər // İki sahil.-2011.-9 dekabr.-№ 226.-S.13.
- **Orxan, Vüqar.** Birlik və həmrəyliyin gerçək ifadəsi // Ədalət.-2010.-25 iyun.-№ 111.-S.4.
- **Eltürk, Elnur.** "Əsas məqsəd diasporumuzu hərəkətə gətirməkdir" // Təzadlar.-2010.-8-10 iyul.-№ 113/114.-S.12.
- **Sultanova, P.** "Əsas məqsədimiz soydaşlarımızı bir araya gətirmək, Azərbaycanı təbliğ etməkdir" // 525-ci qəzet.-2010.-10 iyun.-№ 103.-S.4.
- **Nigar.** Estoniyada "Azərbaycan radiosu" açmağı planlaşdırırıq // Palitra.-2010.-25 iyun.-№ 67.-S.5.
- **Ədilzadə, Ədil.** "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bizim üçün də dayaqdır" // Olaylar.-2010.-13 iyul.-№ 114.-S.11.
- **NAYO-nun yeni saytı Azərbaycan və Norveç haqqında məlumat mərkəzi olacaq** // Palitra.-2010.-3 avqust.-№ 82.-S.6.
- **«Diasporumuzun güclü olması üçün sistemli işləmək lazımdır»** // Kaspi.-2010.-11 avqust.-№ 137.-S.8.
- **Turqut.** "Diaspor təşkilatlarının rəhbərliyinə ictimai nüfuzu olmayan şəxsləri gətirirlər" // Xalq Cəbhəsi.-2010.-9 sentyabr.-№ 163.-S.6.
- **Cavid.** Diasporanın problemləri həllini gözləyir // Xalq Cəbhəsi.-2010.-25-27 sentyabr.-№ 173.-S.5.
- **Qardaşlı, Azər.** Ukraynada yaşayan soydaşlarımız müstəqil Azərbaycanı layiqincə təmsil edirlər // 525-ci qəzet.-2010.-29 sentyabr.-№ 177.-S.2.
- **Firdovsi.** "DAK-ın qurultayı Almaniya olacaq" // Şərq.-2010.-1 oktyabr.-№ 172.-S.10.
- **Fuad.** Diasporumuz Mətyu Brayzaya dəstək oldu // Paritet.-2010.-5-6 oktyabr.-№ 103.-S.7.
- **Nuriyev, Azər.** Türklər və azərbaycanlılar erməni diasporuna qarşı çıxacaq lobbini yaratmalıdırlar // Kaspi.-2010.-8 oktyabr.-№ 177.-S.4.
- **Aydınoglu, Tahir.** Vətəndən uzaqlarda... // Xalq qəzeti.-2010.-16 oktyabr.-№ 227.-S.6.

- **Bir millətin neçə diasporu olar?** // Bakı Xəbər.-2010.-22-24 oktyabr.-№ 444.-S.6.
- **Süleyman.** Birləşmiş Ştatlar və Avropanın bizə, türkcə qarşı bir düşmənçiliyi var // Olaylar.-2010.-23-25 oktyabr.-№ 180.-S.4.
- **Fuad.** Gələn ilin martında Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayı olacaq // Paritet.-2010.-4-5 noyabr.-№ 116.-S.11.
- **ABŞ azərbaycanlıları ara seçkilərin strateji nəticələrindən razıdırlar** // 525-ci qəzet.-2010.-6 noyabr.-№ 205.-S.7.
- **S. Elmanoğlu.** Diaspor quruculuğu sahəsində həlledici mərhələ // Azərbaycan.-2010.-11 noyabr.-№ 249.-S.4.
- **Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin bəyanatı** // Xalq qəzeti.-2010.-12 noyabr.-№ 250.-S.6.
- **Turqut.** Frankfurt da Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi keçiriləcək // Xalq cəbhəsi.-2010.-23 noyabr.-№ 210.-S.4.
- **Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin proqramı açıqlanıb** // Mərkəz.-2010.-23 noyabr.-№ 213.-S.4.
- **Bayramqızı, Əfsanə.** Yeni reallıqlar və inkişaf naminə həmrəylik // Xalq qəzeti.-2010.-25 noyabr.-№ 258.-S.6.
- **Seyidov, Vüqar.** Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresi keçirilir // Xalq qəzeti.-2010.-28 noyabr.-№ 261.-S.2.
- **Hüseynzadə, Fuad.** Diaspordan lobbiçiliyə doğru // Paritet.-2010.-27-29 noyabr.-№ 125.-S.11.
- **Seyidov, Vüqar .** Frankfurt da Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi başa çatdı // Xalq qəzeti.-2010.-30 noyabr.-№ 262.-S.5.
- **Sultanova, P.** "Diaspora işində gənclərin, xüsusilə tələbələrin rolu daha da artacaq" // 525-ci qəzet.-2010.-7 dekabr.-№ 223.-S.2.
- **İbrahimov, İbrahim.** Fəxr edirəm ki, Azərbaycanlıyam // İki sahil.-2010.-7 dekabr.-№ 227.-S.12.
- **Hüseynli, İxtiyar .** Ən böyük azərbaycanlı // Azərbaycan.-2010.-9 dekabr.-№ 270.-S.2.
- **Cəfərli, Real.** DAK yenidən təşkilatlandı // Xalq Cəbhəsi.-2010.-9 dekabr.-№ 222.-S.4.
- **Mikayıloğlu, Ramiz.** "Bir günəşin zərrəsiyik..." // Kaspi.-2010.-8 dekabr.-№ 216.-S.13.
- **Dünya azərbaycanlıları vahid amal ətrafında səfərbər olurlar** // Azərbaycan.-2010.-17 dekabr.-№ 277.-S.3.
- **BDM Türkiyədə bir sıra tədbirlər keçirib** // Mərkəz.-2010.-17 dekabr.-№ 231.-S.5.; 18 dekabr.-№ 232.-S.5.; 21 dekabr.-№ 233.-S.3.
- **Dünyanın müxtəlif ölkələrində 370-dən çox Azərbaycan diaspor təşkilatı fəaliyyət göstərir** // Xalq qəzeti.-2010.-18 dekabr.-№ 278.-S.3.

- **Kamalqızı, Rəfiqə.** 2011-ci ildə Dünya Azərbaycanlılarının III qurultayı keçiriləcək // Səs.-2010.-18 dekabr.-№ 236.-S.5.
- **Sultanova, P.** “DAK-ın bizdən ayrılan qanadı ilə birləşmək üçün komissiya yaradılıb” // 525-ci qəzet.-2010.-18 dekabr.-№ 232.-S.14.
- **Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi 2010-cu ildəki fəaliyyətinə yekun vurur** // Azərbaycan.-2010.-21 dekabr.-№ 280.-S.4.
- **Fuad.** Diasporların müharibəsi // Paritet.-2010.-21-22 dekabr.-№ 135.-S.3.
- **Nigar.** Londondakı “Azərbaycan Evi” diaspor mərkəzinə çevrilir // Palitra.-2010.-24 dekabr.-№ 139.-S.5.
- **Bayramqızı, Əfsanə.** Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi bütün soydaşlarımızı müstəqil Azərbaycan ətrafında birləşdirir // Xalq qəzeti.-2010.-24 dekabr.-№ 283.-S.3.
- **Əlizadə, Tofiq.** Məqsədimiz - Azərbaycanın qüdrətlənməsidir // Euroxəbər.-2010.-15-28 dekabr.-№ 23.-S.6.
- **Rauf Əliyev.** Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları ABŞ-da fəaliyyətlərini genişləndirirlər // Xalq qəzeti.-2010.-28 dekabr.-№ 286.-S.5.
- **Orucov, Əliyar .** “Azərbaycançılıq dünya azərbaycanlılarını birləşdirən və onlara kimliyini tanıdan milli ideologiyadır” // Palitra.-2010.-29 dekabr.-№ 141.-S.5.
- **Məmmədov, Əhməd.** Milli birlik bizi birləşdirən əsas dəyərdir // Azərbaycan.-2010.-30 dekabr.-№ 288.-S.10.
- **Cəfərli, Rəşad.** Milli həmrəyliyimizin banisi // Azərbaycan.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.5.
- **Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müraciəti** // Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.3.
- **Mahmudov, Allahverdi.** Azərbaycanlıları birləşdirən dəyərlər- milli birlik və həmrəylik ideyaları // Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.8.
- **Kazımov, Mirkazım.** Dünya azərbaycanlılarının birliyi müstəqil Azərbaycanı daha da qüdrətləndirir // Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.7.
- **İsmayılbəyli, Süleyman.** 2011-ci ildə Azərbaycanın diaspor həyatını çox mühüm hadisələr gözləyir // Olaylar.-2010.-31 dekabr-10 yanvar.- № 225.-S.9.
- **Nazim İbrahimov:"Azərbaycan diasporunun vəziyyəti, inkişafı və dünyada real gücə, söz sahibinə çevrilməsi dövlət başçısının daim diqqətindədir"** // Milli Məclis .-2010.-№11-12.-S.38-43.

Virtual dünya diaspor quruculuğu işinə rəşional yanaşma tələb edir

Müsaibimiz Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Rasim Əliquliyevdir

Şəmsiyyə Əliqızı

- Rasim müəllim, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın vahid informasiya məkanı ətrafında konsolidasiyası qloballaşma dövrünün diktə etdiyi zərurətdir. Bu istiqamətdə hansı addımlar atılmışdır?

- Qloballaşan dünyada dövlətlərin xarici siyasət və diplomatiya sahəsində qazandığı nailiyyətlər bir sıra meyarlarla yanaşı, həm də onun xaricdə formalaşdırdığı diasporun potensial imkanları ilə ölçülür. Azərbaycan dövləti də məhz bu reallıqdan çıxış edərək, müxtəlif səbəblərdən xarici dövlətlərdə yaşamağa məhkum olunmuş soydaşlarımızın Ana Vətənlə əlaqələrini genişləndirmək, onların milli-mənəvi birliyinə nail olmaq üçün ardıcıl və sistemli tədbirlər həyata keçirir. Son illər diaspor quruculuğu sahəsində gerçəkləşdirilən vahid dövlət siyasətinin prioritet məqsədi xaricdə yaşayan soydaşlarımızda milli özünüdərkə gücləndirmək və onları milli mənafeələrə naminə səfərbər etməkdir.

Bəşəriyyətin mövcudluq tarixi göstərir ki, xalqların taleyində mühüm rol oynamış, davamlı milli inkişaf strategiyasının müəllifinə çevrilmiş böyük siyasi liderlər həm də birləşdirici keyfiyyətləri ilə əbədiyaşarlıq hüququ qazanmışlar. Bu gün hamı etiraf edir ki, məhz ulu öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın istəyilə hakimiyyətə qayıdışından sonra Azərbaycanda əldə edilmiş milli birlik respublikamızın ən qiymətli mənəvi-ideoloji sərvətlərindən biridir. Xalqın təhtəşüurunda bütöv, milli şəxsiyyət kimi təcəssüm olunan Heydər Əliyev dühası Azərbaycana ikinci rəhbərliyi dövründə vətəndaş sülhü və ümumxalq həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsi xəttini davam etdirmiş, bu siyasi xətti özünün konkret addımları ilə kamil elmi-nəzəri konsepsiya səviyyəsinə qaldırmışdır. Ümummilli lider cəmiyyətin bütövləşməsi, azərbaycançılıq ideologiyasının milli həmrəyliyin aparıcı amilinə çevrilməsi istiqamətində mühüm işlər görmüş, ümumxalq birliyinin politoloji-nəzəri əsaslarını irəli sürmüşdür. “Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam” - deyən ulu öndər yeritdiyi siyasətlə dünya azərbaycanlılarının siyasi-mənəvi liderinə çevrilmişdir.

2003-cü ildən ölkəmizə rəhbərlik edən Prezident İlham Əliyev ötən müddət ərzində Azərbaycanın hüdudlarından kənarında yaşayan soydaşlarımızın vahid ideologiya və milli mənəvi dəyərlər sistemi ətrafında birləşməsinə, onların malik olduğu böyük potensialın ümummilli problemlərinin həllinə yönəldilməsinə xidmət edən bir sıra tədbirlər həyata keçirmişdir. Respublikamızın hazırkı dinamik inkişaf mərhələsində dünya azərbaycanlılarının milli məqsədlərin reallaşdırılması ruhunda köklənməsi, qarşıda duran strateji hədəflərin dəqiq müəyyənləşdirilməsi zərurətə çevrilmişdir. Eləcə də, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın birlik və həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsi, mədəni irsimizin qorunması və təbliği, digər xalqların diasporları ilə hərtərəfli əlaqələrin inkişafı, türk dünyasının birliyi

istiqlalında fəaliyyətin intensivləşməsi, virtual dünyanın sərhədsiz imkanlarından səmərəli istifadə edilməsi istiqamətində mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir.

- Virtual Azərbaycanın yaradılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər haqqında məlumat verərdiniz?

- Virtual dünya XXI əsrin başlanğıcında real dünya ilə həmahəng formalaşan, İnternet vasitəsi ilə insanları bir-birinə bağlayan, onlar arasında heç bir məhdudiyət olmadan sosial kommunikasiya mühiti yaradan, obrazlı desək, “dünyanı kiçildən” bir gerçəklikdir. Coğrafi məkan üzərində formalaşmış virtual məkan Yer kürəsinin yeni xəritəsini, siyasi-coğrafi arxitekturasını müəyyənləşdirir. Virtual dünyanın formalaşması vasitələri kimi isə ilk növbədə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları çıxış edir.

Virtual məkan, virtual dünya reallıqları hələlik insanlar tərəfindən tam mənası ilə qavranılmasa da, irəlidə gözlənilən təzahürlər dərk olunmasa da, qarşılıqlı proses olaraq indiyədək coğrafi məkan anlamında yanaşdığımız vətən anlayışına yeni baxış formalaşdırır. İndiyə qədər vətən anlayışı konkret ərazi, məkan hüdudlarında (dövlət, mahal, bölgə və s.) dərk edilirdisə, XXI əsrin yeni reallıqları artıq “virtual vətən” anlayışını da meydana çıxarır. Başqa sözlə, cəmiyyətin müxtəlif sferaları qloballaşdığı kimi, vətən hissi də, qüruru da qloballaşır. Zaman və məkana sığmayan virtual Vətən insanın duyğu orqanları ilə deyil, təfəkkürü, yüksək intellekti, düşüncəsi ilə dərk olunur. Bu kontekstdə vətən təkcə üzərində gəzdiyimiz, son mənzildə baş qoyduğumuz torpaq deyildir. Vətən, eyni zamanda, əsrlərdən bu yana folklorumuzu, adət-ənənələrimizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi, dilimizi, dinimizi, tariximizi özündə əks etdirən informasiya məkanıdır. Xalqımızın milli informasiya məkanı min illərdən bu günə gəlib çatmış, zəngin, dəyərli informasiyalar əsasında formalaşmışdır.

Tarixən müxtəlif xalqlar bir coğrafi məkandan digərinə köçüb məskunlaşmağa, yaşadıkları coğrafi ərazini bu və ya digər səbəblərdən tərk etməyə məcbur olmuşlar. Lakin bir müddətdən sonra məskunlaşdıkları məkanı vətən kimi qəbul etməyə başlamışlar. Çünki həmin insanlar məskunlaşdıkları coğrafi məkana həm də milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini, bir sözlə, bu xalqa məxsus informasiya məkanını da gətirmiş, qərinələr boyu formalaşmış informasiya mühitində özlərini vətəndəki kimi hiss etmişlər. Başqa sözlə, tamamilə özgə, yad olan coğrafi məkan da Ana Vətənin bir hissəsi olan informasiya mühitinin təsiri altında tədricən doğmalaşır, vətənə çevrilir.

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin təmin olunması istiqamətində qarşıda duran ən mühüm vəzifələrdən biri milli informasiya məkanını qloballaşdırmaq, həmvətənlərimiz arasında ortaq informasiya mühitinə çevirmək, milli-mənəvi dəyərlərin daşıyıcısı olan informasiya resurslarına çıxışı təmin etmək və bu sahədə mövcud olan problemləri həll etməkdir.

Beləliklə, XXI əsr inanılmaz elmi-texnoloji inkişafı ilə yeni bir Azərbaycanın yaranışına bünövrə qoyur. Bu, virtual məkanda formalaşan, konkret ərazi hüdudları və sərhədlərlə məhdudlaşmayan virtual Azərbaycandır. Qloballaşan dünyanın sərt reallıqları konkret ərazi, sərhəd, dil, din, milli-mənəvi dəyərlər əsasında formalaşan Azərbaycan dövləti ilə yanaşı, “virtual Azərbaycan”ın da yaradılmasını son dərəcə aktual məsələyə çevirir. Virtual Azərbaycan elə Virtual Vətən deməkdir. Virtual məkanın hansı bir nöqtəsində Azərbaycan dəyərlərini, həqiqətlərini əks etdirən bir kontent-sərvət varsa, o da vətənin bir damlasıdır. Yer kürəsinin müxtəlif guşələrinə

səpələnmiş azərbaycanlılar virtual informasiya məkanı ilə ana vətəni, qohum-əqrəbası, yaxınları ilə əlaqə saxlamalı, adət-ənənələrini, dəyərlərini unutmamalı, onları qorumalı və inkişaf etdirməlidir. XXI əsrdə dünya azərbaycanlıları dedikdə, təkcə coğrafi deyil, həm də virtual Azərbaycanın “sakinləri” olan soydaşlarımız nəzərdə tutulmalıdır. Ana Vətəndən ayrı düşmüş azərbaycanlılar məhz müasir informasiya texnologiyalarının köməyi ilə “Virtual Vətən” formalaşdırmalıdır.

Müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların coğrafi vətənlə bağlılığının təmin edilməsi baxımından virtual Azərbaycanın yaradılması istiqamətində əməli tədbirlər həyata keçirməyin vaxtı çatmışdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar təkcə coğrafi məkandan - Ana torpaqdan deyil, həm də milli informasiya məkanından kənar düşmüşlər. Qeyd etmək lazımdır ki, Virtual Vətən yaratmağa nail olmuş bir sıra xalqlar nəinki özlərini bu təhlükədən hifz etmiş, həm də təşkilatlanaraq, həmrəylik nümayiş etdirərək, dünya siyasətinə əhəmiyyətli dərəcədə nüfuz imkanları qazanmışlar. Bu baxımdan, hazırda qarşımızda duran ən başlıca vəzifə dünya azərbaycanlılarını məhz virtual məkan üzrə səfərbər etmək, milli mənəvi və ideoloji dəyərlər əsasında silahlandırmaqdır. Yalnız Virtual Azərbaycan vasitəsilə formalaşacaq milli informasiya mühiti xaricdəki soydaşlarımızın vahid məram və məqsədlər ətrafında konsolidasiyasına etibarlı zəmin formalaşdırıla bilər.

Əslində, bunu XXI əsrin ideologiyası diktə edir. Bu bərdə akademik Ramiz Mehdiyev “Azərbaycan 2003-2008: reallığa çevrilən qeyri-adi zaman” əsərində haqlı olaraq yazır ki, XXI əsrdə bəşəriyyəti ağışuna almış qloballaşma dalğası, xüsusən də müstəqilliyini yenidən qazanmış dövlətlər qarşısında zamanla ayaqlaşmaq, onun tələblərinə uyğun siyasət yeritmək, müasir dünya siyasətinin reallıqlarını düzgün dəyərləndirmək kimi mühüm vəzifələr müəyyənləşdirmişdir. Eyni zamanda, amerikalı filosof T. Fridmanın bu fikrini də bölüşür ki, əgər ötən əsrdə böyük dövlətlər kiçikləri udurdularsa, XXI əsrdə “sürətli” dövlətlər “ləng”, “astagəl” dövlətləri həzm edəcəklər. Bununla filosof hazırda dünya nizamında yeni geosiyasi reallıqların meydana çıxdığına, çevik xarici və daxili siyasət yeridən kiçik dövlətlərin beynəlxalq münasibətlər sistemindəki mövqeyinin əsaslı dərəcədə möhkəmləndiyinə işarə edir. Yəni “virtual dünya”da hər bir dövlətin gücü və qüdrəti onun intellektual potensiala, informasiya texnologiyalarına nə dərəcədə yiyələnməsi, informasiya resursları vasitəsilə qloballaşan dünyaya təsir imkanları ilə müəyyən olunacaqdır. Biliklərə əsaslanan iqtisadiyyat quran, virtual informasiya məkanının reallıqlarına uyğun çevik siyasət yeridən dövlətlər qloballaşan dünyanın yeni siyasi simasının müəyyənləşməsində əsas söz sahibi kimi çıxış edəcəklər.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeritdiyi siyasətin fəvqündə məhz ölkənin virtual dünyada layiqli yerinin təmin edilməsi, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı yolu ilə ölkədə insan kapitalının möhkəmləndirilməsi məqsədi dayanır. Dövlət başçısı çıxışlarında daim vurğulayır ki, ölkədə həyata keçirilən yeni neft strategiyasının, sosial-iqtisadi islahatların uğurları davamlı və tarazlı inkişaf baxımından zəruri olan zəngin intellektual resursların, insan kapitalının formalaşmasına xidmət etməlidir: “İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq görərik ki, onlarda uğurun əsas səbəbi neft-qaz deyil, bilikdir, savaddır, müasirlikdir. Bizdə isə həm bu olmalıdır, həm də əlbəttə ki, təbii ehtiyatlar da var. Bu amillərin sintezi Azərbaycanı çox qabaqcıl, müasir ölkəyə çevirəcəkdir”.

- Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi istiqamətində mövcud olan əsas problemlərdən biri də transliterasiya ilə bağlıdır. Elə son əsrdə ölkəmizdə 3 qrafikadan - ərəb, kiril və latın qrafikalarından istifadə olunması indiyə qədər dərc olunmuş informasiya resurslarının - kitab, jurnal və digər yazı materiallarının təşkil etdiyi milli informasiya məkanımızı da 3 hissəyə bölür. Bunun da hansı problemlər yaratdığı hamıya məlumdur. İnformasiya texnologiya-larının imkanlarından istifadə etməklə bu problemi necə həll etmək olar?

- Bəli, xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycan dilində danışıqlar da, obyektiv və subyektiv səbəblərdən müxtəlif əlifbalardan istifadə edirlər. Bunun da hansı problemlər yaratdığı hamıya məlumdur. Ona görə də bütün dünya azərbaycanlıları arasında qrafika problemini aradan qaldırmaqla ümumi informasiya mühitini yaratmaq üçün müxtəlif dillərin əlifbasında olan hərflərin qarşılıqlı çevrilməsini - konvertasiyasını həyata keçirən xüsusi proqram təminatı vasitələrinin hazırlanması aktual məsələlərdən biri kimi qarşımızda durur. Bunun da nəticəsində dünyanın istənilən ölkəsində yaşayan hər bir azərbaycanlı kompyuterin ekranında yerləşdirilmiş cədvəldə bir düyməni basmaqla istədiyi qrafikanı seçib lazımi məlumatı oxuyacaq, eyni zamanda, digər qrafikadan istifadə edən azərbaycanlılarla heç bir maneə olmadan elektron yazışmalar aparacaq.

Transliterasiya probleminin həll olunacağı halda, İnternetdə Azərbaycana məxsus tarixi, coğrafi, musiqi, folklor və s. incilərin adları da müəyyən bir standart əsasında başqa dillərin qrafikalarında yazılar, virtual məkanda axtarış vaxtı bu adlarla bağlı çoxçeşidli adlar meydana gəlməz.

- Virtual məkanda hər bir dövlətin gücü və qüdrəti həm də onun malik olduğu elektron informasiya resurslarının çəkisi ilə ölçülür. Azərbaycanda bu istiqamətdə aparılan işləri qənaətbəxş hesab etmək olarmı?

- Təsadüfi deyildir ki, hazırda dünyanın inkişaf etmiş bir sıra dövlətləri virtual məkanda özünü qabarıq göstərən “informasiya savaşı”nda qalib gəlmək üçün sistemli və ardıcıl iş aparırlar. Hazırda milyonlarla informasiya resursunu özündə birləşdirən, 2001-ci ildən fəaliyyətə başlayan Wikipedia adlı nəhəng “İnternet ensiklopediya”sında yaxşı təmsil olunmaq həmin dövlətlərin siyasətində mühüm yer tutur. Azərbaycan haqqında dolğun informasiyanın, məqalələrin, audio-video materialların Wikipediaya daxil edilməsi yeni dövrün tələbi kimi qarşımızda durur. Unutmamalıyıq ki, Wikipediada hansı millət yaxşı təmsil olunursa, o, öz tarixini, mədəniyyətini, ədəbiyyatını, incəsənətini və s. daha yaxşı təbliğ edir, virtual dünyada özünü göstərən sərt rəqabətə tab gətirir. Şübhəsiz, bu prosədə təkcə dövlət qurumları, ayrı-ayrı təşkilatlar və vətəndaşlar deyil, həm də dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan həmvətənlərimiz də yaxından iştirak etməlidirlər. Wikipediada ölkəmiz, tarixi həqiqətlərimiz, milli-mənəvi dəyərlərimiz haqqında təkcə Azərbaycan dilində yox, həmçinin dünya xalqlarının dillərində, xüsusən də, geniş yayılmış dillərdə çoxlu kontentlər yerləşdirilməlidir. Əlbəttə, digər saytların yaradılması, dünya azərbaycanlılarının müxtəlif qrupları arasında on-layn forumların (gənclər, alimlər, yazıçılar və s.) keçirilməsi də məqsədəuyğun olardı.

Fikrimizcə, dünya azərbaycanlılarının milli mənəvi sərvətlərə çıxışının daha da yaxşılaşdırılması baxımından İnternet-televiziyanın yaradılması da aktual layihələr sırasındadır. Belə ki, bu layihə çərçivəsində milli musiqi, kino, teatr və s. sənət incilərini özündə toplayan yeni televiziya texnologiyası heç bir məkən və

zaman məhdudiyəti olmadan Yer kürəsinin istənilən ölkələrdə yaşayan hər bir azərbaycanlının xidmətində olacaqdır.

- İnformasiya cəmiyyətinin zənginləşməsi, əhatə dairəsinin genişlənməsi istiqamətində hansı işlər görülür?

- İnformasiya cəmiyyətinin qurulması müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindəndir. Son illər bu sahədə həyata keçirilən ardıcıl, məqsədyönlü tədbirlər informasiya texnologiyalarının cəmiyyət həyatındakı rolunu xeyli artırmışdır. Belə bir fikir deyilir ki, informasiya demokratiyanın valyutasıdır. İnformasiya cəmiyyətinin yaranması qlobal prosesdir. Bu, elə inteqrasiyanın özüdür. Azərbaycan isə bu istiqamətdə kifayət qədər əhəmiyyətli işlər görüb. Bu gün Azərbaycan qlobal informasiya cəmiyyətinin qurulmasında ən öndə gedən ölkələrdən biridir. Ölkəmizdə uğurla formalaşan informasiya cəmiyyəti istiqamətində əldə olunan nailiyyətlər, həmçinin digər ölkələrdə İnternetin sürətlə inkişafı bu layihələrin həyata keçirilməsi üçün real zəmin yaradır. Heç şübhəsiz, Respublika Prezidenti cənab İlham Əliyevin qayğısı nəticəsində ölkəmizdə formalaşan elektron Azərbaycan da virtual Azərbaycanla tamamilə inteqrasiya olunaraq vahid bir orqanizmə çevriləcəkdir.

Müxtəlif səbəblərdən xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqələrin genişləndirilməsini xarici siyasətdə prioritet istiqamətlərdən biri kimi nəzərdən keçirən dövlət başçısı İlham Əliyev ölkədəki sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının mahiyyətinə uyğun olaraq, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizlə dövlət səsləşən genişmiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsini vacib sayır. Bu yöndə aparılan dövlət siyasətinin mahiyyəti dünya azərbaycanlılarının potensial imkanlarını müstəqil dövlət quruculuğu prosesində meydana çıxan müxtəlif problemlərin həlli naminə səfərbər etmək, milli birliyə, həmrəyliyə və mütəşəkkilliyə nail olmaqdır. İnanırıq ki, dövlətin iqtisadi imkanları artdıqca, dünya azərbaycanlılarının “virtual Azərbaycan” ətrafında möhkəm birlik və həmrəyliyin təmin edilməsinə xidmət edən bütün layihələr gerçəkləşəcək, yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoyacaqdır.

İki sahil.-2010.-6 yanvar.-№.1.-S.10.

Diaspora - faciələrimiz, problemlərimiz və uğurlarımız

(Milli birlik haqqında düşüncələr)

“Bugün harada yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycanı özlərinin tarixi vətəni sayan bütün insanlar ölkəmizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq naminə dövlətçilik ətrafında sıx birləşməli və sarsılmaz həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər. Yalnız bu yolla biz Azərbaycanı dünyanın ən qüdrətli dövlətlərindən biri edə bilərik”.

Heydər Əliyev.

Ağalar İdrisov

Yazıçı-rejissor

Bəlkə də dünyada elə bir mühit, elə bir xalq yoxdur ki, azərbaycanlılar qədər zaman-zaman belə müsibətlər, məşəqqətlər, faciələr yaşasın. Yəqin ki, bu gün dünyada elə bir mühit də yoxdur ki, azərbaycanlılar kimi torpaqları tikə-tikə, parça-parça bölünsün və yadellilərin ayaqları altında tapdalansın. Bu millət artıq iki yüz ilə yaxındır ki, birləşmək həsrətilə, bütöv olmaq eşqiylə yaşayır, lakin bu ona heç cür nəsisib ola bilmir. Üstəlik də torpaqlarımızın böyük bir hissəsi- İrəvan, Göycə, Dərələyəz, Zəngəzur, Qarabağ, başqa mahallar uzun illərdir ki, yağlı düşmənlər tərəfindən işğala məruz qalsalar da hələ də həmin torpaqları qaytara bilmirik. Çünki aralarında milli birlik olmayan millətin tarixlər boyu torpağı həmişə yadellilər tərəfindən işğal və zəbt olunur. Aramızda birlik olmadığına görə dünyada özlərini sülh, bərabərlik, birlik, demokratiyanın tərəfdarları, carçıları adlandıran qüdrətli dövlətlər tərəfindən də millətimizin haqq səsi eşidilmir. Aramızda milli birlik olmadığına görə, zaman-zaman millətimizin haqqı tapdalanıb. Bir vaxtlar onu farslar və ruslar iki yerə bölüb. Şimalda yaşayan azərbaycanlılar rus, cənubda yaşayanlar fars adlandırılıb. Ən böyük faciə də odur ki, sayı artıq əlli milyonu keçən bu millətin öz ana dili əsrlər boyu dövlət dili sayılmayıb. Axı bu müsibətlər, faciələr bir millətin başına tarixlər boyu niyə gətirilməli idi? Və yenə də niyə gətirilir? Nədir bu millətin günahı? Üstəlik də bu millətin aparıcı liderlərinin zaman-zaman bir-birilə yola getməməsi, bu milləti xanlıqlara bölməsi, birinin sözünü o birinin eşitməməsi və bu pis adətin bu gün də davam etməsi faciə deyilmi?..

Bəlkə də torpağının altı da, üstü də qızıl, bol-bərəkətli olmasındandır ki, hələ çox-çox qədimlərdən yadellilər, fətlələr bu torpağı işğal etməyə can atıblar və çox vaxt da öz istəklərinə nail olublar. Bəlkə bu diyar şərqlə qərbin kəsişdiyi yerdə bir körpü olduğuna görədir ki, hələ eramızdan əvvəllər və sonralar fətlələr bu torpağı döyüş meydanına, vuruş mərkəzinə, faciələr çanağına çevirib millətimizi pərən-pərən salıblar? Və bu millət də öz canını, öz ailəsini qorumaq məqsədilə dünyanın hər yerinə səpələnib. Axı bu gün əlli milyondan artıq olan bu xalqın on bir milyonundan çoxu dünyanın ayrı-ayrı məmləkətlərində yaşayır və oranı özlərinə ikinci vətən seçiblər. Çox acınacaqlı haldır ki, həmin on bir milyonun da demək olar artıq yarısı assimilyasiya olmaqla öz dillərini, adət və ənənələrini də unudublar. Yəqin elə buna görədir ki, atalarımız yana-yana deyiblər:

"Dilini unudan, anasını da tanımaz". Qərqlikdə yaşayan həmvətənlərimiz isə belə bir atalar sözü də yaradıblar: "Qərib quşun vətəni olmaz". Qərqlikdə dərdlərini dağıtmaq, ürəklərinin harayını Vətənə çatdırmaq üçün belə bayatılar da qoşublar.

Bu dağlar ulu dağlar,
Çesməli, sulu dağlar.
Burda bir qərib ölmüş,
Göy kişnər, bulud ağlar.

Dağlar dağımdı mənəm,
Qəm ortağımdı mənəm.
Dındirsən qan ağlaram,
Qərib çağımdı mənəm.

Əzizim yar ağlasın,
Tar, saz, kaman ağlasın.
Qərib eldə ölürəm,
Dərdimə el ağlasın.

Doğrudan da çox qəmli, niskilli atalar sözü, ağılar və bayatılardır.

Bu tarixi bir həqiqətdir ki, biz azərbaycanlılar heç vaxt istilaçı, qəsbkar olmamışıq və başqa millətlərin torpaqlarını işğal etməmişik. Amma öz torpaqlarımız zaman-zaman işğala məruz qalıb. Bax, budur tarixi haqsızlıq. Budur tarixin acı dərsi. Keçmiş tariximizə nəzər saldıqca azərbaycanlıların başına gətirilən faciələr aydın görünür və bu müsibətlər də bizi həmrəyliyə, birliyə səsləyir. Amma ən dəhşətlisi budur ki, bütün hunları hamımız bilsək də, o istəklə yaşasaq da birləşmək istəmirik. Axı niyə? Nədir bunun səbəbi? Niyə biz beləyik? Niyə birləşmirik? Buna mane olan, bunun qarşısını alan nədir?

Hələ eramızdan əvvəl və eramızın ilk əsrlərində farslarla yunanların müharibələri, Makedoniyalı İsgəndərin, Pompeyin Azərbaycana, Şərqi yürüşləri, Xilafətin Azərbaycana gəlişi, monqol - tatarlarının istilasını, çar Rusiyasının torpağımızı işğal etməsi və onun iki yerə bölünməsinin səbəbkarlarından biri olması, bu tarixi haqsızlığa rəvac verməsi, 1920-ci ildə bolşeviklərin məmləkətimizə qırmızı imperiya toxumu səpməsi, Birinci və İkinci Dünya Müharibələrinin xalqımıza vurduğu zərbələr, XX əsrin ikinci yarısında İranda baş verən siyasi hadisələr, şah rejiminin devrilməsi və İslam rejiminin hakimiyyətə gəlməsi, sonra da Sovetlər Birliyinin süqutu, hələ çox qədimlərdən başlayaraq, yüzlərlə belə dəhşətli hadisələr Azərbaycan xalqından yan keçməyib və bu millətə görünməmiş müsibətlər gətirib. Bu qanlı tarixi hadisələr nəticəsində eramızdan əvvəl və eramızın ilk əsrlərində azərbaycanlılar Şərqi ölkələrinə səpələnməyə məcbur olublar. Xilafət ordularının yürüşlərində azəri sənətkarlarının və elm adamlarının, şairlərinin ərəb ölkələrinə, şəhərlərinə axını başlayıb. Monqol-tatarların yürüşü zamanı minlərlə azərbaycanlı ailələri zorla Orta Asiyaya, Əfqanıstana, Pakistana, Hindistana, Çinə aparılıb və orada məskunlaşdırılıb. Çar Rusiyasının işğalından sonra azərbaycanlı hərbiçilər, tacirlər və başqa

sənət adamları Rusiya şəhərlərində məskunlaşıb. Sovetlərin işğalından sonra Azərbaycan burjuaziyasının nümayəndələri, elm adamları, sənətkarları, ziyalıları Qərbi Avropada, Amerikada və Türkiyədə sığınacaq tapıblar. Sovetlərin, qırmızı imperiyanın millətimize qarşı apardığı qanlı siyasət nəticəsində 1937-38-ci illərdə minlərlə düşünən beyinlərimiz güllələnib və Orta Asiyaya, Sibirə sürgün olunublar. İkinci Dünya Müharibəsi vaxtı əsir düşən həmvətənlərimiz də Stalinin qorxusundan müharibədən sonra geri dönməyib, Avropada, Türkiyədə, Amerikada məskunlaşıblar. SSRİ-nin süqutundan sonra isə yenə də millətin başına gətirilən müsibətlər nəticəsində minlərlə həmvətənlərimiz, Türkiyəyə, Avropaya, Amerikaya mühacirət ediblər. Eləcə də İranda baş verən tarixi hadisələr zamanı da milyondan artıq azərilər Amerikaya və Avropaya səpələniblər. Hələ bütün bunlar azmış kimi keçən əsrin əvvəllərindən başlayaraq, 1988-ci ilə kimi bir milyondan artıq azərbaycanlı da dədə-baba yurdu olan Ermənistandan qovulub və didərgin düşüblər. Bir vaxtlar əhalisinin səksən faizi azərbaycanlılar olan İrəvan şəhərində bu gün bir nəfər də millətimizin nümayəndəsi yaşamır. Yeddi yüz mindən artıq azərbaycanlı isə erməni və rus siyasətinin, məkrinin nəticəsində Qarabağ kimi dilbər guşəmizdən qaçqın düşməyə məcbur olublar... Beləliklə, təkcə XX əsrdə artıq on bir milyondan çox azərbaycanlı dünyanın ayrı-ayrı ölkələrinə səpələniblər. Və bu da tarixi faktdır ki, həmin azərbaycanlıların səkkiz milyondan çoxu vaxtilə Şimali Azərbaycanın vətəndaşı olublar. Axı bütün bunların, bu faciələrin hamısından dünyanın hegemon dövlətlərin rəhbərlərinin, beynəlxalq təşkilatların xəbəri var. Bəs niyə onlar bu haqsızlığa göz yumurlar? Niyə bizim haqqımızı, haqq sözüümü, haqq fikrimizi müdafiə etmirlər? Deməli, onlar yalandan özlərini bizə dost kimi göstərirlər... Onlar bizimlə yalançı dostluq oyunu oynayırlar... Deməli, onlara bu torpağın var-dövləti, nefti, qazı lazımdır, millətinin taleyi, onun xoş gələcəyi yox.

Bu gün təkcə Rusiyada üç milyondan artıq həmvətənlərimiz yaşayır. Amerikada bir milyon, İraqda bir milyon, Türkiyədə üç milyon və qalanları isə dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində yaşayırlar. Hamısı birlikdə on bir milyondan artıqdır. Yuxarıda yazdığım kimi, əlli milyondan çox azərbaycanlı da artıq assimilyasiya olaraq, millətini, dilini, dinini, adını da dəyişib. Azərbaycanlıların ən çox yaşadığı qitə Asiyadır. Bu qitədə otuz altı milyondan artıq azərilər yaşayır və onların da otuz milyonu öz doğma vətənləri olan Cənubi Azərbaycandır. Bu gün azərbaycanlılar hətta Avstraliyada, okean ölkələrdə və Afrikada da məskən salıblar. Bax, budur millətin başına gətirilən oyunlar, müsibətlər. Başlarına gətirilən bütün bu müsibətlərdən, faciələrdən ruhdan düşməyən həmvətənlərimiz də çoxdur. Onlar yaşadıkları həmin ölkələrdə özlərinin diaspor təşkilatlarını yaratmaqla bir fikir, bir ideya ətrafında birləşirlər. Və bu gün çox sevindirici haldır ki, dünyada üç yüzdən artıq azərbaycanlıların inkişaf etmiş diaspor təşkilatları var. Bu da bizə həyata nikbin baxmağa imkan verir ki, ilk diaspor təşkilatımızın yaranmasından cəmi altmış il vaxt keçdiyi bir müddətdə ictimai təşkilatlarımız belə çox artıb.

İlk diaspor təşkilatımızın həyata vəsiqə alması, yaranması Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banisi Məmməd Əmin Rəsulzadənin adı ilə bağlıdır. O, 1949-cu ildə Türkiyədə "Azərbaycan Kültür Dərnəyi" yaratmaqla bu işin əsasını qoyub. Yeddi il sonra isə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin başqa bir aparıcı nümayəndəsi və həmin vaxtlar Amerikada yaşayan Nağı Şeyxzamanlının oğlu Saleh Şeyxzamanlı ABŞ-da "Amerikanın Azərbaycan Cəmiyyəti" təşkilatını yaradıb. Beləliklə də, bu gün həmin estafetin davamı olaraq,

yuxarıda yazdığımız kimi dünyada üç yüzdən artıq Azərbaycan icma və birlikləri fəaliyyət göstərir. Bu gün Müstəqil Azərbaycan ölkəsinin rəhbərinin və əsas aparıcı liderlərinin vəzifəsi də bu olmalıdır ki, həmin təşkilatları vahid mərkəzdə birləşdirməyi qarşılarına əsas məqsəd kimi qoysunlar. Çünki bunu bizdən bu gündü zaman tələb edir. Necə ki, dünyanın çox ölkələri yüz ildən artıqdır ki, bu işləri görürlər. Elə bədnam qonşularımız ermənilər bir neçə əsrdir ki, bu sahədə çox ciddi işlər aparırlar. Onların pullu adamları bu yolda öz sərmayələrini çox böyük həvəslə xərcləyirlər. Hətta ermənilərin, guya soyqırımı məruz qaldıqları ağ yalanı bütün dünya xalqlarına sübut etməkcün milyardlarla dollarından keçirlər. Dünyanın çoxlu aparıcı informasiya vasitələrini pulla ələ alıb, bu işə yönəldirlər. Bu gün Türkiyədə bir qrup adamın qondarma erməni soyqırımını müdafiə etməsi, guya olmuş hadisəyə görə ermənilərdən üzr istəməsi elə buna bariz bir sübutdur. Görürsünüzmü, erməni siyasətçiləri hansı oyunlar qururlar? Türkdilli xalqları tarix boyu bir-birinin üstünə qaldırdığı kimi, bu gün də həmin oyundan necə ustalıqla istifadə edirlər? Amma türkdilli xalqlar hələ də bunu başa düşüb, birləşmək, bir olmaq, bir diaspora ətrafında birləşmək istəməirlər. Təsəvvür edin ki, əgər türkdilli xalqlar bir diaspora ətrafında birləşsələr görün dünyada necə qüvvətli və qüdrətli təşkilat ola bilər.

Dünyanın işinə baxın ki, erməni olmamış soyqırımı dünya millətlərinə sırya bildiyi halda, biz Xocalı faciəsini, həqiqətən olmuş qanlı hadisəni, əsl soyqırımı, hələ də layiqincə dünya xalqlarına sübut edə bilmirik. Bu həqiqəti dünya xalqlarına lazımı səviyyədə çatdırı bilmirik. Onlara bu qanlı faciəni, genosidi inandıra bilməmişik. Dünyanın aparıcı beynəlxalq təşkilatlarını bu işin həllinə yönəldə bilməmişik. Bütün bunlar da ondan yaranır ki, biz hələ də kiçik, cılız hisslərlə yaşamaqla millətin bu çətin məqamında düşmənlərimizin bizi üzük qaşı kimi əhatəyə aldığı bir vaxtda birləşmək, bir ideyaya, bir fikrə gəlmək istəmirik. Nə iqtidar, nə də müxalifət qəlbində olan cılız kini, küdurəti, mənəm-mənəmliyi, hikkəni kənara atıb xalqın müqəddəs işləri, əsl həmrəyliyi yolunda birləşmək istəməirlər. Əslində, müharibə gedən ölkədə heç bir iqtidar və müxalifət olmamalıdır. Axı biz on beş il bundan qabaq atəşkəs elan etsək də, düşmənlərimiz olan ermənilər buna heç vaxt əməl etməyiblər. Hər gün neçə-neçə əsgər oğullarımız, dinc həmvətənimiz sərhəd bölgələrində düşmən gülləsinə tuş gəlir. Məgər bütün bunlar bizə dərs deyilmi? Bax bütün bunları hər gün görsək də biz birləşmək istəmirik.

Bütün bu xaoslarla, hərc-mərəcliklə birlikdə sevindirici haldır ki, ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə keçən əsrin axırlarından başlayaraq, bu sahədə maraqlı işlər görülməyə başlanılıb. Belə ki, 1991-ci ilin dekabr ayının 16-da Naxçıvan Respublikasının Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyev 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günü kimi qeyd olunması təşəbbüsü ilə çıxış edib və bu haqda Naxçıvan Ali Məclisində qərar qəbul olunub. Yenə də ümummillə liderimizin təşəbbüsü ilə 1997-ci ilin dekabr ayının 27-də Respublika Sarayında keçirilən toplantı da bu sahədə əsas addımlardan biri olub. Və onun həmin toplantıda dediyi bu sözlər bura toplaşan həmvətənlərimizi həqiqi mənada silkələyib: "Biz bu torpaqda yaşayan azərbaycanlılar, başqa ölkələrdə yaşayan soydaşlarımız haqqında həmişə düşünürük. Onlarla əlaqə yaratmaq istəyirik və həmişə onlara həmrəyliyimizi bildirməyə çalışırıq... Onu da bilin ki, bu gündü müstəqil Azərbaycan Respublikası bütün dünya azərbaycanlılarının dayaqdır. Və bütün dünya azərbaycanlıları üçün örnəkdir. Azərbaycan xalqı, milləti yaşayıb, yaşayır və yaşayacaqdır!" Bu fikri ilə birlikdə, əbədiyaşar prezidentimiz,

xalqımızın sevimlisi Heydər Əliyev həmişə dünya azərbaycanlılarının tarixi Vətənlə hərtərəfli münasibətlərini möhkəmləndirməyi, milli özünəməxsusluğu qorumağı, diasporlar arasına əlaqələri genişləndirməyi, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın hüquqlarının müdafiəsini çox vacib hesab edirdi.

2001-ci ilin noyabr ayının 9-10 tarixlərində Dünya Azərbaycanlılarının Bakıda keçirilən I Qurultayı böyük tarixi hadisə olmaqla, bütün həmvətənlərimizin vahid ideya- azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşməsi yolunda əhəmiyyətli bir addım oldu. 2002-ci ilin iyununda prezident Heydər Əliyevin fərmanı ilə Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması böyük tarixi hadisə olmaqla Azərbaycan diasporunun formalaşmasında və təşkilatlanmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb etdi. Bu Komitə qısa bir vaxtda Dünya Azərbaycanlılarının həmrəyliyinə, soydaşlarımızın mənəvi birliyinin yaradılmasına mühüm təkan verdi. 2002-ci ilin dekabr ayının 27-də isə növbəti maraqlı bir addım atıldı. "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edildi. Bu Qanun da xaricdə yaşayan azərbaycanlılar arasında çox böyük perspektivlər açdı. Və onların Azərbaycanın mənafeyi ətrafında sıx birləşməsinə yaxşı şərait yaratdı. Azərbaycanın həyatında ən böyük tarixi hadisə isə XXI yüzillikdə əbədiyaşar prezidentimiz, böyük siyasətçi Heydər Əliyevin ideyası, uzaqgörən siyasəti ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin çəkilməsi oldu. Təsəvvür edin ki, məşhur türk fəhrləri Çingiz xan, Əmir Teymur, İldırım Bəyazıt, Şah İsmayıl, Sultan Səlim və başqaları türkdilli xalqları qılınc gücünə birləşdirmək istəsələr də, tarixlər boyu bu istəklərinə nail ola bilmədilər. Amma Heydər Əliyev neft və qaz kəmərləri, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xətti ilə həm iqtisadi, həm sənaye, həm mənəvi, həm mədəniyyət və həm də ədəbiyyat sahələrilə bütün türkdilli xalqları birləşdirdi. Beləliklə, onları bir ideya ətrafına cəlb etdi. Yəqin elə buna görədir ki, ulu öndər və əbədiyaşar prezidentimiz Heydər Əliyev sağlığında tez-tez bu atalar sözlərini işlədirdi: "Ağıl olan yerdə gücə heç bir həccət yoxdur".

Azərbaycan diasporunun həyatında ən mühüm hadisələrdən biri də 2004-cü ilin oktyabr ayında oldu. Bu da Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin iştirakı ilə Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin II Qurultayının keçirilməsi olmuşdur. Bu Qurultay da azərbaycanlıların Rusiyada sıx birləşməsinə, eyni fikrə gəlməsinə böyük təkan verdi. 2006-cı ilin mart ayının 16-da Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi böyük tarixi hadisə olmaqla sübut elədi ki, həmvətənlərimiz istəsələr tezliklə böyük birlik, həmrəylik yarada bilərlər. Elə həmin gün "Dünya azərbaycanlıları" 3 cildli kitabının birinci cildinin də çapdan çıxaraq, Qurultay iştirakçılarına paylanması tarixi hadisə oldu. Çünki bu kitab diaspor aləmində ilk sərbəllə toplən olmaqla, həm də ilk qaranquş idi. Və bu kitabdakı dörd fəsildə Rusiya və MDB məkanında yaşayan ən aparıcı həmvətənlərimiz, elm, ədəbiyyat, incəsənət xadimlərimiz, iş adamlarımız, Dövlət səviyyəli rəhbərlərimiz, məşhur sənətkarlarımız təmsil olunmuşdur. Bununla birlikdə isə həmvətənlərimiz fəslində Azərbaycanda doğulan və heç vaxt bu yerləri yaddan çıxarmayan, yaratdıqları, gördüyü işlərdə Azərbaycanı həmişə təbliğ edən, həm də bu gün MDB məkanında məşhur olan şəxslər də kitabda layiqincə təmsil olunub. Mən çox sevinirəm ki, həmin kitabın işıq üzünə görməsində az da olsa xidmətim olub.

Keçən ilin dekabr ayının 18 və 19-da Bakı şəhərində keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının Əlaqələndirmə Şurasının iclası da böyük tarixi hadisə oldu. Belə ki, toplantıda yeddi yüz nəfərdən artıq həmvətənlərimizin,

xarici qonaqların, bütün ölkələrdəki diaspor rəhbərlərinin iştirak etməsi maraqlı hadisə idi. Bu tədbirdə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Xartiyasının layihəsi müzakirə olunaraq qəbul olundu. Bu sənədin də əsas məqsədi diasporun qarşısında duran vəzifələri müəyyənləşdirmək, Azərbaycan lobbiciliyini qurmaq, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların sosial, mənəvi, iqtisadi fəaliyyətinə dəstək vermək, eyni zamanda Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında diasporun fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən etməkdir.

Bütün bunlar diaspor işimizdə uğurlar kimi qiymətləndirilsə də, hələ görüləsi çox işlərimiz var.

Azad Azərbaycan.-2009.-30 dekabr.-№.191.-S.5.

Qürbətdə vətən eşqilə döyünən ürək

Dünyada ən müdrik fəlsəfə millətlərarası dostluq fəlsəfəsidir. Biz bu fəlsəfənin real gücünü əsası 2001-ci ildə ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və o vaxtadək Rusiyada pərakəndə dəstələr şəklində fəaliyyət göstərən bütün regional təşkilatları öz ətrafında birləşdirməklə, qısa bir zaman çərçivəsində çox güclü, nüfuzlu bir struktura çevrilmiş Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin təmsalında daha aydın görürük.

Zeynal Vəfa

Bu təşkilatın istər Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların hüquqlarının müdafiəsi, onların qardaş ölkədə gedən ictimai siyasi proseslərə daha fəal cəlb edilməsi, istərsə də müstəqil ölkələrimiz arasındakı mehriban qonşuluq əlaqələrinin genişlənməsi və möhkəmlənməsi sahəsində böyük xidmətləri olub. Bu gün həmin təşkilat öz sıralarında minlərlə azərbaycanlıyı birləşdirir. Öz soy-kökünə, milli adət-ənənələrinə qırılmaz tellərlə bağlı olan, Azərbaycanımızın haqq səsinə arasında yaşadığı xalqa çatdırmağı özünə mənəvi borc bilən nüfuz sahiblərindən biri də 1925-ci ildə Bakının Əmircan kəndində dünyaya göz açan, hazırda Moskvada yaşayıb-yaradan Əbdül Ənbiya oğlu Hüseynovdur.

İkinci cahan hərbi başlananda Əbdül də silaha sarılıb, dünyanı qan dəryasında boğmağa çalışan Hitler faşizminə qarşı ölüm-dirim savaşına atıldı. Baltik respublikalarının, Bolqarıstanın, Rumıniyanın, Macarıstanın düşmən tapdağından xilasını naminə döyüşlərin iştirakçısı oldu. Moskvadan Berlinə qədər şərəfli döyüş yolu keçdi. Döyüş cəbhələrində göstərdiyi hünər və rəşadətə görə sinəsi orden və medallar sərgisinə döndü. Müharibədən sonra tale onu yenə dünyanın ən nəhəng elm və mədəniyyət mərkəzlərindən biri olan Moskvaya qaytardı. İmtahan verib, Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsinə daxil oldu. Universiteti "əla" qiymətlərlə başa vuran Əbdül sonradan zəngin biliyinin və yüksək intellektinin köməyiylə daha bir ali təhsil müəssisəsində - Türkmənistan Dövlət Universitetinin hüquq-tarix fakültəsində təhsilini uğurla başa vurdu.

Həmin vaxtdan etibarən onun qarşısında yeni yaradıcılıq üföqləri açıldı. Uzun illər Moskva Dövlət Universitetində və Moskva Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda pedaqoji fəaliyyətlə məşğul oldu. İran, Türkiyə, Monqolustan və digər ölkələrdə diplomat kimi fəaliyyət göstərdi. Müxtəlif vaxtlarda Türkmənistanda mədəniyyət nazirinin müavini, Moskvada Kino Birliyinin direktoru vəzifələrində çalışdı.

Əbdül Hüseynov dünyanın bir çox ölkələrində nümayiş etdirilmiş 7 bədii, xeyli sənədli filmin ssenari müəllifi, planetimizin müxtəlif mətbu orqanlarında rus, ingilis, yapon, türk, fransız, italyan, Çin və digər dillərdə dərc olunmuş bir çox elmi-publisist məqalələrin, 20-dən artıq tarixi roman və povestlərin yaradıcısı kimi də tanınır. Bu görkəmli şərqşünas alim qürbətdə yaşasa da, daim Azərbaycanla nəfəs almış, belə bir ulu məmləkətin övladı olmaqdan qürur duymuşdur. Onun Şirvanşah I İbrahimin həyatından bəhs edən "Əkinçi taxtda", "Qan qardaşları", "Mustafa xanın xəzinəsi", xalqımızın görkəmli poeziya ustası Xaqani Şirvaninin ağır,

keşməkeşli həyatının salnaməsi olan "Şirvanlı səyyah", "Cənuba yürüş" və digər əsərləri maraqla oxunur. Özünün dediyi kimi, onu tarixi romanlar yazmağa ruhlandıran hər şeydən öncə yaddaşların o tayında qalıb unudulmuş tarixi gerçəklikləri diqqətlə araşdırıb üzə çıxarmaq, onları ən qiymətli töhfə kimi bugünkü və gələcək nəsillərə ərməğan etmək, həm də qədim, zəngin tariximizi Rusiya xalqlarına və digər millətlərə tanıtmadır. Müəllifin ən qiymətli əsərlərindən biri də qüdrətli tarixçi-filosof, "Gülüstani-irəm" əsərinin müəllifi Abbasqulu ağa Bakıxanovun şərəfli ömür yolundan bəhs edən "Cənuba yürüş" romanıdır. Müəllif bu əsərində A. Bakıxanovun həyatı ilə əlaqədar nəinki xalqımıza, hətta ən görkəmli tarixçi alimlərimizin belə əksəriyyətinə məlum olmayan bir çox həqiqətləri üzə çıxarmağa nail olmuşdur. Yeri gəlmişkən onu da qeyd edək ki, Əbdül Hüseynovun anası da Bakıxanovlar nəslindəndir.

Çağdaş tariximizin elə bir səhifəsi olmayıb ki, görkəmli tarixçi alim onu öz beyin süzgəcindən keçirib rəyini bildirməsin. O, "Saqqallıların zəmanəsi" və "Xocalı faciəsi" sənədli povestlərində insanlıq simasını itirmiş erməni qəsbkarlarının Xocalıda əliyalın, günahsız insanların başına gətirdikləri ağlasığmaz faciələri tutarlı faktlarla əks etdirmiş və həmin əsərləri əcnəbi dillərə tərcümə etdirərək dünyanın bir çox ölkələrində yaymışdır. Onun "Napoleonun şəxsi qvardiyasının zabiti" əsəri də oxucular tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb. Povest vaxtilə Avstriyada, İtaliyada və Afrikada misilsiz qəhrəmanlıqlar göstərmiş, əslən Qarabağdan olan azərbaycanlı zabit Rüstəm bəy haqqındadır. Müəllif bu fakta məşhur rus akademiki Neçkinanın kitabında rast gəlib. Qəribədir ki, ermənilər onu da dünyaya öz milli qəhrəmanları kimi təqdim edirdilər. Akademik Neçkina isə onu "musilmanın iz Karabaxa Rustam bek" adlandırmışdır. Bu fakta istinad edən Əbdül Hüseynov müxtəlif arxivlərdə ciddi araşdırmalar aparmış və nəhayət, dünyanın ən böyük hökmdarlarından və sərkərdələrindən biri olan Napoleonun sədaqətli silahdaşı, xalqımızın qəhrəman oğlu Rüstəm bəy haqqında zəngin faktlarla dolu çox maraqlı bir əsər qoymuşdur ortaya. Həmin qiymətli əsər hazırda dünyanın bir çox kitabxanalarını zینətləndirməkdədir. Əbdül Hüseynovun çoxillik zəhmətinin bəhrəsi olan "XX əsrin 100 görkəmli azərbaycanlısı" kitabı isə onun öz ana məmləkətinə və sevimli xalqına tükənməz məhəbbətinin bariz nümunəsi kimi dəyərləndirilməlidir. Öz fədakar zəhmətlərilə Azərbaycanımızı Yer kürəsində tanıdıb şöhrətləndirmiş insanları - görkəmli ictimai-siyasi xadimlərimizi, elm və mədəniyyət korifeylərimizi, digər sahələrdə nailiyyətlər qazanmış soydaşlarımızı dünya xalqlarına tanıtmayı qarşısına məqsəd qoymuş müəllif rus və Azərbaycan dillərində 10 min tirajla nəşr etdirdiyi həmin publisist məqalələr toplumunu ingilis, ərəb və türk dillərində də çap etdirmiş, Moskvada, Nyu-Yorkda, Tokioda və İstanbulda təqdimat mərasimlərini keçirmişdir.

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin dövlət əhəmiyyətli elə bir tədbiri yoxdur ki, Əbdül Hüseynovun səsi oradan gəlməsin. O, həm də Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların Milli Mədəni Muxtariyyətinin Federal Şurasının ən fəal üzvlərindən biridir. Əbdül Hüseynov deyir ki, Rusiya və Azərbaycan xalqları yüzilliklər boyu ümumi tarixi bir tale yaşayıblar. İstər Rusiyada, istərsə də Azərbaycanda hər bir milli qurum öz ana dilində təhsil almaq, mədəniyyətini, adət və ənənələrini, həyat tərzlərini davam etdirmək imkanlarına malikdirlər. Vətəndən uzaqlarda yaşasaq belə, əsas məqsədimiz millətimizə xas olan milli-mənəvi keyfiyyətləri qoruyub saxlamaqdır. Çünki bizim bir vətənimiz, bir xalqımız və eyni tarixi köklərimiz var. Bizi qürbət ellərdə yaşadan,

bizə həyat cövhəri, yaşam həvəsi verən də məhz vətənimizə, xalqımıza, milli kökümüzdə qırılmaz tellərlə bağlılığımızdır.

Azərbaycan.-2010.-7 yanvar.-№ 3.-S.5.

DAK-lara birləşmək təklif olunur

Paşa Qəlbinur: "Birləşməyə hazırıq, ancaq müəyyən razılıqlar olmalıdır"

Sabir Rüstəmxanlı: "Bizdən sonra eyniadlı qurum yaradırlar, indi də birlikdən danışırlar"

Aytən Fərhadova

İzmirdəki Azərbaycan Kültür Mərkəzinin başkanı Camal Mehmetxanoğlu və Azərbaycan-Belçika Dostluq Cəmiyyəti başkanı Ayxan Dəmirçi Dünya Azərbaycanlıları Konqresi adı altında fəaliyyət göstərən təşkilatları birləşməyə çağırıb.

Bu haqda onların yaydığı müraciətdə deyilir.

"Dəyərli dostlar, diaspora, ikiyə bölünmüş DAK-ın rəhbərləri və üzvləri, Azərbaycanın xaricdəki təşkilatlarının sədrələri, qıssası dünyanın harasında olmasından asılı olmayaraq, güneyli - quzeyli azərbaycanlı, türkiyəli - türk qardaşlarımız, birliyə və bərabərliyə çox ehtiyacımız olduğu bu günlərdə xalqımızın ümid etdiyi təşkilatlarımız təəssüflər olsun ki, bölünmüş, parçalanmış durumdadır", - deyə bildirilən müraciətdə eyni amal uğrunda mübarizə aparan DAK fəalllarının heç bir ciddi səbəb olmadan iki təşkilata bölünmüş vəziyyətdə olduqları qeyd edilir. Müraciət müəllifləri "bölünüb parçalandıqca, azalıraq" deyərək, gücün birlikdə olduğunu vurğulayıblar.

Kültür başqanları 21 Azər hərəkatı ilə bağlı Hollandiyanın Amsterdam şəhərində ötən ilin dekabrında keçirilən toplantıya işarə edərək, "bu yığıncaqda indiyə qədər DAK-a sədrlik etmiş, idarə heyətlərinin üzvü olmuş insanların bir yerdə olması tədbirə əlavə güc verdi" fikriylə hər iki tərəfi bir növ birləşməyə razı salmaq da istəyirlər (APA). Müəlliflər diaspor təşkilatlarının birliyə doğru addımı kimi DAK-ların birləşməsi təklifini irəli sürürlər.

İkinci DAK-ın həmsədri Paşa Qəlbinur edilən müraciəti müsbət qarşıladığını bildirdi. Onun "Ekspress"ə bildirdiyinə görə, həm adi vətəndaş, həm də təşkilatın sədri kimi eyni məqsədə qulluq edən təşkilatlar gec, ya da tez birləşir. "Ayrı-ayrılıqda da fəaliyyət göstərmək olar. Ancaq birləşdiyimiz zaman güclü oluruq. İşimizin effekti də daha çox olur. Birləşməyə hazırıq, ancaq müəyyən razılıqlar olmalıdır", - deyən Qəlbinur bu razılıqların təşkilatın üzvlərinə yönəlmiş olduğunu söylədi. Həmsöhbətimizə görə, təşkilatın üzvlərindən sorulmalıdır ki, onlardan neçəsi birləşməni dəstəkləyir, neçəsi dəstəkləmir. Hər iki tərəfin də arqumentləri dinlənilməlidir. Bununla belə ikiyə bölünmüş DAK-lardan birinə rəhbərlik edən P. Qəlbinur müraciət olunarsa, eyni masa arxasında oturmağa hazır olduqlarını da vurğuladı.

Birinci DAK-ın həmsədri Sabir Rüstəmxanlı ayrı-ayrı təşkilatların bu yöndə fəaliyyətində heç bir problem görmədiyini vurğuladı: "Biz 50 milyonluq xalqıq. Azərbaycanla bağlı müxtəlif qurumlar, QHT-lər fəaliyyət göstərə bilər. Əsas odur ki, iş getsin. Biz hazırda yeganə təşkilatıq ki, bu yöndə fəaliyyət göstəririk. Müəyyən addımlar da atmışıq. İmkan olsa, birlik də yaratmaq olar".

Birləşməklə bağlı S. Rüstəmxanlıya P. Qəlbınurun fikirlərini çatdıranda, o, bir qədər incikliklə "niyə bizim konqresimizdən 2 həftə keçdikdən sonra gedib eyniadlı təşkilat yaratdılar? İndi də birləşməkdən danışirlar", dedi. Ancaq yenə də DAK sədri birləşmək fikrinə müsbət yanaşdığını bildirdi.

Ekspress.-2010.-8 yanvar.-№.3.-S.4.

“Norveçdə Azərbaycanı tanıyırlar və sevirilər”

Ramil Əliyev: ”Norveçliləri Azərbaycanda daha çox “Yanar dağ” və “Qobustan” maraqlandırır”

Günay

Azərbaycanlı gənclər müxtəlif xarici ölkələrdə müəyyən mövqe tutub və Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün bir sıra layihələrlə çıxış edirlər. Eyni zamanda gənclərlə bağlı olan diaspor təşkilatları ölkəmizin milli mənəvi dəyərlərini, tarixini, mədəniyyətini, dilini və müasir həyatını əcnəbilərə çatdırmaq üçün bir sıra məqsədyönlü işlər həyata keçirirlər. Qeyd etdiyimiz meyarları fəaliyyətində əsas götürən belə təşkilatlardan biri də Norveç Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatıdır(NAGT). Biz də bu qurumun fəaliyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq üçün, ötən il Norveçdə ilin ən aktiv və akademik gənci seçilmiş, NAGT-nın sədri Ramil Əliyevlə həmsöhbət olduq. O bizimlə söhbətə rəhbəri olduğu təşkilatın fəaliyyəti haqqında danışmaqla başladı.

- Rəhbəri olduğum Norveç Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatı 2006-cı ildən yaradılıb. Təşkilatımızda aktiv kütlə, yəni həm norveçli və həm də azərbaycanlı gənclər təmsil olunur. Onu da qeyd edirəm ki, təşkilatımızın başqa diaspor təşkilatlarından fərqi ondadır ki, biz Azərbaycanı xaricdə akademik səviyyədə təmsil edirik. Təşkilatımız tərəfindən bir sıra maraqlı layihələr həyata keçirilib. Belə ki, Oslo Universitetində “Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı geosiyasi rolu”, “Qafqaz müharibədən sonra” mövzusunda seminarlar keçirmişik. Bu seminarlardan sonra bir qrup norveçli tələbələrdə Azərbaycana çox böyük maraq yaranıb. Həmin tələbələr bizimlə əlaqə yaradıb və Azərbaycana gəlmək istədiklərini bildiriblər. Beləliklə təşkilatımızın təşəbbüsü ilə Azərbaycana bir qrup norveçli gəncin gəlməsinə nail olduq. Onlar ölkəmizə gəldikdə maraqlı məlumatlarla və xoş təəssüratlarla Norveçə dönüblər. Artıq bu cür layihələr səbəb olub ki, biz orda Azərbaycanın dostları olan kiçik bir cəmiyyət formalaşdırmışıq. Bundan başqa biz daha maraqlı bir mədəniyyət layihəsiylə də çıxış etmişik. Bu layihə Azərbaycandan gələn müğənnilərin sayına görə, ifaçıların janr müxtəlifliyinə görə, həm də auditoriyada olan insanların say çoxluğuna görə fərqli və maraqlı bir layihə olub. Eyni zamanda bu layihənin özəlliyi ondan ibarət idi ki, biz sözügedən layihə çərçivəsində Norveçdə olan Azərbaycan təşkilatları ilə əməkdaşlıq etdik və həmrəy olduq.

- “Virtual Həftə Sonu” məktəb layihəsinin dünya azərbaycanlıları üçün əhəmiyyətini necə dəyərləndirirsiniz?

Bilirsiniz, bu çox vacib bir layihədir, ona görə ki, Norveçdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan dilində akademik təhsil almaq imkanları yoxdur. Ailədə isə onlar, ancaq Azərbaycan dilində ünsiyyəti öyrənirlər. Bu baxımdan da xaricdə yaşayan azərbaycanlılar əsasən də Cənubi azərbaycanlılar və gənc nəslin nümayəndələri olan azərbaycanlıların Azərbaycan dilini akademik səviyyədə bilməsi çox vacibdir. Bilirsiniz xaricdə yaşayan azərbaycanlıların əksəriyyəti ana dilində yazıb oxuya bilmirlər, ancaq danışa bilirlər. Bu bizim

əsas problemimizdir. Hazırda dünyada internet şəbəkəsi çox yaxşı inkişaf edib və hər kəsin evində də kompüter var. Onun üçün də “Virtual Həftə Sonu” məktəb layihəsinin yaranması çox önəmlidir.

Bir maraqlı faktı da qeyd edim ki, mən Azərbaycana gəlməmişdən əvvəl Norveçdə olan başqa azərbaycanlı təşkilatlarla görüşüm olub ki, onlarla birgə Azərbaycan dili məktəbləri yəni, dərnlər yaradaq. Və bu dil kurslarında Norveçdə təhsil alan azərbaycanlı tələbələr orda yaşayan azərbaycanlılara dil öyrətsinlər. Əminəm ki, yaxın gələcəkdə bu layihəmizdə gerçəkləşəcək.

- Təşkilatımızın saytı varmı?

- Əvvəla onu qeyd edim ki, təşkilatımız 2009-cu ildə Norveçin Gənclər Konsuluna üzv seçilib. Xatırladım ki, sözügedən təşkilat “çətir” altında Norveçdə aktiv olan 70-dən çox təşkilatı birləşdirir. Çox sevindirici haldır ki, bizdə belə bir təşkilata üzv olduq. Bura qəbul olunmağın əsas şərtlərindən biri odur ki, təşkilat demokratik və aktiv olmalıdır. Bu göstəricilər təşkilatımızda olduğu üçün bizi üzv kimi qəbul etdilər. Bundan sonra ANGT haqqında müəyyən məlumatlar virtual olaraq yayımlandı.

Amma buna baxmayaraq təşkilatımız haqqında ətrafda daha dolğun məlumatın olması üçün biz internet səhifəmizi(www.nayo.no) yaratdıq. Hazırda internet səhifəmiz üzərində işləyirik və formatını dəyişmək istəyirik. Bu səhifəni yaratmaqda əsas məqsədimiz o oldu ki, Norveçdə Azərbaycan haqqında elmi tədqiqat aparan, elmi iş yazan şəxslər bizim internet səhifəmizdən ölkəmiz haqqında dolğun və dəqiq informasiya ala bilsinlər.

- Təşkilatımızın neçə nəfər üzvü var?

- Təşkilatımızın üzvlərinə gəldikdə qeyd edim ki, 2009-cu ilə qədər marağımızda deyildi ki, üzvlərimiz arasında sənədləşmə aparaq. Çünki, biz buna ehtiyac hiss etmirdik. Ona görə ki, biz seminarlar, konsertlər və s. bir sıra başqa maraqlı layihələr həyata keçirmişik. Bu tədbirlərdə 340-600 nəfər arasında iştirakçı olub. Yəni biz həmişə kiçik, ancaq insanların marağına səbəb olan müxtəlif layihələr keçirdiyimizə görə, ola bilsin ki, üzvlərimiz zövqlərindən asılı olaraq bütün tədbirlərə eyni sayda gələ bilməyiblər. Hər kəs öz zövqünə və istəyinə uyğun tədbirə gəlir və iştirak edir. Amma biz Norveçin Gənclər Konsulluğuna üzv olduğumuz üçün, onlar bir növ üzərimizə öhdəlik qoydular ki, biz üzvlərimizin sayını sənədləşdirməliyik. Bundan irəli gələrək 2009-cu ilin aprel ayından bu sənədləşmə işini apardıq. Bu gün təşkilatımızın təxminən 150-160 yaxın üzvü var. Qeyd edim ki, bunlar yalnız 26 yaşından aşağı olan gənclərdir.

Onu da qeyd edim ki, təşkilatımızın adında olan gənclər sözü sizi çaşdırmasın. Biz orda həqiqətən Azərbaycanla bağlı böyük siyasi, ictimai layihələr həyata keçiririk. Məlumat üçün qeyd edim ki, 2007-ci ildə Norveçin Menicment İnstitutunda “Azərbaycanın yüksələn iqtisadi investisiya imkanları” mövzusunda biznes forum keçirmişik. Forumda Norveçin böyük firmaları, banklar və başqa bir sıra nüfuzlu təşkilatlar iştirak edəblər. Bundan əlavə Norveçin Xarici İşlər İnstitutunda Azərbaycanın Cənubi Qafqaz geopolitikasında rolu” mövzusunda seminar keçirmişik. Bu tədbirdə Norveçdə olan xarici ölkə səfirləri və parlament üzvləri iştirak edəblər.

- Siz hesab edirsiniz ki, artıq diaspor təşkilatları təşkilatlanma işini bitirib praktik fəaliyyətə başlayıblar?

- Mən ancaq Norveç haqda danısa bilərəm. Bilirsiniz təşkilatların formatları başqadır. Məsələn, bizim təşkilat qeyd etdiyim kimi Azərbaycanın müsbət imicini akademik səviyyədə xaricdə təmsil edir. Biz təşkilatlanma mərhələsinə təşkilatımız yaranandan yəni, 2006-cı ildən başlamışıq. Artıq bu mərhələ arxada qalıb. Eyni zamanda Norveçdə olan başqa təşkilatlarla əlaqə saxlayırıq və əməkdaşlıq da edirik. Diaspor Komitəsinin keçirdiyi layihələr çərçivəsində Azərbaycana tez-tez dəvət olunuram. Bu zaman çox gözəl imkanlar yaranır ki, başqa ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı təşkilatlarla ünsiyyət quraq və tanış olaq. Ötən ilin yayında Norveçdə konsert təşkil etdiyimiz zaman İsveç və Danimarkadan olan Azərbaycan təşkilatları da bizə qatılmışdı. Və orda olan azərbaycanlılar konsertə gəlmişdilər. Gələcək layihələrimizin birində Norveçə Estoniyada fəaliyyət göstərən istedadlı sənətkar Rauf Avşarovun rəhbəri olduğu Kukla Teatrını dəvət edəcəyik. Eyni zamanda orda azərbaycanlıların radiosu var və həftədə iki dəfə efirə çıxır.

- Ümumilikdə xarici ölkələrdə Azərbaycanla bağlı kitablar azdır. Bəs, Norveçdə bu istiqamətdə vəziyyət necədir?

- Bəli, məndə sizinlə razıyam ki, bu gün Azərbaycanla bağlı xarici ölkə kitabxanalarında kitablar azlıq təşkil edir. Çox istərdim ki, ölkəmiz haqqında Avropa düşüncəsinə uyğun olan elmi və tarixi kitablar yazılsın. Bizdə onları imkanımız daxilində çalışdığımız xarici ölkələrdə kitabxanalar və insanlar arasında yayaq.

- Bəs siz Azərbaycan haqda materialları haradan əldə edirsiniz?

- Əvvəla onu deyim ki, artıq təşkilatımızda belə bir ənənə formalaşmış ki, keçirdiyimiz sərgilərdə, tədbirlərdə Azərbaycanla bağlı kitab, jurnallar, broşurlar tədbirə gələn norveçlilərə və əcnəbilərə hədiyyə edirik. Bizə əsasən dediyim istiqamətdə materiallar, kitablar Heydər Əliyev Fondu və Diaspor Komitəsi tərəfindən verilir, eyni zamanda Norveçə gələn azərbaycanlı elm adamları ilə görüşəndə hədiyyə edirlər.

- Bu gün Norveçdə nə qədər azərbaycanlı gənc var və onların əsas problemi nədir?

- Gənclər haqqında konkret say söyləməkdə çətinlik çəkirəm. Biz Norveçdə Azərbaycan Gənclər Təşkilatı adı altında fəaliyyət göstərsək də üzərimizdə elə bir iddia yoxdur ki, Norveçdə olan bütün azərbaycanlı gəncləri təmsil etməliyik. Biz konkret məqsədləri olan bir təşkilatıq. Yəni qeyri siyasi, qeyri dini və qeyri kommertiya təşkilatıyıq. Təşkilat olaraq, ancaq yüksək səviyyədə inandığımız layihələri həyata keçiririk. Amma sırf mənim marağım diaspor və lobbi yanaşması, eyni zamanda Norveç və Azərbaycan xalqları arasında dostluq əlaqələrini inkişaf etdirməkdir.

Gənclərin probleminə gəldikdə, düzdür mən buna problem deməzdim, bir arzu və istək kimi, biz gənclər istərdik ki, Norveçdə Azərbaycan Evi olsun. Çox istərdim ki, orda Azərbaycan məktəbi olsun. Bu dediyim fikirləri gerçəkləşdirmək təşkilatımızın gələcək layihələrinə daxildir.

- Diaspor Komitəsi ilə əlaqələriniz necədir?

- Komitə ilə əlaqələrimiz yaxşıdır. Komitə metodiki cəhətdən bizi istiqamətləndirməkdə yardımçı olur. Eyni zamanda bir sıra layihələrdə iştirakımıza imkan yaradır.

- Norveçdə Azərbaycanla bağlı olan əlamətdar günləri necə keçirirsiniz?

- Biz milli bayramlarımızı, xalqımızın yaddaşına yazılmış tarixi faciələri hər il orda olan azəri diaspor təşkilatları ilə həmrəy olaraq yüksək səviyyədə həyata keçiririk. Tədbirlər də azərbaycanlılarla yanaşı

norveçlilər və digər əcnəbilərdə iştirak edirlər. Bu il Norveçdə Novruzunu təntənəli şəkildə keçirməyi planlaşdırırıq.

- Norveçliləri Azərbaycanla bağlı daha çox nə maraqlandırır?

- Yeni müstəqillik qazanmış dövlət kimi ümumilikdə Azərbaycan Norveç cəmiyyəti üçün yenidir və maraqlıdır. Eyni zamanda Azərbaycanda Norveçin böyük iqtisadi maraqları var. Hazırda bir sıra Norveç şirkətləri Azərbaycanda çalışır. Bu səbəbdən də Azərbaycanda cərəyan edən bir sıra siyasi ictimai hadisələr Norveç mətbuatında işıqlandırılır. Elə bu da səbəb olur ki, norveçli tələbələr Azərbaycana gəlmək istəyirlər. Biz də imkan yaradıırıq ki, qeyri-azərbaycanlılar ölkəmizə gəlsinlər Azərbaycan haqqında ətraflı öyrənsinlər. Məsələn bizim təşkilatın təşəbbüsü ilə polşalı fotoqraf xanım və bir norveçli jurnalist Azərbaycana gəlmişdi. Fotoqraf Azərbaycan haqqında maraqlı sərgi təşkil etmiş, jurnalist xanım məqalələrini Norveç mətbuatında dərc etmişdi. Bu cür layihələr səbəb olur ki, Norveçdə Azərbaycanı tanıyırlar və sevirlər. Norveçlilərin ölkəmizdə daha çox sevdiyi tarixi məkanlar “Yanar dağ” və “Qobustan” Tarixi-Memarlıq qoruğudur.

- Bakı haqqında təəssüratlarımız.

- Ümumiyyətlə xaricdə yaşayan azərbaycanlıların qürur mənbəyi Azərbaycandır. Ölkəmizin bütün regionlarında olan nailiyyət bütövlükdə Azərbaycanın nailiyyətidir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlı kimi mən Vətənimə-Azərbaycana gəldikdə və burda hər hansı yeniliyi gördükdə qürur hissi keçirirəm. Eyni zamanda bizimlə bura gələn əcnəbilərdə yenilikləri maraqla qarşılayır. Və Azərbaycanın həqiqətən mədəni və sivil bir ölkə olduğunu görürlər. Bu cür təəssüratın onlarda yaranması ölkəmizin ürək açan nailiyyətindən xəbər verir.

Paritet.-2010.-9-11 yanvar.-№.1.-S.7.

Vidadi Salahov: "Azərbaycanlılar Qazaxıstanın bütün dövlət orqanlarında çalışırlar"

Nigar

Xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında siyasi-iqtisadi, sosial-mənəvi birliyin olması ilə yanaşı onların qarşısında azərbaycançılıq ideologiyasına əsaslanan bir sıra tarixi vəzifələr durur. Burada Azərbaycan reallıqlarının dünyaya olduğu kimi çatdırılması, eləcə də vətənə sədaqətlik kimi meyarlar öz əksini tapıb. Bu amala sadıq qalan xaricdəki diaspor təşkilatlarımız fəaliyyətlərini daha da gücləndirirlər. Hazırda öz fəaliyyəti ilə seçilən belə diaspor təşkilatlarından biri də Qazaxıstandakı "Xəzər" Azərbaycan diaspor təşkilatıdır. Təşkilatın sədri Vidadi Salahov güclü diasporun xalqımız üçün önəm daşdığını deyir:

- Bu gün əqidəsindən, dünyagörüşündən asılı olmayaraq Azərbaycanı özünə tarixi Vətən bilən hər bir azərbaycanlının vahid amal uğrunda birləşməsi, həmrəylik nümayiş etdirməsi tarixi missiya, dövrün tələbi və zamanın çağırışıdır. Milli birlik, vətəndaşlıq birliyi olmadan tərəqqiyə, əmin-amanlığa və fırvanlığa qovuşmaq çətindir. Otuz iki ildən artıqdır ki, mən Qazaxıstanda yaşayıram və orada diaspor işi ilə məşğul olmağımla yanaşı Qazaxıstanda yayımlanan 20 min tirajlı, üç dildə (Azərbaycan, qazax və rus) nəşr edilən həftəlik və beynəlxalq "Turan Ekspres" qəzetinin baş redaktoru və təsisçisiyəm. İctimai işlər həyatımın ayrılmaz bir hissəsidir. Onu da qeyd edirəm ki, Qazaxıstanda üç yüz minə qədər azərbaycanlı və türklər yaşayır. Azərbaycanlı və türklərdən təşkil olunmuş diaspor ətrafında toplaşanlar o zaman, yəni 1937-44-cü illərdə Gürcüstandan və Azərbaycandan sürgün olunmuş insanların nəsilərindəndir. Ancaq hazırda Qazaxıstanda məskunlaşan azərbaycanlıların əksəriyyəti təhsillə əlaqədar olaraq və ya işləmək məqsədilə özləri könüllü şəkildə burada yaşayırlar. Ən sonuncu miqrasiya isə ermənilər tərəfindən zəbt olunmuş Dağlıq Qarabağ və onun ətraf şəhərlərindən məcburi köçüb gələnlərdir. Hazırda Qazaxıstandakı məcburi köçkünlərin sayı 10 mindən çoxdur.

Diasporumuzun fəaliyyətinə gəldikdə isə Qazaxıstanda 14 vilayətdə diasporun tərkibinə daxil olan Mədəni Mərkəzlər fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda həmin mərkəzlərin daxilində "bazar günü" azərbaycandilli məktəbləri və özfəaliyyət dərnəkləri mövcuddur. Onların fəaliyyətlərinin əsasında azərbaycançılıq ideyası durur. Azərbaycanın zəngin tarixi, misilsiz mədəni irsi və görkəmli ziyalıları haqqında ətraflı məlumat verilir. Hər il Azərbaycanla bağlı olan bayramlar və anım mərasimləri ilə əlaqədar olaraq soydaşlarımızla birgə silsilə tədbirlər keçiririk. Bütün bu işləri həyata keçirməkdə bir məqsədi-miz də odur ki, Qazaxıstanda yaşayan və gələcəyimizin təminatçısı olan uşaqlara, gənclərə yaşadığı ölkənin adət-ənənəsini, dilini bilməklə yanaşı doğma vətəninə sevgi, xalqına, millətinə, dilinə həmişə sadıq qalmalarını da tövsiyə edirik. Fikrimcə, bu bir neçə komponentə sadıq qalmaq və qorumaq hər bir vətəndaşın mənəvi borcudur.

- Bu gün önəmli amillərdən biri də diasporun həmin ölkənin ictimai həyatında təmsil olunmasıdır. Qazaxıstanda yaşayan azərbaycanlılar daha çox hansı sahələrdə çalışırlar?

- Sevindirici hallardan biri də odur ki, Qazaxıstanın bütün dövlət strukturlarında azərbaycanlılara rast gəlmək olur. Bu da bizim diaspor fəaliyyətinin güclü bir qüvvə ilə əhatə olunduğu göstərir. Konkret olaraq hər hansı bir sahənin adım çəkmək çətin olar. Onu deyə bilərəm ki, Qazaxıstanda yaşayan azərbaycanlıların çoxşaxəli fəaliyyət istiqamətləri var. Yəni orada yaşayan azərbaycanlılar iki qrupa bölünür. Onların bir qismi Qazaxıstana işləmək üçün gəlmiş Azərbaycan vətəndaşlarıdır, digər qrup isə Qazaxıstan vətəndaşı olan soydaşlarımızdır. Artıq Qazaxıstan vətəndaşlığını qazanmış azərbaycanlılar bütün sahələrdə fəaliyyət göstəriirlər. Azərbaycandan olan vətəndaşlar isə daha çox tikinti, ticarət, neft və qaz sənayesi sahəsində çalışırlar. Eləcə də digər sahələrdə həmvətənlərimizə rast gəlmək olur. Bu hal da bir azərbaycanlı kimi mənə öz soydaşlarımla böyük bir qürur hissi duymağa imkan verir.

- Diasporumuzun inkişafı istiqamətində bir sıra addımlar atılır. Ümumiyyətlə, diaspor təşkilatlarının bugünkü fəaliyyəti sizi qane edirmi?

- Diasporumuzun fəaliyyəti getdikcə güclənir. Lakin bununla yanaşı mən bugünkü zamanda müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımızın fəaliyyətlərindən tam razı qala bilmərəm.

Ona görə ki, biz hələ Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya yetərinə çatdırma bilməmişik. O zaman diasporların fəaliyyətindən razı qalmaqlar ki, həmin təşkilatların köməyi ilə Xocalı faciəsini və xalqımızın illərdir məruz qaldığı digər dəhşətləri dünyaya çatdırma və qəbul etdirə bilək. Deyərdim ki, bu gün diasporlarda təşkilatlanma işləri gedir. Ancaq xaricdə yaşayan azərbaycanlıların potensialını nəzərə alanda görülən işlər çox azdır. Hazırda Azərbaycandan kənarında yaşayan azərbaycanlıların diaspor təşkilatlarında fəaliyyət istiqaməti gərək hərtərəfli inkişaf etsin ki, həmin qurumlar yaşadıkları ölkələrin dövlət strukturlarına təsir etmək gücünə malik olsun. Onu da qeyd etmək istərdim ki, son illər müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının birləşməsi və inkişafı istiqamətində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi çox böyük işlər görür.

- Diasporumuz tərəfindən Xocalı faciəsini dünyaya çatdırmaq və qəbul etdirmək önəmli amillərdən biridir. Sizin təşəbbüsünüzlə Qazaxıstan parlamentində bu istiqamətdə hər hansı bir məsələ qaldırılıbmı?

- Bəli, şəxsən mənəm 3 il bundan əvvəl parlamentə müraciət etmişəm. Cavab da almışam ki, Qazaxıstan bu soyqırımını, bu faciəni qəbul edir. Qazaxıstan bu soyqırımını rəsmən tanımağa bir qədər ehtiyat edir, ancaq belə bir soyqırımın baş verdiyini onlar artıq dərk etməyə başlayıblar. Bu da təbii bir haldır. Ona görə ki, bu istiqamətdə təbliğat azdır. Elə əslində hər şeyi də bundan başlamaq lazımdır. Güclü təbliğat olmalıdır. Özü də təbliğat əyani vəsaitlər və dəqiq faktlar əsasında dünyaya çatdırılmalıdır. 2-3 il bundan əvvəl, yəni qəzetimiz orada geniş yayılmayana qədər və mənəm universitetlərdə çıxışlarım olmadığı zamana qədər qazaxıstanlıların çoxunun Xocalı hadisələri ilə bağlı heç bir məlumatı yox idi. Birinci dəfə olaraq redaktoru olduğum "Turan Ekspres" qəzetinin bir nömrəsini Xocalı faciəsinə həsr etdim və bu hal orada böyük bir rezonans doğurdu. Mən onu demək istəyirəm ki, indiki zamanda Azərbaycandan kənarında fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları birləşərək informasiya blokadasını yarmalı və Azərbaycan həqiqətlərini yaşadığı ölkənin dilində həmin ölkənin vətəndaşlarına çatdırmalıdır.

- Diasporumuzun fəaliyyət istiqamətlərinin öz əksini tapdığı Həmrəylik Xartiyası ilə bağlı fikirlərinizi bilmək maraqlı olardı.

- Hər bir uğurlu iş yaxşı təklifdən irəli gəlir. Yəni yaradılan bu Xartiya birliyə və həmrəyliyə yönəlibsə, bundan yaxşı nə ola bilər? Mən böyük məmnuniyyətlə və ruh yüksəkliyi ilə bu sənədi qəbul edirəm. Xartiyada bəzi çatışmazlıqlar və tamamlanmamış bir sıra məsələlərin olmasına baxmayaraq bu sənədin yaradılması böyük bir irəliləyişdir. Hazırda Xartiyanın daha da təkmilləşməsi üzərində iş gedir. Ən əsası bu, bizlər üçün çox vacib bir sənəddir. Hansı məsələləri sənəd formasında qəbul etmək istəsən, həmin sənədə əlavələr etmək olar. Əsas onun yerinə yetirilməsidir. Mən də çox istərdim ki, Xartiyada hansı məsələlər yer alıbsa, onları yerinə yetirək. Qeyd edirəm ki, bu Xartiyada kifayət qədər maraqlı işlər yer alıb və bu işlərin icrası bizim üçün çox yaxşı olardı.

- Orta Asiya ölkələrində fəaliyyət göstərən digər diaspor təşkilatları ilə əlaqələriniz varmı?

- Demək olar ki, bütün diaspor təşkilatları ilə əlaqələrimiz mövcuddur. Bilirsiniz ki, Qazaxıstan çox böyük bir ölkədir. Qazaxıstanda olan on dörd vilayətin özünün bir-birinə inteqrasiyası məsələlərinə söylərimizi yönəltdik. Həmin vilayətlərin bir-biri ilə əlaqəsi bir çox işlərin icrasına kömək edir, eyni zamanda güclü bir diaspor formalaşır. Onu da vurğulayım ki, həmçinin Azərbaycandan da dəstək alırıq. Komitə tərəfindən həm mənəvi, həm də maddi dəstək görürük. Bizə lazım olan bir çox materialları komitənin köməyi ilə əldə edirik. Bir sözlə, biz istər Azərbaycan dövlətinin, istərsə də komitənin diqqət mərkəzindəyik və bu diqqət də bizi Azərbaycanın çiçəklənməsi naminə daha səylə işləməyə vadar edir.

Palitra.-2010.-8 yanvar.-№.2.-S.5.

"Almaniyadakı türk toplumu Qarabağ məsələsində Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyir"

Azər Babayev: "İnanmıram ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində əhəmiyyətli irəliləyişlər olmayınca, sərhədlər açılsa belə, Türkiyə ilə Ermənistan arasında normal münasibətlər qurulsun"

Elbar Şirinov

Xatırlayırsınızsa, qəzetimizin 19 dekabr 2009-cu il tarixli sayında Günaz.TV- nin müxbiri Elnur Eltürkün Almaniyada yaşayan azərbaycanlı gənc tədqiqatçı Azər Babayevlə müsahibəsini dərc etmişdik.

Bu günlərdə vətənə dönmən Azər Babayev redaksiyamızın da qonağı oldu. Azərbaycana məzuniyyətə gələn qonağımızla söhbət zamanı məlum oldu ki, o, ötən ilin sonlarında Almaniyada sosial elmlər doktoru titulu layiq görülüb. Azərbaycanlı Tələbələr və Elmi İşçilər Birliyinin üzvü A. Babayev Almaniyanın Mannheim Universitetində "Keçid cəmiyyətlərində siyasi transformasiya: tarixi –institutionalist təhlil" mövzusunda doktorluq işini uğurla müdafiə edib. Qonaqla söhbətimizin bəzi məqamlarını oxuculara təqdim edirik.

- Azər bəy, öncə sizi doktorluq titulu almağınız münasibətilə təbrik edirik. Oxucularımıza özünüz haqqında məlumat vermənizi istərdik.

- Azərbaycanın Gədəbəy rayonunda anadan olmuşam. 1997-ci ildə Gərgər kənd orta məktəbini bitirib, elə həmin il də Bakı Dövlət Universitetinin Beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsinə daxil olub, beynəlxalq münasibətlər ixtisasına yiyələnmişəm. 2001-ci ildə universitetin bakalavr pilləsini bitirəndən sonra Almaniyanın Ayxştet - İnqolştadt Universitetində beynəlxalq münasibətlər üzrə master təhsili almışam.

Qeyd edim ki, doktorluq təhsilimi başa vurduğum Mannheim Universiteti Baden - Vürttemberg əyalətində yerləşir və xüsusən sosial və iqtisadi elmlər sahəsində Almaniyanın və Avropanın aparıcı ali məktəblərindən hesab olunur.

Hazırda Almaniyanın tanınmış tədqiqat institutlarından olan HSKF-da (Frankfurt Sülh Tədqiqatları İnstitutu) elmi əməkdaş kimi çalışıram. "Hakimiyyət və sosial sülh" elmi proqramı çərçivəsində post-dok üzrə akademik təhsilimi davam etdirməklə yanaşı, Cənubi Qafqaz üzrə həmin institutda ekspert kimi fəaliyyət göstərirəm.

Almaniyanın ilk və ən böyük sülh tədqiqatı institutu olan HSKF 1970-ci ildə Hessen əyalət hökuməti tərəfindən yaradılmışdır və Almaniya üzrə 86 tədqiqat institutunu birləşdirən Leibniz cəmiyyətinin üzvüdür. Frankfurt Sülh Tədqiqatları İnstitutunun əsas məqsədi beynəlxalq və daxili münaqişələrin araşdırılması, sülh şərtlərinin tədqiq edilməsi, habelə sülh ideyasının dəstəklənməsidir. Həmçinin siyasi məşvərət funksiyasını həyata keçirən institutun əldə etdiyi tədqiqat nəticələri alman federal hökumətinin bu istiqamətdə konkret siyasi qərarlarının qəbul olunmasına da öz töhfəsini verir. Bununla yanaşı, HSKF müvafiq mövzularda alman ictimai fikrinin formalaşmasında da önəmli rol oynayır.

- Azər bəy, bəs necə oldu ki, təhsilinizi davam etdirmək məqsədilə məhz Almaniyanı seçdiniz?

- Orta məktəbdə oxuyarkən alman dilini xarici dil kimi öyrənmişəm və o ölkəyə də maraq burdan başlayıb. BDU-da təhsil aldığıım ərəfədə Bakıda Almaniya universitetlərinin DAAD (Alman Akademik Mübadilə Xidməti) adlı müştərək təşkilatı fəaliyyət göstərirdi. DAAD təşkilatı Almaniya master və doktorantlıq üzrə təhsil alan gəncləri təqaüdlə təmin edirdi. Mən təşkilatın keçirdiyi proqramlarda fəal iştirak edirdim. Odur ki, BDU-da təhsilimin bakalavr pilləsini bitirdikdən sonra təşkilatın xətti ilə Almaniya gedərək Ayxştet - İncölştadt Universitetində beynəlxalq münasibətlər üzrə mastet təhsili aldım. Sonra Mannheim Universitetində doktorluq işini uğurla müdafiə edərək elmlər doktoru adına layiq görüldüm. Hazırda isə qeyd etdiyim kimi, Frankfurt Sülh Tədqiqatları İnstitutunda elmi əməkdaş kimi çalışıram.

- Azərbaycanın təhsil sistemi ilə müqayisədə Almaniya təhsil sisteminin özəllikləri barədə nə deyə bilərsiniz?

- Almaniyanın təhsil sistemindəki özəlliklərdən biri ixtisas seçiminin kifayət qədər azad olmasıdır. Eyni zamanda əlavə, köməkçi ixtisasların da seçimi azaddır. Bundan başqa, tələbələrin bütün professorların mühazirələrini dinləməsi məcburi deyil. Belə ki, tələbə istədiyi professorun mühazirəsini dinləyə bilər. Azərbaycanda isə birinci kursdan başlayaraq axıra kimi bütün dərslərdə iştirak etməyə məcbursan. Onu da deyim ki, oradakı azadlıq da mütləq deyil, məcburi fənlər də var ki, onlardan mütləq imtahan verməlisən. Bu, 30-40 faiz təşkil etsə də, təhsilini azad seçim üzərində qura bilirsən.

Bildiyiniz kimi, Almaniya inkişaf etmiş ölkələr sırasındadır, elm-texnika kifayət qədər yüksək səviyyədədir. Professorlar mühazirələrdə proyektorlardan istifadə edirlər. İnternet çox yüksək səviyyədə tətbiq olunub. Hətta mühazirələr xülasə şəklində əvvəlcədən tələbələrin elektron ünvanına göndərilir. Bununla da tələbənin keçiriləcək dərslər haqqında əvvəlcədən anlayışı olur.

Almaniyadakı universitetlərdə kitabxana işinin təşkili də çox mükəmməldir. Tələbə lazımı kitabın təhsil aldığı universitetin kitabxanasında olub-olmadığını internet vasitəsilə öyrənə bilər. öz universitetlərinin kitabxanasında olmayan kitabı internet vasitəsilə digər kitabxanalardan sifariş verir və tez bir zamanda əldə edir. İnternetin yaratdığı bu cür üstünlüklərin universitet həyatına inteqrasiyası təhsili olduqca asanlaşdırır. İstənilən elmi məqaləni, yeni çıxan dərgiləri, qəzetləri, jurnalları internet vasitəsilə əldə etmək olur.

- İnternetdən söz düşmüşkən, Vyana Beynəlxalq İnstitutunun "Münaqişə Menecmentliyi" layihəsi çərçivəsində "Dağlıq Qarabağ uğrunda müharibə: Qafqaz regionunda böhran və münaqişələr menecmentliyi" adlı kitabın nəşr edilməsi ilə bağlı məlumatı da internet vasitəsilə əldə etmişdik. Həmin kitabda "Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə Azərbaycanın mövqeyindən baxış" adlı araşdırmanız yer alıb. Oxucularımıza kitab haqqında məlumat vermənizi istərdik.

- Qeyd edilən kitabda Almaniya, Avstriya, Rusiya və Türkiyədən region üzrə tanınmış mütəxəssislər Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin səbəbləri, böyük güclərin bu münaqişə ilə bağlı maraqları, habelə münaqişə həllinin perspektivlərinə dair araşdırmaları yer alıb. Burada həmçinin münaqişə ətrafında aktual vəziyyət və onun regional və geostrateji aspektləri araşdırılır. ümumən 281 səhifəlik bu kitab münaqişə ilə bağlı 13 araşdırma-məqalədən ibarətdir.

- Siz araşdırmanızda Cənubi Osetiya hadisələrinin münafişənin Azərbaycanın maraqları baxımından ədalətli həlli üçün əlavə imkanlar yaratdığı tezisini irəli sürürsünüz. Sizcə, bu imkanlar nədən ibarətdir?

- Fikrimcə, Cənubi Osetiya hadisələrindən sonra Qərb faktorları regionla bağlı siyasətlərinə düzəlişlər etməyə can atırlar və xüsusən də Rusiya tərəfindən dövlət müstəqilliklərinin tanındığı Cənubi Osetiya və Abxaziyanın Dağlıq Qarabağ üçün peresedent hala çevrilməsinə qarşıdırlar. Bununla yanaşı, Qərb siyasi dairələri ümumən ərazi bütövlüyü prinsipinin bu tip münafişələrin həllindən xüsusi rolunu önə çəkməyə başlayıblar. Bu məsələdə Rusiya da, göründüyü qədər Qərblə konfrontasiyaya getmək istəmir. Digər tərəfdən, Ermənistanın regional təcrid vəziyyəti Cənubi Osetiya hadisələri kontekstində bir daha üzə çıxardı ki, rəsmi İrəvan uzun müddətə Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini təmin etmək gücündə deyil. Bu mənada, regional sabitliyin, xüsusən də iki vacib qonşu dövlət - Türkiyə və Azərbaycan ilə normal münasibətlər qurmanın əhəmiyyəti Ermənistan üçün çox artmışdır. Son dövrdə Türkiyə ilə yaxınlaşmaya rəsmi İrəvanın xüsusilə can atmasını da bu mənada dəyərləndirmək olar.

- Qeyd etdiyiniz kimi, kitabda bir çox ölkələrdən araşdırmaçılar iştirak edib. Onların münafişənin həlli ilə bağlı qısa da olsa fikirlərini bilmək maraqlı olardı.

- Bu layihədə iştirak edən araşdırmaçılar əsasən münafişənin həllində əsas problemin Dağlıq Qarabağın statusu məsələsi ilə bağlı olmasını önə sürürlər. Bu üzdən, münafişənin tezliklə paket həllinin mümkünsüzlüyü qeyd edilir. Amma münafişənin sülh yolu ilə pilləli həlli real hesab olunur. Burada xüsusən diqqətimi çəkən Dağlıq Qarabağın status məsələsinin həllini dondurmaq və ilk öncə digər məsələləri həll etmək ideyasıdır. Belə ki, işğal olunmuş ərazilər erməni qoşunları tərəfindən boşaldılır və qaçqınlar öz vətənlərinə qayıdır. Daha sonra Azərbaycan və Ermənistan arasında normal münasibətlər qurulur. Və nəhayət, iki ölkə arasında müəyyən dərəcədə (xüsusən siyasi) etimad yaranandan sonra status məsələsi ilə bağlı tərəfləri real bir nəticəyə götüre bilən müzakirələrə başlanılır.

Digər vacib bir məqam xarici faktorların münafişənin həlli ilə bağlı konstruktiv mövqə tutması məsələsidir. Burada xüsusilə ABŞ-ın və Rusiyanın regionda yürütdüyü illərdən bəri hələ də ənənəvi imperial rəqabət çalarlarını özündə daşıyan maraqlar siyasətinin münafişə həllinə mənfi təsirini qeyd etmək olar. Ona görə bu iki əsas faktorun səmimi formada konfliktinin real və ədalətli həllinə çalışmaları da çox vacibdir.

- Siz Almaniyada çalışdığınıza görə qərbin siyasi institutları ilə təmasda olursunuz. Onların münafişənin həlli ilə bağlı baxışları nədən ibarətdir?

- Müşahidələrim əsasında qısaca deyə bilərəm ki, istər siyasi, istərsə də elmi dairələrdə ərazi bütövlüyü prinsipinə etnik münafişələrin həllində xüsusi önəm verilməsi tendensiyası üstünlük təşkil edir. Çünki öz müqəddəratını təyin etmə prinsipini rəhbər tutaraq bu cür münafişələrin həllinə çalışmanın ümumən etnik-separatist tendensiyaların gücləndirməsində nə qədər təhlükəli olacağı göz qabağındadır. Və bu tendensiyanın sonda hətta dünyada sülhə və təhlükəsizliyi təhdid edə bilməsini belə istisna etmək olmaz.

- Azər bəy, ümumiyyətlə, Almaniyada Qarabağ məsələsi ilə bağlı informasiya hansı səviyyədədir?

- Təəssüf ki, Qarabağ məsələsi ilə bağlı Almaniya ictimaiyyətində informasiya çox azdır. Bunu nəzərə alaraq, eyni zamanda ixtisasım mənə imkan verir ki, Azərbaycanın ən aktual problemi olan Qarabağ məsələsi ilə bağlı həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında əlimdən gələni etməyə çalışıram. Buna misal olaraq, qeyd edirəm ki, 2007-ci ilin mart ayında Qarabağ problemi ilə bağlı seminarın keçirilməsinə nail oldum. Habelə 2008-ci ilin noyabr ayında Almaniyanın tanınmış "Osteuropa" jurnalında münaqişə ilə bağlı digər bir araşdırmam işıq üzünə çıxdı. Hazırda Azərbaycana məzuniyyətə gəlişim çərçivəsində Türkiyə-Ermənistan yaxınlaşması müstəvisində Qarabağ sülh prosesində hansı təsirlərin olması ilə bağlı araşdırmalarımı davam etdirirəm. İnşallah, yaxın zamanlarda çap etdirəcəyim bu araşdırmam, hesab edirəm ki, Almaniyanın elmi dairələrində Qarabağ məsələsi ilə bağlı fikir formalaşdırmasında müəyyən rol oynayacaq.

- Bəs Almaniya böyük gücə malik olan türk toplumunun Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı mövqeləri nədən ibarətdir?

- Qeyd etmək olar ki, Almaniya'dakı türk toplumu Qarabağ məsələsində Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyir. Təbii ki, bu sahədə hələ görüləsi işlər çoxdur və biz Almaniya'da türk diasporası ilə bu sahədə daha sıx informasiya və fikir mübadiləsi aparmalıyıq. Diaspor dairələrində siyasi maarifləndirmə bu mənada çox önəmlidir.

- Hazırda Almaniya türk diasporu Türkiyə-Ermənistan danışıqlarını neçə qarşılayırlar?

- Aydın ki, Almaniya türk diasporu Türkiyə-Ermənistan yaxınlaşması prosesini diqqətlə izləyirlər. Burada mühüm olan məsələ odur ki, diaspor nümayəndələri bu yaxınlaşmaya prinsipial şəkildə qarşı olmasalar da, bu prosesin Dağlıq Qarabağ sülh nizamlanması ilə paralel getməsinə önəm verirlər.

- Sizcə, Türkiyə-Ermənistan yaxınlaşması hansı sonluqla bitə bilər?

- İnanmıram ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində əhəmiyyətli irəliləyişlər olmayınca, sərhədlər açılsa belə, Türkiyə ilə Ermənistan arasında normal münasibətlər qurulsun. Bu cəhətdən Türkiyə ilə Azərbaycanı birləşdirən bağlar çox möhkəmdir və Türkiyə bu məsələdə Azərbaycanın haqlı mövqeyini tam şəkildə dəstəkləyir.

Təzadlar.-2010.-2-4 - fevral.- .-№21-22.-S.7.

“Hollandiya və Belçika kitabxanalarına Azərbaycanla bağlı kitablar təqdim etmişik”

Nigar

Xaricdəki diaspor təşkilatlarımızın sayı getdikcə artmaqdadır. Belə təşkilatlardan biri də Hollandiyada fəaliyyət göstərən "Vahid, bölünməz və demokratik Azərbaycan uğrunda birlik" Cəmiyyətidir. Müsahibimiz bugünlərdə Bakıda səfərdə olan cəmiyyətin sədr müavini Selman Qasımovdur:

- Bizim cəmiyyət 2005-ci ildə qeydiyyatdan keçib. Cəmiyyətin əsas məqsədi Hollandiyada yaşayan xalqlara Azərbaycanın mədəniyyətini, milli adət-ənənələrini, bir sözlə, ölkəmizlə bağlı olan hər bir reallığı çatdırmaqdır. Bu məqsədlə də bir sıra tədbirlər həyata keçiririk. Belə tədbirlərdən biri də 2008-ci ildə Valkenburq şəhərinin Sibbe qəsəbəsində təşkil olundu. Belə ki, həmin qəsəbədə biz Novruz bayramı münasibətilə şənlik keçirdik. Məhz bu tədbirdə də məqsəd Azərbaycana xas olan məqamları holland əhalisinə çatdırmaq idi. Bu tədbir yalnız şənlik deyil, həm də aksiya oldu. Həmin qəsəbədə yerləşən böyük bir məktəbin rəhbərliyi ilə danışıqlar apardıq. Həmin məktəbdə dərslər bir gün təxirə salındı və orada Novruz şənliyi təşkil olundu. Hətta həmin şənlikdə “Bahar qızı” holland qız, onu müşayiət edən isə bizim milli geyimdə holland oğlan iştirakçı oldu. Orada milli geyimlərimizdə rəqslərimizi ifa etdilər. Azərbaycan dilində açılış etdilər, şeirlər söylədilər. Çox yaxşı bir tədbir keçirildi və burada holland uşaqları tərəfindən bizim milli şirniyyatlar hazırlanıb təqdim edildi. Bu tədbirdə yerli icra hakimiyyətinin nümayəndələri, Azərbaycanın Belçika səfirliyinin nümayəndəsi Fuad Hübətov da iştirak etdilər. Eyni zamanda həmin tədbirdə Azərbaycanla bağlı televiziya filmi nümayiş olundu. Holland uşaqlar milli rəqslərimizi ifa etməklə yanaşı həm də Azərbaycanla bağlı rəsmlər çəkirdilər. Yerli televiziya da həmin tədbirdən hazırlanmış veriliş təqdim olundu. Bizə hörmət əlaməti olaraq məktəbin həyətinə öncə Azərbaycan, sonra holland bayrağı asılmışdı. Bundan başqa 2008-ci ildə Brüssel şəhərində Azərbaycan diaspor təşkilatları tərəfindən Avropa Komissiyasının, Ermənistan səfirliyinin qarşısında Xocalı faciəsi ilə bağlı mitinq keçirildi. Həm AK, həm də Ermənistan səfirliyinə məktub təqdim etdik.

- Ölkəmizlə bağlı reallıqlar holland ictimaiyyəti tərəfindən necə qarşılır?

- Bizim yaşadığımız Maastricht şəhəri ermənilərin çoxluq təşkil etdiyi və lobbisinin güclü olduğu bir şəhərdir. Buna baxmayaraq biz orada əlimizdən gələni etməyə çalışırıq. Məsələn, həmin şəhərdə böyük bir kitabxana var ki, oranın 60 min kitab tutumu var. Bu kitabxanada bir dənə də olsun Azərbaycanla bağlı kitab yox idi. Biz orada Azərbaycan guşəsi yaratdıq və Qarabağla bağlı kitablar təqdim etdik. Onu da qeyd edirəm ki, bu kitabları çox çətinliklə götürürlər. Yəni siyasətlə bağlı hesab etdikləri üçün qəbul etməkdən çəkinirlər. Biz həmin kitabları cəmiyyətin adından təqdim edirik və onları başa salırıq. Hətta Qarabağla bağlı kitabı Ermənistan şöbəsinə daxil etmişdilər. Cəmiyyətimizin sədri onlara tarixi faktlarla izah etdi ki, Qarabağ Azərbaycan torpaqlarıdır və ermənilər tərəfindən işğal olunub. Kitabxananın rəhbərliyi bizdən üzr istədi və həmin kitabı da yeni yaradılan Azərbaycan guşəsinə yerləşdirdilər. Hazırda biz oraya üç kitab təqdim etmişik ki, onlardan birində ingilis dilində DVD, CD var və istənilən şəxs həm onlara baxa, həm qulaq asa, həm də kitabdakı

rəsmlərə baxa bilər. Beləliklə, biz Hollandiyanın 5, Belçikanın 2 kitabxanasına belə kitablar təqdim etmişik. Kitabxanaya təqdim etdiyimiz kitabları Belçika səfirliyindən əldə etmişik. Bu kitabları kitabxanaya təqdim etməklə yanaşı onları qeydiyyatdan da keçirmişik. Həmçinin oradakı DVD və CD-lərə maqnit siqnallar qoyurlar ki, heç kəs onları götürə bilməsin. Hətta Novruz şənliyi ilə bağlı bizə bildirilmişdi ki, siyasi fikirlər öz əksini tapmamalıdır. Lakin istər-istəməz ağırlı yerimiz var və bu məqsədlə də Belçika səfirliyinin nümayəndəsinin vasitəsilə yerli icra hakimiyyətinin nümayəndəsinə də belə bir kitab təqdim olundu. Yaşadığımız şəhərdə azərbaycanlılar çox azdır. Ancaq cəmiyyəti yaratmaqda məqsədimiz odur ki, sözüümüzü deyə bilək. Yəni fərdi şəkildə fikirləri, faktları çatdırmaq olmur, bu baxımdan təşkilat şəklində fəaliyyət göstərmək vacibdir. Cəmiyyət üzvlərinin sayını artırmaq asandır, ancaq əsas iş görməkdir. Holland dostlarımız çoxdur və biz keçirdiyimiz tədbirdə də məhz onların iştirakına üstünlük veririk ki, onlar bizi tanısin. Ermənilər bizim milli xörəkləri özlərininki kimi təqdim edirlər. Biz yeni tədbirimizdə bunları daha geniş sərgiləyəcəyik.

- Vacib amillərdən biri də xaricdə yaşayan azərbaycanlı uşaqların təhsili ilə bağlıdır. Sizin yaşadığınız ərazidə "bazar günü" məktəbi fəaliyyət göstərirmi?

- Mənim övladlarım holland məktəbində təhsil alır. Eyni zamanda Azərbaycan dilini, himnini çox gözəl bilirlər. Hər ikisi cüdo idman növü ilə məşğul olur. Əsas odur ki, dilimizi, mədəniyyətimizi bilsinlər. Onlar iki mədəniyyətdə böyüyürlər. Təbii ki, yaşadığın ölkənin dilinə, adət-ənənələrinə də hörmətlə yanaşılmalıdır. Rotterdam, Amsterdam kimi böyük şəhərlər bizim yaşadığımız ərazidən 250 km uzaqdır. Həmin şəhərlərdə azərbaycanlılar çoxluq təşkil edir və orada Azərbaycan məktəbi fəaliyyət göstərir. İstərdik ki, bizim yaşadığımız ərazidə də məktəb olsun və bu da gələcəyə bağlıdır. İstərdik ki, yalnız azərbaycanlı deyil, holland uşaqlar da burada təhsil alsınlar.

- Bakıya hazırkı səfəriniz nə ilə bağlıdır?

- Səfərim işgüzar məqsəd daşıyır. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsində oldum və komitənin bir sıra nümayəndələri ilə görüşdüm. Bizim cəmiyyət artıq bir neçə ildir ki, fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq DİDK ilə sıx əlaqələrimiz olmayıb. Bizi çox yaxşı qarşıladılar və istərdik əlaqələrimiz daha da genişlənsin. Yəni biz istərdik ki, ilk olaraq Hollandiyada özümüzü tanıdaq və az da olsa buna nail ola bilmişik. Hətta 2010-cu ildə keçirəcəyimiz tədbirdə bizə yardım etmək istəyirlər. Bundan başqa mən 20 yanvar hadisələrinin şahidi olmuşam və 20 illiyi ilə bağlı gəlib Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdim. Eyni zamanda Gözdən Əlillər Cəmiyyətində oldum. Holland xeyriyyə cəmiyyətinin ayırdığı vəsait hesabına gözdən əlil uşaqlar üçün dərslik kitablarını çap edən aparat almaq istəyirik. Hazırda burada belə bir aparat var və onu Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva təqdim edib.

- Digər diaspor təşkilatlarımız internet saytları vasitəsilə əlaqələrini daha da genişləndirirlər. Siz fəaliyyətinizi bu istiqamətdə necə qurmusunuz?

- Bizim cəmiyyətin hazırda internet saytı yoxdur. Lakin belə bir fikrimiz var. Məlumatları müxtəlif orqanlara, dövlət qurumlarına bu vasitəylə çatdırmaq mümkün olur. Digər diaspor təşkilatlarımızla əlaqələrimiz var. Bu əlaqələri daha da genişləndirmək niyyətindəyik. İnternet saytı DİDK ilə də sıx əlaqələrin qurulmasına

imkan verir. Fəaliyyət genişləndikcə həm maddi, həm də mənəvi ehtiyac artır. İmkanlar nə qədər geniş olarsa, o qədər geniş səviyyəli tədbirlər həyata keçirmək olar.

- Cari ildə hansı tədbirləri reallaşdırmaq niyyətindəsiniz?

- Hazırda cari ilin mart ayında Heerlen şəhərində daha böyük bir məktəbdə Novruz şənliyi keçirməyi nəzərdə tuturuq. Yenə də bu şənlikdə holland uşaqlar əsas obrazda çıxış edəcək. Cəmiyyətin rəhbəri İradə Uluxanlı ötən tədbirdə olduğu kimi, yenə də holland uşaqlarına milli rəqslərimizi, mətbəximizdən nümunələrin hazırlanmasını öyrədəcək. Bu tədbiri daha geniş şəkildə təqdim etməyi planlaşdırırıq. Yerli icra hakimiyyətinin, Belçika, Hollandiyadakı səfirliyimizin, qəzet, televiziyaaların nümayəndələri dəvət olunacaq. Əvvəlki tədbirdə olduğu kimi, bu dəfə də toplanan vəsaiti Azərbaycandakı Gözdən Əlillər Cəmiyyətinə təqdim edəcəyik. Belə ki, gözdən əlil uşaqlar üçün keyfiyyətli eynəklər, dərslər vəsaitləri almağı nəzərdə tutmuşuq. Orada fəaliyyət göstərən bir holland xeyriyyə təşkilatı var ki, məhz bizim bu məqsədimizlə bağlı cəmiyyətimizə ayrılan vəsaiti 70 dəfə artırırdı. Ötən tədbirdən sonra orada qəzetdə "Azərbaycan harada yerləşir?" adlı bir məqalə dərc olundu ki, bu məqalədə icra hakimiyyəti, müəllim və şagirdin xəritədə Azərbaycanı göstərdiyi təsvir olunmuşdu. Bundan başqa orada bilik yarışı təşkil olunmuşdu ki, burada müxtəlif ölkələrin nümayəndələri təmsil olunurdu. Holland dilində imla yarışından ibarət olan bu yarışmada cəmiyyətin sədri İ. Uluxanlı qalib gəldi. Qəzetdə dərc olunan məqalə "Azərbaycanlı holland imlasını uddu" başlığı ilə dərc olunmuşdu.

- Hollandlarla azərbaycanlılar arasında oxşar və fərqli əlamətlər varmı?

- Hollandlar çox sakit xalqdır və hər bir şeyə sakit, təmkinlə yanaşırlar. Həyata tərzinə görə bizdən fərqlənirlər. Bəzi şeylərdə oxşar əlamətlər görmək olar. Orada cənubi azərbaycanlılar da çoxdur. Hətta "Eurovizion" yarışmasında onlar azərbaycanlı iştirakçılara çox səs verdilər. Hollandiya elə bir dövlətdir ki, hər şey icazə əsasında həyata keçirilir. Adi bir faktı qeyd edim ki, bir tonqal yandırmaq üçün yangınsöndürmə idarəsindən icazə almalısan. İcazə üçün də nümayəndələri gəlib baxırlar, yer təyin edirlər. Mən öz vətənimə hər bir ölkədən çox istəyirəm. Mənim üçün Azərbaycan həmişə birinci yerdədir. Övladlarım Azərbaycanı bəlkə də məndən daha çox sevir. Bakıya gəlməkdən əlavə daim orada televiziya vasitəsilə izləyirlər. Hər bir uşaq kökünün haradan gəldiyini bilməlidir.

Palitra.-2010.-2 fevral.-№.12.-S.10.

Qadınlar diaspor işində

Gülşən Lətifxan: «Avropa Qadınlar Birliyinin yaradılması istiqamətində iş aparırıq»

Fəxriyyə Abdullayeva

Bu gün xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti və turizm potensialı ilə bağlı mövzulara həsr olunmuş konfranslar və elmi simpoziumlar keçirirlər. Eyni zamanda xarici kütləvi informasiya vasitələrində Azərbaycan haqqında materialların dərc olunmasına və KİV nümayəndələrinin Azərbaycana gəlməsinə şərait yaradır, onları ölkəmizlə yaxından tanış edirlər. Bugünlərdə ölkəmizdə qonaq olan müəllim, tərcüməçi, hüquqşünas, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və Hollandiya Yazıçılar, Ssenaristlər və Kinematoqrafçılar Birliyinin üzvü, çoxlu sayda povest, hekayə və ssenarilərin müəllifi, Hollandiya-Azərbaycan Qadınlar Birliyinin sədri Gülşən Lətifxanla həmsöhbət olduq. Diaspor işində qadınların rolundan danışan G. Lətifxan bildirdi ki, bu yaxınlarda Frankfurtda Avropa Azərbaycanlılar Konqresinin və türk təşkilatları rəhbərlərinin birgə tədbiri keçirilib: «Bu tədbirdə mən Avropa Qadınlar Birliyinin yaradılması və bununla bağlı təşəbbüs qrupunun formalaşdırılmasını təklif etdim. Təklifim tədbir iştirakçıları tərəfindən müsbət qarşılandı. Hazırda işçi qrupu yaradılıb və həmin təklif üzərində iş aparılır. Çalışacağıq ki, Avropanın müxtəlif ölkələrindən - Danimarka, Hollandiya, İsveçrə, Almaniya və başqa ölkələrdən olan bir qrup fəal qadınları Avropa Qadınlar Birliyində toplayaq və maraqlı layihələr həyata keçirək».

Azərbaycan diasporunun bu gün Avropada çox geniş rolu və imkanlarının olduğunu deyən həmsöhbətimiz bildirdi ki, müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diasporların bir-biri ilə yaxından əməkdaşlıq etməsi vacibdir: «Avropada olan Azərbaycan təşkilatları Avropada Azərbaycanın təqdimatı ilə məşğul olur və eyni zamanda sivilizasiyalararası dialoqlarda bir körpü olaraq özünü təqdim edir. Bu gün Avropada türk təşkilatları ilə azərbaycanlı təşkilatların birgə fəaliyyəti bizim diasporunun irəli sürdüyü məqsədyönlü layihələr çərçivəsində gerçəkləşib. Azərbaycan diasporu hazırda Avropa ölkələrində və toplumda Şərqlə Qərb, Şimalla Cənub arasında bir körpü rolunu oynayır və bu istiqamətdə məqsədyönlü layihələr həyata keçirir».

G.Lətifxan deyir ki, Avropada erməni lobbisinin güclü olmasına baxmayaraq, diaspor təşkilatlarımızın birgə fəaliyyəti ölkəmiz haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasına təkan verir: «Erməni lobbisi yüz ildən çoxdur ki, Avropada kök salıb. Ancaq yeni-yeni qanad açan, möhkəmlənən və ilk addımlarında olan Azərbaycan diasporunun gücü heç də onlardan geridə qalmır. Diasporumuzun işi koordinasiya olunur və bu istiqamətdə daim yeni-yeni layihələr həyata keçirilir. Bu gün Azərbaycan diaspor təşkilatlarının həm türk, həm rus koordinasiya şurası ilə işbirliyi, digər xarici ölkə diasporlarına və millətlərə aktiv özünü təqdim etmə müsbət hal kimi qiymətləndirilməlidir. Bütün bunların bir yaxşı nəticəsi də odur ki, indi Azərbaycan xaricdə 5-10 il bundan əvvəlki kimi tanındırmır».

Qadınların diaspor işindən danışan həmsöhbətimizin dediyinə görə, azərbaycançılıq ideyasının yayılmasında sivilizasiyalararası dialoqun rolu çox böyükdür: «İki il bundan öncə Bakıda keçirilən

“Sivilizasiyalararası dialoqda qadınların rolu” mövzusunda keçirilən forumda iştirak etdim. Həmin forumdan ruhlanaraq xaricdə yaşayan və fəaliyyət göstərən qadınlar diaspor işində daha fəal oldular. Hazırda bizimlə birgə işləyən hollandiyalı və azərbaycanlı xanımlar var. Onların diaspor fəaliyyətində rolu əvəzsizdir».

Qeyd edək ki, Gülşən Lətifxan yazıçıdır. Onun müəllifi olduğu “Azər və Aida” əsəri ictimaiyyət tərəfindən maraqla qarşılanmışdı. Bu barədə danışdıqda Gülşən xanım özünü peşəkar yazıçı hesab etmədiyini dilə gətirdi:«Azər və Aida» hələlik rus və Azərbaycan dillərindədir. Əsərin digər xarici dillərə tərcümə olunması prosesi ləngiyir. Bu səbəbdən əsər Avropada o qədər də yayılmayıb. Tərcümə işi vaxt aparan prosesdir. Buna baxmayaraq, bu əsər oxuyanlar tərəfindən xoş qarşılandı. Hazırda mənim hekayələrim holland dilinə tərcümə olunur. Hollandiyada fəaliyyət göstərən nəşriyyatlarla danışıqlar aparırıq. Əgər razılığa gələ bilsək, onda bir ad altında əsərlərimi toplayıb kitab çıxaracağıq».

Mədəniyyət.-2010.-3 fevral.-№.8.-S.4.

"İranda islam rejimi süquta gedir"

Elman Cəfərli

Səftər Rəhimli: "Azərbaycan türkləri bu tarixi şansdan yararlanmalı, öz qurtuluşuna nail olmalıdır" Qarşıdan 20-ci əsrin ən dəhşətli faciəsi-ermənilərin azərbaycanlıların başına gətirdiyi Xocalı soyqırımının növbəti ildönümü gəlir. Bəşəriyyəti dəhşətə gətirmiş faciənin 18-ci ildönümündə bir sıra anım tədbirləri keçiriləcək. Dünya Azərbaycanlıları Konqresi Xocalı soyqırımının ildönümünə hazırlaşır. Bu ərəfədə qurumun Bakı ofisinin rəhbəri, tanınmış hərəkatçı Səftər Rəhimli ilə görüşdük. Onunla DAK-ın hazırladığı anım tədbirləri, Güney Azərbaycan türklərinin problemləri Konqresin qarşdakı qurultayı və digər təşkilati işlərdən danışdıq.

- Səftər bəy, ötən illərə qədər DAK-ın adına iddialı qruplarla problemləriniz vardı. Hazırda vəziyyət nə yerdədir?

- Mən üç aydır ki, DAK-ın Bakı nümayəndəliyinə rəhbər təyin olunmuşam. Məndən öncə bu vəzifədə İsmayıl Ağayev işləyirdi. İsmayıl müəllim yeni bir təşkilat-Diaspora Mərkəzi yaratdı və təklif etdi ki, mən DAK-ın Bakı nümayəndəliyinə rəhbər təyin olunum. İdarə Heyəti məsələyə baxdı və mən nümayəndəliyə rəhbər təyin olundum. Bundan öncə də DAK-da fəaliyyətim vardı. Gənclər qrupu yaradıb, ona rəhbərlik etmişəm. DAK sədrinin müşaviri olmuşam. 2008-ci ildə Almaniyanı Köln şəhərində keçirilən qurultayda isə DAK İdarə Heyətinin üzvü olmuşam. Azərbaycan nümayəndəliyinə gəlincə, qurumla bağlı bəzi planlarım var. Düşünürəm ki, Dünya Azərbaycanlıları Konqresi tarixi ədalətsizliyə məruz qalmış azərbaycanlıların məsələsini beynəlxalq təşkilatlar, nüfuzlu dövlətlər, diplomatik korpus qarşısında yüksək səviyyədə qaldırmağı bacaran bir təşkilat halına gəlib çıxıb. DAK illər öncəki qurum deyil. Konqres hədəfi bəlli, ideoloji cəhətdən bitkin insanların rəhbərlik etdiyi təşkilata çevrilib. Adından da bəllidir ki, DAK konqres halında fəaliyyət göstərir. Qarşıdan gələn qurultaya bir sıra təkliflərim var. Təklif edəcəyəm ki, DAK özünün aşağı palatasını seçsin. Aşağı palata təşkilatın daha çevik fəaliyyəti təmin edən qurumu-yuxarı palatanı seçsin. Yuxarı palata isə digər strukturları yaratsın. Komitələrin yaranmasını təklif edəcəyəm. Düşünürəm ki, DAK-ın siyasi, hüquqi, gənclər və digər komitələri olsun. Təsəvvür edin ki, DAK-ın hüquq komitəsinin sədri gedir xaricdə bir senatorla, konqresmenlə görüşür. Bu, artıq təşkilatın nüfuzundan xəbər verir. Komitələrin rəhbərləri öz komandalarını formalaşdırır. Bu şəkildə təşkilat da böyük görsənir. Bilirsiniz, DAK diaspora təşkilatıdır. Amma eyni zamanda qarşısında hədəfləri olan milli bir təşkilatdır. Azərbaycan yenicə müstəqilliyə qovuşmuş dövlətdir. Amma 60 milyonluq Azərbaycan türkləri tək Azərbaycan Respublikasında yaşamırlar. İran adlanan ölkədə 35 milyon soydaşımız yaşayır. Onların adi milli hüquqları tapdalanır, millətimiz assimilyasiyaya uğrayır. Bir tərəfdə ən böyük problemimiz olan Dağlıq Qarabağ və Ermənistanın təcavüzü var. Bütün bu işlərlə məşğul olan, Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmağı hədəfləyən təşkilat güclü, çevik olmalı, bütün təzyiqlərə, təpkiyə sinə gərməyi, ayaqda qalmağı, bütöv olmağı bacarmalıdır. Bu baxımdan DAK həm Qarabağ, həm Güney Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya yaymalı, həm də ayrı-ayrı ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan

Respublikası ətrafında birləşməsinə çalışmalıdır. DAK ən böyük diaspora təşkilatı olaraq türk dünyasının inteqrasiyasına çalışmalıdır. Vaxtilə DAK adına iddialı qurumlar mövcud olub. Amma DAK qanuni şəkildə qurultayını keçirib, özünə həmsədrilər seçib. Sonuncu qurultayda tanınmış ziyalımız, millət vəkili Sabir Rüstəmxanlı və Avropada tanınmış güneyli ziyalı Firudin Pərvizniya DAK-ın həmsədriləri seçiliblər.

- Növbəti qurultay nə vaxta planlaşdırılıb?

- DAK-ın növbəti qurultayı ilə bağlı bir neçə təkliflər var. Yəqin ki, qurultaya Avropa ölkələrinin birində keçiriləcək. Qurultayın Vyanada keçirilməsi təklif olunur. Son illər baş verən neqativ proseslərdə DAK-dan bəzi nüfuzlu, dəyərli ziyalılarımız gediblər. Gedənlərin hər birinə hörmətimiz var və DAK-ın qapıları hər kəsin üzünə açıqdır. Qurultayda hamını dəvət edəcəyik. DAK həmişə Azərbaycanın ümummillət problemlərinə diqqətlə yanaşır. Güney Azərbaycanla, Qarabağla, Borçalı, Dərdəndlə bağlı tədbirlərimiz olub, bundan sonra da olacaq. Doğu Türkünstanla bağlı tədbirlərimiz keçirilib. DAK əvvəllər yalnız qurultaydan qurultaya daha çox fəaliyyəti gözə dəyirdi. Artıq bu təşkilatın mahiyyətini bilən insanlar konqresdə təmsil olunur. DAK-da Azərbaycanın hər iki tayından olan nüfuzlu ziyalılar, aydınlar var.

- DAK-ın Güney Azərbaycanla bağlı fəaliyyəti nə yerdədir? Milli Hərəkətlə təmaslarımız varmı?

- DAK ona çalışan təşkilatdır ki, Güney Azərbaycanda xalq öz ana dilində təhsil almaq hüququ əldə etsin. Azərbaycan türklərinin hüquqları tanınsın, azərbaycanlılara "ikinci sort" millət kimi baxılmasın. Hazırda İranda baş verən hadisələr onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan türkləri üçün tarixi şans yaranıb. İranda sistem böhranı var. İslam reyimi süquta doğru gedir. Belə bir situasiyada Azərbaycan türkləri mümkün qədər korrekt davranmalı, molla rejiminin tuzağına düşməməlidir.

- Demək istəyirsiniz ki, Güney Azərbaycan Milli Hərəkəti yaşıl inqilaba dəstək verməməlidir...

- Onsuz da Güney Azərbaycan Milli Hərəkəti yaşıl inqilabın yanında deyil. Yaşıl inqilabın lideri Mirhüseyn Musəvi azərbaycanlıdır, onun dediklərinin əksəriyyəti doğrudur. Onun fikirləri İran gəncliyinin, İranın dəyişməsinə istəyən insanların mövqeyidir. Dünyanın tərəqqi istəyən xalqları da İranın dəyişməsinə arzulayırlar, istəyir ki, İran dünya xalqlarının təhlükəsizliyinə təhlükə yaratmasın. Amma unutmamaq olmasın ki, Mirhüseyn Musəvi bu reyimin öz balasıdır. Onun silahdaşları kimlərdir? Məhəmməd Xatəmi, Əli Əkbər Haşimi-Rəfsəncani İran rejiminin ən sadıq rəhbərləri olublar. Onların dövründə Azərbaycan türklərinin hüquqları daha çox tapdalanıb. Güney Azərbaycan türkləri bunu unutmamalıdır. Yaşıl inqilabın istəyi nədir? İranda dəyişmək. Necə dəyişmək? Onlar İranda necə görmək istəyir? Onların quracağı "Yeni İran"da Azərbaycan türklərinin statusu necə olacaq? Azərbaycan türklərinin assimilyasiya siyasəti dayanacaq mı? Məsələn budur. Mənə elə gəlir ki, Azərbaycan Milli Hərəkəti öz yolundan sapmamalı, panfarsizmin əlində alətə çevrilməməlidir. Güney Azərbaycan türkləri yaşıl inqilaba qoşulsalar, enerjisi boşuna xərclənəcək, Güneyin qurtuluş hərəkatı daha neçə illər ertələyəcək. Güney Azərbaycan Milli Hərəkəti öz hədəfini bilən hərəkatdır. Bizim istəyimiz nədir? Quzeyli, güneyli olaraq istəyirik ki, tarixi ədalətsizliyə son qoyulsun. Azərbaycan xalqı iki yerə bölünüb, bu ədalətsizlik aradan qaldırılmalıdır. Nə vaxta qədər bizim xalq parçalanmış halda yaşayacaq? Azərbaycanın bütövləşməsi həm də digər problemlərimizin həllinə işıq sala bilər. Əbülfəz Elçibəyin bir söz vardı: "Qarabağın həlli Təbrizdən keçir". Həqiqətən də Qarabağ problemlərinin həlli, türk dünyasının

daha yaxından inteqrasiyası Güney Azərbaycanın İran əsarətindən qurtulmasından keçir. Farslar özünə demokratik dövlət qurur, qursun. Bizə öz torpaqlarımız, xalqımızın assimilyasiyadan qurtulması lazımdır. Bunu isə bizə asan yolla verməyəcəklər. Mübarizəmizi davamlı etməli, Güney Azərbaycanın qurtuluşuna nail olmalıyıq. Yayda, prezident seçkiləri zamanı Təbrizin Musəviyə dəstək verməməsi bəzilərinə təəccübləndirmişdi. Amma inqilablar şəhəri Təbriz müdrikdir. Bir işin mahiyyətində hiylə olunca, İranın rəngini dəyişib, özünü qoruyub saxlamaq olunca Təbriz bu işə qol qoymaz. Qoymadı da. DAK Güney azərbaycanlıların milli qurtuluş hərəkatına öz dəstəyini verəcək. Biz çalışırıq ki, Azərbaycan xalqının "parçalanmış xalq" statusunu əldə edək. Dünya bilsin ki, bu xalq bir olub, iki imperiya arasında parçalanıb. Qərbdə dövlətləri İranı dəyişmək istəyirlər. Amma onların görmək istədiyi İranı bizim maraqlarımıza cavab verəcəkmi? İslam rejiminin yerində qurulacaq başqa bir fars reyimi Güney Azərbaycan türklərinin, bəlucların, kürdlərin hüquqlarını tanıyacaqmı? Panfarsizmin mahiyyətini hər kəs bilir. Bilirik, panfarsizm rəngini, cildini dəyişər, amma hakimiyyəti, dövləti əldən verməz. O zaman hüquqlarımız yenə pozulacaqsa, dilimiz sıxışdırılacaqsa "vahid İran", "demokratik İran" bizim nəyimizə lazımdır? Azərbaycan türkləri öz hüquqları uğrunda sona qədər mübarizə aparmalı, milli qurtuluşa nail olmalıdır. Bir şeyi dəqiq bilmək lazımdır. Nə qədər ki panfarsizm var, İran dövləti var və güclüdür vahid Azərbaycanın reallaşması sual altındadır. Biz türk düşüncə sistemli vahid Azərbaycana nail olmalıyıq. Rəngi necə olur-olsun fars dövləti, İran dövləti Azərbaycan türklərinin hüquqlarını tanımayacaq, milli kimliyimizi danacaq, dilimizi sıxışdıracaq. Yaşıl hərəkatın rəhbərləri İran dövlətinin adından "islam" sözünü götürüb, "İran cümhuriyyəti" yaratmaq istəyirlər. Bu, Azərbaycan türklərinin və digər qeyri-fars millətlərinin maraqlarına cavab vermir. Güney Azərbaycan Milli Hərəkatının bəzi nümayəndələri İranın federallaşmasından danışırdılar. İran rejiminin hələ dəyişiklik istəyən "mütərəqqi" qüvvələri belə federasiyadan danışmır, İranın vahidliyini, unitarlığını əsas götürürlər. İrandakı reyimin molla və ya qalstuklu texnokrat olmasının bizim üçün fərqi nədir ki? Bizə xalqımızın müstəqilliyi, qurtuluşu lazımdır. Bu da Milli Hərəkatını güclənməsindən, milli iradənin qələbəsindən keçir.

Olaylar.-2010.-3 fevral.-№.16.-S.7.

Ukraynadakı Azərbaycan diasporundan ermənilərə ciddi zərbə

AZƏRBAYCAN VƏ UKRAYNA DÖVLƏT TELEVİZİYALARININ BİRGƏ ÇƏKDİYİ “QARABAĞ TARİXİN BURULĞANINDA” FİLMİ BÖYÜK ƏKS-SƏDA DOĞURDU

**Aydın Bağirov,
Bakı-Kiyev-Bakı**

Azərbaycan və Ukrayna dövlət televiziyaçılarının birgə istehsalı olan “Qarabağ tarixin burulğanında” adlı film erməni diasporunun ciddi narazılığı ilə qarşılanıb. Film hələ ilk dəfə Ukraynanın dövlət televiziyasında efirə getdikdən sonra ermənilər birinci kanala etiraz məktubları göndərirlər. Filmdə səslənən fikirlərin, ortaya qoyulan tutarlı faktların həqiqətə uyğun olmadığını iddia edən ermənilər onların da mövqeyinin işıqlandırılması tələbini irəli sürüblər. Erməni diasporu bu xəyalla yaşadığı vaxt isə gözlənilmədən ikinci zərbəylə üzləşiblər. Belə ki, “Qarabağ tarixin burulğanında” filmi ikinci dəfə Ukraynanın dövlət televiziyasında yayımlanıb. Filmin xüsusilə Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü ərəfəsində – fevralın 21-də təkrar efirə verilməsini ermənilər hiddətlə qarşılayıblar. Ukraynadakı Azərbaycan diasporu isə təbii ki, ermənilərlə informasiya müharibəsindəki bu uğurdan məmnunluğunu gizlətmirlər.

Həqiqətən Ukraynada Xocalı həftəliyi çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə iştirak etmək üçün sözügedən ölkədə olarkən belə bir tarixi faktlarla zəngin, erməni vəhşiliyini özündə əks etdirən kəsərli bir filmin Ukraynanın dövlət televiziyasında efirə verilməsini görüb həm təəccübləndim, həm də qəhərimi gizlədə bilmədim. Mən indiyədək Xocalı faciəsini dəfələrlə öz yerli televiziya kanallarımızda izləmişəm. Amma bilmirəm başqa ölkədə olduğumdanmı, yaxud başqa bir ölkənin televiziyasında efirə getdiyindənmi, sanki filmə baxdıqdan sonra Xocalı faciəsini yenidən yaşadım. Donetsk şəhərində bütün azərbaycanlılar bir-birilərinə telefon açıb filmə bağlı təəssüratlarını bölüşürdülər. Hamı belə bir filmin ərsəyə gəlməsində çəkiliş qrupuna göstərdiyi maddi və mənəvi dəstəyə görə Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin Ukrayna nümayəndəliyinin rəhbəri Möhlət Hüseynova minnətdarlıqlarını bildirirdilər. O isə dərinlən köksünü ötürüb “Biz bunu çoxdan, özü də lap çoxdan etməliydik. Deməli, istək olsa, təşəbbüs olsa hər şeyə nail olmaq olar” – deyər cavab verirdi. Zənglər içərisində bir ukraynalı qadının ağlaya-ağlaya danışığını eşitdim. Möhlət müəllimə deyirdi: “Həqiqətənmə Azərbaycanca belə bir vəhşilik törədilib. Bu, həqiqətən vəhşilikdir, bu insanlığa qarşı törədilən böyük bir cinayətdir. Mən bu kadrlara baxdıqdan sonra yata bilməyəcəyəm. Uşaqları, qadınları, qocaları necə öldürmək olar”. Möhlət müəllimin isə gözlərində bir damla yaş toplanıb qalmışdı. Yummağa belə ehtiyat edirdi. Bəlkə də ürəyində fikirləşirdi ki, ağlamaq kişiyyə yaraşmaz. Siqaretini yandıraraq qəhərli-qəhərli bir söz işlətdi: “Bu faciənin dünya ictimaiyyətinə vaxtında çatdırılmamasına görə hamımız günahkarıq”. Elə bundan sonra başladı filmin yaranma tarixcəsindən danışmağa.

“Filmin çəkilməsi ideyasını Azərbaycan dövlət televiziyasının Ukrayna və Şərqi Avropa ölkələri üzrə nümayəndəliyinin rəhbəri Möhsüm Qədiroğlu irəli sürüb. Mən isə o zaman sadəcə, əgər bunu eləmək

mümkünsə, əlimdən gələni əsirgəməyəcəyimi söyləmişdim. Sözün düzü nə vaxtsa Dağlıq Qarabağın tarixi, Xocalı faciəsi, bir sözlə ermənilərin son iki əsrdə Azərbaycan xalqının başına gətirdikləri faciələri, ölkəmizə qarşı yürütdükləri işğalçılıq siyasətini özündə əks etdirən belə bir filmin Ukrayna televiziyasında, özü də dövlət televiziyasında efirə verilməsini ağıma belə gətirməzdim. Amma Möhsüm müəllimlə danışığımızdan bir iki ay sonra mənə zəng olundu və deyildi ki, çəkiliş qrupu filmi çəkmək üçün Azərbaycana getməyə hazırdı. Mən sadəcə onların Azərbaycana gedib-gəlmələrini, orada qalmaq və digər xərcləri üzərimə götürdüm. Hətta özüm də onlarla Bakıya, oradan isə Ağdama və Tərtərə, bir sıra rayonlara getdim. Qaçqın düşərgələrində çəkilişlər aparıldı. Azərbaycan televiziyasının arxivləri ukraynalı jurnalistlərin üzlərinə açıldı. Ukraynalı jurnalistlər təkcə bizim faciəli tariximizlə deyil, həmçinin qonaqpərvərliyimiz, zəngin mədəniyyətimiz, qədim adət ənənələrimiz, əsasən də xalqın dövlət başçısına sonsuz hörməti və məhəbbəti ilə tanış oldular. Və nəticədə belə bir tarixi film ərsəyə gəldi. Film efirə verilməmişə qədər onun Ukrayna dövlət televiziyasında göstəriləcəyinə inana bilmirdim. Bu mənada, mən Ukraynada yaşayan yüz minlərlə azərbaycanlı adından filmin yaradıcı qrupuna, Azərbaycan və Ukrayna dövlət televiziyalarının rəhbərlərinə dərin minnətdarlığımı bildirirəm”.

“Xocalıya ədalət” kampaniyası çərçivəsində Kiyev şəhərində keçirilən tədbirdə Azərbaycan televiziyasının Ukrayna və Şərqi Avropa ölkələri üzrə xüsusi müxbiri Möhsüm Qədiroğlu ilə də görüşdük. İndiyədək Azərbaycanla Ukrayna dövlət televiziyalarının birgə layihələrinə əsasən Azərbaycan haqda 6 sənədli filmin çəkildiyini bildirən Möhsüm Qədiroğlu efirə getməsi ilə Ukrayna ictimaiyyətində böyük əks-səda, erməni diasporu tərəfindən isə etirazla qarşılanan “Qarabağ tarixin burulğanında” filminin yaranma tarixcəsindən danışdı:

– Düzü, ilk günlər Ukraynanın dövlət televiziyasının rəhbərliyini Qarabağın tarixi ilə bağlı filmi hazırlamağa razı salmaq heç də asan başa gəlmədi. Buna baxmayaraq, danışıqları vaxtaşırı davam etdirib, ermənilərin həqiqətən də Azərbaycan xalqının başına gətirdikləri faciələri, Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın əzəli torpağı olduğunu, ümumiyyətlə, indiki Ermənistan dövlətinin Azərbaycanın əzəli torpaqları üzərində qurulduğunu bir sıra əyani vəsaitlərin və xarici mənbələrin vasitəsi ilə onlara çatdırıb ümumi rəy yarada bildik. “Hə” cavabı alınandan sonra biz çəkiliş qrupu ilə birgə Azərbaycana getdik və son olaraq belə bir tarixi filmi istehsal edib 48 milyonluq Ukrayna xalqına təqdim etdik. Nəzərinizə çatdırım ki, bu filmlər Azərbaycanla Ukrayna televiziyalarının birgə layihələri əsasında çəkilir. Mən fürsətdən istifadə edib filmin başa gəlməsinə görə Azərbaycan Teleradio Verilişləri QSC-in sədri Arif Alishanova, Ukrayna Milli televiziyasının prezident Vasili İlaşuka, o cümlədən çəkiliş qrupuna göstərdiyi maddi və mənəvi dəstəyə görə Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin Ukraynadakı nümayəndəliyinin rəhbəri Möhlət Hüseynova dərin minnətdarlığımı bildirirəm

– Film efirə getdikdən sonra erməni diasporu bərk narahat olub Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

– Bəli, Ukraynadakı erməni diasporu öz etirazlarını bildirib. Amma Ukrayna dövlət televiziyasının onlara cavabı da birmənalı olub Əgər Qarabağda yaşamağınızın 150 ildən o tərəfə tarixi varsa, gəlin, sizin haqda da film çəkib göstərək. Mənə elə gəlir ki, son illər Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasət nəticəsində dünyanın bütün ölkələrində həyata keçirilən tədbirlər erməniləri öz yalan və uydurmaları ilə

üz-üzə qoyub. Məhz bizim bu filmdə də ermənilərin xalqımıza yönəlik tarixi cinayətləri olduğu kimi Ukrayna ictimaiyyətinə təqdim olunub.

Filmə ssenarini Ukrayna dövlət televiziyasının aparıcı jurnalisti Georgi Spasokukotski və Azərbaycan televiziyasının Ukrayna və Şərqi Avropa ölkələri üzrə xüsusi müxbiri Möhsüm Qədiroğlu yazıblar. Əsas yüklərdən biri də rejissorlar İqor Rijenko və Anar Tahirovun üzərinə düşür. Filmə peşəkar səviyyədə hazırlamaq üçün gecəsini gündüzünə qatan bu dörd istedadlı jurnalistin səyi nəticəsində ortaya çox keyfiyyətli məhsul qoyulub. Yaradıcı heyət təkcə apardığı çəkilişlərlə deyil, həm də yerli və xarici telekanalların arxiv materiallarından istifadə etməklə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yaranma səbəbləri, xalqımızın başına gətirilən müsibətlərlə bağlı əsl həqiqəti tamaşaçıya çatdırma biliblər.

Sənədli filmin təqdimat mərasimi fevralın 18-də keçirildi, elə həmin gün axşam milyonlarla ukraynalı televiziya vasitəsilə ermənilərin törətdiyi vəhşiliklərə şahid oldu. Bəlkə də sırayı tamaşaçı üçün 30 dəqiqəlik bu filmin efirə verilməsi asan görünə bilər. Amma, bir daha qeyd etmək lazımdır ki, bu iş ağır zəhmət, uzunmüddətli çətin danışıqlar nəticəsində ərsəyə gəlib. 48 milyon əhalisi olan Ukraynanın sıradan bir kanalında deyil, dövlət televiziyasında Dağlıq Qarabağ, yəni onlar üçün yad bir ölkənin üzleşdiyi problemlə bağlı obyektiv bir filmin göstərilməsi ermənilərlə apardığımız informasiya mübarizəsində ciddi bir uğur kimi qiymətləndirilməlidir. Bilənlər bilir ki, qardaş Türkiyəni çıxmaqla bu günə qədər heç bir xarici ölkənin televiziyasında erməni vəhşilikləri, Qarabağ həqiqətləri ilə bağlı əsl həqiqətlər tamaşaçıya çatdırılmayıb. Ukraynada yaşayan üç soydaşımızın, diasporumuzun ən fəal nümayəndələrindən olan Möhlət Hüseynovun, jurnalistlər Möhsüm Qədiroğlunun və Anar Tahirovun fədakarlığı nəticəsində bir ilk imza ata bildik...

Azərbaycanın Ukraynadakı səfiri Tələt Əliyev də bizimlə söhbətində belə bir filmin Ukraynanın dövlət televiziyasında göstərilməsini mühüm hadisə kimi dəyərləndirdi. O, bir müddət əvvəl Ukraynanın özəl “İnter” telekanalında Qarabağla bağlı qeyri-obyektiv verilişin yayımlanmasına diqqət çəkdi və vurğuladı ki, “Qarabağ tarixin burulğanında” filminin dalbadal iki dəfə efirdə göstərilməsi erməni diasporuna ağır zərbə olub: “Azərbaycan və Ukrayna dövlət televiziyaalarının birgə layihəsi əsasında çəkilmiş bu film həm son iki əsrdə ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı vəhşilikləri haqda Ukrayna ictimaiyyətinə böyük bilgiler verdi, həm də erməni diasporunu narahat etməklə tarixi cinayətlərindən nəticə çıxarmağa vadar etdi. Əlbəttə, erməni diasporu narahat olacaq. Onlar tarixi cinayətlərinə görə dünya birliyi qarşısında cavab verməlidirlər”.

Ukraynadakı diaspor təşkilatlarımızın fəalları da eyni fikirdədirlər.

Bəli, Azərbaycan Ukrayna və Azərbaycan televiziyaalarının timsalında ermənilərə qarşı informasiya müharibəsində növbəti uğurunu əldə etdi. Ümid edirik ki, digər ölkələrdəki fəaliyyət göstərən televiziya nümayəndəlikləri və diaspor təşkilatlarımız da Ukraynada təməli qoyulan bu işi layiqincə davam etdirəcəklər.

DAK-ın XI qurultayı keçiriləcək

Aqil

Almaniyanın Köln şəhərində Dünya Azərbaycanlıları Konqresi (DAK), Azərbaycan Federal Demokrat Hərəkatı (AFDH) və Kölnə fəaliyyət göstərən Azərbaycan Kültür Ocağı XX əsrin ən dəhşətli faciəsi olan Xocalı soyqırımını ilə əlaqədar birgə konfrans keçirib. Bu barədə “525”ə DAK-ın mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Konfransda DAK həmsədri, millət vəkili Sabir Rüstəmxanlı, deputat Baba Tağıyev, Konqresin həmsədri Firidun Pərviznia, qurumun Daimi Şurasının sədri Əjdər Tağızadə, Səftər Rəhimli, təşkilatın Rusiya nümayəndəliyinin sədri Mirəşrəf Fətiyev, habelə İdarə Heyətinin digər üzvləri və başqaları iştirak edib.

Konfransda XX əsrin ən dəhşətli soyqırımını olan Xocalı faciəsinin dünyada tanındılmasının zəruriliyi qeyd olunub. Eyni zamanda tədbirdə Qarabağın işğaldan azadlığının vacibliyi, Güney Azərbaycan probleminin azərbaycanlıların məsələsi olduğu, Azərbaycanın İranda yaşayan 40 milyona yaxın soydaşımızı himayə etməsini vacib olduğu bildirilib. Bundan əlavə, konfrans iştirakçıları Azərbaycan Respublikasında Güney Azərbaycanda I Dünya müharibəsi zamanı erməni soyqırımına məruz qalmış soydaşlarımızın xatirəsinə abidə ucaldılmasını, bunun üçün prezidenti İlham Əliyevə müraciət olunmasını, ümumiyyətlə, ermənilərin son 200 ildə Azərbaycan türklərinin başına gətirdiyi faciələri özündə əks etdirən muzeyin yaradılmasını və bu məsələlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün diaspor təşkilatlarının birgə tədbirlər keçirməsini məqsədəuyğun sayıblar.

Sonda Azərbaycan diaspor təşkilatlarına müraciət qəbul olunub. Sənəddə diaspor qurumlarına Qarabağın işğalıyla bağlı həqiqətlərin və XX əsrin ən dəhşətli faciəsi olan Xocalı soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və bu faciənin dünya ölkələrinin parlamentləri tərəfindən soyqırım kimi tanınması istiqamətində fəaliyyətlərini əlaqələndirməsi və gücləndirməsi tövsiyə olunub.

Bununla yanaşı Bonn şəhərində DAK İdarə Heyətinin növbəti iclası da təşkil edilib. Yığıncaqda DAK İdarə Heyətinin Azərbaycan, Türkiyə, İsveç, Rusiya və Almaniyadan olan üzvləri iştirak edib. İclasda DAK həmsədrələri Sabir Rüstəmxanlı və Firidun Pərviznia, DAK Daimi Şurasının sədri Əjdər Tağızadə və DAK-ın Azərbaycan nümayəndəliyinin sədri Səftər Rəhimli qurultaydan sonra görülən işlərlə bağlı geniş məruzəylə çıxış ediblər. DAK İdarə Heyətinin üzvləri iki ilə yaxın müddət ərzində görülən işləri yekdilliklə yüksək qiymətləndiriblər. Bundan əlavə, yığıncaqda İranda siyasi vəziyyət, Azərbaycan türklərinə qarşı artan təzyiqlər müzakirə edilib və bu ölkədə insan haqları pozuntularının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrin gücləndirilməsi məqsədəuyğun sayılıb. İclasın yekununda DAK-ın XI Qurultayının bu il keçirilməsi qərara alınıb. Bu məqsədlə Qurultaya hazırlıq işləri üzrə Təşkilat Komitəsi yaradılıb.

“Bu, maliyyə vəziyyəti yaxşı olan bir siyasi lobbinin apardığı kampaniyadır”

**“Qardian” qəzeti: “Soyqırım kimi ciddi bir sözün qəbul edilməsi haqda qərarı
əxlaqi cəhətdən şübhəli olan siyasətçilər verməməlidir”**

S. Şəldiyev

ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının Xarici Əlaqələr Komitəsində “erməni soyqırımı” qanunun müzakirəyə çıxarılaraq qəbul edilməsi dünya gündəliyindən düşmür. Dünyanın bir sıra qəzetlərində bu barədə şərhlər edilir. “Qardian(The Guardian)” qəzetindəki yazısında Marsel Berlins adlı müəllif qəbul edilmiş qərarın düşünülməmiş, kimlərsə maraqlarına xidmət etmək məqsədilə atılmış addım olduğunu göstərir. Müəllif konqresmenlərə çoxlarını düşündürən sual ünvanlayır. “ABŞ Nümayəndələr Palatası Xarici Əlaqələr Komitəsi 1915-ci ildə ermənilərin öldürülməsinin soyqırım xarakteri daşması haqqında bir qanun qəbul etdi. Bu onların işidir?”

Qərarın doğru olub olmadığına heç bir münasibət bildirməyən müəllif, belə bir savadsız müdaxilənin bəşər tarixindəki ən dəhşətli bir hərəkət hesab edilən suçun bu sahədə heç bir bilgisi olmayan insanlar tərəfindən müzakirə edilməsinə və maliyyə vəziyyəti yaxşı olan bir siyasi lobbinin gerçəkləşdirdiyi kampaniyaya dəstək vermək məqsədi ilə cahil parlamentarilərin səsverməsi ilə siyasi bir oyuna çevrilməsinə təəssüf edir.

Berlins “həddini aşan” hesab etdiyi qanunun növbəti mərhələlərdən keçməyəcəyini qeyd edir. “ABŞ prezidenti Barak Obama bu qanunun əleyhinədir. 2007-ci ildə də Nümayəndələr Palatasının eyni məsələ ilə bağlı qərarı keçmiş prezident Corc Buş siyasi maraqlarına zidd olduğu üçün qanuniləşmədi.”

Soyqırım cinayətinin qanuniləşdirilməsini ilk dəfə 1944-cü ildə vəkil Rafael Lemkinin təklif etməsindən sonra dünyada bir sıra cinayətlərin baş verdiyi bildirən Berlins, soyqırım cinayətlərinin qarşısının alınması və suçluların cəzalandırılması məqsədi ilə BMT-nin 1948-ci ildə bunu qanun kimi qəbul etdiyini vurğulayır. Həmin qanunda nə qədər insanın hansı şəraitdə ölməsi deyil, əsas məsələnin bu insanların dini, irqi, milli fərqliliklərinə görə öldürülməsinin soyqırım hesab olunduğu göstərilir. Ötən əsirdə dünya ictimaiyyəti tərəfindən birmənalı şəkildə qəbul edilən iki soyqırım yaşanıb- Holokost və Ruanda.

Berlins Darfur və Srebrinitsada soyqırım törədilməsinə də şübhə ilə yanaşaraq, soyqırım kimi ciddi bir sözün qəbul edilməsi qərarının əxlaqi cəhətdən şübhəli olan siyasətçilər tərəfindən deyil, şahidlər və tarixçilərdən yardım alan məhkəmələr tərəfindən verilməsinin daha ədalətli olacağını göstərir.

Erməni patriarxı niyə öldürüldü?

Oksford Universitetində müasir tarix professoru Norman Stoun isə Londonun “Tayms(Times)” qəzetində yazır: “Osmanlı Türkiyəsində erməni faciəsi haqda ən düzgün sözü 1894-cü ildə İstanbulda erməni patriarxı Aşikyan söyləyib. 1915-ci il hadisələrindən hələ 21 il qabaq Aşikyan İstanbulun əsas erməni kilsəsində ibadət

vaxtı deyirdi: “Biz türklərlə min illərdir yanaşı yaşamışıq, böyük rifaha nail olmuşuq. Əgər millətçilər bu elədikləri kimi (terror kampaniyasına başlamaq - “Tayms”ın qeydi) hərəkətlər eləmək yolunu tutsalar, onda milləti məhv edəcəklər”.

Patriarx haqlı çıxdı. Ancaq erməni millətçilər onu və belə danışan başqa erməniləri güllələdilər.

İndi Amerikanın Nümayəndələr Palatasının komitəsi 1915-ci ildə baş verənlərə soyqırımı deyir.?

1914-cü ilin oktyabrında ermənilərlə problemi birdəfəlik yoluna qoymaq üçün ermənilərin liderinə Türkiyə hökumətinin üzvü olmaq təklif olundu.

Ancaq o, bu təklifdən imtina etdi. Erməni liderinin izahı maraqlıdır. O dedi ki, Türkiyə hələ inkişaf edib, bu həddə çatmayıb. Türkiyə həmin 1915-ci il hadisələrinə görə 1600 adamı məhkəmə qarşısına çıxartdı və qubernatoru cəzalandırdı.

1918-ci ildən sonra Türkiyə arxivlərini 4 il araşdıran britaniyalı burda soyqırımı sübut edən bir sənəd belə tapmayıb. Ancaq fransız məktəbində işləmiş bu britaniyalının araşdırması yaddan çıxdı.

Qəzet yazır ki, Osmanlı Türkiyəsi imperiya kimi dağılanda, o biri imperiyalar dağılanda olduğu kimi hamı əzab çəkib, hamı qırılıb. O vaxtkı xəstəliklər, qırğınlar Türkiyənin şərqindəki əhalisinin üçdə birini məhv edib, milliyyətindən asılı olmayaraq: ”Hər bir türk bilir ki, Birinci Dünya müharibəsi vaxtı Türkiyədə dəhşətli hadisələr olub. Ancaq kongresmenlər bu qədər qırılan arasında tək-cə erməniləri ayırır-seçəndə, bu türklərin doğrudan da xətrinə dəyir”.

“Müharibə şəraitində aparılmış uğursuz təhlükəsizlik tədbiri olub, nəinki soyqırım”

Masaçuset Universitetinin professoru Günter Lyui isə BBC-yə açıqlamasında deyib ki, 1948-ci ildə qəbul edilmiş Genosid Konvensiyasına əsasən, soyqırım üçün əsas şərt məqsədin olmasıdır. Hansısa milli, etnik, irqi və ya dini qrupu məhv etmək niyyəti. Ona görə bu müzakirədə həlledici sual Osmanlı dövlətində yaşayan ermənilər arasında nəhəng itkilərin olub-olmaması deyil, Gənc Türklər rejiminin bilərəkdən onları qıraraq sonuna çıxmaq niyyətində olub-olmamasıdır. O qeyd edir ki, ola bilsin ki, ermənilərin əksər hissəsinin Osmanlı dövlətinin içərilərinə köçürülməsi müharibə şəraitində aparılmış uğursuz təhlükəsizlik tədbiri olub, nəinki bilərəkdən erməniləri öldürmək proqramının bir hissəsi. İstanbul, İzmirin iri erməni icmaları heç yerə köçürülməmiş və müharibədən demək olar ki, salamat çıxmışdılar: ”Analoq gətirsək, bu elə bil ki, Hitlerin Berlin, Köln və Münhendə yaşayan yəhudiləri holokost proqramına daxil etməməsinə bərabərdir. Coğrafi yerindən və yerli rəsmilərin münasibətindən asılı olaraq, deportasiyanın həyata keçirilməsi tərzini fərqli idi. Bir çox yerlərdə protestant və katolik erməniləri heç yerə köçürmədilər. Eyni şeyi müsəlmanlığı qəbul edən və ya buna məcbur edilən ermənilər haqda demək olar. Cənubi Suriyaya və Fələstinə göndərilən ermənilərin əhəmiyyətli hissəsi sağ qaldı. Biz etiraf etməliyik ki, söhbət olduqca böyük tarixi ziddiyyətdən gedir. Bu ziddiyyəti isə siyasətçilər deyil, alimlər çözməlidirlər”.

Xatırladaq ki, Osmanlı tarixinin ən tanınmış tədqiqatçıları Bernard Lüiz və Əndrö Manqo da soyqırım möhürünün yersiz olması fikrindədirlər..”

Fransa mətbuatı isə Konqresin Nümayəndələr Palatasının xarici əlaqələr komitəsinin uydurma “erməni soyqırımı”nın tanınması barədə qərarının ABŞ üçün problemlər yaradacağını bildirir. Nüfuzlu “Le Monde” qəzeti bununla əlaqədar “Hillari Klinton Ermənistanı dair Konqresin səsverməsinə mane olmaq istəyir” sərlövhəli yazı dərc edib.

Məqalədə bildirilir ki, Amerikanın Dövlət katibi martın 5-də verdiyi bəyanatda Osmanlı imperiyası dövründə “ermənilərin kütləvi şəkildə “soyqırımı”na məruz qalması” barədə konqresin qərarının ləğv edilməsi üçün Amerika administrasiyasının “çox ağır vəziyyətdə” işləməli olacağını bildirib. Xanım Klinton bununla Türkiyəni sakitləşdirməyə çalışır.

Qeyd olunur ki, Türkiyə rəsmiləri Konqresin bu qərarının nəinki Türkiyə-Amerika əlaqələrinə, habelə son vaxtlar Türkiyə ilə Ermənistan arasında əldə edilmiş razılıqlara ciddi təsir göstərəcək.

Məqalədə qərarın Türkiyədə böyük əks-səda doğurduğu, ölkənin İstanbul və digər şəhərlərində izdihamlı mitinq və nümayişlərin keçirildiyi bildirilib.

Yazıda Amerika Konqresinin bu qərarına qarşı Türkiyəni həmişə dəstəkləyən ölkəmizin münasibətinə toxunulub. Qeyd olunub ki, Azərbaycan parlamenti ermənipərəst konqresmenlər tərəfindən səs çoxluğu ilə qəbul edilmiş qərarın regionda sabilliyin qorunmasına mənfi təsir göstərəcəyini, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllini çətinləşdirəcəyini bəyan edib.

Fransanın “Le Figaro”, “Les Echos”, “Liberation” və digər mətbu orqanları da Amerika Konqresinin bu qərarını pisləmiş, Amerikanın bütün sahələrdə yaxın tərəfdaşı olan Türkiyə kimi bir dövləti itirmək təhlükəsi qarşısında olduğunu, islam dövlətlərindəki nüfuzuna ciddi təsir göstərəcəyini vurğulayıb.

Paritet.-2010.-11-12 mart.-№.24.-S.3.

“Güclü lobbicilik üçün bir sıra yollar aranmalıdır”

Ayxan Dəmirçi: ”Azərbaycan-Belçika Dostluq Cəmiyyətinin əsas istiqaməti Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğidir”

Günay

Azərbaycanın dünyada hərtərəfli tanınmasında diaspor təşkilatlarımızın və onların rəhbərlərinin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Son zamanlar müxtəlif xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının rəhbərləri ilə tez-tez həmsöhbət olub və onların həyata keçirdiyi layihələrlə yaxından maraqlanırıq. Bu tanışlıqlar zamanın onların Azərbaycanı dünyada tanımaq üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə etdiyinin şahidi oluruq. Fəaliyyətində qeyd etdiyimiz meyarları əsas götürən belə təşkilatlardan biri də Azərbaycan-Belçika Dostluq Cəmiyyətidir. Bizdə virtual olaraq ABDC-nin sədri Ayxan Dəmirçi ilə əlaqə yaratdıq və suallarımızı ona ünvanladığımız.

- İlk olaraq özünüzü bizə tanıdın..

- Mən, Ayxan Dəmirçi Türkiyənin İqdir şəhərində anadan olmuş azərbaycanlıyam. Doğulduğum şəhərdə təhsilimi başa vurduqdan sonra bir neçə il Türkiyədə işləmişəm. 1980-ci ildə Belçikaya getdim. Artıq 30 ildən artıqdır ki, burda yaşayıram. Bu şəhərə gəlməkdə əsas məqsədim təhsil almaq idi. Belçikaya gəldikdən bir neçə ay sonra təşkilati işlə məşğul oldum və bu gündə bu işimi davam etdirirəm. Xoşbəxt ailəm, üç övladım var.

- ABDC nə vaxt yaranıb və əsas fəaliyyət istiqaməti nədir?

- İlk əvvəl fəaliyyətə Azərbaycan mədəniyyət dərnəyi kimi başladım. Və 1999-cu ildən bu günə kimi isə Azərbaycan-Belçika Dostluq Cəmiyyəti adı altında fəaliyyət göstəririk. Onu da qeyd edirəm ki, bu birliyimizi Belçikanın müxtəlif şəhərlərində yaşayan dostlarımızla birgə yaradıb qurmuşuq. Sözügedən birliyi yaratmaqda əsas məqsədimiz Azərbaycanı və azərbaycanlıların mədəniyyət və adət-ənənələrini Avropada yaşatmaq və əcnəbilərə çatdırmaq olub. Əsas məqsədimiz müstəqillik əldə etdikdən sonra, Azərbaycanın varlığını, mədəniyyətini, qarşılaşdığı problemləri və üzləşdiyi haqsızlıqları Avropaya müxtəlif vasitələrlə çatdırmaq və onların bu işlər haqda həqiqətləri bilməsinə rəvac verməkdir.

- Ümumilikdə bu gün Belçikada nə qədər azərbaycanlı yaşayır?

-Türkiyə azərbaycanlısı da daxil olmaqla, ümumilikdə orada dörd minə yaxın azərbaycanlı yaşayır. Bunların 150 ailəyə qədəri şimaldan olan azərbaycanlılardır. Sayı tam məlum olmasa da, bunlar arasında Cənubi Azərbaycandan da olan ailələr də var. Azərbaycanlıların daha çox yaşadığı şəhərlər Brüssel, Liyəs, Antverpən, Məchələn, Bernigendir. Təhsilə gədikdə isə, azərilər yaşadığı şəhərlərdə yaxşı təhsil verən məktəblərdə və bir sıra şəhərlərdə olan öncül universitetlərdə təhsil alırlar.

- Diaspor Komitəsi və ya Dünya Azərbaycanlıları Konqresi ilə əlaqələriniz varmı?

- Əvvəllər Diaspor Komitəsi ilə əlaqələrimiz vardı. İndi isə komitə ilə heç bir əlaqə və dialoqumuz yoxdur. Ancaq Dünya Azərbaycanları Konqresi ilə əlaqələrimiz var.

- Belçikada yaşayan soydaşlarımızın ana dilində təhsil alması üçün Bazar günü məktəbləri varmı?

- Belçikada yaşayan azərbaycanlıların ana dilində təhsil alması üçün hər hansı bir məktəb və özəl olaraq dərs aldığı Bazar günü məktəbi yoxdur. Düzdür, bir müddət əvvəl bu barədə düşündük və fikir mübadiləsi apardıq, ancaq reallaşdırmaq mümkün olmadı. Səbəb isə məktəbyaşlı uşaqların az olması və ayrı-ayrı şəhərlərdə yaşamasıdır. Amma indi Belçikada Azərbaycan dilində məktəb və hər hansı özəl dərs günləri-kurslar ola bilər. Çünki keçmişə nisbətən bu gün azəri əsilli məktəb yaşlı gənclərin sayı çoxdur.

- Azərbaycanla bağlı materialları hardan əldə edirsiniz?

- Azərbaycanla bağlı kitab, buklet və digər məlumatları yaxınlarımızdan alırıq. Eyni zamanda özümüz də fərdi şəkildə dialoq qurduğumuz dostlardan Azərbaycanla bağlı məlumatlar əldə edirik. Belçikadakı səfirliyimiz və Azərbaycanın bəzi dövlət qurumlarında tanıtıcı və məlumatverici kitablar bizə təqdim edilir. Amma əldə etdiyimiz bu materiallar Azərbaycanı tanıtmmaq üçün kifayət etmir və bu sahədə çatışmazlıqlarımız var.

- Belçika rəsmi dairələri təşkilatınıza kömək edirmi?

- Belçika rəsmi dairələri az da olsa, diaspor təşkilatlarının həyata keçirdiyi layihələrə kömək edirlər. Amma biz rəsmi dairələrin bu imkanlarından faydalanmırıq. Təşkilatımızın maliyyə dəstəyini 2003-cü ildən çətində olsa öz imkanlarımız hesabına həll edirik.

- Milli bayramlarımızı orda necə qeyd edirsiniz?

- Maliyyə imkanlarımız çox olmasa da, həmişə çalışırıq ki, milli bayramlarımızı yaxşı təşkil edən və hər kəs də maraq yaradaq.

- Maraqlıdır, yaşadığınız ölkə vətəndaşlarının Azərbaycan haqda məlumatları hansı səviyyədədir və onları daha çox nə maraqlandırır?

- Belçikalıların Azərbaycan haqqında geniş məlumatları olmasa da, ancaq Azərbaycan haqqında məlumatları olanlar da var. Səmimi olaraq deyim ki, belçikalılar Azərbaycanı o qədər də tanımır, amma son illər bizim təşkilatın və Belçikadakı səfirliyimizin həyata keçirdiyi tədbirlər sayəsində Azərbaycanı daha çox tanıyırlar. Məlumdur ki, heç nə öz-özlüyündə tanınmır, tanıtılma üçün kampaniyalar, nəşrlər, televerilişlər hazırlanmalıdır. Bu qeyd etdiyim layihələri geniş şəkildə həyata keçirmək üçün yekdilliklə düşünməliyik. Ümid edirəm ki, biz birləşsək və bu istiqamətdə birgə iş aparsaq, uğur əldə edəcəyik. Onu da qeyd edirəm ki, belçikalıların daha çox maraq göstərdiyi əsas sahə turizmdir. Azərbaycan yeni müstəqillik qazanmış ölkə kimi belçikalıların marağını çəkir. Bunun üçün maraqlı layihələr həyata keçirməklə belçikalılarda Azərbaycan haqqında maraq yaratmaq olar.

- Başqa ölkədə olan diaspor təşkilatları ilə əlaqələriniz varmı?

- Əlbəttə, başqa ölkələrdə olan bir sıra diaspor təşkilatları ilə də əlaqələrimiz və müxtəlif məsələlər üzrə dialoqlarımız var. Eyni zamanda birgə layihələrimiz olduğu və mütəmadi olaraq əlaqə saxladığımız və bir-birimizə daim yardım etdiyimiz təşkilatlarda var.

- Orda yaşayan soydaşlarımızın əsas problemi nədir?

- Hazırda Belçikada yaşayan soydaşlarımızın başlıca və əsas problemləri bunlardır: işsizlik, mühitə uyğunlaşmamaq, dil və sosialyönlü problemlər.

- Diaspor sahəsində hansı yenilikləri görmək istərdiniz?

- Diaspor sahəsində görmək istədiyim yeniliklər əslində çoxdur, amma bunlardan bəzilərini söyləyəcəyəm. Birincisi fəal və şüurlu çalışmaq, diasporu təmsil edəcək şəxsi düzgün seçmək lazımdır. Yəni, faydalı, fəal, bilikli, ağıllı, karyeralı və insanların yaxşı tanıdığı bir adam olmalıdır. Fəaliyyəti çoxşaxəli olmalıdır və Avropanın müxtəlif yerlərində tədbirlər təşkil etməlidir. Məsələn, bu tədbirlər universitetlərdə, Avropa qurumlarında olmalıdır. Azərbaycanın güclü lobbiçiliyi üçün bir sıra yollar aranmalıdır. Ölkə xaricində yaşayan soydaşlarımızla daim geniş dialoqlar qurulmalı, birlik və bərabərlik saxlanmalıdır. Bəzi ayrı-seçkiliklər aradan qaldırılmalı və diaspor təşkilatları da tərəfsiz olaraq fəaliyyət göstərməlidir.

- Təşkilatınızın saytı və mətbu orqanı varmı?:

- Hazırda təşkilatımızın mətbu orqanı ya saytı yoxdur. Bizim təşkilatın əvvəlki yerləşdiyi ünvan Brüsseldə idi. Bu ünvan yaşadığımız bölgəyə uzaq idi. Bu da işlərimizə mane olurdu, onun üçün Brüsseldə olan birliyimizi bağlayıb indi yaşadığımız yerdə birliyimizi qurduq. İndi yeni məkana köçdüyümüzdən sayt və mətbu orqanımız hələ ki yoxdur. Amma yaxın gələcəkdə olacaq. Ancaq birgə çalışdığımız sayt və mətbu orqan var.

- Bakıya tez-tezmi gəlirsiniz?

- Bakıda bir neçə dəfə olmuşam. İki ildən artıqdır ki, gəlmirəm. İnşəallah yaxınlarda gəlməyi düşünürəm. Bir neçə tədbirimiz var, onları gerçəkləşdirdikdən sonra gələcəyəm. Bakı gözəl və “şirin” bir şəhərdir. Bakı mənim çox sevdiyim şəhərdir. Amma məni Bakı ilə bağlı bir məsələ narahat edir ki, şəhərdə çoxlu göydələnlər tikilir. Bu da şəhərin mənzərəsini və gözəlliyini pozur. Amma Bakı gözəl şəhərdir, insanları da, yeməkləri də çox gözəldir. Azərbaycanın hər bir yerinin öz gözəlliyi var. Əslində dediklərim bununla bitmədi, çox deyiləsi sözlərim var... Sizin vasitənlə bütün Azərbaycan xalqına salamlarımı yetirirəm.

Paritet.-2010.-11-12 mart.-№.24.-S.10.

Diasporumuz etiraz edir

İki mindən artıq məktub hazırlanacaq

Səxavət Həmid

İsveç Krallığında fəaliyyət göstərən bir neçə Azərbaycan diaspor təşkilatının üzvləri dünən toplantı keçiriblər. Onlar İsveç Riksdagının (parlament) uydurma erməni «soyqırımı» ilə bağlı martın 11-də çıxardığı məlum qərarına etiraz əlaməti olaraq yaxın günlərdə aksiya keçirməyi qərara alıblar. Bu barədə «Mərkəz»ə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. İsveçdəki «Azərbaycan Naminə» cəmiyyətinin sədri, «Qarabağ üzrə iş Komitəsi»nin üzvü Nadir Hollenbrand dövlət komitəsinə bildirib ki, parlamentin çıxardığı qərar hələ də protokollaşdırılmayıb.

Belçikada fəaliyyət göstərən Dünya Azərbaycanlıları Birliyi (DAB) isə ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının Xarici Əlaqələr Komitəsində və İsveç Riksdagında qəbul edilən qərarlara etiraz etmək və ermənilərin əsl kimliyini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün böyük bir məktub kampaniyası keçirməyi planlaşdırıb. DAB-ın sədri Ədalət Quliyevin qəzetimizə verdiyi məlumata görə, ABŞ prezidenti Barak Obamaya, vitse-prezident Cozef Baydenə, dövlət katibi Hillari Klintona, ABŞ-ın Belçikadakı səfirinə, beynəlxalq təşkilatlara, BMT-nin baş katibi Pan Ki Muna və bu qərarları dəstəkləyən hər bir ABŞ konqresmeninə, senatoruna, İsveç parlamentinin deputatına ayrı-ayrılıqda məktublar hazırlayırlar: «Qondarma soyqırımı məsələsini Nümayəndələr Palatasının Xarici Əlaqələr Komitəsinin müzakirəsinə çıxaran demokrat konqresmen Adam Şiffə və onu dəstəkləyən 136 konqresmenə, layihəni Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsinə çıxarmağa çalışan demokrat senator Robert Menendezə və onu dəstəkləyən 13 senatora xüsusi müraciətlər hazırlanır. Hazırladığımız məktubları Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə, xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarova, Türkiyə prezidenti Abdullah Gülə, xarici işlər naziri Əhməd Davudoğluna və Türkiyənin Belçikadakı səfiri Nazif Murat Ərsavcıya da göndərəcəyik. Bundan əlavə hazırladığımız etiraz məktubları xarici media orqanlarına təqdim olunacaq».

Ə. Quliyev onu da qeyd edib ki, məktublar fərdi qaydada 2 mindən artıq fiziki və hüquqi şəxsə göndəriləcək. Məktublarda ABŞ Konqresində qəbul edilmiş qətnaməyə indiyədək Türkiyə və Azərbaycanda bildirilən münasibətlər və Azərbaycanın zəbt olunmuş torpaqları ilə bağlı BMT və Avropa Şurasında qəbul olunmuş qətnamələr öz əksini tapıb. Məktublarda Xocalı soyqırımı məsələsinə də xüsusi yer ayrılıb.

Azəri-Türk Qadınlar Birliyi də həm ABŞ, həm də İsveç qanunverici orqanlarında «erməni soyqırımı» ilə bağlı qəbul edilən sənədləri pisləyən bəyanatla çıxış edib. Bəyanatda deyilir: «Yüz ildən artıqdır türklər, xüsusilə Azərbaycan türkləri ermənilər, onların terror təşkilatları tərəfindən soyqırım məruz qaldıqları və öz ata-baba torpaqlarından didərgin salındıqları halda dünya dövlətləri yenə də terrorçuların «məzlum», «qırılan xalq» olduqlarını təsdiqləməkdə davam edir. Halbuki, Azərbaycan türklərinin Ermənistan adlanan tarixi Azərbaycan torpaqlarından didərgin salındıqları, bir milyondan artıq soydaşımızın köçkün olduğu, ermənilərin

türklərə qarşı bir əsrdir etnik təmizləmə siyasəti apardığı beynəlxalq ictimaiyyətə yaxşı məlumdur. Azərbaycan türklərinin 1905, 1918, 1947, 1953-cü illərdə və nəhayət, 1988-ci ildən başlayaraq bu günə kimi erməni hərbi birləşmələri tərəfindən soyqırma məruz qalması, Quba, Bakı, Şamaxı, Zəngəzur, Naxçıvan, Gəncə, bütövlükdə Qərbi Azərbaycan torpaqları və İrəvanda azərbaycanlılara qarşı ermənilərin törətdikləri vəhşiliklər, 1992-ci ildə baş vermiş Xocalı qətliamı haqqında dünya dövlətlərinin çox geniş bilgisi var. Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası və ölkəmizin 20 faizdən artıq torpağının işğal olunması isə günümüzün reallığıdır. Beynəlxalq güclər işğalçı bir dövlətin həyata keçirdiyi vandalizmə baxmayaraq, yenə də qondarma erməni soyqırımını tanımaqda davam edirsə, bu artıq ədalətin deyil, ədalətsizliyin, ikili standartların təzahürüdür».

Bəyanatda qeyd olunur ki, bu qərarlar təkcə Türkiyə-ABŞ və Türkiyə-İsveç deyil, həm də Azərbaycan-ABŞ və Azərbaycan-İsveç münasibətlərinə öz mənfi təsirini göstərəcək. Birlik bu ölkələrin təzyiqliq mexanizmi üzərində qurulan xarici siyasətinə qarşı olduğunu bəyan edib.

Mərkəz.-2010.-13 mart.-№.46.-S.13.

Moldovadakı soydaşlarımız vahid ideya ətrafında birləşmişlər

Qədir Aslan

Xalqımız dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra milli birliyin təminatı, dünya azərbaycanlılarının vahid milli mənafe ətrafında birləşdirilməsi dövlət quruculuğunun əsas vəzifələrindən biri kimi meydana çıxdı. Azərbaycançılıq yalnız Azərbaycan Respublikasında yaşayan azərbaycanlıların deyil, həm də bütün dünya azərbaycanlılarının milli-mənəvi maraqlarını ifadə edən məfkurə kimi xalqımız tərəfindən qəbul olunmuşdur.

2006-cı il martın 16-da Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi həmvətənlərimizin təşkilatlanması prosesində əhəmiyyətli dönüşə gətirib çıxaran addım olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə həyata keçirilmiş bu tarixi hadisə Azərbaycan diasporunun daha mütəşəkkil və dinamik fəaliyyətinə təkan vermişdir.

Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsindən dörd II keçir. Ötən müddətdə dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, dost Moldovada da əsl milli özünüdərk və ümummilli ideya olan azərbaycançılıq məfkurəsi, müstəqil dövlətçilik və milli-mənəvi dəyərlər ətrafında sıx birləşmək prosesi başlamış və bu ölkədə yaşayan soydaşlarımız monolit qüvvəyə çevrilmişlər. Biz Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin sədri, milli diasporumuzun formalaşmasında böyük zəhməti olan Vüqar Novruzovla görüşüb söhbət edərkən, o, Dünya azərbaycanlılarının II qurultayından sonra keçən dövr ərzində görülən işlərdən danışaraq dedi:

-Prezident İlham Əliyevin diaspor quruculuğu sahəsindəki siyasəti milli öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilmiş ideya və prinsiplərin konseptual istiqamətlərinə əsaslanır. Bu siyasətin əsas məqsədi ümummilli liderimizin müəyyənləşdirdiyi siyasi xəttə uyğun olaraq, dünya azərbaycanlılarının vahid təşkilatda birləşdirilməsinə nail olmaqdır. Moldovada dünya azərbaycanlılarının birliyi məsələsi—azərbaycançılıq ideologiyasının reallaşdırılması mexanizmi kimi qəbul edilir və bu sahədə həyata keçirilən bütün tədbirlər hə-min amala əsaslanır.

Vurğulamaq lazımdır ki, bu gün Moldovada yaşayan həmvətənlərimizin sürətlə təşkilatlanması prosesi müşahidə edilməkdədir. Azərbaycan Respublikası bu prosesə dəstək verir və onu daha da təkmilləşdirməyə, soydaşlarımızın diaspor quruculuğu sahəsində fəaliyyətini koordinasiya etməyə çalışır, məhz buna görə də həmvətənlərimiz mütəşəkkil qüvvəyə çevrilmişlər.

Moldovada məskunlaşmış soydaşlarımız arasında milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, adət-ənənələrimizin yaşadılması istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü işlər görülür. Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məqsədilə müxtəlif səpkili tədbirlər: etiraz aksiyaları, mitinqlər, küçə yürüşləri elmi-praktik konfranslar, simpoziumlar, foto və rəsm sərgiləri keçirilir, 20 yanvar, Xocalı soyqırımı, mart qırğını ilə bağlı filmlər nümayiş etdirilir. Moldovanın kütləvi informasiya vasitələrində müvafiq materialların dərc olunması üçün geniş iş aparılır. Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyən nüfuzlu şəxslərlə əlaqələrin qurulmasına xüsusi diqqət yetirilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, hazırda Moldovada 5 mindən çox soydaşımız yaşayır. Onların arasında tanınmış mədəniyyət və incəsənət xadimləri, alimlər, ziyalılar və iş adamları az deyildir. Bütün bunlar isə bir daha təsdiqləyir ki, iki dövlət arasında strateji tərəfdaşlıq əsasında iki xalq arasındakı dərin tarixi köklərə malik dostluq ənənələrinə əsaslanır.

Müsahibimiz son olaraq vurğuladı ki, Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayından keçən dörd il ərzində Azərbaycan və türk icmaları arasında getdikcə inkişaf etməkdə olan əməkdaşlıq əlaqələri güclü Azərbaycan lobbisinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Müasir dünyanın reallıqlarından çıxış edərək, tam məsuliyyətlə demək olar ki, hazırkı şəraitdə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, onlar arasında əməkdaşlığın inkişafı hər iki xalqın maraqlarına xidmət edir.

Türkiyə və Azərbaycanın milli mənafeləri, dövlət maraqları, tarixin sınaqlarından çıxmış dostluq telləri iki xalqın diasporlarının sıx əməkdaşlığını, taleyüklü məsələlərin həllində birgə fəaliyyətini zərurətə çevirmişdir. Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının işbirliyi erməni lobbisinin və diasporunun apardığı təbliğatın zəiflədilməsinə, iki xalqın maraqlarının dünya miqyasında etibarlı müdafiəsinə stimül verən mühüm addım kimi qiymətləndirilməlidir.

Respublika.-2010.-16 mart.-№ 58.-S.5.

Özbəkistandakı diasporumuz dünya parlamentlərini ədalətli qərarlar çıxarmağa çağırır

**Akif Ağatalıbov: “Daşkənddəki Babur parkında “Özbəkistan bizim ümumi evimizdir” adı altında
Novruz şənliyi təşkil olunacaq”**

Fuad

Son günlər yenə də gündəmə gələn qondarma “erməni soyqırımı”na etiraz olaraq diasporumuz aktivləşib. Bu məsələ ilə bağlı ABŞ Konqresinin Xarici Əlaqələr Komitəsinin qərar qəbul etməsi Özbəkistandakı diaspor üzvlərimiz də hiddətləndirib. Daşkənddəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzləri Assosiasiyasının sədri Akif Ağatalıbov “Paritet”ə açıqlamasında qətnaməni kəskin pisləyib: “Özbəkistanda yaşayan 62-mindən çox soydaşlarımızın hamısı bundan çox narahatdır. Vətəndən kənardə yaşayan azərbaycanlılar hər zaman türkləri özlərinə qardaş sayıblar. Biz Türkiyəni Azərbaycanla ayrılmaz ölkə bilmişik. Türkiyəyə qarşı olan qondarma iddia, bizə olan iddia kimi qəbul edirik. Artıq biz Özbəkistanda etiraz olaraq təbliğat işlərinə başlamışıq. Türk diaspor nümayəndələri ilə görüşlər keçirib həmrəyliyimizi bildirmişik”.

A. Ağatalıbov bu qətnamənin qəbul olunmasını Qərb dünyasında, o cümlədən ABŞ-da dövlətlərarası münasibətlərə ikili standartlarla yanaşmanın təzahürü və bölgədə vəziyyətin daha da gərginləşməyinə xidmət edən addım kimi dəyərləndirdi: “Yüz ildən artıqdır türklər, xüsusilə azərbaycanlılar ermənilər, onların terror təşkilatları tərəfindən soyqırım məruz qaldıqları və öz ata-baba torpaqlarından didərgin salındıqları halda dünya dövlətləri yenə də terrorçuların “məzlum”, “qırılan xalq” olduqlarını təsdiqləməkdə davam edir. Halbuki azərbaycanlıların Ermənistan adlanan tarixi Azərbaycan torpaqlarından didərgin salındıqları, bir milyondan artıq soydaşımızın köçkün olduğu, ermənilərin türklərə qarşı bir əsrdən etnik təmizləmə siyasəti apardığı beynəlxalq ictimaiyyətə yaxşı məlumdur. Azərbaycanlıların 1905, 1918, 1933, 1947, 1953-cü illərdə və nəhayət, 1988-ci ildən başlayaraq bu günə kimi erməni hərbi birləşmələri tərəfindən soyqırım məruz qalması, Quba, Bakı, Şamaxı, Zəngəzur, Naxçıvan, Gəncə, bütövlükdə Qərbi Azərbaycan torpaqları və İrəvanda azərbaycanlılara qarşı ermənilərin törətdikləri vəhşiliklər, 1992-ci ildə baş vermiş Xocalı qətləmini haqqında dünya dövlətlərinin çox geniş bilgisi var”.

Qətnamənin cəfəng arqumentlərə, yanlış və ermənipərəst mənbələrə əsaslandığını vurğulayan AMMA sədri bu sənədin ədalətli sayılmasını mümkün hesab etmir: “Qətnamənin qəbulu regionda sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin qorunmasına ciddi zərbə vuracaq, həmçinin Dağlıq Qarabağ probleminin həllini çətinləşdirəcək. Belə bir addımın ABŞ-ın tək cə Azərbaycanca deyil, beynəlxalq aləmdə də nüfuzuna zərər verəcəyini düşünürəm”.

Dünya Azərbaycanlılarının Əlaqələndirmə Şurasının üzvü olan A. Ağatalıbov ABŞ Konqresinin fəaliyyətini bütünlüklə türk soyuna qarşı düşmən mövqenin sərgilənməsi kimi səciyyələndirdi. Təşkilat sədri

bildirdi ki, erməni lobbisinin, erməni milyonçularının əlində oyuncağa çevrilən bəzi konqresmenlər fərdi maraqlarını ABŞ-ın milli və qlobal maraqlarından üstün tutaraq, Qafqazda sabitliyi pozmağa çalışırlar.

A. Ağatəliyev İsveç parlamentinin də erməni məsələsini tanınmasına etiraz etdi və belə bir aktın qəbul olunmasını qloballaşan dünyada separatizmin, xalqlar arasında nifrət hissənin artmasına gətirib çıxaracağını dedi: “ Heç bir hüquqi və mənəvi dəyərlərə sığmayan bu qərar Özbəkistandakı azəri diasporunda İsveç parlamentinin ədalət və insan hüquqlarına hörmət, reallığa münasibətdə ölçü hissələrinin olmasına şübhə doğurur. Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası və ölkəmizin 20 faizdən artıq torpağının işğal olunması günümüzün reallığıdır. Beynəlxalq güclər işğalçı bir dövlətin həyata keçirdiyi vandalizmə baxmayaraq, yenə də qondarma “erməni soyqırımı”nı tanımaqda davam edirsə, bu artıq ədalətin deyil, ədalətsizliyin, ikili standartların təzahürüdür”.

DAƏŞ-nin üzvü bildirdi ki, bu gün dünya azərbaycanlıları beynəlxalq aləmi ermənilərin törətdikləri vəhşiliklərə inandırmağa çalışmalıdır: “Biz diaspor fəallarının iştirakı ilə Özbəkistanda 20 yanvar, Xocalı faciələri, habelə 31 mart qırğını ilə bağlı daimi anım mərasimləri keçiririk. Həmin tədbirlərdə əzsaylı xalqların nümayəndələri də iştirak edirlər. Mərasimlərdə zaman-zaman türk xalqlarına qarşı düşmənçilik mövqeyində dayanan erməni terrorçuları və onların havadarları ifşa olunur. Erməni vəhşiliklərindən bəhs edən filmlər, qəzet, jurnal və kitablar nümayiş etdiririk”. O qeyd etdi ki, Azərbaycan lobbisinin formalaşması istiqamətində bir sıra işlər apararaq tanınmış siyasət adamları, ictimai xadimlər, ziyalılarla əlaqələri inkişaf etdirir, Azərbaycana dost münasibət bəsləyən insanlarla əməkdaşlığı genişləndirirlər.

Yeri gəlmişkən həmsöhbətimiz dedi ki, AMMA Novruz bayramı münasibətilə də Daşkənddə tədbir keçirəcək. Bu tədbir martın 21-də Özbəkistanın ən böyük parkında-Babur parkında “Özbəkistan bizim ümumi evimizdir” adı altında təşkil olunacaq: “Bayram şənliyinə Özbəkistanın dövlət müəssisələrinin, ictimai birliklərinin rəhbərləri, Daşkənddə akkreditə olunmuş səfirlik və digər xarici nümayəndəliklərin təmsilçiləri, həmçinin, başqa xalqların diaspor fəalları da dəvət olunacaqlar. Tədbirdə Novruz bayramının xüsusiyyətlərindən danışılacaq, Azərbaycan xalqının milli adət-ənənələri barədə ətraflı məlumat veriləcək. Bayram şənliyində qonaqlara və təşkilat üzvlərinə kiçik hədiyyələr də paylanacaq”.

Qeyd edək ki, artıq Babur parkında AMMA-nın qərargahı yaradılıb və təşkilat şöbəsi bununla bağlı iş aparır: “Bu tədbirə Assosiasiyanın gənclər təşkilatı, ağsaqqallar şurası, qadınlar cəmiyyəti də cəlb olunub. Şənlikdə bütün Novruz şirniyyatları nümayiş olunacaq, Azərbaycan bayrağı dalğalanacaq. Orada “Azəri qızlar” ansambli, Yusif Əliyev, Rano Şodiyeva və digərləri çıxışlar edəcək”.

Onun sözlərinə görə, Novruz şənliyi nəinki Daşkənddə, eyni zamanda təşkilatın Səmərqənd, Buxara, Sırdərya, Cizax, Fərqanə və şəhərlərdəki bölmələrində belə mərasimlər təşkil olunacaq: “Biz hər zaman uşaq evlərinə novruz sovqatları aparırıq. Tədbirlərimizin ən əsas proqramı bundan başlayır. Bu artıq bizim üçün ənənəyə çevrilib və bu ildə həmin ənənə davam etdirilir. Onlarla görüş keçirir, orada şənlik proqramları təşkil edirik. Bizim millətimiz həmişə tolerant olub. Əslən Azərbaycandan olsaq da Özbəkistanın uşaq evlərindəki körpələrə də öz balamız kimi baxırıq. Bunla da özbək və digər xalqlara öz humanistliyimizi, azərbaycançılığımızı göstəririk”.

Paritet.-2010.-18-19 mart.-№.27.-S.11.

Türkdilli Xalqların diaspor rəhbərliyi "Bakı-Xəbər" in qonağı oldu

Həmzət Qastamirov: "Azərbaycanın regionda rolunu qiymətləndirməmək qeyri-mümkündür"

Mahir Hənifəsoy: "Nazim İbrahimovun təşkilatımızın yaranmasında böyük xidmətləri olub"

Son illər xaricdə yaşayan azərbaycanlıların diaspor fəaliyyətində xeyli irəliləyişlər əldə olunub. Onlar Azərbaycanın maraqlarını uğurla təmsil edir. Bu istiqamətdə Çeçenistanda fəaliyyət göstərən türkdilli və Azərbaycan diaspor təşkilatlarının da xidmətləri böyükdür. Belə təşkilatlardan biri Qroznıda fəaliyyət göstərən "Türkdilli Xalqların Mədəniyyət Mərkəzi" adlı Çeçenistan Respublikasının Regional İctimai Xeyriyyə Cəmiyyətidir. Sözügedən cəmiyyət burada yaşayan türkdilli xalqların tarixinin, mənəvi sərvətlərinin qorunub-saxlanması istiqamətində, hər bir şəxsin hüquq və azadlığının təmin edilməsinə yardım sahəsində özünəməxsus xidmətlər göstərib. Mərkəzin rəhbəri milliyyətçə çeçen olan Həmzət Qastamirovdur. Onun müavini isə azərbaycanlı Mahir Hənifəsoydur. O, həm də buradakı Azərbaycan diasporunun rəhbəridir. Həmzət Qastamirov 1975-ci ildə anadan olub. Ali təhsili İstanbulda alıb. Bir müddət Türkiyə səfirliyində təbliğat və din üzrə köməkçi vəzifəsində çalışıb. Hazırda ictimai fəaliyyətlə məşğuldur, Şimali Qafqazın Türkdilli Xalqların Mədəni Mərkəzinin şura sədridir. Mahir isə Naxçıvanda anadan olub. Xeyli müddətdir Rusiyada yaşayır, ali təhsili də burada alıb. 2001-ci ildə Həmzət bəylə tanış olub, o gündən bir yerdə fəaliyyət göstərirlər. Bu günlərdə onlar Bakıda səfərdədir. Səfərdə məqsəd əlaqələrin daha da genişlənməsinə nail olmaqdır. Dünən onlar redaksiyamızda oldular. Bizimlə söhbətdə bu iki şəxs təşkilatın məqsəd və məramları, görülən və görülməli işlər barədə məlumat verdilər.

- Maraqlıdır, milliyyətçə türk olmayan bir şəxs, necə oldu ki, belə bir mərkəzə rəhbər seçildi?

Həmzət Qastamirov:

- Bu maraqlı təklif Azərbaycan tərəfindən gəlmişdi. Mənim öz təşəbbüsüm olsaydı, bunu heç kimə başa sala bilməyəcəkdim. Təklif Azərbaycan, konkret olaraq Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun gəldi.

- Səhv etmirəmsə, siz Məshədovun hakimiyyəti dönəmində də vəzifədə işləmişiz, xarici işlər nazirinin müavini olmusunuz. O dövrdəki vəzifə ilə indiki hakimiyyət dönəmindəki vəzifəni bir-birilə necə əlaqələndirə bilərsiniz? Bu Sizə çətinlik yaradır ki?

- Hər bir dövlətdə hakim qüvvə var. Hakim qüvvə isə hansısa bir məmur vəzifəsilə bağlı deyil. Onlara çox sağ ol deyirəm ki, mənim intellektimdən bu və ya digər qurumun mənafeyi naminə istifadə ediblər. İşləmək üçün müraciət etmişdilər. Türk və Azərbaycan dillərini gözəl bilirəm. Azərbaycan regionun lideridir. Bizim böyük qardaşımızın azərbaycanlılar olduğunu nəzərə alsaq, onun regionda rolunu qiymətləndirməmək qeyri-mümkündür. Görünür, mənim təhsilim və intellektim hansısa quruma lazım olduğundan, hər iki dövərdə işləməyə dəvət ediblər. Çeçenistan çox kiçik ölkədir. Burada öz işinin peşəkarı olanları qiymətləndirirlər.

Məhsədovun dönəmində işləyənlərin əksəriyyəti indi Kadırov zamanında da işləyir. Bununla bağlı üzərimdə hansısa bir çətinlik hiss etməmişəm. Heç bir yerdə heç nə ilə bağlı olmamışam. Hara göndəriblər, orada çalışmışam.

- Onda mümkünsə o dövrlə indiki dövrü müqayisə edərdiniz...

- Bugünkü stabillik, sosial müdafiənin təmini, yaşlı insanlara pensiya, uşaqlara müavinətlərin vaxtılı vaxtında verilməsi, gənc ailələrin dövlətdən pulsuz mənzil alması, insanların açıq fəaliyyət göstərməsi - bütün bunlar inkişafın nəticəsidir. Çeçenistanda 420 yaşayış məskəni var. Hər yaşayış məskənində azı iki məscid fəaliyyət göstərir. Qroznıda 10 min sakini qəbul edə biləcək məscid var. Urus-martan rayonunda isə 5 minlik məscidin tikintisi gedir. Bütün bunlar insanlara qayğının göstəricisidir. İnsan üçün artıq bütün imkanlar yaradılıb. Yaradılan imkanları nədən müdafiə etməyə? Ramzan Kadırovun söyləri sayəsində Çeçenistan və paytaxt Qroznı Fransaya oxşayır. Bunları görməmək qeyri-mümkündür. Xaricilər də gələndə Şimali Qafqazda 49 mərtəbəli binanın, böyük ticarət mərkəzinin tikildiyinə heyran qalır. Bizim səhiyyə Moskva və Sankt-Peterburqdan sonra öz inkişafına görə ölkədə üçüncü yeri tutur. Bütün göstəricilərə görə respublikamız ən mədəni və təhlükəsiz bölgələrdən birinə çevrilib. Bunları görə-görə Ramzan Kadırovu dəstəkləməmək mümkün deyil. Məhsədovun dövründə respublikamızda yaşayan türkdilli xalqları eşitmək belə istəmiridilər. İndi isə onların hamısı üçün mədəni mərkəzlər yaradılıb, öz məktəbləri var. Kadırovun hakimiyyəti dönəmində o qədər xoşbəxt yaşayırdıq ki, Məhsədov dövrünü xatırlamaq belə istəmirsən.

Mahir Hənifəsoy:

- Yerli xalqın bizə münasibətində o dövrlə bu dövr arasında elə bir fərq görmürəm. Çeçen millətinin bizə olan səmimiyyəti Məhsədovun dövründə də, indi də eynidir. Çeçenlərin bizlərə münasibətindən tam razıyam. İndi daha rahat və əminamanlıqda yaşayırdıq. Ramzan Kadırov bizim millət üçün də böyük səylər göstərib. Həmzət Qastamirovun da orada yaşayan azərbaycanlıların bir yerə toplanmasında böyük xidmətləri olub. Keçən il Novruz bayramını məhz o təntənəli şəkildə təşkil etmişdi. Əlaqələrimizin genişlənməsində yaxın zamanlarda açılacaq Bakı-Qroznı avtobus marşrutunun da böyük rolu olacaq. Çeçenistanda bu gün tam sabitlikdir, bizim təşkilat üçün də geniş imkanlar yaradılıb. Təşkilatımızda hazırda 1764 nəfər təmsil olunur. Hər birilə sıx əlaqəmiz var. Xocalı faciəsi günündə tədbirlər keçiririk".

- Bütün Qafqazın türkdilli xalqlarının mədəni-dini əlaqələrinin inkişafında Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri, Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin xidmətləri danılmazdır. Siz onun bu rolunu necə dəyərləndirirsiniz?

Həmzət Qastamirov:

- Bütün Qafqaz üçün Allahşükür Paşazadə nəinki şeyxülislamdır, o hətta bizim hamımızın ağsaqqalıdır. Hamımız onu qiymətləndirir və hörmət edirik. O, gərgin fəaliyyətdə olmasına baxmayaraq, heç vaxt bizi unutmayıb. Daimi olaraq bizim mədəni mərkəzlə əlaqə saxlayır və himayə edir. Şeyxülislam təkəcə dini qurumun deyil, mədəni qurumun fəaliyyətində də bizə geniş yardım əlini uzadıb.

- Buna baxmayaraq, Rusiyanın tanınan qəzetlərindən olan "İzvestiya"da Qafqaz müsəlmanları ilə bağlı məqalələrdən birində Qafqazın dini rəhbərlərinin adı hallansa da, burada Allahşükür Paşazadənin

adına, nədənsə, rast gəlinmir. Halbuki, Çeçenistan rəhbəri Kadırov Şeyxülislamın xidmətlərini dəfələrlə qeyd edib. Sizcə, bu nə ilə bağlıdır?

- Qəzetlər bəzən belə səhvlərə yol verir. Amma şəxsən mən bir insan kimi Şeyxülislamın böyük təsir gücünə malik olduğunun şahidi olmuşam. Qroznıdakı ən böyük İslam Universitetinin açılışına gələn çoxsaylı xarici qonaqlar arasında şeyxin böyük nüfuz sahibi olduğunu gördüm. O, Ramzan Kadırovla yaxın münasibətdə olduğundan, ona öz yaxın qohumu kimi yanaşırdı.

- Rəhbərlik etdiyiniz qurumun Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsilə münasibətləri nə səviyyədədir, əlaqələri koordinasiya edirsinizmi?

- Nazim İbrahimov olmasaydı, diasporumuz belə aktiv işləməzdi. Ona qulaq asaraq şuraya sədr gəlmişəm.

Mahir Hənifəsoy:

Nazim İbrahimovun təşkilatımızın yaranmasında böyük xidmətləri olub. O, əlindən gələn hər bir köməkliliyi və böyüklüyü bizdən əsirgəməyib. Əlaqələrimiz çox gözəldir, gözəl cəmiyyətimiz var.

- Xalqlar arasında əlaqələrin qurulması və möhkəmlənməsində Mədəniyyət və Turizm, habelə Gənclər və İdman nazirlikləri kimi qurumların da böyük xidmətləri var. Azərbaycandakı bu tip nazirliklərlə əlaqələriniz varmı?

Həmzət Qastamirov:

- Bizim bütün qurum və nazirliklərlə əlaqələrimiz qeyri-rəsmi şəkildədir. Kim dəvət edir, böyük məmnuniyyətlə orada iştirak edirik.

- Respublikada yaşayan türkdillilərin ictimai-siyasi həyatda fəaliyyəti nə səviyyədədir? Onlardan parlamentdə, müxtəlif nazirliklərdə təmsil olunan varmı? Ümumiyyətlə, burada nə qədər türkdilli xalq yaşayır?

- Fəxr edirəm ki, parlamentimizdə 4 nəfər türkdilli deputatımız var. Bir çox nazir müavinləri, yerli administrasiya rəhbərləri türkdilli qardaşlarımızdır. Bu o deməkdir ki, biz bir-birimizi tamamlayırıq. Burada 16 min kumik, 11 min noqay, ümumiyyətlə 36 min türkdilli xalqlar yaşayır.

- Bildiyimiz kimi, təbliğat, prosesində elektron KİV-nin böyük rolu var, bu mənada televiziylarla əlaqə qurmağın əhəmiyyəti böyükdür. Sizin necə, Azərbaycan televiziyları ilə əlaqələriniz varmı?

- Əlbəttə. İlk günlərdən ATV kanalı bizi müdafiə edib. Bundan başqa, ANS və bir sıra digər kanallarla da əlaqə qurmuşuq.

- Mühəribə ilə əlaqədar olaraq xeyli sayda çeçen Bakıda məskunlaşmağa məcbur olub. Bura gələrkən onlarla əlaqə saxlayırsınızmi?

- Vaxtilə 9 min çeçen burada məskunlaşmışdı. İndi onların sayı azalıb. Bir çoxları Avropaya üz tutub, buna baxmayaraq, Ramzan Kadırovun çağırışından sonra əksəriyyəti geri dönüb. Bakıda olarkən burada yaşayan çeçenlərlə də imkan daxilində görüşürəm.

- Bəs ermənilər necə, respublikanızda yaşayır?

- Sovet dönəmində yaşayıblar. Ermənilər, hər yerdə olduğu kimi, çeçenləri də satıb. Onlar guya bizimlə bir yerdə idi, qardaş idik. Müharibə başlayan kimi isə, son mismara kimi, hamısını özlərilə daşıyaraq Rusiyanın müxtəlif yerlərinə qaçdılar. Ümid edirəm ki, bundan sonra da respublikamızda erməni və onların diasporası olmayacaq.

- Öldə etdiyimiz məlumata görə, bu ilin aprelinə Bakıda Şeyxülislamın və Rusiya patriarxı Kirillin rəhbərliyi ilə din xadimlərinin beynəlxalq konfransı keçiriləcək. Siz bu tədbirə dəvət edilmisiniz?

- Mərkəzin nailiyyətləri belə dəvətlərlə qeyd olunur. Rusiyadan təkə bizim ictimai təşkilat həmin tədbirə dəvətlidir. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin bizə göstərdiyi qayğıdan qürur duyuram. O, ağsaqqal kimi bizim qayğımıza qalır. **- Mətbuatın yazdığına görə, orada Sizin aktiv iştirakınızla Heydər Əliyev adına park yaradılır.**

- Bu mənim və müavinimin şəxsi təşəbbüsüdür. Təşəbbüslə çıxış edərkən onun belə müvəffəqiyyətlə davam edəcəyini düşünmürdük. Rusiyada və Türkiyədə 8 hektarlıq park ümumiyyətlə yoxdur. Müraciətimizə cavab olaraq, bizə keçmiş İnşaatçılar parkını məsləhət gördülər. Ümid edirəm ki, yaxın zamanda burada Heydər Əliyev adına parkın əsası qoyulacaq. Bizim təşəbbüsümüz və Şeyxülislamla millət vəkili Mehriban Əliyevanın xeyir-duası ilə Bakıdan start götürərək Moskvada başa çatacaq 3 min kilometrlik motoyürüş təşkil etməkdəyik. Motoyürüşün marşrutu boyu müxtəlif yaşayış məntəqələrində türkdilli xalqların mədəniyyəti, tarixi, bədii sərvət nümunələri ilə tanışlıq məqsədilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulub. Respublikamızda Əhməd Kadirova həsr olunan 56 ölkə nümayəndəsinin iştirak etdiyi beynəlxalq konfrans keçirilib. Burada çıxış edərək, milli lider Heydər Əliyevin ideyalarını müdafiə etmək və onun haqqında danışmaq həmin sammitin böyük uğuru idi. Bu çıxış burada iştirak edənləri şoka saldı.

Mahir Hənifəsoy: - Azərbaycanın hazırkı prezidenti İlham Əliyevin də bizim diasporumuza böyük dəstəyi olub.

Qroznıda Heydər Əliyev adına park salmaq bizim ideyamızdır. Sevindir ki, çeçen tərəfi də həmin məsələyə razılıq verib. Onu da qeyd edim ki, həmin parkın tikintisində Heydər Əliyev Fondunun rolu böyükdür. Ramzan Kadirov da bizə böyük dəstək verir. Münasibətlərin güclü olmasında Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin də xidmətləri danılmazdır.

Bakı xəbər.-2010.-19 mart.-№ 312.-S.6.

Hollandiya telekanalları Xocalı soyqırımını haqda film göstərib

Elsevər Məmmədov: “Bu da oradakı diasporumuzun güclü fəaliyyətinin nümunəsi idi”

G. Əsədova

Son zamanlar müxtəlif xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımız intensiv olaraq Azərbaycanla bağlı bir-birinin ardınca silsilə tədbirlər keçirirlər. O cümlədən Benilüks Azərbaycanlıları Konqresidə(BAK) bu işdə özünəməxsus bir formada fəallıq göstərir.

BAK-nin sədri Elsevər Məmmədov qəzetimizə verdiyi müsahibədə rəhbəri olduğu təşkilat barədə ətraflı məlumat verib.

- Benilüks Azərbaycanlıları Konqresi 2006-cı ilin noyabr ayında təşkil olunub. Hazırda 15 təşkilatdan ibarət olan Konqres bu müddət ərzində çox mühüm işlərə imza atıb. Məqsədimiz təşkilatımızın əsas mövqeyi olan azərbaycançılıq, dövlətçilik və türkçülük ideyasını Avropada yaşayan soydaşlarımız arasında təbliğ etməkdir. Azərbaycanın tarixini, mədəniyyətini, mövcud reallıqları Avropada yaşayanlara olduğu kimi çatdırmaqdır. Əsas məqsədlərimizdən biri də gənclərimizin Avropaya inteqrasiya olunması ilə bağlıdır. Hazırda Hollandiyada “Ana dili məktəbi”miz fəaliyyət göstərir. Onlardan biri Amsterdam, digəri Rotterdam şəhərində yerləşir. Həmin məktəblər yeni açıldığı zaman tələbələrin sayı bir o qədər çox olmasa da, hazırda müraciət edən insanların sayı artmaqdadır. Artıq valideynlər özləri müraciət edərək uşaqlarını həmin məktəbə gətirmək istəyirlər. Həmin məktəbdə onlar artıq doğma dili öyrənərək Azərbaycanın bayrağı, harada yerləşməsi ilə bağlı məlumatla yanaşı ölkəmizin himnini, şeirlərini öyrənirlər. Bundan başqa konqres tərəfindən orada gənclərimiz üçün idman məktəbi yaradılıb. Burada gənclər kinqboksda yanaşı minifutbol oyunları da öyrənirlər. Həmçinin bizim ingilis və holland dili kurslarımız var. Avropaya inteqrə olunmaq üçün önəmli amillərdən biri də məhz həmin xalqların dilini yaxşı bilməkdir. Bu, yaşlı nəsil üçün də çox önəmlidir və hazırda həm orta, həm də yaşlı nəsil üçün holland dilində kurslar keçirilir. Bundan başqa BAK Hollandiyada yeni açılan Azərbaycan səfirliyi ilə çox sıx əməkdaşlıq edir. Hətta biz orada məktəblər açarkən Azərbaycandan bizə çox böyük dəstək gəldi. Belə ki, məktəb tələbələr üçün kitablar, çantalar, kompyuter vasitələri ilə təmin edildi.

- Maraqlıdır təşkil etdiyiniz tədbirlər holland cəmiyyəti tərəfindən necə qarşılır?

- Ümumiyyətlə, bu gün bir faktır ki, Hollandiyada Azərbaycan diasporu gündən-günə güclənir. Məsələn, bunu Avropa mətbuatında izləmək mümkündür. Yaxud “Avroviziya -2009” yarışmasında Azərbaycanı təmsil edən iştirakçılara Hollandiya 10 xal verdi və bu, diasporumuzun fəallığının bariz nümunəsi idi. Onu da qeyd edək ki, bizim diaspor orada uzun bir tarixdə deyil, əsasən son 10-15 ildə formalaşmış. Azərbaycanlıların ən böyük qələbələrindən biri də Hollandiyanın ən tanınmış telekanalında həmin ölkənin məşhur tarixçi alimi Aleksandr Dexotun çıxışı oldu. Telekanalda Konqresin son qurultayından hazırlanmış veriliş efirə getdikdən sonra həmin tarixçi alim canlı yayımla çıxış edərək ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdiyi Xocalı soyqırımını

ilə bağlı videolenti təqdim etdi və orada şəhid olanların sayını bildirdi, eləcə də erməniləri işğalçı və separatist adlandırdı və Azərbaycanın 20 faiz torpaqlarını işğal etməsi ilə bağlı məlumatları çatdırdı. Bu da oradakı diasporumuzun güclü fəaliyyətinin nümunəsi idi.

Bundan başqa konqresimiz Azərbaycanın tarixi günləri, bayramlar, faciələrlə bağlı tədbirlər keçirir. Belə ki, 20 Yanvar, Xocalı faciəsi, 31 mart azərbaycanlıların soyqırımını ilə bağlı tədbirlər yüksək səviyyədə təşkil olunaraq avropalıların diqqətinə çatdırılır. Məsələn, cari ildə 31 mart tarixində Konqres tərəfindən təşkil edilən Rotterdamın mərkəzində səssiz yürüş keçirildi. Hətta hollandların özləri də bizim diasporun mədəni, səviyyəli şəkildə keçirdiyi bu aksiyanı təqdir etdilər və hətta özləri də aksiyada iştirak etdilər. Bu aksiya zamanı insanlara həmin hadisələr zamanı həlak olanlar haqqında 10 mindən artıq məlumat paylandı. Həmin aksiyanın önəmli tərəflərindən biri də odur ki, bəziləri 31 mart tarixində Azərbaycanda hansı hadisə baş verdiyini bilmirlər. Həmin tədbirdə litvalıların, hollandların, polşalıların, türklərin, İraq türkmənlərinin bizim diasporumuzla birgə iştirakı böyük effekt verdi. Bu ildə 31 mart tarixində tədbir keçirməyi planlaşdırırıq.

- Bildiyimizə görə, ötən il qurultayınız keçirilib. BAK-ın bu qurultayı hansı yeniliklərlə yadda qaldı?

- Ötən il 7 martda Amsterdam şəhərində BAK-ın qurultayı keçirildi. Demokratik şəkildə keçirilən həmin seçkilərdə mən sədr, konqresin məndən öncəki sədri Sahil Qasimov isə fəxri sədr seçildi. Həmin qurultayda Azərbaycanın Hollandiyadakı səfirindən başqa Gürcüstan, Ukrayna, Qazaxıstan, Sloveniyanın səfirləri də iştirak edirdi. Yüksək səviyyədə təşkil olunan həmin tədbirdə Azərbaycandan olan bir neçə millət vəkilləri də təmsil olunurdu. İdarə heyətinə 12 nəfər nümayəndə seçildi. Ümumiyyətlə, konqresdə sədr 2 il müddətinə seçilir. Konqresdə 15 təşkilat birləşib ki, buraya federasiya şəklində İraq türkmənləri də daxildir. Düşünürük ki, azərbaycanlıların problemləri bütün türk xalqlarının, onların da problemləri bizim problemimiz olsun. Ümumiyyətlə, hər bir təşkilat üçün təşkilatlanma ilə bağlı tədbirlərin, qurultayların keçirilməsi vacibdir ki, bu da fəaliyyətin daha da güclənməsi üçün lazımdır.

- Sizin təşkilat başqa diaspor təşkilatları ilə əməkdaşlıq edərək, birgə layihələr reallaşdırırmı?

- Əlbəttə, digər diaspor təşkilatları ilə birgə əlaqələrimiz var. Adətən türk diasporu ilə davamlı olaraq iş qururuq. Eyni zamanda rus, yəhudi diasporu ilə sıx əməkdaşlığımız var. Bir çox tədbirlərdə yəhudi diasporu diaspor nümayəndələri bizimlə birgə çıxış edirlər. Hətta yəhudi diasporu ilə birgə bu il bir tədbir hazırlayacağıq. Bu tədbirdə Ermənistandan başqa keçmiş SSRİ-yə daxil olan ölkələr iştirak edəcək. Orada erməni diasporu da var və bəlkədə bizə qarşı hansısa addımlar atmaq istəyirlər. Amma Hollandiya hüquqi bir dövlətdir və orada heç kəs kimsənin qarşısını ala bilməz. Hazırda Hollandiya parlamentində təmsil olunan türk millət vəkilləri, yüksək vəzifələrdə çalışan türklər daim bizim yanımızdadırlar. Digər xalqların diaspor təşkilatları ilə yanaşı başqa xarici ölkələrdəki Azərbaycan diaspor təşkilatları ilə də əlaqələri davam etdiririk. Avropa Azərbaycanlıları Konqresində bir araya gəlib məsləhətləşmələr aparırıq və yeni layihələri müzakirə edirik.

- Benilüksdə nə qədər azərbaycanlı yaşayır və həmvətənlərimiz orda əsasən hansı sahədə çalışırlar?

- Bizim diasporun orada formalaşma tarixi uzun bir müddət deyil. Eyni zamanda orada gənclərimizin 8-10 il müddətinə təhsil almaları, təcrübə toplanmaları müəyyən zaman tələb edir. Artıq bizim orada gənc hüquqşünaslarımız yetişir və eləcə də müxtəlif partiyalarda təmsil olunurlar. İnanırıq ki, qısa müddətdə olmasa da, yaxın bir 5-10 il ərzində soydaşlarımız orada müxtəlif dövlət qurumlarında təmsil olunacaqlar. Çünki oradakı gənclərimizin təhsilə, siyasətə qoşulmağa marağı çoxdur. Ümumiyyətlə, Benilüksdə 30 minə yaxın azərbaycanlı var. Yeni formalaşmağa başlayan diasporumuz daha da güclənməyə çalışır və bu istiqamətdə müəyyən işlər görür. Bəzi səhvlər də ola bilər. Amma bu bir faktdır ki, diasporumuz gündən-günə güclənir və inteqrasiya yüksək səviyyədə həyata keçirilir.

- Qarşıda hansı yeni layihələri reallaşdırmağı planlaşdırırsınız?

- Qarşıda reallaşdırılacaq bir sıra yeni layihələrimiz var. Ancaq həmin layihələri açıqlamaq istəmirik. Çünki bu, Azərbaycan diasporunu sevməyən qüvvələrin də əlinə keçə bilər və bu, milli məsələlərlə bağlı layihələrdir.

Bizlər yəni, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın hər biri ümumiyyətlə, Azərbaycanda əldə edilən bütün sahələrdəki uğurlara sevinir. Onu da qeyd edirəm ki, Bakı öz görkəmini yaxşı istiqamətdə dəyişib və gözəlləşib. Bu da məni bir azərbaycanlı kimi çox sevindirir.

Paritet.-2010.-30-31 mart.-№.29.-S.5.

"Azərbaycan və Türkiyə diasporu birləşib Xocalı soyqırımını dünyaya tanıda bilər"

Azərbaycanlıların və digər Türkdilli Xalqların Əməkdaşlıq Mərkəzinin (ATXƏM) sədri İlham İsmayılov, Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi şöbənin diasporla iş üzrə sektor müdiri Qafar Əliyev və ATXƏM-in sədr müavini Zeyqəm Süleymanov Türkiyədə işgüzar səfərdə olublar. Bu barədə SİA-ya ATXƏM-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti İstanbul "Azəri Kültür Evinin qonağı olub, birgə əməkdaşlıq məsələlərini və son dövrlər Türk dünyası ilə bağlı gedişatı müzakirə ediblər.

Daha sonra Azərbaycan nümayəndə heyəti İstanbul "Azəri Kültür Evi"nin mərkəzi ofisində Kazım Qarabəkir Paşanın qızı Timsal Qarabəkirlə görüşərək, Kazım Qarabəkir Paşanın erməni işğalçılarına qarşı Naxçıvanda apardığı mücadiləni, onun Türk dünyası ilə bağlı olan önəmli fəaliyyətini müzakirə ediblər.

Səfər zamanı ATXƏM sədri İlham İsmayılov və Zeyqəm Şüleymanov Ankara şəhərində Türk Gastroenteroloji Dərnəyinin başkanı prof. dr Ali Özdənlə görüşərək, onunla iyunun 28-29-da Naxçıvanda gerçəkləşəcək Türk dünyası Gastroenteroloji konfransının gündəliyini müzakirə ediblər.

Həmçinin Ankarada səfərdə olan ATXƏM sədri Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Evi Federasiyası (TADEF) rəhbəri Aziz Kayğısız, Bizim İğdır Mədəniyyətini Qoruma və Yaşatma Dərnəyinin sədri Ənvər Türkoğlu, 21.yüzlük Türkiyə İnstitutunun bölmə rəhbəri Əli Əskər, Türk Halkbilimi Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Yaşar Kalafat və digərləri ilə görüşüb qarşılıqlı əməkdaşlıqla bağlı məsələləri müzakirə ediblər. Bundan əlavə ATXƏM sədri səfər çərçivəsində TÜRKSAM başkanı Sinan Oğanın dəvətiylə TÜRKSAM-da düzənlənə "Erməni sorunu" adlı beyin fırtınası toplantısına qatılıb.

Toplantıda "Türkiyə-Ermənistan-Azərbaycan əlaqələri; Protokollar və Erməni Tasarıları" mövzusu ekspertlər tərəfindən müzakirə olunub.

Toplantıda çıxış edən ATXƏM sədri İlham İsmayılov Türkiyə-Ermənistan əlaqələrinin qurulmasına münasibət bildirərək, qeyd edib ki, biz Azərbaycan tərəfi olaraq bu əlaqələrin qurulmasına yalnız Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə son qoyulduqdan və 20 ilə yaxın bir vaxt ərzində işğal altında tutduğu Qarabağ ərazilərindən çəkildikdən sonra razı ola bilərik: "Ermənilər qondarma soyqırım iddialarını ortaya atmaqla dünyada türk millətinə qarşı anti-təbliğət aparır, hətta 2015-ci ilə qədər bütün dünya parlamentində bu soyqırımı tanıtdırmağa çalışırlar. Amma Azərbaycan və Türkiyə diasporu birləşərək, ermənilərin bu yalanlarına qarşı öz həqiqətlərimizi - ermənilərin törətdiyi Xocalı soyqırımını dünyaya tanıda bilərik. Biz bu birliyin bariz nümunəsini bu il fevralın 27-də Strasburqda keçirdiyimiz Xocalı mitinqində gördük. Azərbaycan və Türk diaspor təşkilatlarının birgə əməkdaşlığı nəticəsində Strasburqda - Avropanın paytaxtında Xocalı soyqırımını tanıtmğa çalışdıq. inanıram ki, bu əməkdaşlığın daha da genişlənməsi nəticəsində biz Xocalı soyqırımını bütün dünyada tanıtmğa nail olacağıq".

Sonda İlham İsmayılov Türkiyədə fəaliyyət göstərən aparıcı televiziya ermənilərin Azərbaycanda törətdiyi soyqırımlarla tanış olmaq üçün Azərbaycana dəvət edib.

Paritet.-2010.-1-2 aprel.-№.30.-S.7.

Ermənilərin həyata keçirdiyi soyqırım və deportasiya siyasətini...

İsmayıl Ağayev: "Dünyaya çətdırmalıyq"

Süleyman

"Hər il 31 mart-Azərbaycanlıların Soyqırım Günü və Xocalı soyqırımı ərəfəsində Avropanın hansısa ölkəsi və ya şəhərində aksiya keçirib həmin hadisələrə etiraz etməklə bu soyqırımları tanıda bilmirik.

"Ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri deportasiya və soyqırımları dünya ictimaiyyətinə çətdırmaq məqsədilə intensiv və koordinasiya edilmiş şəkildə fəaliyyət göstərməliyik. Belə bir açıqlama ilə çıxış edən Beynəlxalq Diaspora Mərkəzinin sədri İsmayıl Ağayev bu məqsədlə rəhbərlik etdiyi qurumun həyata keçirdiyi tədbirlər və gördüyü işlər barədə məlumat verib. İl ərzində dünyanın bir sıra ölkələrində bu istiqamətdə silsilə tədbirlərin keçiriləcəyini deyən İsmayıl Ağayev bu məsələdə geniş təbliğat imkanlarından istifadə etməyi də zəruri sayır.

BDM sədri hesab edir ki, aparılan işin daha effektiv nəticələr verməsi üçün bu istiqamətdə fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatlarına həm maddi, həm də mənəvi dəstək verilməlidir. İsmayıl Ağayevin sözlərinə görə, yalnız bu halda Azərbaycanın apardığı iş öz müsbət nəticəsini verər, ermənilərin zaman-zaman azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri deportasiya və soyqırımlar barədə dünya ictimaiyyətini məlumatlandırma, soyqırımları dünya ölkələrində tanıda bilərik.

- İsmayıl müəllim, ermənilərin zaman-zaman Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdikləri soyqırım və deportasiya siyasətinin dünya ictimaiyyətinə çətdırılması istiqamətində Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq hansı addımlar atırsınız?

- Ermənilərin zaman-zaman Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdikləri deportasiya və soyqırım siyasətinin dünya ictimaiyyətinə çətdırılması Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq bizim ana xəttimizdir. Diaspora Mərkəzi olaraq bu bizim yaralı yerimizdir. Ermənilərin deportasiya və soyqırım siyasətinə məruz qalmış insanların ərizələri məhz ilk dəfə olaraq Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi tərəfindən fransız dilinə tərcümə edilərək Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə göndərildi. Lakin bu prosesi davam etdirmək istiqamətində bir sıra problemlərlə üzləşdik. Çünki bizim diaspora və qeyri-hökumət təşkilatlarımız bir işə başlasalar da, həmin işin davamlı şəkildə həyata keçirilməsinə nail ola bilmirlər. Və yaxud bu istiqamətdə birgə, komanda şəkildə mübarizə aparmağı bacarmırlar. Ona görə də Azərbaycan tərəfi olaraq hələ də zaman-zaman üzləşdiyimiz deportasiya və soyqırımlar, eləcə də Xocalı soyqırımı barədə əsl həqiqətləri dünyaya tam mənada çətdıra bilməmişik. Hər il 31 mart-Azərbaycanlıların Soyqırım Günü və Xocalı soyqırımı ərəfəsində Avropanın hansısa ölkəsi və ya şəhərində aksiya keçirib həmin hadisələrə etiraz etməklə bu soyqırımları tanıda bilmirik. Hesab edirəm ki, bu işin mahiyyətini ümumilikdə kökündən dəyişməliyik. İnsanların çoxu başa düşür ki, söhbət nədən gedir. Biz bu tədbirləri həmin ölkələrin ali təhsil ocaqları, parlamentləri və televiziya vasitəsilə dünyaya çətdırmalıyq. Yalnız o halda biz başımıza gətirilən müsibətlər, deportasiya və soyqırımları dünya

ictimaiyyətinə çatdırıla bilər. Onu da qeyd edirəm ki, bu il Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq Belarus, Polşa və Çexiyanın bir neçə ali təhsil ocağında Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Xocalıya Ədalət" kampaniyası çərçivəsində millət vəkili ilə birlikdə tədbirlər təşkil etdik. Çexiyanın Masariq Universitetində tələbə və müəllim heyəti qarşısında Xocalı soyqırımı ilə bağlı film nümayiş etdirildi. Həmin film əvvəlcədən çex dilinə tərcümə edilmişdi. Film nəticəsində universitetin tələbələrində Xocalı soyqırımı barədə məlumat oldu və ali təhsil ocağının müəllim və tələbə heyəti Xocalıdakı vəhşiliklər barədə məlumatlandırıldı. Onlar "Azadlıq" radiosuna müsahibə verərkən bildirdilər ki, Xocalıda ermənilər azərbaycanlılara qarşı əsl soyqırım həyata keçiriblər. Tam əminliklə deyə bilərəm ki, artıq Çexiyanın bir neçə ali təhsil ocağında buna nail olmuşuq və ermənilərin iç üzünü açmışıq. Mərkəz olaraq bu istiqamətdə tədbirlərimizi davam etdiririk. Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi aprel ayını qondarma "erməni soyqırımı"nı boykot ayı elan edib və ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspora təşkilatlarına məktub göndərmişik ki, bu istiqamətdə birgə mübarizə aparınsınlar. Biz ilk növbədə fəaliyyətimizi koordinasiya etməli, mübarizəmizi intensivləşdirməliyik. Bunun üçün ali təhsil ocaqları ilə iş aparılmalı, universitetlərin müəllim-tələbə heyəti ilə iş qurulmalı, çoxlu sayda kitablar, bukletlər çap edilməlidir. Məhz bu halda bir neçə ildən sonra ayrı-ayrı ölkələrin parlamentləri və ali təhsil ocaqlarında bizim sözumüzü deyən tapılacaq. Əgər işimizi bu cür qurmasaq onda öz dediyimizi elə özümüz də eşidəcəyik. Həmin mübarizəni aparən insanlara da hörmətlə yanaşılmalı, onlara həm maddi, həm də mənəvi dəstək verilməlidir. Əksinə o təşkilatların ayağından çəkilməməli, onlara şər-böhtan atılmamalıdır.

- Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq dövlətin bu sahədə həyata keçirdiyi tədbirlər və gördüyü işlər sizi qane edirmi?

- Azərbaycan dövlətinin bu sahədə çox gözəl bir proqramı var. Azərbaycan dövlətinin başında duran möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev cənabları bu istiqamətdə ardıcıl şəkildə iş aparır və öz mövqeyini açıq-aydın ortaya qoyub. Bizdən asılı olan işə odur ki, qeyri-hökumət təşkilatları olaraq bu işləri həyata keçirməyi bacaraq. Bu istiqamətdə BDM olaraq Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə əlaqələrimizi düzgün istiqamətdə qurur, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Bu gün məsələyə o prizmadan yanaşmaq düzgün olmaz ki, kifayət qədər maddi imkanları olan hansısa məmur millətini, dövlətini məndən çox sevir. Mənim ürəyimdə olan vətən, torpaq sevgisi bəlkə də onlarda olan sevgidən on dəfə çoxdur. Ona görə ki, mənim baba və nənələrimin, yaxınlarımla qəbri hələ də erməni girovluğundadır. Mənim erməni daşnaqlarına nifrətim, deportasiya və soyqırım məsələlərinə münasibətim onların münasibətindən qat-qat artıqdır. Çünki onlar ev, torpaq, vətən itgisi nə olduğunu bilmirlər.

- Deportasiyaya məruz qalmış azərbaycanlılarla bağlı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə göndərilmiş ərizələrə baxılma proseduru hansı səviyyədədir?

- Deportasiyaya məruz qalmış 40-a yaxın azərbaycanlının ərizələri fransız dilinə tərcümə edilərək ilkin baxışa çıxarılıb. Artıq Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsindən bizə cavab gəlib və ərizələrin qəbul edildiyi bildirilib. Ancaq təəssüf hissi ilə qeyd edirəm ki, maddi imkansızlıq bizə bu məsələnin axırına çıxmağa əngəl oldu. Buna baxmayaraq biz şəxsi imkanlarımız və Beynəlxalq Diaspora Mərkəzinin imkanları hesabına bu işləri davam etdiririk. Əgər bu gün bizə dövlət tərəfindən ciddi dəstək olsa biz daha böyük işlər görə bilərik. Biz hər

bir sahədə ermənilərdən güclüyük və öz sözüümüzü deyə bilərik. Sadəcə bu istiqamətdə çalışan insanlara, ayrı-ayrı təşkilatlara sahib çıxmaq lazımdır. Bəzən elə məsələlər olur ki, onu dövlət qurumu olaraq Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi açıq şəkildə deyə bilmir. Həmin anda bizim gücümüzdən istifadə etmək lazımdır. Hesab edirəm ki, bu məsələlər tənzimlənməlidir.

- Haqlı olaraq qeyd edirsiniz ki, istər 31 mart-Azərbaycanlıların Soyqırım Günü, istərsə də Xocalı soyqırımı ilə bağlı il boyu tədbirlər keçirmək lazımdır. Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq bu ilin sonuna qədər bu istiqamətdə hansı tədbirlər keçirməyi nəzərdə tutmusunuz?

- Hazırda Beynəlxalq Diaspora Mərkəzinin ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyət göstərən nümayəndəliklərinin rəhbərləri Azərbaycana dəvət edilib. Həmin nümayəndəliklərin rəhbərləri bizim tərəfimizdən təlimatlandırılır və bir neçə gündən sonra onlar öz ölkələrinə qayıdacaqlar. Mərkəzin xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən nümayəndəliklərinin rəhbərlərinə həmin ölkələrin ali təhsil ocaqlarında deportasiya və erməni soyqırımı ilə bağlı silsilə tədbirlər keçirmək tapşırılıb. Həmin tədbirlər zamanı iştirakçılara Xocalı soyqırımı ilə bağlı çap edilmiş materiallar, kitab və bukletlər paylanır. Bu məqsədlə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanmış disklər və bukletlər əldə etmişik. Bununla kifayətlənməyərək həmin buklet və disklərin sayını artırmışıq və öz vəsaitimiz hesabına onların üzünü çıxarmışıq. Çap materialları, əyani vəsaitlərlə təminat məsələsində bizə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi, Əsir və İtgin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla İş üzrə Dövlət Komissiyası, Xarici İşlər Nazirliyi, eləcə də Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi istənilən dəstəyi verir. Həmçinin Heydər Əliyev Fondu ilə yaxından əməkdaşlıq edirik. Ona görə də Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya, millət vəkili Qənirə Paşayevaya öz təşəkkürümü bildirirəm.

- Azərbaycanlıların deportasiya və soyqırımı ilə bağlı tədbirlərin konkret hansı ölkələrdə keçirilməsi nəzərdə tutulub?

- Beynəlxalq Diaspora Mərkəzi olaraq yaxın vaxtlarda azərbaycanlıların deportasiyası və soyqırımı ilə bağlı Çexiyada və Türkiyədə tədbirlər keçirməyi planlaşdırmışıq. Ən geniş tədbirimiz Türkiyənin İstanbul şəhərində keçiriləcək. Həmin tədbirə Azərbaycanlıların Dayanışma Dərnəyi və Türkiyədə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları və cəmiyyətlər də öz dəstəyini verəcək. Keçən il oxşar tədbiri Türkiyənin İqdir vilayətində, Əlican keçid məntəqəsi yaxınlığında keçirmişdik. Aprelin 15-dən 20-ə qədər olan müddətdə isə analoji tədbirin Çexiyada keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Olaylar.-2010.-13 aprel.-№.54.-S.4.

Diaspor + Lobbicilik

www.bulentgurcam.az gurcam.b@hotmail.com bulentgurcam@skynet.be

Bir müddətdən bəri internet yazışmalarında xaricdə yaşayan azərbaycanlılar və Türk diasporunun fəaliyyət göstərdikləri ölkələrdə fəaliyyətsizlik və ya zəif hərəkətlərindən söhbət gedir. Hər bir həmvətənlimiz öz fikrini istədiyi kimi ifadə edir. Bu şərtləri edənlərin içində tanınan insanlar da var və əgər diqqət edilərsə, hamı bir-birini suçlayır. Hansısa ölkənin parlamenti sözdə erməni soyqırımını qəbul edibsə, suç söhbətsiz orada yaşayan Türk və ya Azəri Türklərinin üzərinə atılır.

Biz buna elə şərtləndirilmişik ki, suç və suçlu sabitdir, gerisi önəmli deyil.

Qısa bir müddətdir izləyirəm. Hamının bir şeylər demək haqqı qədər, özümün də deməyə haqqım olduğunu düşünərək bu sabah keçdim kompüterin önünə. Öncə xəbərlərə baxdım. Bir misal da çəkim ki, "bəd xəbər tez duyulur". Və bu səhər mən də İsveçin erməni soyqırımını qəbul etməsi xəbərini oxudum. Amma diqqət də etsəniz hər parlamentdə 1 səs çoxluğu ilə olur bu hadisə. Maraqlıdır, niyə?

Mən 30 illik qütbət həyatımda çox hadisələr yaşamışam, çox hadisələrin şahidi olmuşam. Diaspor sözünü birə-bir yaşamışam, lobbicilik deyilən sözün tam içində olmuşam və dolayısı ilə bu təcrübələrimi indiyə kimi yayımlanan yazılarımda öz xalqımla paylaşmışam. Geriyə dönüb yazdıqlarıma baxarkən, bu günü əslində biz illər öncələr yaşayacağımızı bilirdik və onun siqnallarını vermişdik.

Səsim çıxdığı qədər bağırılmışam, imkan olanda bir-iki iclasda göz-gözü baxıb da dediyim günləri xatırlayıram. Məsələn, illər öncə Diaspor Komitəmizin Hollandiyada düzənlədiyi bir iclasda mənə söz verildə çıxıb Komitə sədrimizin də gözlərinin içinə baxa-baxa bunları dediyimi xatırlayıram və Komitə sədri məndən sonra söz alıb dediklərimin doğru olduğunu və Komitənin hələ gənc olduğunu, lakin irəlidə bunları diqqətə alacaqlarını dediyini də xatırlayıram.

Sözümü heç bir gün əsirgəmədim. Nə düşündüyümü yazılarımda çox açıqca yazdım, bu gün də elə edirəm. Amma deyəcəksiniz nə dəyişdi? Heç nə! Əksinə hər şey tərsinə getdi. Mən yazdıqca birilərinin gözündən düşdüm, danışdıqca istənilməyən adam oldum. Çox ciddi tədbirlər hazırladıq, beynəlxalq aləmdə sözü keçən qurumların içində lobbicilik etdik, amma özümüzünküləri başa sala bilmədik.

Dünyanın BMT-dən sonra ikinci təşkilatı sayılan Dünya Gömrük Təşkilatının (197 ölkə üzvdür bu quruma) önünə "Dədə Qorqud" heykəli qoyduq, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar komitəsinin işçiləri gəlib görəndə (başda İlham Məmmədov) buraya bu heykəli niyə qoyduğumuzu soruşdular. Bu gün dünyanın dörd bir yanında Azərbaycan diasporunun işi düzgün getmirsə, mənə görə onun sorumlusu var : Diasporla İş Üzrə Dövlət Komitəsi! Beli, bunu açıqca deyirəm və bunu hər platformada sübut etməyə hazırım. Açıq baxın illər öncə yazdığım yazılara, bunu hər zaman dedim, çünki iş düz getmirsə, siz ordan düzgün nəticə gözləyə bilməzsiniz.

Mən fikrimi açıqca yenə bəyan etməyi uyğun görürəm. Bizimlə bağlı iş görülməsi, bizi məlumatlandırması, bizi təşkilatlandırması, informasiya və məlumat verməsi, fikir ürətməsi üçün qurulmuş bu qurumun içində hələ bu sadaladıqlarımdan bixəbər insanlar iş başındadır. Yenə burda açıqca etiraf edirəm ki, Komitə sədrinə qarşı bir ittihamım yoxdur. Özünə saygım və hörmətim böyükdür, gözəl işlər görmək istədiyinə də inancım çoxdur. Amma onun ətrafında olan və min bir oyun oynayan şöbə müdirləri və ya bölgə sorumluları hər kəs öz aləmində və Komitə sədrinə yanlış informasiya verməklə məşğuldurlar. Bunu ən yaxşı bilənlərdən biri olaraq deyirəm və burada Brüsseldən bunu isbat etməyə hazırım.

Siz diaspor işini, diaspordan anlamayan birilərinə tapşırırsanız, ancaq bu qədər yol gedə bilərsiniz. Baxın, bir xırda təşkilat olaraq bir qəzet ("Euro Xəbər", 2004-cü ildən). bir turizm və ölkəmizi tanıdan 5 dildə yayımlanan və pulsuz paylanan jurnal (I am in Baku), fransız dilində "Azərbaycan Milli Mətbəxi" kitabı xaricdə satışa çıxarılmış və birinci basqısı bitmişdir. Yenə də fransız dilində ilk dəfə Qarabağ həqiqətlərini avropalılara anladan kitab "Əsir Torpaq Qarabağ" hal-hazırda satışdadır, bu yaxınlarda işıq üzü görəcək "Azərbaycan Folkloru" (fransız dilində) bundan əlavə CD-lər və sair.

Biz bunlarla məşğulkən, çətin imkanlarımızla bu işləri görəkən biriləri Antalyada, İzmirdə, Frankfurtda və Hollandiyada 5 ulduzlu otellərdə yeyib-içib, musiqi dinləməklə məşğul olublar. Baxın bu günkü vəziyyətin sorumluları ələ bunlardır. Uşaqlar bizə "Qarışqa ilə Çəyirtkə"nin nağulunu danışardı böyüklərimiz. O zaman o qədər də anlamazdıq söhbətin nədən getdiyini, insanın başına gələndə o günlərin qiyməti daha çox anlayır. Bəli, qarışqa ilə çəyirtkənin hekayəsi! Anlayan anladı! Burda bir məsələ çox aydın olmalıdır. Xaricdə görüləcək işlər ancaq və ancaq xaricdə yaşayan insanların fikirləri ətrafında cərəyan etməlidir. İndiyə qədər bir çox böyük tədbir oldu. Dəvət edildiklərimdə bir ay öncədən çıxış istədiyimi anladım və çıxış mətnimi yazılı olaraq komitəyə çatdırdım, amma heç biri qəbul olunmadı, daha doğrusu qorxuldu. Bəli, tamamilə düz dedim, qorxuldu və bu qorxu sözü də mənə bir gün deyildi özləri tərəfindən. Biz səndən qorxuruq, çünki sən deyirsən !

Bəli, deyirəm, deyəcəm, hətta bir gün ölkə başçısına da demək imkanı tapsam inanın deyəcəm. Çünki bu gün uğradığımız bu hazimətin səbəbi budur. O gün məndən qorxduqlarını deyən şəxslər daha soma isə Frankfurtda mənim onlara düşmən olduğumu demək cürətində bulundular bu İlham Məmmədov və onun kimilər.

Baxın, biz Brüsseldəyik, İsveçdəyik, Amerikadayıq, Almaniyadayıq...və gördüyümüz ya da görəcəyimiz, görməyi planladığımız işləri çox yaxşı bilirik, ancaq buna maddi və mənəvi kömək lazımdır. Dünya bunu belə edir, heç kəs çıxıb deməsin ki, bizə heç nə lazım deyil! Bizə hər şey lazımdır, ölkə-mizin haqq səsini müdafiə etməyə qalxmışıq, ölkə başçımız da bunu bizdən tələb edərək "Hücuma keçməyimizi" istəyib. Bizə ölkəmizin dəstəyi lazımdır və biz işimizi bilirik, bizi parçalamaq istəyən, işlərə əngəl yaratmaq istəyən, öz şəxsi mənfəətləri üçün iş görənlər bizə lazım deyil, bir yetərik zətən ! Biz Brüsseldə hazırıq işləməyə !

“Can Azərbaycan” televiziyasında əsasən milli mədəniyyətimiz təbliğ olunur

“Biz dünyada yaşayan 50.000.000-dan çox azərbaycanlının televiziyası olmaq istəyirik”

Günay

Bu gün Azərbaycanın müxtəlif ölkələrdə mövcud olan diaspor təşkilatları son illər fəaliyyət istiqamətlərini genişləndiriblər. Belə ki, onlar Azərbaycanın milli bayramları, tariximizdə yer almış qanlı hadisələrlə bağlı silsilə tədbirlər keçirib, bu haqda məlumatları dünyaya çatdırmaqla yanaşı, həm də əsas təbliğat vasitələrindən biri olan medianın imkanlarından da geniş istifadə edirlər. Bu sahədə İzmir Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi (İAMM) çox aktiv fəaliyyəti ilə seçilir. Artıq bir neçə müddətdir ki, sözügedən mərkəzin təşəbbüsü ilə virtual olaraq dünyada yaşayan azərbaycanlıların, türklərin evlərinin virtual qonağı “Canaz“ TV fəaliyyət göstərir. İAMM-nin rəhbəri və “Canaz “.TV-nin (“Can Azərbaycan “www. canaz. tv.) yaradıcısı Cəmal Məmmədşanoğlu ilə həmsöhbət olduq.

- Cəmal bəy, özünüzü neçə təqdim edərdiniz?

- Mən Qərbi Azərbaycandan Türkiyəyə 1915-18-ci illər arasında və 1931-ci ildə köçən iki azərbaycanlı ailənin nəvəsiyəm. 30 ildir ki, İzmir şəhərində yaşayıram. İzmir Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin sədri və “Canaz “ Tv qurucusuyam. İndi 53 yaşım var. Həyat yoldaşım bakılıdır. Eyni zamanda Bakıda qohumlarım yaşayır. Qısaca olaraq bu qədər.

- Hansı ehtiyacdən irəli gəldi ki, siz internet yayımı ilə yayımlanan “Can Azərbaycan “Televiziyasını yaratdınız?

- İzmirdə 40.000-dən və Türkiyədə 5.000.000-dan çox olan azərbaycanlının bir çox şəhərlərdə cəmiyyətləri var, amma böyük əksəriyyəti, təşkilatsız və bir-birindən, Azərbaycandan və dünya azərbaycanlılarından xəbərsiz yaşayırlar. Bunların, bir-birlərindən, Azərbaycan Respublikasından və Dünya Azərbaycanlılarından xəbərdar olmaları və öz mədəniyyətlərini daha yaxından tanımaları və yaşamaları üçün, “Can Azərbaycan “Televiziyasını yaratdıq.

- Sizin kanala dünyanın bütün yerlərində yaşayan azərbaycanlıların və türklərin baxmaq imkanı varmı?

- Biz hələlik internet yayımı ilə yayımlanırıq, ona görə də, dünyanın hər yerindən bizə baxırlar. “Google”nin statistikasına belədir: Türkiyə 7.618, Azərbaycan 3.756, İran 2.045, Almaniya 1. 412, Rusiya 1.346, Kanada 336, Norveç 218, Finlandiya 111, Fransa 102, Qazaxıstan 100, Avstriya 72, Yaponiya 59, İtaliya 28, Özbəkistan 27, Gürcüstan 23, İsrail 20, Estoniya 35, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri 10, Səudiyyə Ərəbistanı 10, Latviya 9, Malayziya 8, Pakistan 8, Misir 5, Braziliya 5, Qətər 4, Moldova 4, İraq 3 və s. Bu statistik göstəricilərdən məlum olur ki, bizim kanalı daha çox Türkiyədən izləyirlər, ikinci sırada Azərbaycan, üçüncü sırada Cənubi Azərbaycan, sonra isə, sırayla Almaniya, Rusiya və s. ölkələrdə baxırlar.

- Bu , virtual televiziya nə vaxtdan efirə çıxır, neçə nəfər kollektiviniz var və hansı proqramlar yayımlanır?

- Bizim kanal bu ilin 1 fevral tarixindən internetdən yayımlanmağa başlayıb. 2010 ilin sonuna qədər, Türksat peykindən yayımlanmağı nəzərdə tutmuşuq. Mərkəz studiyamızda 4 nəfər işləyir: İkisi Türkiyədən, bir nəfər Bakıdan, bir nəfərdə Təbrizdən. Bunlardan başqa dünyanın müxtəlif şəhərlərində bizə kömək edən və könüllü məlumat verənlərimiz var. Bunların sayı 15 nəfərdən çoxdur. Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, “Can Azərbaycan “Televiziyası, Türkiyədə yaşayan azərilər adına yayıma başlayıb, ancaq dünyada yaşayan 50.000.000-dən çox Azərbaycan türkünün televiziya olmaq istəyindədir. “Canaz“ Tv Türkiyədə yaşayan azərbaycanlıların Türkiyə dövlətinin əsl ünsürlərindən bir olduğunu düşünür. Fikrimcə, azərilər Türkiyənin onurğa sütunlarından biridir. “Canaz“ Tv milli bir televiziya, yəni hər hansı bir dövlətə, sərmayə qrupuna, mənfət qrupuna bağlı deyil. O vətəndaş cəmiyyət təşkilatı xüsusiyyətlərini daşıyır. Eyni zamanda “Can Azərbaycan”, əsas olaraq mədəni bir televiziya. Kanalımız imkan daxilində Azərbaycan mədəniyyətinə xidmət edir. Mədəniyyətimizin, yaşaması, inkişafı, sevilməsi, unudulmamasına çalışır. “Canaz “ TV dünyada yaşayan azərilərin ən əhəmiyyətli iki milli məsələsində, əlindən gələnlər hər şeyi edər. Bu məsələlərdən birincisi; xalqımızın böyük bir əksəriyyəti, ana dildə təhsil haqqından məhrum yaşayır və bu səbəblə, ana dilində təhsil haqqı üçün böyük mübarizə aparır. Televiziya, bu mübarizənin hər vaxt yanında olacaq. İkinci məsələmiz isə, 1 milyondan çox vətəndaşımızın, doğma torpaqları, vətənləri işğal edilib. “Canaz “ TV, işğal edilmiş torpaqlarımızda, Qarabağda işğalın sona çatdırılması üçün verilən bütün mübarizələrin yanında olacaq. “Canaz“ TV şovnizimə, irqçiliyə qarşıdır. Heç bir millətin digərinə görə daha üstün olduğunu iddia etmir.

- Bu kanalı yatarmaqda məqsədiniz nədir?

- Hazırda dünya əhaliləri arasında bizdən daha az saylı millətlərin onlarla televiziya var. Yaşadığımız dövr informasiya dövrüdür. Belə bir zamanda beynəlxalq arenada millətlərin bacarığı onların informasiya sahəsindəki müvəffəqiyyətləriylə paralel gedir. Azərilərin də, haqlı iddialarını dünyaya anlatmaq, öz xalqı arasında birlik yaratmaq üçün, daha çox informasiya kanallarına ehtiyac var. “Can Azərbaycan“ televiziya, bu ehtiyacın nəticəsi olaraq ortaya çıxdı və hazırda da fəaliyyət göstərir.

- Kanalınızda yalnız Azərbaycan mahnıları gedir yoxsa, digər millətlərin də musiqiləri səsləndirilir?

- Yalnız Azərbaycan mahnıları səsləndirilir. Çünki bu gün qeyri millətlərin musiqilərini, səsləndirən minlərlə televiziya var.

Biz əsasən mədəniyyət kanalıyıq. Amma bütöv Azərbaycanın tarixini, şəhərlərini, problemlərini, sənətcilərini, elm adamlarını, mahnılarını və s. tanıtdırmağa çalışırıq. Və bu istiqamətdə imkanımız daxilində əlimizdən gələni edirik.

- Hansı azərbaycanlı sənət adamları sizin kanalın qonağı olub?

- Bizim televiziya, istedadlı sənətkar Flora Kərimova, Təbrizdən olan “Dalğa” qrupu, İzmirdən isə Arif Manaflı, Rza Təbrizli Ranjazmay, Elgün Quliyev, Təranə Abbaszadə qonaq olublar. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, biz hələ 2,5 aylıq keçmiş olan bir televiziya. Lakin bizim dərnəyimizin qonaqları çox olub. Belə

ki, görkəmli sənətkarlar Lütfiyar İmanov, İlhamə Quliyeva, İlahə İbadova, Mütəllim Dəmirov, Cavid Təbrizli və başqalarının adını çəkmək olar.

- Azərbaycanda hər hansı bir telekanalla əməkdaşlığınız varmı?

- Hələ ki, Azərbaycanda yayımlanan heç bir kanalla əlaqəmiz yoxdur, ancaq gələcəkdə olmasını istərdim.

- Azəri iş adamları kanalınızın yayımlanmasına kömək edirmi və ümumilikdə kanalınızın fəaliyyəti üçün maliyyəni hardan əldə edirsiniz?

- Yox , hələlik kanalınızın fəaliyyətinə heç kəsin maliyyə tərəfdən köməliyi yoxdur. Öz imkanlarım hesabına bu televiziyanı qurdum və indi də fəaliyyətimi davam etdirirəm. Amma televiziyanızın Türksatdan yayımlanması üçün, mütləq bizə kömək edilməsi lazımdır. Altıncı ayın sonuna qədər, yayım keyfiyyətimizi istədiyimiz nöqtəyə çatdırmağa çalışırıq. Ondan sonra isə, Türksatdan yayımlanmağı fikirləşirik.

- Kanalınızın yayımlanması üçün müstəqil studiyanız varmı?

- Bəli, bir studiyamız var. Xəbər proqramlarımızı və danışmalarımızı oradan edirik. Hər gün və 24 saat efirdəyik. 12 saat canlı, 12 saat lentdən təkrar yayımlanırıq.

- Bildiyimizə görə, Novruz bayramı ilə bağlı maraqlı bir proqramınız olub. Bu barədə məlumat verməyiniz bizim üçün maraqlı olardı?

- İlk olaraq onu qeyd edim ki, bizim Mədəniyyət Mərkəzimiz artıq üç ildir ki, “Azərbaycan Novruz Festivalı” adıyla bir festival keçirir. Bu il bu festivalın üçüncüsünü etdik. Builki festivalımızda, Bakı Gecəsi , görkəmli sənətkar Rəşid Behbudovu, Şəhriyarı anma gecələri keçirdik və nəfəsli alətlər ansamblının konserti oldu. Eyni zamanda Təbriz gecəsi. Novruz mərasimi və yaşıl axşam adlı 6 tədbirimiz oldu. Bu ilki festivalınızın fəxri qonağı xalq artisti Flora Kərimova idi. Təbriz gecəmizə, Təbrizdən 6 nəfərdən ibarət Aşıq Çingiz və “Dalğa” musiqi qrupu qatıldı. Bu festivalın bütün proqramları “Canaz“ TV tərəfindən qeyd edildi və yayımlandı.

Ən əhəmiyyətli planımız və məqsədimiz televiziyanızın peykdən nəşr etməsini təmin etmək və Dünya Azərbaycanlıları tərəfindən izlənilə bilməkdir. Sonrasında isə, məqsədiniz Qeyri-Hökumət Təşkilatı kimi, dünya Azərbaycanlılarının problemlərini (iki əhəmiyyətli sonununu) müdafiə etməkdir. Mədəniyyətimizi ən yaxşı şəkildə təbliğ etmək, əvvəlcə Türkiyədəki və sonrada dünya azərbaycanlıları arasında mədəni, ictimai əlaqələr yaratmaq, və ortaq ruh meydana gətirməkdir...

Sonda sizin qəzetə mənimlə müsahibə edərək “Canaz “ Tv-nin fəaliyyətini daha çox insana çatdırmağa kömək etdiyiniz üçün təşəkkür edirəm və azərbaycanlılara salamlarımı çatdırıram.

Paritet.-2010.-20-21 aprel.-№.38.-S.11.

«Diasporanın mövqeyini qətiyyətlə pisləyirəm»

Fəzail Ağamalı: «Məhkəmələr korporativ maraqlardan ədalətsiz hökmlər çıxarır»

«Sizin bu dəqiqə ağızınızdan od-alov yağır, iqtidarı da, məni də ittiham edirsiniz»

Natiq Cavadlı

- Bəs uydurma erməni soyqırımı Konqresdə müzakirə olunarkən nədən Azərbaycan dəstək vermədi? Baş nazir Ərdoğan da bununla bağlı narazılığını ifadə etdi...

- Əgər baş nazirin dediyi kimdirsə, mən Azərbaycan diasporunun mövqeyini qətiyyətlə pisləyirəm, onlara qəti etirazımı bildirirəm. Bir daha təkrar edirəm, Türkiyənin maraqları Azərbaycanın maraqlarıdır, eyni zamanda Azərbaycanın maraqları Türkiyəninindir. Biz bütün məsələlərimizi uyğunlaşdırmalı və hərtərəfli köməklik göstərməliyik. İkinci, hər iki ölkənin rəsmi dairələri problemləri müzakirə edib ortaq nöqtələr taparlarsa, QHT-lər və diasporlar da bu sistemlə işləməlidirlər.

- Niyə Siz Xocalı qətliamını törədən 366-cı alayın sahibi Rusiyanı yox, Türkiyəni ittiham edirsiniz? Axı Azərbaycan torpaqlarının işğalında Rusiyanın müstəsna xidməti var?

- Türkiyəni kim ittiham edir?

- Siz etmirdinizmi?

- Mən sadəcə olaraq vaxtı ilə Türkiyədə yaranmış vəziyyəti önə gətirərək və protokolların imzalanması ilə bağlı futbol diplomatiyasından istifadə edərək, Azərbaycanın məlumatsızlığını önə çəkərək fikirlərimi bildirdim. Eyni zamanda, Rusiya haqqında söyləmişik. Moskva nə zaman Ermənistanı yardım edibsə, eyni bəyanatla Rusiyanın hakim dairələrini ittiham etmişik.

- Məgər, Bu gün Rusiya dəstək vermir?

- Mən arxada nə olduğunu bilmirəm. Hər halda Rusiya Minsk Qrupunun həmsədr kimi problemin həlli üçün çalışır.

- Yəni Amerika və Türkiyədən fərqli olaraq?

- Yox, Türkiyə daha çox çalışır. Sən Türkiyəni Rusiya və Amerika ilə qarışdırma. Ankara ərazilərimizin azad olunması üçün bütün diplomatik imkanlarını ortalığa qoyubdur. ABŞ, Fransa və Rusiyanın mövqeyinə gəldikdə, həmsədr ölkələr kimi onlara bəslənən ümidləri doğrultmurlar. 18 ildir Minsk qrupu üzərinə düşən missiyanı yerinə yetirmir, yəni təcavüzkarla sərt münasibət göstərmir, sanksiyalar tətbiq etmir.

- Fəzail bəy, Minsk qrupu ilə bağlı dediklərinizdə dəqiqləşdirmələrə ehtiyac var. Minsk qrupu problemi həll etməyi üzərinə götürməyib, qurumun missiyası vasitəçilikdən ibarətdir. Belə olanda problemi neçə illərdir xalqa vəd verən hakimiyyət həll etməlidir...

- Elə deyil. Əgər dediyiniz kimdirsə, üç həmsədr ölkə zəhmət çəkib kənarında dayansınlar və bəyan etsinlər ki, onlar problemə müdaxilə etmirlər. O zaman erməni və Azərbaycan xalqı problemi çox asanlıqla həll edəcək.

- Əgər ortalıqda referenduma razılıq varsa, bu hakimiyyətin həddən artıq güzəştə getməsi və təslimçilik deyilmi?

- Xeyr. Azərbaycan heç bir təslimçiliyə getmir və güzəşt də yoxdur. Əksinə, prezident dəfələrlə ərazi bütövlüyünün müzakirə predmeti olmadığını bəyan edib.

- Bəs referendum nə deməkdir?

- Razılıq verilərsə, bu da konstitusiya çərçivəsində həyata keçiriləcək bir hadisədir. Yəni referendum bəzilərinin düşündüyü kimi Dağlıq Qarabağ ərazisində yaşayan əhali arasında keçirilməyəcək.

- Söhbətin yönünü dəyişək. Avropa Məhkəməsi müavininiz Zahid Orucun mandatına kölgə salan qərar qəbul etdi. Qərara görə cəbhəçi Nemət Əliyevə mənəvi qələbə verildi. Bu hadisəni necə qarşıladınız?

- Əslində məsələyə yanaşma doğru deyil. Məhkəmədə Nemət Əliyevin Zahid Oruc üzərində qələbəsi təsdiqlənməyib, sadəcə Azərbaycanın məhkəmə proseduruna etiraz ifadə olunub. Yəni Nemət Əliyev şikayətlərini məhkəmələrə verib, baxmayaraq ki, heç bir arqument və sənəd yoxdur. Bu, Avropa Məhkəməsinin yerli məhkəmələrin proseduru üzrə qərarıdır. Əvvəl də belə qərarlar olub.

- Deməli, məhkəmələrin sifarişlə qərar çıxardığını deyirsiniz?

- Demirəm. Sadəcə, bu cür məsələlər Avropa Məhkəməsinə çıxırsa, deməli yerli məhkəmələrdə problem var. Problemləri də aradan qaldırmaq üçün Azərbaycan məhkəmələrində sözün həqiqi mənasında müasir dəyərlərə, prinsiplərə və qanunlara hörmət formalaşmalıdır. Çox təəssüf edirəm ki, Azərbaycanda haqqa söykənən məhkəmələr olduğu kimi, bir sıra hallarda ya biganəlikdən, ya da korporativ maraqlardan ədalətsiz hökmlər çıxarılır.

- Onda Ramiz Rzayevi niyə yenidən Ali Məhkəmənin sədri təyin edirlər?

- Rzayev Ali Məhkəmənin sədridir və ona qədər məhkəmənin bir neçə pilləsi var. Azərbaycanda məhkəmələr təkə Ramiz Rzayevdən ibarət deyil.

- Əgər korporativ maraqlardan danışırınsızsa, deməli Zahid Oruc ilə bağlı hökmlərdə bu amil rol oynayır...

- Xeyr, prosedur səhvlərdir, bu, korporativ maraqlar deyil. Bilirsiniz, Zahid Orucun bu barədə geniş yazısı olub, əgər tanış olsanız suallarınız cavab alarsınız.

- Bəzi məlumatlara görə hakimiyyət Sizi növbəti parlamentdə görmək istəmir...

- Onu kim bilər? Bunu seçici və Fəzail Ağamalı bilər. Əgər mən seçkiyə qatılısam və seçicilər səs versələr seçiləcəm.

- Hansı dairədən namizəd olacaqsınız?

- Çox ehtimal ki, 60 sayılı Salyan-Neftçala dairəsindən namizədliyimi qeydə aldırmaq fikrindəyəm. Ümidvaram ki, seçicilərim bir daha mənə etimad göstərəcəklər. Çünki deputat olaraq onların etimadsızlığına səbəb ola biləcək hərəkətə yol verməmişəm.

- Deməli, seçiciləriniz gölməçədə Sizə səs verəcəklər?

- Gölməçə Allahın gətirdiyi fəlakətdir. Buna Fəzail Ağamalı nə etsin?

- Neçə ildir Azərbaycan hakimiyyəti Salyanın gölməçəyə qarq olunmasının qarşısını ala bilmirsə, hansı analoqu olmayan inkişafdan danışılır?

- Təbii fəlakətdir, nə etmək olar? İslanidiyada vulkan baş verib, hakimiyyət orqanları və deputatları nə edə bilir ki?

- Təxminən 4-5 il əvvəl həmkarınız Gültəkin Hacıbəyli mənə demişdi problemi həll etmək olar, sadəcə səy göstərmək lazımdır...

- Bilmirəm ki, Gültəkin Hacıbəylinin problemdən nə dərəcədə xəbəri var, amma mən kifayət qədər məlumatlıyam. Məsələnin həlli üçün konkret layihə də mövcuddur, Salyanı qrunut sularından azad etmək üçün həmin suyun məcrasını dəyişmək lazımdır. Bu da mütəxəssislərin rəyinə əsaslanmalıdır. Daha sonra yağışlar artanda Kür boyu bütün əraziləri su basır.

- Bəlkə, yerli icra orqanları pul “silmək” üçün problemə biganə yanaşırlar?

- Yox, yenə deyirəm, yağış çox yağır və su da basır.

- Fəzail bəy, problem 1, ya da 2-3 il həll olunmaya bilər, ancaq 5 ildən çoxdur ki, məsələni aradan qaldıra bilmirlərsə, nə ilə müdafiə edirsiniz?

- Bunun bir səbəbi odur ki, vaxtı ilə Kürün Xəzərə qovuşduğu yerdə gəmilər çox işlədiyindən lilləmə yox idi. İndi gəmi işləmədiyindən xeyli lil toplanıb suyun axınında problem yaradır.

- Ancaq bir neçə il əvvəl lil təmizləyən maşın gətirmişdilər, sonra həmin texnika da yoxa çıxdı...

- Təbii ki, problem var, ona görə həll olunmalıdır.

- YAP-ın icraçı katibi Əli Əhmədov AVP-in birləşmək bağlı təklifinə “birləşməkdən yox, qoşulmaqdan söhbət gedə bilər” deyərək sərt açıqlama verdi. Bu, Sizə hakim partiyanın aşağılayıcı münasibəti deyilmi?

- AVP-nin belə təşəbbüsü olmayıb, bu, sadəcə Zahid Orucun şəxsi fikri olub. Həmin mövqə partiyanın fikri deyil. Ona görə də Əli Əhmədov o cür deyib və mən onun söylədiklərini ədalətli sayıram. YAP bu gün hansısa partiyanın özünə birləşməsində ehtiyac duymur. Çünki bu, heç bir güc gətirmir.

- Deməli, sizlər zəifsiniz də?

- Sənin çox özünə məxsus qəribə məntiqin var və bu, arqumentə söykənmir. Sadəcə, subyektiv fikirlərinizi deyir və məni sözümlə deməyə imkan vermirsiniz. YAP-ın hansısa partiya ilə birləşməsi ilə əlavə güc qazanmağa ehtiyacı yoxdur. AVP-də bir partiya olaraq Azərbaycan qanunları çərçivəsində fəaliyyət göstərir və YAP-la təməl prinsiplərimiz üst-üstə düşür.

- Ölkədə total şəkildə qanunsuzluqlar, özbaşınalıqlar olur, amma bir dəfə də etiraz etmirsiniz?

- Ölkədə dediyiniz qədər özbaşnalıqlar və qanunsuzluqlar hökm sürmür. Ölkə kifayət demokratik və qanunlarla idarə olunur.

- Necə idarə olunur ki, məhkəmələrdə sifarişli hökmlər çıxarılır, həbs olunanlardan işgəncə vasitəsi ilə ifadə alırlar?

- Aparıcı beynəlxalq institutlar da etiraf edir ki, Azərbaycan dünyanın ən sabit və demokratik inkişaf edən ölkələrindən biridir.

- Konkret hansı beynəlxalq təşkilat bu bəyanatı səsləndirib?

- Avropa Şurası və Avropa İttifaqı.

- Axı bu qurumlar dəfələrlə hesabatlarında Azərbaycanda korrupsiyanın və mətbuata təzyiğin olduğunu olduğunu səsləndirib...

- Korrupsiya elementləri var və buna etiraz etmirəm. Korrupsiyaya qarşı mübarizə də aparılır. Korrupsiyanın aradan qaldırılmasını təmin edən sosial-iqtisadi inkişaf, həm də inzibati yollardan istifadə edilir. Hər halda həbsxanada olanlar Sizə bəllidir. İkinci, mətbuata nə təzyiq var? Sizin bu dəqiqə ağzınızdan od-alov yağır, iqtidarı da, məni də ittiham edirsiniz. Fikirlərinizdə kifayət qədər çox sərbəstsiniz, amma məndən sərt mövqe yoxdur. Sizə qarşı hər hansı təhqir söylənilmir. Eyni zamanda müsahibəniz dərc olunsa da, güldən ağır söz deyilməyəcək, qəzetiniz bağlanmayacaq. Əgər jurnalist peşə etikasını kənara qoyaraq təhqirlə məşğul olursa, bu və ya digər cinayətə yol verirsə və buna uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb olunursa, bu, mətbuata təzyiq sayılmamalıdır.

- Əgər mətbuatın yazdığı qanunsuzluqlara rəsmi reaksiya verilmirsə, nə üçün məmur etikasından yox, jurnalist etikasından danışırınsınız?

- Bu sualı məmurlara yönəldin. Mən deputatam, nə iradınız varsa, üzümə deyin.

Bizim yol.-2010.-23 aprel.-№ 70.-S.7.

Ukraynada yaşayan Azərbaycanlı gənclərin 1-ci Forumu keçirilmişdir

İbrahim Öməröv

Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin Dnepropetrovsk vilayət təşkilatının təşəbbüsü ilə Dnepropetrovsk şəhərində Ukraynada yaşayan Azərbaycanlı gənclərin 1-ci Forumu keçirilib. Ukraynanın 27 vilayət və şəhərlərindən 700-dən çox gəncin qatıldığı foruma Azərbaycan və Ukraynanın dövlət himnlərinin sədaları altında start verilib. Forumda Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Akif Gülməmmədov, Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndəsi Ruslan Quliyev , Dnepropetrovsk şəhərinin meri İvan Kuliçenko, Dnepropetrovsk vilayət radasının deputatları və rəsmiləri çıxış edərək Ukraynada böyüyüb boya-başa çatan Azərbaycanlı gənclərin 1 ci Forumunun Dnepropetrovsk şəhərində keçirilməsini tarixi hadisə adlandırıblar. Azərbaycan və Ukraynanın milli mənəvi dəyərlərini özlərində birləşdirən gənclərə gələcək işlərində böyük uğurlar arzulayıblar.

Forumda təməli ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş Dünya Azərbaycan Diasporunun inkişaf tarixindən söz açan UAK-ın Dnepropetrovsk vilayət təşkilatının sədri Qüdrət Hacıyev sədr müavinləri Nadir Zeynalzadə, Eldar Tağıyev, Qadınlar cəmiyyətinin sədri Şahnaz Əliyeva və digər natiqlər xalqımızın qədim adət ənənələrinin zəngin tarixinin və mədəniyyətinin Ukraynada təbliğ olunmasında o cümlədən Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında Ukraynada yaşayan gənclərin üzərinə düşən vəzifələrdən danışdılar və milli məfkurə altında bir araya gələn azərbaycanlı gənclərə sarsılmaz birlik və həmrəylik arzuladılar. Qeyd olundu ki, belə bir tarixi forumun keçirilməsi uzun illər Ukraynada doğulub boya-başa çatan azərbaycanlı gənclərin vahid amal ətrafında birləşmələrində onların Ukraynanın ictimai, mədəni, sosial-iqtisadi, elmi və siyasi həyatına o cümlədən dövlət və hakimiyyət orqanlarına inteqrasiya olunmalarında ən əsası isə Azərbaycanla Ukrayna arasındakı tarixi dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsində müstəsna rol oynayacaq.

Forumda Kiyev şəhərindəki Heydər Əliyev adına Sosial Elmlər və Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun məzunu, Ukrayna MEA-nın aspirantı Anar Tahirov çıxış edərək dahi Heydər Əliyevin 50 milyonluq Azərbaycan dünyasına ərməğan qoyub getdiyi sarsılmaz və qüdrətli Azərbaycan dövlətinin daha da inkişaf etdirilməsində, onun ölməz ideyalarının həyata keçirilməsində hər bir azərbaycanlı gəncin üzərinə düşən tarixi misiyadan danışdı. Bu gün dahi Heydər Əliyevin siyasi kursunu layiqincə davam etdirərək Azərbaycanı beynəlxalq arenada qüdrətli nüfuz sahibinə çevirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin istər vətənimizin inkişafında istərsədə Dağlıq Qarabağ probleminin həlli istiqamətində yürütdüyü prinsipal mövqeyi xaricdə yaşayan biz azərbaycanlı gənclərin qürur və fəxarət mənbəyinə çevrilməlidir. Bu baxımdan Ukraynada yaşayan 10 minlərlə gənc öz üzərlərinə düşən tarixi missiyanın məsuliyyətini hiss etməli, tarixi vətənimizə olan övladlıq borcunu vermək üçün əlindən gələni əsirgəməməlidir. Biz Ukraynada özümüzü yüksək əxlaqi dəyərlərə malik azərbaycanlı kimi təsdiq etməli, qloballaşan dünyanın ümumbəşəri dəyərlərini dərindən mənimsəməli, bu istiqamətdə yüksək birlik və həmrəylik nümayiş etdirməklə Azərbaycanın beynəlxalq imicinə xələl gətirməyə çalışan mənfur erməni ideologiyasına qarşı mübarizədə bütün gücümüzü səfərbər etməliyik. Özümüzü hər

zaman Azərbaycanın sınavı əsgərləri hiss etməklə ana vətənimizə olan övladlıq borcumuzu yerinə yetirməliyik. Ermənilərin ideoloji təxribatlarına cavab vermək üçün təklif edirəm ki, hər il 24 aprel tarixi Ukraynada yaşayan azərbaycanlı gənclərin həmrəylik günü elan olunsun.

Forumda Dnepropetrovsk şəhərindən Fazilə Zeynalzadə, Elza Bəkirova, Kiyev şəhərindən Cavid Hüseyinzadə, Ayaz Salmanov, Krım Muxtar Respublikasından Firudin Orucov, Donetsk şəhərindən Razim Əhmədov, Pərviz Rzayev, Zaporje vilayətindən Turxan Seyidov Nikoloyev vilayətindən Fatimə Ağayeva və başqaları çıxış edərək belə bir tarixi forumun təşkil olunmasına görə UAK-ın Dnepropetrovsk vilayət təşkilatının rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər. Ukraynada yaşayan azərbaycanlı gənclərin vahid mərkəz ətrafında birləşməsi üçün gənclərin Əlaqələndirmə Şurasının yaradılmasının vacib amil olduğunu bildirdilər.

Forumda Ukraynada yaşayan azərbaycanlı Gənclərin Əlaqələndirmə Şurası yaradıldı və Heydər Əliyev adına Sosial Elmlər və Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun məzunu, Ukrayna MEA-nın aspirantı Anar Təhirov Ümumukrayna Azərbaycanlı Gənclərin Əlaqələndirmə Şurasının sədri seçildi. 24 aprelin Ukraynada yaşayan azərbaycanlı gənclərin həmrəylik günü kimi qeyd olunmasına dair qərar qəbul edildi.

Rəsmi hissənin sonunda forum iştirakçıları adından Azərbaycan və Ukrayna prezidentlərinə müraciət qəbul edildi. Tədbir rəngarəng konsert proqramı ilə başa çatdı.

Xalq qəzeti.-.2010.-27 aprel.-№ 89.-S.6.

Azərbaycan lobbisi Ağ Evə hücumu keçir

Dağlıq Qarabağa yardımlar dayandırılmalı, 907-ci düzəliş isə ləğv edilməlidir

Azad

ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasında fəaliyyət göstərən Azərbaycan üzrə işçi qrupunun üzvləri Konqresin təxsisatlar komitəsinin dövlət, xarici əməliyyatlar və müvafiq proqramlar üzrə alt komitəsinin sədri xanım Nita Louiyə məktub ünvanlayıblar. "AzərTAc"-ın məlumatına görə, işçi qrupunun həmsədrləri Bill Şuster, Solomon Ortiz, eləcə də fəal üzvləri Maykl Mak-Mahon və Eddi Bernis Conson tərəfindən imzalanan məktubda qanunvericilər alt komitə sədrini 2011-ci maliyyə ili büdcəsinə baxılarkən ABŞ - Azərbaycan münasibətlərinin möhkəmlənməsinə səbəb olan yardım proqramlarını dəstəkləməyə çağırıblar. Konqresmenlər vurğulayıblar ki, bir sıra mühüm məqamlar nəzərə alınmalıdır. O cümlədən Vaşinqton tərəfindən hər il Dağlıq Qarabağın separatçı rejiminə vəsaitin ayrılması dayandırılmalıdır.

Bununla bağlı narahatlığını ifadə edən Konqres üzvləri nəzərə çatdırıblar ki, beynəlxalq icma tərəfindən suveren Azərbaycanın ərazisi kimi tanınan Dağlıq Qarabağda etnik azərbaycanlı qalmayıb. Münaqişə həm Ermənistan, həm də Azərbaycan üçün olduqca həssas məsələdir.

Bəzi qruplar isə Konqresin iradəsindən öz siyasi məqsədləri üçün istifadə edirlər. Konqres üzvləri xatırladıblar ki, ATƏT-in Minsk Qrupunda həmsədr ölkə kimi təmsil olunan ABŞ münaqişədə bitərəf mövqedən çıxış edir. Alt komitə bu bitərəfliyi pozan, bölgədə ABŞ-ın etibarlı tərəfdaşı olan Azərbaycanla münasibətlərə xələl gətirən hər bir addımdan çəkinməlidir. Azərbaycanla bağlı işçi qrupunun üzvləri məktubda, həmçinin 1992-ci ildə "Azadlığa dəstək aktı"na əlavə edilən 907-ci düzəlişin birdəfəlik aradan qaldırılmasına çağırıblar. Onlar qeyd ediblər ki, bu düzəliş ABŞ-ın Azərbaycana birbaşa yardımını qadağan edərək ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlığın genişlənməsinə ciddi əngəl törədir. Konqres üzvləri bildiriblər ki, müsəlman dünyası ilə münasibətləri yaxşılaşdırmaq Obama hakimiyyətinin xarici siyasət prioritetlərindən biri olduğu təqdirdə ABŞ-ın enerji təhlükəsizliyi, beynəlxalq terrora qarşı mübarizə və digər sahələrdə etibarlı tərəfdaşı olan Azərbaycanla münasibətlər daha da qüvvətləndirilməlidir. Qrup üzvləri xanım Louidən bütün bu məqamları nəzərə alaraq həmin qeydləri qanun dilində 2011-ci maliyyə ilinin büdcəsinə daxil etməyə çağırıblar.

Həftə içi.-2010.-30 aprel.-№.75.-S.1.

“Dəfələrlə birləşmə adı altında DAK ən nüfuzlu ziyalıları itirib”

SƏFTƏR RƏHİMLİ: “BİRLƏŞMƏ İLƏ BAĞLI ÇABA GÖSTƏRİLMİR”

P. Sultanova

Dünya Azərbaycanlıları Konqresi(DAK) sentyabr ayında növbəti qurultayını keçirəcək. Buna qədər isə DAK bir sıra ölkələrdə müxtəlif tədbirlər təşkil edəcək. “525”ə müsahibəsində DAK-ın Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Səftər Rəhimli bu tədbirlər, perspektivdə nəzərdə tutulan layihələr barədə daha ətraflı danışdı.

– Hazırda biz qurultaya hazırlaşırıq. Qurultayı iyun ayında keçirmək istəyirdik, amma ümumi Təşkilat Komitəsinin qərarı ilə bunu sentyabrın 15-nə təyin etdik. Eyni zamanda Kanadada, Amerikada bir sıra tədbirlər keçirməyi nəzərdə tutmuşuq. Güneydə Babək qalası ilə bağlı da tədbirlər olacaq. DAK-ın son fəaliyyəti demək olar ki, həm xaricdə, həm də Azərbaycanda yüksək qiymətləndirilir. Ona görə biz, DAK-ın İdarə Heyətinin üzvləri bu yaxınlarda Türkiyədə toplaşacaq, orda təşkilatın gələcək fəaliyyəti ilə bağlı müzakirələr aparacağıq. İdarə Heyətində 17 nəfər var və onların hər biri dünyanın fərqli ölkələrində yaşayırlar. Biz toplaşdıq müzakirələr aparırıq. İki ay əvvəl Frankfurtda, 1 ay əvvəl Kölnə toplaşdıq. Yəni müzakirələrimiz İdarə Heyəti çərçivəsində olanda ya ayda bir dəfə, görüşürük bir iki dəfə isə poltak vasitəsilə ümumi fəaliyyətimizi müzakirə edib, gündəliyimizi tərtib edirik. Ona görə də iyunda Türkiyədə görüş olacaq. Bu gün bizim Diaspora Komitəsi ilə yaxşı münasibətlərimiz var, ortaq layihələrimiz mövcuddur. Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla da münasibətlərimiz yüksək səviyyədədir. Azərbaycan dərnəkləri ilə də iş aparırıq. Hələ qurultay ərəfəsindəyik və hazırlıqlar tamamlanmayıb.

– Bəyə qeyd etdiyiniz tədbirləri keçirməkdə məqsəd nədən ibarətdir?

– Tədbirlər əsasən bizim xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı fəaliyyətimizin, onlarla ortaq işlər görməyin bir hissəsini təşkil edir. Nyu-Yorkda mənim də iştirak edəcəyim bir tədbir keçiriləcək orda həmçinin türk yürüşü olacaq. Həm mayın 23-ün də türk yürüşünə qatılacağıq, həm də orda İdarə Heyətinin toplantısı olacaq.

– Hazırda iki DAK fəaliyyət göstərir. Birləşmə istiqamətində hər hansı inkişaf varmı?

– Azərbaycan mətbuatında da iki DAK-ın olması barədə yazılır. Amma DAK-ın qurultayı keçirilir və orda 17 nəfər İdarə Heyətinin üzvündən 14 nəfərin verdiyi qərar yekdilliklə qəbul olunur. 14 nəfərin qərarı həlledici olursa, qurultaya gedilir. 3 nəfər DAK-ın qurultayında iştirak etmək istəmir və ayrılır, sonradan özləri yeni bir DAK qurultayı keçirmək kimi elan verirlər. Topaşıb qurultay keçirib “biz də DAK-ıq” deyərək ortaya çıxırlar. Mən DAK yaranandan, 97-ci ildən təşkilatın sırası üzvü olmuşam. Sonradan bir sıra vəzifələrdə çalışmışam, bu ildən isə Azərbaycan nümayəndəliyinin sədriyəm. Yəni mən DAK-a gələndə bu gün orda olan bir çox dostlarımızın əksəriyyəti yox idi. DAK öz hədəflərinin doğru-düzgün müəyyən edib və bu hədəf uğrunda az da olsa günü gündən irəli addımlayan bir təşkilatdır. DAK ideya təşkilatıdır. Əsas fəaliyyətimiz üç

istiqlaldən ibarətdir. Birinci, xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla iş, ikinci, Azərbaycan dövlətinin xaricdə təbliğatı, üçüncü, parçalanmış Azərbaycanın bütövlüyü, tarixi ədalətsizliyə son qoyulması, oradakı insanların haqları. Kim bu ideyanı sevir, bu ideyaya yaxındır, onu özünün həyat fəlsəfəsinə çevirib, DAK-da qalır. Bura başqa məqsədlə gələn insanlar təbii ki, qala bilmir və çox az zaman keçmiş müəyyən fəsadlar törədib ayrılır. Bizim təşkilatı bu gün İran sevmir. İranını “Səhər” kanalı gecə gündüz DAK-1, onun həmsədrələrini, İdarə Heyəti üzvlərini təhqir etməklə məşğuldur. Yəni təşkilatımız heç də hamar bir müstəvidə irəliləmir.

– Hər iki DAK-ın hədəfi, qarşıya qoyulan məqsədlər eynidirsə, bir yerdə hərəkət etməyə nə mane olur?

– DAK-da çox adam olsun, birgə fəaliyyət göstərək kimi fikirlər var. Amma bütün cəmiyyətlərdə 5 faiz pasionar qüvvə var ki, onlar məsələni həll edir. 5 faiz doğrudan da millidirsə, hədəfini düzgün müəyyənləşdirib, hədəfə varacaq. Təbii, ola bilər ki, bizim, cəmiyyətimizin, toplumun məsələyə baxmasında yanlışlığı olub. Ortada iki DAK anlayışı var. Amma bu, hüquqi baxımdan belə deyil. Bu gün həm dövlətimizin, həm QHT-lərin, iqtidarın, müxalifətin, hər kəsin iştirak etdiyi qurultaylar var. Məsələ qurultaylarda həll olunduğu üçün deməzdim ki, iki DAK var. Amma belə bir tendensiya gedir. Digər tərəfdən, birləşib də burda nəyə nail olacağıq? Dəfələrlə birləşmə adı altında DAK bölük-bölük oldu. Dəfələrlə birləşmə adı altında burdan ən nüfuzlu ziyalılarımızı, aydınlarımızı itirdik. Ona görə də deyirəm ki, bu çox təbii prosesdir və bəlkə bir gün gələcək özünü DAK elan edən qarşı tərəf gəlib bizimlə birgə qurultayda iştirak edəcək və orda seçim imkanı olacaq, bəlkə də orda DAK-ın sədri olacaqlar. Belə bir açıq müstəvidə fəaliyyətimiz var. Münasibətlərimiz çox normaldır. Mən Amsterdamda tədbirdə oldum. Mehriban şəkildə işlərimiz var. Mən də istəyirəm bir olaq. Amma hələ bununla bağlı bir sifariş, çaba göstərilməsini görmədiyim üçün bir şey deyə bilmərəm.

– Bu gün dünyanın Cənubi Azərbaycanda insanların haqlarının pozulmasına yanaşmasını necə qiymətləndirirsiniz?

– Bizim işimiz bir qədər çətinidir. Çünki Azərbaycandan Avropaya, Amerikaya köçən insanlarla danışmaq çox çətinidir. Çünki bizim diasporamızın əsas qüvvəsini təşkil edən Güney Azərbaycandan gedən insanlardır. Onlar da fərqli zamanlarda köç ediblər. Baxın Şeyx Məhəmməd Xiyabani, Səttarxan, Pişəvəri, Şah, İslam inqilabı dönəmində və ondan sonrakı proseslərdə insanlar bölük-bölük xaricə köçüblər. Bunların çoxu siyasi fəaliyyətlə məşğul olan insanlardır və onlar köçüb ordakı ideyanı da özləriylə götürüblər. Amerikada, Avropada bu ideya onun üçün çox əzizdir və onu saxlayır. Bəzən elə olur ki, dostlarımızla danışırıq, baxmayaraq ki, dünya dəyişib, onlar ABŞ-da, Avropada yaşayırlar, bunlar üçün İrandan gətirdikləri ideya çox müqəddəsdir. Ona görə elə bir fəaliyyət qurmaq istəyirik ki, burda hər kəs rahat olsun. Avropanın Amerikaya münasibəti var, bunlar onu da saxlayırlar. Bəzən Avropa ölkələrinin birinin digərinə münasibəti pisdır, onda bu insanlarımızın da həyat tərzində, davranışlarında sezilir. Diaspora işi ilə bağlı bəzən qəzətlərdə oxuyuram ki, Azərbaycan diasporunun apardığı siyasət düzgün deyil, gördüyü bir iş yoxdur. Amma diaspora işi şou biznes işi deyil ki, tezliklə nəticə alınsın. Diaspora bir millətin, bir dövlətin uzun illər alt qatda sütunları düzəldə biləcək bir maşınıdır. Hesab edirəm ki, bizim çox yaxın zamanlarda diasporamızın fəaliyyətinin nəticəsi olacaq. Buna əminəm. O sütunlar hələ yeni-yeni qoyulur. Bir neçə formatlardan istifadə olunur. Yəni bu gün bəlli bir diaspora, lobbi fəaliyyətləri

var. Biz onlardan istifadə edə bilmirik. Çünki bizim millətimizin öz xarakteri, dünyagörüşü, məsələlərə yanaşması, həyat tərzi var. Fərqliliklərimiz olduğundan biz bir neçə formatdan istifadə edirik. İnanıram ki, nəticəsi olacaq.

– Bu il keçiriləcək parlament seçkilərində iştirak etmək niyyətiniz var. Hansı dairədən namizədliyinizi verəcəksiniz?

– Namizədliyimi Nizami 25-ci seçki dairəsindən irəli sürəcəyəm. 20 ildir Nizami rayonunun ərazisində yaşayıram. Buradakı insanların problemlərindən yaxından xəbərdaram. Burda yaşayan insanlar orta statistik azərbaycanlılardır. Düşünürəm ki, bu rayondan millət vəkili seçilərsə, insanlara daha yaxın olub, onların problemlərinin həllinə çalışaram. İnsanlar yalnız iş yeri, rahat yollar arzusunda deyil, onlar həm də Qarabağ probleminin həllini, Təbrizdə soydaşlarının tapdanan haqlarının bərpasını tələb edirlər. Mənim həyat fəlsəfəmlə bu rayonun dəyərləri eynidir. Uzun illərdir diaspora işi ilə məşğulam və millətin haqlarının qorunmasında fəal iştirak etmişəm. Millət vəkili olarsa, bu istiqamətdə işimi daha keyfiyyətlə həyata keçirə biləcəyimə əminəm. Mən rayonun insanlarına güvənirəm və dəstək alacağıma əminəm. Parlamentin halının dəyişməsi Azərbaycanın xaricdəki siması üçün önəmlidir. Azərbaycanın dəyərli insanları onu təmsil etməlidir. Bir millətə dəyər verərkən onun parlamentindəki vəziyyət əsas götürülür. Mənim üçün bu məsələdə müxalifət, iqtidar, bitərəf anlayışı yoxdur, insanlara ləyaqətə, vətənə sevgisinə, ideyalarına görə dəyər vermək vacibdir. Nə edirsən et, ləyaqətlə et. Çünki ləyaqətindən keçən şəxs millətindən, dövlətindən də keçəcək. Mənim siyasi mənsubiyyətim yoxdur, seçkilərə bitərəf kimi qatılmaq fikrim var. DAK-ın namizədi olsam, mənim üçün daha yaxşı olar. Amma seçkilərə bitərəf kimi qatılmaq fikrim var.

525-ci qəzet.-2010.-30 aprel.-№.76.-S.5.

Hollandiyada erməni təbliğatı daha güclüdür

**İradə Uluxanlı: "Azərbaycan diasporu qonşularımıza nisbətən daha sağlam
təbliğat üsullarından istifadə edir"
"Gördüyümüz işlər müsbət nəticəsini verir"**

Süleyman

Dünyanın müxtəlif ölkələrində olduğu kimi Hollandiyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporu da ölkəmizin üzləşdiyi problemlər, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi və ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri soyqırım siyasətinin holland ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində fəal rol oynayır. Bu ölkənin Maastrixt şəhərində fəaliyyət göstərən "Vahid, bölünməz və demokratik Azərbaycan Uğrunda Birlik" Cəmiyyətinin sədri İradə Uluxanlı deyib ki, Azərbaycan diasporunun bu sahədə gördüyü işlər öz müsbət nəticəsini verir və holland cəmiyyəti Azərbaycan həqiqətləri barədə məlumatlandırılır. Rəhbərlik etdiyi cəmiyyətin fəaliyyət istiqamətləri barədə də məlumat verən İradə Uluxanlı qurumun yaxın vaxtlarda Hollandiyada həyata keçirəcəyi tədbirlərdən də danışib.

- İradə xanım, rəhbərlik etdiyiniz "Vahid, bölünməz və demokratik Azərbaycan Uğrunda Birlik" Cəmiyyəti əsasən hansı istiqamətlərdə fəaliyyət göstərir?

- "Vahid, bölünməz və demokratik Azərbaycan Uğrunda Birlik" Cəmiyyəti olaraq Azərbaycanı hər bir sahədə təmsil edirik. Təbii ki, bunlar da müxtəlif tədbirlər keçirilməsi şəklində olur. Azərbaycan siyasətini kitab yayımı şəklində təbliğ edirik. Bu yaxınlarda isə Azərbaycanın idman sahəsində əldə etdiyi uğurları təbliğ etdik. Hollandiyanın Maastrixt şəhərindəki idman zallarından birində Azərbaycan idman günləri keçirildi. Həmin tədbirdə Azərbaycan cüdoçularının əldə etdikləri nailiyyətlər, müxtəlif beynəlxalq yarışlarda qazandıqları uğurlardan danışıldı. Bundan başqa cəmiyyət olaraq Azərbaycanın milli-mədəni sərvətləri, milli bayramlarımızı təbliğ edirik. Bir sözlə cəmiyyətin fəaliyyəti genişdir və bütün sahələrdə Azərbaycanı layiqincə təmsil etməyə çalışırıq.

- Azərbaycan həqiqətləri, Dağlıq Qarabağ problemi, xüsusilə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri soyqırım siyasətini holland ictimaiyyətinə çatdırmaq istiqamətində cəmiyyət hansı işlər görür?

- Sözügedən istiqamətlərdə bu günə qədər keçirdiyimiz tədbirlər ümumi xarakter daşıyıb. Sırf Dağlıq Qarabağ problemi və ya Xocalı soyqırımını ilə bağlı tədbirlərimiz olmayıb. Ancaq cəmiyyətin keçirdiyi əksər tədbirlərdə adı çəkilən məsələlərə də diqqət yetirilib. Bununla yanaşı biz qeyd edilən məsələlərlə bağlı xüsusi tədbirlər keçirməyi nəzərdə tuturuq. Hesab edirəm ki, növbəti tədbirlərimiz bu istiqamətlərdə olacaq. Ümumiyyətlə isə Hollandiyada bu işlə məşğul olan bir neçə cəmiyyət var ki, onlar Hollandiya Azərbaycan Cəmiyyətində birləşərək Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ problemini bu ölkənin ictimaiyyətinə çatdırmağa

çalışırlar. Həmin cəmiyyət Hollandiyada mütəmadi olaraq Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı tədbirlər keçirir. Onu da qeyd edirəm ki, sırf siyasi xarakterli tədbirlər keçirəndə holland cəmiyyəti buna bir qədər baş cür yanaşır, həmin tədbirlərdə iştiraka o qədər də maraqlı göstərmirlər. Ancaq başqa ad altında keçirilən tədbirlərdə həmin mövzuları da proqrama daxil edirik. Bu yolla nəşə əldə etmək olur. Həmin tədbirlərdə biz ən çox kitab yayımına üstünlük veririk.

- Ümumiyyətlə, Hollandiyadakı Azərbaycan cəmiyyətləri Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı bu ölkənin ictimaiyyətini tam mənada məlumatlandırma bilibmi?

- Əlbəttə ki, çatdırma biliblər. Məhz bunun nəticəsidir ki, artıq Amsterdamda da bir sıra Azərbaycan cəmiyyətləri yaradılıb. Hətta bəzi cəmiyyətlər hollandların əli ilə Azərbaycanın tarixi ilə bağlı bəzi tədbirlər hazırlayırlar. Hesab edirəm bu aparılan təbliğatın nəticəsidir ki, gördüyümüz işlər öz müsbət nəticəsini verir.

- Hollandiyada Azərbaycan diasporunun bu gündü vəziyyətini necə qiymətləndirirsiniz? Bu ölkədəki Azərbaycan diasporunun fəaliyyətini qanəddici saymaq olarmı?

- Etiraf etmək lazımdır ki, ümumilikdə Hollandiyada diasporamızın vəziyyəti istədiyimiz səviyyədə deyil. Ölkənin şimal bölgəsində cənuba nisbətən Azərbaycan diasporu daha aktivdir. Hesab edirəm ki, bunun da müxtəlif səbəbləri var. Birincisi, Hollandiyaya azərbaycanlılar, diaspora yerli əhaliyə qaynayıb qarışmalı, kifayət qədər inteqrasiya olunmalıdır ki, onları ələ ala bilsinlər. İkincisi, ondan ibarətdir ki, Hollandiyada erməni təbliğatı bizə nisbətən daha güclüdür. Ancaq sağlam yolla təbliğata qaldıqda, əlbəttə ki, Azərbaycan diasporu qonşularımıza nisbətən daha sağlam təbliğat üsullarından istifadə edir.

- Əksər ölkələrdə ermənilər müxtəlif vasitələrlə Azərbaycan tarixi, ərazi bütövlüyünü təhrif etməyə çalışırlar. Hollandiyada da belə hallar baş verirmi və cəmiyyət olaraq buna qarşı hansı tədbirlər görürsünüz?

- Ermənilər daima qeyri-sağlam vasitələrdən istifadə edərək Azərbaycana qarşı antitəbliğat işləri həyata keçirirlər. Ermənilər Azərbaycan tarixini, ərazi bütövlüyünü təhrif edib hollandlara çatdırmaq üçün həmişə qeyri-sağlam metod və vasitələrə əl atırlar. Biz də öz növbəmizdə əlimizdə olan imkanlar və vasitələrdən istifadə edərək bu cür təxribat hallarının qarşısını almağa çalışırıq. Hollandiyada fəaliyyət göstərən bir neçə Azərbaycan cəmiyyəti birləşərək müxtəlif tədbirlər keçirir və bununla da ermənilərin antitəbliğatının qarşısını almağa çalışır. Xüsusilə hollandları bu işə cəlb edirik ki, özləri işin içində olmaqla məsələnin məğzinə varsınlar və görsünlər ki, əsl həqiqət hansıdır. Bizim ən vacib olan məsələ ondan ibarətdir ki, yerli əhalini bu işə cəlb edə bilək və yerli əhali həmin tədbirlərdə aktiv şəkildə iştirak etsin. Hesab edirəm ki, belə olan halda keyfiyyət daha yaxşı olur.

- Hollandiyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları və cəmiyyətlərinə ermənilərin təsir imkanları nə dərəcədədir və ermənilər sizin təşkil etdiyiniz bu və ya digər tədbirləri pozmağa çalışırlarmı?

- Təbii ki, dünyanın hər bir ölkəsində olduğu kimi Hollandiyada da ermənilər Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinə mane olmağa çalışırlar. Ermənilər Hollandiyada hakimiyyət orqanları kimi yerli əhalini ələ ala biliblər. Onlar bizim keçirdiyimiz bu və ya digər tədbirlərə mane olmağa çalışsalar da, istənilən nəticəni əldə edə bilmirlər. Çünki həqiqət həmişə zəfər çalır. Çünki yalan nə qədər ayaq açıb yerisə də, bir gün dayanacaq.

İstənilən halda ermənilər müxtəlif vasitələrlə Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinə mane olmağa çalışsalar da, istənilən nəticəni əldə edə bilmirlər.

- Azərbaycan diasporunun Hollandiyanın hakimiyyət dairələri, siyasi elitası ilə əməkdaşlığı hansı səviyyədədir?

- Bu barədə dəqiq bir şey söyləyə bilmərəm. Çünki biz cəmiyyət olaraq diaspora nümayəndələri, cəmiyyət rəhbərləri ilə tədbirlərdən tədbirlərə görüşürük. Bu həm vaxtla, həm də bir-birimizdən uzaq olmağımızla bağlıdır. Elə bir ciddi iş və ya layihə olmayıb ki, hakimiyyət orqanlarına müraciət edək. Ancaq təbii ki, belə bir əməkdaşlıq olmalıdır.

- Keçirdiyiniz tədbirlərdə iştirakçıları təbliğat vasitələri, kitab və broşurlarla təmin etmək üçün hansı vasitələrdən istifadə edirsiniz? Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi, eləcə də Azərbaycanın digər müvafiq qurumları sizi lazımı təbliğat vasitələri ilə təmin edirmi?

- Cəmiyyət olaraq bizim Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə çox gözəl əməkdaşlığımız var və Dövlət Komitəsi istədiyimiz materialı, vəsaiti bizə ayırır. Nə istəsək Dövlət Komitəsi bizə yardım göstərir. Belçika və Haaqada yerləşən Azərbaycan səfirlikləri də bizə lazımı qədər material, təbliğat vasitəsi verir və biz də onlardan istifadə edirik. Ümumiyyətlə cəmiyyət olaraq bu sahədə bizim heç bir problemimiz yoxdur.

- Yaxın vaxtlarda rəhbərlik etdiyiniz cəmiyyət konkret hansı tədbirlər keçirməyi nəzərdə tutub?

- Yaxın bir həftə ərzində cəmiyyət özünün növbəti tədbirini keçirdi. Ona görə də yaxın günlərdə cəmiyyətin hansısa tədbiri planlaşdırılmayıb. Ola bilsin ki, yaxın iki-üç ay ərzində Hollandiyada Azərbaycan Musiqi Günləri keçirildi. Həmin tədbirdə Fransa və Almaniyaadan gələn musiqiçilər iştirak edəcək. Onlar bizə Azərbaycan musiqilərini səsləndirməyə maraqlı olduqlarını bildiriblər. Bizdən notları istəyiblər ki, biz Azərbaycan musiqisi ifa etmək istəyirik. Bakıdan Hollandiyaya qayıtdıqdan sonra həmin tədbirə hazırlıq istiqamətində ciddi məşğul olacağıq.

- Azərbaycan Musiqi Günləri Maastrixt şəhərində təşkil ediləcək?

- Azərbaycan Musiqi Günlərinin hansı şəhərdə keçiriləcəyi hələlik tam dəqiqləşməyib. Çünki həmin musiqiçilərin bir hissəsi Fransada, digər hissəsi isə Almaniyaada yaşayır, orada fəaliyyət göstərirlər. Onlar tez-tez Hollandiyanın Maastrixt şəhərinə gəlirlər. Hətta həmin musiqiçilərdən biri bizim bir müddət əvvəl keçirdiyimiz tədbirdə fleytada "Sarı gəlin" əsərini ifa etmişdi. Ondən sonra həmin şəxs bildirmişdi ki, biz qrup şəklində mütləq yenidən həmin əsəri, eləcə də bir sıra Azərbaycan mahnısını ifa etmək istəyirik.

- Hollandiyada keçiriləcək Azərbaycan Musiqi Günlərində Azərbaycanın incəsənət xadimlərinin də iştirakı nəzərdə tutulub?

- Bu dəfəki tədbirdə Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı nəzərdə tutulmayıb. Cəmiyyətin bir müddət əvvəl keçirdiyi tədbirdə Azərbaycanı Türkiyədə təmsil edən, gözəl skripkaçımız Larisa Hüseynova iştirak edirdi. Həmin xanım Türkiyənin Tokat Universitetinin dosentidir və dəvətimizi qəbul edərək Hollandiyaya gəldi, təmənnsiz olaraq bizim tədbirdə iştirak etdi. Larisa Hüseynova həmin tədbirdə Arif Məlikov, Fikrət Əmirov, Qara Qarayevin əsərlərini ifa etdi.

Olaylar.-2010.-7 may.-№.72.-S.4.

"50 milyonluq Azərbaycan güclü dövlətə çevriləcək"

"GünAzTV" bu istiqamətdə çalışır

Əhməd Obalının "Həftə içi" nə eksklüziv müsahibəsi

Əli Zülfüqaroglu

Amerikanın Çikaqo şəhərində fəaliyyət göstərən "GünAzTV"nin 5 yaşı tamam olur. Televiziya bu illər ərzində mühüm təbliğat işləri aparıb və bütöv Azərbaycan ideologiyasının təbliğatçısıdır.

Azərbaycanda səfərdə olan "GünAzTV"nin rəhbəri Əhməd Obalı "Həftə içi" nə müsahibəsində görülən işlər, gələcək planlar və Güney Azərbaycandan danışdı.

- "GünAzTV"nin 5 illiyi ilə bağlı bu ay bir neçə tədbir keçirəcəyik. Ayın 6-da Bakıda artıq bir tədbirimiz reallaşib. Əlavə olaraq da Çikaqodakı studiyamızdan canlı yayımımız baş tutacaq.

- Hazırda "GünAzTV"nin əməkdaşları hansı şəraitdə işləyirlər və yayım hansı peyk vasitəsilə həyata keçirilir?

- Televiziya 5 il ərzində "Telestar 12" peykindən daha çox Güney Azərbaycanda yayımlanır. Ona görə də Güney Azərbaycan məsələsinə daha çox önəm vermişik. Ara-sıra "Türksat" və başqa peyklərdən də yayımlanmışıq. Həm də internet vasitəsilə canlı olaraq 24 saat ərzində "GünAzTV"ni izləmək mümkündür.

- Maliyyəni hardan alırsınız? Azərbaycanlı iş adamları dəstək verirlərmə?

- Əlbəttə, bu işi yardımsız həyata keçirmək mümkün deyil. Bu, böyük maliyyə tələb edir. Düzdür, biz tam olaraq televiziya kimi fəaliyyət göstərə bilmirik. Güneyli-quzeyli iş adamlarımız, milli fəallarımız, xüsusilə də ABŞ və Rusiyada yaşayan soydaşlarımızın köməyi həddindən artıq çoxdur. Onların köməyi olmasaydı, televiziyanın fəaliyyətini davam etdirməyimiz mümkünləşməyəcəkdi.

- Bəs "GünAzTV"nin Bakı nümayəndəliyinin fəaliyyəti necə olacaq? Mərkəzin genişləndirilməsi planı varmı?

- Avropada və Azərbaycanda könüllü işçilərimiz var. Amma daha çox əməkdaşlarımız Bakıdadırlar. Çikaqoda yerləşən mərkəzimizdə isə hazır materialları alırıq və yayırıq. Bir də canlı yayımla telekərpü yaradırıq. 40 nəfərə qədər könüllümüz işləyir ki, onlar da Azərbaycan və Avropadadırlar.

- Güneydən necə, xəbər tutursunuz?

- Güneydən informasiya almaq üçün heç bir çətinliklə qarşılaşmırıq. Əlbəttə, məhdudiyyətlər var. İran açıq fəaliyyətə icazə vermir. Ona görə də orada nümayəndəliyimiz yoxdur. Amma Güney Azərbaycanda minlərlə könüllümüz var. Onlar məlumatları əldə edir və bizə göndərirlər. Bizə göndərilən xəbərlərlə yanaşı, videogörüntülər, fotolar da olur. Mən deyərdim ki, könüllü ordumuz var.

- Hazırda "GünAzTV"nin Güney Azərbaycanda önəm verdiyi əsas problem nədir?

- Bizim işimiz əsasən maarifləndirmədir və buna çox önəm veririk. Milləti məhdud şəraitdə tarix, ədəbiyyat, insan haqları, demokratiya və digər sahələrdə maarifləndiririk.

- ABŞ-da Güney Azərbaycan məsələsinə münasibət necədir? Televiziya olaraq bu istiqamətdə addımlarınız varmı?

- Təbii ki, ABŞ dövlət olaraq öz maraqları çərçivəsindən çıxış edir və biz bunu başa düşməliyik. ABŞ və ya hər hansı bir dövlət Güney Azərbaycan üçün plan hazırlamır ki, bizi azad etsin və ya hüquqlarımızın təminatçısı olsun. Sadəcə, maraqlarımızın üst-üstə düşdüyü yerdə onları nəzərə almalıyıq. Əsasən isə özümüz ayaq üstə durmağı bacarmalıyıq. Sayımız çoxdur. 30 milyondan artıq Güney, 9 milyon isə Quzey Azərbaycanda azəri türkü yaşayır. Digər ölkələrdə də soydaşlarımız işləyirlər. Hələ Türkiyədəkiləri nəzərdə tutmuram. Yəni sayımıza baxanda Güney Azərbaycandakı 30 milyon soydaşımızın ayaq üstə durmağına potensialı yetir. Hüququnu bilsə, öz tələblərini ümumdünya insan haqları çərçivəsində irəli sürərsə, buna qarşı heç bir ölkə çıxıbilməz. Biz də türk olaraq o çərçivədən kənara çıxmaq istəmirik və vətəndaş hüquqlarının bərpasını tələb edirik.

- Bəs ABŞ-ın yerli televiziya ilə əməkdaşlıq edirsinizmi?

- ABŞ televiziya ilə əməkdaşlıq etmirik. Əvvəla, biz ana dilində, onlar isə ingilis dilində fəaliyyət göstərirlər. Digər tərəfdən proqramlarımızın hamısı Azərbaycan haqqındadır. Hansısa dövlətin maraqlarını reklam etmək istəmirik. Amma "GünAzTV"-nin təsiri ilə bəzi məlumatlar yayılır. Heç bu istiqamətdə biz çalışmırıq da. Çünki bizim əsas işimiz azərbaycanlıların maarifləndirilməsidir.

- Diaspor efirinizdən yararlanırmı?

- Təbii ki, "GünAzTV"-ni ayaqda saxlayan diaspordur. Diasporun fəaliyyətinə isə yardımımız olur. Bu barədə proqramlar yayırıq.

- Son illərə qədər xaricdə yaşayan güneyli və quzeyli soydaşlarımız arasında bir düşüncə fərqi var idi. Onda bir-birinin tədbirlərinə az qatılırdılar. İndi necədir, bu fərqlilik aradan qalxıbmi və "GünAzTV" bu istiqamətdə təbliğat aparırmı?

- Biz parçalanmış millətik. Bir parçamız rus imperiyasının təsiri altında yaşayıb. 30 milyonumuz isə İranın təsiri altındadır və bizə fars mədəniyyəti sırdılıb. Bunları təhlil edəndə 150 - 200 il mövcud olan ayrılığın yaratdığı kompleksləri anlamaq olur. Buna görə də fərqli düşüncə tərzini və ya fikir ayrılığını təbii qəbul etmək lazımdır. Son 15 - 20 ildə, Quzey Azərbaycan Cümhuriyyəti yaradıldıqdan sonra həmin fərqlilik getdikcə azalır. Vaxt tapıb Azərbaycan məsələsi ilə məşğul olmayanlarımız da az deyil. İqtisadi durum, böhran, məişət problemləri bir çoxunun başını qatıb. Amma şükürlər olsun ki, onlar da artıq bütöv Azərbaycan məsələsini bilirlər və fikir birliyinə doğru sürətlə gedirik. Məsələn: Güney Azərbaycanda əsas şüarlar "Bakı, Təbriz, Ankara, biz hara, farslar hara!", "Azərbaycan bir olsun, mərkəzi Təbriz olsun!" kimi ifadələri özündə ehtiva edir. Ümumiyyətlə, Azərbaycanın bütövlüyü millətimiz arasında qəbul olunmaqdadır. Mən deməzdim ki, artıq hamı bunu qəbul edib, amma ən üstün fikir budur. Ayrılıq fikri yavaş-yavaş aradan qalxır.

- Yeri gəlmişkən, Güney Azərbaycanla bağlı fəaliyyət göstərən təşkilatlar arasında da ideoloji cəhətdən fikirlər müxtəlifdir. Siz necə düşünürsünüz?

- Mən heç vaxt Azərbaycanın ayrı qalmasının tərəfdarı olmamışam. Biz bir millətlik, ona görə də bir dövlətimiz, bir bayrağımız olmalıdır. Təbii ki, bunun üçün addımlar atmaq, hazırlıqlar aparmaq lazımdır. Bu, 1 - 2 ilin işi deyil. Tələsmədən, təməlləri düzgün müəyyənləşdirib ona doğru irəliləmək lazımdır. Bundan da böyük hədəflərimiz ola bilər. Türklərin bir-birinə yaxınlaşması, türk cəmiyyətlərinin birlik, dövlətlərin iqtisadi birlik yaratması da mümkündür və bunların hamısı gələcəyin işidir. Amma indidən böyük işdən yapıbsaq, bunun nəticəsi olmayacaq. Güney Azərbaycanın azadlığı hələ qarşımızda duran ən mühüm məsələdir. Bu istiqlal əldə ediləndən sonra biz birləşməyə doğru addımlar atmalıyıq və bu fikirlər indidən formalaşdırılmalıdır. Televiziya olaraq biz bu istiqamətdə işləyirik. 50 milyonluq Azərbaycan dünyanın güclü dövlətlərindən birinə çevrilə bilər.

Güney Azərbaycanla Naxçıvan arasında kürd "əraziləri" yaradılır

- Son zamanlar Güney Azərbaycanla Türkiyə sərhədində kürd məhəllələrinin salınması barədə məlumatlar yayılırdı. Bu barədə reportaj hazırladınız mı?

- İrənin Güney Azərbaycanın Türkiyə ilə sərhədində yeni kürd məhəllələrinin salınması ilə bağlı bizdə dəqiq məlumatlar var. Eyni zamanda İrən həm də Güney Azərbaycanla Naxçıvan arasında kürd əraziləri yaradır. Bu barədə təkzibolunmaz faktlarımız var və proqramlar da hazırlamışıq. Türkiyədən qaçan, İraqdan gələn PKK-çılara orada yer verirlər. Həm də onlara qaçaqmalçılıq üçün şərait yaradılır ki, kürdlərin maddi imkanları genişlənsin və azərbaycanlıların yerlərini pulla da alsınlar. İrənin bizə qarşı hərtərəfli çalışmasını strateji baxımdan anlamalıyıq. SSRİ-nin dağılma ərəfəsində İrənin Türkiyədəki səfiri Əkbər Gənci deyib ki, "əgər dünyada bir qarış torpaq Azərbaycan adı ilə dövlət sayılırsa, o bizim milli təhlükəsizliyimizə təhdiddir. Biz də buna qarşı işləməliyik".

Həftə içi.-2010.-12 may.-№.82.-S.1, 3.

“Hollandiyada “Azərbaycan cüdo günü” keçirilib

Günay

Bu gün diasporumuz Azərbaycanı ölkədən kənarında layiqincə təmsil edir. Belə ki, hazırda Hollandiyanın Maastrixt şəhərində fəaliyyət göstərən Vahid, Bölünməz və Demokratik Azərbaycan Uğrunda Birlik də keçirdiyi tədbirləriylə bu işə öz töhfəsini verir. Biz də ölkəmizdə qonaq olan sözügedən cəmiyyətin rəhbəri İradə Uluxanlı ilə həmsöhbət olub, diasporumuzun Hollandiyada bugünkü vəziyyəti və onların həyata keçirdikləri və keçirəcəkləri tədbirlər haqqında söhbət etdik.

- Cəmiyyətiniz əsasən hansı tədbirləri həyata keçirir?

- Azərbaycanı hər bir sahədə təmsil edirik. Təbii ki, bunlar da müxtəlif tədbirlər keçirilməsi şəklində olur. Azərbaycan siyasətini kitab yayımı şəklində təbliğ edirik. Bu yaxınlarda isə Azərbaycanın idman sahəsində əldə etdiyi uğurları təbliğ etdik. Hollandiyanın Margraten şəhərində Azərbaycan idman günləri keçirildi. Həmin tədbirdə Azərbaycan cüdoçularının əldə etdikləri nailiyyətlər, müxtəlif beynəlxalq yarışlarda qazandıqları uğurlardan danışıldı. Bundan başqa cəmiyyət olaraq Azərbaycanın milli-mədəni sərvətləri, milli bayramlarımızı təbliğ edirik. Bir sözlə cəmiyyətin fəaliyyəti genişdir və bütün sahələrdə Azərbaycanı layiqincə təmsil etməyə çalışırıq.

- Elə idmandan söz düşmüşkən, bu yaxınlarda Hollandiyada keçirdiyiniz “Azərbaycan cüdo günü” ilə bağlı məlumat verməyiniz maraqlı olardı?

- Aprelin 23 -də Hollandiyanın Margraten bələdiyyəsinin ərazisində “To-Zai” cüdo klubunda “Azərbaycan cüdosu günü” keçirdik. Bu tədbiri keçirməkdə məqsədimiz Azərbaycanın idman sahəsində əldə etdiyi nailiyyətləri Hollandiya ictimaiyyətinə çatdırmaq olub. Mərasimin açılışında klubun rəhbəri Erik Klaessens (cüdo ustası, 4-cü dan qara kəmər) Azərbaycan idmançılarının əldə etdiyi uğurlardan bəhs edərək, onları alqışlayıb. Onun çıxışının ardınca Azərbaycanın tarixi, ədəbiyyatı, müasir, ictimai-siyasi durumu, işğal olunmuş ərazilərindən bəhs edən çeşidli ədəbiyyat klubun fonduna təqdim edilib. Sözügedən cüdo klubunun 10 yaşlı azərbaycanlı üzvü Cavidan Qasimov Azərbaycanı olimpiya oyunlarında təmsil etmiş çempion cüdoçularımız Elnur Məmmədli, Elman Qasimov və başqaları haqda klub üzvlərinə məlumat verib. “To-Zai” klubu da öz növbəsində Azərbaycana və onun idmançılarna olan maraqdan danışib, gələcəkdə əməkdaşlıq etmək arzusunda olduqlarını bildiriblər. Dostluq rəmzi olaraq, Azərbaycan cüdoçularına dostluq hədiyyələri göndəriblər. Sonra klubun idmançıları Azərbaycan və Hollandiya bayraqları ilə bəzədilmiş salonda xatirə şəkli çəkdiriblər. Tədbirin sonunda holland cüdoçularına içində Azərbaycan bayrağı həkk olunmuş saatlar və respublikamızı xatırladan hədiyyələr təqdim olunub.

Bundan başqa bizim təşkilat tərəfindən Hollandiyanın Heerlen şəhərində Novruz bayramı qeyd olunub. Bayram tədbirində əsasən şəhərin yerli əhalisi iştirak edib. Mərasimə məhz hollandiyalıların dəvət olunması ölkəmizi və milli adətlərimizi daha da geniş təbliğ etmək məqsədi daşıyır. Ümumiyyətlə, biz keçirdiyi bütün

tədbirlərə məhz yerli əhalini cəlb etməyə çalışırıq ki, Azərbaycan həqiqətlərini Hollandiyada tanıtmaya imkanları daha da genişlənsin və Hollandiya xalqı ölkəmizi yaxından tanıсын.

Qeyd edirəm ki, Heerlendəki Novruz şənliyinin açılışını Hollandiya məktəblisi, 13 yaşlı Samanta edib və qonaqları Azərbaycan dilində salamlayaraq onlara bu bayram haqqında məlumat verib. Bayram Cəngi sədaləri altında başlanıb. Bu musiqinin müşayiəti ilə holland məktəblisi Tristan Zinzen at üstündə hər tərəfdən Azərbaycan bayraqları ilə bəzədilmiş meydana daxil olaraq tonqala od vurub. Sonra 7 holland məktəblisi Azərbaycan dilində şeirlərlə qonaqların Novruz bayramını təbrik ediblər. Məktəbin toplantı zallarından birində isə fransız fleytaçı İzabel Dosne, alman pianoçusu Michail Tuner və fleytaçı holland məktəblilərinin ifasında Azərbaycan bəstəkarlarının klassik və milli musiqisi səslənib, milli rəqslərimiz ifa olunub. Türkiyədən isə Tokat Universitetinin dosenti, həmyerlimiz Lalə Hüseynova Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini skripkada çalıb. Həmin otaqda Azərbaycanın görkəmli bəstəkarları Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Tofiq Quliyev, Arif Məlikovun həyat və yaradıcılığında bəhs edən stendlər də asılıb. Bayramın ən yaddaqalan məqamlarından biri sevimli mahnılarımızdan olan “Sarı gəlin”in sədaləri altında bahar qızı 10 yaşlı Ashama Zinzenin meydana gəlməsi olub və şənlik iştirakçılara plov təqdim edib. Sonra isə məktəbin müxtəlif millətlərdən olan şagirdləri “Yallı” rəqsini oynayıblar.

Tədbirdə milli adət-ənənələrimiz, tariximiz, musiqimiz və mətbəximizin geniş təbliği üçün bütün imkanlardan istifadə olunub. Azərbaycanın tarixi və dövlətçiliyi ilə bağlı zəngin stendlər hazırlanıb. Bundan başqa holland qonaqlara Azərbaycanın işğal altında olan əraziləri, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında broşurlar, kitablar paylanıb. Bayram haqqında ətraflı məlumat və yerli əhalinin təəssüratları “Limburgs Dagblad” və “De limburgse” qəzetlərində dərc olunub.

- Azərbaycan həqiqətlərini holland ictimaiyyətinə çatdırmaq istiqamətində hansı işləri görürsünüz?

- Sözügedən istiqamətlərdə bu günə qədər keçirdiyimiz tədbirlər ümumi xarakter daşıyır. Sırf Dağlıq Qarabağ problemi və ya Xocalı soyqırımını ilə bağlı tədbirlərimiz olmayıb. Ancaq cəmiyyətin keçirdiyi əksər tədbirlərdə adı çəkilən məsələlərə də diqqət yetirilib. Bununla yanaşı biz qeyd edilən məsələlərlə bağlı xüsusi tədbirlər keçirməyi nəzərdə tuturuq. Hesab edirəm ki, növbəti tədbirlərimiz bu istiqamətlərdə olacaq. Ümumiyyətlə isə Hollandiyada bu işlə məşğul olan bir neçə cəmiyyət var ki, onlar bir cəmiyyət halında birləşərək Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ problemini bu ölkənin ictimaiyyətinə çatdırmağa çalışırlar. Həmin cəmiyyət Hollandiyada mütəmadi olaraq Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı tədbirlər keçirir. Onu da qeyd edirəm ki, sırf siyasi xarakterli tədbirlər keçirəndə holland cəmiyyəti buna bir qədər başqa cür yanaşır, həmin tədbirlərdə iştiraka o qədər də maraq göstərmirlər. Ancaq başqa ad altında keçirilən tədbirlərdə həmin mövzuları da proqrama daxil edirik. Bu yolla nəşə əldə etmək olur. Həmin tədbirlərdə biz ən çox kitab yayımına üstünlük veririk.

- Hollandiyada Azərbaycan diasporunun bugünkü vəziyyəti necədir?

- Etiraf etmək lazımdır ki, ümumilikdə Hollandiyada diasporamızın vəziyyəti istədiyimiz səviyyədə deyil. Ölkənin şimal bölgəsində cənuba nisbətən Azərbaycan diasporu daha aktivdir. Hesab edirəm ki, bunun da müxtəlif səbəbləri var. Birincisi, diasporamız yerli əhaliyə qaynayıb qarışmalı, kifayət qədər inteqrasiya

olunmalıdır ki, onları ələ ala bilsinlər. İkincisi, ondan ibarətdir ki, Hollandiyada erməni təbliğatı bizə nisbətən daha güclüdür. Ancaq sağlam yolla təbliğata qaldıqda, əlbəttə ki, Azərbaycan diasporu qonşularımıza nisbətən daha sağlam təbliğat üsullarından istifadə edir.

- Hollandiyada fəaliyyət göstərən erməni diasporunun Azərbaycan diasporuna təsiri və sizin təşkil etdiyiniz bu və ya digər tədbirləri pozmağa çalışdırlarmı?

- Təbii ki, dünyanın hər bir ölkəsində olduğu kimi Hollandiyada da ermənilər Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinə mane olmağa çalışırlar. Ermənilər Hollandiyada hakimiyyət orqanları kimi yerli əhalini ələ ala biliblər. Onlar bizim keçirdiyimiz bu və ya digər tədbirlərə mane olmağa çalışsalar da, istənilən nəticəni əldə edə bilmirlər. Çünki həqiqət həmişə zəfər çalır. Çünki yalan nə qədər ayaq açıb yerisə də, bir gün dayanacaq. İstənilən halda ermənilər müxtəlif vasitələrlə Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinə mane olmağa çalışsalar da, istənilən nəticəni əldə edə bilmirlər.

- Keçirdiyiniz tədbirlərdə iştirakçılara təqdim etdiyiniz kitab və broşurları hardan əldə edirsiniz?

- İlk olaraq onu qeyd edim ki, Azərbaycanla bağlı hollandlarda müəyyən qədər informasiya yaradacaq qədər kitablar var. Orda hər təqdim olunan kitabı götürürlər. Biz Maastrixt şəhərindəki Mərkəzi Kitabxanaya ingilis dilində üç kitab verdik hansı ki, Azərbaycanın ictimai siyasi vəziyyətini əks etdirir. Bir neçə gündən sonra gördük həmin kitabları “Erməni guşəsinə” qoyublar. İsrarlı təkidimizlə həmin kitabları Azərbaycan guşəsinə yerləşdirdilər. Cəmiyyət olaraq bizim Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə çox gözəl əməkdaşlığımız var və Dövlət Komitəsi istədiyimiz materialı, vəsaiti bizə ayırır. Belçika və Niderlanddakı səfirliklərimiz də bizə lazımı qədər material, təbliğat vasitəsi verir və biz də onlardan istifadə edirik. Ümumiyyətlə, cəmiyyət olaraq bu sahədə bizim heç bir problemimiz yoxdur.

- Hər hansı bir qurumdan təşkilatınıza maliyyə dəstəyi varmı?

- Rəsmi fəaliyyət göstərdiyimiz beş il ərzində heç bir mənbədən maliyyə yardımı görməmişik və keçirdiyimiz tədbirlərdə müəyyən məkanlarda gerçəkləşir. Bir müddət əvvəl orta məktəblərdən birində tədbir keçirdik. Həmin məktəbin tələbələri kiçik bir aksiya keçirdilər, büdcə düzəldilər və başqa bir humanitar cəmiyyətdə bizə maliyyə yardımı etdi. Artıq cəmiyyətimizin büdcəsində müəyyən miqdarda vəsait yarada bilmişik. Büdcəmizdə toplanmış həmin maliyyəyə uyğun olaraq layihəmiz çərçivəsində Azərbaycanda Gözdən Əlillər Cəmiyyətinin nəzdindəki məktəb ləvazimatları alıb verəcəyik. Çünki bu layihə çərçivəsində, ancaq biz məktəb ləvazimatları almalıyıq. Keyfiyyət baxımından nəzərdə tutulub ki, bu ləvazimatlar xaricdən alınıb gətirilməlidir. Yaxın bu layihəni gerçəkləşdirəcəyik.

- Bu günlərdə cəmiyyətiniz hansısa layihə keçirməyi nəzərdə tutub?

- Yaxın bir həftə ərzində cəmiyyət özünün növbəti tədbirini keçirdi. Ona görə də yaxın günlərdə cəmiyyətin hansısa tədbiri planlaşdırılmayıb. Ola bilsin ki, yaxın iki-üç ay ərzində Hollandiyada Azərbaycan Musiqi Günləri keçirildi. Həmin tədbirdə Fransa və Almaniya gələn musiqiçilər iştirak edəcək. Onlar bizə Azərbaycan musiqilərini səsləndirməyə maraqlı olduqlarını bildiriblər. Bizdən notları istəyiblər ki, biz Azərbaycan musiqisi ifa etmək istəyirik. Bakıdan Hollandiyaya qayıtdıqdan sonra həmin tədbirə hazırlıq istiqamətində ciddi məşğul olacağıq. Amma Azərbaycan Musiqi Günlərinin hansı şəhərdə keçiriləcəyi hələlik

tam dəqiqləşməyib. Çünki həmin musiqiçilərin bir hissəsi Fransada, digər hissəsi isə Almaniyada yaşayır, orada fəaliyyət göstərirlər. Onlar tez-tez Hollandiyanın Maastrixt şəhərinə gəlirlər. Hətta həmin musiqiçilərdən biri bizim bir müddət əvvəl keçirdiyimiz tədbirdə fleytada “Sarı gəlin” əsərini ifa etmişdi. Ondan sonra həmin şəxs bildirmişdi ki, biz qrup şəklində mütləq yenidən həmin əsəri, eləcə də bir sıra Azərbaycan mahnısını ifa etmək istəyirik.

- Hollandiyada keçiriləcək Azərbaycan Musiqi Günlərində Azərbaycanın incəsənət xadimlərinin də iştirakı nəzərdə tutulubmu?

- Budəfəki tədbirdə Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı nəzərdə tutulmayıb. Cəmiyyətin bir müddət əvvəl keçirdiyi tədbirdə Azərbaycanı Türkiyədə təmsil edən, gözəl skripkaçımız Lalə Hüseynova iştirak edirdi. Həmin xanım Türkiyənin Tokat Universitetinin dosentidir və dəvətimizi qəbul edərək Hollandiyaya gəldi, təmənnəsiz olaraq bizim tədbirdə iştirak etdi. Lalə Hüseynova həmin tədbirdə gəldi həm özü ifa etdi, həm də uşaqlarla məşğul oldu. O, Arif Məlikov, Fikrət Əmirov, Qara Qarayevin əsərlərini ifa etdi. Lalə xanımın çıxışı orda mətbuatda işıqlandırıldı.

- Təşkilatınızın saytı varmı?

- İlk olaraq onu qeyd edim ki, ötən illər də qədər bizim tədbirlərimiz böyük miqyaslı deyildi. Amma 2008-ci ildən etibarən biz daha geniş miqyaslı tədbirlər həyata keçirməyə başlamışıq. Bu genişmiqyaslı tədbirlər səbəb olub ki, bu gün Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi də bizim fəaliyyətimizlə maraqlanır və işbirliyi yaratmaq istəyir, eyni zamanda mətbuat fəaliyyətimizlə maraqlanır. Elə bu səbəbdən də təşkilatımızın rəsmi saytını bu günlərdə yaradacağıq.

Paritet.-2010.-22-24 may.-№.51.-S.10.

Lobbilərin və diasporların müharibəsi

Diasporumuz hər zaman erməni lobbisi ilə qarşı-qarşıya gəlməyə hazırdır

Günay Əsədova

Son illər ölkəmizdə bir çox sahələr üzrə müsbət dəyişikliklərin və inkişafın şahidiyik. Bu cür inkişaf və tərəqqinin nəticəsidir ki, hazırda bir sıra nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı əlaqələrimiz var. Belə müsbət əlaqələr sayəsində Azərbaycan haqqında həqiqət və nailiyyətlər dünya birliyinə olduğu kimi çatdırılır. Eyni zamanda ölkəmiz haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında diasporumuzun da rolu əvəzsizdir.

Uzun illərdir ki, İsveçdə yaşayan soydaşımız, hüquqşünas və www.azadtribun.net saytının yaradıcısı və rəhbəri Babək Azəri bildirdi ki, İsveçdə yaşadığı bu illər ərzində orda nəşr edilən mətbu orqanları daim izləyir və mütaliə edir: "Mətbu orqanları izləməkdə məqsədim odur ki, ermənilər tərəfindən Azərbaycanla əlaqədar əgər bir xəbər və ya hər hansı bir hadisə ilə bağlı yerli mətbuatda məlumat dərc olunursa, mən o haqda bilim. Fikrimcə, ermənilərin İsveçdə güclü bir diaspor fəaliyyəti yoxdur. Əgər belə bir şey olardısı, biz onun əksinə informasiya vasitələrində görərdik. İsveçdə əsas problem erməni diasporu deyil. Əsas problem bundan ibarətdir ki, bəzi yerli siyasi qüvvələr dini və siyasi mülahizələrə görə ermənilərə və Ermənistanla rəğbət bəsləyir və Ermənistanın xeyrinə informasiya vasitələrində məlumat yayırlar. Amma yaxşı hal bundan ibarətdir ki, azərbaycanlıların diaspor fəaliyyəti inkişaf prosesi keçirməklə formalaşır. Mən əminəm ki, bu fəaliyyətlər İsveç ictimai rəyinə Azərbaycanın nəfinə öz təsirin göstərəcək".

Bəzi Qərb nəşrlərində Dağlıq Qarabağın müstəqil ölkə və ya Ermənistanın tərkib hissəsi kimi göstərilməsinə münasibət bildirən B. Azəri qeyd etdi ki, Ermənistan çalışır Qarabağı Ermənistanın tərkibində nişan verə, amma bu hədəfə çatmaq üçün məntəqədə və beynəlxalq miqyasda uyğun siyasi şərtlər lazımdır: "Hazırda beynəlxalq şərtlər ermənilərin xeyrinə deyil. Qərb ölkələrində belə bir təmayül yoxdur ki, Orta Şərqdə ikinci İsrail yarana. Qərbdə gerçək siyasəti düşünən qüvvələr Qarabağ probleminin ədalətlə həll olunmasına maraq göstərirlər. Bunu da unutmayaq ki, əgər İranda ciddi siyasi dəyişikliklər baş versə, Cənubi Azərbaycan azadlığa çıxar, Qarabağın azadlığı Cənubi Azərbaycanın hərbi qüvvələrinin bir nömrəli problemi sayılacaq. Elə bu səbəblərə görə, dünya ictimaiyyəti Qarabağı Ermənistanla bəxş etməkdə çox ehtiyatlıdır".

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Samir İmanovun fikrincə, erməni lobbisinin bu gün azəri və türklərə qarşı apardığı siyasət, yalan və təhrif edilmiş yazıları daha əvvəlki nəticəni vermir. "Belə ki, artıq Azərbaycan və türk alimlərinin və xaricdəki diaspor cəmiyyət və təşkilatların apardığı işlər ermənilərin daim yalan və öz xeyrlərinə dəyişdirilmiş məlumatları təbliğ etdiyini bütün dünyaya sübut edə bilir. Buna bir əyani misal kimi son bir neçə il ərzində BƏƏ-də yerli mətbuata verdiyim müsahibələrdə ermənilərin işğalçı, quldur olmaları, etdikləri vəhşiliklər konkret tarixi faktlarla qəzetlərdə dərc edilib. Ərəblərə və ərəb ölkələrində yaşayan digər xalqların nümayəndələrinə düzgün məlumat çatdırılıb, ermənilərin keçən əsrin əvvəllərindən başlayaraq yüz minlərlə dinc azərbaycanlıyı və türkü qətlə

yetirməsi, Xocalı soyqırımı haqda dəqiq məlumat verilib. Bunların təbii ki, yazılması adi insanlarda və dövlət rəhbərlərində ermənilərin 100 illərlə uydurduqlarının yalan olması haqda fikirlər yaradıb.”

S. İmanov qeyd edir ki, müxtəlif dövlət məmurlarının dilindən həqiqəti bilmədiklərini dəfələrlə eşidib. O, ermənilərin tarix boyu müsəlmanlara qarşı etdiyi vəhşilik və qırğınlardan çox yazılmadığından təəssüflənərək bildirir ki, media sahəsində işi gücləndirməli, daha güclü təbliğat maşınını işə salmalıyıq: “Osmanlı dövlətində (bütün tarixi arxiv və sənədlərdə göstəriləndiyi kimi) 1 milyon 300 min erməni yaşadığı halda, indi onlar 1.5-2 milyon erməninin qırılmasını (soyqırımı məruz qalaraq) iddia edirlər və təəssüf ki, bəzi Avropa dövlətləri bu məsələdə onları dəstəkləməyə çalışır. Bir çox tarixi mənbələrdə ermənilərin bizim bölgəyə əsir kimi gəldikləri göstərilir. Arnold Toynbi özünün “A Study of History” əsərində (Oksford 1963 il, səh 611) yazır ki, Böyük İskəndərin Anadoluya yürüşü zamanı ermənilər bu bölgədə dövlət şəklində deyil, İranın bir vilayətində icma kimi yaşayırdılar. Erməni tarixçiləri belə özlərinin haradan gəlməsinin köklərini dəqiq göstərə bilmirlər. Bəzi erməni alimləri onların eramızdan əvvəl 6-cı yüzillikdə Suriya və Kilikya torpaqlarında yaşayan hittilərdən olduqlarını, bəziləri isə Nuhun oğullarından olan Haykdan olduqlarını iddia edirlər. Göründüyü kimi erməni tarixçiləri öz kökləri haqda dəqiq bir fikir söyləyə bilmirlər. Belə olduğu halda ermənilərin hansısa bir əraziyə dövlətimiz və ya vətənimiz deməsi əsla düzgün deyil. Tarixi faktdır ki, ermənilər tarix boyu Makedoniya, Selevki, Roma, Parfiya, Sasani, Bizans, ərəb və türklərin hakimiyyəti altında yaşamışlar. Onların heç zaman tarixi vətənləri və dövlətləri olmayıb.”

Daim “söz silahı” ilə düşməne atəş açan İsveçdəki “Xəzər” Cəmiyyətinin sədri Leyla Kiyani deyir ki, erməni təbliğatının qarşısına Azərbaycan təbliğatı qoymaq lazımdır: “Amma mənə, bunu Azərbaycanda yaşayan jurnalistlər yazıb bizə göndərməlidir ki, (soyqırım və digər tarixi məlumatlar) biz də onu yaşadığımız ölkələrdəki mətbuata yerləşdirməyə çalışaq.”

O, 1-2 il bundan əvvəl təsadüfən saytlardan birində İsveçdə bir erməni əsilli jurnalist-publisistin soyqırım mövzusunda çıxış edəcəyi barədə elan görüb: “Bu şəxsin məhz mən yaşadığım şəhərdə seminar verəcəyini biləndə sakit durmadım. Dərnək üzvlərimizə və digər türk dərnəklərinə xəbər verdim. 70 nəfərlik auditoriya yığılmışdı və burda isveçli jurnalistlər də var idi. Faktlarla tariximizi (bu sözümə görə üzr istəyirəm) məruzəçinin “gözünə soxdum”. O qədər onu sıxışdırdım ki, sonda göstərmək istədiyi filmi belə nümayiş etdirə bilmədən zalı tərk edib getdi. Sonra o adam İsveç mətbuatında bu barədə açıqlama verərək adımı yazmasa da, “bir azəri qadını mənim seminarımı bir-birinə vurdu” deyərək narazılıq etmişdi. Mən də təbii ki, onun yazdığı azəri qadını olduğuma görə, 1 ay müddətində onunla yazı mübarizəsinə girdim. Axırda dözə bilməyib məndən “onu rahat buraxmağımı” xahiş etdi.” Leyla xanım bildirir ki, bu o qədər də böyük insident deyildi, amma damla-damla göl olar.

Erməni lobbisinin güclü olduğu ölkələrdən biri də Kanadadır. Orada fəaliyyət göstərən Kvebek Azərbaycanlıları Assosiasiyasının (KAA) sədri Məsud Əliyev deyir ki, Kanadada ermənilərin düşmənçiliyinin nümunələrini tez-tez görürlər. Bildirir ki, Monrealda fəaliyyət göstərən CKDG-fm radiosunda Azərbaycan dilində həftədə yarım saatlıq proqrama başlayıblar. Bir-neçə verilişdən sonra ermənilərin təzyiqi ilə proqram “müvəqqəti” olaraq bağlanıb: “Ermənilər şikayət etdilər ki, biz verilişlərimizdə onlara qarşı “nifrət təbliğatı”

aparırıq. Biz isə yalnız onların törətdikləri cinayətlərdən danışırıq. Ermənilərin də bu radioda proqramları var və bizə qarşı çox şey danışirlar. Amma bizim aramızda ermənicə bilən bir adam yoxdur ki, onların dediklərini tərcümə etsin və biz də lazım gələndə gedib rəsmi orqanlara şikayət edək. Onlarınsa əksəriyyəti türk dilini anlayırlar.”

Norveç Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatının sədri Ramil Əliyev isə bildirdi ki, erməni diasporu tərəfindən Azərbaycan-Qarabağla bağlı hələ ki Norveçdə hər hansı bir mətbu orqanda Azərbaycan əleyhinə elə bir ciddi təhriflərə yol verilmiş məqalə dərc edilməyib: ” Ona görə ki, Norveç və Azərbaycan dost ölkələrdir. Eyni zamanda biz Norveç azərbaycanlıları olaraq, Norveçdə Azərbaycanla bağlı informasiya boşluğunu doldururuq. Qeyd edirəm ki, əksər hallarda ölkəmizə aid olan informasiya bizim tərəfimizdən yayıldığı üçün ətrafımızdakı insanların Azərbaycan realıqları haqqında ətraflı və dolğun məlumatları var. Bu hal da ermənilərin və başqa təxribatçıların imkanlarını məhdudlaşdırır və gələcəkdə yarana biləcək hər hansı bir neqativ halın qarşısını alır”. Ermənilərin Dağlıq Qarabağı Ermənistanın tərkib hissəsi kimi göstərilməsi faktı ilə Norveçdə hər hansı bir nəşrdə rastlaşmadığını deyən R. Əliyev qeyd etdi ki, belə bir hal yaransa, o zaman onlar bir sıra tədbirlər görəcəklər: ”Bu kimi məsələlərlə bağlı təxribati məqalələr və şəkillər istənilən kiçik qəzet və s. yerlərdə verilə və nəşr edilə bilər. Təbii ki, bu cür təxribatlardan Norveç mətbuatı da sığortalınamayıb. Amma biz daim mətbuatı izləyirik, Azərbaycanla bağlı olaraq qərəzli yazılar olarsa biz onu araşdırıb öz reaksiyamızı göstəririk və bundan sonra da bu iş layiqincə edəcəyik”.

Əlbəttə, dünyanın bir sıra ölkələrində olduğu kimi, ABŞ-ın Hyuston şəhərində də erməni diasporu var, amma o qədər də güclü deyillər ki, ordakı mətbuatda Azərbaycanla və ya Qarabağla bağlı öz xeyrlərinə olan, ancaq yalnızlığa yol verilən məqalələr dərc etdirə bilsinlər” deyən Hyuston- Bakı Qardaşlaşmış Şəhərlər Assosiasiyasının sədri İradə Axundova bildirdi ki, Hyustona nisbətə Los-Ancelesdə erməni diasporu və lobbisi güclüdür :” Hyustonda erməni diasporu fəal deyil, bu baxımdan da onların orda Azərbaycanla bağlı keçirilən tədbirlərə və görülən işlərə mane olmaq üçün öz yalnız fikirlərindən istifadə edə bilməyiblər. Biz buna heç vaxtda imkan vermərik”.

“Tarixi təcrübənin müqayisə etsək, görürük ki, erməni diasporunun təcrübəsi və tarixi daha zəngindir, amma azəri diasporu yeni formalaşır. Eyni zamanda imkanlar fərqi var, bu da təcrübədən irəli gəlir”-deyən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Təbliğat, informasiya və analitik təhlil şöbəsinin müdiri Elşad Miraləm bildirdi ki, buna baxmayaraq bizim diaspor da qısa vaxt ərzində böyük yol keçməyə nail olub: ”Bilirsiniz, bəzi ölkələr əsl həqiqətləri yox, eşitmək istədiklərini eşidirlər. Bu amil həm bizim diaspor fəaliyyətinə və həm də Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasına öz təsirini göstərir. Bütün bunlara baxmayaraq, hesab edirik ki, bizim diaspor elə bir gücə elə bir potensiala malik olmalıdır ki, biz öz həqiqətlərimizi dünya ictimaiyyətinə yüksək səslə çatdıra bilək”. Lobbı quruculuğunun çox mürəkkəb və çox həssas məsələ olduğunu deyən şöbə müdiri qeyd etdi ki, hazırda dünyanın müxtəlif ölkələrində Azərbaycan diaspor təşkilatları fəaliyyət göstərirlər və Azərbaycanın təbliğatı ilə məşğul olurlar: ” Amma onların lobbı quruculuğu istiqamətində konkret işlər görməsi üçün, bizim kifayət qədər potensialımız olmalıdır. Deyə bilərik ki, bu gün bizim bu potensialımız mövcuddur. İndi azərbaycanlılar yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştiraka və KİV-lə

əməkdaşlığa, cəmiyyətə inteqrə etməyə çalışırlar. İndiyədək diaspor təşkilatlarımızın təşəbbüsü ilə dünyanın müxtəlif ölkələrindən Azərbaycana KİV nümayəndələri gəlirlər. Azərbaycanla tanış olublar, qaçqın və məcburi köçkünlərin yaşadığı məkanlara gediblər. Bir çox diaspor təşkilatlarımızın bir sıra ölkələrin parlament üzvləri ilə əlaqələri var. Amma qarşımızda duran vəzifələrə nəzər yetirdikdə görürük ki, bu əlaqələr hələ o da qənaətbəxş səviyyədə deyil. Diaspor təşkilatlarımız elə sistemli əlaqələrə malik olmalıdırlar ki, bu əlaqələrdən istifadə edərək Azərbaycan həqiqətlərini daha effektiv şəkildə təbliğ edə və dünya ictimaiyyətinə çatdırıbilsinlər”.

Biz də ümid edirik ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımız daha intensiv işləyərək və birləşərək Azərbaycan həqiqətlərini lazımı beynəlxalq təşkilatlara və dünya ictimaiyyətinə çatdıraraq düşmənlərimiz olan ermənilərin layiqli cavablarını verəcəklər.

P.S. Bu yazı “Paritet” qəzetinin Prezident yanında KİV-in İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirdiyi “Erməni terrorizminin ifşa olunmasına informasiya dəstəyi” layihəsi çərçivəsində dərc edilir.

Paritet.-2010.-27-31 may.-№.53.-S.6.

"Əsas məqsəd diasporumuzu hərəkətə gətirməkdir"

Tale Həsənov: "Diaspor strategiyasından lobbiləşmə strategiyasına keçməyin zamanıdır"

Elnur Eltürk

Yaşadığımız müasir dünyamız innovasiya və informasiyalar əsri olduğu üçün güclü dövlətlər, xalqlar bu vasitədən yararlanaraq mövqelərini gücləndirir, təsir imkanlarına malik olurlar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev daim çıxışlarında qeyd etdiyi kimi, xaricdə fəaliyyət göstərən diasporumuz hücum strategiyasına keçməlidir, açıqlaması hər zaman mediada, ölkəmizlə bağlı keçirilən konfranslarda səslənir. Bu siyasətin uğurlu olmasını şərtləndirən əsas amil xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor qurumlarımızın sistemli iş fəaliyyətinin qurulmasında keçir. Belə olan halda müasir sistemlərdən istifadə edib, ölkəmiz haqqında informasiya saytlarının yaranmasının zəruriliyi yaranır.

Bu günlərdə Avropa Azərbaycanlıları İnformasiya Mərkəzi adlı yeni sayt istifadəyə verildi. Sayt haqqında əlavə məlumat almaq üçün saytın baş redaktoru Tale Həsənovla etdiyimiz söhbəti oxucularımıza təqdim edirik.

- Tale bəy, istifadəyə verdiyiniz sayt haqqında oxucularımıza məlumat vermənizi istərdik.

- Öncə sizə öz təşəkkürümü bildirirəm, sayt haqqında maraqlandığınız üçün. Belə bir saytın istifadəyə verilməsi düşünürəm ki, diaspor sahəsində təbliğat metodunu gücləndirə bilər. Bu gün Azərbaycan dövlətinin elan etdiyi kimi, dövlətimizin xaricdə mövqeyi hücum strategiyasına əsaslandığı üçün belə bir saytın istifadəyə verilməsi lazımlı idi. Hazırda ölkəmiz haqqında həqiqətlərin düzgün çatdırılmasının ən əsas yolu bu yöndə saytlarımızın daha çox olmasından keçir. Bununla bərabər, sayt lobbiləşmə yolunda atılan ilk addımlardan sayılmalıdır.

Saytda Azərbaycanın geniş tarixi, qədim dövlətlərimizin xəritələri, ədəbiyyatı, fəlsəfəsi, milli ideologiyası, milli mətbəxini özündə daşıyan zəngin kitabxana kataloqu var, həmçinin milli musiqilərimiz, son illər işğal altında qalan torpaqlarımızda viran edilən yurdlarımızın şəkilləri, ermənilərin məzarlıqlarımıza qarşı etdiyi barbarlıqları özündə əsk etdirən videogörüntülər, xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor qurumlarımızın rəhbərlərinin adları və ünvanları, ölkəmizin iqtisadiyyatı, turizmi haqqında geniş məlumatlar öz əskini tapıb. Olduqca unikal bir saytdır. Onu qeyd edim ki, saytı öz imkanlarımız daxilində qurmuşuq. Daimi olaraq da bundan sonra sayt sistemli şəkildə zənginləşdiriləcək, oxucularımızın istifadəsinə veriləcək.

- Sayt hansısa diaspor qurumunun nəzdində fəaliyyət göstərəcək?

- Sayt heç bir qurumla bağlı deyil, müstəqil fəaliyyət göstərəcək. Əgər sayt hansısa bir qurumun informasiya mərkəzi olarsa, onda o, obyektiv ola bilməz. Xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor qurumlarımız haqqında informasiya yönümlü analitik yazılar və xəbərlər gedəcək. Yenə də əsas məqsəd diasporumuzu hərəkətə gətirməkdir. Xaricdə təhsil alan, yaşayan gənclərimizlə ünsiyyət qurmağa çalışacağıq və çünki

diasporda gəncləri önə çıxartmağın zamanıdır. Burada təbii ki, söhbət ölkəsini sevən, intellektual səviyyəli gənclərimizdən gedir.

- Sizcə, belə saytın istifadəyə verilməsi ölkəmiz haqqında xaricdə təbliğatın güclənməsinə təkan verəcəkmi?

- Bilirsiniz, bu gün Azərbaycan haqqında hansısa bir informasiya saytı yaradılırsa, dünyada təbliğatımız güclənməsinə təkan verir. Bu, müasir informasiya dünyamızın əsas şərtidir. Əsas odur ki, belə saytlarımız işlək və müntəzəm olaraq informasiyalarla təmin olunsun. Müasir dünyamızda aparılan savaqların ana xəttində müasir texnologiyalardan düzgün istifadə etməklə hansısa nailiyyətlər qazanmaq olar. Xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımızın daha geniş şəkildə fəaliyyət göstərilməsini istəyirik. özü də bu, təsirli fəaliyyət olmalıdır. Daha reklam xarakterli olmasın. Sonradan bunun əziyyətini çəkirik. Həm də diaspor strategiyasından lobbiləşmə strategiyasına keçməyin zamandır. Bizim xaricdə güclü potensialımız var. Tələbə kontingentini də bura əlavə etsək, potensialımız artır. Əgər erməni diasporu başqa ölkələrin parlamentlərinə təsir edirlərsə, gəc- tez bizim də belə bir güclü qurumlarımız formalaşmalı və sistemli mübarizə ilə hədəfə doğru getməliyik. Fikrimcə, systemsiz görülən işlər, nəticə etibarilə bütün işlərimizə öz mənfi təsirini göstərir. Hər zaman bunun acısını yaşamışıq.

- Azerinfo.eu saytını digər saytlardan fərqləndirən amillər varmı? Yoxsa o da indiyə kimi yaranmış saytlardan fərqlənməyəcək?

- Gəlin, bu sualın cavabını oxucularımızın öhdəsinə buraxaq. Oxucularımızdan xahişimiz odur ki, saytımıza daxil olsunlar, daxil olan hər bir insan Azərbaycan haqqında geniş məlumatlar əldə edəcəklər.

- Tale bəy, suallarımızı cavablandırdığınız üçün sizə öz təşəkkürümüzü bildiririk, gələcək işlərinizdə uğurlar arzu edirik.

- Mən də sizə və bütün həmkarlarınıza uğurlar arzulayıram.

Təzadlar.-2010.-8-10 iyul.-№ 113/114.-S.12.

**“Əsas məqsədımız soydaşlarımızı bir araya gətirmək,
Azərbaycanı təbliğ etməkdir”**

ƏLİ NƏSİBOV: “BU İŞDƏ “INTERNET-RADIO”NUN İMKANLARINDAN İSTİFADƏ EDİRİK”

P. Sultanova

Azərbaycan-Nyu-York Assosiasiyası (ANA)xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatı olaraq öz fəaliyyəti ilə seçilir. ANA sədri Əli Nəsibov “525”ə müsahibəsində təşkilatın fəaliyyət istiqamətləri barədə daha ətraflı danışıb.

– 1999-cu ildə mənə alim olaraq dövlət tərəfindən Amerikaya dəvət etdilər və həmin vaxtdan etibarən Nyu-Yorkun Bruklin rayonunda yaşayıram. O vaxt orada azərbaycanlıların pərakəndə halda olduğunu görüb onları diaspor kimi bir yerə toplamaq qərarına gəldim. 2005-ci ildə soydaşlarımızla birlikdə Azərbaycan-Nyu-York Assosiasiyasını yaratdıq. Əsas məqsədimiz o idi ki, həm soydaşlarımız bir araya gəlsin, həm gənclərimiz arasında əlaqə yaransın, ailə qursunlar və xalqımız başqa millətin arasında əriyib getməsin. Bu bir faktdır ki, az sayda xalq başqa bir millətin arasına düşdükdə digər tərəfin təsiri ilə onun dili, mədəniyyəti, tarixi unudulur. Məhz bu məqsədlə assosiasiya yaratdıq ki, tariximizi, mədəniyyətimizi dünyaya tanıdaq və onlar bizim qədim tarixə malik dövlətimiz olduğunu bilsinlər. İndiyədək xaricdə ermənilər apardıqları təbliğatla bizi vəhşi, özlərini isə mədəni bir millət kimi təqdim ediblər. Biz də çalışırıq ki, bunun əksinə olduğunu, doğru tarixi onlara göstərək. Bilsinlər ki, ermənilər bu torpaqlarda yaşamayıblar və onlar buraya köçüb gəliblər, heç vaxt dövlətçilikləri olmayıb. Azərbaycan torpağı olan İrəvan xanlığında ilk dövlət yaradıblar. Onlar çox kiçik sayda xalq olsalar da, daim çalışıblar ki, türk xalqlarının torpağında özlərinə böyük dövlət yaratsınlar. Dünyaya da yaymağa çalışırlar ki, onlar qədim xalqdır və daim bu torpaqlarda yaşayıblar. Biz öz təbliğatımızda qeyd edirik ki, onlar Qafqaza gəlmə millətdirlər. Bütün mövcud əsaslar bizə bir cəmiyyət yaradaraq xalqımızı onun ətrafında toplamağa imkan verir.

– Assosiasiya tərəfindən hansı tədbirlər reallaşdırılıb?

– Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərdən biri kimi 2005-ci il oktyabrın 18-də “bazar günü” məktəbi açdıq. Həftədə bir dəfə məktəbdə dərslər keçirilir, ana dili, tariximiz, mədəniyyətimizlə bağlı məlumat verilir. Hazırda məktəbdə tədris işi ilə Nyu-Yorkda yaşayan Azərbaycan dili müəlliməsi Münəvvər Vahabova məşğul olur. Orada yaşayan Azərbaycanın əməkdar rəssamı həmin məktəbdə uşaqlara dərs keçir və bu gün uşaqların hamısı ölkəmizin “Qız qalası”nı simvol olaraq çəkə bilirlər. 2007-ci ildə ilk dəfə olaraq Amerikada Azərbaycan qəzeti buraxdıq. Qəzet “Azərbaycan revyu” adlanır. İlk olaraq qəzeti Azərbaycan dilində nəşr etməyi düşündük, ancaq sonra bizim BMT-dəki nümayəndəmiz Aqşin Mehdiyev bildirdi ki, xaricilərə Azərbaycanı tanımaq məqsədilə onun ingilis dilində nəşr edilməsi daha məqsədəuyğun olar. Biz də bu fikirlə razılaşdıq və hazırda qəzetin 90 faizi ingilis dilində, kiçik bir hissədə isə Azərbaycan dilində son xəbərlər, məlumatlar öz əksini tapır. A. Mehdiyevlə belə qərara gəldik ki, 1000 nüsxə buraxılan qəzetin 500-ü BMT-dəki nümayəndələrə təqdim

edilsin, qalanlarını isə pulsuz olaraq paylayırıq. Qəzetdə öz əksini tapan məqalələrdən biri ermənilərin Qafqazda qədimdən yaşayan xalq kimi özlərini təqdim etməsi barədə idi ki, bununla bağlı da biz üç şəkil dərc etmişik. Səfir Qriboyedov İranda olarkən İran və Türkiyədən erməniləri Rusiya imperiyasına gətirib Azərbaycan torpaqlarında, xüsusən də Qarabağda yerləşdirməyə başladılar. 1978-ci ildə ermənilərin Qafqaza 150 il öncə gəlməsi münasibətilə heykəl qoydular. Həmin heykəlin üzərində də erməni dilində yazılıb ki, “İlk dəfə İrandan Qafqaza köçürülən ermənilərin 150 illiyinə həsr edilir”. Qarabağ münaqişəsindən sonra isə şəkildə görünür ki, həmin heykəli yox ediblər və orada ancaq park qalıb. Digər şəkildə isə biz həmin yerin qədim vəziyyətini təqdim etmişik. Biz faktlarla dünyaya göstərməyə çalışırıq ki, onlar tarixən burada yaşamayıb, heykəli dağıtmaqla sübuta yetirmək istəyirlər ki, onlar qədim Qafqaz millətidirlər. Bundan başqa assosiasiyamız tərəfindən Amerikada ilk dəfə olaraq “İnternet-radio” açılıb. Artıq 2 ildir ki, BMT-dəki nümayəndəliyimizin iştirakı ilə açılan bu radio fəaliyyət göstərir. Həftədə 2 dəfə olmaqla şənbə və bazar günləri 2 saat verilişlər təqdim olunur. Bir saat xəbərlər, sonra mədəniyyətimizlə bağlı veriliş, sonra musiqilərimiz yayımlanır. Azərbaycan dilində bu verilişləri təqdim etməklə çalışırıq ki, xalqımız öz mədəniyyətini unutmasın. Bazar günü həmin verilişlərdən sonra bir saat ancaq muğama həsr edirik. Muğam dünyada ən qədim musiqidir və xalqımız bununla fəxr edir. Bundan başqa iki ildir ki, biz cəmiyyətin tərkibində “Soydaş” adlı milli rəqs ansamblı yaratmışıq. Ansamblın rəhbəri Əməkdar artist Telman Cəlilovdur. İki qrupdan ibarət olan bu ansamblda milli geyimlərimizdən istifadə olunur. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi bu işdə bizə yaxından kömək etdi. Bizim ansambl çox yaxşı fəaliyyət göstərir.

– Qarşıda nə kimi layihələrin gerçəkləşdirilməsi nəzərdə tutulub?

– May ayının sonlarında “Türk yürüşü” olacaq və həmin tədbirdə də hər il bizim ansambl öndə gedir. Bu yürüş hər il bir dəfə Nyu-Yorkun mərkəzi küçələrinin birindən keçməklə təşkil olunur. Sonra isə parkda təşkil olunan tədbirdə hər türk xalqı öz mədəniyyətini təqdim edir. Bu tədbirdə DİDK-dən də nümayəndəmiz, xalqımız, ansambl iştirak edəcək. Digər bir planı da reallaşdırmağa çalışırıq və 6 ay öncə belə bir qərara gəldik ki, GUAM-a dəstək olaraq bir təşkilat yaradaq. BMT-dəki nümayəndəmiz də bu fikri dəstəklədi və dekabrda gürcülər, ukraynalılar və moldovalıların cəmiyyətləri ilə birgə proqram hazırladıq. Hazırda Ukraynada yeni seçilən ölkə başçısının siyasəti ilə bağlı bir qədər gözləyirik. Ümumiyyətlə, bu təşkilat vasitəsilə çalışacağıq ki, Amerika GUAM dövlətlərinə köməyini əsirgəməsin. Hər il 28 May Respublika Günü ilə bağlı parkda tədbir keçiririk. Bu tədbir əsasən siyasi xarakterli deyil, mədəniyyətimizlə bağlı təşkil olunur. Müxtəlif xalqlar tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. Bu il də bunu reallaşdırmağı düşünürük.

– Bu gün orada yaşayan ermənilər azərbaycanlıların fəallaşmasını necə qarşılayırlar?

– Onlar buna görə çox narahatdırlar. Hər il fevral ayının 26-da Ermənistanın BMT-dəki nümayəndəliyinin qarşısında Xocalı soyqırımına həsr edilən mitinq təşkil edirik. Polis tərəfindən verilən icazə əsasında iki saat davam edən bu aksiyada Xocalıda məhv edilən insanların hamısının adlarından ibarət siyahı hazırlayırıq və onu həmin nümayəndəliyin qarşısından asırıq. Oradan keçən hər kəsə göstəririk ki, bu bizim xalqımıza qarşı törədilən soyqırımdır. Ancaq onlar doğru olmayan “erməni soyqırımı”nı dünyaya çatdırmağa çalışırlar. 2008-ci ildə keçirdiyimiz Novruz tədbirinə bir neçə erməni gəlmişdi və biz onlara dəvətli olmadıqların bildirdik. Ancaq

onlar bakılı olduqlarını bildirdilər, hay-küy salmağa başladılar və polis gəldi. Biz polisə başa saldıq ki, biz dəvət etmədən onlar özləri gəlib, indi də qarışıqlıq yaradırlar. Ermənilər bunun müqabilində polisə bildirdilər ki, restoranın qarşısında Azərbaycanın bayrağı asılıb və bu düzgün deyil. Dövlət bayrağının asılması uyğun olmadığı üçün biz bayrağı götürdük, amma bu, ermənilərin növbəti təxribatı idi. Bundan başqa 23 fevralda Bruklinin ən böyük zallarından biri olan “Millenium” konsert zalında müharibə iştirakçıları üçün bayram konserti təşkil olunmuşdu və konsertdə SSRİ respublikalarından nümayəndələr iştirak etməli idi. Afışada Azərbaycan bayrağının altında bir erməni müğənninin adı yazılmışdı. Cəmiyyət üzvləri bununla bağlı mübarizə apararaq erməni adını çıxartdılar və iki nəfər orada yaşayan azərbaycanlı müğənni (Novruz və Samir) ilə “Soydaş” ansamblı iştirak etdi və böyük müvəffəqiyyət qazandılar.

– Digər diaspor təşkilatları ilə əlaqələriniz necə qurulub?

– Hələlik Nyu-Yorkda qeydiyyatda olan yeganə diaspor təşkilatı ANA-dır. Hər il biz türklərlə birgə aprelin 23-də Nyu-Yorkun mərkəzi meydanı olan “Times Square”də (Tayms Skver) yalançı erməni soyqırımı ilə bağlı tədbir keçiririk. Orada yerləşən meydanda tarixə aid xronikalar təqdim olunur, çıxışlar edilir. Bu çıxışlarda bizim diaspor daim ən aktiv olub bayraqlarla, şüarlarla çıxışlar edir. Broşürlər hazırlanır və tədbir zamanı maraqlanan vətəndaşlara təqdim edilir. Eyni zamanda biz çox vaxt dağ yəhudiləri ilə birgə işləyirik. Hətta onlarla birgə 2009-cu ildə “Diaspor ölkələri necə birləşdirir” mövzusunda konfrans keçirdik. Yəhudilər hər bir tədbirdə bizi, biz də onları dəstəkləyirik. Bundan başqa ilk dəfə Amerikada yaşayan Azərbaycan rəssamlarının sərgisini keçirdik. Bu kimi tədbirlərlə çalışırıq ki, gələcəkdə ölkəmizin təbliği istiqamətində əlimizdən gələni edək.

525-ci qəzet.-2010.-10 iyun.-№.103.-S.4.

Estoniya “Azərbaycan radiosu” açmağı planlaşdırırıq

Sənəm Əliyeva: «Estoniya radio və televiziya şirkətinin rəhbərliyi layihəni və proqramın rubrikalarını təsdiqləyib»

Nigar

Bu gün xaricdə yaşayan soydaşlarımız müxtəlif istiqamətlərdə fəaliyyət göstərməklə ölkəmizlə bağlı həqiqətləri çatdırmağa çalışırlar. Azərbaycanla bağlı informasiya bazasını genişləndirmək istiqamətində də bir sıra addımlar atılır. Bugünlərdə Bakıda səfərdə olan Estoniyadakı “bazar günü” məktəbinin rəhbəri Sənəm Əliyeva “Palitra”nın qonağı olarkən oradakı diasporumuzun fəaliyyəti, informasiya sahəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verdi:

- Mən 7 ildir ki, Estoniyada yaşayıram. Orada eston dilini öyrəndim, səviyyə imtahanları verdim və işləmək hüququ aldım. Beləliklə, eston məktəblərində, bağçalarında eston dilini tədris edirəm. Eyni zamanda Estoniyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin (AMM) işlərində yaxından iştirak edirəm. Eləcə də tərcüməçilik hüququ almışam və bu sahədə də fəaliyyət göstərirəm. Bundan başqa AMM-nin rəhbəri N. Hacıyev ilə bərabər Estoniyada “Azərbaycan radiosu” açmağı planlaşdırırıq. Bu layihə ilə bağlı Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinə müraciət etdik və onlar da dəstək göstərdilər. Bu radio payızdan etibarən fəaliyyətə başlayacaq. Həftədə 1 dəfə yayımlanacaq verilişin eston, Azərbaycan və ingilis dilində yayımlanmasını istərdik. Ancaq hələki iki dildə reallaşdırmağı planlaşdırırıq. Radioda 6 bölmə üzrə verilişlər təqdim edəcəyik. İlk bölmədə həmin ay ərzində Azərbaycanda tarixi-xronoloji ardıcılıqla baş verən hadisələr, sonra isə hər iki ölkənin mədəniyyət, incəsənət, təhsil, elm sahəsində xəbərlər təqdim olunacaq. Bundan başqa Azərbaycan haqda “Bu maraqlıdır” rubrikasında maraqlı faktlar, görkəmli şəxsiyyətlər barədə söhbət açılacaq. Sonda isə proqramı Azərbaycan ədəbiyyatı və musiqi nümunələri ilə bitirmək istərdik. Bu proqramı açmaq təşəbbüsü ilə 2 il əvvəl müraciət olunub, Estoniya radio və televiziya şirkətinin rəhbərliyi bu il layihəni və proqramın rubrikalarını təsdiqləyib. Onu da qeyd edim ki, “Radio-4” bir çox Avropa ölkələrinə yayımlanır, geniş dinləyici auditoriyasına malikdir.

Estoniyaadakı “bazar günü” məktəbinə soydaşlarımızın böyük marağı var. Hətta bəzən başqa millətin nümayəndələri də türk dili ilə bağlı, yaxın dil olduğu üçün bizə müraciət edirlər. Turist kimi Türkiyəyə səfərləri çox olduğu üçün həmin ölkənin dili ilə də maraqlanırlar. Bizim əsas məqsədimiz tariximizi, mədəniyyətimizi gələcək nəsillərə öyrətməkdir. Əyani vəsaitlərimiz çoxdur. Bakıdan lazım olan əyani vəsaitləri aparmışıq və mədəniyyətimiz, incəsənətimizlə bağlı çoxlu sayda plakatlarımız, bundan başqa çox böyük kitabxanamız var. Azərbaycan dövlət qurumları, Təhsil Nazirliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə əlaqələrimiz var və onlar lazımı dəstəyi göstərirlər.

Mən hazırda orada bağçada uşaqlara dərs keçirəm. Ümumiyyətlə, Estoniyada uşaq bağçalarında mexanizm bizim ölkədən fərqlənir. Orada mexanizm əsasən tədris prosesidir, müəllim və köməkçi çalışır. Yalnız uşaqlarla deyil, valideynlərlə də işləyirik və həftədə iki dəfə valideynlərin qəbul günləridir. Uşaqlara əsasən eston dili, ətraf mühit, təbiətə, insanlara münasibət öyrədilir.

- Estoniyada yaşayan soydaşlarımız ölkəmizlə bağlı reallıqların çatdırılması istiqamətində hansı addımları atır?

- Estoniyada yaşayan soydaşlarımızla çox sıx əlaqələrimiz var. Hətta bayramları, toy mərasimlərini birlikdə qeyd edirik. Demək olar ki, bu gün Estoniyada üçüncü nəsil yaşayır və həqiqətən də estonların azərbaycanlılara çox böyük hörməti var. Azərbaycan adı gəldikdə çox müsbət fikirlər söyləyirlər. Hətta mən çalışdığım kollektivdən bir neçə nəfər eston Azərbaycana gəlib. Gəlmək istəyənlərin sayı daha da artır. Bakının çox gözəl şəhər olduğunu bildirirlər. Azərbaycan Mədəniyyət Günləri təşkil etməklə yanaşı milli mətbəximizi də təqdim edirik, musiqi günləri keçiririk. Bacardığımız qədər Azərbaycanı təbliğ edirik ki, buna da orada tam imkan yaradılır. Onlar Qarabağ münacişəsi ilə əlaqədar hadisələri tam dəqiqliyi ilə bilmirdilər. Mən bacardığım qədər məlumatları çatdırıram, eyni zamanda onlar istər-istəməz azərbaycanlılarla tanış olduqdan sonra xalqımızın səmimiyyətini görürlər. Ermənilər tərəfindən bizim haqqımızda informasiyalar tam başqa cür verilir və bizi işğalçı kimi təqdim edirlər. Biz Qarabağla bağlı faktları açıqlayırıq, plakatlar təqdim edirik. Hətta Estoniyada keçirilən parlamentlərarası konfransda çıxışında litvalı deputat bildirdi ki, Xocalı ilə bağlı filmə baxdıqdan sonra bir neçə gün yata bilməyib. Bu soyqırım onu dəhşətə gətirib.

Oradakı diaspor təşkilatlarımız müxtəlif tədbirlər keçirirlər. Son tədbirlərdən biri mayın 27-28-də Tallin şəhərində Estoniya-Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi və Estoniya-Azərbaycan Dostluq Qrupu birlikdə "Azərbaycanın Avropaya İntegrasiyasında Baltikyanı ölkələrin rolu" mövzusunda konfrans oldu. Tallində həmçinin 28 may Respublika Gününə həsr olunmuş sərgi də açıldı. Konfransda Litva, Latviya və Estoniyanın dövlət nümayəndələrinin, parlament üzvlərinin, Azərbaycanın Baltikyanı dövlətlərdəki diplomatik korpuslarının təmsilçiləri, Baltikyanı ölkələrdəki Azərbaycan icmalarının üzvlərinin, yerli ictimai təşkilatların, eləcə də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndələri iştirak edirdi. Bir sıra məsələlər, o cümlədən Qarabağ məsələsi müzakirə olundu.

- Milli azlıqlarla əlaqələr hansı səviyyədədir?

- Mən orada Milli Azlıqlarla İş üzrə İntegrasiya İdarəsində də çalışıram. Burada isə milli azlıqlarla bağlı qərarların qəbulu ilə bağlı işlər aparılır. Orada yaşayan milli azlıqlarla soydaşlarımızın çox yaxşı münasibətləri var. Rusiya Mədəniyyət Mərkəzi ilə yaxşı əlaqələr qurulub. Estoniyada Azərbaycan Mədəniyyət Günləri keçirildikdə digər xalqlar da gəlib iştirak edirlər. Gürcüstan, Ukrayna, Dağıstan, Belarus xalqları ilə yaxşı münasibətlərimiz var. Keçirilən tədbirlərdə qarşılıqlı olaraq iştirak edirik. Ermənilər bizim tədbirlərə açıq şəkildə qarşı çıxma bilmirlər, bizim geniş fəaliyyətimizi də bəyənmirlər. Milli azlıqların nümayəndələri bizə çox inanırlar və hətta bəzən özləri də etiraf edirlər ki, ermənilər hər şeyi öz adlarına yazan bir millətdir. Ermənilər mətbəximizi belə öz adlarına çıxmağa çalışırlar. Məsələn, milli mətbəximizə aid olan dolmanı özlərininki kimi təqdim etsələr də, mən orada estonlara anladım ki, bu sözün kökü türk sözüdür. Onlar bu reallıqlara inanırlar.

Məsələn, mənim haqqımda eston qəzetlərinin birində məqalə çıxanda ermənilər şərhlər vermişdi. Hətta eston televiziyasında estonlar bildirmişdi ki, bu məqaləyə verilən şərhlər yəqin ki, ermənilərə məxsusdur. Bizim müvəffəqiyyətlərə əlbəttə ki, sevinmirlər. Mən bir neçə dəfə eston televiziyasında çıxış etmişəm. Bu yaxınlarda Azərbaycanın ölkə başçısı Estoniyaya səfər etmişdi. Həmin ərəfədə də mən televiziyada çıxış etdim və bizi orada çox yaxşı tanıyırlar. Qarabağla bağlı fikirlərə gəldikdə isə biz hər çıxışımızda müharibə ilə əlaqədar geniş fikirlər səsləndirməyə ixtiyarımız yoxdur. Bu istiqamətdə yuxarı dairələr siyasi danışıqlar aparırlar. Biz isə sadəcə həqiqətləri çatdırmağa, azərbaycanlılarla bağlı yaradılan yanlış fikirləri düzəltməyə çalışırıq.

- Estonlarla azərbaycanlıların oxşar və fərqli cəhətləri hansılardır?

- Mənim estonların ən çox bəyəndiyim xüsusiyyətləri onların ana dilinə olan rəğbətidir. Bəlkə də azsaylı xalq olduqları üçün dillərini itirməkdən qorxurlar. Estonlar yaxşı xalqdır və hər kəsə daxili mədəniyyətinə görə hörmətlə yanaşırlar.

Bizdə isə bəzən idarələrə daxil olduqda rus dilində danışmağa üstünlük verirlər. Sanki bəzən rus dilində danışmağı özlərinə şərəf bilirlər. Mən rus, türk, eston, ingilis dillərini bilsəm də hər zaman Azərbaycan dilində danışırım. Ailədə övladlarım da orada yaşamasına və bir neçə dil bilməsinə baxmayaraq mən onlarla başqa dildə deyil, ana dilində danışırım. Orada yaşayan soydaşlarımızın müsbət cəhətlərindən biri də odur ki, Azərbaycan dilini uşaqlarına öyrədirlər. Oxşarlığa gəldikdə hərflərin səslənməsi uyğun gəlir. Bir də maraqlı faktlardan biri, adların oxşarlığıdır. Həmçinin bizim xalqımız kimi onlar da rəhmlidirlər. Fərqlərə gəldikdə isə xaraktercə almanlara bənzəyirlər. Sakit və dəqiq millətdirlər.

- Orada yaşayışla bağlı soydaşlarımızın problemi varmı?

- Orada 2 minə yaxın azərbaycanlı yaşayır. Yaşayışla bağlı heç bir problem yoxdur. Uşaqları eston məktəblərinə qəbul edirlər, eyni zamanda gimnaziyalar var və heç bir xalqa fərq qoyulmur. Vətəndaşlıq almaq istəyəndə Estoniyanın konstitusiyasından imtahan verirlər. İki sistem işləyir, yəni yaşayış icazəsi almaqla yaşamaq olur.

Həyata keçirilən tədbirlərdən biri də odur ki, Tallin şəhərində “Azərbaycanlılar” kitabının təqdimatı oldu. Həmin tədbir yüksək səviyyədə keçdi, bu barədə qəzetlər yazdı, bir neçə televiziya kanalında nümayiş olundu. Silsilə olaraq buraxılan bu kitabın hər sayı bir xalqa həsr edilir. Həmin kitabın II nüsxəsi Azərbaycana həsr edilmişdi. Sonrakı dərclər Qazaxıstan və Belarusa aid idi. Bu kitab əslində millətlər haqqında informasiya, təbliğat kitabıdır. Bu yaxınlarda yeni bir kitab da işıq üzü görüb ki, burada hər millətin bir nümayəndəsi həmin xalqla bağlı məlumat verir. Bizim ölkəmizlə bağlı isə Estoniya parlamentinin nümayəndəsi Eldar Əfəndiyevin çıxışı verilib.

Gələcək planlarımızdan biri də odur ki, Estoniyanın dövlət televiziyasında veriliş hazırlamaq istəyirik. Əgər radio özünü doğrultsa, televiziyada da bunu reallaşdırmağı planlaşdırırıq. Tarixi, mədəniyyəti hər zaman təqdim etmək lazımdır, amma istərdim ki, müharibə mövzusunda uzaq olaq.

“Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bizim üçün də dayaqdır”

Azərbaycan diasporu gənc olmasına baxmayaraq xeyli möhkəmlənib

Ədil Ədilzadə

Yazı Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsi, Mətbuat Şurası və Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Azərbaycan Forumunun Azərbaycan nümayəndəliyinin birgə təşkil etdiyi müsabiqəyə təqdim olunur.

Azərbaycanın hüduqlarından kənar da məskunlaşmış milyonlarla soydaşlarımızın vahid bir amal ətrafında birləşdirilməsi istiqamətində indiyədək əldə olunmuş bütün nailiyyətlər ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı və məqsədyönlü fəaliyyəti ilə bağlıdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdırdından sonra Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarının mənafə və maraqlarının təminatçısı olduğunu rəsmən bəyan etdi və xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla dövlət səviyyəsində iş aparılmağa başlandı. Heydər Əliyevin əməyi sayəsində bu sahədə həyata keçirilmiş ən önəmli tədbirlərdən biri dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan 50 milyonluq Azərbaycan xalqının bir araya gətirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər oldu. “XXI əsrin astanasında dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə daha böyük ehtiyac vardır” deyən Heydər Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününün əsasını qoydu. Ulu öndərin əsasını qoyduğu siyasət bu gündə davam etdirilir. Dövlət başçısı İlham Əliyev diasporumuzun formalaşdırılması sahəsində nailiyyətləri yeni inkişaf mərhələsinə qaldıraraq daim diqqət mərkəzində saxlayır. Prezidentin iş rejiminin gərginliyinə baxmayaraq Azərbaycan diasporu ilə bilavasitə bağlılığı olan xarici ölkə nümayəndələrini mütəmadi qəbul etməsi artıq ənənəyə çevrilib. Bu da Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsinin bu sahədəki fəaliyyətinə böyük təkan verir.

Diaspora nədir?

“Diaspor” qədim yunan sözü olub, hər fi məna da “səpələnmə” deməkdir. Bu sözün yaranma tarixi yunanların eramızdan xeyli əvvəl başladıkları işğal və köçürülmə dövrünə təsadüf edir. Müxtəlif ölkələrə hərbi yürüşlər zamanı yunan ordusu əsgərlərinin bir hissəsi işğal edilmiş ərazilərdə məskunlaşmış və buranın daimi sakinlərinə çevrilmişdilər. “Diaspor” kəlməsi də məhz onların dilindən yaranmışdır. Fəaliyyət dairəsindən, məşğuliyyətindən və dini etiqadından asılı olmayaraq hər hansı bir etnosa aid adamların müəyyən zaman kəsiyində öz tarixi vətənlərindən kənar da məskunlaşmaları və ictimai fəaliyyəti bilavasitə diasporun formalaşması ilə nəticələnir. Azərbaycanda “diaspor” anlayışı haqqında ilkin təsəvvürlər indi yaranmağa başlasa da, qeyd etmək lazımdır ki, həmvətənlərimizin dünyanın müxtəlif ölkələrində məskunlaşması prosesi hələ bir neçə əsr əvvəl başlanmışdı. Digər xalqlarla müqayisədə azərbaycanlıların doğma torpağa daha çox bağlılığı üzündən Vətəni tərk edib qürbətdə yaşamları onlar üçün mənəvi baxımdan ağır olub. Təsadüf deyin ki, Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında “Vətən - qürbət” mövzusu mühüm yer tutmuşdur. Bu mənəvi amilin özü

də Azərbaycan diasporunun yaranmasının kifayət qədər qədim tarixə malik olduğunu təsdiqləyir. Bu gün "Azərbaycan diasporu" dedikdə xarici ölkələrdə məskunlaşmış azərbaycanlılar nəzərdə tutulur. "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar" anlayışının təfsiri "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda öz əksini tapmışdır. Bu qanuna əsasən, "xaricdə yaşayan azərbaycanlılar" anlayışı Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında yaşayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və onların övladlarına, əvvəllər Azərbaycan SSR-nin və ya Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları olmuş və hazırda Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında yaşayan şəxslərə və onların övladlarına, bu kateqoriyaya aid olmayan, lakin etnik, dil, mədəniyyət və ya tarixi əlaqələr baxımından özünü Azərbaycana bağlı və ya azərbaycanlı hesab edən şəxslərə aid edilir.

Diaspora və Heydər Əliyev

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra xaricdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqələrin güclənməsi, onların tarixi vətənlərinə bağlılığının möhkəmlənməsi dövlət quruluşunun mühüm amilinə çevrildi. Bütün ölkələrdə diaspor məsələlərinə xüsusi önəm verildi. Təbii ki, burada əsas məqsəd xalqın milli birliyini təmin etməklə dövlətin qarşısında duran problemlərin həllinə yardımçı olmaq idi. Diaspor məsələləri ölkəmizdə müstəqilliyin ilk illərindən aktualıq kəsb etməyə başlasa da, bu sahəyə dövlət tərəfindən xüsusi qayğı göstərilməsi yalnız ümummillə lider, mərhum prezident Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra mümkün oldu. Ümummillə lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarının mənafə və maraqlarının təminatçısı olduğunu rəsmən bəyan etdi və xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla dövlət səviyyəsində isə aparılmağa başlandı. Heydər Əliyevin əməyi sayəsində bu sahədə həyata keçirilmiş ən önəmli tədbirlərdən biri dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan 50 milyonluq Azərbaycan xalqının bir araya gətirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər oldu. "XXI əsrin astanasında dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyində daha böyük ehtiyac vardır" deyən Heydər Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününün əsasını qoydu. Baxmayaraq ki, bu günün təməli hələ Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəhbərlik etdiyi dövrdə qoyulmuşdu, lakin həmin ərəfədə belə bir əlamətdar hadisənin ölkə miqyası, eləcə də ondan kənarında qeyd edilməsi qeyri-mümkün idi. Məhz Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyətə qayıdışından sonra bu tarix rəsmi şəkildə qeyd olunmağa başlandı. Heydər Əliyev daim diaspora işinə xüsusi önəm verir, bu sahəyə diqqət və qayğı göstərirdi. O, xarici ölkələrə səfərləri zamanı vaxt taparaq həmin ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla görüşür, onların problemləri ilə maraqlanırdı. Dövlət başçısı hər vaxtla çalışırdı ki, xaricdə yaşayan soydaşlarımız təşkilatlanaraq yaşadıkları ölkələrdə həmin ölkələrin qanunlarına hörmətlə yanaşmaqla güclü diaspor yaratsınlar və lobbiçilik fəaliyyəti ilə xalqımızın haqq səsinə dünya ictimaiyyətinə diqqətinə çatdırsınlar. Bu baxımdan xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən müxtəlif təşkilatlar və cəmiyyətlərlə xüsusi bir görüşün keçirilməsi, onlara müəyyən tapşırıq və tövsiyələrin verilməsi zərurətə çevrilmişdi. Bu zərurəti nəzərə alaraq Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının birinci qurultayının keçirilməsi barədə 2001-ci il, mayın 23-də sərəncam imzalamış və qurultayın noyabrın 9-10-da Bakı şəhərində keçirilməsi

qərara alınmışdı. Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq keçirilən bu qurultayın əsas məqsədi və mənası xaricdə yaşayan həmvətənlərimizi və soydaşlarımızı bir ideya ətrafında-Azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşdirməkdən ibarət olmuşdur. Heydər Əliyev qurultaydakı çıxışında Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmlənməsinə kömək göstərməyi, azərbaycançılığımızı qorumağı, öz vətəninə biganə qalmamağı, mütərəqqi dəyərlərimiz və mənəviyyatımızı daha da zənginləşdirməyi tövsiyyə etmişdi. Bu dövrdə diaspora sahəsində atılan ən mühüm addımlardan biri də məhz Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması oldu. Heydər Əliyevin 2002-ci il, 5 iyul tarixli fərmanı ilə adı çəkilən Dövlət Komitəsi yaradıldı və dövlət-diaspor əlaqələrinin sıxlaşması üçün münbit ideya-nəzəri və təşkilati zəminin hazırlanması işi başa çatdı. Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla iş sahəsində dövlət siyasətinin əsasları isə 2002-ci il dekabrın 27-də qəbul edilmiş “Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında” qanunla müəyyən olunurdu. Bu qanun Azərbaycan diasporunun inkişafına dövlət qayğısının daha da artırılması, bu sahədə ciddi nailiyyətlər əldə olunması məqsədi ilə vahid strategiyanın hazırlanması kimi mühüm məsələlərin həllinə imkan yaradan hüquqi prinsipləri müəyyənləşdirirdi. Dövlət Komitəsinin təsis edilməsi və müvafiq qanunun qəbul olunması Azərbaycan dövlətinin xaricdəki həmvətənlərimizlə əlaqələrinin daha da intensivləşməsinə, dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması prosesinin keyfiyyətə yeni mərhələyə daxil olmasına şərait yaratdı. Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin başlıca qayəsi ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu Azərbaycançılıq ideologiyasının fundamental prinsiplərini həyata keçirməkdən ibarət idi ki, ötən müddət ərzində adı çəkilən dövlət qurumu bu istiqamətdə bir çox nailiyyətlərə imza atıb. Dövlət Komitəsi yalnız icma və birliklərin yaradılması məsələsinə diqqət yetirməklə kifayətlənmir, müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının vahid bir mərkəzdə birləşdirilməsinə çalışırdı. Məhz həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlərin nəticəsidir ki, hazırda dünyanın əksər ölkələrində 300-dən artıq Azərbaycan icması fəaliyyət göstərir və diasporumuzun təşkilatlanma prosesi bu gün də davam edir. Bu gün müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının özlərinin mütəmadi olaraq nəşr edilən mətbu orqanları vardır ki, onların vasitəsilə Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması, eyni zamanda soydaşlarımızın tarixi vətənləri haqqında obyektiv və intensiv şəkildə məlumatlandırılması, diaspor quruculuğu işinin təbliğ olunması, həmvətənlərimizlə əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində təqdirəlayiq addımlar atılır. Hazırda Rusiya, Ukrayna, Belarus, Gürcüstan, Böyük Britaniya, Almaniya, Hollandiya, İsveç, Fransa, Avstraliya və s. ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan icma və birliklərinin nəzdində 30-dan artıq mətbu orqan, bir neçə televiziya və radio fəaliyyət göstərir. Diaspor işində milli şüurun formalaşması və qorunmasında əsas vasitə olan Azərbaycan dilinin yayılması və təbliğ edilməsi də əsas vəzifələrdən biridir. Ayrı-ayrı ölkələrdə Azərbaycan icmaları nəzdində çoxlu sayda “Bazar günü” məktəbi fəaliyyət göstərir ki, bu da ayrı-ayrı ölkələrdə Azərbaycan dilinin təbliği, onun geniş yayılması prosesinə mühüm töhfə verir. Təşkilatlanmış Azərbaycan cəmiyyətlərinin fəaliyyət göstərdikləri ölkənin, bölgənin ictimai-siyasi həyatında fəsil iştirak etmələrini təmin etmək, bu və ya digər ölkələrdə keçirilən seçkilərə soydaşlarımızın təsiretmə mexanizmlərinin hazırlanmasına nail olmaq qarşıya əsas məqsəd kimi qoyulub və ötən dövr ərzində müəyyən nailiyyətlər əldə olunub. Soydaşlarımızın Estoniya, Gürcüstan, Moldova parlamentlərində təmsil olunmaları, Rusiyada keçirilən

parlament seçkilərində ilk dəfə olaraq həmvətənlərimizin namizədliklərinin qeydə alınması, Ukraynada və Rusiyada soydaşlarımızın yerli qanunvericilik orqanlarına deputat seçilməsi həmvətənlərimizin ictimai-siyasi fəallığının yüksəlməsinin göstəricisidir. Bu gün dünyada gedən qloballaşma şəraitində yeni ictimai-siyasi situasiya yaranır və təbii ki, Azərbaycan diaspor təşkilatları bu mühitə uyğunlaşmalıdırlar. Yeni həmvətənlərimizin təşkilatlanma prosesi daha geniş vüsət almalıdır ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların bu qlobal prosesdən kənar qalmasına imkan verilməsin. Qeyd edək ki, təqribi sayı 50 milyon nəfər olan dünya azərbaycanlılarının 10 milyondan çoxu hazırda mühacirətdə yaşayır. Dünyanın 5 qitəsində məskunlaşan azərbaycanlılar siyasi, iqtisadi və sosial-mədəni fəaliyyəti yaşadıkları ölkələr, oradakı şərait, mənəvi dəyərlər kimi müxtəlifdir. Hazırda Amerika qitəsinin müxtəlif ölkələrində azərbaycanlılar yaşayır. Onların sayı ABŞ-da 1 milyona, Argentinada 12 minə, Braziliyada 75 minə, Kanadada 170 minə, Meksikada isə 27 minə çatır. Amerika qitəsi ölkələrində Honduras, Qvatemala, Peru və digərlərində də azərbaycanlılar məskunlaşıb. Avropada yaşayan soydaşlarımız isə əsasən Türkiyə və Rusiyadadır. Belə ki, sözügedən ölkələrdə yaşayan soydaşlarımız milyonlardır. Ukrayna, Belarus və Almaniyada yüzminlərlədir. Digər Avropa ölkələrindən, Norveç, İsveç, Danimarka və bu kimi ölkələrdə də yaşayan soydaşlarımızın sayı çoxluq təşkil edir. Bu timsalda Afrika və Asiya ölkələrini də göstərmək olar. Avstraliya qitəsində isə təxminən 10 minə yaxın azərbaycanlının yaşadığı barədə məlumatlar var.

Diaspora təşkilatlarının fəallığının artması, azərbaycanlıların həmrəyliyi siyasətinin geniş miqyas alması Heydər Əliyevin layiqli davamçısı, ölkə başçısı İlham Əliyevin də əsas diqqət mərkəzində saxladığı ən mühüm məsələlərdəndir. Məhz İ. Əliyevin müvafiq sərəncamından sonra komitə Diasporlarla iş üzrə Dövlət Komitəsi adlandırıldı. Dövlət başçısı xarici ölkələrə səfərləri çərçivəsində həmişə Azərbaycan diasporu ilə görüşlərə böyük yer ayırması, onlarla söhbətlər aparması diaspora göstərilən qayğıdan xəbər verir. Prezident dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycan dövlətinin möhkəm olması dünyada yaşayan azərbaycanlıların da mövqeyini möhkəmləndirir. "Eyni zamanda xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bizim üçün də dayaqdır. Çünki Azərbaycan gənc müstəqil dövlətdir. Biz yalnız 15 ildir müstəqillik şəraitində yaşayırıq və təəssüflər olsun ki, bu günədək bir çox ölkələrdə Azərbaycan haqqında kifayət qədər dolğun məlumat yoxdur. Bu məlumatı, Azərbaycan həqiqətlərini, Azərbaycanın problemlərini, eyni zamanda ölkəmizin artan nüfuzunu, önəmini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq, əlbəttə ki, bizim ümumi işimizə çox böyük töhfə olacaqdır". Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının Bakıda keçirilməsi məhz İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Həmin qurultay özünün möhtəşəmliyi, müzakirəyə çıxardığı məsələlərin aktuallığı və reallığı ilə seçilirdi. Cənab Prezident Azərbaycan diasporunun digər xalqların, xüsusilə qardaş türk xalqlarının lobbi təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində çalışması naminə də az iş görməmişdi.

Dünya birliyi güclü Azərbaycan diasporasının qarşısında acizdir...

Son illər bu iş artıq əlaqələndirilmiş şəkildə aparılır. Xarici İşlər Nazirliyinin, Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsinin, Azərbaycan diasporlarının fəaliyyəti, müxtəlif ölkələrdə Azərbaycanla bağlı keçirilən tədbirlər,

konfranslar, simpoziumlar, aksiyalar - bütün bunlar bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir. Digər tərəfdən, Azərbaycan haqqında real məlumatı dünya birliyinə çatdırır. Etiraf etmək lazımdır ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən azərbaycanlı icmaları arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, soydaşlarımızın ayrı-ayrı ölkələrin ictimai-siyasi və mədəni həyatına, eləcə də qloballaşan dünyanın aktual problemlərinə təsirinin gücləndirilməsi hələ də tələb olunan səviyyədə deyil. Odur ki, diaspor təşkilatları və müvafiq dövlət qurumlarının bu istiqamətlərdə bütün resursların hərəkatə gətirilməsi üçün davamlı çalışması vacibdir.

Olaylar.-2010.-13 iyul.-№.114.-S.11.

NAYO-nun yeni saytı Azərbaycan və Norveç haqqında məlumat mərkəzi olacaq

Ramil Əliyev: "Bu layihədə məqsədimiz iki ölkə arasında dostluğa, əməkdaşlığa dəstək verməkdir"

Müsaibimiz Norveç Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatının sədri, ötən il Norveçin ən aktiv və akademik gənci seçilən Ramil Əliyevdir.

- Norveç Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatı (NAGT(NAYO)) 2006-cı ildə yaradılıb. Təşkilatımızda aktiv kütlə, yeni həm norveçli, həm də azərbaycanlı gənclər təmsil olunur. Onu da qeyd edirəm ki, təşkilatımızın başqa diaspor təşkilatlarından fərqi ondadır ki, biz Azərbaycanı xaricdə akademik səviyyədə təmsil edirik. Təşkilatımız tərəfindən bir sıra maraqlı layihələr həyata keçirilib. Belə ki, Oslo Universitetində "Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı geosiyasi rolu", "Qafqaz müharibədən sonra" mövzusunda seminarlar keçirmişik. Bu seminarlardan sonra bir qrup norveçli tələbədə Azərbaycana çox böyük maraq yaranıb. Həmin tələbələr bizimlə əlaqə yaradıb və Azərbaycana gəlmək istədiklərini bildiriblər. Beləliklə, təşkilatımızın təşəbbüsü ilə Azərbaycana bir qrup norveçli gəncin gəlməsinə nail olduq. Onlar ölkəmizdən maraqlı məlumatlarla və xoş təəssüratlarla Norveçə dönüblər. Artıq bu cür layihələr səbəb olub ki, biz orada Azərbaycanın dostları olan kiçik bir cəmiyyət formalaşdırmışıq. Bundan başqa biz daha maraqlı bir mədəniyyət layihəsiylə də çıxış etmişik. Bu layihə Azərbaycandan gələn müğənnilərin sayına, ifaçıların janr müxtəlifliyinə, həm də auditoriyada olan insanların say çoxluğuna görə fərqli və maraqlı bir layihə olub. Eyni zamanda bu layihənin özəlliyi ondan ibarət idi ki, biz sözügedən layihə çərçivəsində Norveçdə olan Azərbaycan təşkilatları ilə əməkdaşlıq etdik və həmrəy olduq. Onu da qeyd edirəm ki, təşkilatımız 2009-cu ildə Norveçin Gənclər Konsulluğuna üzv seçilib. Xatırladım ki, sözügedən təşkilat "çətir" altında Norveçdə aktiv olan 70-dən çox təşkilatı birləşdirir. Çox sevindirici haldır ki, biz də belə bir təşkilata üzv olduq. Bura qəbul olunmağın əsas şərtlərindən biri odur ki, təşkilat demokratik və aktiv olmalıdır. Bu göstəricilər təşkilatımızda olduğu üçün bizi üzv kimi qəbul etdilər. Bundan sonra NAGT haqqında müəyyən məlumatlar virtual olaraq yayımlandı. Təşkilatımızın üzvlərinə gəldikdə qeyd edirəm ki, 2009-cu ilə qədər marağımızda deyildi ki, üzvlərimiz arasında sənədləşmə aparacaq. Çünki biz buna ehtiyac hiss etmədik. Ona görə ki, biz seminarlar, konsertlər və bir sıra başqa maraqlı layihələr həyata keçirmişik. Bu tədbirlərdə 340-600 nəfər arasında iştirakçı olub. Yəni biz həmişə kiçik, ancaq insanların marağına səbəb olan müxtəlif layihələr keçirdiyimizə görə ola bilsin ki, üzvlərimiz zövqlərindən asılı olaraq bütün tədbirlərə eyni sayda gələ bilməyiblər. Hər kəs öz zövqünə və istəyinə uyğun tədbirə gəlir və iştirak edir. Amma biz Norveçin Gənclər Konsulluğuna üzv olduğumuz üçün onlar bir növ üzərimizə öhdəlik qoydular ki, biz üzvlərimizin sayını sənədləşdirməliyik. Bundan irəli gələrək 2009-cu ilin aprel ayından bu sənədləşmə işini apardıq. Bu gün təşkilatımızın təxminən 150-160-a yaxın üzvü var. Qeyd edirəm ki, bunlar yalnız 26 yaşından aşağı olan gənclərdir. Onu da qeyd edirəm ki, təşkilatımızın adında gənclər sözü olmasına baxmayaraq biz orada həqiqətən Azərbaycanla bağlı böyük siyasi, ictimai layihələr həyata keçiririk. Məlumat üçün qeyd edirəm ki, 2007-ci ildə Norveçin Menecment İnstitutunda "Azərbaycanın yüksələn iqtisadi investisiya imkanları" mövzusunda biznes-

forum keçirmişik. Forumda Norveçin böyük firmaları, banklar və başqa bir sıra nüfuzlu təşkilatlar iştirak ediblər. Bundan əlavə Norveçin Xarici İşlər institutunda "Azərbaycanın Cənubi Qafqaz geopolitikasında rolu" mövzusunda keçirdiyimiz seminarlarda Norveçdə olan xarici ölkə səfirləri və parlament üzvləri iştirak ediblər. Biz milli bayramlarımızı, xalqımızın yaddaşına yazılmış tarixi faciələri hər il oradakı azəri diaspor təşkilatları ilə həmrəy olaraq yüksək səviyyədə həyata keçiririk. Tədbirlərdə azərbaycanlılarla yanaşı norveçlilər və digər əcnəbilər də iştirak edirlər. Həmçinin NAYO tərəfindən bu il 20 Yanvar və Xocalı faciələri ilə bağlı genişmiqyaslı işlər görülüb. Xocalıya həsr etdiyimiz forumda Norveçin Xarici İşlər Nazirliyinin, Helsinki İnsan Hüquqları Komitəsinin, STATOYL neft şirkətinin nümayəndələri və ölkəmizin İsveçdəki səfiri Rafael İbrahimov da iştirak edib.

- Reallaşdırılması nəzərdə tutulan layihələrdən biri "Virtual Həftə Sonu" məktəb layihəsidir. Siz bu layihənin dünya azərbaycanlıları üçün əhəmiyyətini necə dəyərləndirirsiniz?

- Bu çox vacib bir layihədir, ona görə ki, Norveçdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan dilində akademik təhsil almaq imkanları yoxdur. Ailədə isə onlar ancaq Azərbaycan dilində ünsiyyəti öyrənirlər. Bu baxımdan da xaricdə yaşayan azərbaycanlılar, əsasən də cənubi azərbaycanlılar və gənc nəsilin nümayəndələri olan azərbaycanlıların Azərbaycan dilini akademik səviyyədə bilməsi çox vacibdir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların əksəriyyəti ana dilində yazıb-oxuya bilmirlər, ancaq danışa bilirlər. Bu bizim əsas problemimizdir. Hazırda dünyada internet şəbəkəsi çox yaxşı inkişaf edib və hər kəsin də evində kompyuter var. Onun üçün də "Virtual Həftə Sonu" məktəb layihəsinin yaranması çox önəmlidir. Bir maraqlı faktı da qeyd edim ki, mən Azərbaycana gəlməmişdən əvvəl Norveçdə olan başqa azərbaycanlı təşkilatlarla görüşüm olub ki, onlarla birgə Azərbaycan dili məktəbləri, yəni dərnlər yaradaq və bu dil kurslarında Norveçdə təhsil alan azərbaycanlı tələbələr orada yaşayan azərbaycanlılara dil öyrətsinlər. Əminəm ki, yaxın gələcəkdə bu layihəmiz də gerçəkləşəcək.

- Sizcə, bu gün artıq diaspor təşkilatları təşkilatlanma işini bitirib praktik fəaliyyətə başlayıblar?

- Mən ancaq Norveç haqda danışa bilərəm. Ümumiyyətlə, təşkilatların formatları başqadır. Məsələn, bizim təşkilat qeyd etdiyim kimi, Azərbaycanın müsbət imicini akademik səviyyədə xaricdə təmsil edir. Biz təşkilatlanma mərhələsinə təşkilatımız yaranandan, yəni 2006-cı ildən başlamışıq. Artıq bu mərhələ arxada qalıb. Eyni zamanda Norveçdə olan başqa təşkilatlarla əlaqə saxlayırıq və əməkdaşlıq da edirik. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DİDK) keçirdiyi layihələr çərçivəsində Azərbaycana tez-tez dəvət olunuram. Bu zaman çox gözəl imkanlar yaranır ki, başqa ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı təşkilatlarla ünsiyyət quraq və tanış olaq. Ötən ilin yayında Norveçdə konsert təşkil etdiyimiz zaman İsveç və Danimarkadan olan Azərbaycan təşkilatları da bizə qatılmışdı və orada olan azərbaycanlılar konsertə gəlmişdilər. Gələcək layihələrimizin birində Norveçə Estoniyada fəaliyyət göstərən istedadlı sənətkar Rauf Avşarovun rəhbəri olduğu Kukla Teatrını dəvət edəcəyik. Eyni zamanda Norveçdə azərbaycanlıların radiosu var və həftədə iki dəfə efirə çıxır. DİDK ilə əlaqələrimiz yaxşıdır. Komitə metodiki cəhətdən bizi istiqamətləndirməkdə yardımçı olur. Eyni zamanda bir sıra layihələrdə iştirakımıza imkan yaradır.

- Xarici ölkələrdə Azərbaycanla bağlı kitablar azdır. Bu sizə orada ölkəmizlə bağlı materiallar əldə etməkdə problem yaradırmı?

- Bu gün Azərbaycanla bağlı xarici ölkə kitabxanalarında kitablar azlıq təşkil edir. Çox istərdim ki, ölkəmiz haqqında Avropa düşüncəsinə uyğun olan elmi və tarixi kitablar yazılsın. Biz də onları imkanımız daxilində çalışdığımız xarici ölkələrdə kitabxanalar və insanlar arasında yayaq. Onu da qeyd edirəm ki, artıq təşkilatımızda belə bir ənənə formalaşmış ki, keçirdiyimiz sərgilərdə, tədbirlərdə Azərbaycanla bağlı kitab, jurnal, broşürləri tədbirə gələn norveçlilərə və əcnəbilərə hədiyyə edirik. Bizə əsasən dediyim istiqamətdə materiallar, kitablar Heydər Əliyev Fondu və DİDK tərəfindən verilir, eyni zamanda Norveçə gələn azərbaycanlı elm adamları ilə görüşəndə hədiyyə edirlər.

Erməni təbliğat məşum Norveçdə bir o qədər də geniş vüsət ala bilməyib. Norveçin müstəqil mətbuatında yazılanlar dövlətin, hökumətin mövqeyinin göstəricisi hesab oluna bilməz. Amma Norveçdə hər hansı mətbu orqanda Azərbaycan əleyhinə çox ciddi təhriflərə yol verilmiş yazıya rast gəlməmişəm. Norveç və Azərbaycan dost ölkələrdir. Eyni zamanda biz Norveç azərbaycanlıları olaraq Norveçdə Azərbaycanla bağlı informasiya boşluğunu doldurmaq üçün əlimizdən gələni əsirgəmirik. Çox hallarda ölkəmizə aid olan məlumatları cəmiyyətə NAYO ötürdüyü üçün çevrəmizdəki insanların Azərbaycan realıqları haqqında ətraflı və dolğun bilgiləri var. Bu da erməni təbliğat və təxribatının qarşısını alır. İndiyədək Norveçdə hər hansı bir nəşrdə ermənilərin Dağlıq Qarabağı Ermənistanın tərkib hissəsi kimi göstərməsi faktı ilə qarşılaşmamışam. Ancaq təbii ki, bu kimi təxribatlardan Norveç mətbuatı da sığortalanmayıb. Mütəmadi olaraq mətbuatı izləyirik, belə halla rastlaşsaq, lazımı tədbirlər görəcəyik.

- Norveçliləri Azərbaycanla bağlı maraqlandıran təərəflər hansılardır?

- Yeni müstəqillik qazanmış dövlət kimi ümumilikdə Azərbaycan Norveç cəmiyyəti üçün yenidir və maraqlıdır. Eyni zamanda Azərbaycanda Norveçin böyük iqtisadi maraqları var. Hazırda bir sıra Norveç şirkətləri Azərbaycanda çalışır. Bu səbəbdən də Azərbaycanda cərəyan edən bir sıra siyasi-ictimai hadisələr Norveç mətbuatında işıqlandırılır. Elə bu da səbəb olur ki, norveçli tələbələr Azərbaycana gəlmək istəyirlər. Biz də imkan yaradıraq ki, qeyri-azərbaycanlılar ölkəmizə gəlsinlər və Azərbaycan haqqında ətraflı öyrənsinlər. Məsələn, bizim təşkilatın təşəbbüsü ilə polşalı fotoqraf xanım və bir norveçli jurnalist Azərbaycana gəlmişdi. Fotoqraf Azərbaycan haqqında maraqlı sərgi təşkil edib, jurnalist xanım məqalələrini Norveç mətbuatında dərc edib. Bu cür layihələr səbəb olur ki, Norveçdə Azərbaycanı tanıyır və sevirlər. Norveçlilərin ölkəmizdə daha çox sevdiyi tarixi məkanlar "YanarDağ" və "Qobustan" Tarixi-Memarlıq qoruğudur.

- Qarşıda hansı yeni planlarınız var?

- Bu il də ənənəvi olaraq Norveçdə 1947-ci ildən fəaliyyət göstərən "Beynəlxalq Yay Məktəbi"nə qatılmışıq. 2005-ci ildən bu ilədək NAYO xüsusi bir layihə ilə "Beynəlxalq Yay Məktəbi"ndə Azərbaycanı təmsil edir: "Bu layihə çərçivəsində dünyanın 100-dən artıq ölkəsindən 650-yə yaxın gənc bir araya toplanıb. Gələcəyin tanınmış liderləri olacaq gənclərlə indidən əlaqələr qurmaq fikrindəyik. Orada festival keçirməyi, Azərbaycan mədəniyyətini, ənənələrini, tarixini dünya kontingentinə yüksək səviyyədə təqdim etməyi düşünürük. Bu il həmçinin Osloda böyük sərgi layihəsi, həmçinin 18 Oktyabr Müstəqillik Günü ilə bağlı böyük

bir tədbir təşkil etməyi planlaşdırırıq. Sentyabr-oktyabr ayında parlamentlər səviyyəsində seminarın, eləcə də bu yaxınlarda Skandinaviya ölkələrində azərbaycanlı gənclərin forumunun hazırlıqları ilə məşğuluq. Qarşıda hələ həyata keçiriləcək çoxlu layihələr var. Zamanla bütün bu işlərin öhdəsindən gələcəyimizə inanıram. Skandinaviya ölkələrində yaşayan azərbaycanlı gənclərlə əlaqə saxlayandan sonra qərara gəldik ki, NAYO-nun təcrübəsini başqa Skandinaviya ölkələrində də tətbiq edək. Hazırda Skandinaviya ölkələrində yaşayan azərbaycanlı gənclərin forumuna hazırlaşırıq və əminəm ki, bu, maraqlı bir layihə olacaq.

Hazırda NAYO-nun yenilənmiş saytının tamamlanma işləri ilə məşğuluq. Bu çox vacib və böyük layihədir. internet səhifəsinin texniki hissəsi "İrəli" gənclər təşkilatının maliyyə dəstəyi ilə hazırlanıb. Layihənin ilkin mərhələsini sentyabrın 1-də bitirmək və səhifəni internetə yükləmək istəyirik. NAYO-nun yeni saytını həm Azərbaycan, həm də Norveç haqqında məlumat mərkəzi etmək istəyirik.

Bu layihədə məqsədimiz iki ölkəyə dair siyasi, mədəni, elmi, iqtisadi və digər sahələrdə informasiya bazası rolunu oynamaq və iki ölkə arasında dostluğa, əməkdaşlığa dəstək verməkdir.

Düşünürük ki, ən qısa zamanda sayt Azərbaycan haqqında elmi iş yazan, tədqiqat apararı hər bir insan üçün uyğun və lazımi internet səhifəsi olacaq. İnternet səhifəmizdə xüsusən Qarabağ münaqişəsi, erməni vəhşilikləri və onların törətdikləri fəsadlar haqqında dünya ictimaiyyətini məlumatlandırmaq istəyirik. Yenilənmiş internet səhifəsində mədəniyyət, turizm, gənclər, siyasət, tarix, coğrafiya, iqtisadiyyat, təhsil, Qarabağ münaqişəsi və sair bölmələr olacaq. Səhifədə eyni zamanda konsulluq xidmətləri, sərğilər, iki ölkə arasında ikitərəfli əlaqələr haqqında və digər rəsmi bölmələr yerləşdiriləcək. Bir sözlə, yeni səhifə azərbaycanlılar üçün Norveç haqqında ən geniş məlumat olan səhifə, norveçlilər üçün isə Azərbaycan haqqında dolğun məlumat mərkəzi olacaq. İlkin mərhələdə səhifəni Azərbaycan dilində hazırlayıb sonra Norveç və ingilis dillərinə tərcümə edəcəyik. Buna səbəb informasiyanın Azərbaycan dilində daha çox olmasıdır. Xüsusən də qeyd etməliyəm ki, ingilis və Norveç dilindəki səhifələr Avropa auditoriyası və psixologiyasına uyğun hazırlanacaq.

Palitra.-2010.-3 avqust.-№.82.-№.6.

«Diasporumuzun güclü olması üçün sistemli işləmək lazımdır»

Tomris Azəri: “Adını diaspor qoyan üzdənirəq insanlar işimizi pozurlar”

Dünyanın hegemon dövləti olan ABŞ-da diaspor təşkilatlarımız fəaliyyət göstərir. Onların arasında Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyəti öz fəallığı ilə seçilir. Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin digərlərindən fərqi həm də ondadır ki, onun yaranması çoxillik tarixə malikdir. Cəmiyyətin hazırkı sədri Tomris Azəri ilə söhbətimiz Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti haqqında bu və ya digər məsələlərlə bağlıdır:

- Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyəti ötən əsrin 50-ci illərində yaranıb. Bu cəmiyyəti Amerikaya gələn ata-babalarımız yaradıb. Onların bu cəmiyyəti yaratmaqda məqsədləri Amerikada doğulub-böyüyən gələcək nəsillərə Azərbaycan dilini, tarixini, mədəniyyətini öyrətmək olub. Öz hesablarına cəmiyyət üçün bina alıb onun üzərinə vətənimizin bayrağını asıblar. Bizlərin hər biri o bayrağın altında böyüyüb. 1957-ci ildə Azərbaycanın milli bayrağı olmadığı halda biz buradakı amerikalılara xəritədə Azərbaycanı göstərirdik. Məktəblərdə vətənimizin tarixini öyrənir, milli rəqslərimizi oynayırdıq. Bizim üçün Azərbaycan var idi. Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətini quran ata-babalarımız yalnız bunu istəyirdi. Onların övladları, nəvələri Azərbaycanı Amerikada yaşatsınlar.

- Tomris xanım, məlumdur ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk sənaye maqnatları sizin babalarınız olublar. Bu faktorun özü Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin yaranmasında nə kimi rol oynayıb?

- Mənim ata-babalarım üçün Azərbaycandan gözəl məmləkət, azərbaycanlılardan yaxşı insan yox idi. Onlar bu yurd sevgisini, vətənpərvərliyi bizə də öyrətdilər. Amerikada məskunlaşsalar da, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparmaqda davam edirdilər. Babam davamlı olaraq Amerikada yaşayan azərbaycanlıları cəmiyyətə toplamağı, onlarla söhbət etməyi xoşlayırdı. Onlar bildirirdilər ki, ölkəmiz nə vaxtsa öz müstəqilliyini əldə edəcək və ona görə də bizi vətənpərvər ruhda böyüdərk həmin günlərə hazırlayırdılar.

- İndi isə belə bir missiya sizin üzərinizə düşüb. Müasir dövrdə Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin fəaliyyəti sizi qane edirmi?

- Cəmiyyətin ilk qurulduğu günlərdə ata-babalarımız çox iş görüblər və istədiklərinə də nail olublar. 1991-ci ildə Azərbaycan yenidən öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra diasporumuzun fəaliyyətinin genişləndirilməsi istiqamətində gördüyümüz işlər çoxdur. Lakin mən bunlarla qane olmuram. Çünki Amerika xalqı hələ də həqiqətləri bilmir. Bu ölkənin qanunvericiliyi bizim tərəfimizdə deyil. Onlar hələ də Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətləri təfərrüatı ilə bilmirlər. Əksinə, düşmənlərimizin bu istiqamətdə uydurduqları yalanlara daha çox inanırlar. Bütün bunları özlüyümdə düşündükdən, müqayisə etdikdən sonra bu qənaətə gəlirəm ki, demək, biz hələ yaxşı işləmirik.

- Necə düşünürsünüz, əvvəlki illərə nisbətən cəmiyyətin fəaliyyətində hansı irəliləyişlər var?

- Əgər Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin fəaliyyətini əvvəlki illərlə müqayisə etsək, görürük ki, ideyalarımızda dəyişiklik var. Amma deyə bilərəm ki, ötən illərə nisbətən güclənmişik. Diaspor təşkilatlarının birləşməsi, onların gücləndirilməsi ideyası ilk dəfə 2001-ci ildə keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayında ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən ortaya qoyuldu. Onun bu istiqamətdə çıxışı bütün dünya azərbaycanlıları kimi mənə də çox həyəcanlandırdı. Dahi rəhbərin belə bir çıxışı bizlərə böyük ümid və stimül vermiş oldu. İndi isə belə bir dəstəyi bizə prezidentimiz İlham Əliyev verir. İki il öncə Nyu-York şəhərində 50 illik yubileyimizi qeyd etdik. Bunun üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bizə çox böyük dəstək verdi. Diasporumuz gündən-günə güclənir, gördüyümüz işlər az deyil. Lakin buna baxmayaraq, həll olunmayan problemlərimiz də var. İllər keçdikcə bizi birləşdirməyə çalışanlarla yanaşı, bölmək istəyənlər də tapılırdı. Təəssüf ki, bunlar azərbaycanlılar idilər və belə insanlar öz mənafeələrini düşünərək bu addımları atırdılar. Amerikada gənclərimizə sahib çıxacaq heç kimimiz yoxdur. Bizim öz binamız və məscidimiz olsa da, görəcəyimiz işlər üçün vəsaitimiz yoxdur. Buna görə də bir yerə yığışib toplantılar keçirə bilmirik. Əgər yerimiz yaxşı olsa, gənclər yığışar, işimizi davam etdirərlər. ABŞ böyük dövlətdir. Onun hər ştatında, hər şəhərində diasporumuzun fəaliyyət göstərməsi üçün məkan olmalıdır ki, azərbaycanlılar da yığışib müxtəlif tədbirlər keçirə bilsinlər. Digər tərəfdən, Amerikanın ən böyük muzeylərindən olan Amerika Təbii Tarix Muzeyində və Amerika Tarix Muzeyində Azərbaycanı heç kim tanımır. Qafqaz respublikaları üçün bir yer ayrılıb, orada da yalnız Gürcüstan və Ermənistan təmsil olunur. Şəxsən mən və artıq beş ildir ki, cəmiyyətə üzv olan Erik Yevdayev nə qədər çalışsaq da, bu istiqamətdə bizə heç kim kömək etmir. Çünki adını diaspor qoyan üzdənirəq insanlar işimizi pozurlar. Elə bu səbəbdən Azərbaycan dünyanın ən böyük muzeylərində təmsil olunmur.

- İllər ötdükcə hər bir dövrün özünəməxsus tələbləri yaranır. Bu baxımdan təşkilatlar da öz fəaliyyətlərini həmin dövrün tələblərinə uyğun qururlar. Maraqlıdır, son illər Amerikadakı Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti istiqamətində hansı dəyişikliklər yaranıb?

- Neçə illərdir ki, birlikdə çalışdığım gənclər Amerika azərbaycanlılarının İnternet şəbəkəsini yaradıblar ki, bunu irəliyə doğru addım hesab etmək olar. Bunun vasitəsilə eyni anda Amerika konqresinin bütün üzvlərinə, hakimlərə, prezidentə məktublar göndərmək olar. Bu bizim ən vacib fəaliyyətimizdir. Diaspor üzvlərimiz bu şəbəkə vasitəsilə Amerikadakı prezident seçkiləri zamanı çox fəallıq nümayiş etdirdilər.

- Müsahibələrinizdən birində bildirmisiniz ki, ABŞ-dakı erməni diasporu həqiqətən də hər baxımdan güclüdür. Onların Amerikanın hər bir ştatında nüfuzlu himayədarları, təşkilatları, birlikləri var. Sizcə əks-təbliğata qarşı təbliğat işini gücləndirmək üçün nə etmək lazımdır?

- Güclü olmaq üçün sistemli işləmək lazımdır, vahid əqidəmiş, inancımız olmalıdır. Hər bir erməninin inandığı bir məsələ var ki, o da guya Türkiyədə onların "soyqırımı"na məruz qalmalarıdır. Ermənilər bu istiqamətdə hərəkət edir və ona görə də çox güclüdürlər. Bəs bizim Qarabağ dərdimiz, öz ata-baba yurdundan didərgin düşən qaçqınlarımız? Biz də öz diasporumuzu bu istiqamətdə, bu sistemdə gücləndirməliyik.

- Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin gələcək planları nədən ibarətdir?

- Cəmiyyətimizin bayaq adını çəkdiyim Amerika muzeylərində təmsil olunması uğrunda çalışacağıq. Kaliforniyadakı Amerika Azərbaycan Şurası ilə birlikdə iş fəaliyyəti planlarımız var. Ümumiyyətlə, planlarımız çoxdur. Sağlıq olsun.

- Siz Bakıda keçirilən Azərbaycan qadınlarının üçüncü qurultayında iştirak etmişdiniz. Üstündən vaxt keçsə də, toplantı ilə bağlı fikirlərinizi bilmək maraqlı olardı. Sizcə Azərbaycan qadını cəmiyyətdə öz yeri və nüfuzu baxımından hansı irəliləyişlərə nail ola bilib?

- İlk növbədə belə bir nüfuzlu qurultaya dəvət olunmağım mənə çox böyük qürur verdi. Mən Azərbaycanda qadınların güclü olduğunu bildirdim. Lakin Hicran Hüseynova, Bahar Muradova kimi yüzlərlə fəal xanımları gördükdən, dinlədikdən və onların gördükləri işlərlə tanış olduqdan sonra buna bir daha inandım. Bu, çox vacib toplantı idi və qadınlarımızın bir araya gəlməsindən qürur duyuram. Ölkənin birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva məni hamıdan çox qürurlandırdı. Ümumiyyətlə, Mehriban xanımın şəxsinə bu gün Azərbaycan qadınının kim olduğu, onun hansı qüvvəyə malik olduğu, bütün müsbət dəyərləri özündə cəmlədiyi bütün dünyaya məlumdur. Mehriban Əliyevanın Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, İSESKO və YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri, millət vəkili kimi gördüyü işlər, beynəlxalq miqyasda həyata keçirdiyi xeyirxah tədbirlər onu bütün dünyaya sevdirdi. İnanın ki, xaricdə yaşayan bütün azərbaycanlılar kimi mən də Mehriban xanımla, onun əməlləri ilə böyük qürur duyuram. Həmin qurultayda Leyla xanımın çıxışına hər birimiz heyran olduq. Bir daha əmin olduq ki, Azərbaycan qadınları hər zaman lider olub və öz haqlarına sahib çıxıblar. Bu gün isə biz bunun parlaq nümunəsini görürük.

- Bilirik ki, Amerikada keçirilən son prezident seçkilərində siz böyük fəallıq nümayiş etdirmisiniz. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Amerikada keçirilən son prezident seçkilərində Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin üzvləri, eləcə də Amerika azərbaycanlıları fəallıq nümayiş etdirdilər. Mən özüm də daxil olmaqla prezidentin könüllülər ofisində telefonlarla kampaniyalara qoşulduq. Şəxsən mənim dəstəklədiyim Con Makkeyn qələbə əldə edə bilmədi. Amerikada yaşayan hər bir vətəndaş yeni seçilən prezidentə hörmət etməlidir. Biz də Amerika Azərbaycanlıları tərəfindən o zaman Amerikanın yeni prezidenti Barak Obamaya təbrik məktubu göndərdik. Ümid edirəm ki, Amerika-Azərbaycan münasibətləri yaxşı olacaq. Bu mənada ən vacib olanı Amerikadakı diasporumuzun güclü olmasıdır. Əgər bu ölkədəki Azərbaycan diasporu güclü olsa, ölkələrarası əlaqələr də intensiv olar.

Kaspi.-2010.-11 avqust.-№ 137.-S.8.

"Diaspor təşkilatlarının rəhbərliyinə ictimai nüfuzu olmayan şəxsləri gətirirlər"

Elman Mustafazadə: "Belə olanda biz Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsindən inciyirik, həmin şəxslərə müqavimət göstəririk"

"Elə erməni diasporunun mütəşəkkil fəaliyyətində də bizim günahımız var"

Turqut

Qarabağın Hindarx kəndində 1957-ci ildə doğulan Elman Mustafazadə orta məktəbi Şuşada bitirib. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin məzunudur. 1990-cı ildə Polşaya mühacirət edib. 2000-ci ildən Hollandiyada yaşayır. "Azərbaycan dostları" Cəmiyyətinin rəhbəridir. O deyir ki, qürbətə gedəndən altı ay sonra Polşadakı azərbaycanlılarla birləşib diaspor fəaliyyətilə məşğul olmağa başlayıb: "İlk dəfə Polşada Azərbaycanla bağlı təşkilat yarandı. 1994-cü ildə isə "Azərbaycan dostları" Cəmiyyətini qurduq və bu günə kimi bütün Avropada fəaliyyət göstəririk. Son illər fəaliyyətimiz daha da güclənib.

1995-ci ildə qürbət mətbuatını bərpa etdik, "Xudafərin" jurnalının nəşrinə başladıq. Jurnal Azərbaycan, polyak və ingilis dillərində çıxırdı. Baş redaktoru olduğum 120 səhifəlik bu jurnalda Qarabağ problemindən tutmuş Azərbaycanın mədəniyyətinə, tarixinə dair hər cür materiallar yayımlanırdı. Artıq 21 ildir diaspor işilə məşğulam. Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarının məsələsi qaldırılan bir çox önəmli tədbirlərin təşkilatçılarından olmuşam - Polşada da, Belçikada da, Hollandiyada da, başqa ölkələrdə də. Geriyə baxanda görürəm ki, az iş görməmişik". Onun sözlərinə görə, erməni diasporu daha mütəşəkkil fəaliyyət göstərir. Bunda bizim də günahımız var. Bəzən təşkilat yaradıb şübhəli, heç bir ictimai nüfuzu olmayan adamları irəli çəkirlər. Belə olanda biz Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsindən inciyirik, həmin şəxslərə müqavimət göstəririk. Bu günlərdə komitənin sədri Nazim İbrahimovla görüşdüm. İki saata yaxın təkbətək söhbətimiz oldu. İş varsa, tənqid də olmalıdır. Komitəni ən çox tənqid edənlərdən biri də mənəm. Biz təhqir etmirik, tənqid edirik. Nazim müəllimə iradlarımı bildirdim, nəyə görə Avropanın müxtəlif ölkələrindəki gənclərimizi diaspor fəaliyyətinə qoşmadıklarını soruşdum. O da çox haqlı olaraq mənə dedi ki, nə vaxt siz həmin gəncləri bizə təqdim etdiniz, biz də onları yaxın buraxmadıq? Düzü, duruxub qaldım, çünki komitə o gəncləri tanımaya bilər, onları komitəyə gərək biz tanıdaq. Məsələn, məlum oldu ki, "Azərbaycanın dostları" Cəmiyyətinin Almaniyaya şöbəsinin rəhbəri Fəxrəddin Hacıbəylinin və digər gənclərin Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın Berlindəki çıxışı zamanı işğalçıya necə güclü etirazlar səsləndirməsindən komitənin xəbəri olmayıb. Nazim müəllim dedi ki, tədbirləriniz, gördüyünüz işlər barədə komitəyə məlumat çatdırmırsınız. Düzdür, bizim fəaliyyətimizdə də çatışmazlıqlar var. Amma bütün problemləri məsləhətləşmə, qarşılıqlı dialoq yoluyla həll etmək lazımdır".

Elman Mustafazadə bildirir ki, Hollandiyada bir təşkilat yaratmışdılar və icraçı direktoru da özü idi: "Gənclərimiz, ziyalılarımız birləşib tədbirlər keçirirdik. Bir də gördük ki, bir nəfər dırnaqarası sədr

televiziya çıxıb görülən işlərdən danışır. Bu, əməyimizin yerə vurulmasıydı. Başqalarının gördüyü işləri Avropada heç bir fəaliyyəti olmayan, adı simvolik olaraq orda-burda hallanan insanların adına yazmaq haqsızlıqdır. Sovet dövründə əməkçilər bütün günü günün altında heydən düşənə qədər işləyirdilər, ömrü boyu kolxozda olmayan, sərğilərdə, tədbirlərdə boş-boş danışib özünü göstərən adamı isə sədr seçirdilər. Bax diasporu bu kolxoza döndərmək istəyirdilər. Cahilin birini sədr kimi işlərin başına seçdikdə insanlar buna etiraz edir, işləmək istəmir. Biz qürbətdəyik, iqtidar və müxalifətə bölünsək, diasporumuz olmayacaq. Mənim savaşıma buna görədir. Ziyalılarımızı, savadlı gənclərimizi toplayaraq qüvvəmizi düşməyə qarşı cəmləşdirməliyik. Mən bu fikirlərimi Nazim İbrahimova çatdırdım, o, mənə dəstək verdi. Nazim İbrahimova bildirdim ki, siz bu iradlarımızı qəbul edirsiniz, səsləndirdiyim fikirlərlə razısınız, lakin məsələ fəaliyyətə gələndə bunu başqa insanlara tapşırırsınız. Mən qürbətdə yaşayıram, Azərbaycanda nə vəzifəyə gələnəm, nə də burada yaşamaq fikrim var. Amma mənim vətənim işğal altındadır, mənə göynədən budur. Biz milli maraqlarımızı əsas tutub əl-ələ versək, mübarizə aparsaq, o halda fəaliyyətimiz effektiv olacaq. Qürbətdə iqtidar-müxalifət davası aparmaq olmaz. Elə insanları seçib başımıza gətirirlər ki, onu diasporada heç kim tanımır. Fəaliyyətin düzgün qurulması üçün iş düzgün seçilmiş insanlara tapşırılmalıdır. Biz ətrafımıza hüquqlarını tələb etməyi bacaran, hesabat tələb etmək potensialına sahib gəncləri toplamalıyıq. Heç bir savadlı gənci valideyni vaxtilə müxalifətçi olub deyər diaspordan kənarlaşdırmaq olmaz. Azərbaycan davasını azərbaycanlılar aparmalıdır. Əgər diaspor işlə məşğuluqsa, diqqətimizi sırf bu istiqamətə yönəltməliyik. Şəxsi mənafe unudulmalıdır, milli mənafe önə çıxmalıdır. Diaspor işində komitə bir yandan, diplomatik korpus bir yandan, təcrübəli ziyalılar digər yandan əlaqəli şəkildə əl-ələ verib ağıllı siyasət yürütməlidir. Əsas dərdimiz də Qarabağ olmalıdır. Mən erməni diasporunun liderləri ilə şəxsən tanışam, tədbirlərdə üz-üzə gəlirik. Həmişə bir-birimizlə mücadilədəyik. Əsgər səngərdə top-tüfənglə, biz isə qələmlə, sözlə, məntiqlə savaşıyıq. Ancaq biz hələ çox zəifik. Gərək qüvvəmizi cəmləyib təbliğatımızı gücləndirək

Xalq Cəbhəsi.-2010.-9 sentyabr.-№163.-S.6.

Diasporanın problemləri həllini gözləyir

Abdulla Əmir Haşimi: "Biz təbliğatda müasir informasiya texnologiyalarının istifadəsindən məhrumuq"

Elşar Miraləm: "Xaricdə soydaşlarımız daha çox özünəqapanmış halda yaşayırlar"

Cavid

Azərbaycan diasporasının problemlərinin mövcudluğu bu günün mövzusu olmasa da illərdir ki, həllini tapmır. Bunun isə müxtəlif obyektiv və subyektiv səbəbləri var.

Daha çox isə iqtisadi-maliyyə məsələləri önə çəkilir. Xaricdə fəaliyyət göstərən ermənilərin hər hansı bir Azərbaycana qarşı "uğur"undan sonra Azərbaycan diasporasının zəifliyi gündəmə gətirilir. Düzdür, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına böyük işlər görülsə də etiraf etmək lazımdır ki, həllini gözləyən problemlər uğurlarımızdan daha çoxdur.

Bir neçə ay bundan öncə Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin sədri Tomris Azəri və "Azərbaycan Naminə" Cəmiyyətin sədri Elman Mustafaoğlunun Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsini bəzi maliyyə məsələlərində, diasporlar arasında nifaq salmasına xidmət göstərməsində itihamlaması vəziyyəti daha da gərginləşdirib. Azərbaycan Türk Kültür Dayanış Dərnəyinin sədri Ufuk Kamal Ufuk bildirib ki, Azərbaycan diasporasının ən böyük problemi koordinasiya məsələsindədir. Onun fikrincə xaricdə yaşayan azərbaycanlılar təmsil olunduqları dövlətlərin ictimai-siyasi həyatına nüfuz edə bilmirlər.

Güney Azərbaycan Konqresinin sədri Abdulla Əmir Haşimi (Cavanşir) isə sualımızı cavablandırarkən bildirib ki, Azərbaycan diasporasının yaranması, inkişafı və səmərəli rol oynaması barədə bir sıra işlər görülsə də, bizcə, diasporanın həlledici rol oynamasına gəlib çatmasında maneələr və problemlər öz yerində qalır: "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarımızın təşkilatlanması zəifdir, birliyini təmin etmək həddindən artıq çətinidir. Buna da əsas səbəblər, siyasi-ideoloji fikir ayrılıqları, səliqə fərqlilikləri, fərdi-iqtisadi maraqlar və təbii ki, ən başlıcası xarici qüvvələrin xüsusilə İran və Ermənistan rejimlərinin təxribatları və anti - Azərbaycan fəaliyyətləri və əlbəttə ki, bizim türk mənşəli və islam dinli olduğumuz üçün Avropa və ABŞ tərəfindən dəstəklənməməyimizdir". Abdulla Əmir Haşiminin fikrincə, İran rejimi, təkcə Azərbaycan diasporasına aid təşkilatlar və cəmiyyətləri yox, hətta Azərbaycan ailələrini də dağıtmaq üçün əlindən gələni əsirgəmir. Bu maneələr də, Azərbaycan həqiqətlərinin, mədəni irsinin və qədim tarixinin və xüsusilə Güney Azərbaycanda xalqımızın insani və milli haqq-hüquqlarının tapdalanması barədə və Ermənistan hərbi təcavüzü haqda həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında işimizi fəvqəladə ləngidir, və nəticədə, diasporanın zəif qalmasına gətirib çıxarıb: "Biz, təbliğat işimizdə müasir informasiya texnologiyalarının istifadəsindən məhrumuq və həmin informasiya sahəsində də geri qalmağımız, bizi yaşadığımız ölkələrdə, istər Avropa, istər ABŞ və ya Kanada cəmiyyətlərində inteqrasiyamızın sürətini azaldır və o cəmiyyətlərdə təsiredici rol ala

bilmirik. Misal olaraq, nə Avropa, nə ABŞ, nə də Kanadada, ostan və bələdiyyə səviyyələrində keçirilən seçkilərdə bizdən 1-2 nəfər bizdən tapmaq çətinidir. Əlbəttə ki, bu zəifliyin bir çox səbəbləri var - o cümlədən diaspor fəallarıyla Azərbaycan hökuməti ilə əlaqələrinin çox zəif olması, digər xalqların diaspor təcrübələrindən istifadə edilməməsi, Türk Dünyasında olan fəvqəladə pərakəndəlik və hətta bəzən qarşıdurmalar, mövcud imkanların hədəre getməsi və hətta bu imkanların Azərbaycanın düşmənlərinin ixtiyarına verilməsi, gənclərin vətənpərvərlik ruhiyyəsində yox, fəvqəladə eqoistik, qısqançlıq və vətənə biganəlik duyğusunda olmalarıdır". Abdulla Əmir Haşiminin fikrincə, Azərbaycan dövlət orqanları arasında əməkdaşlığın zəifliyi də diasporanın güclənməsinə maneə yaradır: "Demirik ki, Xarici İşlər Nazirliyi ilə xaricdəki təşkilatlar arasında əlaqələr yoxdur və yaxud Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi xaricdə fəaliyyət aparmır, yox. Ancaq bu fəaliyyətlərin nəticəsi statistikaya baxanda bizi razı salmır. Buna nümunə, Azərbaycandan kənarında, Azərbaycan məktəblərinin sayının azalmasını və yaxud xarici ölkələrdə yeni məktəblərin açılmamasını götürmək olar. Bu gün, Güney Azərbaycanda 35 milyonluq insanımızın bir dənə belə Azərbaycan türkcəsində məktəbinə rast gələ bilmirik. Əlbəttə ki, biz, Güney Azərbaycan məsələsini diaspora məsələsi ilə qatmırıq, çünki həmin o 35 milyon azərbaycanlı öz tarixi torpaqlarında və vətənlərində yaşayırlar - haqsız və hüquqsuz. Orada Güney Azərbaycan Milli Hərəkatının mücadiləsi gedir və ümid ki, inqilab ilə və ya radikal reformlar əsasında öz milli-müstəqillik və insani haqlarımıza nail olaq. Təbii ki burda da diasporanın xüsusi və geniş dəstəyinə ehtiyacımız var".

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin informasiya və analitika bölməsinin rəhbəri Elşad Miraləm yuxarıda sadalanan bəzi problemlərin mövcudluğunu təsdiqləyib. Onun sözlərinə görə, cəmiyyətə inteqrasiya problemi mövcuddur və soydaşlarımız yaşadıkları ölkənin ictimai-siyasi həyatında kifayət qədər fəallıq nümayiş etdirmirlər: "Bir çox ölkələrdə Azərbaycan diaspor təşkilatlarının ideya və layihələrini həyata keçirməsində maliyyə problemləri də yaşanır. Bunu təkcə bizə yox, elə türk diasporasına da şamil etmək olar. Amma soydaşlarımız bu problemin aradan qaldırılmasına cəhd göstərirlər". Elşad Miraləmin fikrincə,

xaricdə soydaşlarımız daha çox özünəqapanmış halda yaşayırlar. Təmsil olunduqları dövlətin dilini, mədəniyyətini, adət-ənənəsini öyrənməkdə, QHT və dövlət strukturları, KİV-lə əlaqələr qurmaq məsələsində çox zəifdirlər. Azərbaycan diaspor təşkilatları arasında koordinasiyanın olmaması məsələsinə gəldikdə isə Elşad Miraləm dedi ki, bu işdə bir sıra uğurlara imza atılıb: "Azərbaycan Türk Diasporları Təşkilatının Koordinasiya Şurası, Avropa Azərbaycanlıları Konqresi və Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresi yaradılıb ki, onlar soydaşlarımızın bu istiqamətdəki fəaliyyətlərini koordinasiya edirlər". Komitə rəsmisinin sözlərinə görə, bütün diaspor təşkilatları azərbaycançılıq mövqeyindən çıxış etsələr də, müəyyən layihələrin həyata keçirilməsində baxışları fərqli ola bilər: "Amma əvvəlki illərə nisbətən Azərbaycan diasporası güclənib, təşkilatlanma işi sürətlənib və bu işdə komitə üzərinə düşən bütün vəzifələri layiqincə həyata keçirir".

Ukraynada yaşayan soydaşlarımız müstəqil Azərbaycanı layiqincə təmsil edirlər

Azər Qardaşlı,

Kiyev şəhəri

Ukrayna - Azərbaycan münasibətləri dərin tarixi köklərə malikdir. Dövlətlərarası siyasi, iqtisadi, mədəni əlaqələrin keyfiyyətli və davamlı inkişafı Ukrayna ilə Azərbaycan arasında tarixi dostluğunu təməlini günü gündən daha da möhkəmləndirir ki, artıq bu münasibətlər strateji tərəfdaşlıq kimi də qiymətləndirilir. Qeyd etmək yerinə düşərdi ki, 1997-ci ilin mart ayında Heydər Əliyevin Ukraynaya rəsmi səfəri iki dövlət arasında əməkdaşlığa yeni təkan vermiş və bu səfər zamanı tərəfdaşlıq münasibətlərinin dərinləşməsi haqqında bəyannamə imzalanıb. Ulu öndər Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü xarici siyasətində də Ukrayna Azərbaycan əməkdaşlığı önəmli yer tutur və bu əməkdaşlıq bu gün də dinamik olaraq inkişaf edir. Təbii ki, dövlətlərarası sıx əməkdaşlıq iki xalq arasında səmimi dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə böyük zəmin yaradıb.

Hazırda Ukraynada 500 mindən artıq azərbaycanlı yaşayır. Bizneslə məşğul olmaqla yanaşı, soydaşlarımız həmçinin Ukraynanın dövlət qurumlarında, hüquq-mühafizə orqanlarında, nüfuzlu səhiyyə və təhsil ocaqlarında da bacarıqlı mütəxəssis kimi tanınaraq fəaliyyət göstərirlər. Bu ölkədə soydaşlarımız özlərini rahat, sərbəst, təhlükəsiz, öz doğma yurdlarında olduqları kimi hiss edirlər. Ukrayna xalqı azərbaycanlılara dərin hörmət və ehtiramla yanaşır. Təbii ki, bu da səbəbsiz deyil. İllər boyu bu ölkədə yaşayan azərbaycanlılar öz milli mədəniyyətləri, bilik və bacarıqları, səmimi münasibətləri ilə Ukrayna xalqında Azərbaycan və azərbaycanlılar haqqında müsbət rəy formalaşdırmağa nail olublar. Təkcə Kiyev şəhərində deyil, o cümlədən ölkənin digər vilayətlərində də azərbaycanlıların cəmiyyətləri, ictimai təşkilatları, mətbu orqanları fəaliyyət göstərir. Ümumiyyətlə Ukraynada azərbaycanlıların təşkilatlanma məsələsi, Azərbaycan diasporunun formalaşması başqa ölkələrlə müqayisədə çox böyük sürətlə həyata keçir.

Ukraynalılar azərbaycanlıların milli adət-ənənələrinə, musiqisinə, tarixinə, mədəniyyətinə yaxşı bələddirlər. Ukraynada Azərbaycanın mətbəx mədəniyyəti festivalının keçirilməsi və Ukrayna dilində "Kulina" jurnalının nəşri, dahi Azərbaycan şairi Səməd Vurğunun, ölməz bəstəkar Qara Qarayevin və digər görkəmli şəxsiyyətlərin yubiley gecələrinin keçirilməsi, Azərbaycanın tanınmış mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin iştirakı ilə təşkil olunan gecələr, "Azərbaycan xalq nağılları" toplusunun Ukrayna dilinə tərcüməsi və kitab şəklində nəşri bir daha Ukrayna xalqında

Azərbaycanın milli mənəvi dəyərləri haqqında dolğun və mükəmməl anlayış yaratmışdır. Azərbaycan muğamını Ukrayna səhnələrində heyranlıqla dinləyən dost xalqın nümayəndələri milli musiqimizi sirli-sehrli əfsanəyə bənzədirlər. Azərbaycanın elə bir bayramı yoxdur ki, həmin əlamətdar gün Ukraynada təntənəli şəkildə qeyd olunmasın. Belə tədbirlərdə Ukrayna ictimaiyyətinin, ziyalılarının, mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin, dövlət qurumları nümayəndələrinin iştirakı ənənə şəklini alıb. Milli bayramımız Novruz isə Ukraynada sanki iki xalqın bayramı kimi daha təntənəli şəkildə qeyd olunur.

Qan yaddaşımız olan 20 Yanvar faciəsi, 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımını günü, Xocalı soyqırımını ilə bağlı tədbirlər isə Ukraynada daha geniş auditoriyalarda keçirilir. Belə tədbirlər Azərbaycan həqiqətlərini Ukrayna xalqına olduğu kimi çatdırılmağına xidmət edir.

Ukraynada Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin yaranması da bu ölkədə yaşayan azərbaycanlılar üçün əlamətdar bir hadisədir. Böyük bir quruma çevrilən konqres Kiyevlə yanaşı ölkənin 27 regionunu əhatə edir. Azərbaycanı tanıtmayı, Azərbaycan tarixini təbliğ etməyi, Qarabağ həqiqətlərini Ukrayna xalqına çatdırmağı öz qarşısında başlıca vəzifə kimi qoyan konqres bu istiqamətdə ardıcıl olaraq tədbirlər həyata keçirir. Konqresin fəaliyyəti nəticəsində bazar günləri fəaliyyət göstərən Azərbaycan məktəbləri açılmış, mətbu orqanlar təsis olunmuş, "Azərbaycan" ansambli yaradılmışdır. Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresi Ukraynanın ictimai həyatında da fəallıq göstərir. Qarşılıqlı əlaqələr iki dost xalq arasındakı münasibətlərin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir. Konqresin Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycanın Ukraynadakı səfirliyi ilə sıx əlaqələri var. Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinə İlqar Abbasov rəhbərlik edir. O, təkcə azərbaycanlılar arasında deyil, ukraynalılar arasında da öz bacarığı, işgüzarlığı, ziyalılığı ilə böyük nüfuza malikdir. Məhz, onun gərgin əməyi nəticəsində konqresin fəaliyyəti günü-gündən genişlənir, inkişaf edir. İlqar Abbasov həm də Ukrayna-Azərbaycan dostluğu Beynəlxalq Fondunun prezidentidir.

Ukrayna - Azərbaycan dostluğunun inkişafına və daha da möhkəmlənməsinə 2008-ci il-dən Ukraynada fəaliyyət göstərən "Ukrayna-Azərbaycan dostluğu" Beynəlxalq Xeyriyyə Fondu böyük töhfələr verir. Fondun əsas məqsədi Ukrayna və Azərbaycan mədəni əlaqələrinin inkişafı ilə bağlı layihələrin hazırlanmasından, elmin, təhsilin inkişafına dəstək verməkdən, aztəminatlı insanlara kömək etməkdən, sağlam həyat tərzi, idman və bədən tərbiyəsi, ekologiya, turizmlə bağlı mədəni kütləvi tədbirlərin həyata keçirilməsindən, Azərbaycan diasporasının üzvlərinə maddi və mənəvi yardım göstərməkdən ibarətdir. Fond qısa müddət ərzində bir sıra layihələrin gerçəkləşməsinə nail olub. Kiyev şəhərində Ukrayna Azərbaycan dostluğu gecəsinin keçirilməsi, Azərbaycan kinomatoqrafları tərəfindən çəkilmiş "Əlvida, cənub şəhəri!" filminin Ukraynada geniş təqdimatı və nümayişi, GUAM ölkələri yazıçılarının görüşünün təşkili, ümummilli lider Heydər Əliyevə və müasir Azərbaycan ədəbiyyatına həsr olunmuş "Kiyevskaya Rus" jurnalının iki xüsusi buraxılışının işıq üzü görməsi, təhsil ocaqlarında xeyriyyə aksiyalarının keçirilməsi fondun gördüyü işlərin siyahısının yalnız bir hissəsidir. İlqar Abbasovun təsisçisi olduğu "Polissiya" şirkəti isə Ukrayna, Azərbaycan və Rusiya mətbəxinə aid 120 çeşiddə dondurulmuş yarımfabrikat istehsal edir. Yük-sək keyfiyyət, əvəzolunmaz dad, sərfəli qiymət prinsipi əsasında tam gücü ilə işləyən şirkətin məhsullarına ukraynalılar yaxşı bələddirlər. 5000 nəfər işçisi olan şirkət 30-dan artıq medala, 20 dəfə Qran Priyə, ölkənin "100 ən yaxşı müəssisəsi" və "100 ən yaxşı məhsulu" mükafatlarına layiq görülüb. Ancaq yerli əhali "Polissiya" şirkətini təkcə keyfiyyətli məhsulları ilə deyil, həm də xeyriyyəçi şirkət kimi tanıyır və alqışlayır. İlqar Abbasovun rəhbərliyi ilə şirkətin Ukrayna məktəblərində, uşaq evlərində, idman klublarında keçirdiyi aksiyalar ənənə şəklini alıb. Bütün varlığı ilə Vətənə bağlı olan, azərbaycançılıq prinsipinə yüksək dəyər verən və hədsiz sədaqət göstərən İlqar Abbasov o azərbaycanlılardandır ki, nə vaxtsa Ukraynada yaşayan soydaşlarımıza "bazar alverçiləri" deyənlərin fikrində köklü dəyişiklik etməyi bacarıb, bacarıqlı iş adamı, xeyriyyəçi, ziyalı kimi əsl azərbaycanlının kim və necə olduğunu sübut edib.

Bu gün Ukraynada yaşayan hər bir soydaşımız qürur hissi keçirir ki, bu ölkədə ulu öndər Heydər Əliyevin, akademik Zərifə xanım Əliyevanın, Azərbaycanın xalq şairi Səməd Vurğunun abidələri ucalır. Ukraynalıların Azərbaycana qarşı belə doğma münasibətini həmvətənlərimiz olduqca yüksək qiymətləndirir.

Ukraynada yaşayan soydaşlarımızın fəaliyyətini təbii ki, bir qəzet yazısında əks etdirmək mümkün deyil. Ancaq sonda, Ukraynada yaşayan bir azərbaycanlı kimi qeyd etmək istədim ki, bu ölkədə yaşayan həmvətənlərimiz böyük Vətən sevgisi ilə müstəqil Azərbaycanımızı dost Ukrayna xalqına layiqincə tanıdır.

525-ci qəzet.-2010.-29 sentyabr.-№.177.-S.2.

"DAK-ın qurultayı Almaniyada olacaq"

Əjdər Tağızadə: "Tehran rejimi azərbaycanlıları təzyiq altında saxlayır"

"Güney məsələsi yenə də diqqət mərkəzində olacaq"

Firdovsi

Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin XI qurultayının sentyabrın 18-19-da Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçirilməsi nəzərdə tutulsa da, tədbir planlaşdırılan zamanda gerçəkləşmədi. Buna səbəb kimi DAK rəhbərliyində təmsil olunan şəxslərin Milli Məclisə keçirilən seçkilərdə iştirakı göstərilir. Verilən məlumatlara görə, qurultayın Almaniyanın Bonn şəhərində dekabrın birinci üngünlüyündə keçirilməsi planlaşdırılır.

DAK qurultaya necə hazırlaşır? Həm bu məsələ, həm də İranda hazırkı durumla bağlı DAK Daimi Şurasının sədri Əjdər Tağızadənin fikirlərini öyrəndik. Müsahibimiz əvvəlcə Güneylə, irandakı vəziyyətlə bağlı mənzərənin qısa icmalını verdi.

- İran parlamentində 177 nəfər, vaxtilə Əhmədişadın öz yanındakılar demək olar ki, indi başqa mövqə sərgiləyirlər. Onlar artıq deyirlər ki, Əhmədişad özbaşınalıq edir. Aparıcı millət vəkillərindən olan Məhəmməd Rza Bahinər və digər tanınmış millət vəkilləri bildiriblər ki, prezidenti Məclisdə sorğu-sual etmək lazımdır. Görünür, Əhmədişadın dəstəsi irəlilədikcə hətta Ayətulla Xamneyinin də marağı ona yavaş-yavaş azalır.

Sonuncu dəfə Məclisin iclasında Əhmədişadın səhvlərini sıraladılar. Bildirdilər ki, hazırkı prezident indiki rəhbər olan Ayətulla Xamneyini tənqid edib, qanunları pozub. Bunu qabaq deməzdilər.

- ABŞ-ın dövlət katibi Hillari Klinton bildirdi ki, İranda ali ruhani təbəqəni dəyişmək lazımdır. Bildirdi ki, Əhmədişadı ruhanilər yıxacaq. Yəni dövlət katibi nisbətən loyallı ruhaniləri nəzərdə tuturdu. Varmı İranda belə təbəqə?

- Bəli, var. Ümumiyyətlə, ABŞ dövlətinin rəsmi bəyanatında da İran adlanan yerdə ancaq bir millətin olması göstərilir. Orda bir millət yoxdur. Bəlkə bu da biz Azərbaycan türklərinin az işlədiklərinə görədir ki, onlar hələ bu cür dərk edirlər. Biz Amerikada konqresdə, Dövlət Departamentində olmuşuq. Orda bunları başa salmaq lazımdır ki, İran adlanan yerdə təkcə fars toplumu deyil, başqa millətlər də var. Çoxluğu da türklər təşkil edir. Amerika maraqlıdır ki, burda bir hakimiyyət ötürməsi olsun.

- Dediklərinizdən məlum olur ki, İranın hakimiyyət dairələrində bir ziddiyyət mövcuddur. Yaranmış fikir ayrılıqları, sizcə, hakimiyyət çevrilişi üçün yetərlidirmi?

- Əhmədişad Nyu-Yorka gedən vaxtı bildirdi ki, işin başında duran prezidentdir, əsas odur, o qərar verir. Xomeyni isə vaxtında demişdi ki, məsələlərin başında Məclis durur. İndi də Əhmədişad deyir ki, mən nə desəm, odur. Getdi Nyu-Yorka, elə bildi ki, yaddan çıxacaq, amma çıxmadı. Bundan sonra mühafizəkar qanad hərəkətə gəldi ki, biz bunu sorğu-suala çəkəcəyik.

Yəni hakimiyyətin əsas qanadının içində dava gedir. Hakimiyyətin içində olan əsas qanadlar da o birisilərə, Yaşillara qarşı vuruşurlar. Ziddiyyətlər artıq açıq müstəviyə çıxıb.

- İran hökuməti vurğulayır ki, onlara qarşı tətbiq edilən sanksiyalar nəticəsizdir. İqtisadiyyatda heç bir büdrəmə yoxdur. Nə dərəcədə səmimi açıqlamadır bunlar?

- İran adlanan yerdə yalançı iqtisadiyyat hökm sürür. İnflyasiya güclüdür, işsizlik çoxalıb. Gənclik işsizdir. Bununla bərabər sanksiyalar İran adlanan yerin belini qırmaqdadır. Xaricdəki bankları bağlandıqca, aparıcı adamların adları qara siyahıya düşdükcə vəziyyət gərginləşir. Almaniyanın polad zavodları İran adlanan yerə polad satışını dayandırdılar. Son zamanlar Tehran deyirdi ki, silahla savaşa dönməyi bitib, indi biz yumşaq savaşa hazırlanmalıyıq. Milyonlarla insanı buna hazırlayırdılar. Hətta bizim, DAK-ın saytını "vurdular". Hələ indiyə kimi düzəldə bilmirik. Çox saytları, informasiya sistemlərini sıradan çıxardılar. Amma son günlər hansı dövlətdisə, güclü pulu olan bir kompaniyadırsa, elə bir virus buraxıb ki, birbaşa gedir, İranda ki nüvə silahı ilə məşğul olan böyük zavodların kompyuterinə və bütün informasiyaları çəkir. Bunu təkcə Fransa, İngiltərə, Almaniya, Amerika və Yaponiya edə bilər. Tehran rejimi hələ çıxıb deyir ki, onların sistemində heç bir dəyişiklik baş verməyib. Amma yavaş-yavaş ağızlarından qaçırlar ki, həmin virus kompyuter sisteminin bir hissəsini sıradan çıxarıb. Tehran rejimi istəyirdi ki, bilgisayar savaqları göstərə ki, bu istiqamətdə güclüdürlər. Amma gördülər ki, bu sahədə də bacara bilməzlər.

- İran prezidenti Əhmədinejadın Amerikaya səfərindən sonra vəziyyət necə dəyişib?

- Amerika torpağında, Birləşmiş Təşkilatın iclasında birbaşa Barak Obamanın üzünə demək ki, 11 sentyabrda binaları yəhudilərlə birlikdə özünüz partlatmışınız, bununla BMT-dəki yollarını da bağladılar. İranda ki bəzi adamlar deyirlər ki, Əhmədinejad yaxşı gedib danışır. Amma ağıllı adamlar deyirlər ki, bunun ağılı yoxdur, gedib ağılına nə gəlersə, danışır. Belə olub ki, Çin də artıq İrana qarşı fərqli mövqedən çıxış edir.

Rusiya prezidenti də sanksiyalara qoşuldu. Yəni rejimin iki yaxın dostu Rusiya və Çin də geri çəkildilər. Hansı ki, həmin ölkələrlə İran adlanan yerin böyük ticarət dövriyyələri vardı.

- Xaricdən edilən təzyiqlər və daxili ziddiyyətlər fonunda azərbaycanlı fəalları yaranmış vəziyyətdən yararlanmaq istiqamətində hər hansı səyləri varmı?

- İran adlanan yerdə xarici basqılar artsa da, azərbaycanlılar yenə təzyiq altında saxlanılır. Lakin buna baxmayaraq indi hərəkət üzləri daha mütəşəkkil şəkildə, ağıllı, düşüncəli şəkildə fəaliyyətlərini həyata keçirirlər. Biz bütün dünya ilə təmaslarımızı qurmağa çalışırıq. Cənubi Azərbaycanda yaşayan türklərin rejim tərəfindən hansı məhrumiyətlərə məruz qaldıqlarını tam çılpalığı ilə göstərmək istəyirik. Məsələn xarici ölkələrin parlamentlərində qaldırmağa çalışırıq.

- DAK-ın qurultayında hansı məsələlərin gündəliyə salınacağı gözlənilir?

- Mən DAK-ın Qurultaya Hazırlıq üzrə Təşkilat Komitəsinin sözcüsüyəm. XI qurultayın Almaniyanın Bonn şəhərində dekabrın birinci on günlüyündə keçirilməsi planlaşdırılır. Qurultayda təşkilati məsələlər müzakirə ediləcək. Güney məsələsi diqqət mərkəzində olacaq, Azərbaycan türklərinin birgə fəaliyyəti istiqamətində fikir mübadiləsi aparılacaq.

Qurultay ərəfəsində DAK İran türklərinin haqları ilə bağlı bir sıra tədbirlər də keçirəcək. 11 Dekabr Dünya İnsan Haqları Günü və 12 Dekabr "21 Azər" Hərəkəti ilə bağlı Almaniyada və digər ölkələrdə də tədbirlərimiz olacaq.

- XI qurultayda Qulamrza Səbri Təbrizinin başçılıq etdiyi DAK-la birləşmə məsələsi gündəmə gələ bilərmə?

- Dünyada bir DAK var. O da beynəlxalq təşkilat kimi dünyanın bir çox ölkələrində qeydiyyatdan keçən və bizim təmsil olunduğumuz DAK-dır. Digər DAK adlı təşkilatların rəhbərləri bizim konqresdən çıxıb gedənlərdir. DAK-dan çıxıb bu adda bir təşkilat yaradan hər kəslə sonradan birləşmək adlı sənəd imzalamaq fikrimiz yoxdur. Bütün bu barədə gedən yazılar həqiqətə uyğun deyil.

- Konqresin Azərbaycanda keçirilən parlament seçkilərində iştirakı nədən ibarət olacaq?

- DAK-ın rəhbərliyində təmsil olunan Sabir Rüstəm xanlı və digər şəxslər Milli Məclisə namizədliklərini irəli sürüblər. Biz onları dəstəkləyəcəyik, eyni zamanda milli məfkurədə olan insanlar da bizə müraciət etdikləri təqdirdə dəstəyimizi əsirgəməyəcəyik.

Şərq.-2010.-1 oktyabr.-№.172.-S.10.

Diasporumuz Mətyu Brayzaya dəstək oldu

Onun səfir seçilməsi üçün BƏƏ-də yaşayan Azərbaycan diasporu ABŞ Prezidenti Barak Obamaya müraciət edib

Fuad

İki ilə yaxındır ki, ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi səfirsiz fəaliyyət göstərir. Artıq səfir vəzifəsinə namizəd tapılıb-Mətyu Brayza ABŞ. Amma onun bu vəzifəyə seçilməsi üçün qarşı çıxan qüvvələr də üzə çıxıb. Nəhayət bu gün Mətyu Brayzanın ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri vəzifəsinə namizədliyi məsələsi Senatda müzakirəyə çıxarılacaq. Brayzanın səfir seçilməsinə dəstək olmaq üçün Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində yaşayan Azərbaycan diasporu ABŞ Prezidenti Barak Obamaya müraciət ediblər. Qeyd edək ki, müraciəti bu haqda "Paritet"ə məlumat verən BƏƏ-dəki Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Samir İmanov göndərmişdir. Onun sözlərinə görə B. Obamanın adına yazılan məktubun əslı Ağ Evə, məktubun surəti ABŞ Dövlət Departamenti və Senatına göndərilib.

Müraciətdə ABŞ rəsmilərinin çoxsaylı bəyanatlarında Azərbaycanın ABŞ-ın mühüm müttəfiqi kimi qeyd edildiyi vurğulanır: "Baxmayaraq ki, siz Mətyu Brayzanın namizədliyini Azərbaycana səfir kimi təklif etmişiniz və bu təklif Dövlət Departamenti və Senat üzvlərinin böyük əksəriyyəti tərəfindən dəstəklənib, lakin şəxsi maraqları olan bəzi senatorlar 20 ildən artıq ABŞ-ın xarici diplomatiyasında çalışan bacarıqlı və Qafqaz regionunun problemlərini yaxından tanıyan diplomatın namizədliyinin təsdiqinə əngəl törədirlər. Beləliklə də, Azərbaycan-ABŞ əlaqələrinin daha da sıx əməkdaşlığına mane olurlar".

Məktubda müraciətin İran Körfəzi ölkələrində uzun müddət yaşayan çoxsaylı Azərbaycan diasporu adından edildiyi bildirilir. Eyni zamanda Obamdan xahiş olunur ki, ABŞ xarici diplomatiyasının maraqlarına zidd addım atan, məlum səbəblərdən ermənilərdən asılı olan bir qrup senat üzvlərinə belə hərəkətlərin anti-ABS, anti-demokratik və dünya xalqlarına pis nümunə olmasını onların nəzərinə çatdırsın: "Özünü dünyanın ən demokratik dövləti sayan ABŞ kimi dövlətdə belə halların baş verməsi sizin və xalqınızın başını nəinki uca etmir, əksinə şəxsən sizin və ABŞ-ın nüfuzunu dünya xalqlarının gözündə xeyli aşağı salır. Bu məsələ dünyada yaşayan 50 milyon azərbaycanlılar tərəfindən müxtəlif dövlətlərin ictimai təşkilatlarının rəhbərləri və dövlət rəsmiləri ilə görüşlərində də Dağlıq Qarabağ problemi ilə bərabər müzakirə edilir və Azərbaycana səfirin indiyədək təyin edilməməsinin əsl səbəbləri onlara çatdırılır və təbii ki bu da dövlətinizin nüfuzuna böyük zərbədir".

Diasporumuz müraciətində ABŞ Prezidentinin hüquqi səlahiyyətlərindən istifadə edərək problemin ədalətli həllinə çalışacağına və tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün söylərini əsirəgəməyəcəyinə əmin olduqlarını bildiriblər: "Fürsətdən istifadə edərək sizə gələcək işlərinizdə uğurlar arzulayıram və dünyada ədalətin bərqərar olması üçün ABŞ-ın öz söylərini daha da artıracağına ümid edirəm".

S. İmanov məktubun çox diplomatik tərzdə yazıldığı və heç kəsin təhqir edilmədiyini deyib: “Hər halda bir damla da olsa Prezidentə yazılan məktubumuz səfirin təyinatına dəstək ola bilər”, deyə o əlavə etdi.

Paritet.-2010.-5-6 oktyabr.-№.103.-S.7.

Türklər və azərbaycanlılar erməni diasporuna qarşı çıxacaq lobbi yaratmalıdırlar

Çağrı Erxan: “İki ölkənin cəmiyyətləri arasında da münasibətləri nizama salmaq vacibdir”

Azər Nuriyev

Azərbaycan və Türkiyə münasibətlərində qısamüddətli böhran ötən payız ilk dəfə ölkələr arasında ikitərəfli münasibətlərə baxış haqqında məsələni gündəmə qoyub.

Ankara Universitetinin Avropa Xalqlarını Öyrənmə Mərkəzinin direktoru Çağrı Erxan belə hesab edir: "Böhranın yeganə yaranma səbəbi fəaliyyətlərin kifayət qədər koordinasiya edilməməsidir". Strateji Araşdırmalar Mərkəzində "Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri: gözləntilər və nəticələr" mövzusunda çıxış edən Çağrı Erxanın sözlərinə görə, ölkələr arasında strateji münasibətlər Türkiyə-Azərbaycan ittifaqının yeganə mexanizmində inkişaf etməlidir. "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll edilmədən Türkiyə ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması qeyri-mümkün idi və Ermənistan tərəfi bunu çox gözəl anlayırdı. Lakin mövcud məsələdə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında fəaliyyət kifayət qədər koordinasiyası olmayıb"-deyə o hesab edir. Türkiyəli ekspertin sözlərinə görə, protokol testi Azərbaycana Türkiyə deyil, Rusiya vasitəsilə verilib: "Türkiyənin bu prosesə (Ermənistanla münasibətlərin normallaşması) Azərbaycan torpaqlarının işğalını dayandırmaq məqsədilə başlanmasına baxmayaraq, mövcud protokolla qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq qeyri-mümkün idi və əksinə, bu, vəziyyəti daha da çətinləşdirdi". Ekspert bildirib ki, imzalanmış protokollar Türkiyə ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin pisləşməsinə, Türkiyə Böyük Millət Məclisində vəziyyətin qeyri-sabitliyinə gətirib çıxardı və nəticədə Ermənistan parlamenti özü onu təsdiq etməkdən imtina etdi. Lakin onun sözlərinə görə, protokollar Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərində boşluğun yaranmasına səbəb olub: "Türkiyə ilə Azərbaycan arasında bütün əməkdaşlıq sahələrində sazişlərin imzalanmasına baxmayaraq, bu münasibətlərin Türkiyənin ərəb ölkələri ilə hazırladığı mexanizmlərə oxşar mexanizmini işləyib hazırlamalıyıq". Buna misal olaraq o, Türkiyə ilə bir sıra ərəb ölkələri arasında viza rejiminin ləğvi, həmçinin Türkiyə, Suriya, Livan və İordaniya arasında azad ticarət zonasının yaradılmasını göstərib. Erxan ölkələr arasında münasibətlərin yaxşılaşdırılmasında digər vacib amil kimi xaricdə Azərbaycan və Türkiyə diasporunun əməkdaşlığını hesab edir: "Azərbaycan mənşəli amerikalıların sayı ABŞ-da yaşayan türklərin sayını ötüb. Onların əksəriyyəti İrandan gəlmələrdir. Lakin əsas məsələ kəmiyyətdə deyil, keyfiyyətdədir. Xaricdə yaşayan türklər və azərbaycanlılar erməni diasporuna qarşı çıxacaq lobbi yaratmalıdırlar". Erxan, həmçinin qeyd edib ki, son bir neçə il ərzində ABŞ-ın Senat və Konqresində türk-azərbaycanlı lobbisinin kifayət qədər təsiri hiss olunmayıb və bu səbəbdən ötən yaz ABŞ Konqresi Aşağı Palatasının Xarici əlaqələr komitəsi qondarma erməni soyqırımını tanıyan sənəd qəbul edib: "Yalnız hökumətlərimiz arasında deyil, iki ölkənin cəmiyyətləri arasında da münasibətləri nizama salmaq vacibdir. Buraya mətbuat, universitetlər, beyin mərkəzləri daxildir. Bütün bunlar ümumi vahid strategiyada keçməlidir, yoxsa çox gec olacaq".

Kaspi.-2010.-8 oktyabr.-№.177.-S.4.

Vətəndən uzaqlarda...

Maqadanda Azərbaycan dünyası

"Maqadan" sözü azərbaycanlılara coğrafiya dərslərindən, bir də yaxın tariximizin dəhşətli "1937-ci il" səhifəsindən məlumdur. Qərbi Sibirli Sakit okean sahilləri arasında yerləşən bu diyar çukçaların, evenklərin, koryakların, eskimosların vətəni olsa da, Rusiya imperiyası bu yerləri işğal edib Sakit okeana çıxdıqdan sonra zəngin təbii sərvətlərdən faydalanmaq üçün ərazini ruslarla və digər xalqlarla məskunlaşdırmağa çalışıb. Uzun sürən qışı, 50-60 dərəcə şaxtası gəlmə adamları bu yerlərlə o qədər də bağlamayıb. Çar Rusiyası dövründə daha çox sürgün olunmuşlar və dustaqlar Maqadan quberniyasının qızıl mədənlərində işləməyə məhkum ediliblər. Yaponlar bu prosesi insan sümükləri üstündə məskunlaşma adlandırıblar.

Tahir Aydınoglu

Sovet dövründə bu məskunlaşmanı davam etdirmək, ərazini sovetləşdirmək üçün quberniyada Maqadan şəhəri mərkəz olmaqla vilayət, onun tərkibində isə yerli əhalinin çoxluq təşkil etdiyi Çukot Muxtar Mahalı yaradılıb. Sərt iqlimə, ölkə mərkəzindən 7-8 min kilometr uzaqlığa görə gələn könüllülər daim geri dönmüşlər. Vilayətin və şəhərin inkişafı məcburi gətirilənlərin ağır əməyi, bələli taleyi sayəsində mümkün olmuşdur. Bu barədə rus dissident yazıçısı A. Soljenitsinin "QULAq arxipelaqı" əsərində yazılanlar Maqadanı dünyaya tarixin dəhşətli əzab və ölüm düşərgələrindən biri kimi tanıdıb.

Sovet dövləti özünün əsas qızıl mədənlərinin istismarından əlavə, əhalini bu yerə bağlamaq üçün vilayətdə maşınqayırma, yeyinti, yüngül və emal sənayesi sahələri yaratmış, balıqçılığı və gəmiçiliyi inkişaf etdirmiş, təhsil, elm, mədəni-məişət obyektləri yaratmışdır.

Maqadanda zaman-zaman həbsdə, sürgündə və hərbi xidmətdə olmuş minlərlə soydaşımızın taleyində də bu yerdə keçirdikləri aylar və illər ağır-acılı izlər qoymuşdur. Son illərdə Maqadanda tədqiqatlar aparmış jurnalist Binnət Əsgərov vilayətdə və onun dustaqxanalarında 10500-dən çox soydaşımızın məşəqqətlərə düşər olduğunu aşkar etmişdir. Hətta böyük şair Hüseyn Cavid də əvvəlcə buraya gətirilibmiş. Ona görə də "Maqadan" sözü ötənlərdə xalqımızda həmişə məcburi əməyin hökm sürdüyü, təsiz insanların məhkumluq keçirdiyi, məhv edildiyi, dünyadan uzaq, bütövlükdə, nəhəng bir həbsxana təsiri bağışlayan məkan təsəvvürü yaradıb.

SSRİ dağıldandan, Azərbaycan müstəqillik qazanandan sonra sovet imperiyası ərazisində qalmış 2 milyondan artıq soydaşımızdan Maqadanda qalıb yaşayan varmı? Onların güzəranları necədir? Coğrafi uzaqlıq, yad mühit onları Vətəndən, milli varlığımızdan uzaq salmayıb ki? Bu suallara bu günlərdə bir görüşdə aldığımız cavablar Maqadan barədə bu vaxtadək eşidib-bildiklərimizin artıq keçmişdə qaldığını,

vilayətdə və onun mərkəzində könüllü olaraq yaşayan soydaşlarımızın Azərbaycanla sıx bağlı olduğunu açıqladı.

Bu yaxınlarda Moskva - Bakı təyyarə reysi ilə Vətənə birlikdə uçmuş jurnalist dostumuzla Maqadandakı Azərbaycan və Dağıstan xalqları təmsilçilərinin "Birlik" cəmiyyətinin sədri Mikayıl Səlimovun yol söhbətləri o qədər maraqlı olmuşdu ki, Uzaq Şərqdəki diaspor təşkilatlarımızdan birinin fəaliyyəti barədə oxucularımızı da məlumatlandırmaq üçün həmin qurumun rəhbərini redaksiyamıza dəvət etdik.

Mikayıl Səlimov 1954-cü ildə Xaçmaz rayonunun Üçgün kəndində anadan olub. 1974-cü ildə Bakı Politexnik Texnikumunu bitirib. 1976-cı ildə Başqırdıstanın paytaxtı Ufa şəhərində hərbi xidməti başa çatdırdıqdan sonra komsomol göndərişi ilə Çukotkaya gedib. 1977-ci ildə bu muxtar mahalın daxil olduğu eyniadlı vilayətin mərkəzi Maqadan şəhərinə gəlib. Mədəndə işləməklə yanaşı, buradakı Politexnik İnstitutunun tikinti şöbəsinə daxil olub. Onun Uzaq Şərqə gəlişi xoşluqdan olmasa da, bu yerlərin könüllü məskunlaşması üçün stimulların artdığı (nisbətən rahat təhsil, yüksək məvacib, karyerada yüksəliş, tez mənzil almaq və s.) bir dövrə düşdüyündən Mikayıl da taleyini qorxub-çəkinmədən Maqadanla bağlayıb. II Dünya müharibəsindən sonra yapon cəbhəsindən vilayətə gəlib mədən müdiri olmuş əmisinin bu yerlərdəki xətir-hörməti və himayəsi Mikayılı Maqadana bir az da möhkəm bağlayıb.

İş icraçısı, usta, sahə rəisi vəzifələri ailəsini rahat dolandırmağa imkan verib. İllər keçdikcə şəhərdə nüfuzu da artıb. Yeni gələn azərbaycanlılara arxa-dayaq olub, fəaliyyəti ilə vilayət və şəhər rəhbərliyində mövqeyi artıb. 1989-cu ildə şəhərdə ilk kooperativlərdən birini yaradıb. Sonrakı illərdə yaratdığı "İnveststroy" şirkəti şəhərin həyatında əhəmiyyətli rol oynayır. Bütün bunlar onu, təbii olaraq, vilayətdəki azərbaycanlıların və dağıstanlıların liderinə çevirib. 3 il əvvəl "Birlik" cəmiyyətini təsis edən bir neçə həmyerlimizdən biri olub və tezliklə onun sədri seçilib.

Mikayıl qürbətdə olduğu 36 il müddətində Vətənlə əlaqəsini nəinki kəsməyib, hətta ildən-ilə möhkəmləndirib. Həyat yoldaşını Azərbaycandan seçib aparən həmyerlimiz boya-başa çatdırdığı övladlarını - 1 oğlunu və 2 qızını doğma respublikamızda ev-eşik sahibi edib. Onun bu nümunəsi Maqadandakı soydaşlarımız üçün örnəkdir. 7 nəvəsini görmək, xeyriyyə tədbirlərini davam etdirmək üçün vaxtaşırı Bakıda və Xaçmazda olur. Kəndlərinə 2 kilometr uzunluğunda yol çəkdirib. Hazırda doğma obasında məscid tikdirir. Necə deyərlər, Maqadanda qazanılan pulların istisi Azərbaycanda çoxlarını qızdırır. Elə orada da Mikayıl dara düşən eloğlularının pənahıdır.

Bütün bunlarla yanaşı, müsahibimizdən, suallarımıza cavab almaq çətin olmadı:

- Qürbətdə keçən illərə təəssüflənirsiniz ki?

- Bu mənim taleyimdir. Əlbəttə, Azərbaycanda mənim kimiləri çox olduğundan özümə iş tapmaq, mənzil almaq, həyatımı qaydaya salmaq asan olmayacaqdı. Uzaq Şərqdəki təbii çətinliklərimin əvəzi olaraq həyatımı qaydaya saldım, ali təhsil aldım, sonrakı illərdə Sankt-Peterburq İqtisad Akademiyasını idarəçilik ixtisası üzrə qiyabi bitirdim. Uşaqlarımı böyütdüm, rəhbər kadr, iş adamı kimi formalaşdım, ictimai işlərdə tanındım.

Vətəndən uzaqda olsam da, içimdə həmişə Azərbaycanı yaşatdım. İndi imkanlarım, əlaqələrim uzaq məsafəni yaxınlaşdırmaqda işimi yüngülləşdirib. Bir ayağım burada, bir ayağım oradadır.

- Sizinlə söhbətdən aydın oldu ki, Maqadan da artıq o qorxulu, ölüm kabusuna çevrilmiş Maqadan deyil. İndi orada dustaq və əsgəri xidmət keçən, taleyindən bezən soydaşlarımız deyil, özü üçün maraqlı fəaliyyət tapan həmyerlilərimiz yaşayır.

- Həqiqətən, belədir. Amma sovet dövrünün şüurlarda möhkəmlənmiş təsəvvürləri elədir ki, Maqadan sözünü eşidənlər diksinirlər. Düzdür, o yerlər cənnət də deyil. İqlim sərtidir, işləmək, çörək qazanmaq asan deyil. Lakin ağılı başında olanın, əziyyət çəkənin zəhməti hədəf getmir. Necə deyərlər, indi Maqadanın cəfası ilə yanaşı, səfası da var.

Vilayətdə müxtəlif səbəblərdən gəlmiş 2500-dək azərbaycanlı yaşayır. Onların 1500-ü Maqadan şəhərindədir. Vilayətdə yaşayan 260 min, onun mərkəzindəki 130 min əhali ilə müqayisədə heç də az deyil. Yeni gələn həmvətənlərimiz də var. Əvvəl gələnlərdən fərqli olaraq cəmiyyətimiz onların problemlərinin həllinə çox kömək edir.

- Cəmiyyətiniz hansı işlərlə məşğuldur?

- Əvvəla, "Birlik" hamını bir yerə toplayıb. Bir yerdə olmaqla həm gücümüzü, imkanımızı artırırıq, həm də milli dəyərlərimizi qoruyub-yaşadırıq. Cəmiyyət vilayətin və şəhərin ictimai-siyasi həyatında da fəal rol oynayır. Artıq bizi tanıyır, bizimlə hesablaşırlar. Layiq olduğumuz payı almaqda çətinliyimiz yoxdur. Dövlət, hökumət orqanları ilə əlaqələrimiz normal, faydalıdır. Qubernator Nikolay Dudov mənim dostumdur. Hər xahişimizə əməl edir. Milli bayramlarımızı birlikdə, yüksək səviyyədə keçiririk. Yerli tədbirlərdə də öz adımızla, milli kimliyimizlə çıxış edirik. Hamilıqda Uzaq Şərqi önəmli bir diyarında Azərbaycanı həm yüksək davranış və qabiliyyətimizlə tanıdır, həm də ölkəmizin milli dəyərlərini, indiki uğurlarını geniş təbliğ edirik.

Vilayətdəki 20-dək etnik - mədəni qurum arasında fəallığımızla seçilirik. Bu cəmiyyətlərin bir çoxu bizdən sonra yaranıb. Dağıstan xalqları ilə bir yerdə olmağımız, müsəlman icmaları ilə sıx əlaqələrimiz mövqeyimizi gücləndirir. Təsəvvür edin ki, Rusiyanın başqa şəhərlərində min hoqqadan çıxan ermənilər həm sayca bizdən az olduqlarından, həm də gücümüzü, birliyimizi görüb əleyhimizə səslerini çıxarda bilmirlər.

- Azərbaycanlıların məşğuliyyəti nədir?

- Hər sahədə çalışanlar var. Xidmət sahələrində, milisdə və s. işləyənlər üzde olduqlarından daha çox tanınırlar. Ədalət Təhməzov, Knyaz Həsənov, Babay Qasımov, Ceyhun Hüseynov, Əli Məmmədov kimi iş adamları, fermerlər həm fəaliyyətləri, həm də cəmiyyətimizdə iştirakları ilə seçilirlər. Elm, mədəniyyət, təhsil sahəsində, dövlət idarələrində çalışanlarımız da var. Xeyir-şər məclislərimiz milli qaydalarla keçirilir. Şəhərə tez-tez Bakıdan, Vladivostokdan, Novosibirskdən musiqiçilərimizi dəvət edirik. Sevincimiz də, kədərimiz də bir yerdədir. Bütün bunların sorağı, əlbəttə, Azərbaycana da çatır və yeni adamlar gəlir. Burada özünə iş, yer tapa bilməyənlər orada bizim köməyimizlə bu məsələləri asan və tez həll edirlər. Son vaxtlar Maqadana üz tutan özbəklərin, taciklərin, çinlilərin sayı sürətlə çoxalır, biz niyə çoxalmayaq?

- Adamların nə vaxtsa geri dönmək fikri varmı?

- Bilirsiniz, bu məsələ elədir ki, hamı bir dəfəyə geri dönməz. Gedənlər də olur, gələnlər də. Təsəvvür edin ki, Vətəndən kənarda yaşayan 2 milyondan çox azərbaycanlı birdən geri dönsə, nə baş verər? Ümumiyyətlə, bu mümkündürmü, lazımdır mı? Əsas məsələ odur ki, harada olursansa ol, azərbaycanlı kimi yaşa, Azərbaycan üçün çalış. Ulu öndər Heydər Əliyevin bu məsələdə bizə göstərdiyi yol budur ki, başqa millətlər kimi, biz də dünyaya yayılaq, dünyadan faydalanaq, ilk və son ünvanımız olan Azərbaycan üçün gərəkli olaq.

Biz Maqadanda yaşayan azərbaycanlılar Novosibirskdəki 40 min nəfərlik, Xabarovskdakı 60 minlik, Vladivostokdakı 20 minlik diasporlarımızla, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi ilə sıx, Vətənimizlə qırılmaz əlaqədə yaşayır, həyatımızı mənalandırır, yad diyarda milli varlığımızı qoruyub saxlayırıq. Özümüzü yaşatmaqdan əlavə, hər birimizin Azərbaycana az-çox köməyi də çatır. Maqadan vilayəti ilə respublikamız arasında məsafə uzaq olsa da müxtəlif sahələrdə faydalı əməkdaşlığın perspektivləri var. Azərbaycanın meyvə-tərəvəzinə orada böyük bazar var. Maqadanın dəniz məhsullarını respublikamıza gətirmək olar. Maqadana ehtiyac olan sahələr üzrə işçi briqadaları da göndərmək mümkündür və s.

Biz övladlıq borcumuzla həmişə Vətənə bağlıyıq, xalqımızın yanındaıyq. Vətənə sevgi və bağlılığımız uzaq məsafəni qısaldan etibarlı bir körpüdür. "Azərbaycan" sözü həmişə qəlbimizə məhəbbət, gözümüzə işıq, dizimizə təpər gətirir.

Xalq qəzeti.-2010.-16 oktyabr.-№ 227.-S.6.

Birləşmiş Ştatlar və Avropanın bizə, türkcə qarşı bir düşmənçiliyi var

Səttar Sevgin: "Çünki bu regionda güclü bir erməni dövlətinin yaradılması Birləşmiş Ştatlar və Avropaya lazımdır və onların maraqlarına xidmət edir"

"İsveçdə Azərbaycan diasporu erməni diasporundan güclüdür"

Süleyman

"Azərbaycan Federasiyası İsveç" in rəhbəri Səttar Sevginin "OLAYLAR"-a müsahibəsi

- Səttar bəy, "Azərbaycan Federasiyası İsveç" nə zamandan fəaliyyət göstərir və ötən müddət ərzində federasiya hansı işlər görüb?

- Bu suala cavab vermək üçün ilk öncə xaricə getməyimizin tarixçəsinə nəzər salmaq lazımdır. İran inqilabından sonra Güney Azərbaycandan xarici ölkələrə gədənlərin sayı artmağa başladı. Mən özüm də 1985-ci ildən İsveçdə yaşayıram. Həmin dövrdən etibarən dərnəklərin, müxtəlif adda cəmiyyətlərin qurulmasına start verildi. Nəhayət, 1995-ci ildə İsveçdə federasiya yaradılması təşəbbüsü meydana çıxdı. Buna nail olmaq üçün dərnək və cəmiyyətlərlə çoxlu məsləhətləşmələr aparıldı. Aparılan uzun müzakirələr və məsləhətləşmələrdən sonra 1997-ci ildə 55 nümayəndənin iştirakı ilə təsis toplantısı keçirdik. Həmin toplantıdan istənilən nəticəni əldə edə bilməsək də, 1998-ci ildən etibarən federasiyanın təşkilatlanması istiqamətində ciddi addımlar atıldı. "Azərbaycan Federasiyası İsveç" in əsas məqsədi İsveçin daxilinə inteqrasiya etmək, vətəndaşların mənliliyini, kimliyini, dilini qorumaq, övladlarımıza öz dilimizi öyrətməkdir. Bununla yanaşı Güney Azərbaycanda millətimizə qarşı olan basqılar, insan haqlarının kobud şəkildə pozulması, soydaşlarımıza öz ana dilində təhsil almağa imkan verilməməsi məsələlərinə də diqqət yetiririk və bu sahədə də fəaliyyət göstəririk. Fəaliyyət göstərdiyimiz müddət ərzində istər Azərbaycanın xoş günləri, istərsə də ağırlı-acılı tarixləri ilə bağlı müxtəlif tədbirlər keçirmişik. Dağlıq Qarabağ problemi, bu problemin İsveç ictimaiyyətinə çatdırılması federasiyanın il ərzində həyata keçirməyi nəzərdə tutduğu tədbirlər sırasında yer alır və hər il bu məsələ ilə bağlı federasiya olaraq müxtəlif tədbirlər təşkil edirik. Eyni zamanda 20 yanvar faciəsinin ildönümü, Xocalı soyqırımını ilə bağlı hər il etiraz aksiyaları keçiririk. Son zamanlar "Azərbaycan Federasiyası İsveç" bu ölkənin millət vəkilləri ilə sıx təmas qurmağa üstünlük verib. Ümumiyyətlə, İsveç toplumunda Azərbaycan adını layiqincə təmsil etmək üçün əlimizdən gələni əsirgəmirik. Federasiyanın Azərbaycanla əlaqələri də tədricən inkişaf edir. İlk illər bu sahədə müəyyən problemlər olsa da, artıq həmin problemlər də aradan qalxır, qarşılıqlı səfərlər həyata keçirilir. Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən sonra bu sahədə əl-qolumuz bir qədər də açılib.

- İsveçdə yaşayan azərbaycanlılarla federasiya olaraq necə təmas qurursunuz?

- "Azərbaycan Federasiyası İsveç" daha çox bu ölkədə yaşayan insanlarımızın köməyi ilə bir sıra işlər görür. Bu ölkədə kifayət qədər cəmiyyətlər fəaliyyət göstərir və həmin cəmiyyətlər də azərbaycanlıların bir

araya gəlməsində bizə köməklik göstərirlər. İsveçə yeni-yeni gələn insanlar da olur və onlarla da yaxından təmas qurur. Federasiya olaraq bizim üçün o qədər də maraqlı deyil ki, onlar İsveçə hansı münasibətlə gəlirlər. Düzdür, könül istər ki, bizim insanlar öz ölkələrində qalsınlar, burada işləyib yaşasınlar. Ancaq bəzən müxtəlif səbəblərdən İsveçə gələnlər olur. Son zamanlar Quzey Azərbaycandan İsveçə işləmək üçün gələnlər var. Biz də federasiya olaraq həmin insanların İsveç toplumuna inteqrasiyası üçün əlimizdən gələni edirik. İsveçin müvafiq qurumları da buna normal yanaşırlar. Xüsusilə gənclərimizi qorumaq, onlara dəstək vermək üçün bir sıra layihələrimiz var və onları həyata keçirməyə çalışırıq.

- Federasiyada təxminən nə qədər cəmiyyət təmsil olunur və ümumilikdə İsveçdəki azərbaycanlıların təşkilatlanması sizi qane edirmi?

- İsveçin əhalisi Azərbaycanın əhalisi qədər olsa da, bu ölkənin dünyanın siyasi səhnəsində çox böyük rolu var. Dünyada baş verən mühüm hadisələr içərisində mütləq bir isveçli baş rolda olur. Birləşmiş Ştatların İraqa girməsində ən mühüm raportu verən məhz İsveçdir. Eləcə də Yuqoslaviya məsələsində İsveçin xarici işlər naziri ən böyük rol oynadı. Nobel qardaşları İsveçdən olub. Bütün bunları nəzərə alaraq və İsveç təcrübəsindən istifadə edərək biz də cəmiyyət olaraq təşkilatlanma işlərinə xüsusi diqqət yetiririk. Bu gün "Azərbaycan Federasiyası İsveç" in tərkibində 30-a yaxın cəmiyyət fəaliyyət göstərir. Azərbaycanlıların İsveçdə təşkilatlanmasına gəlinə, bu bizi tam qane etmir. Ancaq onu da nəzərə almaq lazımdır ki, "Azərbaycan Federasiyası İsveç" ən fəal təşkilatlardan biri olub. Ola bilsin ki, özümüzü tanıtdırmaq üçün reklamımız zəif olub. Əlbəttə istərdik ki, daha fəal formada fəaliyyət göstərək. Bundan sonra federasiya olaraq bir qədər də fəallıq nümayiş etdirəcəyik. Bu məqsədlə İsveç təşkilatları ilə sıx əlaqələr qururuq, parlament nümayəndələri ilə mütəmadi olaraq görüşlər keçiririk.

- Federasiya Dağlıq Qarabağ probleminin İsveç ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində hansı addımlar atır?

- Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi, Azərbaycanın bu münaqişə nəticəsində üzləşdiyi problemlər, torpaqlarımızın işğal altında saxlanması faktını mütəmadi olaraq İsveçin Xarici İşlər Nazirliyinə çatdırırıq ki, bu haqsızlıq barədə məlumatlı olsunlar. Təbii ki, bu sahədə çalışmaq borcumuzdur.

- Güneydən müxtəlif ölkələrə gedən soydaşlarımızın siyasi proseslərdən bir qədər kənar qaldığı bildirilir. İsveçdə də belə bir situasiya müşahidə edilirmi?

- Əlbəttə, İsveçdə də belə hallar müşahidə edilir. Etiraf etmək lazımdır ki, Azərbaycan məsələsi mürəkkəb məsələdir. Bu gün İranda mövcud olan rejim çox qəddar, dünyanın heç bir yerində mövcud olmayan rejimdir. Ona görə də bizim o ölkədə yaşayan vətəndaşlarımız iki yol seçməlidirlər. Ya, bu proseslərdən çıxmaq üçün bir yol tapmalı, ya da İrana qayıtmaq fikrindən yayınmalıdırlar. Əgər İran demokratik bir ölkə olsa, onlar da geri qayıdıb cəmiyyətin bir üzvü kimi fəaliyyət göstərərlər.

- İsveçdə Azərbaycan diasporunun bu günkü durumunu necə qiymətləndirirsiniz? Erməni diasporu ilə müqayisədə vəziyyət necədir?

- İsveçdə Azərbaycan diasporu erməni diasporundan güclüdür. Açıq etiraf etmək lazımdır ki, İsveçdə erməni diasporu çox zəifdir. Bundan başqa bu gün İsveçdə 100 minə yaxın Türkiyə türkü yaşayır. Ancaq

təəssüflər olsun ki, nə biz, nə də Türkiyə türkləri xarici dairələrlə işləməyə üstünlük verməmişik, fəaliyyətimizi yalnız öz içərimizdə qurmuşuq. Ermənilər isə az olmalarına xarici dövlətlərlə işləməyə can atıblar və müəyyən mənada buna nail olublar. Ona görə də bu gün Birləşmiş Ştatlar və digər ölkələr erməni diasporunu dəstəkləyirlər. Həmin mərhələni biz indi yavaş-yavaş keçirik. Digər tərəfdən biz yeni mühacirlərlik, təcrübəmiz bir qədər azdır. Hesab edirəm ki, gələcək nəsil bu istiqamətdə daha fəal olacaq.

- İsveçdə Azərbaycan diasporu erməni diasporundan güclü olmasına baxmayaraq hələ də Dağlıq Qarabağ problemini, Azərbaycanın haqq səsini dünyaya tam mənada çatdırmağa, Xocalı soyqırımını tanıtmaya nail ola bilməmişik. Elə isə bu güclülük özünü nədə göstərir?

- Burada acı bir gerçəklik var. Ancaq onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu məsələnin dərin, tarixi kökləri var və bu məsələdə ikili standartlar özünü göstərir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurası bu günə qədər 4 qətnamə qəbul edib və həmin qətnamələrə əsasən işğal altında olan Azərbaycan torpaqları dərhal boşaldılmalıdır. Bəs nə üçün həmin qətnamələr icra edilmir və işğal altında olan Azərbaycan torpaqları boşaldılmır? Buradan belə qənaətə gəlmək olar ki, sözügedən məsələdə beynəlxalq birlik, Avropa ikili oyun oynayır. Bu bir acı gerçəkdir və bu gerçəkliyi millət, dövlət olaraq qəbul etməliyik. Bundan çıxış yolu nədədir, məhz həmin yolu tapmalıyıq. Ona görə də bizim fəaliyyətlərimiz bir nəticə vermir. Digər tərəfdən biz başımıza gətirilən müsibətləri çox zaman daxildə müzakirə etmişik. Yalnız öz vətəndaşlarımız arasında danışmışıq ki, bizim başımıza belə bir müsibətlər gətirilib. Ona görə də hazırda əsas diqqət xarici dairələrlə işləməyə yönəldilib. Bir şeyi də açıq şəkildə qeyd etmək lazımdır ki, Birləşmiş Ştatlar və Avropanın bizə, türkcə qarşı bir düşmənçiliyi var. Çünki bu regionda güclü bir erməni dövlətinin yaradılması Birləşmiş Ştatlar və Avropaya lazımdır və onların maraqlarına xidmət edir. Bütün bu amillər bizim işlərimizi bir qədər çətinləşdirir. Ancaq biz ümidimizi üzməmişik və gələcəyə nikbin baxırıq. Bu uzun bir yoldur və bu yolda yorulmadan, usanmadan fəaliyyət göstərmək lazımdır.

Olaylar.-2010.-23-25 oktyabr.-№.180.-S.4.

Gələcək ilin martında Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayı olacaq

Akif Ağatalıbov: “Biz xoşbəxtik ki, cənab Prezidentin dediyi kimi Azərbaycan azərbaycanlılarıyıq”

Fuad

Xarici ölkələrdə məskunlaşmış türk xalqları arasında ortaq mənafe naminə əlaqələrin qurulması bu gün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı yönəldilmiş təbliğatın neytrallaşdırılması, əsassız iddia və böhtanların aradan qaldırılmasında bu birlik və diaspor təşkilatları arasında sıx əməkdaşlıq günün tələbidir. Azərbaycan və Türkiyə diasporlarının vahid mənafe uğrunda fəaliyyətdə yaxınlaşdırılması siyasətinin davam etdirilməsinə xarici ölkələrdə yaşayan hər azərbaycanlı əməli kömək göstərməlidir. Məhz bu məqsədlə ötən ay İstanbulda Dünya Türk Forumu keçirilib. Həmin tədbirdə Özbəkistandakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzləri Assosiasiyasının sədri Akif Ağatalıbov da iştirak edib. Qeyd edək ki, A. Ağatalıbov eyni zamanda Dünya Azərbaycanlılarının Əlaqələndirmə Şurasının üzvüdür.

O, sözügedən forumla bağlı təəssüratlarını qəzetimizə bölüşərək bildirdi ki, tədbirdə türk dünyası və diasporlarının 60 ölkədən 700-dən artıq nümayəndəsi iştirak edib: “Forumda Azərbaycan dövlət və hökumət nümayəndələri, millət vəkilləri, o cümlədən fəal diaspor təşkilatlarımızın rəhbərləri də qatılmışdılar. Bizim nümayəndə heyətinin rəhbəri Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov idi. Mən çox xoşbəxtəm ki, orada Özbəkistanı, eləcə də Orta Asiyanı təmsil edirdim. Çox gözəl və alqışlara layiq tədbir keçirildi. Azərbaycan həmişə türk birliyinə çalışıb. Bu baxımdan DİDK-nin sədri N. İbrahimov da çıxışında Azərbaycanın türk dünyasının birliyinin təmin olunmasına, əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə hər zaman böyük diqqət verdiyini qeyd etdi. Orada qərara gəldi ki, bu tədbirlər tək Türkiyədə deyil, digər türk dövlətlərində də təşkil olunsun. Forumda millət vəkili Qənirə Paşayeva da çox əhəmiyyətli çıxış etdi”.

“Ermənilərin törətdiyi soyqırım yaralarımız heç zaman unudulmamalıdır”

Forumda tək Azərbaycanın və ya Türkiyənin deyil, bütün türk dünyasının problemləri qaldırılıb. Forumun ən maraqlı bölümü “Soyqırımı iddiaları: Türk dünyası diasporu və əməkdaşlıq” mövzusunda olub: “Bu toplantıda Azərbaycan və Anadolu torpaqlarında erməni quldurlarının törətdikləri qətlialmlardan, bizim ürək ağrımız olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən, Xocalı soyqırımından, qondarma “erməni soyqırımı” təbliğatına qarşı diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyətindən danışıldı. Orada mən də öz fikirlərimi bildirdim. Qeyd etdim ki, ermənilərin törətdiyi soyqırım yaralarımız sağalmayıb və bunlar heç zaman unudulmamalıdır. Bu məsələlər Türk Dünyası səviyyəsində hər zaman diqqətdə saxlanılmalıdır. Hazırda bizim ən yaralı yerimiz Dağlıq Qarabağ problemdir. Bunu tək Azərbaycan həll etməməlidir. Bütün türkdilli xalqları həmrəylik və mehribançılığa və bir ocağa toplaşmağa səsləyib təkliflər irəli sürdüm”.

Forumun türkdilli ölkələrin birləşməsindəki rolundan danışan həmsöhbətimiz özlərindən asılı olmayaraq vaxtilə türk xalqlarının parçalandığını bildirdi: “İndi məqam gəlib ki, biz birləşək. Bəziləri deyir ki, orada yığışlıqlar, burada yığışlıqlar. Bəs, möhkəmlənmək necə olur? Damcı-damcı bir araya gəlməliyik, yoxsa birdən-birə birləşə bilmərik. İstanbulda, Bakıda, Berlində, Daşkənddə və başqa şəhərlərdə toplanışların çox olması axırda bütün türkdilli xalqların bir araya gəlməsi məqsədinə xidmət edir. Biz hamımız bir millətlik. Birləşəndən sonra heç bir dövlət, heç bir gözü götürməyən millət bizə bata bilməz”.

İslam Kərimov əvvəllər də dediyi sözləri bir daha təsdiqlədi

A. Ağatalıbov söhbət əsnasında Özbəkistan-Azərbaycan münasibətlərinə də toxundu. Qeyd etdi ki, sentyabrın 27-də Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana səfəri bu münasibətlərin möhkəmlənməsinə təkan verib: “Möhkəm və mehriban olan iki xalqın dostluğu əbədidir. Prezident İlham Əliyevlə görüşündə Özbəkistan Prezidenti İslam Kərimov “bizim ulduzlarımız müştərək, dilimiz bir, dinimiz bir, ürəklərimiz birdir” fikrini işlətdi. O dedi ki, qardaş Özbəkistanın Azərbaycana olan səmimiyyətinin bir əyani sübutu da bu ölkənin Dağlıq Qarabağ barədə mövqeyinin dəyişməz və daimi olmasıdır. Bununla əvvəllər də dediyi sözləri İslam Kərimov bir daha təsdiqlədi. Bu sözün özünün deyil, bütün Özbəkistan xalqının sözü olduğunu və bu xalqların həmişə bir olduğunu bildirdi. İslam Kərimov məqam çatanda sözünü deyərək öz sadıqlığını, müsəlmançılığın, dostluğunu və türklüyünü göstərdi”.

A. Ağatalıbov ikitərəfli münasibətlərin inkişafında dövlət başçılarının səfərlərinin xüsusilə böyük əhəmiyyətə malik olduğunu bildirdi: “Azərbaycanla Özbəkistan arasında dostluq və əməkdaşlıq haqqında müqavilə” imzalanıb. Azərbaycan və Özbəkistan arasında əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi, dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi haqqında bu müqavilə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu sənəd iki ölkə arasında uğurlu əməkdaşlıq üçün güclü fundamental müqavilə-hüquqi əsas yaradıb. Buna görədir iki ölkə arasında ticari-iqtisadi və mədəni əlaqələr ildən-ilə genişlənir və biz bunu təqdir edirik”.

Rəsmi Daşkəndin Azərbaycan diasporuna münasibətinə gəlicə A. Ağatalıbov dedi ki, doğrudan da özbək xalqı bizə ən yaxın, ən əziz xalqlardan biridir: “Mən həm Özbəkistanda uzun müddət fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatının sədri, həm Orta Asiya azərbaycanlılarının koordinatoru, həm də uzun zamandır ki, orada yaşayan insan kimi bunu deyirəm. Hər şey göz qabağındadır. Cənab Prezident elə bir siyasət qurub ki, şəxsən Özbəkistanda yaşayan azərbaycanlıların nəinki özbək xalqı ilə, ümumiyyətlə, heç bir xalqla problemi yoxdur. İslam Kərimovun dediyi kimi Özbəkistan bizim ümumi evimizdir”. O, özbək xalqının azərbaycanlılara qəlbən çox yaxın və doğma olduğunu vurğuladı: “Təbii ki, bu münasibətlər, bu sözlərin bünövrəsini qoyan ümummilliyət lideri Heydər Əliyev olub. Heydər Əliyevin şəxsən özbək xalqına böyük hörməti var idi. Onun müdrik siyasətinin bu gün Prezident İlham Əliyevin davam etdirməsi Özbəkistanla münasibətləri bu səviyyəyə gətirib. Bizə çox xoşdur ki, orada Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzi, küçə, onun büstü, Nizami Gəncəvinin heykəli, Nizami Gəncəvi adına Pedaqoji Akademiya və s. var”.

Həmsöhbətimiz Prezident İlham Əliyevin Özbəkistanda milli diaspor üzvlərimizlə görüşündən danışaraq bunu çox sevinclə gözlədiklərini dedi: “Orada bizim diasporumuz çox həyəcanlı idi. Biz bir sevinc, hörmət və izzətlə gözləyirdik ki, Prezident İlham Əliyevlə görüşək. O bir gün yarımılıq gəlmişdi, amma biz onu 4 il idi ki, gözləyirdik. Yəni gedən gündən gözləmişdik və gələn gün də bizim üçün böyük bir bayrama çevrilmişdi. Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzində Prezident İlham Əliyev bizimlə görüşündə dedi: “Baxmayaraq ki, siz Özbəkistanda yaşayırsınız, amma bilin ki, siz Azərbaycan azərbaycanlılarırsınız. Siz hər zaman bizim fikrimizdə, ürəyimizdəsiniz. Bilin ki, sizin doğma vətəniniz Azərbaycan var”. Biz xoşbəxtik ki, cənab Prezidentin dediyi kimi Azərbaycan azərbaycanlılarıyıq. Bu gün Azərbaycana gələn də sevinirik ki, vətənimiz günü gündən inkişaf edir”.

“Məqsəd Orta Asiyada yaşayan azərbaycanlıları bir yerə toplamaqdır”

Diaspor üzvümüz ATXƏM-in Orta Asiya üzrə nümayəndəliyinin rəhbəri kimi hazırda gördüyü işləri də bizə açıqladı. Məqsədi Orta Asiyada yaşayan azərbaycanlıları arayıb bir yerə toplamaq olan A. Ağatəlibov illərdir diaspor sahəsində qazandığı təcrübəsini bu yolda sərf edəcəyini qeyd etdi: “Buna da vaxt lazımdır. Bu dəqiqə qiyabi işlər görülür. DİDK ilə məsləhətlər gedir, danışıqlar aparır, görüşlər keçiririk”.

Onun sözlərinə görə, bu işlə bağlı bəzi narazılıqlar da yarana bilər: “Buna da hazır olmalıyıq. İndi bunları da siyasi yollarla, DİDK vasitəsilə başa salmalıyıq ki, bu işlərin hamısı azərbaycançılığımız naminədir. Mən heç kimi gedib evindən, işindən ayırmıram. Mən ancaq koordinator kimi fəaliyyət göstərəcəyəm. Əgər onlar güclüdörlərsə, koordinasiya yaratmaqla biz daha da güclü və fəal olacağıq. İdarə heyətinin hər ölkədən bir üzvü olacaq. Yəni burada mən bir diaspor sahəsində daha çox təcrübəsi olan bir ağsaqqal kimi seçilmişəm. Region ölkələrində bir rəhbər kimi bu işə başlayacağam”.

“Əlimdən gələni edəcəyəm ki, ulu öndərin nəsihətlərini həyata keçirəm”

Heç kimin həyatda əbədi olmadığını deyən həmsöhbətim illər sonra onun işini gənclərin davam etdirəcəyini vurğuladı: “Bu işdə mənim heç bir maliyyə marağım yoxdur. Əslində bu işə mən özüm maliyyə xərcləyirəm. Mənim qazancım odur ki, azərbaycançılıq ideyasını yaşadacam. Bu da ulu öndər Heydər Əliyevin bizə nəsihəti olub. Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayında o bizə nəsihət verdi ki, ayılın azərbaycanlılar, Azərbaycandan kənarında yaşasanız da, birliyinizi unutmayın. Ona görə ulu öndərin nəsihəti olaraq bu mənim borcumdur. Ömrümün axırınacan əlimdən gələni edəcəm ki, bu nəsihətlərini həyata keçirəm”.

O, bir məlumat da verdi ki, 2011-ci ilin martında Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayı olacaq: “Görürsünüz ki, müxtəlif ölkələrdə toplaşırıq. Bu ayın 26-28-də isə Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi keçiriləcək. Konqresin təşkili xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədinə xidmət edir. Mən də bu tədbirə DİDK tərəfindən dəvət almışam.

Allah heç bir milləti rəhbərsiz etməsin. Bütün azərbaycanlı gələrlin, ümumiyyətlə dünya azərbaycanlılarının rəhbəri İlham Əliyevdir. Biz də o tədbirə qatılaraq gənclərə öz təcrübəmizdən bildiyimizi deyib onlara dəstək olacağıq”.

Paritet.-2010.-4-5 noyabr.-№.116.-S.11.

ABŞ azərbaycanlıları ara seçkilərin strateji nəticələrindən razıdırlar

“ERMƏNİPƏRƏST KONQRESMENLƏRİN NEYTRAL ADAMLARLA ƏVƏZ OLUNMASI ABŞ-ın AZƏRBAYCAN VƏ TÜRKİYƏ İLƏ MÜNASİBƏTLƏRİNƏ MÜSBƏT TƏSİRİNİ GÖSTƏRMƏLİDİR”

Xəbər verdiyimiz kimi, noyabrın 2-si ABŞ-da keçirilən ara seçkiləri nəticəsində Respublikaçılar Partiyası mövqelərini xeyli gücləndirib. İndiyədək Konqresin hər iki palatasında üstünlüyə malik olan demokratlar seçkilərdən sonra Nümayəndələr Palatasında səs çoxluğunu respublikaçılara uduzsa da, Senatda nüfuzlarını qoruyub saxlaya bilmişdilər. Buna baxmayaraq, Nümayəndələr Palatası ilə yanaşı, bir sıra ştatların qubernator seçkilərində də respublikaçı namizədlərin qələbə çalması, Prezident Obama və Demokrat partiyasının siyasi kursuna amerikalılar arasında azalan dəstəkdən xəbər verir. Seçkilərin nəticələri ABŞ-ın bütün siyasi dairələrində təhlil olunarkən, ölkənin erməni və Azərbaycan mənşəli icmaları da itirib-qazandıqlarını nəzərdən keçirirlər. Nümayəndələr Palatasında siyasi qüvvələrin balansının dəyişməsi ermənipərəst mövqeləri ilə seçilən konqresin spikeri xanım Nənsi Pelozı və xarici münasibətlər üzrə komitənin sədri Hovard Bermanı bu vəzifələrindən uzaqlaşdırıb. Konqresdə istənilən erməni qətnamələrinin fəal tərəfdarları olan bu iki kaliforniyalı təmsilçinin respublikaçı çoxluğa təslim etdikləri vəzifələrin itirilməsi Amerika erməniləri tərəfindən məğlubiyyət kimi dəyərləndirilir. Konqresin yeni sessiyasında spiker olacaq Ohayo ştatının təmsilçisi Con Bener isə hələ seçki bülletenləri “soyumamış” artıq erməni icma təşkilatları tərəfindən “soyqırımı” qətnaməsinə qarşı çıxdığına görə tənqid edilməyə başlanıb. Bununla yanaşı, Azərbaycana ABŞ səfiri namizədinin təsdiq edilməsini erməni elektoratının sifarişləri ilə ləngidən kaliforniyalı senator Barbara Bokserin, konqresdə erməni məsələləri üzrə işçi qrupunun həmsədri nyu-cersili Frənk Pallonenin yenidən qanunverici orqana qayıtmalarını Amerika erməniləri seçki qələbəsi kimi qiymətləndirirlər. ABŞ azərbaycanlılarının ara seçkilərinin nəticələrinə münasibətini isə AzərTAc-a ABŞ Azərbaycanlıları Şəbəkəsinin (USAN) direktoru Adil Bağirov şərh etmişdir.

– ABŞ-da bu ara seçkilərinin nəticələri gözlənilmədiyi kimi oldumu?

–Bəli. Bu ilin yay mövsümündən artıq belə nəticələr proqnozlaşdırılırdı. Böyük bir sürpriz olmadı. Sadəcə siyasi qüvvələrin dəyişməsinin miqyası və konkret rəqəmlər müəyyənleşdi.

– Bizi daha çox Konqresdəki yeni siyasi balansın ABŞ-ın xarici siyasəti və xüsusilə də Türkiyə və Azərbaycanla münasibətlərinə təsiri maraqlandırır. Bildiyiniz kimi, respublikaçıların Nümayəndələr Palatasında qələbəsi nəticəsində demokrat spiker Nənsi Pelozı və xarici münasibətlər üzrə komitənin demokrat sədri Hovard Berman yeni sessiya zamanı bu vəzifələri artıq yerinə yetirməyəcəklər. ABŞ-ın türk dünyası ilə münasibətləri necə dəyişə bilər?

– ABŞ-ın dövlət siyasəti Administrasiya və Konqresin bir neçə yüksək səviyyəli nümayəndəsindən asılı olmasa da, onların hər biri öz izini qoyur və güclü təsirini göstərə bilər. Ona görə də, bütünlüklə ermənipərəst olan Konqres üzvlərinin neytral mövqedən çıxış edən adamlarla əvəz olunması ABŞ-ın Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərinə, təbii olaraq, müsbət təsirini göstərməlidir.

– Təəssüf ki, bu ara seçkilərində Azərbaycan icmasının Konqresdəki bəzi dostları da məğlubiyyətə uğradılar. O cümlədən, Konqresdə Azərbaycanla bağlı işçi qrupunun təsisçi və həmsədrələrindən biri **Solomon Ortiz Texasda, qrupun ən fəal üzvlərindən olan Maykl MəMahon isə Nyu-Yorkda uduzdular.**

– Bu, doğrudan da, Amerika azərbaycanlıları üçün məyusedici haldır. Solomon Ortiz sabiq konqresmen Kurt Veldonla birlikdə 2004-cü ildə Konqresdə Azərbaycanla bağlı işçi qrupunu yaratmışdı. O, əsl centlemen, siyasətin veteranı və ağsaqqalı idi. Onunla yaxından tanış olanlar bilirlər ki, son illər cənab Ortiz möhkəm yorulmuşdu, siyasəti tərk etmək haqda düşünürdü. Konqresmen MəMahon isə Azərbaycanla bağlı işçi qrupunun fəal üzvlərindən birinə çevrilmişdir. Onların məğlubiyyəti Demokrat Partiyasına siyasi mənsubluqlarına görə baş verdi – əksər amerikalılar ölkədə işsizliyin artması və iqtisadi böhrana görə demokratları günahlandırırlar.

– **USAN daha hansı dairələrdəki seçkiləri yaxından izləyirdi? Ümumiyyətlə, bu ara seçkilərində Amerika azərbaycanlılarının itirib-qazandıqlarını necə qiymətləndirirsiniz?**

– Ən əvvəl biz, müxtəlif yerli bələdiyyə və məhkəmə orqanlarına seçkilərdə iştirak edən beş nəfər türk mənşəli namizədin mübarizəsini yaxından izləyirdik. Onlardan ikisi – biri Texas, digəri isə Kaliforniya ştatında qalib gəlmişdir. Daha sonra bizi daim ermənilərin yedəyində gedən konqresmen və senatorlar, o cümlədən Frənk Pallone, Barbara Bokser, Maykl Bennet, Harri Rid və Mark Kerkin seçkilərdən hansı nəticə ilə çıxacaqları maraqlandırır. Bu Konqres üzvlərinin hər birinə Azərbaycana qarşı etdikləri çıxışlar və addımlarına etiraz kimi USAN üzvləri təkrarən məktublar göndərib. Onların hamısı yenidən qanunverici orqanda yer qazanıblar, lakin qələbələrini rəqiblərindən cüzi sayda səs fərqi ilə mümkün olub. Bəlkə bu, onları daha sayıq hərəkətə vadar edir. Çünki bu senatorların ədalətli və ya vətənpərvər olacağına ümid etmirəm. Xatırlayırınsızsa, senator Barbara Bokserin qeyri-vətənpərvərliyi hətta nüfuzlu “Uol Strit Cornal” tərəfindən də məsxərəyə qoyulmuşdu – xanım Bokseri Kaliforniyanın deyil, Ermənistanın senatoru adlandırırdılar.

Qısaca olaraq deyə bilərəm ki, seçkilərin nəticələri strateji baxımdan Azərbaycan icmasının maraqlarına cavab verdi, lakin praktiki olaraq Azərbaycan və türk mənşəli seçicilərin dəstəklədiyi namizədlərin heç biri qələbə qazanmadı. Həm Azərbaycan, həm də türk mənşəli ABŞ seçiciləri güclü seçici blokuna çevrilmək üçün hələ çox iş görməlidirlər. Sevindirici haldır ki, Azərbaycan və türk diasporunun gündən-günə artan siyasi fəallığı bizim düzgün istiqamətdə olduğumuzun əlamətidir.

– **Seçkilər bitdikdən sonra, Ağ Evin Azərbaycana səfir kimi göndərmək istədiyi Mətyu Brayzənin namizədliyinin təsdiqlənməsi prosesinin yerdən qalxacağını gözləmək olarmı?**

– Bu barədə müəyyən bir fikir deməyə çətinlik çəkirəm. Çünki cənab Brayzənin namizədliyinə qarşı çıxan hər iki senator – Barbara Bokser və Robert Menendez yenə də Senatda oturublar və indi erməni lobbisindən əvvəlkindən daha çox asılı olacaqlar.

Frankfurt'da Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi keçiriləcək

Tədbirdə Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin yaradılması Planlaşdırılır

Konqres çərçivəsində "Virtual həftəsonu məktəbi"nin təqdimatı olacaq

Turqut

Bu il noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçiriləcək Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinə hazırlıqlar başa çatmaq üzrədir. Tədbiri Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə təşkil edəcək. Tədbir Azərbaycan Respublikası prezidentinin təsdiqlədiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq keçiriləcək. Konqresdə Azərbaycan dövlət və hökumət nümayəndələrindən Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənovun, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun, Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimovun, millət vəkillərinin, Nazirlər Kabinetinin əməkdaşının, Azərbaycan Respublikasının Rusiya, Fransa, Avstriya, Almaniya, Böyük Britaniya, İsveçrə və Türkiyədəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlərinin, ölkəmizin Avropa Şurası, TürkPA, İKT Gənclər Forumundakı nümayəndələrinin, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi təmsilçilərinin iştirakı gözlənilir. Tədbirə dünyanın müxtəlif ölkələrindən 115 azərbaycanlı gənc, təxminən 40 diaspor təşkilatının rəhbərləri, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir sıra gənclər təşkilatlarının rəhbərləri, eləcə də xaricdə təhsil alan tələbələr, eyni zamanda Almaniya təhsil alan 40-dək azərbaycanlı tələbə və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri qatılacaq. Bununla yanaşı, konqresə Rusiya Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının - RAGT-nin (AMOR) böyük bir nümayəndə heyətilə qatılması nəzərdə tutulub. Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin təşkili xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədinə xidmət edir. İkigünlük tədbirin açılışı "The Westin Grand" otelində olacaq. Konqresin işi dörd paneldən ibarətdir.

"Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği və diaspor quruculuğunda gəncliyin rolu" adlı ilk panelin aparıcısı Azərbaycan Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Fuad Muradov olacaq. Bu paneldə Türkiyə Azərbaycan Dərnəyinin sədri, Türkiyə Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (TÜRKSAM) başqanı Sinan Oğan "Gəncliyin diaspor quruculuğu və lobbicilik fəaliyyətində rolu və yeri", "Bizim Nəsil" Gənclərin Regional İnkişaf Assosiasiyasının sədri Nurəddin Mehdiyev "Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və zəngin milli-mədəni irsimizin təbliğində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin yeri", Azərbaycan Diplomatiya Akademiyasının icraçı dekanı Fərid İsmayilzadə "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Azərbaycan gəncliyi", Böyük Britaniyanın York Universitetinin məzunu Səbuhi Rzayev "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərdə vətənpərvərlik hissələrinin gücləndirilməsi, onların tarixi Vətənə bağlılığının möhkəmləndirilməsi", Amerika Azərbaycanlıları Şurasının prezidenti, Amerika Azərbaycanlıları Şəbəkəsi "USAN"-ın Los-Anceles və Kaliforniya regionu üzrə icraçı direktoru Cavid Hüseynov

"Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği, diaspor təşkilatları arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişafı və beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi sahəsində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi: mövcud təcrübə və gələcək perspektivlər" mövzularında məruzələr təqdim edəcəklər.

Dialog və Əməkdaşlıq Uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun baş katibi Elşad İsgəndərovun aparacağı ikinci panel isə "Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında gəncliyin rolu" adlanacaq. Bu paneldə TürkpA-nın baş katibi Ramil Həsənov "Gənc siyasətçilərin Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələrinin inkişafında yeri və rolu", Rusiya Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının təmsilçisi, Rusiya Gömrük Akademiyasının tələbəsi Fərid Həsənov "Azərbaycanın Avropaya inteqrasiyası prosesində ictimai dünyagörüşün uzlaşdırılması və milli-mənəvi dəyərlərin qorunması problemlərinə müasir gəncliyin baxışı", "Vətəndaş Cəmiyyətində Debat" İctimai Birliyinin icraçı direktoru Şahin Seyidzadə "Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafı, mədəni-etnik müxtəlifliyin təbliği problemləri və müasir Azərbaycan gəncliyi", ABŞ-ın Kolumbiya və İllinoys universitetlərinin məzunu, qloballaşma məsələləri üzrə ekspert Nicat Məmmədli "Azərbaycan və qloballaşan dünyanın reallıqları gənclərin gözüylə" mövzusunda çıxışlar edəcəklər. Eyni zamanda ikinci hissədə Dialog və Əməkdaşlıq uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsüylə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyası haqqında da ətraflı məlumat veriləcək.

Konqresin üçüncü paneli "Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası" adlanacaq. Avropa Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin sədri Tale Heydərovun aparıcılıq edəcəyi bu hissədə Azərbaycan Gənclərinin Avro-Atlantika Təşkilatının sədri Ziya Qaziyev "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası sahəsində problemlər və onların həlli yolları", Dünya Türk Gəncləri Birliyinin sədri, millət vəkili Əkrəm Abdullayev "Azərbaycanlı gənclərin ictimai-siyasi həyatda fəal iştirakının təmin olunması sahəsində qarşıda duran vəzifələr", BMT-nin Bakı ofisinin şöbə müdiri Məzahir Əfəndiyev "Xaricdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının yerli ictimai və dövlət qurumları, siyasi partiyalar, qeyri-hökumət təşkilatları və kütləvi informasiya vasitələrilə əlaqələri", Almaniyanın Höttingen Universitetinin doktorantı Vüsal Əliyev "Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin lobbi quruculuğu prosesində iştirakı", Avropa Azərbaycanlıları Konqresi (AAK) İcraiyyə Komitəsinin üzvü, Norveç Azərbaycan Gənclər Assosiasiyasının (NAYO) sədri Ramil Əliyev "Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılmasında gənclər təşkilatlarının rolu" barədə çıxışlar səsləndirəcəklər.

"İrəli" İctimai Birliyinin sədri Ceyhun Osmanlının aparıcılıq edəcəyi "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi gənclər təşkilatlarının fəaliyyətlərində" adlı sonuncu paneldə isə "Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində gənclər təşkilatlarının rolu", "Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü nəticəsində azərbaycanlıların məruz qaldığı hüquq pozuntuları hallarının beynəlxalq məhkəmələrə çıxarılması perspektivi gənclər təşkilatının fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi", "Azərbaycan gənclər təşkilatlarının insan hüquqlarının qorunması sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrinin qurulması və inkişaf etdirilməsi perspektivləri", "Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılmasında gənclər təşkilatlarının rolu" mövzularında məruzələr təqdim olunacaq. Bu məruzələrlə Xaricdə Təhsil Alan və Məzun Olmuş Azərbaycanlı Gənclərin Beynəlxalq Forumunun sədri Orxan Əkbərov, İnsan Hüquqları üzrə Avropa

Məhkəməsinin əməkdaşı Vüqar Fətəliyev, Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İttifaqının sədri Şahin İsmayılov, Gürcüstan Azərbaycanlıları Konqresi nəzdində Gənclər Təşkilatının sədr müavini, "Gürcüstan Azərbaycanlıları" qəzetinin baş redaktoru Ramilə Hüseynova çıxış edəcəklər.

Bundan əlavə, tədbirdə Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin (UWAY- The Union of World Azerbaijani Youth) yaradılması ideyası müzakirə ediləcək. Konqresin sonunda yekun sənədlər qəbul olunacaq.

Eyni zamanda konqres çərçivəsində "Virtual həftəsonu məktəbi"nin təqdimatı olacaq. Mərasim tədbirin ikinci günü baş tutacaq. Bu yeni layihə barədə iştirakçılara və qonaqlara AMEA-nın İnformasiya İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Rasim Əliquliyev məlumat verəcək. Layihənin məqsədi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı uşaqlara və gənclərə müasir informasiya texnologiyaları vasitəsilə ana dili, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti və coğrafiyasının tədris edilməsi, soydaşlarımızın milli ruhda tərbiyə olunmasına xidmət göstərməkdir. "Virtual həftəsonu məktəbi" xarici ölkələrdə yaşayan və Azərbaycan haqqında yetərli bilgisi olmayan hər bir azərbaycanlı gəncə virtual məkanın imkanlarından istifadə edərək ana dilini öyrənmək, doğma Vətənin tarixini, coğrafiyasını, ədəbiyyatını və mədəniyyətini mənimsəmək imkanı yaradır. Burada bir neçə istiqamət üzrə məlumat əldə etmək mümkündür. "Ana dili" bölməsində Azərbaycan türkcəsinin qrammatikası, fonetika, leksika, morfolojiya, köməkçi nitq hissələri, sintaksis dərsləri yerləşdirilib. Burada Azərbaycan türkcəsinin qanunauyğunluqları barədə ətraflı məlumat əldə etmək olar. Bölmədə hər bir mövzu ayrıca dərs kimi yerləşdirilib. "Azərbaycan coğrafiyası" bölməsində Azərbaycanın fiziki və iqtisadi coğrafiyası barədə məlumatlar öz əksini tapıb. Burada Azərbaycanın relyefi, flora və faunası, iqlimi barədə ətraflı məlumat verilir. İqtisadi coğrafiya alt bölməsində Azərbaycanın iqtisadi regionları, onların ölkənin iqtisadi sistemində yeri və rolu, ölkəmizin təbii sərvətləri, sənaye və kənd təsərrüfatının inkişaf tempi barədə informasiyalar yer alıb. "Azərbaycan tarixi" bölməsi Azərbaycanın ən qədim dövrlərdən müasir günümüzə qədər olan tarixini əhatə edir. Bu bölmədə tarixi proseslər barədə xronoloji ardıcılıqla məlumat verilib. Eyni zamanda "Azərbaycan tarixi" bölməsindən Azərbaycan ərazisində yaranmış dövlətlər, onların taleyi, xalqımızın görkəmli tarixi şəxsiyyətləri haqqında zəruri məlumatları əldə etmək mümkündür. Qeyd edək ki, bu bölmə digər bölmələrdən daha genişdir və burada əyani vəsaitlərdən geniş istifadə edilib. "Azərbaycan ədəbiyyatı" bölməsində Azərbaycanın yazılı və şifahi ədəbiyyatı, xalqımızın əsrarəngiz ədəbi nümunələri, dünya miqyasında şöhrət qazanmış görkəmli şair və yazıçıların əsərləri, klassik ədəbiyyatımızın korifeyləri, onların həyat və yaradıcılığı barədə məlumat yerləşdirilib. Bundan əlavə, bölmədə şifahi xalq ədəbiyyatının ən sanballı nümunələri də tanış olmaq mümkündür. Layihənin üstünlüyü ondadır ki, burada mövzuları video və audio vasitələrdən istifadə edərək mənimsəmək imkanı var. Eyni zamanda mövzulara uyğun əyani vəsaitlər, foto, video və audio materiallar yerləşdirilib. Saytda müvafiq mövzulara dair veb-saytlara keçidlər də verilib. Semnebi optimistdir

Elxan Şahinoğlu: "Astana görüşü ərəfəsində tərəfləri mülayimləşdirməyə çalışırlar"

Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Piter Semnebi Bakıya dünən başlanan səfəri zamanı bildirib ki, Qarabağ nizamlanmasında müəyyən sürətlənmənin gözlənilməliyi, o cümlədən iki ölkə prezidentinin son görüşləri münaqişənin həlli prosesindəki mürəkkəb dövrün arxada qaldığını ehtimal etmək üçün əsas verir.

Xalq cəbhəsi.-2010.-23 noyabr.-№ 210.-S.4.

Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin proqramı açıqlanıb

Noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçiriləcək Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinə hazırlıqlar başa çatmaq üzrədir. Bu barədə "Mərkəz"ə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DİDK) mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Məlumata görə, konqresi İXİDK Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə təşkil edəcək.

Azərbaycan Prezidentinin təsdiq etdiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq keçiriləcək tədbirdə Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənovun, DİDK sədri Nazim İbrahimovun, gənclər və idman naziri Azad Rəhimovun, millət vəkillərinin, Nazirlər Kabineti əməkdaşının, Azərbaycanın Rusiya, Fransa, Avstriya, Almaniya, Böyük Britaniya, İsveçrə və Türkiyədəki səfirlərinin, Avropa Şurası, Türk-PA, İKT Gənclər Forumundakı nümayəndələrinin, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi təmsilçilərinin iştirakı gözlənilir. Konqresə dünyanın müxtəlif ölkələrindən 115 azərbaycanlı gənc, təxminən 40 diaspor təşkilatının rəhbərləri, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir sıra gənclər təşkilatlarının rəhbərləri, eləcə də xaricdə təhsil alan tələbələr, o cümlədən Almaniyada təhsil alan 40-dək azərbaycanlı tələbə və KİV nümayəndələri qatılacaq, Bununla yanaşı, konqresə Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının böyük nümayəndə heyəti ilə qatılması nəzərdə tutulub. Qeyd edilir ki, Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin təşkili xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədinə xidmət edir. İki günlük tədbirin açılışı "The Westin Grand" hotelində olacaq. Konqresin işinin 4 paneldən ibarət olması nəzərdə tutulub. "Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği və diaspor quruculuğunda gəncliyin rolu" adlı ilk panelin aparıcısı Azərbaycan Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Fuad Muradov olacaq. Bu paneldə Türkiyə-Azərbaycan Dərnəyinin sədri, Türkiyə Strateji Analizlər və Beynəlxalq Əlaqələr Mərkəzinin (TÜRKSAM) başqanı Sinan Oğan "Gəncliyin diaspor quruculuğu və lobbicilik fəaliyyətində rolu və yeri", "Bizim Nəsil" Gənclərin Regional İnkişaf Assosiasiyasının sədri Nurəddin Mehdiyev "Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və zəngin milli-mədəni irsimizin təbliğində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin yeri", Azərbaycan Diplomatika Akademiyasının icraçı dekanı Fərid İsmayilzadə "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Azərbaycan gəncliyi", Böyük Britaniyanın York Universitetinin məzunu Səbuhi Rzayev "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərdə vətənpərvərlik hisslərinin gücləndirilməsi, onların tarixi Vətənə bağlılığının möhkəmləndirilməsi", Amerika Azərbaycanlıları Şurasının prezidenti, Amerika Azərbaycanlıları Şəbəkəsi - USAN-ın Los-Anceles və Kaliforniya regionu üzrə icraçı direktoru Cavid Hüseynov "Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği, diaspor təşkilatları arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişafı və beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi sahəsində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi: mövcud təcrübə və gələcək perspektivlər" mövzularında məruzələr təqdim edəcəklər.

"Dialoq və Əməkdaşlıq Uğrunda" İslam Konfransı Gənclər Forumunun baş katibi Elşad İsgəndərovun aparacağı ikinci panel isə "Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında gəncliyin rolu" adlanacaq. Bu paneldə Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının baş katibi Ramil Həsənov "Gənc siyasətçilərin Azərbaycanın

beynəlxalq əlaqələrinin inkişafında yeri və rolu", Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının təmsilçisi, Rusiya Gömrük Akademiyasının tələbəsi Fərid Həsənov "Azərbaycanın Avropaya inteqrasiyası prosesində ictimai dünyagörüşün uzlaşdırılması və milli-mənəvi dəyərlərin qorunması problemlərinə müasir gəncliyin baxışı", "Vətəndaş Cəmiyyətində Debat" İctimai Birliyinin icraçı direktoru Şahin Seyidzadə "Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafı, mədəni-etnik müxtəlifliyin təbliği problemləri və müasir Azərbaycan gəncliyi", ABŞ-ın Kolumbiya və İllinoys universitetlərinin məzunu, qloballaşma məsələləri üzrə ekspert Nicat Məmmədli "Azərbaycan və qloballaşan dünyanın reallıqları - gənclərin gözü ilə" mövzusunda çıxışlar edəcəklər. İkinci hissədə, həmçinin, "Dialog və Əməkdaşlıq Uğrunda" İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyası haqqında da ətraflı məlumat veriləcək. Konqresin üçüncü paneli "Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası" adlanacaq. Bu panelə Avropa Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin sədri Tale Heydərov aparıcılıq edəcək. "İrəli" İctimai Birliyinin sədri Ceyhun Osmanlının aparıcılıq edəcəyi "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi gənclər təşkilatlarının fəaliyyətində" adlı sonuncu paneldə isə "Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində gənclər təşkilatlarının rolu", "Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü nəticəsində azərbaycanlıların məruz qaldığı hüquq pozuntuları hallarının beynəlxalq məhkəmələrə çıxarılması perspektivi gənclər təşkilatının fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi", "Azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının insan hüquqlarının qorunması sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrinin qurulması və inkişaf etdirilməsi perspektivləri", "Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılmasında gənclər təşkilatlarının rolu" mövzularında məruzələr təqdim olunacaq.

Tədbirdə həmçinin, Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin (UWAY - The Union of World Azerbaijani Youth) yaradılması ideyası müzakirə ediləcək. Konqresin sonunda yekun sənədlər qəbul olunacaq.

Mərkəz.-2010.-23 noyabr.-№.213.-S.4.

Yeni reallıqlar və inkişaf naminə həmrəylik

Gənclər Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Birinci Konqresindən nə gözləyir?

Diaspor üzvləri də Azərbaycanın elçiləridir. Sizin fəaliyyətinizdən çox şey asılıdır. Siz Azərbaycana dəstəksiniz, Azərbaycanın da hökuməti və dövləti sizə dəstəkdir.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Əfsanə Bayramqızı

Dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş soydaşlarımız, xüsusilə də azərbaycanlı gənclər yaşadıkları cəmiyyətə uğurla inteqrasiya olunurlar. Dünyanın nüfuzlu universitetlərində təhsil alan azərbaycanlı gənclərin Avropa, Amerika və digər ölkələrdə fəaliyyətləri onların həm də fərqli cəmiyyətlərdə Azərbaycanı təmsil etmələri deməkdir. Çünki hər bir əcnəbi Azərbaycanı onların simasında tanıyır, bu ölkənin mədəniyyəti, milli dəyərləri haqqında fikirləri də məhz soydaşlarımızın fəaliyyəti əsasında formalaşır. Odur ki, xarici ölkələrə mütəmadi səfərlər edən və ölkəmizdən kənarında yaşayan gənclərimizin üzərinə bir sıra vəzifələr düşür.

Bu vəzifələr təkcə mənsub olduğun xalqın tarixi keçmişini, adət-ənənələrini, mədəniyyətini bilmək və onu tanıtmaqla bitmir. Bu sıraya azərbaycanlı gənclərin təşkilatlanması, yaşadıkları cəmiyyətə fəal şəkildə inteqrasiyası, müxtəlif qurumlarda təmsili, lobbicilik və diaspor sahəsində fəallıq göstərməsi, lazımı anda ölkə və xalqın maraqları baxımından həmrəylik nümayiş etdirmələri, ölkəmizlə sıx əlaqələrin saxlanması və sair daxildir.

Bu baxımdan bu ilin noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçiriləcək Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Birinci Konqresi xüsusi önəm kəsb edir. Azərbaycan dövlət və hökumət nümayəndələrinin, millət vəkllərinin, Nazirlər Kabinetinin əməkdaşının, Azərbaycan Respublikasının Rusiya, Fransa, Avstriya, Almaniya, Böyük Britaniya, İsveçrə və Türkiyədəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlərinin, ölkəmizin Avropa Şurası, TürkPA, İKT Gənclər Forumundakı nümayəndələrinin, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi təmsilçilərinin, respublikadakı gənclər təşkilatları rəhbərlərinin, xarici ölkələrdəki diaspor təşkilatları sədrələrinin və fəal gənclərin, eləcə də xaricdə təhsil alan tələbələrin iştirak edəcəyi tədbir Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə təşkil edilir.

Məqsəd xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə xidmət etməkdir. Bununla yanaşı, konqresə Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının - RAGT-nin qatılması da nəzərdə tutulub. Azərbaycan diasporunun mədəni həyatının inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələ hesab edilən və bir sıra əhəmiyyətli layihələr ilə seçilən RAGT Leyla Əliyevanın rəhbərliyi ilə Rusiyada yaşayan və təhsil alan gənclərin

təşkilatlanmasında, onların Azərbaycan mədəniyyətinin, irsinin və ölkə həqiqətlərinin Rusiya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm addımlar atmaqdadır.

RAGT-ın konqresdə bir qrup nümayəndə ilə təmsil edilməsi, onların öz təcrübələrini digər həmkarları ilə bölüşmələrinə zəmin yaradacağı gözlənilir. Konqresin artıq dünya birliyinə inteqrasiya edən azərbaycanlı gənclərin təşkilatlanması işinin gücləndirilməsi və onların bundan sonrakı dövrdə əlaqəli fəaliyyət göstərmələri üçün mexanizmlərin axtarılmasında vasitəçi olacağı da şübhəsizdir. Azərbaycanlı gənclərin ictimai həyatında mühüm əhəmiyyət daşıyan bu tədbir Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təsdiq etdiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq həyata keçirilir.

Konqresdə Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği və diaspor quruculuğunda gənclərin fəaliyyəti, mədəniyyətlərəarası dialoqun inkişafında gəncliyin rolu, xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası, gənclər təşkilatlarının fəaliyyətində insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi və s. mövzular müzakirə olunacaq. Konqresin yekununda həmçinin Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin yaradılması da nəzərdə tutulub. Bu fakt bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan gəncləri harada yaşamalarından asılı olmayaraq, bundan sonra da fəaliyyətlərini həmrəylik şəraitində, vahid bir ideologiya və mərkəzləşmiş qurum əsasında quracaqlar. Cəmiyyətin aparıcı qüvvəsini təşkil edən gənclərin bu Konqresin onların bundan sonrakı fəaliyyətinin daha da gücləndirilməsinə təkan verəcəyinə ümidləri böyükdür. Bu baxımdan bu mühüm tədbirə qatılmağa hazırlaşan bir neçə təşkilatın nümayəndələrinin fikirlərini öyrəndik.

Gülsel Səfərova, Azərbaycanlı Gənclərin Avropaya İnteqrasiyası Təşkilatının sədri:

- Gənclərə münasibət və onlara qayğı Azərbaycan dövlətinin gənclər siyasətində öz əksini tapıb. Son zamanlar gənclərin cəmiyyətdə fəallığı, onların təşəbbüsləri artmaqdadır və gənclərlə çalışan qeyri-hökumət təşkilatlarının sayının artması da bunu göstərir. Biz Azərbaycanlı Gənclərin Avropaya İnteqrasiyası Təşkilatı olaraq, Avropa təsisatları, eyni zamanda, xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərlə əlaqəli şəkildə çalışırıq. Təşkilatımızın üzvlərinin bir çoxu Avropanın nüfuzlu universitetlərində təhsil alırlar. Həmin gənclər Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti, dəyərlərini tanıtmqla yanaşı, Azərbaycanın həqiqətlərinin çatdırılması baxımından fəallıq göstərirlər. Bu proses təxminən on beş ilə yaxındır ki, gedir. Çoxdan vaxt gəlib ki, bu fəal gəncləri ümumi məqsəd və amal uğrunda toplayıb, Azərbaycan reallıqlarını dünya ictimaiyyətinə daha yaxşı tanıdılması istiqamətində işlər aparılsın.

Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Birinci Konqresi bu baxımdan çox önəmlidir. Düşünürəm ki, bu nüfuzlu tədbirdə vacib məsələlər müzakirə ediləcək, zəruri qərarlar qəbul ediləcək. Tədbirin əhəmiyyətli cəhəti odur ki, fəal gənclərimizin bu konqresdə toplanması bizə imkan verəcək ki, onlarla fikir mübadiləsi aparaq. Birgə, əlaqəli fəaliyyət göstərsək, biz daha çox uğurlara nail ola bilərik. Bu baxımdan düşünürəm ki, ən böyük vəzifələr gənclərin, QHT-lərin üzərinə düşür. Bizim də AGAT olaraq, öz təklif və fikirlərimiz var.

Anar Süleymanov, Azərbaycan Tələbələr Birliyinin idarə heyətinin sədri:

- Konqresin ən yüksək səviyyədə keçəcəyinə ümid edirəm. Bu təkcə ölkəmizdə fəaliyyət göstərən gənclər üçün deyil, həm də xaricdə yaşayan gənclərimiz üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Mənə elə gəlir ki, konqresin bir məqsədi də dövlətimizin ölkədən kənarında yaşayan gənclərin fəaliyyətinə diqqətin göstərilməsi və onlarla

Ölkəmizdə yaşayan gənclər arasında əlaqələrin səmərəli şəkildə qurulmasına şəraitin yaradılmasıdır. Azərbaycanlı gənclər olaraq, belə bir devizimiz var: "Biz birlikdə daha güclüyük." Elə gənclər var ki, xaricdə təhsil alandan sonra elə həmin ölkədə qalıb karyeralarını qurmağa üstünlük verirlər. İstəyimiz və təklifimiz odur ki, həmin gənclər Avropada, Amerika və digər ölkələrdə təhsil alan tələbələrimize bələdçilik etsinlər, onların yeni mühitə uyğunlaşmasına kömək etsinlər, tələbələrimize qarşılaşdıqları problemlərin həllində yol göstərsinlər.

Xaricdə təhsil alıb gəlmiş gənclərlə əcnəbi ölkələrdə oxumağa hazırlaşan tələbələr arasında dialoq yarada biləcək treninqlər həyata keçirməyi düşünürük. Əsas məqsəd odur ki, həmin gənclər yaşadıkları ölkənin təhsil sistemi, onun fərqli cəhətləri ilə bağlı ətraflı məlumat versinlər. Çalışırıq ki, tələbələrımız nüfuzlu universitetlərdə beynəlxalq təcrübə keçsinlər. Bu yaxınlarda təşkilatımızla Doğu Akdeniz Universiteti arasında memorandum imzalandı, memorandumda əsasən tələbələrımız orada güzəştli şərtlərlə oxuya biləcəklər. Konqresdə dünyanın müxtəlif dövlətlərində təhsil alan və fəaliyyət göstərən gənclərlə görüşəcək, onlarla fikir mübadiləsi aparacağıq. Əsas məqsədımız harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq, Azərbaycana xidmət etmək, onu beynəlxalq ictimaiyyətdə layiqincə təmsil etmək, bunun üçün daha effektiv yollar axtarmaqdır. Xaricdə təhsil alan gənclərlə görüşümüzə çalışacağıq ki, təşkilatımızın xaricdə də qurumlarını yaradaq.

Vüqar Yaqublu, Həkimlər və Təbib Tələbələr İctimai Birliyinin sədri:

- Azərbaycanlı gənclər hansı ölkədə yaşamalarından asılı olmayaraq, ürəkləri Vətənlə döyünür. Bunu Almaniya Heidelberg Universitetinin azərbaycanlı məzunu kimi söyləyə bilərəm. Həmin universitetin tibb fakültəsini bitirmişəm. Xaricdə təhsil alan və yaşayan tələbələr dünyagörüş və adətlərin fərqli olduğu bir mühitə düşürlər. Mən Almaniya oxuyanda azərbaycanlı tələbə yoldaşlarımızla tədbirlərdə, şənliklərdə alman mədəniyyəti ilə tanış olmaqla yanaşı, alman dostlarımıza da milli mədəniyyətimizi tanıdırdıq.

Sevimli milli bayramımız olan Novruz şənliyinə dəvət etdiyimiz alman dostlarımız Azərbaycan mədəniyyəti ilə bağlı xoş fikirlərini bildirirdilər. Ölkəmizdən kənarında fəaliyyət göstərən soydaşlarımızın, diaspor üzvlərinin mütəmadi olaraq Dünya azərbaycanlılarının qurultaylarında toplanması və gələcək fəaliyyət istiqamətləri haqda müzakirələr aparmalarını təqdir edirəm. Sevindirici haldır ki, artıq təşkilatlanma prosesi ölkəmizdən kənarında yaşayan gənclərimiz arasında da başlanıb. Buna görə də Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin ilk Konqresinin təşkilinin əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq istərdim. Təhsildən sonra karyerasını ölkəmizdən kənarında qurmağı planlaşdıran gənclərin Vətəndən uzaqda ölkəmizi layiqincə təmsil etmələri də zəruridir. Çünki onların Azərbaycanı dolğun şəkildə tanımaq işində uğur qazanmaq imkanları daha çoxdur.

Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin yaradılması ideyasına gəldikdə isə, bu təşəbbüsü dəstəkləyirəm. Belə bir qurumun yaranması istər ölkədaxili, istərsə də ölkədən kənarında fəaliyyət göstərən gənclərin fəaliyyətini əlaqələndirməkdə, əməkdaşlıq etməkdə və dünyanın müxtəlif bölgələrində yaşayan azərbaycanlı gənclərin Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsində mühüm addım olacaq. Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramını təsdiq etməsi, daim fəal, istedadlı gənclərə diqqəti və bu sahədə görülən işlər dövlətimiz üçün gənclər siyasətinin prioritet olmasından xəbər verir. Ümid edirəm ki, bu Konqres faydalı

müzakirələri, fikir mübadilələri ilə yadda qalacaq və növbəti illərdə də Konqreslərin keçirilməsi ənənə halını alacaq.

Vüsal Məmmədov, Almaniyanın Höttingen Universitetinin beynəlxalq münasibətlər üzrə doktorantı:

- 2006-2008-ci illərdə Azərbaycan Gənclərinin Avropa Forumuna rəhbərlik etdiyim dövrlərdə Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında bir sıra layihələr həyata keçirmişik. Azərbaycanlı gənclər Fransa senatında, Almaniya bundestaqında, İngiltərə parlamentində ölkəmizlə həmin dövlətlər arasında Dostluq Komissiyalarının üzvləri ilə görüşlər keçirmiş, onların Azərbaycanla qarşılıqlı münasibətləri və gələcək perspektivlərini müzakirə etmişlər. Xaricdəki diaspor təşkilatlarımızın ən çox fəallıq göstərən üzvləri məhz gənclərdir. Bu baxımdan bu konqresdən çox şeylər gözləyirəm. İnanıram ki, konqresdə diaspor sahəsində gənclərin imkanlarından düzgün istifadə edilməsi, onların bu işdə uğur qazanmaları üçün imkanlar qiymətləndiriləcək.

"Azərbaycan lobbiciliyi və Azərbaycan gəncləri" mövzusunda çıxışım planlaşdırılır. Bu gün qloballaşan dünyada Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması üçün lobbicilik fəaliyyətinə ehtiyac var. Dünyanın müxtəlif ölkələrində güclü Azərbaycan lobbisini yaratmaq zəruridir. Bu sahədə gənclərimizin fəal olmasını arzulayıram. Çalışmalıyıq ki, lobbi qurarkən Azərbaycanı sevən, dəstəkləyən nüfuzlu əcnəbi dostlar; siyasətçilər, ictimai xadimlər qazanaq, onların dəstəyindən də yararlanacaq. Ümid edirəm ki, konqresdə istər gənclərimizin diaspor sahəsində fəallığı, istərsə də xaricdə yaşayan, təhsil alan gənclərimizin Azərbaycanla əlaqələrinin səmərəli qurulması və digər mövzularda maraqlı müzakirələrdə iştirak edəcəyik.

İnanıram ki, Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin bu konqresi bizə bundan sonra daha həvəslə çalışmağımıza stimül verəcək.

Gənclərin düşüncələrindən belə qənaətə gəlmək olar ki, Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Birinci Konqresinin keçiriləcəyi Frankfurt şəhəri iki gün ərzində qızgın müzakirələrin obyektinə çevriləcək və gənclərimizin diaspor quruculuğunda fəallığının artırılmasına, xaricdə Azərbaycanın daha yüksək səviyyədə təmsil etmələrinə xidmət edəcək.

Xalq qəzeti.-2010.-25 noyabr.-№ 258.-S.6.

Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresi keçirilir

Noyabrın 27-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin (DAG) I Konqresi öz işinə başlamışdır.

**Vüqar Seyidov,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri,
Frankfurt.**

Konqresi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təsdiq etdiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi (DİDK) Gənclər və İdman Nazirliyi (GİN) ilə birgə təşkil etmişdir.

Konqresdə Azərbaycanın dövlət və hökumət rəsmiləri, 41 gənclər təşkilatının nümayəndələri, dünyanın 23 ölkəsindən 131 gənclər qurumunun, 25 ölkədən 41 diaspor təşkilatının rəhbərləri iştirak edirlər. Toplantıya fəaliyyət göstərdiyi qısa müddət ərzində kifayət qədər böyük işlər görməyə müvəffəq olmuş Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatı (RAGT - AMOR) 23 nəfərlik nümayəndə heyəti ilə qatılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov konqresi açaraq iştirakçıları salamlamışdır.

Sonra Azərbaycanın dövlət himni səsləndirilmişdir.

N. İbrahimov çıxışına davam edərək demişdir ki, toplantıda xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, milli mənəvi dəyərlərimizin qorunması və mədəni irsimizin təbliğində, habelə Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında gənclərin daha fəal iştirakı ilə bağlı bir sıra məsələlər müzakirə olunacaqdır. Azərbaycan gəncliyi ölkədə gedən ictimai-siyasi proseslərin aparıcı qüvvəsi olmuş, respublikamızın inkişafında mühüm rol oynamışdır.

Təsadüfi deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev gənclərə hər zaman xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşmış, yüksək intellektual səviyyəyə, müasir dünyagörüşünə malik gənc nəslin yetişməsinə xüsusi önəm vermişdir. 1970-ci illərdə ümummilli liderin təşəbbüsü ilə SSRİ-nin 50-dən artıq şəhərinin 170-dən çox ali təhsil müəssisəsində 15 mindən artıq azərbaycanlı gənc ali təhsil almışdır. Bu gün Azərbaycan diasporunun ən fəal üzvlərini elə həmin şəxslər təşkil edirlər. Prezident İlham Əliyev ulu öndərin bu siyasətinə sadıq qalaraq, gəncliyə həmişə böyük diqqət və qayğı ilə yanaşır. Dövlətimizin başçısının təsdiq etdiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı (2005-2009-cu illər)", "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xaricdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı", habelə gənclərin təhsil səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması sahəsində imzaladığı digər sənədlər bunun parlaq sübutudur.

Dövlət Komitəsinin sədri demişdir ki, xarici ölkələrdə təhsil alan və yaşayan azərbaycanlı gənclər müxtəlif dərnəklər və ictimai birliklər yaradır, Vətənimizin problemləri barəsində dünya ictimaiyyətində obyektiv təsəvvürlərin formalaşdırılması prosesində fəal iştirak edirlər.

Azərbaycan diaspor təşkilatlarının 40-dan çoxunu məhz gənclər təsis etmişlər. Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin təşkilatlanması və diaspor quruculuğu işinə qoşulması prosesi bu gün də davam edir. 2009-cu ilin aprelinde Moskvada Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının (AMOR) təsis edilməsi Azərbaycan diasporunun və xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin həyatında mühüm bir hadisə olmuşdur. Leyla xanım Əliyevanın sədrliyi ilə bu təşkilat qısa müddət ərzində Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, gənclərin milli diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması istiqamətində çox önəmli addımlar atmışdır.

N. İbrahimov diqqətə çatdırmışdır ki, dünyanın müxtəlif regionlarında - Avropada, Amerikada, Asiyada, MDB məkanında fəaliyyət göstərən azərbaycanlı gənclər təşkilatları Xocalı soyqırımını barədə yaşadıkları ölkələrin ictimaiyyətinin, beynəlxalq təşkilatların, parlament və hökumət üzvlərinin, kütləvi informasiya vasitələrinin məlumatlandırılması məqsədilə mütəşəkkil aksiyalar, elmi-praktiki konfranslar, etiraz yürüşləri keçirirlər. Onlar müasir informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə edərək Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nəticələri haqqında əsl həqiqətləri bu barədə məhdud informasiyaya malik dövlət və siyasət adamlarına, jurnalistlərə, eləcə də sadə vətəndaşlara çatdırmağa çalışırlar. Xaricdə təhsil alan azərbaycanlı gənclər xalqımızın zəngin mədəni irsinin ən fəal təbliğatçılarıdır. Bu həm də o deməkdir ki, müasir Azərbaycan gəncləri hansı ölkədə yaşamasından və hansı sahədə təhsil almasından asılı olmayaraq, öz xalqının tarixi, mədəniyyəti, onun milli maraqlarının sərhədləri barədə çox dəqiq və aydın təsəvvürə malikdirlər. Bu mühüm amil ölkəmizin gələcəyi və bu gələcəyin sahibləri olan gənclərimiz haqqında nikbin düşünməyimizə əsas verir. Elə buna görə də Prezident İlham Əliyev Azərbaycan gəncliyinə böyük etimad bəslədiyini ifadə edərək demişdir: "Mən əminəm ki, Azərbaycanın gələcəyi etibarlı əllərdədir. Çünki bizim bugünkü gəncliyimiz sağlam düşüncəli, vətənpərvər, xalqını, millətini sevən gənclərdir. Mən əminəm ki, müstəqil Azərbaycanın gələcəyini qoruyub saxlaya bilən gənc nəsillər yetişir".

Komitə sədri onu da bildirmişdir ki, xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının qarşısında həllini gözləyən bir sıra taleyüklü vəzifələr də dayanır. Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə daha sıx inteqrasiyası, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, müxtəlif ölkələrin dövlət orqanları, parlament və hökumət üzvləri, kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın qurulması, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində daha ciddi və daha konkret nəticələrin əldə olunması və digər sahələrdə görüləsi işlər çoxdur. Lakin gəncliyin bugünkü ruhu, proseslərə baxışı, intellektual potensialı deməyə əsas verir ki, gənc soydaşlarımız bu vəzifələrin öhdəsindən uğurla gələcəklər. Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi də əslində bu inamın və etimadın təzahürüdür.

Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənov çıxış edərək Azərbaycan dövlətinin gənclər siyasəti barədə geniş məlumat vermişdir. O bildirmişdir ki, dünyanın bütün

xalqları və dövlətləri hər zaman gənclərlə bağlı xüsusi siyasət yürütmüşlər. Gənclərinin qayğısına qalmayan dövlətin gələcəyi yoxdur. Hər bir dövlətin əsas missiyalarından biri gələcəyin etibar ediləcəyi, estafetin ötürüləcəyi nəslin hazırlamaqdır. Diaspor siyasətimizin əsas istiqamətlərindən biri dünyada yaşayan azərbaycanlı gənclərlə iş, gənclər siyasətimizin əsas istiqaməti ölkəmizdə gənclərlə səmərəli və əlaqələndirilmiş fəaliyyətin qurulması, təhsil siyasətimizin əsas hissəsi isə yeni, sağlam, güvənli, müasir düşüncəli, intellektli, yüksək səviyyəli təhsil alan gənclərin yetişdirilməsidir. Gənclər siyasəti hər bir dövlətin onurğa sütununu təşkil edir.

Azərbaycanda gənclər siyasətinin tarixinə diqqət çəkən Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri xatırlatmışdır ki, ulu öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdışının ilk yaddaqalan addımlarından biri məhz 1994-cü ildə Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması olmuşdur. Cəmiyyətin siyasi həyatının tam iflasa uğradığı bir zamanda atdığı bu addımla, məhz gənclər siyasətindən başlamaqla ümummillə liderimiz bu günləri düşünürdü, gənclərin gələcəyini və bununla da dövlətimizin sabahını fikirləşirdi. Ulu öndər gənclər siyasətini düzgün və uğurlu formalaşdırmaqla dövlətin sağlam təməlini qoymuşdur.

Ə. Həsənov həm Azərbaycanda, həm də ölkəmizdən kənarında yaşayan və təhsil alan gənclərin qarşısında duran vəzifələrdən də danışmışdır. O, gənclərə müraciətlə demişdir ki, sizin qarşınızda duran ən mühüm vəzifələrdən biri həm milli, həm də bəşəri dəyərlərə yiyələnmək, mükəmməl təhsil almaq, müasir dəyərləri mənimsəmək, amma heç bir zaman milli köklərimizi unutmamaqdır.

Sizin gücünüz, intellektiniz Vətənin, dövlətin, millətin gücü və intellektidir. Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasətin əsas istiqamətlərindən biri də məhz sağlam və təhsilli gənclik yetişdirməkdir. Amma harada yaşamağınızdan asılı olmayaraq Vətənimizi, dilimizi, milli dəyər və adətlərimizi unutmayın. Yaşadığınız ölkədə xalqımızı və dövlətimizi necə təmsil etsəniz, hər kəs də bizi məhz bunun əsasında tanıyacaq, sevecək, hörmət edəcək və dəstək verəcəkdir. Dünya virtual məkanındakı ünsiyyət imkanlarından Azərbaycan həqiqətlərinin geniş təbliği məqsədilə səmərəli bəhrələnmək, həmçinin bu virtual məkandan dünya azərbaycanlı gənclərinin ünsiyyət imkanlarını genişləndirmək üçün istifadə olunması vacibdir.

Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və onun Azərbaycan dövlətinə, xalqına vurduğu ziyan barədə də gənclərə məlumat vermiş və bildirmişdir ki, gənclərimizin qarşısında duran məsələlərdən biri də milli varlığımızı erməni qəsbkarlarından qorumaq, ermənilərin yalan və uydurmalarla dolu təbliğatını puça çıxarmaqdır.

Əli Həsənov çıxışını bu fikirlərlə yekunlaşdırmışdır: "Siz yaşadığınız ölkələrdə elə bir önəmli amilə, gücə çevrilməlisiniz ki, sizinlə hesablaşsınlar. Yaşadığınız və təhsil aldığınız dövlətlərin ictimai-siyasi mühitinə, cəmiyyətinə nə dərəcədə inteqrasiya etsəniz, nə dərəcədə söz sahibinə çevrilsəniz, bunun Azərbaycan dövlətinin haqq səsinə dünyaya yaymaqda o qədər də böyük əhəmiyyəti olacaqdır. Bu istiqamətdə hər bir ölkədə fəaliyyət göstərən türk diasporu ilə birlikdə hərəkət etməlisiniz. Bir-birinizin qarşılıqlı problemlərini birgə həll etməyə çalışmalısınız. Eyni zamanda dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlı gənclər olaraq bir-birinizi yaxşı tanımalısınız. Çünki bir-birinizi tanımadan dünyada Azərbaycanı tanıma bilməyəcəksiniz. Ona görə də bu tədbirin verdiyi ünsiyyət imkanından yaxşı faydalanmaq lazımdır".

Sonra RAGT-ın icraçı direktoru Emin Hacıyev Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının sədri Leyla Əliyevanın Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinə müraciətini oxunmuşdur. Müraciətdə deyilir:

"Əziz dostlar! Bu gün siz mühüm bir hadisənin - Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin iştirakçılarısınız. Bu forumun əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, ilk dəfə olaraq Avropa, Amerika, dünyanın fərqli qitələrində və ölkələrində, Vətənin hüdudlarından uzaqlarda yaşayan gənc həmvətənlərimiz mənəvi birliyi daha dolğun hiss edə biləcəklər. Ümumi məqsədlərə çatmaq əzmi ilə çalışan insanlarla tanış olmaq imkanı əldə edəcəklər. Yaşadığımız yerdən asılı olmayaraq, hamımızı ümumi Vətənimiz Azərbaycana olan məhəbbət birləşdirir.

Frankfurtda keçirilən Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresi həmvətənlərimiz arasında yalnız dostluq və işgüzar əlaqələrin yaranması üçün gözəl meydan deyil, həmçinin Vətənlə əlaqələrin möhkəmlənməsi, gənc insanların ictimai-siyasi fəallığının güclənməsi üçün nadir bir imkandır. Bundan əlavə, Konqres dünya miqyasında fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporu daxilində əlaqələrin formalaşması və güclənməsi üçün yeni qüvvələrin cəlb edilməsinə şərait yaradır. Azərbaycan dövlətinin bu məsələyə böyük önəm verməsi bizim üçün vacib dəstəkdir. Bu bir daha bizim doğru yolda olduğumuzu və bu yolla uğurla irəlilədiyimizi sübut edir.

RAGT rəsmi olaraq iki ilə yaxındır ki, fəaliyyət göstərir və bu müddət ərzində gənc həmvətənlərimizin təşəbbüslərinin geniş mənada dəstəklənməsinə çalışmışdır. RAGT ötən dövrdə öz fəaliyyət coğrafiyasını xeyli genişləndirmişdir. İndi bizim bölmələrimiz Rusiya Federasiyasının demək olar ki, bütün regionlarında yaradılmışdır. Tədbirlərimizin hamısı gənclərimizin birliyinə istiqamətlənmişdir. Biz onlara təhsil almaqda kömək edir, sağlam həyat tərzinin geniş yayılması, mədəni və tarixi dəyərlərimizə diqqətin artırılması, gənclərimizin ana dilimizi, ədəbiyyatımızı və milli ənənələrimizi öyrənmək istəyini dəstəkləyirik. Bunların hamısı olduqca vacibdir.

Dünyanın bir sıra ölkəsini təmsil edən yüzlərlə gəncin konqresdə iştirakı Azərbaycan gənclərinin həmyaşıdları ilə ünsiyyətdə olmasının vacibliyini bir daha sübut edir. Əminəm ki, toplantı iştirakçılarının hamısı istedadlı, kamil, parlaq və yaradıcı insanlardır. Sizin hamınız keyfiyyətli ali təhsil almaq üçün dünyanın nüfuzlu ali məktəblərində çalışır, qarşınıza ciddi məqsəd qoyaraq, ona nail olmaqdan çəkinmirsiniz. Bu isə o deməkdir ki, siz Azərbaycanın gələcəyinin inam və dayağısınız. Sizin gələcəyiniz isə - ölkəmizin gələcəyidir.

Əminəm ki, iştirakçısı olduğumuz gənclər Konqresi çərçivəsində Azərbaycan Gənclərinin Dünya Birliyinin yaradılması bizim gənclər diasporunun möhkəmlənməsi yolunda növbəti və çox vacib addım olacaqdır. Qarşıda isə bizi bu yolda mühüm vəzifələr gözləyir.

Sizə yeni-yeni uğurlar və Konqresin işinə isə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm !".

Gənclər və idman naziri Azad Rəhimov demişdir ki, DAG-ın Konqresi Azərbaycanın zəngin ictimai-siyasi tarixinin layiqli səhifələrindən birinə çevriləcəkdir. Azərbaycan xalqı bu gün öz taleyinin sahibidir. İndi Azərbaycan dövləti öz tarixinin şanlı səhifələrini yaşayır. Azərbaycan dövləti ulu öndər Heydər Əliyevin nüfuzu, mübarizliyi, əzmkarlığı və güclü iradəsi nəticəsində yaranan möhkəm sütunlar üzərində uğurla inkişaf etməkdədir. Gənclərlə aparılan iş 2003-cü ildən yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Təmali ulu öndərimiz

tərəfindən qoyulan gənclər siyasəti bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən dövlət siyasətinin əsas tərkib hissələrindən biridir.

Gənclərin inkişafına yönəlmiş normativ-hüquqi baza formalaşdırılmış, bir sıra dövlət proqramları icra olunmuş, 200-dən artıq qeyri-hökumət gənclər təşkilatı yaranmışdır. Ümumilikdə, son 5 ildə hökumət tərəfindən gənclər təşkilatlarının 350-dən artıq layihəsinin dəstəklənməsi üçün dövlət büdcəsindən 3,8 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

İndi Azərbaycan gəncləri 30-a yaxın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunur, bir neçə beynəlxalq gənclər platformalarının yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış edirlər.

Nazir, DAG-ın I Konqresinin gənclərin Azərbaycan naminə fəaliyyətinin daha sıx əlaqələndirilməsinə, gücləndirilməsinə və təşkilatlanmasına təkan verəcəyinə, gələcək nəsillər üçün faydalı olacağına inamını ifadə etmişdir.

Azərbaycanın Almaniyadakı səfiri Pərviz Şahbazov gənclərə bütün məsələlərdə yardımçı olmaq barədə Azərbaycan rəhbərliyindən tapşırıq aldıklarını və bu istiqamətdə hər bir yardımı etməyə hazır olduqlarını diqqətə çatdırmışdır.

Konqres iştirakçıları qarşısında təbrik sözü ilə TürkPA-nın baş katibi Ramil Həsənov, İslam Konfransı Təşkilatı Gənclər Forumunun baş katibi Elşad İsgəndərov çıxış etmiş, tədbirlə bağlı fikirlərini bölüşmüşlər.

Türkiyənin baş konsulu İlhan Sayqılı Türkiyə-Azərbaycan dostluğundan danışmış, çıxışını "Türkiyə ilə Azərbaycan bir ürək, bir candır" sözləri ilə bitirmişdir.

Sonra 4 paneldən ibarət konqresin "Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği və diaspor quruculuğunda gəncliyin rolu" mövzusunda ilk bölmə iclası keçirilmişdir. Bu paneldə Türkiyə-Azərbaycan Dərnəyinin sədri, Türkiyə Strateji Araşdırmalar və Beynəlxalq Əlaqələr Mərkəzinin (TÜRKSAM) başkanı Sinan Oğan "Gəncliyin diaspor quruculuğu və lobbichilik fəaliyyətində rolu və yeri", "Bizim Nəsil" Gənclərin Regional İnkişaf Assosiasiyasının sədri Nürəddin Mehdiyev "Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və zəngin milli-mədəni irsimizin təbliğində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin yeri", Azərbaycan Diplomatik Akademiyasının icraçı dekanı Fərid İsmayilzadə "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Azərbaycan gəncliyi", Böyük Britaniyanın York Universitetinin məzunu Səbuhi Rzayev "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərdə vətənpərvərlik hisslərinin gücləndirilməsi, onların tarixi Vətənə bağlılığının möhkəmləndirilməsi", gənc iş adamı Anar Məmmədov "Azərbaycan və qloballaşan dünyanın reallıqları gənclərin gözü ilə", Amerika Azərbaycanlıları Şurasının sədri, Amerika Azərbaycanlıları Şəbəkəsi "USAN"-ın Los-Anceles və Kaliforniya regionu üzrə icraçı direktoru Cavid Hüseynov "Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği, diaspor təşkilatları arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişafı və beynəlxalq əlaqələrin genişləndirilməsi sahəsində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi: mövcud təcrübə və perspektivlər" mövzularında məruzələrlə çıxış etmişlər.

Məruzələr ətrafında çıxışlar olmuşdur.

Konqres işini noyabrın 28-də davam etdirəcəkdir.

Xalq qəzeti.-2010.-28 noyabr.-№ 261.-S.2.

Diaspordan lobbçiliyə doğru

Bu məsələdə Azərbaycan diasporu üzərinə düşən böyük məsuliyyəti anlamalıdır

Fuad Hüseynzadə

Dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması, müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə siyasi, iqtisadi, mədəni və mənəvi əlaqələrin inkişaf etdirilməsi son dərəcə önəmli məsələlərdəndir. Tarix elə gətirib ki, 50 milyondan artıq azərbaycanlının beşdə birindən də azı müstəqil Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bu, müasir dünya üçün o qədər də qeyri-təbii sayılmır. Qlobal dəyərlərin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi bir dövrdə azərbaycanlıların müxtəlif dövlətlərin vətəndaşları olması onların milli birliyi üçün mümkün qədər az maneə yaratmalıdır. Hər şeydən əvvəl ona görə ki, azərbaycanlıların siyasi iradəsini ifadə edən müstəqil dövləti, özünəməxsus adət-ənənələri, dili, dini, “azərbaycançılıq” ideologiyası və nəhayət, Heydər Əliyevin şəxsində ümummilli lideri mövcuddur.

Ulu öndər öz uzaqgörənliyi və müdrikliyi ilə xarici siyasətin strateji hədəflərini müəyyənləşdirərək müasir dövrdə hər bir dövlətin qüdrətinin yalnız iqtisadi resurslarla deyil, həm də onun xaricdə formalaşdırdığı diaspor və lobbinin gücü ilə ölçüldüyünü nəzərə almışdı. Azərbaycanda 31 dekabr - Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi gününün bayram kimi qeyd olunması milli diasporun təşkilatlanmasında, Azərbaycan lobbisinin inkişafında başlıca məqamlardan biri olmuşdur.

Bu sahəyə xüsusi diqqət yetirmədən xarici siyasətdə hansısa ciddi nailiyyətlər qazanmaq, eyni zamanda milli məsələlərin beynəlxalq müstəviyə çıxarılmasına nail olmaq mümkün deyil. Elə bu səbəbdən də ulu öndərimizin təməlini qoyduğu siyasəti bu gün də uğurla davam etdirən Azərbaycan hakimiyyəti dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə nail olmaq üçün ardıcıl siyasət yeridir.

Diaspor quruculuğu sahəsində dövlət siyasətinin məqsədi xaricdə yaşayan soydaşlarımızın milli özünəməxsusluğunu qorumaq və inkişaf etdirmək, Azərbaycanla əlaqələrini genişləndirməkdən ibarətdir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla iş sahəsində dövlət siyasətinin əsasları 2002-ci ilin dekabr ayının 27-də qəbul edilmiş “Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunur. Bu qanun Azərbaycan diasporunun inkişafına dövlət qayğısının daha da artırılması, bu sahədə ciddi nailiyyətlər əldə olunması məqsədi ilə vahid strategiyanın hazırlanması kimi mühüm məsələlərin həllinə imkan yaradan hüquqi prinsipləri müəyyənləşdirir. Ümummilli lider Heydər Əliyev bu sahədə sistemli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə 2002-ci ildə “Xarici ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə” fərman imzaladı. Komitənin yaradılması diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin vahid mərkəzdən koordinasiyasına, dünya azərbaycanlılarının konsolidasiyasında, diaspordan lobbiyə doğru inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu.

2008-ci il noyabrın 19-da isə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə XÖYAİDK-nin əsasında yeni qurum-Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılıb. Hazırda dünyada Azərbaycan diasporunun mütəşəkkil hala

gətirildiyini deyən DİDK sədri Nazim İbrahimovun sözlərinə görə, diasporumuz inkişaf edib və artıq Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırır: “Amma təcrübə az olduğu üçün təbii ki, səhvlər, yanlışlıqlar da olur”.

Müasir dövrdə xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar arasında milli-mənəvi birliyin möhkəmləndirilməsi, soydaşlarımızın təşkilatlanması prosesi keyfiyyətcə yeni məzmun kəsb etməkdədir. DİDK-dən verilən məlumata görə, hazırda dünyanın müxtəlif ölkələrində 370-dək Azərbaycan icması fəaliyyət göstərir və diasporumuzun təşkilatlanma prosesi bu gün də davam edir. Azərbaycan hakimiyyətinin apardığı düzgün siyasətin nəticəsidir ki, həmin təşkilatlar bu gün problemsiz olaraq müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərirlər.

“Biz harada olsaq da, azərbaycanlıyıq”

Özbəkistanda fəaliyyət göstərən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzləri Assosiasiyasının sədri Akif Ağatalıbov “Paritet”ə açıqlamasında qeyd edib ki, soydaşlarımız vətəndən kənarında yaşamağına baxmayaraq, azərbaycançılığı təbliğ etməlidirlər: “Unutmamalıyıq ki, biz azərbaycanlıyıq. Ürəyimizdə olan bütün arzumuz budur ki, vətəndən kənarında Azərbaycanı layiqli təmsil edək. Biz xoşbəxtik ki, cənab Prezidentimizin dediyi kimi Azərbaycan azərbaycanlılarıyıq”.

AMMA sədri dedi ki, başqa ölkənin vətəndaşı olsalar da, amma əsas odur ki, pasportun rəngindən asılı olmayaraq ürəyin, ağılın rəngi dəyişməsin: “Kimin nə gücü varsa çalışıb torpaqlarımızı azad etməliyik. Azərbaycana qayıdıb cənab Prezidentin ətrafında sıx birləşməyə həmişə hazırıq”.

Diasporumuzun ən kövrək ruhlu üzvlərindən biri də Azərbaycan-İsrail (AZİZ) Beynəlxalq Assosiasiyası yanında Azərbaycan Tarixi və Mədəni İrsinin Qorunması Komitəsinin sədri Yeganə Salmandır. “Azərbaycan” sözünün həmişə onun fiziki gücünü, həyəcanlarını artırdığını deyən Y. Salman vətəni bir an belə unutmadıqlarını, Allaha yalvarıb Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpasını dilədiklərini bildirdi: “Ulu öndər Heydər Əliyevin “Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam” sözləri damarlarından azərbaycanlı qanı axan hər bir insan üçün müqəddəsdir. Bu sözlər Azərbaycanın işıqlı gələcəyi naminə bizlərin vətənlə daim əlaqə saxlamağının başlıca təminatıdır”.

Yeganə xanımın vətənə olan sevgisi o qədər əvəzsizdir ki, o hətta öz evində Azərbaycan Mədəniyyəti Mərkəzi yaradıb. Y. Salman deyir ki, mərkəzdə azərbaycanlı müəlliflərin kitabları, Azərbaycanın bu gününü və dünənini xarakterizə edən suvenirlər yer alıb: “Mərkəzdə Azərbaycan otağı da var. Əllə toxunmuş xalçaların döşəndiyi otaqda milli döşəkcələr, mütəkkələr, nərd, samovar, armudu stəkanlar buraya gələnlərə Azərbaycanı xatırladır”.

Norveç-Azərbaycan Gənclər Təşkilatının (NAYO) sədri Ramil Əliyevsə deyir ki, xaricdə yaşadıkları ölkələrə nə qədər inteqrasiya etsələr də, etnik və fiziki görünüş baxımdan həmin ölkənin insanlarından fərqlənirlər: “Bu amil bizə daima daxildən köklərimizin yaşadığımız ölkə ilə yox, məhz Azərbaycanla bağlı

olduğumuzu xatırladır. Biz bununla da yaşadığımız ölkədə Azərbaycanın təbliğatçısına və adət-ənələrimizin nümunəsinə çevrilirik”.

“Bizim inteqrasiya etmək qabiliyyətimiz xalqımızın milli dəyəridir və bu alqışlanmalıdır” deyən R. Əliyevin sözlərinə görə, Norveçdə yaşayan azərbaycanlılar da yaşadıkları cəmiyyətə kifayət qədər inteqrasiya olublar. Amma öz dəyərlərimizi və adət-ənəələrimizi unudub yaşadığımız ölkənin dəyərlərində qerq olmamalıyıq. Bu səbəbdən Norveçdə Azərbaycan diaspor cəmiyyəti olaraq NAYO-nun üzərinə çox mühüm missiya düşür. Biz assimilyasiya ilə mübarizə aparırıq. Biz istəyirik ki, xaricdə doğulmuş və ya buraya köçüb gəlmiş azərbaycanlılar ölkəmizlə köndən bağlı olsunlar. Çünki bizim hamımızın bir vətəni, Azərbaycanı var. Biz bunu unutmamalıyıq!”.

NAYO sədrinin fikrincə, xaricdə savadlı və ziyalı vətəndaş olmaq üçün ölkəmizdə baş verən ictimai-siyasi və mədəni proseslər haqqında məlumatlı olmalıyıq: “Qarabağda atəşkəs olsa da informasiya müharibəsi davam edir. Biz xaricdə yaşayan azərbaycanlılar informasiya müharibəsinin ön səngərlərində vətənimiz uğrunda vuruşan əsgərləriyik. Daima xalqımıza qarşı törədilmiş erməni vəhşiliklərini, mədəni-maddi irsimizi və xalqımızın nailiyyətlərini dünyaya çatdırırıq. Çünki biz harada olsa da, azərbaycanlıyıq”. Azərbaycanlıların cəmiyyətə inteqrasiyasının sürətləndirilməsi, soydaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının qorunması Azərbaycan diasporunun qarşısında duran prioritet vəzifələrdir. Bu sahədə ötən müddət ərzində müəyyən nailiyyətlər əldə olunsada, soydaşlarımızın cəmiyyətə daha sıx inteqrasiyasına nail olmaq, onların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi mexanizmlərini təkmilləşdirmək, siyasi təşkilatlarda, dövlət və hökumət strukturlarında təmsilçilik imkanlarının genişləndirilməsi, diaspor təşkilatlarının fəaliyyətində bu sahəyə diqqətin artırılması həllini gözləyən ən vacib məsələlər olaraq qalır.

Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği

Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında müxtəlif ölkələrin ictimai, siyasi və dövlət xadimləri, elm adamları, eləcə də KİV-lə əlaqələrin qurulması çox mühümdür. Azərbaycan diasporu bu məsələlərə daha çox diqqət yetirməli, bəzi ölkələrdə Azərbaycan haqqında erməni diasporu və lobbisi tərəfindən formalaşdırılmış yanlış təsəvvürlərin aradan qaldırılması üçün öz imkanlarını maksimum dərəcədə səfərbər etməyə çalışmalıdır.

Bu məsələdə Azərbaycan diasporu üzərinə düşən böyük məsuliyyəti anlamalıdır. Onların bu cür faktlarla real olaraq birbaşa qarşılaşması şəksizdir. Məsələn, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindəki Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Samir İmanovu erməni lobbisinə qarşı mübarizə aparan diaspor fəallarımızdan biri kimi tanıyırdıq. Ermənilər bir neçə dəfə S. İmanova müxtəlif formada hədə-qorxu gəlsələr də, onu milli mübarizədən çəkəndirə bilməyiblər. “Bizim işimiz haqq işidir” deyən həmvətənimiz bildirir ki, bu gün Azərbaycan lobbiciliyi, diaspor işi dünyanın ən təcrübəli və güclü diasporları ilə müqayisə oluna bilər: “Erməni lobbisinin bu gün bizə və türklərə qarşı apardığı siyasət, yalan və təhrif edilmiş yazıları artıq 10 il və ondan daha əvvəl verdiyi nəticəni vermir. Belə ki, artıq azərbaycanlı və türk alimlərinin, xaricdəki diaspor cəmiyyətlərinin apardığı işlər

ermənilərin daim yalan və öz xeyirlərinə dəyişdirilmiş məlumatların təbliğ etdiyini bütün dünyaya sübut edə bilir. Buna bir əyani misal kimi son bir neçə il ərzində BƏƏ-də yerli mətbuata verdiyim müsahibələrdə ermənilərin işğalçı, quldur olmaları, etdikləri vəhşiliklər konkret tarixi faktlarla qəzetlərdə dərc edilib". O, ermənilərin tarix boyu müsəlmanlara qarşı etdiyi vəhşiliklərdən və qırğınlardan çox yazılmadığından təəssüflənərək bildirir ki, ermənilərə qarşı media sahəsində işi gücləndirməli, daha güclü təbliğat maşınıni işə salmalıyıq.

Leyla Kiani İsveçdəki "Xəzər" Cəmiyyətinin sədridir. Onu diasporumuzun söz silahı ilə düşmənə atəş açan "kovboy" xanımı hesab etmək olar. Leyla xanım deyir ki, erməni təbliğatının qarşısına Azərbaycan təbliğatı qoymaq lazımdır: "Amma mənəcə bunu Azərbaycan jurnalistləri yazıb bizə göndərməlidir ki, (soyqırım və digər tarixi məlumatlar) biz də onu yaşadığımız ölkələrdəki mətbuata yerləşdirməyə çalışaq. Hər kəs ermənilərə qarşı açıq etirazlarla çıxış etsə dünya ictimaiyyəti bizi görməyə və eşitməyə başlayar."

Müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqələrin genişləndirilməsini xarici siyasətdə prioritet istiqamətlərdən biri kimi nəzərdən keçirən dövlət başçısı İlham Əliyev ölkədəki sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının mahiyyətinə uyğun olaraq diaspor quruculuğu sahəsində dövrlə səsləşən genişmiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsini vacib sayır. Bu yöndə DİDK tərəfindən aparılan dövlət siyasətinin mahiyyəti dünya azərbaycanlılarının potensial imkanlarını müstəqil dövlət quruculuğu prosesində meydana çıxan müxtəlif problemlərin həlli naminə səfərbər etmək, milli birliyə, həmrəyliyə və mütəşəkkilliyə nail olmaqdır.

Paritet.-2010.-27-29 noyabr.-№.125.-S.11.

Frankfurtda Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi başa çatdı

Konqresdə Dünya Azərbaycanlı Gəncləri Birliyinin təsis edilməsi ilə əlaqədar təşəbbüs qrupu yaradılmışdır

Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçirilən Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi noyabrın 28-də öz işini başa çatdırmışdır.

Vüqar Seyidov,

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri

Frankfurt.

Tədbirin ikinci gününün birinci yarısı "Virtual həftəsonu məktəbi"nin təqdimatı ilə başlamışdır. Toplantını Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov açaraq layihə barədə məlumat vermişdir.

Layihəni Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Rasim Əliquliyev təqdim etmişdir. O bildirmişdir ki, bütün dünya azərbaycanlılarını bir araya toplamaq üçün informasiya texnologiyalarından istifadə etmək ən müasir, səmərəli və zəruri vasitədir. O, Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında sürətlə yaradılan informasiya cəmiyyəti haqqında ətraflı danışmışdır. Demişdir ki, layihənin məqsədi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı uşaqlara və gənclərə müasir informasiya texnologiyaları vasitəsilə ana dilinin, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti və coğrafiyasının tədris edilməsi, soydaşlarımızın milli ruhda tərbiyə olunmasına xidmət etməkdir. "Virtual həftəsonu məktəbi" xarici ölkələrdə yaşayan və Azərbaycan haqqında kifayət qədər məlumatı olmayan hər bir azərbaycanlı gəncin virtual məkanın imkanlarından istifadə edərək ana dilini öyrənmək, doğma Vətənin tarixini, coğrafiyasını, ədəbiyyatını və mədəniyyətini mənimsəmək imkanı yaradır.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun əməkdaşları layihənin bütün texniki incelikləri və istifadə qaydası barədə iştirakçılara məlumat vermişlər.

Məktəbin vasitələrindən istifadə etmək üçün buraya üzv olmaq vacib deyildir. Lakin layihədə iştirak etmək və sertifikat almaq üçün hər bir istifadəçinin məktəbə üzv olması və "online" imtahanından keçməsi lazımdır.

Qeyd edilmişdir ki, bu ideya ilk dəfə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2007-ci il noyabrın 17-19-da Bakıda keçirilmiş Türk Dövlət və Cəmiyyətlərinin XI Dostluq, Qardaşlıq və Əməkdaşlıq Qurultayında irəli sürülmüşdür.

Layihə Azərbaycan Təhsil Nazirliyinin müvafiq tədris proqramları, dərslər vəsaitləri, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının test vəsaitləri əsasında hazırlanmışdır.

Layihənin geniş təqdimatından sonra suallara cavab verilmiş, təkliflər səsəndirilmişdir.

Noyabrın 28-də günün ikinci yarısında öz işini "Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası" və "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi gənclər təşkilatlarının fəaliyyətində" məsələlərinin müzakirəsinə həsr etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Belçikadakı səfiri Emin Eyyubov çıxış edərək bildirmişdir ki, müxtəlif ölkələrdəki azərbaycanlıların yaşadıkları cəmiyyətə inteqrasiyası ən aktual məsələdir.

Diplomat gənclərə tövsiyə etmişdir ki, təhsil aldıkları və yaşadıkları dövlətlərdə təmasda olduqları insanlarla ünsiyyət zamanı Azərbaycanın global problemlərindən danışmasınlar, çünki avropalılar sakit və sabit həyata alışdıqları üçün problemlərdən uzaq durmaq istəyirlər. "Bunun üçün də ilk olaraq onlarla dostlaşmaq, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti, ədəbiyyatı, mətbəxindən danışmalı, evlərinizə qonaq dəvət etməlisiniz və bu cür yaranan ünsiyyət əsnasında da tədricən onların diqqətini ölkəmizin problemlərinə yönəltməlisiniz",- deyərək səfir diqqətə çatdırmışdır. Səfir gənclərə savadlı və fəal insanlara çevrilməyi, bu yolla milli problemlərimizin həllinə yaşadıkları cəmiyyətin diqqətini çəkmə və bu problemlərin həllinə onların dəstəyini qazana bilməyi arzulamışdır.

Azərbaycan Gənclərinin Avratlantika Təşkilatının sədri Ziya Qaziyev "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyası sahəsində problemlər və onların həlli yolları", Almanyanın Höttingen Universitetinin doktorantı Vüsal Məmmədov "Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin lobbi quruculuğu prosesində iştirakı", Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İttifaqının sədri Şahin İsmayilov "Azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının insan hüquqlarının qorunması sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrinin qurulması və inkişaf etdirilməsi perspektivləri", BMT-nin Bakı ofisinin şöbə müdiri Məzahir Əfəndiyev "Xaricdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının yerli ictimai və dövlət qurumları, siyasi partiyalar, qeyri-hökumət təşkilatları və kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələri", Avropa Azərbaycanlıları Konqresi (AAK) İcraiyyə Komitəsinin üzvü, Norveç Azərbaycan Gənclər Assosiasiyasının (NAYO) sədri Ramil Əliyev "Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılmasında gənclər təşkilatlarının rolu" mövzularında məruzələrlə çıxış etmişlər.

Avropa Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Tale Heydərov çıxış edərək rəhbərlik etdiyi qurumun yaranma tarixi və bugünkü fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, cəmiyyətin London, Berlin, Brüssel və Bakıda ofisləri fəaliyyət göstərir. Təşkilatın əsas məqsədi Azərbaycanı Avropada siyasi, iqtisadi və mədəni aspektdən tanıtmadır: "Siyasi aspektdən tanıtma deyəndə, biz, ilk növbədə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətləri dünyaya çatdırmağı nəzərdə tuturuq. Bizim nəşrlərimiz var, kitab, jurnal və qəzet nəşri ilə məşğuluq. Azərbaycan barəsində "100 suala cavab" kitabı nəşr olunmuşdur, qəzetimiz bir sıra Avropa ölkələrinin parlament üzvlərinə paylanır. Xocalı soyqırımını haqqında nəşr etdiyimiz kitab dünyanın müxtəlif universitet və institutlarına paylanmışdır",- deyərək o, məlumat vermişdir.

Tale Heydərov qeyd etmişdir ki, cəmiyyət yalnız Rusiya arxivlərində saxlanılan sənədlər əsasında ermənilərin Qafqaza, o cümlədən hazırkı Ermənistana köçürülməsi haqqında faktlar və məlumatlardan ibarət 3 cildlik yeni kitabı çapa hazırlayır. Kitabın rus variantı artıq hazırdır. Azərbaycan və ingilis dili versiyaları da tezliklə hazır olacaqdır. Bu kitab bütün dünyada yayılacaqdır. Azərbaycan və ayrıca olaraq Xocalı soyqırımını

haqqında filmlər hazırlanır və gələn ilin əvvəllərində həmin filmlər Avropanın müxtəlif telekanallarında nümayiş etdiriləcəkdir. Britaniya parlamentində "Azərbaycanın mühafizəkarlar dostu" qrupu yaradılmışdır. Xocalı qətliamının tanınması üçün təkcə bu il parlamentdə 30-dan çox imza toplanmışdır. Azərbaycan diplomatiyası və diasporunun fəaliyyəti nəticəsində Britaniya parlamentində Azərbaycan lobbisi erməni lobbisindən güclüdür və ermənilər özləri də bunu etiraf edirlər. AAC siyasətçilərin və deputatların Azərbaycana səfərlərini təşkil edərək ölkəmizin tanınması məqsədilə layihələr həyata keçirir.

Tale Heydərov lobbicilik işində "online" kampaniyalarının əhəmiyyətindən də danışmış və AAC-nin bu kampaniyalardan uğurla istifadə etdiyini bildirmişdir. Onun fikrincə, dünyada yaşayan soydaşlarımızı, azərbaycanlı gəncləri məhz bu cür kampaniyalara səfərbər etmək lazımdır.

Kanada Azərbaycan Əməkdaşlıq Assosiasiyasının sədri İlham Axundov xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin lobbi quruculuğu prosesində iştirakı barədə çıxışı maraqla dinlənilmişdir.

Amerika Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Tomris Azəri, Böyük Britaniyadakı "Sara Xatun" Cəmiyyətinin sədri Simuzər Baloğlanova, Hyuston-Bakı Qardaşlaşmış Şəhərlər Assosiasiyasının sədri İradə Axundova, Türkiyə-Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının sədri Bilal Düandar, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin prezidenti Başar Kömür və digər diaspor təşkilatları rəhbərləri mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Müzakirələrdən sonra Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin qətnaməsi oxunmuş və təkliflər nəzərə alınmaqla qəbul edilmişdir. Qətnamədə deyilir: "Azərbaycan Respublikasının son illərdə əldə etdiyi iqtisadi və siyasi nailiyyətlər bütün vətənpərvər azərbaycanlılar kimi, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərdə də qürur hissi doğurur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilmiş ardıcıl islahatlar nəticəsində müasir Azərbaycan regionun ən güclü dövlətinə çevrilib. Təqdirəlayiq haldır ki, bu nailiyyətlərin əldə olunmasında gəncliyin də özünəməxsus yeri və rolu var. Eyni zamanda, respublikanın artan siyasi və iqtisadi imkanları gənc nəslin təlim-təربiyəsinin daha yüksək səviyyəyə qaldırılmasına, müasir düşüncə tərzi, universal dünyagörüşü, dərin intellektə malik kadr potensialının formalaşdırılmasına yönəlmiş layihələrin də həyata keçirilməsinə öz təsirini göstərir.

Qətnamədə vurğulanır ki, bu gün Azərbaycan gəncliyinin qarşısında bir sıra mühüm vəzifələr dayanır. Torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi, bir milyondan çox insanın bu təcavüz nəticəsində öz yurd-yuvalarından didərgin salınması və xalqımızın məruz qaldığı soyqırımı aktları barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, XX əsrin ən dəhşətli bəşəri cinayətlərindən biri kimi tarixin yaddaşına həkk olunmuş Xocalı soyqırımı müəlliflərinin ifşa olunması prosesində gənclərin iştirakı olduqca vacibdir.

Qərara alınmışdır ki, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən gənclər təşkilatları ilə xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclər tərəfindən təsis olunmuş qeyri-hökumət təşkilatları arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində səylər gücləndirilsin, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin milli mənəvi dəyərlərə uyğun tərbiyə olunması məqsədilə Azərbaycanın elm, təhsil, gənclərlə iş, idman və mədəniyyət sahələri üzrə dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq inkişaf etdirilsin, beynəlxalq aləmdə ümumi

maraqlardan irəli gələn fəaliyyətin genişləndirilməsi məqsədlə BMT və digər beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq inkişaf etdirilsin, müxtəlif ölkələrin yerli gənclər təşkilatları ilə işbirliyi dərinləşdirilsin.

1915-ci il hadisələri ilə bağlı ermənilərin saxta soyqırımını iddialarının beynəlxalq miqyasda ifşa edilməsi məqsədilə türkdilli gənclərin təsis etdiyi diaspor təşkilatları ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsi də konqresin qətnaməsinə daxil edilmişdir.

Sənəddə İslam Konfransı Təşkilatının Gənclər Forumunun həyata keçirdiyi "Xocalıya ədalət - Qarabağa azadlıq" beynəlxalq kampaniyasında xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin daha fəal iştirakının təmin edilməsi istiqamətində birgə tədbirlərin görülməsi, virtual məkandakı sosial şəbəkələrdə Azərbaycanın təbliği, xalqımızın tarixi və müasir həyatı ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məqsədilə həyata keçirilən layihələrdə azərbaycanlı gənclərin daha fəal iştirakı, habelə bu tipli yeni layihələrin yaradılması, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində azərbaycanlı gənclər təşkilatları arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi və s. müddəalar da əksini tapmışdır.

Qətnaməyə görə, Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi Niderland Krallığının Den Haaqa şəhərində keçirilmiş, Azərbaycan dövləti əleyhinə, Azərbaycan xalqının milli maraqlarına qarşı yönəlmiş aksiyanı qətiyyətlə pisləyir, bu cür təşəbbüsləri separatçılıq cəhdi kimi qiymətləndirir, bütün soydaşlarımızı belə qüvvələrə qarşı mübarizə aparmağa çağırır.

Yekun sənədə əsasən, dünya azərbaycanlı gənclərin konqresləri üç ildən bir keçiriləcək və II Konqresin Moskva şəhərində keçirilməsi məqsədəuyğun hesab edilir.

Qətnamədə Azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının diaspor quruculuğu, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, milli mənəvi dəyərlərimizin qorunması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, mədəni irsimizin təbliği istiqamətində fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi məqsədilə Dünya Azərbaycanlı Gəncləri Birliyinin təsis edilməsi ideyası dəstəklənmişdir.

Konqresin qətnaməsinə əsasən Dünya Azərbaycanlı Gəncləri Birliyinin təsis edilməsi ilə əlaqədar təşəbbüs qrupu yaradılmışdır.

Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə müraciəti qəbul olunmuşdur. Müraciətdə deyilir:

"Biz - Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin iştirakçıları xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi sahəsində qarşıda duran vəzifələri müzakirə etmək imkanı yaradan bu toplantının təşkilinə verdiyiniz yüksək dəstəyə görə Sizə öz dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan gənclər təşkilatları nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən bu tədbir Azərbaycan Respublikasının gənclərin ictimai-siyasi həyatda iştirakına verdiyi xüsusi önəmin parlaq təzahürüdür.

Biz Azərbaycan Respublikasının son illər ərzində əldə etdiyi nailiyyətləri yüksək qiymətləndirərək bildiririk ki, bu nailiyyətlərin davam etdirilməsi, eyni zamanda, doğma Vətənin qarşısında duran bir sıra taleyüklü problemlərin həllinə öz töhfələrimizi verməyə hazırıq. İnanırıq ki, sivilizasiyaların qovuşuğunda

yerləşən Azərbaycan milli-mənəvi dəyərlərini qorumaqla, qloballaşan dünyaya sürətlə inteqrasiya edəcək, inkişaf etmiş ölkələrin sırasında dayanacaqdır. Ölkəmizin zəngin təbii sərvətləri, iqtisadi potensialı, yüksək intellektual imkanlara malik insani resursları və seçdiyi strateji yol belə düşünməyimizə əsas verən başlıca amillərdir.

Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi milli birliyin və həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi, diaspor və lobbi quruculuğu, Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği, soydaşlarımızın yaşadığı ölkələrdə ictimai-siyasi həyata fəal inteqrasiyası, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinin daha obyektiv məlumatlandırılması ilə bağlı bir sıra mühüm məsələləri müzakirə etdi. Azərbaycanlı gənclərin Vətənə məhəbbət, xalqımızın tarixi, mədəni irsi, dövlət dili və rəmzləri, milli mənəvi dəyərlərinə hörmət ruhunda tərbiyə olunması, onların potensialının ölkəmizin inkişafına cəlb olunması, eyni zamanda, yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakı, dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən gənclər təşkilatları ilə əlaqələrinin qurulması və inkişaf etdirilməsi, hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi məsələləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıldı.

Diqqətinizə çatdırmaq istərdik ki, Konqres nümayəndələri ölkənin inkişafı və tərəqqisi, eləcə də milli diaspor quruculuğu və gənclərlə iş sahəsində Azərbaycan dövlətinin gördüyü işlərin əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirir. Bununla yanaşı, biz hesab edirik ki, azərbaycanlı gənclər bu siyasətə daha fəal dəstək verməli, ümummilli mənafeərdən irəli gələn məsələlərin həllində daha yüksək tempə iştirak etməlidir.

Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə dair danışıqlar prosesi, eyni zamanda ölkəmizin milli maraqları ilə bilavasitə bağlı olan digər məsələlərdə Sizin nümayiş etdirdiyiniz qətiyyəti və prinsipial mövqeyi dəstəkləyir, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı kimi ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpası, torpaqlarımızın işğalçılardan təmizlənməsi haqqında qəbul edəcəyiniz qərarı səbirsizliklə gözləyirik.

Biz - Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin iştirakçıları Sizi əmin edirik ki, dünyanın hər hansı bir ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlı gənc Azərbaycan xalqının milli maraqlarının qorunması naminə bütün gücü ilə mübarizə aparmaq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinə daim dəstək vermək əzmindədir."

Tədbirin daha bir yekun sənədi-Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə, beynəlxalq təşkilatlara, xarici ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçılarına müraciət qəbul edilmişdir.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin işini yekunlaşdıraraq toplantının uğurla keçdiyini bildirmiş və bütün iştirakçıları təbrik etmişdir. Bir daha bu konqresin əhəmiyyətini vurğulayan Nazim İbrahimov tədbirin gənclərə yaratdığı ünsiyyət imkanının gələcəkdə konkret əməkdaşlıqda, səmərəli layihələrdə əksini tapacağına ümid etdiyini demişdir.

“Diaspora işində gənclərin, xüsusilə tələbələrin rolu daha da artacaq”

EMİN HƏSƏNLİ: “DÜNYA AZƏRBAYCANLI GƏNCLƏRİN FRANKFURTDAKI I KONQRESİ BU SAHƏDƏ GÜCLÜ FƏALLAŞMAYA SƏBƏB OLACAQ”

P.Sultanova

Məlum olduğu kimi, noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi keçirilib. Konqresi Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə təşkil edib. Azərbaycan prezidentinin təsdiqlədiyi “Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq keçirilən tədbirə Azərbaycandan rəsmi şəxslərlə yanaşı gənclər təşkilatlarının nümayəndələri də qatılıblar. Onların arasında Tərxis Olunmuş Hərbi Gənclərin Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Emin Həsənli də vardı. Konqresin gedişi və nəticələr barədə “525”ə danışan E. Həsənli deyib ki, ümumilikdə tədbirdə Azərbaycandan 41 gənclər təşkilatının nümayəndəsi, dünyanın 23 ölkəsindən 131 gənclər təşkilatının təmsilçisi, 25 ölkədən 41 diaspor təşkilatının rəhbəri qatılmışdı.

Konqresin əsas məqsədi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, onların bir mərkəzdə birləşməsidir. O qeyd edib ki, diaspora fəaliyyətində gənclərin, xüsusilə tələbələrin rolu çox mühümdür: “Məlumdur ki, 2001-ci ildə ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının Birinci Qurultayı keçirildi. 2006-cı ildə isə ikinci qurultay oldu. Bəzən deyirlər ki, gənclərin konqresinin indi keçirilməsi bir qədər yubanıb. Amma bu Konqresin indi keçirilməsi zəruri idi. Çünki xaricdə təhsil alan tələbələrimizin orda yerləşməsi, sayının artması, təşkilatlanması, diaspor qurumlarının gənclər qolunun yaradılması üçün müəyyən vaxt lazım idi. Bütün bunlar baş verəndən sonra gənclər bir mərkəzdə birləşə bilərdilər. Ona görə də Konqres məhz bu il təşkil olundu”.

E. Həsənli Konqresin açılışından sonra bir neçə istiqamət üzrə işini davam etdirdiyini vurğulayıb. “Məqsəd həm Azərbaycanın gənclər qurumlarının təşkilatlanması, onların bir-birləri ilə əlaqə qurmaları, Avropaya inteqrasiya, ölkəmizin haqq işinin dünyaya çatdırılması idi. Bilirsiniz ki, iki ildir, Heydər Əliyev Fondunun Moskva nümayəndəliyinin rəhbəri, Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının sədri, Dialoq və Əməkdaşlıq uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə “Xocalıya ədalət” beynəlxalq kampaniyası həyata keçirilir.

Tədbirdə bu kampaniyanın daha da genişlənməsi, Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması əsas vacib məsələlər kimi səsləndi”.

E. Həsənli deyib ki, xaricdə təhsil alan tələbələrin müəyyən spesifik problemləri olur. Onların təhsil aldıkları ölkəyə uyğunlaşması, ali məktəbi bitirdikdən sonra orda qalıb işləmələri, ölkəyə qayıtmaları kimi məsələlər var ki, bunlar da Konqres çərçivəsində müzakirə edilib. “Sevindirici haldır ki, bizim tələbələr xaricdə yüksək səviyyədə təhsil alırlar, geniş dünyagörüşə malikdirlər və ölkəmizi layiqincə təmsil edirlər. Son illər

Azərbaycanın diaspora hərəkəti, xeyli genişləniib. Konqresdə Türkiyənin Frankfurtdakı konsulunun və türk diaspor nümayəndələrinin iştirakı da sübut edir ki, azərbaycanlılar bir çox məsələlərdə, xüsusilə, 1915-ci ildə uydurma erməni soyqırımını ilə bağlı türk diasporuna açıq dəstək verir. Türk diasporu isə Azərbaycanın haqq işinin təbliğində bizi dəstəkləyir”.

E. Həsənli Konqresin gedişində bir çox maraqlı çıxışlar, təkliflər olduğunu xatırladıb. Bildirib ki, tədbirin ən maraqlı məqamlarından biri kimi Azərbaycanın Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Rasim Əliquliyevin təqdim etdiyi “Virtual həftəsonu məktəbi” layihəsi xüsusilə yadda qalan alınıb. Layihənin məqsədi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı uşaqlara və gənclərə müasir informasiya texnologiyaları vasitəsilə ana dili, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti və coğrafiyasının tədris edilməsi, soydaşlarımızın milli ruhda tərbiyə olunmasına xidmət etməkdir. “Virtual həftəsonu məktəbi” xarici ölkələrdə yaşayan və Azərbaycan haqqında yetərli bilgisi olmayan hər bir azərbaycanlı gəncə virtual məkanın imkanlarından istifadə edərək ana dilini öyrənmək, doğma Vətənin tarixini, coğrafiyasını, ədəbiyyatını və mədəniyyətini mənimsəmək imkanı yaradır. Burada bir neçə istiqamət üzrə məlumat əldə etmək mümkündür. Ən əhəmiyyətli hadisələrdən biri də bu oldu ki, iki gün ərzində azərbaycanlı gənclər Avropada və dünyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan gənclər təşkilatları ilə ikitərəfli əlaqələr qurdular, birgə layihələrin işlənməsi, tədbirlərin keçirilməsi üçün fikir mübadiləsi apardılar”.

E. Həsənli hesab edir ki, bütün bunlar təşkilatların qarşılıqlı əlaqələrinin gələcəkdə daha da genişlənməsinə gətirib çıxaracaq. “Tədbirin sonunda qəbul edilən qətnamədə göstərildi ki, hər üç ildən bir bu forumlar keçirilsin. Növbəti Konqres 2013-cü ildə Moskvada təşkil olunacaq və orada Dünya Azərbaycanlı Gənclərin Birliyinin yaradılması qarşıya məqsəd qoyuldu, təşəbbüs qrupu yaradıldı. İnanırıq ki, bu təşəbbüs qrupu iki ildə yaxşı işləyərək, qarşıya qoyulan məqsədə nail olacaq və bu birlik yaradılacaq”. E. Həsənli vurğulayıb ki, istənilən ictimai-siyasi prosesdə, xüsusilə də diaspora işində ağırlıq gənclərin üzərinə düşür: “Azərbaycan gəncləri indiyə qədər bu istiqamətdə xeyli işlər görüblər və ümidvarıq ki, bu işlər bundan sonra daha ardıcıl təşkil edilərək, vahid mərkəzdən idarə ediləcək. Bu da Azərbaycanın haqq işinin dünyaya çatdırılmasında çox yaxşı bir vasitə olacaq”.

DAK yenidən təşkilatlandı

Real Cəfərli

Dekabrın 4-5-də Almaniya Federativ Respublikasının qədim paytaxtı Bonn şəhərində "Günnewig Hotel Residence"nin konfrans salonunda Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin (DAK) XI Qurultayı öz işinə başladı. Qurultayda 20 ölkədən 200-dən çox nümayəndə iştirak edirdi.

Onların arasında Azərbaycanın müxtəlif hökumət orqanlarının nümayəndələri - Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri Qafar Əliyev, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəsmisi Tahir Hacıyev, Əsir və İtkin düşmüş, Girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının katibi Şahin Sayılov, Azərbaycan, Türkiyə və türk dövlətlərinin diaspor təşkilatlarının nümayəndələri, Azərbaycan və Rusiya Milli Elmlər akademiyalarının (AMEA) alimləri, tədqiqatçı alim Aygün Həsənoğlu, Güney Azərbaycan Demokrat Partiyasının (GADP) sözcüsü Mahmud Bilgin, quzeyli və güneyli ziyalılar, fars şovinist rejiminin basqısı nəticəsində İrani tərk etmək məcburiyyətində qalaraq xarici ölkələrdə mühacirət həyatı yaşayan soydaşlarımız və s. var. Bunlardan 149 nəfəri səsvermə hüququna malik olan mandatlı nümayəndələr idi. Qurultayı DAK həmsədri Firidun Pərviznia açaraq qurultaya qatılan bütün nümayəndələri salamladı və müxtəlif təşkilatların təbriklərini onların diqqətinə çatdırdı. Bundan sonra Azərbaycanın quzeyində Qarabağ müharibəsində şəhid düşmüş və Güney Azərbaycanda aparılan milli mücadilə zamanı canlarını fəda etmiş soydaşlarımızın ruhu bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Daha sonra Azərbaycanın dövlət himni oxundu. Bundan sonra səsvermə yoluyla Mandat Komissiyası, Katiblik, Say Komissiyası, Redaksiya Heyəti və Divan üzvləri seçildi. Mandat Komissiyasına Samir Əsədli, Qeys Məmmədov və Mehman Hüseynov, Katibliyə Real Cəfərli və Emil Bağirov, Say Komissiyasına Adilə Məmmədova, Elşən Tağızadə, Fuad Turan, Elçin Məlikov və Asəf Həsənov, Redaksiya Heyətinə Samir Adgözəlli, Samir Turan, Roman Ağayev, Elçin Rəcəbli və Əli Dəmirov, Divana isə Əjdər Tağızadə, Məhəmməd Müştəq, Hüseyn Vüsuqi, Behruz Həqqi və Əhməd Əbilov seçildilər. Daha sonra DAK həmsədrləri Sabir Rüstəmxanlı və Firidun Pərviznia, DAK-ın Azərbaycan nümayəndəliyinin sədri Səftər Rəhimli, DAK-ın Ukrayna nümayəndəliyinin sədri Möhlət Hüseynov və DAK-ın Rusiya nümayəndəliyinin sədri Mirəşrəf Fətəyev hesabat məruzələrilə çıxış etdilər.

Bundan əlavə, DAK həmsədrlərinin MDB dövlətləri üzrə müavini Abuzər Bağirov, DAK həmsədrlərinin Türk Dünyası üzrə müşaviri Tənzilə Rüstəmxanlı, güneyli hərəkətçi Mahnı Zənganlı və Güney Azərbaycan Demokrat Partiyasının (GADP) sözcüsü Mahmud Bilgin danışdı. Daha sonra hesabat məruzələrinə qiymət verildi. DAK Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvü Ramiz Haqverdi çıxış edərək görülən işləri yüksək qiymətləndirdi. Bundan sonra çıxışlar səsə qoyularaq dayandırıldı və qurultay da səs çoxluğuyla DAK İdarə Heyətinin fəaliyyətini kafi dəyərləndirdi. Eyni zamanda Vaqif Arzumanlı, Abuzər Bağirov, Oktay Hüseynov, Sevil Nuriyeva, Adil Minbaşı, Əlövsət Əliyev, Rövşən Qəmbər qurultay adından dünya ictimaiyyətinə, parlamentlərə müraciət hazırlamaq üçün Təşkilat Komitəsinə üzv seçildilər. Daha sonra DAK Nəzarət-Təftiş Komissiyasının sədri Aqil Ələsgər avtomobil qəzasısına düşdüyündən və qurultaya gələ bilmədiyindən qurumun

katibi Samir Əsədli hesabat verərək DAK İdarə Heyətinin üzvlərinin hamısının olmasa da, bəzilərinin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdiklərini bildirdi. Hesabat səs çoxluğuyla təsdiqləndi. Hətta DAK-ın keçmiş sədri Cavad Derəxti zəng açaraq qurultay iştirakçılarını təbrik etdi. Bundan əlavə, Xəzər Emin, Məhəmməd Müştəq, Əjdər Tağızadə, Rəşad Xasayovlu və Azər Əxş çıxış etdilər. Bundan sonra DAK-ın İdarə Heyətinə seçkilər başladı. DAK-ın İdarə Heyətinə namizəd olan 39 nəfər özünü qıscaca təqdim etdikdən sonra gizli səsvermə keçirildi. Konqresin Nizamnaməsinə uyğun olaraq DAK İdarə Heyətinə 17 üzv seçildi. Bunlar Sabir Rüstəmxanlı, Səftər Rəhimli, Adil Minbaşı, Vaqif Arzumanlı, Baba Tağıyev, Mirəşrəf Fətəyev, Oqtay Hüseynov, Tahir Hacıyev, Abuzər Bağirov, Firudin Pərvizniya, Möhlət Hüseynov, Hüseyn Vüsuqi, Nurəddin Qərevi, Əjdər Tağızadə, Fəramərz Quluzadə, Məhəmməd Müştəq və Behruz Həqqidir. DAK İdarə Heyətinin üzvləri isə ilk yığıncağını keçirərək konqresin Nizamnaməsinə uyğun olaraq öz aralarından həmsədrləri seçdilər. Sabir Rüstəmxanlı və Firidun Pərvizniya yenidən DAK-ın həmsədrləri seçildilər. Eyni zamanda DAK İdarə Heyətinin üzvləri yekdilliklə Əjdər Tağızadəni DAK Daimi Şurasının sədri seçdilər. Bundan əlavə, Abuzər Bağirov DAK həmsədrlərinin MDB dövlətləri üzrə müavini, Xəzər Emin isə humanitar məsələlər üzrə müavin təyin olundu. Eyni zamanda DAK İdarə Heyətinin üzvləri bəzi ölkə nümayəndəliklərini də təsdiqlədilər. Beləliklə, Səftər Rəhimli DAK-ın Azərbaycan, Mirəşrəf Fətəyev Rusiya, Möhlət Hüseynov isə Ukrayna nümayəndəliklərinin rəhbərləri təyin edildilər. Bundan əlavə, açıq səsvermə yoluyla 8 namizəd arasından 7 nəfər DAK NTK üzvü seçildi. Bunlar Samir Əsədli, Babək Tağızadə, Samir Adgözəlli, Ramiz Haqverdi, Mustafa Kərimov, Nadir Həsənov və Xəliq Ələsgərovdur. DAK NTK üzvləri də ilk yığıncağını keçirərək konqresin Nizamnaməsinə uyğun olaraq öz aralarından sədrlərini və katiblərini seçdilər. Samir Əsədli yekdilliklə DAK NTK sədri, Babək Tağızadə isə müavin seçildi.

Xalq Cəbhəsi.-2010.-9 dekabr.-№ 222.-S.4.

"Bir günəşin zərrəsiyik..."

Ramiz Mikayıloğlu,

Harada olursaq olaq, Azərbaycanla olaq!

Qloballaşan dünyamızda güclü, təşkilatlanmış diaspor hər bir müstəqil dövləti olan xalqın ayaq üstə durması, çətinlikləri dəf etməsi yönündə əsas şərtlər sırasında yer alıb. Xüsusən yeni qurulan gənc dövlətlərin beynəlxalq güclərin və süperdövlətlərin beyin mərkəzləri ilə işləməyi, lobbicilik fəaliyyətini yüksək səviyyədə təşkil etməyi bacarması üçün güclü diaspor dəstəyinə ehtiyacı var.

TÜRK DÜNYASININ KÖRPÜSÜ

Bu baxımdan Azərbaycan üçün diaspor məsələsi özəlliyi ilə fərqlənir. Məsələ ondadır ki, Azərbaycan Türk Dünyasının bir parçasıdır və bu mənada Türk Dünyasının hər bir parçası böyük mənada bir diaspordur. Lakin Türk Dünyasını əsrlərlə parçalamağa, türk xalqlarını keçmişindən, kökündən ayırmağa çalışan böyük qüvvələr bu gün də mövcuddurlar və hər vəchlə Türk Dünyasının birliyinə mane olmağa cəhd göstərirlər. Ona görə də Azərbaycan da daxil olmaqla, Türk Dünyasının bütün parçalarının, dövlət və toplumlarının problemlərinin həlli və dünyada cərəyan edən proseslərə əhəmiyyətli təsir edə biləcək gücə sahib olmaları isə ilk növbədə onların qüvvələrinin, səylərinin birləşdirilməsindən keçir. Bunun da yolu böyük mənada Türk Dünyasının bir parçası olan xalqların özünüdərkindən başlamalı və özünüdərk prosesinin sürətlənməsi ilə dönməz xarakter almalı idi. Bu məntiqdən çıxış etsək, Türkiyə ilə strateji müttəfiqlik və Orta Asiyanın türk respublikaları ilə əlaqələrin inkişaf etdirilməsi Azərbaycanın müstəqillik qazandığı ilk illərdən başlayaraq xarici siyasətlə əsas kurs olmalı idi və böyük dövlət xadimi, ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlı "Bir millət, iki dövlət" tezisini irəli sürməsi də bu məntiqi əks etdirirdi. Tələ Azərbaycanı geopolitik nöqtəyi-nəzərdən də Türk Dünyasının körpüsü statusu məsuliyyətini çiyində daşımaq məcburiyyəti ilə üz-üzə qoyub. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz boru kəmərlərinə də daha çox Türk Dünyasının inteqrasiyasına xidmət edən layihələr kimi baxmaq lazımdır. Günümüzdə həmin kəmərlər Azərbaycan və Türkiyəni birləşdirir, artıq Qazaxıstan Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri ilə neftinin mühüm hissəsini ixrac etməyə başlayıb, Türkmənistan Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinə bir vaxt qaz resurslarını Avropaya çıxaracaq potensial layihə kimi baxır. Türkmənistan prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının Bakıda keçirilən son sammitində Xəzər dənizindən keçməklə kəmərlərin çəkilməsi məsələsinin həllini tapmasının zəruriliyini vurğulaması da bu baxımdan təsadüfi deyildi. ABŞ və Avropa kimi güc mərkəzlərinin qısqançılıqla yanaşdıqlarını gizlətmədikləri, maliyyələşdirmək istəmələrinə rəğmən Azərbaycanın iradəsi və iqtisadi gücü ilə tikilməkdə olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da Türk Dünyasının birliyinə yönələn layihələr sırasındadır. Dövlət başçısının tapşırığına uyğun olaraq Diasporla İş üzrə Dövlət

Komitəsi də yaradıldıqdan sonra ötən 8 il ərzində Türk Dünyasına yönəlmiş fəaliyyəti diqqət mərkəzində saxlayıb. Türk Dövlət və Cəmiyyətlərinin Dostluq, Qardaşlıq və Əməkdaşlıq Qurultayı, Azərbaycan-Türk Diaspor Təşkilatları Koordinasiya Şurasının birgə toplantısı, o cümlədən Türkdilli Dövlətlərin Parlament Assambleyasının yaradılması prosesində Azərbaycanın fəallığı və qətiyyəti diqqət çəkib. Artıq bu fəaliyyətin real nəticələri də ortadadır. Bir il əvvəl Türk Dünyasını parçalamağa çalışan böyük güclərin səyi nəticəsində Türkiyə və işğalçı Ermənistanın sərhədlərinin açılması gündəmə gələndə Türkiyə cəmiyyətində mütləq əksəriyyət buna mənfi münasibət bəslədiyini ortaya qoydu, ölkədəki siyasi qüvvələr də bunu nəzərə almaq məcburiyyətində qaldı. Sadəcə dillə desək, faktiki Türkiyə cəmiyyəti Azərbaycan üçün təşkilatlanmış bir diaspor missiyasını yerinə yetirdi, bir Günəşin zərrəsi olduq. "Harada olursaq olaq, Azərbaycanla olaq" məntiqi əsas oldu.

DİASPORUMUZUN BU GÜNÜ VƏ SABAHİ

Azərbaycanın diaspor quruculuğunda ikinci istiqamət zaman-zaman dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş Azərbaycan xalqının nümayəndələrinin, diasporumuzun təşkilatlanması və son nəticədə lobbichilik fəaliyyətinə başlamalarını əhatə edir. Bu istiqamətdə ilkin uğurlar diqqət çəkməkdədir. Almaniyada, ABŞ-da, Rusiyada çox böyük diaspor təşkilatları yaranıb və bu təşkilatlar da həmin ölkələrin ictimai-siyasi həyatında rol oynamağa, işğal olunmuş torpaqlarımızla bağlı dünyaya həqiqətlərin çatdırılmasında, Dağlıq Qarabağla bağlı məsələlərdə Azərbaycanın haqlı olduğunu dünyaya çatdırılmasına səy göstərirlər. Diasporumuzun yaşadıkları ölkələrin icra qurumları və parlamentləri ilə əməkdaşlıqları intensivləşir. Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Vaşinqtonda Azərbaycan radiosunun fəaliyyətə başlaması diasporumuzun böyük uğurudur. Dünyanın süperdövlətlərinin birinin paytaxtında Azərbaycan həqiqətlərinin davamlı və sistemli bir şəkildə çatdırılması üçün belə KİV-lərə xüsusi ehtiyac var.

Azərbaycanın üzləşdiyi mövcud durum diasporumuzun sürətlə lobbichilik fəaliyyətinə keçməsinə, xarici ölkələrin icra və qanunverici strukturları, ictimai təşkilatları ilə əməkdaşlığı genişləndirməsinə, Azərbaycan həqiqətlərini yaymasını zəruri edir. Çünki zaman gözləmir, müasir dünyada proseslər çox sürətlə cərəyan edir. Diaspor quruculuğunda mütəşəkkil təşkilatlanmaya və diaspor quruculuğundan lobbichilik fəaliyyətinə keçid prosesini sürətləndirməyə nail olmaq yönündə gənclərin potensialından yararlanmamaq da yanlış olardı. Çünki gənclik özündə böyük enerji və potensialı əks etdirir. Bu baxımdan Azərbaycan prezidentinin təşəbbüsünə uyğun olaraq bu il 27-28 noyabr tarixlərində Almaniyanın Frankfurt şəhərində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Gənclər və İdman Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin keçirilməsi əlamətdar bir hadisədir. Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresinin təşkili xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədinə xidmət edib. Bu toplantıda xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması və mədəni irsimizin təbliğində, habelə Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında gənclərin daha fəal iştirakı ilə bağlı bir sıra məsələlər müzakirə olunub. Tədbirdə

ötən müddət ərzində qazanılmış nailiyyətləri yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, obyektiv olaraq vurğulanıb ki, xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı gənclər təşkilatlarının qarşısında həllini gözləyən bir sıra taleyüklü vəzifələr dayanır. Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə daha sıx inteqrasiyası, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, müxtəlif ölkələrin dövlət orqanları, parlament və hökumət üzvləri, kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın qurulması, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində daha ciddi və daha konkret nəticələrin əldə olunması və digər sahələrdə görüləsi işlər çoxdur. Dünya Azərbaycanlı Gənclərin I Konqresi xarici ölkələrdəki azərbaycanlı gənclərinin qüvvələrini, enerjilərini Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması yönündə birləşdirməklə bağlı mükəmməl və yeni bir mərhələyə keçidin əsasının qoyulması deməkdir. Təsadüfi deyil ki, tədbirdə Dünya Azərbaycanlı Gəncləri Birliyinin təsis edilməsi ilə əlaqədar Təşəbbüs Qrupu yaradılıb.

Diaspor quruculuğu sahəsində yeni bir mərhələnin başlaması fonunda bir məsələyə də artıq xüsusi diqqət yetirilməsi gərəkdir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut edəndən sonra böyük ziyalı kütləsi Avropa və ABŞ-a mühacirət edib. Bu insanlar 70 ilə yaxın Azərbaycanın haqq davasını aparıblar. Bu sırada Əbdürrəhman Fətəlibəyli-Düdənginski, Cahangir bəy Kazımoğlu, İsrail bəy Məmmədov, Süleyman Təkinər və digərlərinin adını çəkmək olar. 1920-ci ildən 1991-ci ilə, biz müstəqillik əldə edənə qədər bu insanlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, bolşevik və erməni işğalı ilə bağlı BMT-dən başlamış, Avropanın əksər təşkilatlarına bəyanatlar göndərmiş, müraciətlər edib, çox əhəmiyyətli konfranslar keçiriblər. 70 illik dövrdə mətbuatımızın böyük və ən əhəmiyyətli qismi xaricdə dərc olunub. Söhbət "Yeni Qafqaziyyə", "Azəri türk", "Mücahid", "Azərbaycan yurd bilgisi", "Azərbaycan" jurnalları, "Azərbaycan" qəzeti və digər mətbu orqanlardan gedir. Bu insanlar Azərbaycan həqiqətlərini mətbuat vasitəsi ilə Türkiyə və Avropa ictimaiyyətinə necə, hansı yolla çatdırıblar? Bütün bunları, Ceyhun Hacıbəyli, Mirzə Bala Məmmədov, Əhməd Cəfəroğlu, Çingiz Göygöl və digərlərinin fəaliyyətini də öyrənməliyik. Azərbaycana ürəklərində böyük sevgi yaşadan bu insanların övladlarının, nəvələrini, yaxınlarının diaspor və lobbi quruculuğu prosesində aktiv iştirakına nail olmaq üçün çalışmalıyıq. Çünki diaspor quruculuğu və lobbiçilik fəaliyyəti sahəsində böyük uğur qazanmış xalqların təcrübəsi göstərir ki, illərlə formalaşmış bazisdən və ənənələrdən faydalanmaq ancaq uğur gətirir. Digər tərəfdən, bu gün savadlı və enerji gənclərimizin yaşadıkları xarici ölkələrin elmi ictimaiyyəti ilə də sıx əlaqə qurmaq yolları tapması yönündə də fəallıq göstərmələri gərəkdir. Yaxşı olardı ki, həmin ölkələrin ölkənin elmi ictimaiyyətinin diqqətini Azərbaycana, ümummilli problemimiz olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə, maddi-mənəvi irsimizə, Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlara cəlb etmək üçün illik elmi nəşrlər hazırlansın və məhz həmin ölkələrin elm adamları, tarixçiləri bu elmi nəşrlərdə məqalələrlə çıxış etsinlər. Xarici ölkələrin nüfuzlu elm adamlarının, xüsusən də tarixçilərin Azərbaycan xalqının tarixi, etnoqrafiyası, tarixi coğrafiyası ilə bağlı obyektiv araşdırmalar aparmaları üçün gənclər müxtəlif təşəbbüslərlə çıxış etməlidirlər. Çünki bizim bu ölkələrin elmi ictimaiyyətində qazanacağımız dostlar lobbi quruculuğunda önəmli rol oynayacaq.

*Qeyd: Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçün hazırlanıb*

Kaspi.-2010.-8 dekabr.-№.216.-S.13.

Dünya azərbaycanlıları vahid amal ətrafında səfərbər olurlar

Londonda DAK-ın XI Qurultayı keçirilmişdir

Bu gün sürətlə inkişaf edən, mövcud olduğu regionun lideri statusunu daşıyan Azərbaycan beynəlxalq hüququn müstəqil, fəal subyekti kimi dünya miqyasında mövqeyi daim güclənən, nüfuzu yüksələn dövlətlər sırasında yer alır. İstər ölkədə, istərsə də onun hüdudlarından kənarında yaşayan hər bir azərbaycanlı bu gün böyük nailiyyətlərə imza atan Azərbaycanın uğurları ilə fəxr edir, beynəlxalq məkanda dövlətimizlə qürur duyduğunu iftixarla bəyan edir. İndi hər bir azərbaycanlı dünyanın hansı guşəsində yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycanın təbliğatını aparmağı, onun səsini dünyaya çatdırmağı özünə borc bilir.

Ölkəmizin sərhədlərindən kənarında yaşayan milyonlarla soydaşımızın vahid bir amal ətrafında birləşdirilməsi istiqamətində indiyədək əldə olunmuş bütün nailiyyətlər ümummillə lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra bu istiqamətdə həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasətin nəticəsində mümkün olmuşdur. Ulu öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı, onun müəyyənləşdirdiyi inkişaf strategiyasını müvəffəqiyyətlə həyata keçirən Prezident İlham Əliyev isə Azərbaycan diasporunun formalaşdırılması sahəsində əldə olunan nailiyyətləri yeni inkişaf mərhələsinə qaldırmış və bunu hər zaman xüsusi diqqət mərkəzində saxlamışdır. Məhz dövlət başçısının diqqəti sayəsində diaspor məsələlərinə diqqət daha da artırılmışdır. Xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanması, onların vahid ideya ətrafında birləşdirilməsi siyasəti müvəffəqiyyətlə davam etdirilməkdədir. Cənab İlham Əliyev əksər xarici səfərlərində Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşür, onları narahat edən problemlərlə maraqlanır, dəyərli tövsiyələrini verir. Bütün bunlar təbii ki, dünyanın müxtəlif bölgələrində olan soydaşlarımızın təşkilatlanması, onlar arasında ideya-mənəvi birliyin daha da möhkəmləndirilməsi, diaspor quruculuğu işinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi baxımından çox böyük əhəmiyyətə malikdir.

Hazırda dünya miqyasında fəaliyyət göstərən soydaşlarımız tərəfindən yaradılmış xeyli sayda diaspor təşkilatları mövcuddur. Azərbaycanı dünyada təbliğ edən, onun reallıqlarını, haqq səsini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdıran belə təşkilatlardan biri də Dünya Azərbaycanlıları Konqresidir (DAK). Sözügedən konqresin dekabrın 10-dan 14-dək London şəhərində XI Qurultayı keçirilmişdir. Azərbaycanın əzəli torpağı olan Dağlıq Qarabağın və ona bitişik yeddi rayonun Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi faktını bir daha Böyük Britaniya və dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaq üçün qurultaydan bir gün əvvəl London şəhər rəhbərliyi ilə əvvəlcədən razılaşdırılmış şəkildə BBC radiostansiyasının ofisi qarşısında aksiya keçirilmişdir.

Bu barədə məlumat verən DAK İdarə Heyətinin üzvü, əməkdar artist Ağalar Bayramovun sözlərinə görə, 250 nəfərədək insanın iştirak etdiyi aksiyada Ermənistana göstərilən hərbi, siyasi və iqtisadi yardımların dayandırılması, Dağlıq Qarabağ və ona bitişik digər Azərbaycan ərazilərinin erməni işğalından azad edilməsi

kimi tələblər irəli sürülmüşdür. Aksiyanın sonunda qətnamə oxunmuş və professor Qulamrza Səbri Təbrizi tərəfindən BBC-nin ofisinə təqdim olunmuşdur.

DAK-ın XI Qurultayı dekabrın 12-də öz işinə başlamışdır. Dünyanın 16 ölkəsindən 230 nəfər nümayəndənin iştirakı ilə keçirilən qurultayda əsasən təşkilati məsələlərlə bağlı qərarlar qəbul olunmuşdur. Buvaxtadək DAK-ın İdarə Heyəti 21 nəfərdən ibarət idi. XI Qurultayda qəbul olunmuş qərarla İdarə Heyəti üzvlərinin sayı 19-a endirilib. Onların 3 nəfəri Azərbaycanı təmsil edir. Bunlar professor Paşa Qəlbinur, Bakı Dövlət Universitetinin professoru Vaqif Sultanlı və Ağalar Bayramovdur.

DAK İdarə Heyətinin qərarı ilə təşkilatın həmsədrləri də seçilmişlər. Bunlar Azərbaycandan Paşa Qəlbinur, ABŞ-dan isə GünAz TV-nin rəhbəri Əhməd Obalıdır. İdarə heyətinin digər qərarları ilə Əsmayət Cavadova DAK-ın Qadınlar Şurasının sədri, Nadir Orucov DAK-ın Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri seçilmişlər. Qurultay iştirakçılarının yekdil qərarı ilə Edinburq Universitetinin professoru Qulamrza Səbri Təbrizi və M.Ə.Rəsulzadənin nəvəsi Rəis Rəsulzadə DAK-ın fəxri sədrləri seçilmişlər. Bununla da DAK-ın XI Qurultayı öz işini başa vurmuşdur.

Azərbaycan.-2010.-17 dekabr.-№ 277.-S.3.

BDM Türkiyədə bir sıra tədbirlər keçirib

«Səfərdə əsas hədəfimiz - İrəvandan, o cümlədən Qərbi Azərbaycanın digər yerlərindən qovulmuş azərbaycanlıların haqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması, həmçinin, ulu öndər Heydər Əliyevin anım gününün keçirilməsi idi»

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzi (BDM) Qərbi Azərbaycandan vəhşiliklə və zorla qovulmuş soydaşlarımızın pozulmuş hüquqlarının beynəlxalq arenada tanınması uğrunda başladığı mübarizədə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Mərkəz artıq bu məsələyə dünya ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etmək üçün ölkə sərhədlərindən kənar da müxtəlif tədbirlərin keçirilməsinə start verib. Belə ki, bugünlərdə «Biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq» devizi altında qardaş Türkiyənin İqdir şəhərində böyük nümayəndə heyətinin iştirakı ilə görüşlər keçirilib. Azərbaycan türklərinin böyük igidi Kərbəlayi İsmayılın və başqalarının Daşburun kəndindəki qəbirlərinin ziyarəti ilə başlayan törənlər Heydər Əliyev adına Liseydə ümummilli liderin anım günü, siyasi partiyalar və qeyri-hökumət təşkilatları, ictimai birliklərlə Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş soydaşlarımızın hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması yollarına dəstək üçün keçirilən konfranslarla davam etdirilib. Bütün bu tədbirlər barədə daha ətraflı məlumat almaq üçün BDM-in sədri İsmayıl Ağayevlə həmsöhbət olduq.

- İsmayıl müəllim, İqdirə keçirdiyiniz görüşlərlə bağlı bir qədər ətraflı məlumat verməyinizi xahiş edərdik...

- Nəzərinizə çatdırım ki, biz BDM olaraq artıq bir neçə ildir Türkiyənin müxtəlif şəhərlərində silsilə tədbirlər həyata keçiririk. Buna misal olaraq, 1915-ci ildə Çanaqqalada şəhid olan 3 minə yaxın soydaşımızın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, Nuru Paşanın başçılığı ilə 1918-ci ildə bolşevik-daşnak işğalından qurtarması üçün Qafqaz-İslam Ordusunun Azərbaycana gəlişinin qeyd edilməsi, Türkiyə-Ermənistan sərhədlərinin açılması məsələsi gündəmdə olan zaman Əlican sərhəd-keçid məntəqəsində 10 min nəfərə yaxın insanın iştirakı ilə keçirdiyimiz aksiyanı, ümumiyyətlə, İqdirə yaşayan Azərbaycan türkləri ilə bağlı BDM-in atdığı addımları qeyd edə bilərik. Bundan əlavə, biz BDM olaraq Leyla xanım Əliyevanın başlatdığı «Xocalıya Ədalət» kampaniyasına dəstək olaraq İstanbulun «Taksim» meydanında toplantı düzenləmişik, yürüş-mitinq keçirmişik. Yəni bu cür milli məsələlərlə bağlı bizim artıq BDM olaraq Türkiyədə kifayət qədər fəaliyyətimiz, orada bizimlə eyni düşüncələri bölüşən dostlarımız var. Budəfəki səfər də əvvəlki tədbirlərin davamı kimi düşünülmən növbəti bir səfər idi. Bilirsiniz ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında yüksək xətlə inkişaf edən hazırkı yaxınlaşma prosesini gözü götürməyən, həzm etməyən bəzi qüvvələr də var. Heç kimə sirr deyil ki, həmin qüvvələr bu münasibətlərə kölgə salmaq üçün bəzi işlər də görürlər. Biz buna görə yalnız təəssüf edirik. Həm bu kimi məsələlərin aradan qaldırılması və yerində müzakirələr aparmaq, digər tərəfdən, ulu öndər Heydər Əliyevin anım gününü xatırlamaq üçün Türkiyənin İqdir bölgəsinə səfər etməyi qərara aldığımızdır. Məlumdur ki, ulu öndərin anım günü təkcə Azərbaycanda deyil, Azərbaycanın sərhədlərindən xeyli uzaqlarda da qeyd olunur. Həmin gün Azərbaycanın diplomatik nümayəndəliklərində, azərbaycanlıların yaratdıqları ictimai təşkilatlarda ulu öndərin

anım günü qeyd edilir. Təbii ki, biz bütün azərbaycanlıların hörmətlə xatırladıqları bu günü nəzərdən qaçıra bilməzdik. Səfər zamanı, ələlxüsus da, Qərbi Azərbaycandan, indiki Ermənistan Respublikasının ərazisindəki dədə-baba torpaqlarından soydaşlarımızın sonuncu dəfə didərgin salınmalarının 22-ci ildönümünün tamam olması münasibətilə keçirəcəyimiz tədbirlər mühüm əhəmiyyət daşıyırdı. Qərbi Azərbaycandan qovulmuş insanların hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması istiqamətində BDM-in başladığı tədbirlər özünü bizim səfər proqramında da tapmışdı. Beləliklə, səfərdə əsas hədəfimiz - İrəvandan, o cümlədən Qərbi Azərbaycanın digər yerlərindən qovulmuş azərbaycanlıların haqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması, həmçinin, ulu öndər Heydər Əliyevin anım gününün keçirilməsi idi.

- Nümayəndə heyəti neçə nəfərdən ibarət idi və səfər marşrutu necə seçilmişdi?

- 16 nəfərdən, 4 avtomobildən ibarət karvan İran İslam Respublikasından Naxçıvana, Naxçıvandan da İqdıra keçmək marşrutu seçməklə buradan yola çıxdıq. Səfər proqramı çox zəngin idi. Səfərin əsas təşkilatçısı qismində BDM çıxış edirdi. BDM Məşvərət Məclisinin sədri, millət vəkili kimi Gülər xanım Əhmədovanın səfərin təşkilatçısı kimi əməyini burada qeyd etmək həm düzgün olardı, həm də yerinə düşərdi. Bizim qeyri-hökumət təşkilatı kimi, Gülər xanımın da bundan əlavə həm Yeni Azərbaycan Partiyasından olan millət vəkili, həm də dövləti təmsil edən bir şəxs kimi iştirak etdiyi bu səfər çox uğurla başladı. Biz dekabrın 11-də İqdır valiliyinin tapşırığı ilə Əlican keçid məntəqəsindən ayrılmış xüsusi polis müşaiyətində İqdıra çatdıq. İqdırdakı «İmperator» hotelində yerləşdikdən sonra dekabrın 12-də səhər tezdən İqdırdan 20 kilometr aralıda yerləşən Daşburun kəndində 1905-1907 və 1918-1933-cü illər ərzində Qərbi Azərbaycanın Vedibasar, Dərələyəz və Zəngəzur mahalından qovularkən həmin ərazidə məskunlaşmış insanların yaxınları, nəvə-nəticələri ilə görüşdük. Ələlxüsus da, Azərbaycanın Qarsdakı keçmiş baş konsulu və hazırda İstanbulda fəaliyyət göstərən baş konsulu Həsən Zeynalov tərəfindən Kərbəlayi İsmayıl və onun tərəfdarlarının xatirəsinə ucaldılmış abidənin önündə toplantı və görüş keçirdik. Görüşdə Azərbaycandan gəlmiş nümayəndə heyəti, Azərbaycanın Türkiyədəki konsulluğunun İqdır nümayəndəsi Rafiq bəy, Daşburun bələdiyyə başkanı Nəsim Aksu, Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının vilayət başkanı Cahid bəy və başqa dostlarımızla bərabər, biz Daşburun kəndində Kərbəlayi İsmayılın qəbrini ziyarət etdik, onun məzarı önünə gül-çiçək dəstələri düzdük. Daha sonra çıxışlar oldu. Bundan sonra Azərbaycandan özümüzlə gətirdiyimiz hədiyyələri - tarixi kitabları Kərbəlayi İsmayılın qardaşı nəvəsinə, yaxın qohumlarına təqdim etdik. Daha sonra nümayəndə heyəti Əlican sərhəd-keçid məntəqəsinə getdi. Keçiddəki durumla maraqlandıq. Oradan Ermənistan tərəfini seyr etdik. Çünki Əlican sərhəd-keçid məntəqəsi bir neçə ay öncə Azərbaycanda ən çox səs-lənən, ən çox müzakirə olunan məsələlərdən biri idi. Nümayəndə heyətinin üzvləri oradan birbaşa 1905-1907 və 1918-ci ildə ermənilər tərəfindən qətlə yetirilmiş soydaşlarımızın xatirəsinə qoyulmuş soyqırım abidəsinin ziyarətinə yollandılar. Ziyarətdə həm Türkiyə ictimaiyyətinin nümayəndələri, həm də qeyri-hökumət təşkilatlarının üzvləri iştirak edirdilər. Oradan millət vəkili Gülər Əhmədova və mən Ermənistan ictimaiyyətinə bir mesaj da göndərdik. Gülər xanım erməni daşnaklarının analarına müraciət edərək övladlarının bu çirkin olaylardan əl çəkməsini, qan tökmələrini məsləhət etdi. Mən də bildirdim ki, İqdırdakı soyqırım abidəsi 5 qollu qılıncdan ibarətdir. Dedim ki, əgər bunlar

soyqırım kimi hərəkətlərindən əl çəkməsələr, deportasiya olunanların haqlarını tanımasalar, Qarabağı işğaldan azad etməsələr, dəymiş maddi və mənəvi ziyanı ödəməsələr, burada simvol olan qılıncı əlimizə almağa məcburuq. Çünki torpaqlarımızı qorumaq bizim borcumuzdur və ermənilərə tezliklə Qarabağdan çıxmaları üçün qətiyyətlə mesaj verdik.

- Səfər zamanı vilayət rəsmiləri ilə təmaslarınız gerçəkləşdimi?

«Biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq»

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzi İrəvandan qovulmuş azərbaycanlıların haqq və hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması üçün Türkiyədə müzakirələr aparıb

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzi (BDM) Qərbi Azərbaycandan vəhşiliklə və zorla qovulmuş soydaşlarımızın pozulmuş hüquqlarının beynəlxalq arenada tanınması uğrunda başladığı mübarizədə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Mərkəz artıq bu məsələyə dünya ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etmək üçün ölkə sərhədlərindən kənarında müxtəlif tədbirlərin keçirilməsinə start verib. Belə ki, bugünlərdə «Biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq» devizi altında qardaş Türkiyənin İqdır şəhərində böyük nümayəndə heyətinin iştirakı ilə görüşlər keçirilib. Azərbaycan türklərinin böyük igidi Kərbəlayi İsmayılın və başqalarının Daşburun kəndindəki qəbirlərinin ziyarəti ilə başlayan törənlər Heydər Əliyev adına Liseydə ümummilli liderin anım günü, siyasi partiyalar və qeyri-hökumət təşkilatları, ictimai birliklərlə Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş soydaşlarımızın hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması yollarına dəstək üçün keçirilən konfransla davam etdirilib. Bütün bu tədbirlər barədə daha ətraflı məlumat almaq üçün BDM-in sədri İsmayıl Ağayevlə həmsöhbət olduq.

(əvvəli ötən sayımızda)

- Səfər zamanı vilayət rəsmiləri ilə təmaslarınız gerçəkləşdimi?

- Dekabrın 12-də nümayəndə heyətinin üzvlərini İqdır valisi çox hərarətlə qəbul etdi və ulu öndər Heydər Əliyevin əziz xatirəsinə anım gecəsi təşkil olundu. Anım gecəsində Azərbaycandan getmiş nümayəndə heyəti, İqdır valiliyinin əməkdaşları, həm də İqdırda fəaliyyət göstərən ictimai təşkilatların yetkililəri iştirak edirdilər. Anım gecəsində həm ulu öndər Heydər Əliyevin, həm Türkiyə cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün, həm də cəmi qazilərimizin və şəhidlərimizin ruhlarına dualar oxundu. İqdır valisi tərəfindən müasir Azərbaycanın qurucusu - ulu öndər Heydər Əliyevin vəfatının 7-ci ildönümü ilə bağlı ehsan süfrəsi verildi. Nümayəndə heyətinin dekabrın 12-nə olan nəzərdə tutulmuş səfər proqramı bununla yekunlaşdı.

Dekabrın 13-də səhər saat 10:00-da İqdır valisi öz iş otağında bizi rəsmi şəkildə qəbul etdi. Qəbul zamanı Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərindən, Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığından strateji əməkdaşlığa doğru görülən işlərdən bəhs olundu. Əsas məsələ - ötən əsrin əvvəllərində Qərbi Azərbaycanda erməni daşnaklarının zülmündən cana doyaraq İqdıra köç etmiş soydaşlarımızın nəvə-nəticələrinin, yaxın qohumlarının vəziyyəti ilə

bağlı idi. Qeyd edim ki, onların hamısı Türkiyə vətəndaşlarıdır. Lakin buna baxmayaraq onlar bütün görüşlərində özlərini həm də Azərbaycan vətəndaşları kimi aparırlar, özlərini azərbaycanlı kimi təqdim edirlər. Görüş zamanı İqdir valiliyi ilə gələcəkdə birgə görəcəyimiz işlərlə bağlı geniş fikir mübadiləsi apardıq. Azərbaycandan özümüzlə apardığımız xatirə hədiyyələrini İqdir valisinə təqdim etdik. Vali də, öz növbəsində, bizə xatirə hədiyyələri təqdim etdi. Biz belə qərarlaşdırdıq ki, növbəti tədbirlərdən biri İqdirə fəaliyyət göstərən televiziya və qəzet jurnalistlərinin, ictimai təşkilatların nümayəndələrinin Azərbaycana səfərinin təşkil edilməsi olsun. Digər tərəfdən isə Ağrıdağı ilə Babadağın qardaş dağ olmasının elan edilməsi istiqamətində addımlar atmaq istəyirik. Biz bu tədbirin də həyata keçirilməsi üçün vali ilə razılıq əldə etdik.

Bundan sonra - saat 12 radələrində İqdir şəhərinin mərkəzində Atatürkün və ulu öndər Heydər Əliyevin heykəlləri önündə əklilqoyma mərasimi oldu. Burada Azərbaycan Respublikasının və Türkiyə cümhuriyyətinin dövlət himnləri səsləndirildi.

Günün ikinci yarısında ulu öndər Heydər Əliyev adına Fənn Liseyində müəllim-şagird heyəti ilə görüşümüz oldu. Görüş zamanı ulu öndərin həyatı və yaradıcılığı haqqında film nümayiş olundu. Fənn Liseyində Azərbaycandan gələn nümayəndə heyətini çox sevinclə qarşıladılar. Biz də onlara Azərbaycanın mədəniyyəti, tarixi, ulu öndərin keçdiyi yol, Qarabağla bağlı, Azərbaycan türklərinin deportasiya və soyqırımları barədə məlumatlar verdik, bu məsələlərlə bağlı BDM-in hazırladığı filmi nümayiş etdirdik. Özümüzlə apardığımız Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanan çoxsaylı kitabları, Xocalı faciəsinə aid filmləri, diskləri liseyə verdik. Liseydə bizdən bir sıra digər ləvazimatın onlara çatdırılmasını xahiş etdilər. Biz gələcəkdə onlara bu yardımı çatdıracağımıza söz verdik.

Daha sonra İqdir şəhərinin Əmniyyət (polis - S. Həmid) Müdirliyindən bizi qəbul etməsini xahiş etdik. Nümayəndə heyətinin başında, təbii ki, Gülər xanım Əhmədova dayanırdı. Beləliklə, nümayəndə heyətinə daxil olan insanlar Əmniyyət Müdirliyində oldular. Orada olarkən mən əmniyyət müdirindən buradakı Azərbaycan türklərinin durumu, vəziyyəti, ümumiyyətlə, onların qanun pozuntularına yol verib-verməmələri barədə bəzi bilgiler istədim. Hal-hazırda İqdir vilayətində bir nəfər də olsun Azərbaycan türkünün həbsdə olmaması bizi sevindirdi. Bu bizim üçün çox önəmli məsələdir. Biz orada son vaxtlar PKK-nın o bölgədə işinin zəifləməsi, azərbaycanlıların durumunun daha da yaxşı olması istiqamətində müzakirələr apardıq və aprel ayının 10-da İqdirə Əmniyyət Müdirliyində keçiriləcək tədbirə bizi dəvət etdilər. Qeyd edim ki, aprelin 10-u Türkiyədə polis günü kimi qeyd olunur. Biz onlara söz verdik ki, BDM-in Poeziya şöbəsinin yaxından iştirakı ilə onların tədbirlərində iştirak edəcəyik.

- Səfər zamanı Qərbi Azərbaycanlı qaçqınların pozulmuş hüquqlarının beynəlxalq müstəvidə bərpası yönündə keçirdiyiniz konfransla da bağlı məlumat vermənizi istərdik...

- Qeyd edim ki, İqdir Əmniyyət Müdirliyində keçirdiyimiz görüşlə dekabrın 13-nə olan səfər proqramımız yekunlaşdı. Dekabrın 14-də ən əsas məsələ Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlıların hüquqlarının beynəlxalq müstəvidə qorunması ilə bağlı əvvəlcədən razılaşdırılmış formada keçirəcəyimiz tədbir oldu. Burada əsas Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə 6 siyasi partiyanın - ana

müxalifət partiyası olan cümhuriyyət Xalq Partiyasının, Ana Vətən Partiyasının, Türkiyə Partiyasının və bir neçə digər siyasi partiyanın bölgə təşkilatı rəhbərlərinin iştirakı ilə MHP-nin ayarladığı İrəvandan qovulmuş azərbaycanlıların haqq və hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması üçün müzakirələrə başladıq. Saat 11-də başlayan konfrans çox səmərəli oldu, bir sıra təkliflər irəli sürüldü və biz əvvəlcədən hazırladığımız müraciəti konfrans iştirakçılarının diqqətinə çatdırmağa nail ola bildik. Müraciəti «Xural» qəzetinin baş redaktoru Əvəz Zeynallı oxudu. Türkiyə türkcəsində yazılmış və bütün iştirakçıların imzaladığı müraciət BMT Təhlükəsizlik Şurasına, Avropa Birliyinə, Avropa Şurası Parlament Assambleyasına, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Türkiyə cümhuriyyətinin Prezidenti Abdullah Gülə və Türkiyə cümhuriyyətinin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğana ünvanlandı. Daha sonra Azərbaycandan gətirdiyimiz xatirə hədiyyələri siyasi partiyaların bölgə təşkilatlarının rəhbərlərinə təqdim olundu. Onlar da qarşılıqlı olaraq bizə xatirə hədiyyələri təqdim etdilər. Onların özlərinin bildirdiklərinə görə, hələ Azərbaycandan gəlmiş hansısa bir təşkilatın öz ətrafında 6 siyasi partiyanın vilayət rəhbərini toplayaraq mühüm bir sənədi imzalaması halı baş verməmişdi.

- Səhv etmiriksə, Qərbi Azərbaycan zorla qovulmuş soydaşlarımızla bağlı QHT-lərin iştirakı ilə digər bir böyük konfransınız da gerçəkləşib...

«Mübarizəmizi davam etdirməliyik»

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzi (BDM) Qərbi Azərbaycandan vəhşiliklə və zorla qovulmuş soydaşlarımızın pozulmuş hüquqlarının beynəlxalq arenada tanınması uğrunda başladığı mübarizədə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Mərkəz artıq bu məsələyə dünya ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etmək üçün ölkə sərhədlərindən kənarında müxtəlif tədbirlərin keçirilməsinə start verib. Belə ki, bugünlərdə «Biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq» devizi altında qardaş Türkiyənin İqdır şəhərində böyük nümayəndə heyətinin iştirakı ilə görüşlər keçirilib. Azərbaycan türklərinin böyük igidi Kərbəlayi İsmayılın və başqalarının Daşburun kəndindəki qəbirlərinin ziyarəti ilə başlayan törənlər Heydər Əliyev adına Liseydə ümummilli liderin anım günü, siyasi partiyalar və qeyri-hökumət təşkilatları, ictimai birliklərlə Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş soydaşlarımızın hüquqlarının beynəlxalq müstəviyə çıxarılması yollarına dəstək üçün keçirilən konfransla davam etdirilib. Bütün bu tədbirlər barədə daha ətraflı məlumat almaq üçün BDM-in sədri İsmayıl Ağayevlə həmsöhbət olduq.

(əvvəli ötən saylarımızda)

- Səhv etmiriksə, Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş soydaşlarımızla bağlı QHT-lərin iştirakı ilə digər bir böyük konfransınız da gerçəkləşib...

- Bəli. Siyasi partiyaların yerli təşkilatları ilə müzakirələrimiz başa çatdıqdan dərhal sonra əvvəlcədən razılaşdırdığımız qaydada qaldığımız «İmperator» hotelinin böyük konfrans zalında İqdırda və yaxın bölgələrdə

fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət və hüquq təşkilatları ilə birlikdə Qərbi Azərbaycanlıların hüquqlarının beynəlxalq müstəvidə qorunması ilə bağlı konfransımız başladı.

Sizə səmimi şəkildə demək istəyirəm ki, bu konfransımız çox gərgin bir vəziyyətdə keçdi. Konfransın açılışı çox yaxşı olsa da, bir gərginlik yarandı. Gərginlik nədə oldu? Ümumiyyətlə, konfrans çox açıq, səmimi bir şəkildə keçirilərkən, bəzi hallarda Turqut Ər kimi insanların Azərbaycan dövlətçiliyinin qarantı və banisi haqqında söylədiyi fikirlərə biz öz münasibətimizi bildirdik. Təbii ki, bu zaman QHT-lər arasındakı çoxluq bizi müdafiə etdi və Türkiyə-Azərbaycan dostluq və qardaşlığına xələl gətirən insanları lənətlədilər. Ancaq içəridə bəziləri də oldu ki, Azərbaycanda nədən bayraqların enməsi problemini qaldırdılar. Yəni, təbii ki, öyrədilmiş bəzi bu kimi çıxışlar da oldu. Ancaq buna baxmayaraq ümumilikdə 36 QHT, jurnalist birlikləri, televiziya işçilərinin adından BDM-in təşkilatçılığı ilə keçirilən bu konfransda İqdir bəyannaməsi qəbul olundu. Bu bəyannamə tərəfimizdən bütün televiziya kanallarına çatdırılacaq. 5 bənddən ibarət müraciətdə Ermənistan törətdiyi əməllərə görə qınanılır. Müraciətdə Ermənistan Respublikası ərazisində Azərbaycan türklərinin toplu yaşadıkları bölgələrdə İrəvan Muxtar Respublikasının yaradılmasını, Xocalı soyqırımının beynəlxalq arenada tanınmasını, müxtəlif illərdə dədə-baba torpaqlarını tərk edən soydaşlarımızın uğradığı maddi və mənəvi ziyanın Ermənistan Respublikası tərəfindən təminat olaraq ödənilməsini, ermənilərin Türkiyəyə qarşı irəli sürdükləri qondarma soyqırım və torpaq iddialarına son qoyulmasını tələb etmişik. Tərəfimizdən irəli sürülən bu tələblərin hamısı konfrans iştirakçıları tərəfindən yekdilliklə qəbul olundu. Xatirə şəkilləri çəkdirildi və bu tələbin arxasında axıradək dayanmaq, axıradək getmək qərarına gəldi. Və biz bu tələbimizi, başladığımız bu işi artıq Türkiyənin başqa şəhərlərinə, başqa bölgələrinə yayaq. Növbəti tədbirlərimizi Türkiyənin başqa bölgələrində keçirməklə Türkiyənin bütün vətəndaş cəmiyyətini bu məsələ ətrafında ayağa qaldıraraq, ümumiyyətlə dünya ictimaiyyətini məlumatlandırmaq olacaq.

- Dediklərinizdən belə qənaətə gəlmək olar ki, səfəriniz uğurlu keçib...

- Hesab edirəm ki, nümayəndə heyətinin səfəri çox səmərəli keçdi, uğurla yekunlaşdı. Düşünürəm ki, qəbul etdiyimiz müraciətin real nəticəsini əldə etmək üçün çox çalışmalıyıq. Biz qayıdarkən avtomobil karvanımız yenə də İran İslam Respublikasının ərazisindən keçirdi. Bu zaman İran tərəfindən Azərbaycan torpaqlarına qarşı aparılmış vandalizm, qəbuledilməz hərəkətləri gördük. Bizim ərazimizdə böyük bir su anbarı inşa olunub. Həmin su anbarı Zəngilan rayonunun bir neçə kəndinin bəzi hissəsini su altında qoyub. Su anbarı təxminən 15 kilometrə yaxın ərazini özündə birləşdirir. Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarında su anbarının tikilməsi, ümumiyyətlə qəbuledilməzdir. Biz Xudafərin körpüsünü də gördük. Körpünün şəkillərini çəkdik. Körpü, demək olar ki, əvvəlki formadadır. Lakin körpüyə su anbarı tərəfindən təhlükə var. Suyu azacıq artırsalar, su körpünü tamamilə yuyub apara bilər. Bu da, ümumiyyətlə qəbuledilməz haldır.

Hal-hazırda bizim işğal olunmuş torpaqlarımızda erməni əsgərləri yerləşiblər. Biz bunu da gördük. Həmin torpaqlarımız 50-100 metr aralıdan da görünür. Biz bunu çox böyük ürəkəğrısı ilə qarşıladıq. Mən bu mənzərədən sonra özümə gələ bilmirdim. Hətta elə bir vəziyyət yarandı ki, az qala, qəzaya uğramaq dərəcəsinə gəlib çatdım. Mən ilk dəfə idi ki, o kəndləri öz gözlərimlə görürdüm. Qanında Azərbaycan, türk qanı axan hər kim o torpaqları o vəziyyətdə görsə, dərhal əlinə silah götürüb onların üzərinə atılmağa məcbur olar. Bizim

kəndlərimizi çox acınacaqlı duruma salıblar. Təəssüflər olsun ki, müsəlman qardaşlarımız, özlərini şiə adlandıran İran xalqı və dövləti də bu məsələdə ermənilərin yardımçısı olurlar. Onlar Ermənistanla öz aralarında bir neçə körpü də tikiblər. Həmin o körpülər vasitəsilə gözümlərdən önündəcə nəqliyyat vasitələri sərbəst, rahat, açıq-aşkar hərəkət edirdilər. Təəssüflər olsun ki, bunu Azərbaycan torpaqları vasitəsilə edirlər. İranla Ermənistan münasibətlərini Azərbaycan torpaqları vasitəsilə qururlar. Mən güman edirəm ki, aidiyyəti təşkilatlar bu məsələni diqqətdə saxlayacaqlar. Mən də səlahiyyətimdən istifadə edərək bütün diaspor təşkilatlarını, o cümlədən özlərini Dünya Azərbaycanlıları Konqresi kimi təqdim edən insanlara, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin fəal üzvlərinə bu məsələni gündəmdə saxlamağı, bu məsələ ilə bağlı öz nümayəndələrini həmin bölgələrə ezam etməyi xahiş edirəm.

Fürsətdən istifadə edərək xüsusi vurğulamaq istədim ki, BDM-in Rusiya nümayəndəsi Ələmdar Nəbiyev Rusiyadan nümayəndə heyətinin tərkibinə qatılmışdı. Bilirsiniz ki, BDM-in Avropanın bir neçə ölkəsində nümayəndəlikləri var. O cümlədən Rusiyada da nümayəndəliyimiz fəaliyyət göstərir. Ələmdar Nəbiyev özünün şəxsi avtomobili ilə bizimlə bərabər getmişdi. Mən ona böyük təşəkkürümü bildirirəm. BDM-in departament rəhbərləri bu səfərdə iştirak edirdilər. Səfərdə BDM sədrinin müşaviri Cümşüd Nuriyev, departament rəhbəri Əziz Ələkbərli və bir çox başqa üzvlərimiz iştirak edirdilər. Xüsusilə, Azərbaycandan nümayəndə heyətinin tərkibində olan insanlara öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm ki, onlar yorulmadan bu günlər ərzində avtomobil sürdülər, orada təşkilatçılıq işlərində iştirak etdilər, zəhmət çəkдилər. Hesab edirəm ki, Dağlıq Qarabağ, digər rayonlarımız işğaldan azad olmadıqca, İrəvandan qovulmuş azərbaycanlılar öz dədə-baba yurdlarına qayıtmadıqca, biz bütün imkanlarımızı səfərbər etməliyik. Ən azı 3, 5, 10 nəfəri əsl həqiqətlərə inandırmalıyıq. Biz bu mübarizəmizi davam etdirməliyik.

Bu bir haqq mübarizəsidir. Bu gün ölkə prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən artıq ortaya konkret bir mövqe qoyulub. Biz İrəvana qayıtmalıyıq. «Biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq» de vizini artıq cənab prezidentimiz bizim üçün müəyyənləşdirib. Biz də diaspor təşkilatı olaraq əlimizdən gələnləri görməyə çalışırıq ki, ölkədən kənarında yaşayan soydaşlarımız ürəkli olsunlar, onlar bu işlərdə yetkin bir mübarizə yolu tutsunlar.

Mərkəz.-2010.-17 dekabr.-№.231.-S.5, 18 dekabr.-№.232.-S.5.,21 dekabr.-№.233.-S.3

“DAK-ın bizdən ayrılan qanadı ilə birləşmək üçün komissiya yaradılıb”

PAŞA QƏLBİNUR: “İLK İŞİMİZ ARAŞDIRMA APARIB, PROBLEMLƏRİ MÜƏYYƏN ETMƏK OLACAQ”

P. Sultanova

Dekabrın 11-12-də London şəhərində Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin(DAK) 11-ci qurultayı keçirilib. Qurultayda müzakirə olunan məsələlər, qəbul edilən qərarlar barədə “525”ə müsahibəsində DAK-ın həmsədri, tanınmış oftalmoloq, ictimai xadim Paşa Qəlbınur məlumat verib.

– **Paşa müəllim, DAK-ın növbəti qurultayı artıq başa çatıb. Siz qurultayın yekunlarını necə qiymətləndirirsiniz?**

– Qurultayda əvvəlki illərdə olduğu kimi bir sıra vacib məsələlər, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, İranda öz tarixi torpaqlarında yaşayan soydaşlarımızın qarşılaşdıqları problemlər, diasporanın təşkili və digər məsələlər gündəmdə oldu. Eyni zamanda seçkili orqanlar səsvermə yolu ilə yenidən formalaşdı. Bilirsiniz ki, dünyanın hansı nöqtəsində, Cənubi Azərbaycanda, ABŞ-da, Avropada yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlının qayğı və problemləri həm də bizim qayğı və problemimizdir. Dünyanın fərqi yoxdur hansı nöqtəsində bir azərbaycanlı varsa, onun qədəm qoyduğu yer həm də bizim vətənimizdir. Bu məsələlər qurultayda bir daha vurğulandı. Bundan başqa, 19 nəfərdən ibarət İdarə Heyəti, 3 nəfərdən ibarət isə Nəzarət-Təftiş Komissiyası seçildi. İdarə Heyətinin tərkibinə Azərbaycandan 3 nəfər mən, professor Vaqif Sultanlı və qiraət ustası Ağalar Bayramov seçildi. DAK-ın Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Nadir Orucov, həmsədrləri mən və Çikaqodan Gün Az TV-nin yaradıcısı Əhməd Obalı seçildi. DAK-ın iki həmsədr institutu saxlandı. Bilirsiniz ki, həmsədrlərin biri güney, digəri isə quzeydən olur. Bundan əlavə, DAK-ın birinci qurultaydan indiyə kimi 4 fəxri sədri olub. Bunlardan biri mərhum Məhəmməd Kəngərli artıq həyatda yoxdur. Qurultay iştirakçıları onun xatirəsini ehtiramla yad etdilər. Bu gün həyatda olan 3 fəxri sədrin- Qulamrza Səbri Təbrizinin, Məmməd Əmin Rəsulzadənin nəvəsi Rəis Rəsulzadənin və doktor Xəştinin fəaliyyətini qurultay iştirakçıları yüksək qiymətləndirdilər. Əmir Pəhlivan DAK-ın Strateji Araşdırmalar üzrə rəhbəri, Ağalar Bayramov isə yenidən mədəniyyət bölümünün sədri seçildi. Qurultayda İsveç, İngiltərə, ABŞ, Norveç, Almaniyadan, ümumilikdə 20 ölkədən 200-dən artıq nümayəndə iştirak edirdi. Biz həmçinin sonda beynəlxalq qurumlara, insan haqları təşkilatlarına, o cümlədən BMT-yə, Avropa Şurası Parlament Assambleyasına müraciətlər qəbul etdik. Müraciətlərdə İran adlanan ölkədə 40 milyona yaxın soydaşımızın yaşadığı, ancaq onlara heç bir hüquq verilmədiyini, ana dilində məktəblərinin, universitetlərinin olmadığını qeyd etmişik. Dünya ictimaiyyətinə İran adlanan ölkədə çoxluq təşkil edən soydaşlarımızın adi elementar insan hüquqlarının tapdandığı və bu hüquqların qorunması, bərpası barədə müraciətlər oldu.

Yeri gəlmişkən, Londonda Bi-Bi-Si radiosunun önündə İrada yaşayan azərbaycanlıların hüquqlarının pozulması ilə bağlı icazəli etiraz aksiyaları oldu. İranda yaşayan ərəblər də aksiyaya qoşulmuşdular və onlar da

öz hüquqlarını tələb edirdilər. Aksiya bir saat davam etdi və sonra biz etiraz aksiyasının qətnaməsini BBS-yə təqdim etdik.

– Bəs, bu qurultayda hər hansı yeni təklif və ideyalar səsləndimi?

– Mən bir sıra təkliflər irəli sürdüm və onlar razılıqla qarşılandı. Təkliflərdən biri bu oldu ki, biz nəinki dünyada olan türkdilli diaspor təşkilatları ilə eyni zamanda başqa xalqlardan olan, amma müəyyən maraqları bizim maraqlarımızla üst-üstə düşən məsələn, yəhudi diasporası –onların təcrübəsi daha çoxdur- və digərləri ilə iş birliyi, əlaqələr qura bilərik. Onlarla bizim xeyli məqsəd və məramımız bir növ üst-üstə düşür və təcrübələrindən yararlı ola bilərik. Digər təklifim isə DAK-ın bizdən ayrılan qanadı ilə –orda sədr Sabir Rüstəmcanlı ilə Pərviz Niyazovdur- gələcəkdə birləşmək üçün bir komissiyanın yaradılmasından ibarət idi. Bunun üçün beş nəfər İdarə Heyəti üzvlərindən ibarət komissiya yaradıldı və o komissiyanın da rəhbəri mənəm. Biz danışıqlar aparıb, müəyyən ortaq nöqtələr tapmağa çalışacağıq ki, gələcəkdə birləşməyə nail ola bilək. Düşünürəm ki, bu, yalnız işin xeyrinə ola bilər. Hərçənd ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərsək də məqsədimiz, hədəfimiz eynidir, eyni nöqtəyə vururuq, amma birləşmə daha yaxşı olar.

– Qarşı tərəfin sizə münasibətdə daha sərt yanaşdığı hiss olunur. Bu özünü digər DAK rəhbərlərinin mətbuata açıqlamalarında da göstərir. Deyirlər ki, DAK-ın möhürü və sənədləri onlardadır. Bu nə dərəcədə doğrudur?

– DAK 1997-ci ildə Los-Ancelesdə təsis olunub, ordakı sıxma möhür və o sənədlər bizdədir. Yəni birinci qurultayda təsis olunan və ABŞ-da qeydiyyatdan keçən DAK-ın sənədləri də, möhürü də bizdədir. Biz təkamüllə gələn və ABŞ-da yaradılan təşkilatın varisləriyik. Bununla belə mən onlara qarşı heç bir ittiham irəli sürmürəm və bütün üzvləri ilə normal münasibətlərim var. Çoxu ilə dostluq münasibətlərim bu gün də davam edir. Ümumiyyətlə, mənim insan problemim yoxdur. Mən həkiməm və insana Allahın möcüzəsi kimi baxıram. Dinindən, irqindən, doğmalığından, harda yaşamasından asılı olmayaraq, bütün insanlara eyni münasibət bəsləyirəm. Mənim insan problemim olmadığı kimi hər hansı bir təşkilatla da problemim yoxdur.

– Bayaq qeyd etdiyiniz komissiya fəaliyyətə başlayıbmı?

– Qurultay yeni başa çatıb, bir-iki günə komissiya fəaliyyətə başlayacaq. Biz münasibətləri tənzimləmək məqsədilə bu komissiyayı yaratmışıq. İlk işimiz araşdırmalar aparmaq olacaq. Müəyyən etməyə çalışacağıq ki, arada anlaşılmayan hansı məqamlar, problemlər var. Biz bunun üçün qarşı tərəflə də görüşməyi nəzərdə tutmuşuq. Bir çay süfrəsi arxasında, dəyirmi masa ətrafında söhbət edəcəyik. Çünki aramızda bölünməyən malımız yoxdur axı. Bayaq dediyim kimi hədəfimiz eynidir. Başlıca hədəfimiz də güneydə yaşayan soydaşlarımızın hüquqları, Qarabağ düynümüzdür. Nizamnaməyə, sənədlərə baxsanız ikisi də eynidir. Ona görə də biz bir araya gəlib danışmalı, nə problem varsa, onu üzə çıxarmalıyıq.

– Qurultayın nəticələrindən razı qaldınız mı?

– Əlbəttə, çox razı qaldım. Qurultay qarşılıqlı anlaşma şəraitində keçdi. Heç bir uyğunsuzluq olmadan, gizli səsvermə yolu ilə rəhbərlik seçildi. Mən həmsədr kimi hesabat məruzəsi ilə çıxış etdim və iki ildə gördüyümüz işlərin xülasəsini çox qısa çatdırmağa çalışdım. Çünki DAK-ın fəaliyyəti təkcə Cənubi Azərbaycanla məhdudlaşmır. Güney məsələsi bizim fəaliyyət istiqamətlərimizdən biridir.

Biz Gürcüstan, Qazaxıstan, Rusiya, xüsusilə Dağıstan, Sankt-Peterburq və digər yerlərdə yaşayan soydaşlarımızın daim problemləri ilə maraqlanıb, onları həll etməyə çalışırıq.

Ötən müddət ərzində bizim Avropa Parlamentində üç görüşümüz olub. İki dəfə İsveçrə parlamentində, İspaniyadakı görüş keçirmişik. Görüşlər çox maraqlı olub. Hər görüşdə də güneydəki soydaşlarımızın problemlərinə, Qarabağ münaqişəsinə diqqəti yönəlmişik. Bəzən bizə elə gəlir ki, problemlərimizdən dünya xəbərdardır. Amma təmaslar, görüşlər zamanı aydın olur ki, heç də hamı hər şeyi bilmir. Ona görə biz hər birimiz çalışmalıyıq ki, harda olmağımıza baxmayaraq Azərbaycan həqiqətlərini təbliğ edək. Bunun üçün isə vacib olanı sənədlər, faktlardır. Biz bir müddət əvvəl Sankt-Peterburda Şederen adına kitabxanada çox nadir xəritələr tapdıq. Orda əsasən ermənilərin Qarabağa köçürülmələri əks olunurdu. Rus tarixçiləri yazırlar ki, ermənilər Qarabağa köçürüləndə Qarabağ ağsaqqalları deyiblər ki, bunlar başımıza iş açacaqlar. Biz bütün bu sənədləri əldə etdik. Almaniyanın ən böyük Mərkəzi Kitabxanasının rəhbərini Bakıya dəvət etdik və o sənədlər açıqlandı. Bir sözlə, fəaliyyət çox şaxəlidir. Güneydən olan tələbələrin məişət və tədris qaygıları da bizim çiyimizdədir. Bu gün Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın xeyli problemləri var.

Bunlara misal kimi sərhəd, dərslük, məktəblərlə bağlı problemləri göstərmək olar. Vaxtilə Qazaxıstana sürgün edilmiş çoxlu sayda soydaşlarımız var ki, onlar da bu kimi problemlərlə qarşılaşırlar. Biz adicəkilən respublikalara, həmçinin Rusiyanın Dərbənd vilayətində yaşayan soydaşlarımızın hər birinə 6 mindən çox dərslük, kompüterlər aparmışdıq. Görüşlər zamanı onların problemləri, qaygıları ilə maraqlanmışdıq. Hər an bacardığımız qədər bu problemlərin həllinə yardımçı olmağa çalışırıq. Qurultayın Nəzarət Təftiş Komissiyası hesabatımı təqdir etdi və təsdiqlədi. İşim məqbul qəbul olunduğundan yenidən DAK-ın həmsədri seçildim.

Onu da qeyd edim ki, qurultayda xarici KİV-lər də iştirak edirdi. İngiltərədə oxuyan, həmçinin təhsilini başa vuran gənc azərbaycanlı tələbələr, mütəxəssis və alimlər qurultaya qatılmışdılar. Sonda isə Araz Elsəs möhtəşəm konsert proqramı ilə çıxış etdi.

– **Paşa müəllim, yeri gəlmişkən, DAK-ın digər qanadı mətbuata Təbrizi tərəfindən sizin həmsədrlikdən uzaqlaşdırıldığınızı bildirib...**

– Xeyr, bu düzgün deyil. 11-ci qurultayda yenidən DAK-a həmsədr seçildim. Qulamrza bəy heç DAK-ın İdarə Heyətinin də üzvü deyil. O, mənə necə həmsədrlikdən uzaqlaşdırıla bilər? Digər tərəfdən rəhbərlik səsvermə yolu ilə seçilib. Mənim də işim təqdir olunduğundan yenidən qurultay etimad göstərdi.

– **Sizin rəhbərliyə, İdarə Heyətinə və digər qurumlara seçilən şəxslərlə bağlı fikirləriniz necədir?**

– Mən o insanların hamısını dəstəkləyirəm. Həmin insanlar mənim və onları tanıyan başqa yaxın adamların təqdimatı ilə müzakirə, ümumi səsvermə ilə seçilib. Bizdə təsadüfi insan yoxdur. Gördüyünüz kimi DAK-da təmsil olunanlar hamısı ziyalılar, ictimai xadimlərdir. Onların içində professorlar, elmlər doktorları var. Qurultayımız çox möhtəşəm, yaxşı əhval-ruhiyyədə keçdi. Bir maraqlı məqamı da deyim ki, qurultay Londonun mərkəzində, Viktoriya-Albert muzeyinin yanında keçirilirdi. Dünyanın ən böyük xalçası olan “Şeyx Səfi” xalçası orda saxlanılır. Həmin xalçaya əvvəl İran xalçası olduğu yazılmışdı. Amma bizim də çoxlu müraciətlərimiz oldu və bu dəfə gördük ki, Azərbaycan xalçası yazılıb. İnsan bundan çox böyük qürur duyur. Dünyanın hər yerindən bura çoxsaylı turistlər gəlir və Leonardo do Vinçinin “Cokonda”sı kimi gülləkeçirməyən

şüşənin içində “Şeyx Səfi” nümayiş olunur. Düzdür, Azərbaycan kiçik ölkədir. Amma bizim tariximiz, mədəniyyətimiz həm çox qədim, həm də zəngindir. Bu qədimlik və zənginlik həmişə dünyanı heyran qoyub. Dünyanın hansı nöqtəsində də Azərbaycanın adı çəkilirsə, bu ad bizə böyük qürur verir.

525-ci qəzet.-2010.-18 dekabr.-№.232.-S.14.

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi 2010-cu ildəki fəaliyyətinə yekun vurur

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin icraçı direktoru, fəvqəladə və səlahiyyətli səfir Eldar Quliyev AzərTAc-ın müxbirinə Rusiyanın çoxsaylı Azərbaycan diasporunun başa çatmaqda olan ildəki fəaliyyətinin yekunlarından danışmışdır.

E.Quliyev bildirmişdir ki, bu il ÜAK-nın yaradılmasından doqquz il ötür. Təşkilatı haqlı olaraq təkcə Rusiyada deyil, həm də bütün dünyada ən böyük və nüfuzlu Azərbaycan ictimai qurumu adlandırırlar. Hazırda Rusiyanın 75 subyektiində ÜAK-nın bölmələri fəaliyyət göstərir, on minlərlə həmvətənimizi bir araya gətirərək ictimai işlərə cəlb edir.

E.Quliyev demişdir: "ÜAK-nın söyləri həmvətənlərimizin, xüsusilə, əmək miqrantlarının Rusiya cəmiyyəti həyatının sosial-mədəni şəraitinə uyğunlaşdırılmasına və inteqrasiyasına, onların bu ölkənin tarixi və mədəni ənənələri ilə tanış olmalarına kömək göstərilməsinə yönəlmişdir. Hər dəfə həmvətənlərimizin yaşayıb-yaratdıqları yerlərdə, Rusiyanın müxtəlif güşələrində olarkən konqresin real gücünə və fəaliyyətinin səmərəliliyinə əmin oluruq. Onlar Rusiya vilayətlərinin ictimai-siyasi həyatı üçün son dərəcə əhəmiyyətli layihələr həyata keçirir, xeyriyyə aksiyalarında və diasporumuzun nüfuzunun, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında dostluğun, qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmlənməsinə, əlaqələrin inkişafına yönəlmiş digər tədbirlərdə iştirak edirlər. Rusiya regionlarının rəhbərləri həmvətənlərimizin bu fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirlər. Onların bu münasibəti "Azerbaydjanskiy Konqres" qəzeti vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılır".

E.Quliyev vurğulamışdır ki, ÜAK icraiyyə aparatı 2010-cu ildə kadr siyasətinə xüsusi diqqət yetirmişdir. Çünki təşkilatın hər bir vəsiləsinin, bütövlükdə özünün işinin keyfiyyəti regional bölmələrə konkret olaraq kimin başçılıq etməsindən asılıdır.

ÜAK-nın icraçı direktoru xüsusi vurğulamışdır ki, konqres Rusiyanın ictimai həyatında fəal iştirak edir, RF Prezidenti Administrasiyasının humanitar siyasət və ictimai əlaqələr departamenti ilə qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. 2007-ci ilin noyabrında RF İctimai Palatasının üzvü seçilmiş ÜAK-nın prezidenti Məmməd Əliyev palatanın işində yaxından iştirak etmişdir. Konqres imzalanmış sazişlər əsasında RF Federal Şurası Dövlət Dumasının Millətlərin İşləri Komitəsi, Moskva şəhəri Regionlararası Əlaqələr və Milli Siyasət Komitəsi, "Yedinaya Rossiya" Partiyası Siyasi Şurası, M.V.Lomonosov adına MDU-nun tarix fakültəsi ilə sıx əməkdaşlıq edir. ÜAK-nın rəyasət heyəti, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi, Təhsil, Mədəniyyət və Turizm Gənclər və İdman nazirlikləri ilə sıx əlaqələr saxlayır. ÜAK-nın icraiyyə aparatı "Yedinaya Rossiya" Partiyası ilə yaxşı əlaqələr yaratmışdır. Konqres "Yedinaya Rossiya"-nın təşkil etdiyi bir çox tədbirlərdə, milli siyasət problemlərinin müzakirəsində iştirak edir. Moskva Millətlər Evində və RF Prezidenti yanında Rusiya Dövlət Xidməti Akademiyasında "Azərbaycan diasporu Rusiya sosiologiyasının aynasında", "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması Şərqdə milli dövlətin Avropa modelini tətbiq etməsi üzrə ilk təcrübədir" mövzularında elmi-praktik konfranslar keçirilmişdir.

ÜAK-nın rəyasət heyəti Heydər Əliyev Fondunun Rusiyadakı nümayəndəliyi ilə sıx işgüzar əlaqələr yaratmış, onunla birlikdə Moskvada, eləcə də Rusiyanın regionlarında bir sıra əhəmiyyətli tədbirlər keçirmişdir.

Konfranslarda, "dəyirmi masa"larda, forumlarda müstəqil Azərbaycanın tarixi və müasir reallıqları, problemləri və perspektivləri, Qarabağ münaqişəsinin kökləri və bu münaqişənin həlli yolları barədə həqiqətlər Rusiya ictimaiyyətinə çatdırılmışdır.

E.Quliyev demişdir: "Həm müasir Azərbaycanın tarixi taleyində, həm də təşkilatımızın bioqrafiyasında ulu öndər Heydər Əliyevin rolu əvəzolunmazdır. O, harada yaşamalarından, hansı ölkəyə getmələrindən asılı olmayaraq, bütün həmvətənlərimizə öz köklərini, dilini, adət-ənənələrini unutmamağı, onlara əməl edib qorumağı vəsiyyət etmişdir. Heydər Əliyev rus dilini mükəmməl bilməyin nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu dəfələrlə vurğulamışdır. Bir vaxtlar Azərbaycan ümumbəşəri dəyərlər, Avropa dəyərləri ilə məhz Rusiya vasitəsilə tanış olmuşdur. Ümummilli lider milli ixtilafı və birliyin olmamasını çatışmazlıqlarımızdan sayırdı. Heydər Əliyev Qarabağ cəbhəsində uğursuzluqlarımızın əsas səbəblərindən birini milli həmrəyliyin daha çox tələb olunduğu o tarixi məqamda belə birliyin olmamasında görürdü. Bugünkü Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ətrafında, böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin vəsiyyət etdiyi məqsəd və vəzifələr ətrafında ümummilli birlik və həmrəylik nümayiş etdirir. Bu həm tarix, həm də müdriklik dərsidir. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin xəttinə sadıq qalan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin problemlərinə həmişə diqqətlə yanaşır. Rusiya azərbaycanlılarının həyatı və qayğıları da Prezidentin daim diqqət mərkəzindədir. ÜAK-nın 2004-cü ildə keçirilmiş II qurultayında İlham Əliyevin Vladimir Putinlə birlikdə iştirak etməsi, habelə qurultayda çıxış etməsi onun Rusiyada yaşayan həmvətənlərimizin taleyinə xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşdığını bariz şəkildə sübut edir".

Azərbaycan dilini qoruyub saxlamaq və inkişaf etdirmək, həmvətənlərimizin hüquq və mənafelərini müdafiə etmək, yerlərdə hüquq-mühafizə komitələrinin fəaliyyətini genişləndirmək və Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti ilə bağlı digər məsələlər ÜAK-nın əsas vəzifəsi olaraq qalmaqdadır.

Eldar Quliyev nəzərdə tutulan işlərdən danışarkən bildirmişdir ki, ÜAK-nın fəaliyyətinin miqyası ilə yanaşı, onun məsuliyyəti də xeyli artır, vəzifələri və hər dəfə ortaya çıxan ictimai-siyasi və maliyyə-təşkilati məsələlər qat-qat mürəkkəbləşir. ÜAK-nın icraiyyə aparatı konqresin növbəti III qurultayının hazırlıq işlərinə başlamışdır. Yerli hakimiyyət, hüquq mühafizə orqanları, miqrasiya xidməti ilə sıx əlaqələrin yaradılması, yerli və vilayət hakimiyyət orqanlarına seçki kampaniyalarında fəal iştirakın təmin olunması, Rusiyaya yenicə gəlmiş həmvətənlərin sənədlərinin rəsmiləşdirilməsində, işlə təmin olunmalarında onlara yardım göstərilməsi işləri davam etdiriləcəkdir.

Söhbəti yekunlaşdıran Eldar Quliyev demişdir ki, ÜAK-nın əsas ideya və məqsədi - diasporumuzun möhkəmlənməsi, Rusiya və Azərbaycan arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafına dəstək göstərilməsi qurumun mərkəzi şurasının fəaliyyətinin bütün istiqamətlərindən qırmızı xətt kimi keçməlidir. Hər bir azərbaycanlı bilməlidir ki, onun arxasında Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi dayanmışdır.

Diasporların müharibəsi

Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları Nensi Pelosinin təşəbbüsünə qarşı birgə hərəkətə keçirlər

Fuad

2011-ci ilin yanvar ayında yerini Respublikaçılar Partiyasından Con Beynerə verəcək ABŞ Konqresi Nümayəndələr Palatasının Demokrat partiyalı sədri Nensi Pelosi “erməni soyqırımı” qətnaməsinin Palatanın rəyasət heyətində müzakirəyə çıxarılmasını istəyib. Xatırladaq ki, qətnamə bu ilin mart ayında Palatanın Xarici Əlaqələr Komitəsində komitənin sədri Hovard Bermanın böyük səyləri ilə qəbul edilib. Hal-hazırda Konqresin 435 üzvündən 148-i qətnaməni dəstəkləyir. Qətnamə layihəsi ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasına göndərilməyib. Bununla belə, dekabrın 21-dək fəaliyyətinə ara verən Nümayəndələr Palatası Yeni ilə qədər - gələn həftənin əvvəlində daha bir neçə gün fəaliyyət göstərəcək. Bu səbəbdən uydurma “erməni soyqırımı” ilə layihənin Palataya təqdim olunması ehtimalı qalır.

Bu arada Amerika-Erməni Milli Komitəsi (ANCA) da Konqresin iş müddətinin uzanmasının həm faydalarına, həm də zərərlərinə ola biləcəyinə diqqət çəkib.

Türk mediasının yazdığına görə, ABŞ-da yaşayan erməni pornoulduz Kim Qardaşiyən sosia şəbəkələrdəki fanatlarını layihənin qəbulu üçün səfərbər edib. O, Pelosinin elektron ünvanını açıqladıqdan sonra həmin ünvana minlərlə pornosevərin erməni yanğılı məktubu daxil olub.

Hazırda həm Türkiyənin ABŞ-dakı səfirliyi, həm də bu ölkədəki türk və azəri təşkilatları ABŞ rəhbərliyi və Konqreslə bu qətnamənin qəbulunun əngəllənməsi istiqamətində fəaliyyət göstərir. Turkish Coalition of America (TCA) təşkilatının sədri Linkoln Mak Kurdi Konqres üzvlərinə Nümayəndələr Palatasına gəldiyi halda belə, layihənin “Türkiyə-ABŞ əlaqələrinə böyük zərər verə biləcəyini” bildirib. ABŞ-da fəaliyyət göstərən təxminən 250 türk dərnek və təşkilatını birləşdirən Türk Amerikan Dərnekləri Federasiyası və Türk Amerikan Dərnekleri Assambleyası rəhbərləri də Nümayəndələr Palatası üzvlərinə yazdıqları birgə məktubda, onları “erməni soyqırımı”na dair qətnamə layihəsinin əleyhinə səs verməyə çağırıblar. Konqres üzvlərinə yazılan məktubda Amerikada yaşayan 500 min türk adından çıxış etdiklərini bildirən türk icması liderləri, qətnamə layihəsinin Türkiyə və müsəlmanları haqsız ittiham etdiyini və layihənin qəbul olunacağı təqdirdə Vaşinqtonun bölgədə etibarının sarsılacağını bildiriblər. Onlar erməni iddiaları ilə bağlı müzakirəni siyasətçilərin deyil, tarixçilərin aparmalı olduğunu vurğulayıblar. Türk Amerikan Dərnekleri Federasiyası (TADF) və Türk Amerikan Dərnekleri Assambleyası (ATAA) rəhbərləri Kaya Boztəpə və Günay Övünç ABŞ Nümayəndələr Palatası üzvlərinə yazdıqları birgə məktubda onları “erməni soyqırımı”na dair qətnamə layihəsinin əleyhinə səs verməyə çağırıblar.

Erməni iddiaları ilə bağlı müzakirəni siyasətçilərin deyil, tarixçilərin aparmalı olduğunu vurğulayıblar.

Türkiyənin xarici işlər naziri Əhməd Davudoğlu isə Birləşmiş Ştatların dövlət katibi Hillari Klintonə zəng edib. O, amerikalı həmkarından ABŞ administrasiyasının “erməni soyqırımı”na dair qətnamə layihəsinin

Konqresin Nümayəndələr Palatasında müzakirəsinə mane olmasını istəyib. Söhbət zamanı Hillari Klinton ABŞ administrasiyasının bu məsələdəki mövqeyinin dəyişməz qaldığını və sənədin Konqresin aşağı palatasının gündəliyinə salınmaması üçün söylərini əsirgəməyəcəklərini bildirib. ABŞ Dövlət Departamenti Konqresin Nümayəndələr Palatasında “erməni soyqırımı” ilə bağlı qətnamə layihəsinin müzakirəsinə qəti surətdə qarşıdır.

Bu barədə keçirdiyi brifinqdə Dövlət Departamentinin rəsmi nümayəndəsi Filip Krouli bəyan edib ki, ABŞ Türkiyə və Ermənistanın ümumi tarixinə baxışın ən yaxşı yolunun normallaşdırma prosesindən keçdiyinə inanmaqda davam edir.

Türkiyənin Vaşinqtondakı səfirliyi Amerikadakı lobbi şirkətlərindən biri ilə birgə hazırladığı strategiya çərçivəsində fəaliyyətə başlayıb. Türkiyənin Vaşinqtondakı səfiri Namik Tan yaydığı yazılı bəyanatda bildirib ki, Vaşinqton administrasiyası və Konqresin Türkiyə ilə Birləşmiş Ştatlar arasındakı münasibətlərin əhəmiyyətini bilən üzvləri qətnamə layihəsinin qəbul edilməsinin əlaqələrə vura biləcəyi zərbənin miqyasını dərk edirlər. N. Tanın Twitter sosial şəbəkəsində “Erməni təşkilatları 1915-ci il olayları ilə bağlı iddiaların mövcud olduğu qətnamə layihəsinin Nümayəndələr Palatasında bu gün və ya sabah səsə qoyulması üçün kampaniyaya başlayıblar. Bütün türk, amerikalı ictimaiyyətinin lazımi həssasiyyəti göstərəcəyindən əminəm” açıqlamasını yerləşdirməsinin ardından, ABŞ-da fəaliyyət göstərən türk qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin ABŞ-da yaşayan türklərlə birlikdə qətnaməyə səs verəcək Konqres üzvlərinin “əleyhinə” səsini vermələri üçün birgə kampaniyaya başladıkları məlum olub. Tan Ağ ev, Milli Təhlükəsizlik Şurası, Dövlət Departamenti və Pentaqonun nümayəndələri ilə görüşlər keçirib. Türkiyəyə yaxın Konqresmenlər və türk diasporu layihənin müzakirəyə çıxarılmaması üçün səy göstərirlər. Birləşmiş Ştatlardakı türk icmasına müraciət edən qurumlar onları Konqres üzvlərinə zəng edərək, Nümayəndələr Palatasının gündəliyə çıxarıla biləcək layihəyə qarşı çıxmağa çağırıblar.

Məlumata görə, ABŞ-dakı Azərbaycan diasporu da uydurma “erməni soyqırımı” haqqında qətnamənin Konqresin Nümayəndələr Palatasında qəbuluna qarşı kampaniyaya başlayıb. ABŞ Azərbaycanlıları Şəbəkəsi (USAN) bununla bağlı bəyanat yayıb. Bəyanatda deyilir: “Bu qətnamə layihəsi dünyanın heç bir yerində sülh və sabitliyə töhfə verməyəcək, gərginlikləri artıracaq, ABŞ-Türkiyə və ABŞ-Azərbaycan əlaqələrini pisləşdirəcək. Bu layihə həmin dövrdə erməni silahlı birləşmələrinin fəaliyyəti nəticəsində türklərin və digər müsəlmanların düşdüyü ağır vəziyyətə etinasız yanaşır, ABŞ-ın Qafqazda, Mərkəzi Asiyada, Anadoluda və Böyük Orta Şərqdəki milli təhlükəsizlik maraqlarına ciddi ziyan vurur”.

Birləşmiş Ərəb Əmirliyindəki Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Samir İmanov da Nümayəndələr Palatasının spikerinin və ümumilikdə Konqresin ünvanına etiraz məktubu göndərüb. Məktubda qeyd olunur ki, artıq dünya xalqları ermənilərin ABŞ-da etdikləri cinayətəkar əməllərindən agah oldu. “Əldə edilən bu vəsaitlərin bəzi ABŞ Konqresi üzvlərinin hesablarına göndərilməsi də məlum oldu”, deyərək məktubda vurğulanır.

Eyni zamanda sənəddə erməni silahlı qüvvələrinin 1992-ci ilin fevralında Azərbaycanın Xocalı şəhərində soyqırım törətməsi də xatırladılır: “Biz, Birləşmiş Ərəb Əmirliyində yaşayan Azərbaycan diasporu ABŞ Konqresində yenidən müzakirəyə çıxarılaçaq “erməni soyqırımı”nın müzakirəsinə qarşı qəti etirazımızı bildiririk. Sizdən və bütün ABŞ Konqresi üzvlərindən tələb edirik ki, 95 il müzakirəsi davam edən və baş verib

verməməsi məlum olmayan “erməni soyqırımı”nı müzakirə etmək əvəzinə 18 il əvvəl baş vermiş Xocalıdakı soyqırımı öz diqqət və gücünüzü sərf edəsiniz”.

Həmçinin burada Türkiyə ilə əlaqələrin pisləşdirilməsinin ABŞ hökuməti və xalqının maraqlarına uyğun olmadığı da qeyd olunur: “Belə ki, Türkiyə dövləti ABŞ-ın xarici siyasətini dünyada ən çox dəstəkləyən dövlətlərdəndir. Ümid edirik ki, ABŞ Konqres üzvləri bu qətnamənin təsdiqinə qarşı çıxacaq və öz ədalətli mövqeyini nümayiş etdirəcəkdir”.

Paritet.-2010.-21-22 dekabr.-№.135.-S.3.

Londondakı “Azərbaycan Evi” diaspor mərkəzinə çevrilir

Əli Təkin Atalar: “Kitabxanamızda hazırda 1000 nüsxədən artıq kitab var və biz bu vəsaitlərin sayını daha da artırmağa çalışırıq”

Nigar

Xaricdəki diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti getdikcə genişlənməkdədir. Bu təşkilatlar yeni layihələr reallaşdırmaqla ölkəmizin xaricdə daha da tanınmasına, reallıqların daha dəqiq çatdırılmasına çalışırlar. Bu gün xaricdə öz fəaliyyəti ilə seçilən belə diaspor təşkilatlarından biri də Londonda fəaliyyət göstərən “Azərbaycan Evi” Mədəniyyət və Dostluq Mərkəzidir. Müsahibimiz bugünlərdə Bakının qonağı olan “Azərbaycan Evi”nin rəhbəri Əli Təkin Atalardır.

- Hazırda xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları sırasında “Azərbaycan Evi” davamlı tədbirləri ilə seçilənlərdən hesab edilir. Mərkəz fəaliyyətini əsasən hansı istiqamətdə qurub?

- Londondakı “Azərbaycan Evi” Mədəniyyət və Dostluq Mərkəzi Britaniyada yaşayan bir qrup azərbaycanlı ziyalı, gənc mütəxəssis və tələbənin təşəbbüsü ilə qurulub. Tamamilə qeyri-siyasi və maddi mənfəət güdməyən bir təşkilat kimi fəaliyyət göstərən mərkəzin məqsədi Azərbaycanla Britaniya arasında mədəni və dostluq bağlarını möhkəmləndirmək, Londondakı Azərbaycan icmasına xidmət etməkdir. 2006-cı ildə fəaliyyətə başlayan “Azərbaycan Evi” Mədəniyyət və Dostluq Mərkəzinin rəsmi açılış mərasimi 2008-ci il, 14 noyabr tarixində London Hackney Bələdiyyəsi spikeri İan Rathbone, Azərbaycanın Britaniyadakı səfiri Fəxrəddin Qurbanov, Britaniya Parlamenti Lordlar Palatasının üzvü Lord Fraserin də iştirakı ilə həyata keçirilib. Qurulduğu gündən bəri “Azərbaycan Evi”ndə müxtəlif tədbirlər, mühazirə və çıxışlar, seminarlar, görüşlər, konfranslar, sərgi, film nümayişləri, konsert proqramları, təqdimatlar və s. təşkil olunub. Ümumiyyətlə, “Azərbaycan Evi” mədəniyyətimizin təbliği istiqamətində bütün institut və qruplarla əməkdaşlıq etməyə hazırdır. Tədbirlərimizdə milli adət-ənənələrimizi, tariximizi, mədəniyyətimizə daxil olan hər bir şeyi, musiqimizi, qədim tarixə malik xalçaçılığımızı və s. çatdırmağa çalışırıq.

- “Azərbaycan Evi”nin fəaliyyətində öz əksini tapan amillərdən biri də geniş kitabxanasının olmasıdır. Bu istiqamətdə hansı yeniliklər var?

- “Azərbaycan Evi” kitabxanası mərkəzin ən önəmli xidmətlərindən biridir. Kitabxananın məqsədi oxucuları Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti, siyasi sferası, iqtisadiyyatı və s. haqqında müxtəlif dillərdə olan çeşidli kitab, buklet, jurnal, qəzet, CD və digər informasiya vasitələri ilə təmin etməkdir. Kitabxana mərkəzin zirzəmisində yerləşir və burada “Azərbaycan Evi”nin üzvləri internetdən istifadə imkanına malikdirlər. Burada müxtəlif filmləri izləmək, görüşlərin və müzakirələrin, təqdimatların həyata keçirilməsi üçün hər bir şərait var. Kitabxanamızda hazırda 1000 nüsxədən artıq kitab var və biz bu vəsaitlərin sayını daha da artırmağa çalışırıq. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə sıx əməkdaşlığımızın nəticəsidir ki, komitə kitabxanamızın vəsaitlə təmin olunmasında öz əməyini əsirgəmir.

- Son zamanlar hansı tədbirləri reallaşdırmısınız?

- Ümumiyyətlə, Azərbaycanın bütün milli bayramları, faciəli günlərlə bağlı tədbirlər təşkil edirik. Xocalı faciəsini, erməni işğalçıları tərəfindən xalqımıza qarşı törədilən vəhşilikləri çatdırmağa çalışırıq. Bu tədbirlərdə biz türk diaspor təşkilatı ilə birgə çıxış edirik. Biz “Azərbaycan Evi” Mədəniyyət və Dostluq Mərkəzinin açılışının bir illiyi ilə bağlı ötən il noyabrın 14-də mərkəzin binasında tədbir keçirdik. Tədbirdə Azərbaycan səfirliyinin təmsilçiləri, icmamızın nümayəndələri, Azərbaycanla maraqlanan əcnəbi qonaqlar iştirak etdi. Yubiley proqramında şotlandiyalı fotoqraf Colin J.Rosienin lentə aldığı Bakının şəkillərindən ibarət sərgi təşkil edildi. Tədbirdə “Azərbaycan Evi”nin fəaliyyəti dövründə əldə etdiyi uğurlarla bağlı məlumat verdik, sonra mərkəzin fəaliyyəti ilə bağlı hazırlanmış videofilm nümayiş etdirildi. Daha sonra Colin J.Rosie çəkdiyi fotosəkillər haqqında danışaraq foto-slide nümayiş etdirdi. Yubiley tədbirinin sonunda musiqili hissə keçirildi. İlk olaraq Britaniyada yaşayan azərbaycanlı skripkaçı və gənc pianoçumuz çıxış edərək Azərbaycan və dünya klassikasıdan nümunələr ifa etdilər. Həyata keçirdiyimiz tədbirlərdən biri də Londonda yerləşən Puşkin Evində Azərbaycanın Londondakı səfirliyi və “Azərbaycan Evi” Mədəniyyət və Dostluq Mərkəzinin birgə dəstəyi ilə gerçəkləşən görkəmli Azərbaycan şairi Nəsimiyə həsr olunmuş gecə idi. Tədbirdə britaniyalı sənətsevərlər, Azərbaycan və rus icmasının nümayəndələri iştirak etdilər. Tədbirin aparıcısı, “Gruntlers Arts” qrupunun rəhbəri Devid Perri Nəsiminin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verərək bu tədbirin Şərqi böyük şairinin ilk dəfə olaraq Böyük Britaniya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından xüsusi önəmini vurğuladı. Səfir Fəxrəddin Qurbanov görkəmli şairin həyat və yaradıcılığında danışaraq onun Azərbaycan və bütövlükdə Şərqi fəlsəfi fikri və ədəbiyyatı tarixində özünəməxsus yer tutduğunu bildirdi. Tədbirin sonunda “Nəsimi” bədii filmindən fraqmentlər nümayiş etdirildi, uelsli şair Neycel Hamfreyzin ifasında Nəsimiyə həsr olunmuş şeirlər ifa edildi. Tədbirdə ingiltərəli aktyorun ifasında Nəsiminin şeirləri əsasında hazırlanmış monoloq ifa edildi.

Son tədbirlərdən biri kimi ümummilli lider Heydər Əliyevin vəfatının ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycanın Böyük Britaniyadakı səfirliyində anma mərasimi keçirildi ki, bu mərasimdə orada fəaliyyət göstərən Azərbaycan təşkilatları, o cümlədən Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Dövlət Neft Şirkəti, “Azərbaycan Hava Yolları” şirkətinin Londondakı nümayəndələri, eləcə də “Azərbaycan Evi”nin nümayəndələri iştirak edirdi. Biz öncə Heydər Əliyevin səfirliyin binasında yerləşən büstü önünə əklil qoyduq. Səfir Fəxrəddin Qurbanov ümummilli liderin həyat yolu və siyasi fəaliyyətindən, onun Azərbaycan xalqı və dövlətçiliyi qarşısında misilsiz xidmətlərindən söhbət açdı və ötən əsrin 90-cı illərində dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması, ölkəmizin dünya birliyində özünə layiqli yer tutması, eləcə də davamlı iqtisadi inkişafın möhkəm özüllərinin atılmasının məhz onun liderliyi sayəsində mümkün olduğunu bildirdi. Həmin siyasi kursun bu gün də uğurla davam etdirildiyi, ölkə başçısının rəhbərliyi altında Azərbaycanın bütün istiqamətlərdə öz mövqelərini günü-gündən gücləndirdiyi vurğulandı. Ulu öndərin Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətləri əvəzsizdir. Heydər Əliyev xarici ölkələrdəki Azərbaycan diasporunun güclənməsi və milli maraqların beynəlxalq səviyyədə müdafiəsini hər zaman diqqət mərkəzində saxlayıb və onun xatirəsi daim Azərbaycan xalqının qəlbində yaşayacaq. Həmin mərasimdə ümummilli liderin həyat və siyasi fəaliyyətini əks etdirən sənədli film nümayiş etdirildi. Qarşıdan Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü gəlir. Biz bu münasibətlə də tədbir

planlaşdırmışıq. Bu gün həqiqətən də bütün dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi vacibdir. Hazırda bir çox diaspor təşkilatları fəaliyyət göstərir və mənim fikrimcə, bu gün onların fəaliyyətinin daha da güclənməsinə ehtiyac var. Mən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinə, Azərbaycanın Böyük Britaniyadakı səfirinə öz təşəkkürümü bildirirəm ki, onlar bir sıra tədbirlərin reallaşmasında bizə dəstək olurlar.

- Londonda “Uçan xalça ilə nağıllara” adlı geniş bir layihə gerçəkləşdi. Bununla bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Böyük Britaniyada Azərbaycan mədəniyyəti ilə bağlı bir sıra layihələr gerçəkləşdirilir. Biz də bu tədbirlərin bir çoxunun təşkilatçısı və iştirakçısı oluruq. Son tədbirlər sırasında “Uçan xalça ilə nağıllara” layihəsi mühüm yer tutur. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, millət vəkili Mehriban Əliyevanın səyi nəticəsində Azərbaycan xalçası YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil olub. Bu o deməkdir ki, artıq Azərbaycan xalçasını biz bu gün dünyada tanıtdıra bildik. Hər bir xalqın, millətin incəsənəti, mədəniyyəti o vaxt tanınır ki, o, beynəlxalq miqyasda dəstəklənir. YUNESKO-nun siyahısına daxil olmaq bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Hazırda Azərbaycan xalçası haqqında xarici ölkələrdə nəşr edilən jurnallarda da məqalələr dərc olunur. Londonda nəşr edilən “Xalı” jurnalında da Azərbaycan xalçası haqqında məqalələr nəşr edilib. Noyabrın 15-dən 21-dək Londonda Azərbaycan xalçalarına həsr olunmuş “Uçan xalça ilə nağıllara” adlı sərgi keçirildi. Sərgidə 380-ə yaxın yüksək səviyyəli qonaq, o cümlədən Lord Mendelson, Lord Braun, Türkiyənin Britaniyadakı səfiri Ünal Çeviköz, səfir F. Qurbanov, Belarusun, Ukraynanın, Koreyanın Britaniyadakı səfirləri iştirak etdi. Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla Əliyeva sərginin açılışında iştirak etdi. Səfir F. Qurbanov Azərbaycan xalçalarının Londonda nümayiş etdirilməsinə verdiyi dəstəyə görə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevaya və fondun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri, “Baku” jurnalının baş redaktoru Leyla Əliyevaya minnətdarlığını bildirdi, Azərbaycan mədəniyyətinin qədim qollarından biri olan xalçaçılıq sənəti haqqında danışdı. Sərginin keçirilməsini yüksək dəyərləndirən İngiltərə-Azərbaycan Cəmiyyətinin həmsədri Lord Freyzer son illərdə Azərbaycanda güclü inkişafın müşahidə olunduğunu bildirdi. Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla Əliyeva tədbirdə çıxış etdi və sərginin Azərbaycanın qədim və heyvətəmiz nağıl aləmi ilə tanışlıq baxımından əhəmiyyətini vurğuladı, xalqımızın xalçaçılıq sənətinin tarixindən söz açdı. Böyük Britaniyanın mədəniyyət naziri Ed Vaizey Azərbaycanla İngiltərə arasında mədəni əlaqələrdən danışaraq sərginin ölkələrimizin münasibətlərinin daha da güclənməsinə xidmət etdiyini dedi. Sonra tədbir iştirakçıları Azərbaycan xalçalarından ibarət sərgiyə baxdılar. Sərgidə coğrafi mövqeyinə, naxış kompozisiyasına, texniki xüsusiyyətlərinə görə Azərbaycan xalçaçılıq məktəbinin bütün istiqamətləri təmsil olunmuşdu. Burada nümayiş etdirilən Quba, Abşeron, Şirvan, Gəncə, Qazax, Qarabağ və digər xalçaçılıq məktəblərinin nümunələri sərgiyə gələnlərdə böyük maraq doğurdu. Sərgidə səslənən Azərbaycan musiqisi də maraqla qarşılandı. Bundan sonra da biz bu sərgidə tədbirlərin reallaşmasına çalışacağıq.

Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları ABŞ-da fəaliyyətlərini genişləndirirlər

31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüdür

ABŞ dünyanın ən qüdrətli dövlətlərindən biridir. Ona görə də bu ölkədə baş verən hadisələr çox vaxt bütün dünyada əks-səda doğurur. Müəyyən bir problem barədə rəsmi Vaşinqtonun tutduğu mövqe həmin problemin həllində aparıcı rol oynayır. Demokratiyanın beşiyi sayılan ABŞ-da dövlət qərarlarının qəbul olunmasında və həyata keçirilməsində ictimaiyyətin rəyi həmişə nəzərə alınır. Təbii ki, ictimai rəyin formalaşmasına təsir göstərən mühüm amillərdən biri də təbliğatın düzgün qurulmasıdır. Məhz bu məqamda həmin ölkədəki diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin əhəmiyyəti və vacibliyi açıq-aşkar ortaya çıxır.

Rauf Əliyev

Müşahidələr göstərir ki, müxtəlif diasporlar tərəfindən ardıcıl aparılan təbliğat gec-tez öz bəhrəsini verir. Əsas odur ki, nə vasitə ilə olursa-olsun, irəli sürülən arqumentlərin həqiqəti əks etdirdiyini sübuta yetirənsən. Bəlkə də "sübutların" söykəndiyi elə bir ciddi fakt da yoxdur. Ancaq məsələdən hali olmayanlar üçün bəzən əsassız arqumentlər də öz-özlüyündə inandırıcı təsir bağışlaya bilər. Bu isə, o vaxt baş verir ki, həmin dezinformasiya yayanları ifşa edən "qüvvə" olmur.

ABŞ-dakı erməni lobbisi də uzun zamandan bəri belə bir üsulla öz yalanlarını ölkə ictimaiyyətinə sırıyıb. Əvvəllər bunu rahat həyata keçirənlər də, son vaxtlar çox ciddi maneələrlə qarşılaşırlar. Bu maneə isə gündəgünə güclənən Azərbaycan və Türkiyə diasporudur. Dünyanın bir sıra ölkələrində olduğu kimi, ABŞ-da da diasporumuz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "bir millətin iki diasporu ola bilməz" - kəlamını rəhbər tutaraq qan qardaşlarımızla birgə fəaliyyətlərini daha da genişləndirirlər. Onların məqsədi Azərbaycan və Türkiyə xalqlarının yüksək milli-mənəvi dəyərləri barədə Amerika ictimaiyyətini məlumatlandırmaq, erməni lobbisinin yalan üzərində qurulmuş təbliğatını darmadağın etmək, xüsusilə də 20 faiz Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması həqiqətini ABŞ ictimaiyyətinə çatdırmaqdır. Sevindirici haldır ki, Amerikada bu missiyanı həyata keçirən onlarca Azərbaycan və türk cəmiyyətləri fəaliyyət göstərir. Bu cəmiyyətlər arasında Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyəti öz aktivliyi ilə daha çox seçilir. Hazırda cəmiyyətə Tomris Azəri rəhbərlik edir. Onunla internet vasitəsilə əlaqə yaradaraq diasporumuzun Amerikadakı fəaliyyəti barədə fikirlərini öyrəndik. Tomris xanım əvvəlcə cəmiyyətin yaranma tarixi barədə məlumat verdi:

- Cəmiyyətimiz 1956-cı ildə Nyu-Cersi ştatında yaşayan soydaşlarımız tərəfindən yaradılıb. Əsas məqsəd ABŞ-dakı azərbaycanlılar arasında həmrəylik yaratmaq və bu yolla öz milli-mənəvi dəyərlərimizi qorumaqdır. Çalışırıq ki, Amerikada yaşayan vətənpərvər azərbaycanlıların bizə əmanət etdiyi bu mədəniyyət və birlik ocağının fəaliyyətini daha da genişləndirək. Cəmiyyətin üzvlərinin demək olar ki, əksəriyyəti ABŞ-da uzun zamandan bəri yaşayan azərbaycanlılardır. Yəni üçüncü, dördüncü nəslinin nümayəndələridir. Bundan başqa,

hazırda Amerikaya oxumağa, işləməyə gələn azərbaycanlılar da bizim cəmiyyətə üzv olurlar. Yəni, cəmiyyətimiz gündən-günə daha da güclənir.

Hər il mütəmadi olaraq xalqımızın bütün milli bayramlarını Nyu-Cersidə qeyd edirik. Hər tədbirdə də şəhərdəki binamız soydaşlarımızla dolub-daşır. Hətta, bir çox hallarda o qədər soydaşımız gəlir ki, içəridə yer qalmır. Əslində, bu sevindirici haldır. Çünki bu onu göstərir ki, ABŞ-da azərbaycanlıların sayı durmadan artır, bununla bərabər, onlar arasında həmrəylik hissləri də güclənir.

- Cəmiyyətiniz ABŞ-ın ictimai-siyasi həyatında Azərbaycan həqiqətlərini gündəmə gətirə bilirmi?

- Mən cəmiyyətin sədri seçildikdən sonra çalışmışam ki, bu istiqamətdə ardıcıl fəaliyyət göstərim. Çalışırıq ki, ABŞ senatorları, konqresmenləri ilə əlaqələr yaradaq. Onlara Azərbaycan barədə ətraflı məlumat verək. Dağlıq Qarabağın və onun ətrafında olan rayonların Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olduğunu, bunun nəticəsində minlərlə azərbaycanlının öz doğma el-obasından, ev-əşiyindən didərgin düşdüyünü senatorların və konqresmenlərin diqqətinə çatdıraraq. Buna müəyyən mənada nail olmuşuq. Biz həmin şəxslərlə ya üzbəüz görüşürük, ya da məktublar yazaraq, Azərbaycan həqiqətlərini onlara çatdırırıq.

Biz tədbirlər keçirməklə də öz haqq səsimizi ucaldırıq. Məsələn, hər il 20 Yanvar, Xocalı faciələrinin ildönümlərini qeyd edirik. İnanın ki, tədbirlərimizdə iştirak edən amerikalılar biz azərbaycanlıların başına gətirilən müsibətləri öyrəndikdə dəhşətə gəlirlər və göz yaşlarını saxlaya bilmirlər. Həmin andan etibarən, onlar da Azərbaycanımızın dərdinə şərik olur, onun haqq səsinin müdafiəçilərinə çevrilirlər.

Biz doğma Vətənimizin şanlı tarixini, mədəniyyətini, ədəbiyyatını, incəsənətini də təbliğ edirik. Azərbaycan mədəniyyəti, musiqisi bizim ən ideal təbliğat vasitəmizdir. Çünki Azərbaycanın mədəniyyətindən xəbərdar olan hər kəs "Odlar yurdu"na heyran qalır.

- ABŞ-dakı Azərbaycan və Türkiyə diasporları arasındakı əməkdaşlıq hansı səviyyədədir?

- Qətiyyətlə deyə bilərəm ki, bizim əməkdaşlığımız çox yüksək səviyyədədir. Demək olar ki, bütün tədbirlərimizi birgə həyata keçiririk. Azərbaycan və Türkiyə diasporlarının birlikdə fəaliyyət göstərməsi, bizim gücümüzü xeyli artırır.

Etiraf etmək lazımdır ki, əvvəllər həm Azərbaycan, həm də Türkiyə tərəfi diaspor fəaliyyətlərinə o qədər də diqqət ayırmırdı. Ancaq ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayının keçirilməsi ilə, sanki həm Azərbaycan, həm də Türkiyə diasporları bu biganəlikdən xilas oldu. Heydər Əliyevin bu qurultaydakı nitqi bütün dünyada əks-səda doğurdu və diaspor fəaliyyətlərini daha da sürətləndirdi. Xüsusən, qurultaydan sonra diasporlarımızın fəaliyyəti ilə daim maraqlanan dövlət komitəsinin yaradılması müsbət istiqamətdə gedən bu prosesə təkan verdi. İndi biz komitə ilə daim əlaqə saxlayırıq, əməkdaşlıq edirik.

Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyətinin təmini istiqamətində ilk təşəbbüs də Azərbaycan rəhbərliyi tərəfindən göstərildi. 2007-ci il mart ayında Dünya Azərbaycan və Türk diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I Forumu keçirildi. Forumda 48 ölkədən 513 nəfər qatıldı. Onlardan 173-ü Azərbaycan, 140-ı türk diasporunun nümayəndələri idi. Ən önəmlisi odur ki, forumda Azərbaycan və Türkiyə diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyət strategiyası müəyyənləşdirildi. Bakı Bəyannaməsi, türkdilli xalqlara müraciət,

Ermənistan - Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə müraciət qəbul olundu. Həmrəyliyin təmin olunması baxımından Bakı Bəyannaməsinə uyğun olaraq 2008-ci il martın 27-də Almaniya Federativ Respublikasının Berlin şəhərində Azərbaycan və Türk Diaspor Təşkilatları Koordinasiya Şurasının illik iclası keçirilməsi də əhəmiyyətli hadisə oldu.

Sizi əmin edirəm ki, bizim bu şəkildə ardıcıl və birlikdə fəaliyyət göstərməyimiz erməni lobbisinə psixoloji baxımdan çox mənfi təsir edir. Mən Berlindəki iclasda da bildirdim ki, Amerikadakı erməni icması Azərbaycan və türk diasporunun birgə fəaliyyətindən narahatlıq keçirir. Çünki məhz bizim sıx əməkdaşlığımız sayəsində ABŞ Konqresində həm Azərbaycan, həm də Türkiyə dostluq qruplarının sıraları durmadan genişlənir. Artıq 3 ildir ki, fəaliyyət göstərən "US Azeri Network" şəbəkəsi vasitəsilə diaspor üzvləri bütün zəruri sənədlərdən, tədbirlərdən operativ xəbər tutur, öz mövqeləri barədə ABŞ Konqresinin üzvlərini daha tez məlumatlandırmaq imkanı qazanırlar.

- ABŞ Konqresi demişkən, bu günlərdə Nümayəndələr Palatasında qondarma "erməni soyqırımı"na dair qətnamə müzakirəyə çıxarılaçaqdı. Ancaq bu baş tutmadı. Təbii ki, bundan ən çox ermənilər məyus oldular...

- Həqiqətən də çox çətin bir vəziyyət yaranmışdı. Çünki qondarma "erməni soyqırımı" barədə qanun layihəsinin müzakirəyə çıxarılması haqda heç bir məlumat yox idi. Biz bu barədə xəbəri Nümayəndələr Palatasının keçmiş sədri Nensi Pelosinin dekabrın 17-də verdiyi açıqlamadan öyrəndik. Hər halda erməni lobbisi və ermənipərəst konqresmenlər bu xəbəri məqsədli şəkildə son günlərdə gizli saxlayırdılar. Onlar Amerikada artıq kifayət qədər güc toplamış Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının, eyni zamanda, Türkiyə və Azərbaycanın məsələyə müdaxilə edəcəyindən ehtiyatlanırdılar. Həqiqətən də bu barədə xəbəri öyrənən kimi, ermənilərin qorxduqları baş verdi. Amerikada dərhal etiraz səsimizi yüksəlttik. Konqresmenlərə internet vasitəsilə yüzlərlə mesaj ünvanladığımız, onların ofislərinə zəng etdik, birbaşa görüşlər keçirildi. Ümumi səylər nəticəsində ermənilər yenə də məyus oldular. Belə məqamda bir daha anlaşılır ki, ABŞ-da diaspor fəalliyətinə önəm verməkdə heç də səhv etməmişik.

Unutmamalıyıq ki, erməni lobbisi Türkiyənin və Azərbaycanın əleyhinə uzun illərdir təbliğat aparır. Onlar həmişə Türkiyə və Azərbaycana düşmənçilik mövqeyindən yanaşıblar. Daim bizi ləkələmək, ölkələrimizdə gedən prosesləri təhrif etmək, yalan, böhtan kampaniyasını aparmaq onların əsas peşəsidir. Biz bunun qarşısına öz təbliğat mexanizmimizi qoymalıyıq və qoyuruq da. Ona görə də biz daim güclənməliyik, təşkilatlanma prosesini davam etdirməliyik. Yaşadığımız ölkələrin siyasi dairələrinə, siyasi təsisatlarına daha fəal inteqrasiya etməliyik. Budur, türk qardaşlarımız artıq müxtəlif ölkələrin qanunvericilik orqanlarında təmsil olunurlar, onlardan hökumət nümayəndələri var. Bu, çox önəmlidir.

- Təbii ki, qondarma "erməni soyqırımı" məsələsi ətrafında cərəyan edən prosesləri biz də diqqətlə izləyirdik və əldə olunan nəticə Azərbaycanda da məmnuniyyətlə qarşılandı. Ancaq Ermənistan mətbuatının yazdığına görə, bu məsələ yenidən gündəmə gətirilə bilər.

- Əlbəttə, ermənilər həmişə çalışacaqlar ki, qondarma soyqırımı məsələsini daim gündəmdə saxlasınlar. Xüsusən, hər il aprelin 24-dən əvvəl Konqresdə bu məsələnin gündəmə gətirilməsinə çalışırlar. ABŞ

Prezidentinin hər il aprelin 24-də ermənilərə ənənəvi müraciətində "soyqırımı" sözünü işlətməsi üçün də fəal iş aparırlar. Ancaq bunun müqabilində biz də fəallığımızı artırırıq və lazımı addımları atırıq. Ermənilər çalışır ki, 1915-ci ildə baş verən hadisələrin 100-cü ildönümünədək, yəni 2015-ci ilədək ABŞ qondarma soyqırımını tanısın. Buna nail ola bilməsələr hadisələrin 100-cü ilində daha geniş kampaniya aparacaqlar. Lakin biz də çalışacağıq ki, yalan üzərində qurulmuş bu təbliğata qarşı tədbirlər görək.

- Ermənilər yenə də iddia edirlər ki, onların lobbisi ABŞ-da çox güclüdür. Guya, buna səbəb onların burada sayca çoxluq təşkil etmələridir. Yəni həqiqətən də ermənilər ABŞ-da azərbaycanlılardan və türklərdən sayca çoxdurlar?

- Qətiyyən belə deyildir. Onların sayının çox olması barədə deyilənlərin hamısı dezinformasiyadır. ABŞ-dakı erməni lobbisi ancaq maliyyə baxımından güclüdür. Yəni bu lobbisi, əslində 5-10 erməni milyonerindən ibarətdir. Onlar müxtəlif yollarla senatorlarla, konqresmenlərlə əlaqə yaradır və yeri gələndə, əxlaqsızlığa da yol verərək, onlara rüşvət təklif edirlər ki, ermənilərin maraqlarını müdafiə etsinlər. Son kampaniyalarında Kim Kardaşyan adlı erməni qadınını ortaya atmışdılar. Görün, bunlar nə günə düşüblər ki, artıq ümidləri yüngül həyat tərzi keçirən qadınlara qalıb. Sizə yaxın tarixdən bir misal deyim: 2000-ci ildə ABŞ-da prezident seçkiləri keçiriləndə, ermənilər Corc Buşdan xahiş ediblər ki, sözdə soyqırım iddialarının tanınmasında onlara kömək etsin, bunun qarşılığında Kaliforniya ştatında yaşayan 1 milyon erməni Buşa səs verəcəkdir... Və Corc Buş məhz Kaliforniya ştatında məğlubiyyətə uğradı. Bu da onu göstərir ki, ermənilər öz saylarını saxta yollarla şişirdirlər.

Əslində, ABŞ-da azərbaycanlıların və türklərin sayı ermənilərdən qat-qat çoxdur. Hələ bura Orta Asiyadan olan qan qardaşlarımızı da əlavə etsək, görürük ki, ABŞ-da çox güclü potensialımız vardır. Biz, necə deyərlər, əvvəldən təşkilatlanmadığımızı görə, az görünürük. Ancaq son dövrlərdə bu çatışmazlıqlar da ortadan qaldırılır. İstər Azərbaycan, istərsə də Türkiyə diasporu qısa vaxt ərzində sürətlə inkişaf edib və bu proses davam edir. Mən əminliklə deyirəm ki, yaxın zamanlarda ABŞ-da türk lobbisi yaranacaqdır və bunun tərkibində türklərlə bərabər çox sayda amerikalılar da olacaqdır.

Doğrudur, ABŞ Konqresindəki dostluq qruplarında say baxımından ermənilər hələ də bizdən öndədir. Ancaq bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, ermənilərin bu qrupu 20 ildən çox fəaliyyət göstərir. Türkiyə - Amerika dostluq qrupu isə cəmi 3 ildir ki, yaradılıb. Bu, çox böyük uğurdur. Ən önəmlisi isə odur ki, erməni birliyindən ayrılaraq Türkiyə - Amerika dostluq qrupuna qoşulanların sayı gündən-günə artır.

- Təbii ki, siz Vətənimiz Azərbaycan ilə bağlı müntəzəm olaraq kütləvi informasiya vasitələrində yayılan məlumatları izləyir, ölkəmizin inkişafını və beynəlxalq aləmdə qazandığı uğurlardan xəbərdar olursunuz. Bu, hər bir azərbaycanlıyı sevindirir, amma belə düşünürəm ki, Azərbaycanda yaşayanlardan çox Vətən həsrətində olan sizlər - xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bu səpkidə olan xəbərlərə daha çox sevinirsiniz.

- Tamamilə doğrudur. İnsan Vətəndən uzaqda olanda onun həsrətini daha çox çəkdiyi üçün orada baş verənləri də diqqətlə izləyir. Biz Azərbaycanın hər bir uğuru barədə qəzətdən bir məlumatı oxuyanda və ya

televiziyadan izləyəndə inanın sevincimizin həddi-hüdudu olmur. Bu hisslərimizi izah etməyə sözlər yetməz, anlamaq üçün ancaq bunu yaşamaq lazımdır.

Məni ən çox sevindirən odur ki, Azərbaycan sürətlə inkişaf edir, güclənir, böyük uğurlar qazanır. Buna paralel olaraq beynəlxalq aləmdə də onun mövqeləri xeyli güclənir. Mən hər dəfə Azərbaycana gələndə burada böyük inkişafın, müsbət dəyişikliklərin şahidi oluram. Bakımızın gözəlliyi insanı heyran edir. İnanıram ki, Azərbaycan bundan da yüksək zirvələri fəth edəcək. Elə bir zirvəyə yüksələcək ki, ora heç bir düşmənin nə əli çatacaq, nə də ünü yetəcək.

Xalq qəzeti.-2010.-28 dekabr.-№ 286.-S.5.

Diaspor quruculuğu sahəsində həlledici mərhələ

2001-ci il noyabrın 9-10-da Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirilmişdir

S. Elmanoğlu

Taleyin qismətindən Azərbaycan xalqı ötən əsrin 90-cı illərində vahid ideologiya ətrafında dövlətçilik ənənələri formalaşdırmaq, ümummilli mənafe ətrafında birləşmək imkanından məhrum olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında canı, qanı bahasına müstəqilliyinə qovuşmuş respublikamızda cəmiyyətin qütbləşərək parçalanması, milli maraq və mənafe ətrafında səfərbər olunmaması, birlik və həmrəylik ideyalarının özünə yer tapmaması ciddi problem kimi özünü göstərmiş, milli inkişafı əngəlləyən amilə çevrilmişdi. Bunun nəticəsi kimi, 1993-cü ilin iyun ayınadək Azərbaycanda vətəndaş sülhü və həmrəyliyi mövcud olmamış, cəmiyyətdəki siyasi konfrontasiya kəskinləşərək ağır siyasi böhrana gətirib çıxarmış, bütövlükdə ölkə parçalanmaq və müstəqil dövlətçiliyini itirmək təhlükəsi ilə üzləşmişdi.

Bu arzuolunmaz vəziyyət yalnız 1993-cü ilin yayında ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra aradan qalxmışdır. Ulu öndər müxtəlif səbəblərdən Azərbaycanın hüduqlarından kənarında yaşayan soydaşlarımızın vahid ideologiya və milli-mənəvi dəyərlər ətrafında birləşməsinə, onların malik olduğu güclü potensialın ümummilli problemlərinin həllinə yönəldilməsinə xidmət edən bir sıra tədbirlər həyata keçirmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyev respublikaya ikinci rəhbərliyi dövründə vətəndaş sülhünün və ümumxalq həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsi xəttini davam etdirmiş, bu siyasi xətti özünün konkret addımları ilə kamil elmi-nəzəri konsepsiya səviyyəsinə qaldırmışdır. Ümummilli lider cəmiyyətin bütövləşməsi, azərbaycançılıq ideologiyasının milli həmrəyliyin aparıcı amilinə çevrilməsi istiqamətində mühüm işlər görmüş, ümumxalq birliyinin dərin politoloji və nəzəri əsaslarını irəli sürmüşdür. "Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam", - deyən ulu öndər yeritdiyi siyasətlə dünya azərbaycanlılarının şəksiz siyasi-mənəvi liderinə çevrilmişdir.

Ulu öndər özünəməxsus uzaqgörənlik və müdrikliklə ilk gündən xarici siyasətdə strateji hədəfləri düzgün müəyyənləşdirərək demişdir ki, müasir dövrdə hər bir dövlətin qüdrəti yalnız iqtisadi resurslarla deyil, həm də onun xaricdə formalaşdırdığı diaspor və lobbinin gücü ilə ölçülür. Bu sahəyə xüsusi diqqət yetirmədən xarici siyasətdə hansısa ciddi nailiyyətlər qazanmaq, habelə milli məsələlərin beynəlxalq müstəvidə qaldırılmasına nail olmaq mümkün deyil. Məhz bu səbəbdən də xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızla çoxşaxəli münasibətlər qurmaq, onları təşkilatlandırmaq və ümummilli mənafe naminə səfərbər etmək Azərbaycanın xarici siyasətində prioritet istiqamətlərdən birinə çevrilmişdir. Bu sahədə dövlət siyasətinin məqsədi xaricdə yaşayan

soydaşlarımızın milli özünəməxsusluğunu qorumaq və inkişaf etdirmək, Azərbaycanla əlaqələrini genişləndirmək, habelə digər hüquqlarını reallaşdırmaqdır.

Azərbaycan dövləti dünya azərbaycanlılarının potensial imkanlarını səfərbər etmək, müstəqil dövlət quruculuğu prosesində meydana çıxan müxtəlif problemlərin həllinə yönəltmək, daha sıx əlaqələr yaratmaq, milli birliyə nail olmaq istiqamətində ardıcıl və sistemli iş aparır. 2001-ci ilin ən yaddaqalan və milli həmrəyliyimizin nümayişinin ən yüksək zirvələrindən biri noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının Birinci Qurultayının keçirilməsi olmuşdur. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 2001-ci il mayın 23-də imzaladığı sərəncama əsasən, keçirilən bu qurultay dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, dünya azərbaycanlıları arasında birliyin, həmrəyliyin təmin olunması, habelə Azərbaycan icmaları, cəmiyyət və birliklərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün şərait yaratmışdır.

Qurultayda 36 xarici dövlətdə yaşayan həmvətənlərimizin cəmləşdiyi 200-dən çox müxtəlif təşkilatdan 403 nümayəndə və 63 qonaq iştirak etmişdir. Qurultaya ABŞ, Almaniya, Avstraliya, Avstriya, Böyük Britaniya, Danimarka, Estoniya, Gürcüstan, Hollandiya, İsrail, İsveçrə, Finlandiya, Fransa, Kanada, Qazaxıstan, Latviya, Moldova, Özbəkistan, Rumıniya, Rusiya, Türkiyə, Ukrayna və başqa ölkələrdən nümayəndələr gəlmişdilər. Ümummilli lider Heydər Əliyev həmin qurultaydakı çıxışında dünya azərbaycanlıları arasında milli birliyin və həmrəyliyin təmin edilməsi, Azərbaycan dövləti ilə dünya azərbaycanlılarının əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, qarşıya çıxan problemlərin həllində səylərin birləşdirilməsi, Azərbaycan dilinin və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanılması, inkişaf etdirilməsi zərurəti ilə bağlı fikirlərini söyləmişdir. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun daha da artırılması, müxtəlif ölkələrdə dilimizin, tariximizin, mədəniyyətimizin yüksək səviyyədə təbliği, Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasətinin ifşası, bədnam erməni lobbisinə qarşı sistemli və ardıcıl əks-hücumun təşkili məsələləri qurultayın qarşıya qoyduğu başlıca vəzifələr kimi diqqəti cəlb etmişdir.

Həmin qurultaydan sonra Azərbaycan diaspor hərəkatı tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoymuş, ümummilli lider Heydər Əliyev bu sahədə sistemli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə 2002-ci ildə "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə" fərman imzalamışdır. Komitənin yaradılması xaricdəki Azərbaycan cəmiyyətlərinin, birliklərinin və dərnəklərinin fəaliyyətinin vahid mərkəzdən koordinasiyasına, habelə onların dövlət qayğısı ilə əhatə olunmasına geniş imkanlar yaratmışdır. Dövlət Komitəsinin yaradılması dünya azərbaycanlılarının konsolidasiyasında, diaspordan lobbiyə doğru inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur. Komitə qısa müddətdə dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası və Azərbaycan dövləti ətrafında birləşməsi istiqamətində xeyli iş görməyə müvəffəq olmuşdur.

Qürur doğuran haldır ki, ulu öndərin layiqli davamçısı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də diaspor və lobbi quruculuğuna mühüm məsələlərdən biri kimi yanaşır. Bu istiqamətdə ardıcıl və sistemli tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin edən Prezident İlham Əliyev müxtəlif ölkələrə səfərləri çərçivəsində soydaşlarımızla keçirdiyi görüşlərdə milli diaspor təşkilatlarının vahid, mütəşəkkil qüvvə kimi təşkilatlanması zərurətini önə çəkmişdir. Dövlət başçısı müasir dövrdə bu sahəyə xüsusi diqqət ayırmadan xarici siyasətdə hansısa ciddi uğur

qazanmağın qeyri-mümkünlüyünü çıxışlarında dəfələrlə vurğulamışdır. Cənab İlham Əliyevin 8 fevral 2006-cı il tarixli sərəncamı ilə 2006-cı il martın 16-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi diaspor quruculuğu işinə yeni nəfəs verməklə ötən beş ilin əlamətdar hadisələrindən biri kimi yadda qalmışdır.

Qurultayda xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların problem və qayğıları bir daha nəzərdən keçirilmiş, Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi, ölkəmizlə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, diaspor quruculuğu işinin təkmilləşdirilməsi sahəsində qarşıda duran vəzifələr müzakirə edilmişdir. Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması istiqamətində yeni vəzifələri müəyyənləşdirən bu qurultay ümumilikdə Azərbaycanın inkişafında, ən yeni tarixində əhəmiyyətli hadisəyə çevrilmişdir.

Azərbaycan.-2010.-11 noyabr.-№ 249.-S.4.

Türkdilli xalqların diasporları arasında əməkdaşlıq yeni mərhələdə

İstanbulda Türkiyə Hökumətinin Xaricdə yaşayan türklərlə iş üzrə Baş İdarəsinin yaradılması ilə əlaqədar toplantı keçirilib

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətindən verilən xəbərə əsasən, dövlət naziri Faruk Çelikin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirə ABŞ-dan Avstraliyaya qədər bütün dünyada yaşayan türk icmaları ilə yanaşı Türkiyədəki Qafqaz, Balkan dərnekələrinin təmsilçiləri də qatılıblar.

Toplantıda Azərbaycandan Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənov, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, Türkdilli Dövlətlərin Parlament Assambleyasının baş katibi Ramil Həsənov və Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti iştirak edib. Tədbirə həmçinin, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin prezidenti Başar Kömür, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin fəxri prezidenti Natiq Ağamirov, Benilüks Azərbaycanlıları Konqresinin fəxri prezidenti Sahil Qasimov, Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Akif Gülməmmədov, Belarus Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Natiq Bağirov və digər Azərbaycan diaspor təşkilatlarının rəhbərləri də qatılıb.

Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın da iştirak etdiyi toplantıda bu idarənin yaradılması haqqında hazırlanmış qanun layihəsinin mahiyyəti barədə məlumat verilib, müzakirələr nəticəsində diaspor nümayəndələrinin də rəy və təklifləri öyrənilib.

Azərbaycan nümayəndə heyəti adından tədbirdə çıxış edən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin salamlarını toplantı iştirakçılmasına çatdırıb. N. İbrahimov Azərbaycan dövlətinin türkdilli xalqların diasporları arasında əməkdaşlığın inkişafına xüsusi önəm verdiyini bildirib. Dövlət Komitəsinin sədri 2007-ci ildə Bakı şəhərində prezidentin təşəbbüsü ilə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının forumu və Türk dövlət və cəmiyyətlərinin XI dostluq, qardaşlıq və əməkdaşlıq qurultayının keçirildiyini xatırladı. N. İbrahimov qeyd edib ki, Türkdilli xalqların problemlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından diasporlar arasında əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Tədbirdə çıxış edən Türkiyə Respublikasının baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan bütün türkdilli xalqların bir-birinin problemlərinə, yaşadığı üzüntülərə hər zaman yüksək həssaslıqla yanaşdığını vurğulayıb. O, Türkdilli ölkələr arasında əməkdaşlığın türk xalqlarının rifahına və təhlükəsizliyinə xidmət etdiyini vurğulayıb. Baş nazir Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümünə tam olduğunu xatırladaraq qeyd edib ki, bu cinayəti törədənlər ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməlidir. “Biz qətliaamları yaşamaq istəmirik. Lakin, qətliaamlara məruz qalanlarla onların iztirabını bölüşürük. Eyni zamanda bu qətliaamları törədənlərin də Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi və ədalət divanı qarşısında cavab verməsini istəyirik” - Türkiyənin baş naziri belə deyib.

Qeyd edək ki, tədbirdə çıxış edən Amerika Türk Dərnekələri Federasiyasının rəhbəri Kaya Boztəpə də Xocalı soyqırımını haqqında danışıb. O, bu soyqırımın insanlığa qarşı bir cinayət olduğunu bildirərək, türkdilli

xalqların diasporlarını Xocalı soyqırımını barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəal iştirak etməyə çağırıb.

Xatırladaq ki, Türkiyə hökumətinin tərkibində yaradılacaq sözügedən baş idarə xaricdə yaşayan türklərin cəmiyyətə inteqrasiyası, hüquq və azadlıqlarının qorunması, milli-mənəvi dəyərlərinin mühafizəsi, Türkiyə Respublikası ilə əlaqələrinin inkişafı, xaricdə təhsil alan türk tələbələrin problemlərinin həlli, türkdilli xalqlarla əlaqələrin möhkəmləndirilməsi istiqamətində fəaliyyət göstərəcək. İdarə həmçinin xaricdəki türkləri ayrı-seçkilik, assimilyasiya və bu kimi digər problemlərdən qorumaq məqsədi daşıyacaq.

Kaspi.-2010.-2 mart.-№.38.-S.9.

Xaricdə yaşayan türklərlə iş üzrə idarə yaradılıb

MƏQSƏD TÜRKDİLLİ XALQLARLA ƏLAQƏLƏRİ MÖHKƏMLƏNDİRMƏKDİR

P. Sultanova

Fevralın 27-də İstanbulda “Cəvahir” otelində Türkiyə hökumətinin Xaricdə yaşayan türklərlə iş üzrə Baş idarəsinin yaradılması ilə əlaqədar toplantı keçirilib. Dövlət naziri Faruk Çelikin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirə ABŞ-dan Avstraliyaya qədər bütün dünyada yaşayan türk icmaları ilə yanaşı Türkiyədəki Qafqaz, Balkan dərəcələrinin təmsilçiləri də qatılıblar. Toplantıda Azərbaycandan Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənov, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, Türkdilli Dövlətlərin Parlament Assambleyasının baş katibi Ramil Həsənov və Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti iştirak edib. Tədbirə həmçinin Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin prezidenti Başar Kömür, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin fəxri prezidenti Natiq Ağamirov, Benilüks Azərbaycanlıları Konqresinin fəxri prezidenti Sahil Qasimov, Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Akif Gülməmmədov, Belarus Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Natiq Bağirov və digər Azərbaycan diaspor təşkilatlarının rəhbərləri də qatılıb.

Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın da iştirak etdiyi toplantıda bu idarənin yaradılması haqqında hazırlanmış qanun layihəsinin mahiyyəti barədə məlumat verilib, müzakirələr nəticəsində diaspor nümayəndələrinin də rəy və təklifləri öyrənilib.

Azərbaycan nümayəndə heyəti adından tədbirdə çıxış edən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov Azərbaycan prezidentinin salamlarını toplantı iştirakçılarna çatdırıb. N.İbrahimov Azərbaycan dövlətinin türkdilli xalqların diasporları arasında əməkdaşlığın inkişafına xüsusi önəm verdiyini bildirib. Dövlət Komitəsinin sədri 2007-ci ildə Bakı şəhərində Azərbaycan prezidentinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının forumu və Türk dövlət və cəmiyyətlərinin dostluq, qardaşlıq və əməkdaşlıq qurultayının keçirildiyini xatırladı. N.İbrahimov qeyd edib ki, türkdilli xalqların problemlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından diasporlar arasında əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Tədbirdə çıxış edən Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan bütün türkdilli xalqların bir-birinin problemlərinə, yaşadığı üzüntülərə hər zaman yüksək həssaslıqla yanaşdığını vurğulayıb. O, türkdilli ölkələr arasında əməkdaşlığın türk xalqlarının rifahına və təhlükəsizliyinə xidmət etdiyini vurğulayıb. Baş nazir Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümünün tamam olduğunu xatırladaraq qeyd edib ki, bu cinayəti törədənlər ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməlidir. “Biz qətliaamları yaşamaq istəmirik. Lakin, qətliaamlara məruz qalanlarla onların iztirabını bölüşürük. Eyni zamanda bu qətliaamları törədənlərin də Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi və ədalət divanı qarşısında cavab verməsini istəyirik”. Türkiyənin baş naziri belə deyib.

Qeyd edək ki, tədbirdə çıxış edən Amerika Türk Dərəcələri Federasiyasının rəhbəri Kaya Boztəpə də Xocalı soyqırımı haqqında danışdı. O, bu soyqırımın insanlığa qarşı bir cinayət olduğunu bildirərək, türkdilli

xalqların diasporlarını Xocalı soyqırımını barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəal iştirak etməyə çağırıb.

Xatırladaq ki, Türkiyə hökumətinin tərkibində yaradılacaq sözügedən baş idarə xaricdə yaşayan türklərin cəmiyyətə inteqrasiyası, hüquq və azadlıqlarının qorunması, milli-mənəvi dəyərlərinin mühafizəsi, Türkiyə Respublikası ilə əlaqələrinin inkişafı, xaricdə təhsil alan türk tələbələrin problemlərinin həlli, türkdilli xalqlarla əlaqələrin möhkəmləndirilməsi istiqamətində fəaliyyət göstərəcək. İdarə həmçinin xaricdəki türkləri ayrı-seçkilik, assimilyasiya və bu kimi digər problemlərdən qorumaq məqsədi daşıyacaq.

525-ci qəzet.-2010.-2 mart.-№.39.-S.1, 5.

Türkiyədəki diasporumuz ermənipərəst yalanı ifşa etdi

Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyası “Doğan” holdinqin iddialarına cavab verdi

Günay Əsədova

Türkiyənin tanınmış jurnalisti, “Kanal D” televiziyası ana xəbər bülleteninin aparıcısı və “Posta” qəzetinin baş redaktoru Məhmət Əli Birant Ermənistan Mədəniyyət Universitetinin nəzdindəki Qlobal Siyasi Elmlər Mərkəzinin dəvəti ilə bir neçə gün bu ölkədə səfərdə olub. O qayıtdıqdan sonra həm qatıldığı toplantıdan olan təəssürləri, həm də Türkiyə, Azərbaycan, Ermənistan münasibətləri haqqında silsilə yazılar yazıb. M.A. Birantın yazıları “Posta” qəzetinin 27,30,31 mart və 2-3 aprel tarixli saylarında, eləcə də “Doğan” holdinqə daxil olan “Hurriyet” və “Milliyyət” qəzetlərində dərc olunub. Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının rəhbəri Bilal Dündar M.Ə. Birantın yazıları və tutduğu mövqe ilə bağlı ona məktub ünvanlayıb.

Məktubda tarix boyu, o cümlədən ötən əsrin əvvəllərində, hələ Osmanlı İmperatorluğu dönəmində ermənilərin tükələrə qarşı törətdiyi soyqırımlar, qətlialmlar tarixi faktlar və şahidlərin ifadələri ilə qeyd olunub. “Ermənilərlə heç problem yaşanmadan, illərə söykənən yaxşı qonşuluq əlaqələri içində birlikdə yaşadıklarını atalarımız və analarımız canlı tarix olaraq izah edərdilər. O dövrü yaşayan bir çox insandan eyni cümlələri qulaqlarımla eşitdim. Yeri gəlib evlərindəki bir qaşığı şorbani, bir parça çörəyi, yanacaq odunu, təzəyi və geyiləcək paltarları paylaşdılar. Bu qədər sevgi, hörmət və həmrəylik mühiti təəssüf ki, birdən-birə yerlə yeksan edilib.” Bilal Dündar xatırladı ki, Erməni komitəçilər Lemis, Ardos kəndlərini yandıraraq hər kəsi öldürüblər: “Qulaqlarımıza inana bilmədik. Qaçanlar oldu. İnanmayıb qalanlar oldu. Fəhralı Əhməd baba mən qaçmadım, amma özümü zəmanətə götürmək üzrə saxlandım dedi. Bir saat kimi bir zaman sonra kəndi komitəçilər basdı. Evlərdən döyərək çıxardıqları insanları samanlıqlara doldurub atəşə verərək diri- diri yandırdılar. Qaçmaq istəyənləri balta, kəsər və çubuqlarla bağrıda- bağrıda parçaladılar. Güllə sərf etməmək üçün samanlıqları toplu ölüm yeri seçdilər. Gözəl qızların və qadınların ismətlərinə tapdıqdan sonra onları da öldürdülər. Kəndlərdə top yekun ölüm reallaşdırıldıqdan sonra başqa kəndlərdə eyni qırğınları etdilər. Bu tragediya günlərlə davam etdirildi. Qırğından təsadüfən xilas olanlar azlıqda idi. Bəzilərini erməni qonşularımız evlərində saxlamaq, gizləmək surəti ilə canlarını qurtaranlarda ədəd tərəfindən az deyildi”. O bildirib ki, rəqəmlərə və coğrafiyaya diqqət edilsə, hadisənin mahiyyəti daha yaxşı və aydın olacaq: “Ağrı, Van, Ərzurum bölgələrində ermənilər tərəfindən qırğına uğrayan insanların sayı 122 min olaraq bilinir. Bu bölgələrdə erməni komitəçilərin etdiyi qırğınların rəqəmi təsbit edilib. Bu rəqəmlər göstərir ki, Şərqi Anadoluda sıxıqla digər bölgələrdə də qismən olmaq üzrə bu faciələr yaşanıb. Osmanlı İmperiyası dövründə birinci növ vətəndaş olan ermənilər dövlətin ali postlarına qədər yüksəliblər. Hətta orduda general belə olublar. O günün şərtlərində yeni 100 il əvvəlində yaşananları da bu günə daşımaq bu nəsilli məsul tutmaq da ağıl, vicdan sahibi kimsənin müdafiə edəcəyi bir yol olmamalıdır. Kin, nifrət, stereotip, yalan və qışqırıq heç kimə bir şey də qazandırmaz”.

O xatırladı ki, o gün yaşananları bir hesabatla müəyyən yerlərə çatdırması lazımdırsa, bu da Ararat respublikasının baş naziri Kaçanuzinin “Bizlər də günahsız deyilik, bizlərə də qırğın edildi amma bizlərdə qırğın etdik və rahat dayanmadıq” sözləridir.

İngilis yazar Peter Hopkirk “Bitməyən oyun” adlı kitabında bu sistemik hücumun, bu qırğının bir məqsədinin də ingilislərin tərəfindən almanların Hindistana gedən yollarını kəsmək olduğunu yazır. B. Dünder bildirib ki, ermənilər hərəkət və ifadələrində səmimi deyillər: “Hələ Türkiyədəki yeddi vilayəti xəritələrində göstərməkdə və Ağrı dağını “Ararat” adıyla milli simvol olaraq istifadə etdikləri hər kəsə bəllidir. Ermənistanda hələ də yaşayıb bura mənim torpağımdır deyən nə bir türkə, nə də azəriyə rast gəlmək mümkün deyil. Halbuki bizim aramızda on minlərcə erməni əsli vətəndaşımız vardır”.

TADEF sədri müxtəlif tarixi mənbələrə istinadən ermənilərin öz dilindən onların türklərə qarşı soyqırım törətdikləri barədə etiraflarını da diqqətə çəkir. Məktubda deyilir: “Türkiyə tarixi zənginliyi və strateji əhəmiyyəti etibarıyla böyük potensiala sahib olan ölkədir. Bu baxımdan Türkiyə nə vaxt daxili sabitliyə və davamlı inkişaf tempinə nail olsa, bu ölkəni içəridən qarışdırmaq və iqtidarsızlığa, hakimiyyət böhranına sürükləmək ssenariləri ortaya çıxır. Xüsusilə 1970-ci illərdə Türkiyə cəmiyyətində bu cür ssenarilər bir-birinin ardınca reallaşdırılıb və nəticədə vətəndaşlar müxtəlif fraksiyalara bölünərək illərcə bir-biri ilə qarşı-qarşıya durublar. Bu isə on minlərlə insanın həbsinə, minlərlə adamın təhsilini yarımçıq qoymasına gətirib çıxarıb. Türkiyə bu proseslər nəticəsində iqtisadi, siyasi və mədəni inkişafdan xeyli geri qalıb. Təəssüf ki, bu mənada Türkiyə onun bölgədə təsir dairəsinin genişlənməsini istəməyən qlobal güc mərkəzlərinin nəzarətində və maraq çevrəsindədir”.

Məktubda daha sonra Türkiyə ilə Azərbaycan münasibətləri barədə ətraflı məlumat verilir. Qeyd olunur ki, Azərbaycan tarixin hər dönəmində Türkiyənin yanında olub. Ötən əsrin əvvəllərində Qurtuluş Savaşı vaxtı Azərbaycan 4 il yarım ərzində neft və neft məhsullarını Türkiyəyə təmənnsiz verir: “Bir mərmiyə, bir çırığa belə ehtiyacımız olduğu zamanda Azərbaycan xəzinəsindəki qızılı Rusiyaya sataraq əvəzində aldığı silahları Türkiyəyə göndərüb, hətta gənc qadınlar öz zinət əşyalarını belə Türkiyəyə yardım üçün əsirgəməyiblər” .B. Dünder əlavə edir ki, məhz belə qardaş yardımına görə Atatürk Azərbaycanın o vaxtkı dövlət rəhbəri N. Nərimanova “Borcumuzu ən qısa zamanda ödəyəcəyik” deyərək təşəkkür məktubu yazıb. N. Nərimanovun isə əsla unudulmayacaq cavabı belə olur: “Qardaşın qardaşa borcu olmaz, qardaş qardaşın əlini tutar”. Müstəfa Kamal Atatürkün “Azərbaycanın kədəri kədərimiz, sevinci sevincimizdir” fikrini də Azərbaycan heç vaxt unutmayıb. Ulu öndər Heydər Əliyev isə “Biz bir millət, iki dövlətlik” deməklə aramızdakı tarixi dostluq, qardaşlıq bağlarını ən yüksək səviyyəyə qaldırıb. TADEF rəhbəri məktubunda Azərbaycanın ən yeni tarixində Türkiyə ilə münasibətlərinin təhlilinə də xüsusi yer ayırıb. Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən, ayrıca olaraq Xocalı faciəsindən ətraflı bəhs edən B. Dünder M.A. Biranta Azərbaycan reallıqlarına aid 2 kitab və Xocalı faciəsinin dəhşətli nəticələrini əks etdirən CD göndərüb. “Heç kim görmək istəməyəcək qədər kor, eşitmək istəməyəcək qədər kar, yerimək istəməyəcək qədər total ola bilməz” deyən Bilal Dünder Azərbaycan torpaqlarının işğalı və nəticədə 1 milyonadək insanın doğma yurdundan didərgin düşməsi faktını yada salaraq deyir: “Sizin də öz yazınızda bəhs etdiyiniz kimi bu işğala, qətliama və insanların qaçqın düşməsinə etiraz əlaməti olaraq Türkiyə

1993-cü ildə Ermənistanla sərhədlərini bağlayıb. İşğal edilmiş torpaqlar geri qaytarılmayınca bu sərhədlər açılmayacaq. Bu, sadəcə Azərbaycanın deyil, hər kəsin anladığı həqiqətdir”. Azərbaycanın işğal altındakı əraziləri azad edilməyincə Ermənistanla hər hansı yaxınlaşma, imzalanmış hər hansı protokolun həyata keçirilməsi və tətbiqinin mümkünlüyünə inanmadığını vurğulayan məktub müəllifi fikirlərini belə yekunlaşdırıb: “Hörmətli Birant, sizi xanımınızla birlikdə fəxri qonağım olaraq bir həftəlik Azərbaycana dəvət edirəm. Hər şeyi öz gözlərinizlə görməyiniz, bilməyiniz və təhlil etməyiniz bizi məmnun edəcək”.

Məktuba Məhmət Əli Birantın ofisindən dərhal reaksiya verilib. Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının rəhbəri ilə telefon əlaqəsi yaradan ofis nümayəndəsi tanınmış jurnalistin məktubunu diqqətlə oxuyub incələdiyini, həqiqətən də indiyədək bilmədiyi bəzi gerçəkliklərlə qarşılaşdığını bildirib.

Paritet.-2010.-8-9 aprel.-№.33.-S.5.

Dünya azərbaycanlılarının bir Vətəni var – Azərbaycan

Hər bir azərbaycanlı dünyanın hansı ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycan dövlətinin, cəmiyyətinin problemləri ilə yaşamaq, onların həlli üçün mənəvi məsuliyyət hiss etməlidir.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Əliqismət Bədəlov

Ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə dünya azərbaycanlıları on səkkiz ildir ki, hər il dekabrın 31-ini milli birlik və həmrəylik günü kimi böyük təntənə ilə qeyd edirlər. Bu bayram milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği, doğma Vətənə bağlılıq dünyanın müxtəlif diyarlarında yaşayan soydaşlarımızın yekdilliyi və mütəşəkkillik ideyalarını təcəssüm etdirir. On səkkiz ildir ki, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi dövlət siyasətimizin əsas istiqamətlərindən birini təşkil edir. Bu illər ərzində soydaşlarımızın yaşadıkları ölkələrdə təşkilatlanması, güclənməsi və əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində xeyli işlər görülmüş, bir-birindən əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Dünya azərbaycanlılarının vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının müəllifi böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyevdir. Ulu öndər Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri olarkən belə bir təşəbbüs irəli sürmüş və Ali Məclis 1991-ci il dekabrın 31-in Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik və Birlik Günü elan olunması haqqında qərar qəbul etmişdir. Həmin günün bütün ölkə miqyasında dövlət bayramı kimi qeyd olunması üçün Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti qarşısında vəsətət qaldırmışdı. Lakin hakimiyyəti hələ bir müddət də əlində saxlamağa çalışan o vaxtkı iqtidarın başı öz şəxsi mənafeələrini qorumağa qarışdığından belə əhəmiyyətli və vacib məsələyə “vaxt tapmamışdı”.

1993-cü ildə xalqın təkidi ilə yenidən siyasi hakimiyyətə gələn ümummilli lider Heydər Əliyev xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın birləşməsi, məskunlaşdıqları dövlətlərin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak etməsi doğma Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində ciddi tədbirlər həyata keçirdi. Soydaşlarımızın hüquqlarının qorunması və qarşılaşdıqları problemlərin aradan qaldırılmasını diqqət mərkəzində saxladı.

Sırr deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev Kremldə tutduğu vəzifəsindən istefa verdikdən sonra Azərbaycana qarşı təzyiqlər güclənmişdi. Bütün sahələrdə ermənilərə güzəştə gedən, daha dəqiq desək, millətlər arasında ayrı-seçkilik salan, bəzilərinə, xüsusilə ermənilərə xüsusi münasibət bəsləyən SSRİ-nin o vaxtkı rəhbəri Mixail Qorbaçovun dövlət başçısına xas olmayan bu hərəkətindən sonra Azərbaycana qarşı münasibət beynəlxalq aləmdə də pisləşmişdi. Ermənilərə yaradılmış şərait onları xeyli fəallaşdırmış, Azərbaycana qarşı informasiya blokadasını daha da gücləndirmişdi. Əsl həqiqətlər, reallıqlar olduğu kimi yox, ermənilərə sərf edən formada

yayıldı. Xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqə çox zəif olduğundan, diasporlar arasında həmrəylik olmadığından, onların fəaliyyəti nəzərə çarpmadığından Azərbaycan realıqları dünya ictimaiyyətinə olduğu kimi çatdırılmırdı. Erməni diasporları və lobbisi bundan yararlanıb, öz çirkin niyyətlərini asanlıqla yerinə yetirirdilər. Lakin 1993-cü ildən sonra həyat tədricən öz axarına düşdü. Ümummilli lider Heydər Əliyev xarici ölkələrdə Azərbaycan diasporunun formalaşdırılmasını, lobbicilik fəaliyyətinin gücləndirilməsini prioritet vəzifə kimi qarşıya qoydu. Ulu öndərin təşəbbüsü və himayədarlığı ilə 2001-ci ilin noyabrında Bakıda keçirilmiş Dünya azərbaycanlılarının 1 qurultayı xaricdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması baxımından tarixi dönüş nöqtəsi oldu. Bu qurultay xaricdəki soydaşlarımızın ümumi məqsəd, vahid azərbaycançılıq ideyası ətrafında sıx birləşməsi yolunda böyük əhəmiyyət kəsb etmişdir.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, onlar arasında birliyin və həmrəyliyin təmin olunması, habelə Azərbaycan icmalarının, cəmiyyət və birliklərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi məhz birinci qurultayda reallaşdı.

Ulu öndər xaricdə yaşayan soydaşlarımıza xitabən demişdir: “Bizim hamımızın bir Vətəni var — bu, Azərbaycan dövlətidir. Azərbaycanlı hər yerdə yaşaya bilər, ancaq azərbaycanlılığını, öz dilini, dinini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbi daim doğma Azərbaycanla bir vurmalıdır”.

Qurultaydan sonra dünyanın, demək olar ki, hər yerində Azərbaycan dövlətinin diaspor quruculuğu istiqamətində söyləri gücləndi. Sistemli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə ümummilli lider Heydər Əliyev 2002-ci ilin iyununda “Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə” fərman imzaladı. Bu sahənin fəaliyyətinin daha da gücləndirilməsi üçün qanunvericilik bazasının da zənginləşdirilməsi qarşıya qoyulmuş əsas vəzifələrdən biri idi. 2002-ci ilin dekabrında “Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında” Qanunun qəbul olunması bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərini və hüquqi prinsiplərini müəyyənləşdirdi. Belə bir qanunun qəbul edilməsi dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanmasını, diaspor quruculuğunu daha da sürətləndirdi, onlar arasındakı əlaqələri möhkəmləndirdi və bir bayraq altında cəmləşdirdi.

Dövlət maraqları ilə milli mənafeyin uzlaşdırılmasının mahir bilicisi, kamil ustası olan ümummilli lider Heydər Əliyevin Türkdünyasında, ümumilikdə dünya azərbaycanlıları arasında böyük nüfuza sahib olması diaspor quruculuğunda böyük rol oynadı. Bununla yanaşı, ulu öndərin xarici ölkələrdə soydaşlarımızın təşkil etdikləri qurumlar, cəmiyyətlər və təşkilatlarla sıx əlaqə yaratması, problemləri ilə müntəzəm maraqlanması diasporlarımızın formalaşmasını xeyli sürətləndirdi, onların fəaliyyətini stimullaşdırdı. Ulu öndərin diasporların qarşısına qoyduğu ən mühüm vəzifələrdən biri də azərbaycançılıq məfkurəsinin bir ideologiya kimi qəbul edilməsi və dünyanın hər yerində yaşayan soydaşlarımızın bu ideologiya ətrafında birləşməsinə nail olunması idi. İllər keçdikcə diasporlarımızın fəaliyyəti daha da gücləndi. Artıq Azərbaycan həqiqətləri dünyanın ən yüksək tribunallarından dünya ictimaiyyətinə olduğu kimi çatdırıldı. Azərbaycan informasiya blokadasından nəinki azad oldu, hətta bu sahə əksər ölkələri geridə qoydu. Beynəlxalq aləmə bəlli oldu ki, Azərbaycan hökumətinin heç bir dövlətin ərazisində gözü yoxdur. Əksinə, ölkəmiz işğala məruz qalmış dövlətdir. Dövlət

başçımızın yeritdiyi daxili və xarici siyasət, həmçinin diasporlarımızın fəaliyyəti hesabına dünya ictimaiyyəti şahidi oldu ki, Azərbaycan sülhsevər, Ermənistan isə işğalçı dövlətdir. Başqa dövlətlərin əraziləri hesabına özünü müstəqil dövlət kimi tanıdan Ermənistan Azərbaycanın ərazisinin 20 faizini işğal etmiş, bir milyondan artıq soydaşımızı öz ata-baba yurdundan didərgin salmışdır. Təəssüf ki, beynəlxalq aləm bu ədalətsizliyə hələ də dözdür. Ermənistanın işğalçılıq missiyasını davam etdirməsinə ikili standartdan yanaşır.

Heydər Əliyevin siyasi uzaqgörənliyi, milli təəssübkeşliyi və böyük təşkilatçılığı sayəsində formalaşan diasporlarımız möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin uğurlu fəaliyyəti ilə daha da möhkəmləndi, inkişaf etdi. Möhtərəm Prezidentimizin ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrdə irəliyə doğru atdığı hər bir qətiyyətli addımını müstəqil dövlətimizin beynəlxalq aləmdəki nüfuzunu getdikcə yüksəltməsi və Azərbaycanın iqtisadi qüdrətinin artırması xaricdə yaşayan soydaşlarımızı daha da ruhlandırırdı, onları xalqımızın milli maraqları ətrafında daha sıx birləşdirdi. Ölkə Prezidenti fəaliyyətinin ilk günlərindən bəyan etdi ki, hər bir dövlətin xarici siyasətinin uğur qazanmasında mükəmməl formalaşmış və təşkilatlanmış diaspor və lobbinin fəaliyyətinin rolu böyükdür. Ona görə də diaspor quruculuğu işinə xüsusi önəm yetirildi. Biz hadisələrin sonrakı gedişində də bunun şahidi olduq. Artıq dünyanın tanınmış beynəlxalq qurumları və inkişaf etmiş dövlətləri ölkəmiz haqqında əsl reallıqlarla barışmaq məcburiyyətində qaldılar.

2006-cı ilin martında Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə Bakıda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi diaspor quruculuğu sahəsinə xüsusi diqqətin yetirilməsindən xəbər verirdi. Bu qurultayın keçirilməsində əsas məqsəd diaspor quruculuğu istiqamətində görülmüş işləri qiymətləndirmək, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın üzləşdiyi problemləri, yaşadıkları ölkələrin daxili siyasətinə təsir imkanlarını öyrənmək, onlara bu sahədə kömək etmək, tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişləndirilməsinə maddi və mənəvi dayaq olmaqdan ibarət idi. Qurultayda xüsusi olaraq qeyd olunmuşdur ki, son illər Azərbaycan Respublikası iqtisadi inkişaf yolu ilə inamla irəliləmiş, ümumi daxili məhsulun və sənaye istehsalının artım tempinə görə dünyanın lider dövlətinə çevrilmişdir. Həyata keçirilən iqtisadi islahatlar və qlobal əhəmiyyətli transregional layihələr ölkəyə investisiya axınını sürətləndirmiş, adambaşına düşən xarici sərmayələrin həcminə görə onu MDB və Şərqi Avropa məkanında ön mövqelərə çıxarmışdır. Qısa vaxt ərzində respublikanın əksər rayonlarının, xüsusən Bakı şəhərinin siması xeyli dəyişmiş, əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində təsirli tədbirlər həyata keçirilmişdir. Ölkənin hərbi qüdrəti ildən-ilə artmış, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində çox ciddi işlər görülmüşdür. Bu müddət ərzində aparılan hüquqi və siyasi islahatlar müstəqil dövlətimizin demokratik, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu yolu ilə inamla addımladığını təsdiqləmiş, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu xeyli yüksəltmişdir. Təbii ki, bütün bu uğurlarda diasporlarımızın fəaliyyətini qeyd etmək mütləq vacibdir.

2007-ci ildə Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin ideyası ilə Bakıda keçirilmiş Azərbaycan və türk diaspor rəhbərlərinin I forumu da mühüm əhəmiyyətli bir tədbir kimi tarixə əbədi həkk olundu. Bu, dövlət başçımızın iki xalq arasında, həmçinin türk xalqları arasında birliyin möhkəmləndirilməsinə xüsusi diqqət və qayğısının təzahürü idi. Bu forum iki dövlətin diasporları arasındakı münasibətləri daha da yaxşılaşdırmış,

əlaqələri möhkəmləndirmişdir. Beynəlxalq miqyaslı tədbirlərdə Azərbaycan və türk diasporlarının bir mövqedən çıxış etmələri onların düşmənlərinə, xüsusilə güclü erməni lobbisinə sarsıdıcı zərbə vurmuşdur.

Azərbaycan diasporunun vahid təşkilatda birləşməsi istiqamətində görülən işlər artıq öz bəhrəsini verməkdədir. Bunun nəticəsidir ki, diaspor təşkilatlarımızın müxtəlif ölkələrdə bir araya gəldikləri Ümumdünya Azərbaycan Konqresi, Avropa Azərbaycanlıları Konqresi, Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyaları, Benilüks Azərbaycanlıları Konqresi, Kanada Azərbaycan Təşkilatları Federasiyası, həmçinin digər qurumlar yaradılıb. Bu sıraya Avropa Azərbaycanlıları Konqresini də əlavə etsək, son illər vahid diaspor təşkilatlarının sayının artdığının şahidi olarıq. Bu isə bizim gücümüzün bir yerə cəmləşməsi və artması deməkdir.

Artıq dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların hamısı dərk edir ki, bizim bir Vətənimiz var — bu da Azərbaycandır. Bizim xalqımız böyükdür, çox böyük! Biz 50 milyonluq, dünya miqyasında böyük bir xalqıq! Bir bayraq altında birləşən 50 milyonluq xalqın qarşısında düşmən tab gətirə bilərmə? Sözsüz ki, yox! Ona görə də doğma Vətənimizin qüdrətini daha da artırmaq, möhkəmləndirmək və dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələri sırasına qaldırmaq üçün bir olmalıyıq!

Xalq qəzeti.-2010.-12 yanvar.-№ 7.-S.4.

Azərbaycan diasporu yeni inkişaf mərhələsində

Nihad Mustafazadə,

Dövlət İdarəçilik Akademiyasının tələbəsi.

Müasir dünya siyasətində diasporların müstəsna rolu var və onlar dövlətlərin xarici siyasətində mühüm yer tutur. Diasporun əsas məqsədi mənsub olduqları dövlətin maraqlarını yaşadıkları ölkədə təbliğ etməkdir. Diasporun tarixi məqsədləri haqqında çox fikirlər yazılıb. Diaspor bu və ya digər dövlətlərin idarə etdiyi bir silahdır ki, bu silahın vasitəsilə dövlət özünə müsbət imic qazanmağa səy göstərir.

Diaspor sözü qədim yunan sözü olub səpələnmə, dağılma, köçmə mənasını verir. Diaspor termini ən qədim zamanlarda Herodotun, Sofoklun əsərlərində istifadə olunub. Sonrakı dövrlərdə bu terminə "İncil"də də rast gəlmək olar. "İncil"də diaspor termini bütperəstlərin arasında yer tutan yəhudilərə şamil olunub.

Hər bir xalqın diasporu öz inkişafına uyğun fəaliyyət göstərir. Belə ki, dünyada öz sayına, maliyyə imkanlarına və mütəşəkkilliyinə görə güclü diasporlar da var. Bu diasporlar çox güclü təşkilatlara və yaşadıkları dövlətlərin siyasi həyatına nüfuz etməyə qadirdirlər. Sırr deyil ki, dövlətlərin böyük əksəriyyəti beynəlxalq aləmdə diasporlarının gücündən istifadə edərək, böyük uğurlar qazana bilirlər. Dünya diasporlarının mərkəzi kimi ABŞ-ı, Qərbi Avropanı, Rusiyanı göstərmək olar.

Azərbaycanın da özünəməxsus diasporu var. Təqribi sayı 50 milyon nəfər olan dünya azərbaycanlılarının 10 milyondan çoxu hazırda mühacirətdə yaşayır. Dünyanın 5 qitəsində məskunlaşan azərbaycanlıların siyasi, iqtisadi və sosial-mədəni fəaliyyəti yaşadıkları ölkələr, oradakı şərait, mənəvi dəyərlər kimi müxtəlifdir. XX əsrin əvvəlləri-nə qədər respublikadan xaricə mühacirət edən azərbaycanlıların şəxsiyyət vəsiqələrində "rus təbəəsi" yazılması onların milliyyətinin də "rus" kimi təqdim edilməsi ilə nəticələnmişdir. O dövrdə qonşu Rusiyaya köçən azərbaycanlılar "tatar", Türkiyədə məskunlaşanlar isə "Azərbaycan türkü" kimi tanınır və qeydə alınır. Müasir İran ərazisində yaşayan azərbaycanlıların isə "İran təbəəsi" kimi təqdimatı prosesi gedirdi. Belə arzuolunmaz vəziyyət xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların rus, türk və fars diasporlarının tərkib hissəsi kimi qəbul edilməsinə səbəb olmuş, nəticədə azərbaycanlılar başqa xalqların diasporları içərisində assimilyasiya olunmaq təhlükəsi ilə üzləmişlər. Lakin bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, azərbaycanlılar hər zaman öz milli mənsubiyyətini, adət-ənənələrini, mənəvi-əxlaq dəyərlərini qoruyub saxlamış, tarixi vətənlə əlaqələrini itirməmişlər.

Azərbaycan diasporunun yaranmasının və inkişafının bir neçə mərhələsi var. XIX əsri Diasporumuzun kortəbii yaranması tarixi kimi xarakterizə etmək olar. Belə ki, Çar Rusiyası dövründə azərbaycanlıların zadəgan zümresinə daxil olanlar Rusiyanın müxtəlif yerlərində təhsil alır və yaşayırdılar. Onlar Rusiyanın müxtəlif əyalətlərində azərbaycanlıların problemlərini aradək önə çəkirdilər. Buna baxmayaraq, Azərbaycan diasporu mütəşəkkil xarakter daşıyırdı.

Azərbaycan diplomatiyasının ilk inkişaf dövrü 1918-ci ildə yaranmış və cəmi 23 ay yaşamış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ilə bağlıdır. Cümhuriyyətin dünya miqyasında de—fakto tanınmasında Azərbaycan

diplomatiyasının böyük xidməti olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycan ziyalılarının böyük bir qismi repressiyalara məruz qaldı, güllələndi. Xaricə mühacirət

edən Azərbaycan ziyalıları AXC-nin işğal olunmasını, fəaliyyətini, azərbaycanlıların öz vətənlərində əzilməsi və s. faktları dünyaya çatdırmağa çalışmışlar.

Həmin dövrdə Cənubi Azərbaycanda mühacirlərin sayı artmışdı. Bu dövrdən sonra Azərbaycan diasporu ABŞ, Fransa, Almaniya, Böyük Britaniya, Türkiyə, Skandinaviya ölkələrinə yayıldı. Bu ölkələrə mühacirət etmiş soydaşlarımızı idarə edən yeganə qüvvə diasporumuz idi. Azərbaycan diasporu xaricdəki soydaşlarımıza Azərbaycandakı vəziyyət haqqında məlumat verir, onları təhsil almağa və xaricdə də öz vətəninə xidmət etməyə çağırırdı.

II Dünya müharibəsi dövründə əsir düşmüş soydaşlarımızın bir qismi xaricdə qaldı. 1946-cı il İranda milli azadlıq hərəkatının məğlubiyyətindən sonra repressiyalarla bağlı yeni mühacirət dalğası yarandı. Bu faktlar diasporumuzun həmin dövrlərdə geniş yayıldığını göstərir. Lakin xaricdə yaşayan soydaşlarımızın çox olmasına baxmayaraq, həmin dövrdə müstəqil dövlətimizin olmaması diasporumuzun mütəşəkkil qüvvəyə çevrilməsinə imkan vermirdi.

1946-cı ildə Azərbaycan Xarici Ölkələrlə Dostluq və Mədəni Əlaqələr Cəmiyyəti təsis olundu. 1960-cı ildən qəzet nəşr edən cəmiyyət həmin qəzeti bir neçə dildə, həm də ərəb, fars və latın əlifbası ilə buraxmağa başladı. Bu qəzet xarici ölkələrdəki Azərbaycan cəmiyyətlərinə göndərilirdi. Şübhə-siz ki, bu qəzet DTK tərəfindən xüsusi nəzarətlə buraxılırdı.

1989-cu il dekabrın 31-də Türkiyənin İstanbul şəhərində ilk dəfə olaraq Ümumdünya Azərbaycanlılar Konqresi keçirildi. Bu həmin dövr üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyırdı. Xaricdəki soydaşlarımızın fəallıqlarını artırmaları təqdirəlayiq bir hadisə idi. 1990-cı ildə Türk Dünyası Araşdırmalar Vəqfinin təşəbbüsü ilə Qayseridə I Millətlərarası Böyük Azərbaycan Konqresi baş tutdu.

1988-ci ildən etibarən, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində milli azadlıq hərəkatı başlandı. 1989-cu il dekabr ayının 31-də azadlıq hərəkatının nümayəndələri tərəfindən Naxçıvanda Sovet Azərbaycanı ilə İran sərhədləri söküldü. Həmin vaxt bu aksiyaya Cənubi Azərbaycandakı soydaşlarımız da qoşuldu. SSRİ kimi super dövlətin, güclü hərbi maşını belə, xalqımızın birliyini əlindən ala bilmədi.

Xalqımızın gözünü qorxutmaq üçün sərhədlərin sökülməsindən 19-20 gün sonra Sovet ordusu Bakıda qırğın törətdi. Bu, xalqımızı qorxutmadı, əksinə, xalqımız daha da birləşdi, daha da yetkinləşdi.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1991-ci il dekabr ayının 16-dan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin qərarı ilə 31 dekabr hər il Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü kimi qeyd olunur. Bu addım xaricdə yaşayan soydaşlarımızla Azərbaycandakı azərbaycanlıları birləşdirən bir zəncir, dəyər oldu, lobbimizin formalaşmasına bir az da təkan verdi.

Diasporumuzun inkişafı ümummilli lider Heydər Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə bağlıdır. Heydər Əliyev xarici ölkələrə səfərləri zamanı orada yaşayan həmvətənlərimizlə görüşür, onlara dəyərli məsləhətlər verirdi. Heydər Əliyev xaricdə yaşayan həmvətənlərimizə deyirdi: **"Azərbaycan bütün dünya azərbaycanlılarının dayaq və cazibə mərkəzidir, onların ümid və məhəbbətlə baxdıqları müqəddəs bir yerdir. Buna görə də**

bütün azərbaycanlılar müstəqil dövlətimizin ətrafında daha sıx birləşməli, Azərbaycanın azad, firavan, daha da güclü, qüdrətli olması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidirlər".

Ulu öndərimizin təşəbbüsü və iştirakı ilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakı şəhərində Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı keçirildi. Müstəqilliyimizin 10-cu ildönümünün ölkəmizdə təntənə ilə qeyd olunduğu bir ərəfədə dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın Vətənə—Dünya azərbaycanlılarının qurultayına gəlib iştirak etmələri böyük siyasi hadisə idi. Müstəqilliyimizin bərpasından keçən çox qısa vaxt ərzində xalqımızın mütəşəkkil birləşməsi dünya dövlətlərini belə heyran qoymuşdu.

Dünya azərbaycanlılarının I qurultayına 35 xarici dövlətdə yaşayan həmvətənlərimizin cəmləşdiyi 200-dən çox müxtəlif təşkilatı təmsil edən 403 nümayəndə və 63 qonaq qatılmışdır. Qurultayda ABŞ, Rumıniya, Türkiyə, Avstriya, Rusiya, Böyük Britaniya, Kanada, İsveçrə, Norveç, Özbəkistan, Ukrayna, Danimarka, Latviya, Litva, Gürcüstan, İran, Fransa və başqa dövlətlərdə yaşayan, fəaliyyət göstərən Milli Mədəniyyət mərkəzlərinin və cəmiyyətlərinin nümayəndələri iştirak etmişlər. Bundan əlavə, qurultayda siyasi partiyaların, elm, mədəniyyət və digər təşkilatların təmsilçiləri də iştirak edirdi. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev qurultaydakı proqram xarakterli nitqində diasporumuzun keçdiyi uzun, məşəqqətli, lakin şərəfli yolu və bu günkü diasporumuzun vəziyyətini təhlil etmiş və bildirmişdir ki, diasporumuz hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasında böyük rol oynayır. Qurultayda bir sıra vacib tarixi qərarlar qəbul olunmuşdur. 2002-ci il iyulun 5-də ulu öndər Heydər Əliyevin fərmanı ilə yaradılmış "Xarici ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi" diaspor hərəkatının daha da genişlənməsinə güclü təkan vermişdir".

16 mart 2006-cı ildə isə Bakı şəhərində Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı keçirilmişdir. Qurultayda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev geniş nitq söyləmiş, Dünya azərbaycanlılarının qarşısında mühüm vəzifələr qoymuşdur. Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayında diasporumuzun gələcək fəaliyyətini nəzərdə tutan bir sıra tarixi sənədlər qəbul edilmişdir.

Hazırda dünyanın müxtəlif dövlətlərində yaşayan azərbaycanlıların sayı Azərbaycandakı azərbaycanlıların sayından çoxdur. Bu böyük bir ordudur. Bu ordunun səfərbər edilməsi dövlətimizin və xalqımızın ən ağırlı problemləri olan Dağlıq Qarabağ probleminin həll olunmasında mühüm rol oynayır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan üzərinə xarici ölkələrdəki erməni diasporu tez-tez ideoloji hücumlar edir. Azərbaycan diasropu tərəfindən bu hücumların qarşısı alınır və lazımi zamanlarda əks hücumlar edilir. Bu il Xocalı soyqırımını ilə bağlı Londonda, İstanbulda, Ankarada, Moskvada, Vaşinqtonda olan aksiyalar diasropumuzun gücünü göstərdi. Azərbaycanda və Azərbaycandan kənardə yaşayan soydaşlarımızın bir yumruq kimi birləşməsi və eyni nöqtəyə zərbə vurməsi olduqca vacibdir. Bu, dünyada Azərbaycanın imicinin daha da möhkəmlənməsinə təsir edən ən böyük amillərdəndir.

Respublika.-2010.-16 mart.-№ 58.-S.5.

Diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir

Dövlətimizin diaspor siyasətinin möhkəm dayaqqlar üzərində qurulması, xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlıdan daha fəal olmağı tələb edir

Pərviz Sadayovlu,

Nadir Azəri

Məlum olduğu kimi, bu il məşhur Çanaqqala zəfərinin 95-ci ili tamam oldu. Başdan-başa qəhrəmanlıq səhifələrini əhatə edən və hər saati, hər dəqiqəsi cəsurluq mücəssiməsi olan Çanaqqala savaşı türk dünyasının ən böyük, ən möhtəşəm tarixlərindən biridir. Bu da bir həqiqətdir ki, 95 il əvvəl Çanaqqala döyüşlərində düşməne qarşı amansızlıqla və mərdliklə, türk qardaşları ilə çiyin-çiyinə, türk torpağı uğrunda döyüşənlər arasında Azərbaycandan gəlmiş cəsur igidlər də olub. Çanaqqalada Azərbaycan türkləri də ölüm-dirim savaşlarında şəhid olublar. Bununla belə, uzun müddət Çanaqqalada həlak olmuş azərbaycanlılar barədə məlumat olmayıb. Ötən il Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin (BDM) sədri İsmayıl Ağayev və “Diasporun səsi” jurnalının baş redaktoru, professor Vaqif Arzumanlı Çanaqqala döyüşlərinin 94-cü ildönümündə iştirakı isə bu istiqamətdə addımın atılmasına təkan verib. Belə ki, tədbirlər zamanı onlar fürsət tapıb Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan, müdafiə naziri Vecdi Gönül və Çanaqqala valisiylə görüşüb, Azərbaycandan gəlib türk qardaşlarının köməyinə çatan və şəhid olmuş soydaşlarımız barədə məlumat verib və onların da şərəfinə Çanaqqalanın Anıt Məzarlığında xatirə lövhəsinin qoyulması barədə təklif səsləndiriblər. Beləliklə, aparılan fəaliyyət nəticəsində bu ilin martında Çanaqqala döyüşlərinin 95-ci ildönümünün qeyd olunduğu ərəfədə BDM-in sədri İsmayıl Ağayev, millət vəkili, BDM-in Məşvərət Şurasının sədri Gülər Əhmədova, professor Vaqif Arzumanlı, BDM-in Rusiya Federasiyası üzrə nümayəndəsi Ələmdar Nəbiyev və digər şəxslərin iştirakı ilə Çanaqqaladakı Anıt Məzarlığında 1915-ci ildə şəhid olmuş azərbaycanlıların şərəfinə əklil qoyduqdan sonra Xatirə lövhəsi ucaldılıb. “Yeni Azərbaycan” qəzeti olaraq həm bu məsələni, həm də, ümumiyyətlə, dövlətimizin diaspor siyasəti ilə bağlı bəzi məqamları müzakirə etmək üçün Gülər Əhmədova, İsmayıl Ağayev və Ələmdar Nəbiyevi redaksiyamıza dəvət etdik.

- Gülər xanım, Milli Məclisin üzvü, həmçinin, diaspor siyasətinin həyata keçirilməsində iştirak edən Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin Məşvərət Şurasının sədri kimi dövlətimizin diaspora siyasətini necə dəyərləndirirsiniz?

- Gülər Əhmədova: Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda diaspor fəaliyyətinin başlanması konkret olaraq Ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ümumiyyətlə isə, bu, bizim yaxın keçmişimizdir. O baxımdan da, diaspor siyasətimizin qədim tarixinin olduğunu deyə bilmərik. Azərbaycan xalqı həddindən artıq torpağına, kökünə, həmçinin, adət-ənənələrinə bağlı bir xalq olduğu üçün bizdə heç bir zaman müxtəlif ölkələrdə kök salmaq kimi meyllər olmayıb. Bu baxımdan da, diasporun formalaşması prosesi kifayət qədər uzaq keçmişə malik deyil. O ki qaldı diaspor siyasətimizin mütəşəkkil şəkil almasına və dövlət tərəfindən

dəstəklənməsinə, yalnız onu demək olar ki, bu gün diasporumuzu ayaqda saxlayan şübhəsiz ki, Azərbaycan dövləti və Azərbaycan Prezidentidir. Ölkəmizdə diaspor təşkilatları ilə bağlı keçirilən bütün tədbirlər, həmçinin, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması konkret olaraq, dövlət başçısının bu sahədə atdığı addımların nəticəsidir. Bütün bunlarla yanaşı, bəzi məqamları da qeyd etməyi vacib bilirəm. Belə ki, dövlət və şəxsən Prezident tərəfindən göstərilən xüsusi diqqətə baxmayaraq, bəzi diaspor təşkilatlarımız heç də lazımı şəkildə fəaliyyət nümayiş etdirə bilmirlər. Bunun əsas səbəblərindən biri, xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımızın, yaxud da həmin təşkilatların rəhbərlərinin özlərini ön sırada görmək istəyi ilə bağlıdır. Əlbəttə ki, liderlik xüsusiyyətləri çox gözəldir. Amma diaspor fəaliyyəti komanda oyunu tələb edir. Əgər hər hansı bir ölkədə fəaliyyət göstərən üç-dörd diaspor təşkilatı birləşə bilmirsə, hər hansı xarici ölkədə yaşayan azərbaycanlılar ayrı-ayrılıqda yalnız özlərinin nümayiş etdirdiyi fəaliyyəti uğurlu hesab edirlərsə və bu səbəbdən də bir-birilərinə qarşı çoxsaylı tənqidlər səsləndirirlərsə, bu heç bir halda bizim ümumi işimizə xeyir verən deyil. Bu cür fəaliyyət konkret olaraq azərbaycançılıq ideyasının zəifləməsinə gətirib çıxaran bir faktordur. O baxımdan mən çox istərdim ki, hər bir kəs istənilən diaspor təşkilatının özünəməxsus güclü tərəflərinin olduğunu bilsin. Yəni, həmin tərəflər ümumi iş naminə birləşdirilməlidir ki, sonda vahid mövqedən çıxış edə bilək. Ümumiyyətlə, diaspor təşkilatı istənilən halda düşməni, eləcə də, tarixdə torpaqları, müstəqilliyi ilə bağlı problemləri olan ölkələr tərəfindən yaradılır. Məsələn, hollandların, yaxud da danimarkalıların hər hansı diaspor təşkilatı yoxdur. Çünki onların buna ehtiyacları yoxdur. Daha dəqiq desək, bu ölkələrə qarşı heç bir başqa dövlət tərəfindən ərazi iddiası irəli sürülməyib. Eyni zamanda, onların müstəqillikləri ilə bağlı heç bir problemləri yoxdur.

- İsmayıl müəllim, necə fikirləşirsiniz, xaricdəki diaspor təşkilatlarımızın vahid komanda şəklində fəaliyyət göstərə bilməməsinin səbəbi nədir?

- İsmayıl Ağayev: Bəzən ölkəmizdən kənarında yaşayan azərbaycanlı iş adamları, ümumiyyətlə isə, diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olan insanların əksəriyyəti öz fəaliyyətlərinə görə, hansısa tərif və ya təşəkkür gözləyirlər. Halbuki bu, olduqca yanlış fikirdir. Çünki diaspor fəaliyyəti, əslində, hərbi xidmət qədər şərəfli və vacib bir missiyadır. Ölkəmizdən kənarında yaşayan hər bir azərbaycanlı bu istiqamətdə gücü çatan işi görməklə ümumilikdə Azərbaycana kömək etmiş olur. Digər tərəfdən, bu da danılmaz bir faktdır ki, diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti şəxsən Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir. Dövlət başçısının öz fəaliyyətində fərqlənən diaspor təmsilçilərinin müxtəlif dövlət mükafatları ilə təltif edilməsi ilə bağlı Sərəncamları da deyilənlərin əyani sübutudur. Bütün bunlar, eyni zamanda, dövlətimizin diaspor siyasətinin möhkəm dayaqlar üzərində qurulması, xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlıdan daha fəal olmağı tələb edir. Lakin hörmətli Gülər xanımın da qeyd etdiyi kimi, diasporumuzun vahid komanda şəklində fəaliyyət göstərə bilməməsi isə bu istiqamətdə tam uğurların əldə edilməsini ləngidir. İnanıram ki, tez bir zamanda xaricdəki soydaşlarımız bu problemin də öhdəsindən layiqincə gələ biləcəklər. Beynəlxalq Diaspor Mərkəzi olaraq biz xaricdəki soydaşlarımıza həmin məsələdə yardım etməyə hazırıq.

- Konkret olaraq bu istiqamətdə hansı addımları atmağı vacib sayırsınız?

- **İ.A:** Biz BDM olaraq möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının 2006-cı ilin martında Bakıda keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayında bəyan etdiyi “Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Biz 50 milyonuq. Bizim hamımızın bir vətəni var -Azərbaycan. Çalışmalıyıq ki, doğma vətənimizi möhkəmləndirək, qüdrətli dövlətə çevirək” sözlərini rəhbər tutaraq, Azərbaycandan kənarında yaşayan bütün soydaşlarımızın azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında birləşdirilməsi istiqamətində aparılan siyasətə öz dəstəyimizi veririk. Bundan başqa, həmin bu istiqamətdə müəyyən proqramların, fəaliyyət planlarının hazırlanmasında yaxından iştirak edirik. Biz hesab edirik ki, xaricdəki soydaşlarımız öz fəaliyyətlərini yeni və strateji layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində qurmalıdırlar. Eyni zamanda, son zamanlar diaspor fəaliyyətində əldə edilən uğurlara görə, ancaq və ancaq möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına təşəkkürümüzü bildirməliyik.

- **Gülər xanım, bəs bir millət vəkili olaraq QHT-lərin dövlətin diaspor siyasətindəki rolunu necə görürsünüz?**

- **G.Ə:** Öncə, təəssüflə bir məqamı qeyd etmək istəyirəm. Hər kəsə bəlli olduğu kimi, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən QHT-lərin bir çoxu siyasiləşib. Konkret olaraq diaspor fəaliyyətindən danışmağımıza baxmayaraq, bəzi paralelləri də aparmalıyıq. Məsələn, sözdə insan haqlarının müdafiəsi ilə məşğul olduqlarını bəyan edən bəzi QHT-lərin hansı şəkildə fəaliyyət göstərdiyi və hansı korporativ maraqlara xidmət göstərdiyi hər kəsə bəllidir. Daha dəqiq desək, belələri hər hansı bir siyasi partiyanın, yaxud da fərdlərin arzusu ilə formalaşan təşkilatlardır. Mən heç vaxt istəməzdim ki, diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olan QHT-lərimizdə də bu cür mənfi hallar baş versin. Çünki azərbaycançılıq ideyasında iqtidar-müxalifət ola bilməz. Bu, konkret olaraq ümummilli məsələdir və çox sevindirici haldır ki, bu günə kimi həmin istiqamətdə hər hansı fikir ayrılığı ortaya çıxmayıb. Konkret olaraq sualınıza gəlincə, hesab edirəm ki, QHT-lərin dövlətin diaspor siyasətindəki rolu böyük olmalıdır. Çünki dövlət tərəfindən yaradılan Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi heç bir halda bütün dünyada təkbəşinə bu işləri həyata keçirə biləcək nə ştata, nə də maliyyə vəsaitinə malikdir. Düzdür, onlar bütün sahələri əhatə etməyə çalışırlar. Amma QHT-lər bu işdə daha geniş fəaliyyət göstərməlidirlər. Lakin təəssüflər olsun ki, bu gün diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olma görüntüsünü yaradan bəzi QHT-lər də var.

- **Görüntü deyərkən, nəyi nəzərdə tutursunuz?**

- **G.Ə:** Guya diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu iddia edən bu təşkilatların fəaliyyəti Azərbaycandan kənara çıxmır. Əslində isə, diaspor fəaliyyəti ölkədən kənarında olmalıdır. Yəni, diaspor təşkilatı dedikdə o başa düşülür ki, həmin təşkilatın üzvləri yaşadıkları ölkələrdəki insanları öz ətraflarında birləşdirərək Azərbaycan haqqında həqiqətləri həmin ölkələrdəki sadə vətəndaşlara, həmçinin, ictimai-siyasi qurumlara çatdırmalıdırlar. Şəxsən BDM olaraq biz məhz bu istiqamətdə fəaliyyət göstəririk. Lakin bir daha təəssüflə qeyd edirəm ki, diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu bəyan edən bəzi QHT-lər Azərbaycandan kənarında heç bir əməli addımlar atmırlar.

- **Bəs, Azərbaycan dövlətinin diaspor təşkilatlarına yaratdığı şəraitdən həmin diaspor yönümlü QHT-lər nə dərəcədə bəhrələnmə bilirlər?**

- **G.Ə:** Öncə qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan dövləti digər sahələrdə olduğu kimi, diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olan QHT-lər üçün də hər cür şərait yaradıb. Çünki bu gün həm Azərbaycan Prezidenti yanında

QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurası tərəfindən, həm də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən həyata keçirilən proqramlarda bütün təşkilatların əhatə olunması və heç kimin diqqətdən kənar qalmaması üçün xüsusi həssaslıq göstərilir.

- Ələmdar müəllim, burada açıq şəkildə bütün məqamlar qeyd olundu. Yəni, dövlətin vahid diaspor siyasəti və bu siyasəti reallaşdırmaq üçün dəstəyi mövcuddur. Belə olan təqdirdə xaricdə yaşayan soydaşlarımızın yetərincə fəaliyyət göstərməmələrinin səbəbi nədir? Konkret olaraq, Rusiyada diaspor təşkilatları arasında önə çıxma mübarizəsi gedirmi?

- Ələmdar Nəbiyev: Mən də xüsusi olaraq, qeyd etməyi vacib bilirəm ki, şəxsən cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən diaspor siyasəti öz müsbət nəticəsini göstərir. Təbii ki, əsas Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan bu siyasətin dövlətimizə və xalqımıza daha çox xeyir verməsi üçün bizlər-yəni, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar öz fəaliyyətimizi daha da genişləndirməliyik. Bu gün xaricdəki diasporumuzun vahid komanda halında fəaliyyət göstərməməsi kimi problemin olduğu isə inkar edilməzdir. İstər Rusiyada, istərsə də digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımız arasında bu problem mövcuddur. Amma bunu da təbii saymaq olar. O baxımdan ki, Azərbaycanın diaspor fəaliyyəti yeni formalaşdığı üçün müəyyən problemlərin ortaya çıxması təbiidir. Eyni zamanda, birmənalı olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, bizlər həmin problemin tezliklə aradan qaldırılması istiqamətində də əməli fəaliyyət göstəririk. Şəxsən Rusiyada bu istiqamətdə narazılıqların və pessimizmin arxada qaldığını söyləyə bilirəm. Artıq mövqeyindən, vəzifəsindən və yaşından asılı olmayaraq, Rusiyadakı hər bir azərbaycanlı Vətənimiz Azərbaycanın üzləşdiyi problemlər barədə daha geniş məlumatların verilməsi üçün vahid mövqedən çıxış edir. Amma bəzi iş adamlarımızın bu prosesdə daha fəal iştirak etməsinin qarşısını alan müəyyən problemlərin də olduğunu söyləmək vacibdir.

- Məsələn, hansı problemlər?

- Ə.N: Əvvəla, zamanında bəzi diaspor təşkilatlarımız bu cür insanlarla sıx təmaslar qura bilməyib. Digər tərəfdən, onların bəziləri, konkret olaraq Rusiyadakı azərbaycanlı milyonçuların bir qismi bu proseslərdə birbaşa deyil, dolaylı şəkildə iştirak etməyə üstünlük verirlər. Bu da təbiidir. Çünki ermənilərin hansı mövqeyə malik olduqları, eyni zamanda, daima öz çirkin niyyətlərini həyata keçirmək üçün terrora baş vurduqları heç kəsə sirt deyil. Bu baxımdan, Rusiyadakı azərbaycanlı iş adamlarının diaspor fəaliyyətində daha qabarıq şəkildə iştirakı onları düşmənlərimizin hədəfinə sala bilər. Yəni, yuxarıda bəhs etdiyim problemlərin bir qismi bunlarla bağlıdır.

- G.Ə: Mən qeyd etmək istəyirəm ki, hazırda Rusiyadakı diaspora fəaliyyətimiz çox yaxşı vəziyyətdədir. Belə ki, bu ölkədə yaşayan imkanlı soydaşlarımız artıq Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresində birləşiblər. Onlar bizim diaspor siyasətimizə yaxından dəstək verirlər. Amma bunu digər təşkilatlar barədə demək mümkün deyil. Mən istəməzdim ki, biz erməniləri təkrar edək. Lakin ümumiyyətlə düşmənin hər zaman nə etdiyini də öyrənmək lazımdır. Bu misalı səbəbsiz çəkmədim. Belə ki, bu günlərdə qondarma “erməni soyqırımı” ilə bağlı keçirilən tədbirlərlə bağlı çox maraqlı bir fakta rast gəldim. Qeyd olunurdu ki, dünyanın hər bir şəhərində yaşayan ermənilər üçün çağırış edilib. Həmin çağırışa əsasən hər bir erməni yalnız 50 sent yardım etməlidir.

Əgər bu gün Ukraynada və ya digər ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar həmin ölkələrin müxtəlif KİV-ində Xocalı soyqırımı, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, erməni təcavüzü ilə bağlı əsil həqiqətləri çap etdirmək üçün sadəcə, hərəsi 50 qəpik versə, kifayətdir. Yəni, bu cür işin görülməsi üçün heç bir milyonçuya ehtiyac yoxdur. Əgər bu pul yığılarsa, Rusiya telekanallarında təbliğat üçün vaxt almaq mümkündür. Mən hesab edirəm ki, heç bir azərbaycanlı ümummilli məsələ ilə bağlı 50 qəpik yardım etməkdən çəkinməz.

- Bəs onda, bu niyə edilmir?

- **G.Ə:** Bunun kökü ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərinə gedib çıxır. O zaman xaricdəki azərbaycanlı iş adamları diaspor fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə çox böyük həvəslə pul xərcləyirdilər. Lakin sonralar məlum oldu ki, onların verdikləri pullar bir çox hallarda diaspor təşkilatlarının keçirdikləri tədbirlərə deyil, kimlərsə şəxsi işlərinə xərclənib. Bu cür mənfi məqamları görəndə iş adamları sözügedən sahəyə pul ayırmalarına son qoydular. Yəni, onlar bir daha diaspor işi dəlləllərinin qurbanına çevrilmək istəmirlər. O baxımdan da mən iş adamlarını sona kimi qınaya bilmirəm.

- Yəni, bu məsələnin kökündə inamın itməsi faktorunu dayanır...

- **G.Ə:** Əlbəttə. Bu inamın itməsində isə konkret “əməyi” olan azərbaycanlılarımız var və belələrini Azərbaycanda da, Rusiyada da, Ukraynada da hamı tanıyır. Hər kəs bilir ki, bu adamlar, sadəcə, fırıldaqçılardır.

- Ələmdar müəllim, Gülər xanım çox ciddi və ağırlı bir məsələyə toxundu. Fəaliyyət göstərdiyiniz Rusiyada bu istiqamətdə vəziyyət nə yerdədir?

- **Ə.N:** Çox təəssüflər olsun ki, Gülər xanımın da qeyd etdiyi kimi, bu cür diaspor fırıldaqçılarına hər bir ölkədə rast gəlmək mümkündür. Lakin onların diaspor kimi müqəddəs bir işdən öz mənfəətləri naminə istifadə etdikləri zamanlar artıq arxada qalıb. Bu gün Rusiyada yaşayan soydaşlarımız diaspor fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərdə ön sırada dayanırlar. Yəni, hazırda Rusiyada istər diaspor təşkilatları, istərsə də Azərbaycanla bağlı digər qurumlar tərəfindən mühüm işlər həyata keçirilir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondunun Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyi və bu nümayəndəliyin rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın fəaliyyətini xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm. Son illər ərzində Rusiyada bu istiqamətdə böyük canlanma baş verib.

- **İ.A:** Bu gün möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin diqqət və qayğısı diaspor təşkilatlarımızın fəaliyyətinə stimula verir. Məhz bu diqqət və qayğı, Azərbaycan dövlətinin hərtərəfli dəstəyini hiss edən xaricdəki soydaşlarımız və diaspor təşkilatlarımız öz fəaliyyətlərini daha da gücləndirməyə çalışırlar. Heydər Əliyev Fondunun, bu fondun prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın ölkəmizin diaspor siyasətinin reallaşdırılması istiqamətində gördüyü işləri də xüsusi olaraq qeyd etmək yerinə düşər. Yəni, bu gün Azərbaycan diasporu məhz bu qayğı və diqqət nəticəsində varlığını hər bir ölkədə əyani şəkildə ortaya qoya bilir. Təbii ki, bizlər də bu diqqət və qayğıni göz önünə alaraq öz fəaliyyətimizi daha dinamik və səmərəli istiqamətdə qurmağı planlaşdırırıq.

- Təxminən bir il öncə, “Yeni Azərbaycan” qəzetində keçirilən Dəyirmi masada Çanaqqalada şəhid olan soydaşlarımızın xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq xatirə lövhəsinin qoyulması məsələsi səslənmişdi.

O zaman bu, bir az əlçatmaz görünmüşdü desək, yanılmırıq. Amma üstündən cəmi bir il keçdi və bu məsələ reallaşdı...

- **İ.A:** Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, bir il öncə səsləndirilən bu fikrin reallaşacağına çox az adam inanırdı. Hətta həmin Dəyirmi masada iştirak edən bəzi millət vəkillərimiz belə, sözügedən məsələyə şübhə ilə yanaşırdılar. Lakin biz qarşımıza qoyduğumuz məqsədə nail olmaq üçün bütün mümkün addımları atdıq və nəticə bu gün göz qabağındadır. Təbii ki, bu məsələnin reallaşmasında bizə ən böyük dəstəyi verən dövlət oldu. Məhz ölkə rəhbərliyinin xeyir-duası ilə bu arzumuzu reallığa çevirdik. Həmin vaxt biz bu məsələni reallaşdırmaq üçün xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارova, parlamentin spikeri Oqtay Əsədova və başqa bir sıra rəsmi şəxslərə müraciətlər etdik. Həmin müraciətlərə lazımi formada diqqətlə yanaşan və bizə dəstək verən bu şəxslərə minnətdarlıq etmək istəyirəm. Mən xüsusilə ölkə başçısı, Prezident İlham Əliyev cənablarına və Prezident Administrasiyasının rəhbəri, akademik, Ramiz Mehdiyevə öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Dövlət rəhbərliyi ən yüksək səviyyədə bu layihənin reallaşması üçün səylərini əsirgəmədi və nəticəyə nail olundu. Çanaqqalada xatirə lövhəsinin qoyulması bir daha göstərdi ki, Prezident İlham Əliyev türk birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi, qəhrəmanlıq tariximizin daha dərinədən öyrənilməsi və təbliği istiqamətində əsl qətiyyət nümayiş etdirir.

- **G.Ə:** Mən də öncə bu işdə bizə dəstək olan xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارova, parlamentin spikeri Oqtay Əsədova, həmçinin, digər bütün qurum və şəxslərə qəzetiniz vasitəsilə təşəkkür etmək istəyirəm. Xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, məhz xarici işlər naziri Elmar Məmmədیارovun diqqəti və məsələyə operativ yanaşması nəticəsində bir gün ərzində bizim işə ən yüksək səviyyədə xeyir-dua verildi. Bu işin görülməsi üçün səfirliyə xüsusi tapşırıqlar verildi. Eyni zamanda, qeyd etmək istəyirəm ki, bu bir qeyrət məsələsi idi. Həmin məsələnin reallaşması üçün üzərimizə düşən bütün vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlmək borcumuz idi. Bu ilin martında Çanaqqalada məlum xatirə lövhəsinin qoyulması bizim öz işimizin öhdəsindən, ən azından bu istiqamətdə gəldiyimizi deməyə əsas verir. İsmayıl müəllimin, bu işdə dövlətin bizə yaxından dəstək verdiyinə dair fikirlərini bir daha xatırlatmaqla yanaşı, onu da qeyd etmək istəyirəm ki, istər mənəm, istərsə də digər iki millət vəkili BDM-də təmsil olunmağı heç də sıradan bir məsələ deyil. Yəni, bizlər bu quruma, sadəcə, üzv olmaq üçün gəlməmişik. Şəxsən mən biləndə ki, BDM-də doğrudan da, səmimiyyətlə, ürəkdən bu işləri həyata keçirmək istəyən insanlar var, şübhəsiz ki, həmin insanlarla birgə bu işləri görməyə razılaşdım. Mənim digər həmkarlarım da BDM-ə məhz bu məqamlara görə gəlirlər. Lakin biz bu işləri yalnız ona görə bu cür yüksək səviyyədə görə bilirik ki, həmin işlərin təməlində məhz Azərbaycan dövlətinin siyasəti dayanır. İsmayıl müəllim də mənəmlə razılaşar ki, məhz tədbir keçirdiyimiz ölkələrdəki Azərbaycan səfirlərinin, həmçinin, səfirlik nümayəndələrinin xüsusi diqqət və qayğısı bizim fəaliyyətimizə əlavə güc qatıb. Onların bizə göstərdiyi köməyi, verdiyi mənəvi dəstəyi heç zaman unutmmaq olmaz. Onların bizə qarşı bu qədər diqqət və hörmətlə yanaşmaları məhz Azərbaycan dövlətinin dəstəyi deməkdir.

- Bəs, xatirə lövhəsinin qoyulması ilə bağlı yaşanan anlaşılmazlıqların səbəbi nə idi?

- **G.Ə:** Sadəcə olaraq, kiçik bir bürokratik əngəl vardı. Anlaşılmaqlıq, sadəcə, texniki problemlər səbəbindən ortaya çıxmışdı. Biz xatirə lövhəsinin üzərindəki yazıları dəyişsək də, bu barədə zamanın azlığı

ucbatından müvafiq yerli qurumları xəbərdar edə bilməmişdik. Bunu nəzərə alan Türkiyə tərəfi protokola uyğun olaraq bildirdi ki, həmin lövhəni tədbirdən bir müddət sonra qoya bilərik. Təbii ki, bu bizi qane etmirdi. Çünki bir həftə sonra o lövhənin qoyulması eyni effekti verməyəcəkdi. Həmin gün Çanaqqalada mərasim keçirilirdi və bu tədbir bütün türk dünyasının diqqət mərkəzində idi. Beləliklə, İsmayıl müəllimin cəsarətli mövqeyi, həmçinin, digər qardaşlarımızın gördükləri işlər nəticəsində, eyni zamanda, Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bizə çox böyük lütfkarlıqla dəstək verməsi nəticəsində elə tədbir çərçivəsində həmin lövhənin açılışını etdik. Güman edirəm ki, bu da taleyin bir xoş sürprizi idi. Bəlkə də, bizim həmin gün bu lövhəni ora yerləşdirməyimiz 95 il əvvəl Çanaqqalada türk qardaşları ilə çiyin-çiyin vuruşaraq qəhrəmancasına şəhid olan azərbaycanlıların ruhunu şad etdi. Bununla bir daha sübut olundu ki, insan iradəsi hər şey qadirdir.

- **İ.A:** Əslində, xatirə lövhəsinin qoyulması BDM-in Türkiyədə keçirdiyi birinci və sonuncu tədbir deyil. Belə ki, biz ötən il Türkiyədəki həmkarlarımız, diaspor təşkilatlarımızla bərabər, Əlican keçid məntəqəsinə gedərək orada Türkiyə-Ermənistan sərhədlərinin açılmasına qarşı etiraz aksiyası keçirmək qərarı vermişdik. Həmin aksiya çox mütəşəkkil şəkildə təşkil olundu və bütün dünya bildi ki, Azərbaycan və Türk xalqları sərhədlərin açılmasına qarşıdır. Azərbaycan və Türkiyə bayraqlarını dalğalandıran 10 minə yaxın insanın iştirak etdiyi həmin aksiyada “Sərhədlərin açılmasına yox!” və “Qondarma “erməni soyqırımı” iddialarını rədd edirik!” şüarları səsləndirildi. Bundan başqa, BDM Türkiyədə diaspora fəaliyyəti ilə bağlı keçirilən bir sıra tədbirlərdə də yaxından iştirak edib.

- **Bu xatirə lövhəsinin qoyulmasından sonra Çanaqqalada atılacaq növbəti addım nədən ibarət olacaq?**

- **İ.A:** Sualınıza cavab verməmişdən öncə mən, Çanaqqalada xatirə lövhəsinin qoyulmasında bizə göstərdiyi dəstəyə və yardımlara görə Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri cənab Hülusi Kılıca da dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Çünki bu işlərin reallaşması istiqamətində ilk addımlar cənab səfirin müvafiq məktubundan sonra atılmağa başladı. Çanaqqalada atılacaq növbəti addımın nədən ibarət olacağına gəldikdə isə, bizim bir sıra təkliflərimiz var. Həmin təklifləri paket halında müvafiq qurumlara təqdim etmişik. Məsələn, həmin xatirə lövhəsinin yerində abidənin ucaldılması, abidənin ətrafında isə bir bağçanın salınması təkliflər paketinə daxildir. Hesab edirik ki, abidənin arxasında Azərbaycan bayrağı dalğalanmalı, önündə isə, Çanaqqalada şəhid olmuş azərbaycanlıların adları yazılmalıdır. BDM olaraq biz, həm də həmin şəhidlər haqqında tarixi araşdırmaların aparılmasını vacib bilirik. Kim bilir, bəlkə də bu araşdırmalar nəticəsində onların Azərbaycanda olan qohumlarını tapa biləcəyik. Təbii ki, görüləcək işlər çoxdur və biz bu istiqamətdə fəaliyyətimizi davam etdiririk.

- **Ə.N:** Çanaqqala səfərində iştirak edən nümayəndə heyətinin üzvü kimi bir məsələyə xüsusilə toxunmaq istəyirəm. Bu gün istər BDM, istərsə də diaspora fəaliyyəti ilə məşğul olan başqa təşkilatlar Azərbaycanımız naminə müvafiq addımları atır və bu istiqamətdə çabalar göstərir. Lakin bunu da etiraf etməliyik ki, həmin təşkilatlara kənardan verilən hər hansı mənəvi dəstəyin özü fəaliyyəti daha da effektiv edir. Mən bunu təsadüfən demədim. Çanaqqalada xatirə lövhəsinin qoyulması ilə bağlı aparılan işlər, konkret olaraq sonuncu gün ortaya çıxan bəzi problemlərin həll edilməsi bir tərəfdən BDM-in fəaliyyəti ilə bağlı idisə, digər tərəfdən də Gülər

xanım kimi millət vəkilimizin bizim yanımızda olması, atduğumuz hər bir addımda bizə dəstək verməsi və hadisələrin önündə getməsi ilə əlaqədar idi. Yəni, demək istəyirəm ki, istər Gülər xanımın, istərsə də digər millət vəkillərimizin bu cür məsələlərdə bizlərə dəstək verməsi böyük önəm daşıyır. Bizim xarici ölkələrdə keçirdiyimiz tədbirlərdə dəyərli millət vəkillərimizin də iştirak etməsi rastlaşa biləcəyimiz istənilən problemlərin həllinə də yardımçı olur.

- **G.Ə:** Mən, sadəcə, bir millət vəkili olaraq deyil, eyni zamanda, bir azərbaycanlı qadın kimi bu işlərdə öz üzərimə düşən vəzifənin öhdəsindən gəlməyə çalışıram. Hazırda müharibə şəraitində olan, torpaqlarının bir hissəsi ermənilər tərəfindən işğal edilən bu Vətənin hər bir övladı dövlətin apardığı siyasətə öz dəstəyini verməlidir. Digər tərəfdən, mən görəndə ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin ailəsindən olan iki xanım-YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, millət vəkili Mehriban xanım Əliyeva və Heydər Əliyev Fondunun Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla xanım Əliyeva bu gün dövlət siyasətimizin inkişaf etdirilməsi istiqamətində örnək olaraq öndə addımlayırlar, mən bu prosesdən kənar qala bilmərəm. Çünki bu məsələ ümummillət əhəmiyyət daşıyır və hər bir azərbaycanlı bu məsələdə qətiyyət göstərməli, əlindən gələni yardım etməlidir. Onu da bildirmək yerinə düşər ki, bizim Çexiya və Belarusdakı tədbirlərimiz Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə reallaşdırılan “Xocalıya ədalət” kampaniyasına dəstək şəklində həyata keçirildi. Bütün yuxarıda deyilənlərlə yanaşı, mən bir məqama da toxunmaq istəyirəm. Bu gün hər kəs, hər bir azərbaycanlı anası Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə tərəfdar olduğunu bəyan edir. Lakin təəssüflər olsun ki, qadınlarımızın, analarımızın əksəriyyəti məsələnin sülh yolu ilə öz həllini tapması üçün dövlətə hansısa kömək edə biləcəklərini unudurlar. Əgər biz analar öz övladlarımızı çox istəyiriksə, onlara müharibəsiz, problemsiz bir ölkə qoyub getmək istəyiriksə, o zaman hər birimiz əməli fəaliyyət göstərməliyik. Mən qəzetiniz vasitəsilə istər hakim Yeni Azərbaycan Partiyasında təmsil olunan bütün xanımlara, istərsə də ümumilikdə Azərbaycan qadınlarına müraciət edirəm. Əgər biz istəyiriksə ki, münaqişə sülh yolu ilə həllini tapsın, o zaman hər birimiz xarici ölkələrdə yaşayan xanımlara müraciət etməli, onlara dövlətimizin bu mübarizədə haqlı olduğunu təsdiqləyən məlumatlar verməliyik. Qoy xanımlarımız xarici ölkələrdəki alim, ictimai fəal qadınları Azərbaycana dəvət etsinlər, üzləşdiyimiz işğal problemi ilə onları əyani şəkildə tanış etsinlər. İnanın ki, bu çox böyük effekt verə bilər. Biz Çexiyaya gedəndə orada çex alimlərinə Xocalı faciəsi ilə bağlı film göstərdik. Həmin alimlər filmə baxandan sonra ağlayaraq, “biz 18 il bundan öncə burada oturub yeyib-içərkən, Xocalıda günahsız insanlar vəhşiliklərin, işgəncələrin qurbanı olub” deyirdilər. Demək istəyirəm ki, bu cür təbliğatın böyük önəmi var və həmin işdə dövlətlə yanaşı, sadəcə, vətəndaşlar, xüsusilə də, analarımız fəallıq göstərməlidirlər. Əgər kimsə, bizim bu çağırışımıza qoşulmaq istəyirsə, o zaman müxtəlif ölkələrin universitetlərinə müraciət etsinlər, tanınmış tarixçi xanımları, həmçinin, xaricdə yaşayan ictimai fəal qadınları Azərbaycana dəvət etsinlər.

- **Ə.N:** BDM olaraq biz bu məsələdə, yəni, xarici ölkələrdə yaşayan tanınmış xanımlarla əlaqələrin qurulması məsələsində yardım etməyə hazırıq. Əgər kimsə bu təşəbbüsə qoşulmaq istəyirsə, o zaman BDM-ə müraciət etsin və biz müvafiq koordinatları verək.

- **G.Ə:** Son olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı olan “Yeni Azərbaycan” qəzeti hər zaman bu məsələləri diqqətdə saxlayıb. Diaspor məsələlərini xüsusi olaraq diqqətdə saxladığınıza görə, bütün kollektivinizə təşəkkür edirəm. Eyni zamanda, çox istərdik ki, bu gün bizim səsəndirdiyimiz ideyaların reallaşdırılması işində siz də iştirak edəsiniz.

- **İ.A:** Mən də BDM-in rəhbəri olaraq, bu istiqamətdəki fəaliyyətinə görə, “Yeni Azərbaycan” qəzetinə minnətdarlığımı bildirirəm. Sizin dövlətimizin diaspor siyasətini daim gündəmdə saxlamanız, mütəmadi olaraq bununla bağlı Dəyirmi masalar təşkil etməyiniz təqdirəlayiq haldır.

Yeni Azərbaycan.-2010.-7 aprel.-№ 58.-S.7.; 8 aprel.- № 59.-S.7.

Lobbyçilik və diaspor işində keyfiyyətə yeni mərhələ

Diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir

Azər Kərimov,

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin Avropa təmsilçisi, professor

Dünya azərbaycanlılarının lobbyçilik və diasporunun yaradılması istiqamətində ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri bizim hamımız üçün bir məktəb və örnəkdir. Dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş soydaşlarımız arasında əlaqələrin genişlənməsi və intensivləşməsi, Avropa ölkələrində Azərbaycan diasporunun və lobbisinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi bu gün xüsusilə vacibdir.

Dünyada yaşayan hər bir azərbaycanlı üçün müstəqil Azərbaycan Respublikası vardır və o, bütün azərbaycanlıların Vətənidir— hamı bu Vətən uğrunda çalışmalıdır— fikrini uzaqqörənliklə söyləmiş ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin bu istiqamətdə Avropa dövlətlərində və dünyanın digər ölkələrində soydaşlarımızla görüşləri çox əhəmiyyətli olmuşdur. Bu tövsiyələr soydaşlarımız arasında əsl vətənpərvərlik devizinə çevrilmişdir.

Dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyinin əsasını, azərbaycançılıq və Azərbaycan dövlətçilik ideyaları təşkil edir. Azərbaycançılıq ideyası, hər şeydən əvvəl, xalqımızın milli mənlik şüurunun, milli-mənəvi dəyərlərinin, dilinin, mədəniyyətinin, əsrlərin sınağından çıxmış adət-ənənələrinin yaşadılmasını, bu ideya əsasında bütün azərbaycanlıların tarixi Vətənlə və öz aralarında birliyinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Eyni zamanda müstəqil Azərbaycan dövləti dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin güclü faktoru, onların təşkilatlanması, beynəlxalq aləmdə nüfuzlu bir qüvvə kimi çıxış etməsi üçün etibarlı dayaq nöqtəsidir. Azərbaycan dövləti dünya azərbaycanlılarının hüquqlarının, qanuni maraq və mənafələrinin müdafiəçisi kimi çıxış edir. Azərbaycan dövləti xalqımızın tarixən dünya mədəniyyətinə verdiyi zəngin maddi, mənəvi-əxlaqi, intellektual sərvətlərinin müdafiəçisi və sahibidir.

Dünya azərbaycanlılarının ən mühüm, müqəddəs vəzifələrindən biri Azərbaycan xalqının tarixi nailiyyəti, bütün dünya azərbaycanlılarının mənəvi-siyasi iradəsinin nəticəsi olan müstəqil dövlətçiliyi qoruyub saxlamaqdan, milli dövləti-mizin beynəlxalq birlikdə özünəməxsus yer tutmasına nail olmaqdan ibarətdir.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin mövcudluğu, onun demokratik, dünyəvi, hüquqi cəmiyyət yaradılması yolu ilə inamla irəliləməsi yalnız Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının deyil, bütün dünya azərbaycanlılarının milli müstəqillik və dövlətçilik təfəkkürünün inkişafına, onların həmrəyliyinə təkan verir. Bu baxımdan Avropa və dünya məkanında yaşayan azərbaycanlılar arasında intensiv əlaqələrin genişlənməsi, onların yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştiraklarına, güclü Azərbaycan diasporunun yaradılmasına, fəaliyyətinin güclənməsinə, digər xalqlar və dövlətlərin müstəqil Azərbaycan dövlətini daha yaxından tanıması işinə xidmət edir. Buna görə soydaşlarımız Azərbaycan dövlətçiliyi ideyaları ətrafında sıx birləşməli, ümummilli məsələlərdə sarsılmaz həmrəylik nümayiş etdirməli, bu məqsədlə azərbaycanlı

icmalarının, mədəniyyət mərkəzlərinin və dostluq cəmiyyətlərinin imkanlarından geniş istifadə olunmalıdır. Dünya azərbaycanlılarının birliyi, həmrəyliyi onların daimi yaşadığı ölkələrdə və bütün dünyada güclü və monolit bir qüvvə kimi çıxış etmələrinə, öz milli və vətəndaş haqlarını daha dolğun qorumalarına da əhəmiyyətli təsir göstərməkdədir.

Bu gün müstəqil Azərbaycanda dünya azərbaycanlılarının milli birlik və həmrəylik məsələsi dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırılmış, Azərbaycan diasporunun formalaşdırılması, dünya azərbaycanlılarının bir-biri ilə və tarixi Vətənlə əlaqələrinin yaradılması və möhkəmləndirilməsi bilavasitə gündəmə gətirilmişdir. Dünya azərbaycanlılarının əsl milli özünüdərk və ümummilli ideya—azərbaycançılıq, müstəqil dövlətçilik və milli mənəvi dəyərlər ətrafında birləşməsi prosesi başlanmışdır. Əminik ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların mütəşəkkilliyi, diaspor hərəkəti getdikcə güclənəcək və bütün dünyada azərbaycançılıq ideyaları qorunacaqdır. Bu, həm də dünya dövlətlərinin ictimai-siyasi, iqtisadi-mədəni həyatında, siyasi dairələrində azərbaycanlıların təsirini getdikcə gücləndirəcəkdir. Bu gün öz tarixinin məsul və şərəfli mərhələsini yaşayan dünya azərbaycanlıları vahid bir xalqı, bir milləti, bir tarixi Vətəni təmsil edirlər. Azərbaycanlılar dünyanın bütün ölkələrində Azərbaycan mədəniyyətinin, dilinin, adət-ənənələrinin, mentalitetinin layiqli daşıyıcıları kimi çıxış etməlidirlər. Buna görə də harada yaşamasından asılı olmayaraq, milli adət-ənənələrin, mədəni-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması, gənc nəslə ötürülməsi dünya azərbaycanlılarının tarixi Vətən qarşısında müqəddəs borcudur.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu siyasət diaspor quruculuğu işinin daha da təkmilləşdirilməsini, dünya azərbaycanlıları arasında ideya birliyinin möhkəmləndirilmə-sini özündə əks etdirir. Təqdirəlayiqdir ki, son dövrdə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları arasında sıx səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri yaradılmışdır.

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin (BDM) Avropa nümayəndəliyi tərəfindən Azərbaycan lobbichiliyinin formalaşması istiqamətində bir sıra mühüm işlər görülmüş, tanınmış siyasət adamları, ictimai xadimlər, alimlərlə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə nail olunmuşdur. Məhz bu əməkdaşlıq nəticəsində bir neçə ay əvvəl bir qrup avropalı alim BDM-in dəvəti ilə Azərbaycana gəlmiş, soyqırım, deportasiya faktları ilə yaxından tanışlıq məqsədilə Quba məzarlığında olmuş, respublikamızın müxtəlif yerlərin-də—Şamaxı, Bərdə, Tərtər, Gəncə bölgələrində məskunlaşmış qaçqınlarla görüşmüşlər. Qonaqlar Vətənə döndükdən sonra təəssüratları barəsində dünya ictimaiyyətinə, geniş oxucu kütləsinə məlumat vermək üçün kitabların nəşr olunmasına söz vermişlər.

Bu ilin fevral ayında əsrin faciə-si—Xocalı soyqırımının ildönümü ərəfəsində BDM Avropa nümayəndəliyi ilə birlikdə İslam Konfransı Təşkilatının Gənclər Forumunun "Mədəniyyətlərarası dialoq" layihəsinin baş koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsünə uyğun "Xocalıya ədalət" kampaniyasına dəstək olaraq Avropa ölkələrində tədbirlər keçirmişdir.

Nümayəndə heyəti tərkibinə BDM-in məşvərət şurasının sədri, millət vəkili Gülər Əhmədova, DAK İH-in üzvü, "Diasporun səsi" jurnalının baş redaktoru professor Vaqif Arzumanlı, BDM icra aparatının rəhbəri Samir Adıgözəlli, BDM-in sədri İsmail Ağayev, BDM-in Avropa təmsilçisi professor Azər Kərimov daxil olmuşdur.

İlk görüş respublikamızın Belarusdakı səfirliyində oldu. Səfir Əli Nağıyevlə nümayəndə heyətinin görüşündə maraqlı məsələlər, soyqırımı ilə bağlı tədbirlər planı müzakirə olundu. Sonrakı görüşlər Belarus Dövlət İqtisad Universitetində, Baranoviç şəhər Dövlət Universitetində, Baranoviç şəhər sovetində, Qrodno Dövlət Universitetində, Qrodno şəhərində fəaliyyət göstərən "Şərur" Azərbaycan diaspor nümayəndəliyində davam etdirildi.

Nümayəndə heyətinin Minsk, Baranoviç, Qrodno şəhərlərində keçirdiyi görüş tədbirləri çox maraqlı və məzmunlu idi. İlk adıçəkilən şəhər universitetlərində olan görüşlər aktuallığı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Bu qədim universitetlərin rektorları, professor Vasili Koçurko, professor İqor Nikolayeviç, professor Yevgeni Rovbo rəhbəri olduqları universitetlərlə Azərbaycanın universitetləri, elm-tədris ocaqları arasında inteqrasiya-kooperasiya məqsədli mümkün əlaqələrin yaranmasına razılıqlarını bildirdilər. Azərbaycan, onun tarixi mədəniyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq üçün universitetdə Azərbaycan güşəsi açılmasına razılıq verdilər. Həmin gün nümayəndə heyətinin Qrodno şəhəri "Şərur" mədəniyyət mərkəzində soydaşlarımızın Azərbaycan diasporunun üzvləri ilə görüşü keçirildi. Nümayəndə heyəti soydaşlarımızın problemləri və qayğıları ilə yaxından tanış oldu. Millət vəkili, BDM-in məşvərət şurasının sədri Gülər Əhmədova öz çıxışında real faktlara istinad edərək qeyd etdi ki, Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya yaymaq üçün yeni qurumun yaradılması dünya azərbaycanlılarının birliyinin əldə edilməsi, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin xarici siyasətinin ana xəttini təşkil edirdi. Bütün xarici səfərlərdə azərbaycanlılarla görüşüb onların qayğılarıyla yaşamaq, onların arasında ünsiyyət yaratmaq, ulu öndərin səfər proqramlarına daxil edilmiş və bu, dünya azərbaycanlılarının birliyinin təməl daşları idi. Bu gün Azərbaycan diasporu artıq güclüdür.

Polşa Respublikasında nümayəndə heyətini səfirimiz Vilayət Quliyev qarşıladı. Görüş zamanı maraqlı fikir mübadiləsi aparıldı. Azərbaycanlıların soyqırımı məruz qalmasının Xocalı təmsalında dünya ictimaiyyətinə onların ziyalıları vasitəsilə çatdırılması məqsəduyğun hesab olundu.

Nümayəndə heyətinin sonrakı maraqlı görüşləri Çexiya və Avstriyada davam etdirildi. BDM-in Çexiya Respublikası üzrə nümayəndəliyi paytaxt Praqadan sonra ikinci şəhər olan Brnoda yerləşir. Nümayəndəlik yeni müasir kompyuter, internet və başqa avadanlıqlarla təchiz olunmuş lazımı şəraitdə fəaliyyət göstərir. Bu məsələ BDM rəhbərliyi və Brno şəhər Texniki Universitet rəhbərliyinin Azərbaycanla tarixi bağlılığı və respublikamıza, xalqımıza olan xüsusi diqqəti, köməyi nəticəsində həll olunmuşdur. Məlumdur ki, müstəqil Azərbaycanın dünyaya inteqrasiyası bilavasitə təhsildən, milli-mənəvi dəyərlərdən keçir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan elminin, iqtisadiyyatının, sənayesinin və digər sahələrinin Avropanın qədim mədəniyyət mərkəzi olan belə bir dövlətlə yaxınlaşması Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında mühüm rol oynaya bilər. Səmərəli görüşlər zamanı Azərbaycanın elm ocaqları ilə Şərqi Avropa və Avropa dövlətləri, o cümlədən Belarus, Polşa, Çexiya, Avstriya, Slovakiya, Macarıstanın Elmlər Akademiyası, universitetləri və digər elm ocaqları arasında görülən işlərin vacibliyi vurğulanmışdır. Respublikamızdan bu ölkələrə təhsil almağa, aspiranturaya, magistraturaya, doktoranturaya ixtisas artırmağa gedən təmsilçilərimizə ayrılan müvafiq kvotaların artırılmasına razılıq əldə olunmuşdur.

Təəssüf ki, hələ də riyakar düşmənlərimiz tərəfindən təhrif olunmuş tarixi faktlar, xalqımızın məruz qaldığı əsl soyqırım, deportasiyanı inkar edən materiallar çex, Avropa mətbuatında özünə yer tapmaqdadır. Çex həmkarlarımızın köməyi, BDM-in Avropa nümayəndəliyinin xətti ilə bu kimi materiallarının toplanaraq Azərbaycan Elmlər Akademiyasına, Respublika Ensiklopediya Mərkəzinə göndərilmiş, iqtisadçılarımızın, tarixçilərimizin, elm adamlarının layiqli cavab materialları Çexiya mətbuatına verilməsi ön plana çəkilmişdir.

Nümayəndə heyəti həmin ölkədə bir sıra universitet rəhbərliyi tərəfindən qəbul edilmiş, onlara tariximiz, milli mədəniyyətimizlə daha yaxından tanış olmaq üçün müxtəlif dillərdə nəşr olunan kitablar, bukletlər təqdim olunmuş, universitetlərin tədris korpusunda geniş müəllim, tələbə auditoriyası qarşısında Azərbaycan xalqının məruz qaldığı soyqırım, deportasiyaları əks etdirən təbliğat vasitələri, təhrif olunmuş tarixi xəritələr, kinofilmlər nümayiş etdirilmişdir. Bütün səfər müddətində və görüşlər zamanı Azərbaycan barəsində əsl həqiqətlər, problemlərimiz və uğurlarımız haqqında dərin faktlara əsaslandırılmış təhlil maraqla dinlənmişdir.

Görüşlər zamanı dəfələrlə çıxış edən, "Diasporun səsi" jurnalının baş redaktoru professor V. Arzumanlı tarixi qaynaqlara əsaslanaraq xalqlarımız arasında oxşar münasibətlərin olmasını auditoriyaya çatdırmışdır. Azərbaycanda maraqla oxunan Avropa yazıçılarının əsərlərinin adını çəkmiş, maraqlı tarixi faktlar söyləmişdir. Çex və başqa Slavyan dövlətlərinin dilinin Bakı Slavyan Universitetində tədris olunması, öyrənilməsi, Praqa, Brno, Bakı şəhərlərində qədim Alban memarlıq ənənələrinin oxşar cəhətlərinə hər addımda rast gəlinməsi, bu əlaqələrin yaranma tarixini əks etdirən maraqlı faktlar göstərildi.

Səfərin əlamətdar görüşlərindən biri BDM-in nümayəndə heyətinin Brno şəhərində yerləşən Avropanın tanınmış "Kostianka" adlı uşaq tibbi reabilitasiya-müalicə mərkəzində olmuşdur. Mərkəzin baş həkimi Prof. Dr. M. Budlinski tibb mərkəzinin yaranma tarixi, hazırkı vəziyyəti barədə nümayəndə heyətinə ətraflı məlumat vermiş, tibb mərkəzinə ekskursiya təşkil olunmuşdur. Avropanın qabaqcıl müalicə mərkəzlərindən biri olan "Kostianka"-nın ən müasir tibb avadanlıqları ilə təchiz olduğunu deyən mərkəz rəhbərliyi bu sahədə Azərbaycanın uyğun tibb mərkəzləri ilə gələcək əməkdaşlıq işlərində yardımçı olacağına söz vermişdir. Millət vəkili G. Əhmədova bu istiqamətdə Azərbaycan Respublikasında Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva tərəfindən müasir tələblərə uyğun layihələrin uğurla aparıldığını söyləmişdir. Bundan başqa, BDM-in nümayəndə heyəti səfərin son günündə, Praqa və Avstriyanın Vyana şəhərlərində Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş soyqırım tədbirlərində iştirak etmişdir. BDM-in nümayəndə heyətinin bu tədbirlərdəki iştirakı Türkiyə və Avstriya, Azərbaycan KİV-ləri vasitəsilə geniş işıqlandırılmışdır.

Nəticədə görüş iştirakçılarının universitet elm ocaqları rəhbərlərinin, həmçinin digər ölkələrin elm xadimlərinin, ziyalılarının iştirakı ilə Bakıda "Azərbaycanlıların ermənilər tərəfindən soyqırımına məruz qalması, deportasiya, faciələr, qaçqınlar problemi" mövzusunda həsr olunmuş elmi-praktik konfransın keçirilməsinin əhəmiyyəti və vacibliyi qərara alınmışdır. Əminik ki, əsrin faciəsi olan Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş silsilə tədbirlərdən ibarət bu səfər müstəqil Azərbaycan Respublikasının Avropa, dünya miqyasında artmaqda olan imicinin daha da yüksəlməsində mühüm addım, layiqli töhfə, BDM-in fəaliyyətində parlaq səhifə olacaqdır.

Respublika.-2010.-18 aprel.-№ 81.-S.4.

Azərbaycançılıq ideyası azərbaycanlıların milli birliyinin təminatçısıdır

Gənc tədqiqatçı Yəhya Babanlı: “Hazırda regionda qüdrətli, dünyada nüfuzlu Azərbaycanın hərtərəfli inkişaf etməsinin səbəbi birinci növbədə bu ideya üstündə köklənməsidir

İlkin

Son dövrlərdə gənc tədqiqatçılar elmə daha həvəslə gəlməkdədirlər. Bu isə elm sahəsinin gəncləşməsi, bu sahədə varislik prinsipinin qorunması baxımından müsbət hadisədir. Ona görə də bu cür gənc tədqiqatçıların da ictimaiyyətdə tanınması, onların fikir və təkliflərinin öyrənilməsi məqsədəuyğun olardı. Belə olduğu halda, həmin gənclər ictimaiyyətdə və elmi dairələrdə daha yaxından tanınacaq.

Bu baxımdan azərbaycançılıq ideologiyası ilə bağlı olaraq gənc tədqiqatçı, AMEA Tarix İnstitutunun Diaspor şöbəsinin aspirantı Yəhya Babanlı bizə fikirlərini bildirdi. Y. Babanlı azərbaycançılıq ideologiyasının meydana çıxdığı şəraiti belə xarakterizə edir:

- Qədim dövlətçilik tarixinə malik Azərbaycan bəşər mədəniyyətinin inkişafına hərtərəfli töhfələr bəxş edib. Bura maddi mədəniyyət abidələrindən tutmuş, elmi, intellektual potensiala malik şəxsiyyətlər də daxildir. Bu amil müasir tarixdə Heydər Əliyevin dahi simasında öz təsdiqini tapdı. Heydər Əliyevin həyat fəlsəfəsinə müxtəlif prizmalardan yanaşmaq olar. 20-ci əsrin sonunda ümumbəşəri dəyərlərə, hüquqi, demokratik, dünyəvi prinsiplərə və milli dövlətçilik ənənələrinə əsaslanan müasir Azərbaycan Respublikasının banisi, xalqımızın dünya şöhrətli dahi şəxsiyyəti, ümummilli lider Heydər Əliyev özünün fenomenal yaddaşı, yüksək təşkilatçılıq bacarığı, tükənməz enerjisi və zəhmətsevərliyi, cəsarəti, qətiyyəti və dəmir iradəsi, eyni zamanda insanpərvərliyi və qayğıkeşliyi ilə tariximizə adını qızıl hərflərlə həkk edərək yaddaşlarda əbədi izlər buraxıb.

Heydər Əliyev dühasının Azərbaycan Respublikasına Sovet Azərbaycanı KP MK-nın birinci katibi kimi rəhbərlik etdiyi (1969-1982) 14 il ərzində, Moskvada Sovet İKP MK Siyasi Büro üzvü, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini kimi (1982-1987) Azərbaycanın tarixi keçmişinə, ulu babalarımızdan miras qalan adət-ənənəsinə, Vətəninin fundamental dəyərlərinə bağlılığı bugünkü və gələcək nəsillərə böyük hədiyyəsi olub, onun şəxsiyyətinin, dünyabaxışının milli mənəviyyatımızın ən uca zirvəsində durduğunu göstərir.

Gənc yaşlarından hüquq-mühafizə orqanlarında fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyev o zamanın antiazərbaycan mövqeyinə sərt sinə gərərək milli məsələyə həssaslıqla yanaşmağa başlayıb. Sonradan dövlət təhlükəsizlik orqanlarında işləyərkən milli dərnəklərin yaradılmasına nail ola bilib. Bu dərnəklər vasitəsi ilə o, xalqımızın nümayəndələrində özünüdərkini, milli baxışın formalaşmasına, gələcəkdə yaranan situasiyada milli dövlətçiliyin qurulmasına sıçrayan qığılcımların yaranmasına əsas vasitəçi ola bilib. O biri tərəfdən isə ulu öndər milli adət-ənənələrimizin, dinimizin, tariximizin, maddi-mədəniyyətimizin dolayısı yolla saxtalaşdırılmasının qarşısının alınması ilə yanaşı mühafizəsinə xidmət edirdi.

Təsadüfi deyil ki, artıq indi-indi cəmiyyətimizə məlum olur ki, bu dövrdə millətçilik üstündə həbs olunan insanların azad olması və onların həbsinin qarşısının alınması, ulu babalarımızdan miras qalan məxsusi tarixi

əşyaların, arxeoloji materialların, milli ornamentli xalçaların və incəsənət-mədəniyyət nümunələrinin qorunması ulu öndərin gizli səylərinin nəticəsi idi.

Onu xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, Heydər Əliyev təkcə çevik hüquq-mühafizə işçisi, peşəkar əməliyyatçı, zamanı qabaqlayan şəxsiyyət, nüfuzlu dövlət xadimi olmaqla yanaşı, həm də dərin tarixi biliyə malik tarixçi idi. Həm də Vətəninin tarixini dərindən bilən tarixçi. Bir maraqlı faktı qeyd etmək yerinə düşər. Hələ orta məktəbdə oxuduğum dövrdə yay tətillərinin birində Bakıya istirahətə gəlmişdim. Atam öz dünyagörüşünə uyğun olaraq məni muzeylərlə, teatrlarla və tarixi memarlıq abidələri ilə tanış edə-ədə Azərbaycan SSR Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin yerləşdiyi, İndiki Azərbaycan Respublikasının Prezident Sarayı adlanan - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının və İşlər İdarəsinin yerləşdiyi inzibati binanın önünə gətirərək bina haqqında söhbət açdı. Orada qeyd edilən fikir hələ də yaddaşımda qalmaqdadır. Binanın Heydər Əliyevin birinci katib olduğu dövrdə, onun təşəbbüsü ilə tikildiyini və binanın səkkiz guşəli ulduzlarla bəzədildiyini söylədi. Səkkizguşəli ulduzun tarixi keçmişimizin simvolu olduğunu vurğuladı və cümhuriyyət dönəmində atributlardan biri olduğunu qeyd etdi. Bu kiçik bir nüans da o dövrdə milli dünyagörüşə sahib şəxsiyyətin xalqı üçün mətinliklə çalışdığını bariz göstərir. Öncə qeyd edim ki, tarixən ziddiyyətlərin coğrafiyası sayılan Azərbaycan keşməkeşli tarix salnaməsində milli birlik baxımından özünü təsdiq etməkdə ilk anlarda çətinlik çəkib. Xalqımız bəşəriyyətin ən qədim xalqlarından olub, dünyəvi prinsipləri özündə əks etdirən, uca Tanrıya tapınan bir ümmət kimi humanizm keyfiyyəti ilə eyni zamanda başı bəlalar çəkib. Bunun əsas səbəblərindən biri vahid ideyanın, milli özünüdərk olmaması, milli mənlük məsələsində hamı tərəfindən ortaq məxrəcə gəlinməməsi idi. Məhz belə bir milli ehtiyac zəminində Heydər Əliyev tarix səhnəsinə çıxmışdı. Ümummillət lider mövcud dövrə qədər heç kimin bacarmadığını bacardı. Onun millətə rəhbərlik etdiyi ilk dövrlərdən elan etdiyi, mesajlarını ötürdüyü yeni məfkurə millətin yeganə ideoloji istinadgahına çevrildi. Belə ki, tarixən yer adı kimi səslənən bir məkanın adından istifadə olunmaqla milli birliyin təminatçısı olan ideologiya yarandı. Bu yeni məfkurə birmənalı olaraq millət tərəfindən qəbul olunan “azərbaycançılıq” idi.

- Azərbaycançılığın ideologiya kimi xüsusiyyətlərini necə xarakterizə etmək olar?

- “Azərbaycançılıq” təkcə Azərbaycanın hüdudları çərçivəsində yaşayan 9 milyonluq polietnik xalqın birləşdiricisi yox, həm də planetdə yaşayan 50 milyonluq azərbaycanlının və özünü azərbaycanlı hesab edən hər bir dünya vətəndaşının milli kimliyinin təsdiqçisidir.

Geniş fəlsəfi anlamı özündə cəmləşdirən bu ideya həm milli birliyimiz, həm də coğrafi bütövlüyümüzdə özül olmaqla yanaşı milli-psixoloji vəziyyətimizi sabitləşdirə bildi.

Hazırda regionda qüdrətli, dünyada nüfuzlu Azərbaycanın hərtərəfli inkişaf etməsinin səbəbi birinci növbədə bu ideya üstündə köklənməsidir. İdeya milli inkişaf modelinin şaxələnməsində bir nömrəli amildir. Bu nəzəriyyə milli strateji məqamı özündə cəmləşdirərək özünüdərk və özünü təsdiqlə nəticələndi. Belə ki, planetin bugünkü mənzərəsində heç də yalnız siyasi və iqtisadi maraqlar kəşşimir, eyni zamanda milli-mənəvi inkişaf mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ulu öndər milli dövlətçiliyə həssaslıqla yanaşaraq belə fikir söyləmişdi: “Dövlətçilik insanlarda vətənpərvərlik duyğusunu, Vətən anlayımının milli mənə daxil edilməsini nəzərdə tutur.

Əgər hər hansı bir ölkədə hər kəs təkcə öz mənafeyini, ailəsinin mənafeyini düşünürsə, xalqın taleyinə, ümummilli siyasi və iqtisadi mənafeələrə biganədirsə - deməli, burada dövlətçilik ənənələri yoxdur. Gərək hər bir vətəndaş ölkəsinin böyük siyasəti haqqında düşünsün". Mövcud dövrə qədər xaricdə yaşayan azərbaycanlılar pərakəndə şəkildə icmalarda təmsil olunurdularsa, artıq bu paradigma bütövləşməni təşkil edərək diaspor təşkilatlarında təşəkkül tapdı. İcmaçılıq diasporçuluqla əvəz olundu. Diasporçuluq isə lobbiçiliyə meylləndi. Məhz Heydər Əliyev insanların şüurunda fərdi yanaşmanı kollektiv düşüncə tərzinə ilə əvəz edə bildi. O, Azərbaycanın diaspor siyasətinin parametrlərini, lobbi fəaliyyətinin istiqamətlərini müəyyənləşdirdi.

- Azərbaycançılığın intişar tapması yolunda ilkin dövrlərdə görülmən real tədbirlər barədə daha nələri demək olar?

- Bir məsələyə də diqqət yönəltmək istərdim. Bu, milli kadr potensialının formalaşdırılmasıdır. Bu məsələ forma baxımından adi görünə bilər, dərin məzmun daşıyır. Beləliklə, o dövrdə istər daxili ali orta ixtisas məktəblərində, istərsə də xaricə təhsil almağa göndərilən Azərbaycan vətəndaşları içərisində çoxluğu qeyri-azərbaycanlılar təşkil edirdi. Lakin əbədiyaşar liderimizin şəxsi səyi nəticəsində bu sahədə köklü dəyişiklik edildi. Ələlxüsus da strateji sahələr üzrə... Bura hərbi, aviasiya, diplomatiya və başqa ixtisas sahiblərinin yetişdirilməsi kimi sahələr aid edilə bilər. Bu sahələrdə məhz Heydər Əliyevin siyasəti nəticəsində azərbaycanlılar dominantlıq təşkil etməyə başladı ki, bu da çox uzaqgörən və milli birliyin gücləndirilməsinə hesablanan siyasətin nəticəsi idi. Bu dövrdə respublikada yürüdülmən təhsil siyasətinin uğurlu nəticələrindən biri də ondan ibarət oldu ki, 1970-ci ildən etibarən hər il 1000-ə yaxın azərbaycanlı gənc Azərbaycandan kənar - keçmiş ittifaqın ən nüfuzlu ali məktəblərində təhsil almaq imkanı əldə etdi. Bu, milli kadr potensialının keyfiyyətinin yüksəldilməsi baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb edən məsələ idi. Məhz elə bu dövrdən başlayaraq Azərbaycanın hüduqlarından kənar elmi-diaspor potensialımız yaranmağa başladı. Azərbaycanda təhsil, elm sahələrində təkamülün yeni mərhələsi başladı və təhsil işçilərinə, elm adamlarına xüsusi diqqətlə yanaşılmaq ənənəsi qoyuldu. Bu zamandan başlayaraq azərbaycanlı alimlər ən yüksək dövlət mükafatları ilə təltif olunur və ittifaq miqyasında tanınmağa başlayırdılar.

Dövlətin dəstəyi ilə onların əsərləri Rusiyada, hətta xarici ölkələrdə çap edilirdi, respublikada böyük elmi konfranslar keçirilirdi.

Tez-tez qeyd edilən bir fikri təkrar etmək istəyirəm. 1972-ci ildə Naxçıvanski adına hərbi məktəbin açılması, hərbi sahədə milli kadrların hazırlanması suverenliyimiz yönündə atılan ilk böyük addım idi. Bu məsələ çox önəmli və dövlətçilik üçün tələyüklü məsələ idi. 1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı" qəbul olunarkən müasir Azərbaycan artıq müstəqil bir dövlət kimi yaşamağa tamamilə hazır idi.

O cümlədən xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, Heydər Əliyevin müasir Azərbaycanı Şərqdə ilk dəfə demokratik dövlət kimi dünya tarixinə düşən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi elan etməsi tarixi keçmişimizə, milli mənəviyyətimizə verilən ən yüksək dəyərin təcəssümü idi.

Bir sözlə, Heydər Əliyev Azərbaycanın milli dirçəlişinin, həmrəylik və birliyinin, qurtuluşunun banisidir.

Bu gün ulu öndərin bəşəri dəyərlər və milli meyarlar əsasında davam etdirilən dövlətçilik strategiyasını Prezident İlham Əliyevin yeni çalarlarla yürütməsinin nəticəsidir ki, müstəqil Azərbaycan keçmiş sovetlər məkanında ən dinamik inkişaf edən dövlət statusu qazanmaqla geosiyasi qüdrətə malik dövlətə çevrilib.

Məhz bu ideya dünyada yaşayan Azərbaycan toplumunu bir araya gətirməyə müvəffəq oldu. Bakı şəhəri Azərbaycanın deyil, dünyanın beş qitəsinin paytaxtına çevrildi. Beləliklə, Bakı şəhəri Azərbaycan tarixinin ən önəmli hadisələrindən sayılan 23 may 2001-ci ildə Heydər Əliyevin sərəncamı ilə 9-10 noyabr 2001-ci ildə Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının, Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə 2006-cı il mart ayının 16-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsinə ev sahibliyini etdi. Bu işlərlə dünyada yaşayan soydaşlara-həmvətənlərə qucaq açıldı, onların bir mərkəzdən koordinasiya olunmalarına mesaj verildi, onların arxalarında müstəqil, müasir dövlətin olduğu rəsmi bəyan edildi. Həmçinin Azərbaycan Prezidentinin 2002-ci il 5 iyun tarixli 730 sayılı fərmanına uyğun olaraq Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Daha sonra bu məsələyə konseptual yanaşılaraq işlərin daha da geniş müstəviyə çıxarılması üçün 21 fevral 2003-cü ildə "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu təsdiq edildi. Dövlət-diaspor münasibətlərində yeni mərhələnin yaranmasına şərait yarandı. 19 noyabr 2008-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev bu sahədə konkret işin görülməsi və zamanın tələblərinə uyğun iş mexanizminin fəaliyyəti üçün Azərbaycan Respublikasının Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsinin əsasında Azərbaycan Respublikasının Diaspor ilə İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılması barədə sərəncam imzaladı. Görülmüş işlər içərisində 2006-cı il iyunun 5-də Türkiyənin Antalya şəhərində Dünya azərbaycanlıları ziyalılarının I forumunun keçirilməsi, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik xartiyasının təsdiqi, Avropa Azərbaycanlılar Konqresinin və digər təşkilatlarının fəaliyyət proqramlarının təsdiqi, o cümlədən, gənclər təşkilatlarının geniş vüsət alması mühüm hadisələrdəndir. Eyni zamanda 2010-cu ildə dünyada yaşayan azərbaycanlı gənclərin I forumunun keçirilməsi nəzərdə tutulub ki, bu da diasporun gəncləşməsi, lobbi fəaliyyətinin yeni vüsətlə inkişafına töhfə olacaq.

2007-ci il martın 9-da Bakı şəhərində Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I forumunun keçirilməsi və birgə fəaliyyət haqda Bəyannamənin, Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyət strategiyasının qəbul edilməsi də bu sahədə keyfiyyətə yeni mərhələdən xəbər verir.

Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, ümummillə liderin banisi olduğu azərbaycançılıq ideyasının dünya azərbaycanlılarının konsolidasiyasında, milli mənləlik şüurunun tamamlanmasında və milli özünüdərk qabiliyyətinin yüksək mərhələyə gəlib çatmasında önəmli rolunu danılmazdır. Millətımız ulu öndərin azərbaycanlıları bir amal uğrunda birləşdirən bu nəhəng azərbaycançılıq missiyasını lazım olduğu qədər qiymətləndirir, onun əhəmiyyətini zaman keçdikcə daha aydın və dərinləndirir. Bu gün də onun millətimiz üçün qoyduğu bu sarsılmaz yolla inamla irəliləməkdəyik.

Dünya azərbaycanlılarının diaspora kimi təşkilatlanması Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır

İsmayıl Ağayev

Bu gün dünyada gedən proseslər, torpaqlarımızın bir hissəsinin işğal altında olması, ölkəmizə qarşı fəaliyyət göstərən erməni diasporunun mövcudluğu dünya azərbaycanlılarının birliyini zəruri edən başlıca amillərdir. Əslində, bu birlik, həmrəylik zərurəti hər zaman olub. Lakin xalqımızın bir zamanlar çar Rusiyası, daha sonra isə SSRİ adlı imperiyanın əsarəti altında qalması bir çox sahələrdə olduğu kimi, milli ideologiya və diaspora quruculuğu sahəsində də hər hansı addımın atılmasının qarşısını alıb. Daha doğrusu, sözügedən imperiyaların yürütdükləri siyasət ucbatından ortaya çıxan bu və digər amillər dünya azərbaycanlılarını bir hədəf ətrafında birləşdirə biləcək, xalqımızın və dövlətimizin milli maraqlarını müdafiə edəcək ideoloji konsepsiyanın işlənilməsinə, hazırlanmasına, həmçinin, diasporumuzun formalaşmasına mane olurdu. Bununla belə, son illər xaricdə yaşayan həmvətənlərimiz yeni tarixi şəraitin tələbinə uyğun olaraq milli-mədəni yöndə təşkilatlanmağa başlayıblar. Bu təşkilatlanmanın əsasını isə xalqımızın və dövlətimizin xilaskarı, Ulu öndər Heydər Əliyev qoyub.

Daha doğrusu, bütün dünyadakı azərbaycanlıları bir çətir altında birləşdirəcək ideoloji konsepsiyanın hazırlanması kimi məsuliyyətli, tarixi və şərəfli missiyanı da həyata keçirən məhz müstəqil və müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin banisi, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev oldu. Bu konsepsiya xaricdəki Azərbaycan diasporunun əməli fəaliyyəti üçün proqram rolunu oynadı. Əslində, Ulu öndər bu işin əsasını 1969-cu ildə Azərbaycan rəhbərliyinə gəldiyi zaman qoymuşdu. Çünki dünyada yaşayan azərbaycanlıların bir-biri ilə əlaqə saxlaması Heydər Əliyevin hələ sovet Azərbaycanına rəhbərliyi zamanında diqqət mərkəzində idi. Ulu öndər Heydər Əliyev o dövrdə azərbaycanlı gəncləri sovetlər ittifaqının tanınmış ali məktəblərinə təhsil almağa göndərərkən diaspor işinin təməlini qoyurdu. İllər sonra Ümummilli lider Heydər Əliyev həmin dövrü belə xatırlayırdı: “O vaxtlar azərbaycanlıları başqa yolla sovetlər ittifaqına səpələyib dayaq yaratmaq istəyirdim. İndi isə sərhədlər açılıb, azərbaycanlılar hər yerdə yaşaya bilər. Bir şərtlə ki, gərək millətini, dinini, torpağını və ana Vətənini unutmayasan”.

Ötən əsrin 90-cı illərin əvvəllərindən etibarən isə Ulu öndər Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin sədri kimi SSRİ dönəmində başladığı işi davam etdirdi. Belə ki, məhz Ümummilli liderimizin təşəbbüsü ilə 1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində “Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik və birlik günü haqqında” qəbul olunan qərar Azərbaycan diasporu arasında əlaqələrin möhkəmlənməsi yolunda çox mühüm addım oldu. Bu qərarın qəbulundan başlayaraq hər il dekabrın 31-i Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi qeyd olunur.

1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə gələn Ulu öndər tezliklə diasporumuza sahib çıxdı. Məhz Onun rəhbərliyi ilə müxtəlif ölkələrə səpələnmiş azərbaycanlıların vahid ideologiya, bir məqsəd ətrafında təşkilatlanması üçün əməli tədbirlər görülməyə və uzunmüddətli perspektivlərə hesablanmış

siyasət yürüdülməyə başlandı. Həmin illərdə Ulu öndər Heydər Əliyevin dövlət başçısı kimi rəsmi və işgüzar səfərləri çərçivəsində xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla görüşməsi, onların fəaliyyətləri ilə tanış olması, soydaşlarımızı Azərbaycanda investisiya layihələrində iştirak etməyə dəvət etməsi bu istiqamətdə göstərilən diqqətin bariz nümunəsidir. Diaspor nümayəndələri ilə görüşmək, onların Azərbaycana gəlməsini təşviq etmək ənənəsinin əsasını qoyan ilk dövlət başçımız Ulu öndər Heydər Əliyev oldu. Dövlət başçısı seçildikdən üç ay sonra (1994-cü ilin yanvarında) Ümummilli lider Heydər Əliyev Almaniyada yaşayan soydaşlarımızın bir qrupunu qəbul etməklə böyük bir ənənənin əsasını qoydu. Əksər ekspertlərin də qeyd etdikləri kimi bu görüşün Avropadakı soydaşlarımızın milli-ictimai fəaliyyətinə təsiri böyük oldu və dövlət-diaspor əlaqələrində yeni mərhələ başladı.

Məhz Heydər Əliyevin produktiv fəaliyyəti, qayğısı və böyük diqqəti sayəsində xaricdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycanın milli maraqları uğrunda daha əzmlə fəaliyyət göstərməyə başladı, doğma vətənləri ilə əlaqələrini möhkəmləndirdi, ölkəmizin dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak etməyə və burada gördükləri real həqiqətləri bütün dünyaya yaymağa başladı. Ulu öndər Heydər Əliyev dövlət başçısı kimi fəaliyyət göstərdiyi ilk illərdə müstəqil dövlətimizin haqq səsinə, həqiqətlərini dünya azərbaycanlıları vasitəsilə yayacağı qarşısına məqsəd qoyan xüsusi qurumun yaradılması sahəsində ilk addım atdı, Prezidentin İcra Aparatında Dünya azərbaycanlıları və beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş bölməsi yaradıldı. Bu instansiya Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi altında geniş fəaliyyət göstərərək, dünyada yaşayan azərbaycanlılarla əlaqə yaratdı və onların təşkilatlanması, milli birliyin möhkəmlənməsi istiqamətində böyük işlər gördü.

Bu işlərin nəticəsi olaraq xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında milli birlik ideyalarının gücləndirilməsi məqsədilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda dünya azərbaycanlılarının birinci qurultayı keçirildi. Qurultayda proqram xarakterli nitq söyləyən dünya azərbaycanlılarının lideri Heydər Əliyev haqlı olaraq bu tədbirin təşkil edilməsini müstəqil dövlətçiliyimizin böyük tarixi nailiyyəti hesab etdiyini bildirdi.

Beləliklə, tarixdə ilk dəfə olaraq, dünya azərbaycanlılarının vətənimizin paytaxtı Bakı şəhərində belə bir mötəbər qurultaya toplanması birmənalı olaraq Ulu öndər Heydər Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə əlaqələndirilməlidir. Belə ki, 2001-ci il mayın 23-də xüsusi Sərəncam imzalayan Ümummilli lider Heydər Əliyev belə bir qurultayın Bakı şəhərində keçirilməsini zəruri hesab etmişdi. Məlumat üçün vurğulamaq yerinə düşər ki, dünya azərbaycanlılarının, xalqımızın həyatında möhtəşəm tarixi hadisə hesab olunan bu qurultayda 35 xarici dövlətdə yaşayan həmvətənlərimizin birləşdiyi 200-dən çox müxtəlif təşkilatı təmsil edən 403 nümayəndə və 63 qonaq iştirak etmiş, çıxış edən soydaşlarımız bu mühüm tədbiri ümumxalq bayramı kimi qiymətləndirmişdilər. Qurultayda geniş nitq söyləyən Ulu öndər Heydər Əliyev bütün azərbaycanlılar üçün proqram vəzifələr müəyyənləşdirdi. Azərbaycanın mühüm problemlərinin həll olunmasında xaricdə yaşayan soydaşlarımızın qüvvəsindən səmərəli istifadə olunması məsələsini prioritet kimi ortaya qoydu: “Hamımız - siz də, biz də çox iş görməliyik ki, Azərbaycanın güclü diasporu yaransın. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar iqtisadi cəhətdən daha da möhkəmlənib, yaşadıkları ölkələrin iqtisadi-siyasi həyatında fəal iştirak etsinlər, o ölkələrin həyatına öz təsirlərini göstərə bilsinlər. Beləliklə də, müxtəlif ölkələrdə Azərbaycanın

müstəqilliyini, onun xarici siyasətini təbliğ etməklə yanaşı, Azərbaycanın problemlərinin həll olunmasına yardım etsinlər”.

İstər bu qurultayın keçirilməsi, istərsə də Ulu öndərin xarici dövlətlərə səfərləri zamanı həmin ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla görüşməsi, onların fəaliyyətləri, problemləri ilə maraqlanması soydaşlarımızın fəaliyyətinə stimül verdi. Lakin sadəcə mənəvi dəstəklə kifayətlənməyən Ümummilli lider Heydər Əliyevin 5 iyul 2002-ci ildə verdiyi Fərmanla Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Komitə xaricdə yaşayan azərbaycanlılara, onların yaratdıqları qurumlara, kütləvi informasiya vasitələrinə beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində öz tarixi Vətəni ilə əlaqə yaratmaq, ana dilini, milli-mənəvi dəyərləri mənimsəmək, yaşatmaq və inkişaf etdirmək məqsədilə müxtəlifönlü təşkilati, informasiya, maddi və mənəvi yardım göstərir.

Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması ilə dövlət-diaspor əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi üçün ideya-nəzəri və təşkilati şəraitin hazırlanması işi başa çatdı. Bu tədbirlər yetərinə hazırlıqlı olan milyonlarla soydaşımızı “Vahid Azərbaycan dövləti və Azərbaycançılıq” ideologiyası ətrafında sıx birləşdirdi. Eyni zamanda, “Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu diaspor ilə iş istiqamətində fəaliyyətin düzgün qurulması məqsədinə xidmət edir.

Bununla yanaşı, sevindirici hal ondan ibarətdir ki, Ulu öndər Heydər Əliyevin diaspor quruculuğu sahəsində apardığı uzaqgörən siyasət bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən müvəffəqiyyətlə davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev 2008-ci ilin noyabr ayında Azərbaycan Respublikasının Diaspor ilə İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında Sərəncam imzalamaqla bir daha dövlətin diaspora siyasətinin gücləndirilməsində maraqlı olduğunu təsdiqləyib.

Yəni, Ümummilli liderin diaspor quruculuğu sahəsindəki fəaliyyətini uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev də öz növbəsində ölkə hüduqlarından kənarında yaşayan soydaşlarımızda milli ruhun yüksəldilməsinə, onların vahid ideologiya və məqsədlər ətrafında birləşməsinə çalışır. Prezident İlham Əliyev bildirir ki, yalnız güclü diaspora malik xalqlar xarici siyasətdə mühüm uğurlar qazanır, dünya miqyasında mənafeələrini hər zaman layiqincə qoruyur, ümummilli problemlərinin həllinə nail olur, öz dilini, mədəniyyətini, incəsənətini, tarixini lazımi səviyyədə təbliğ edir. Dövlət başçısı 2004-cü il iyulun 27-də ölkə diplomatlarının iştirakı ilə Bakıda keçirdiyi müşavirədə diaspor quruculuğu işini xarici siyasət sahəsində prioritet istiqamətlərdən biri elan etdi. 2006-cı ilin dövlət büdcəsindən diaspor quruculuğu sahəsinə 5 milyon manatın ayrılması da bu diqqət və qayğının bariz nümunəsi idi. 2006-cı ilin martında Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi ilə xaricdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması və diaspor quruculuğu siyasətində yeni mərhələnin təməli qoyuldu. Heydər Əliyevin azərbaycançılıq, türkçülük ideyalarının təbliği ilə bağlı siyasətinin davamı olaraq, türkdilli xalqların birliyinin nümunəsi kimi Bakıda Azərbaycan və türk diaspor rəhbərlərinin birinci Forumu, Türk Dövlət və Cəmiyyətlərinin XI Dostluq, Qardaşlıq, Əməkdaşlıq qurultayı və digər tədbirlər keçirildi. Prezident İlham Əliyev dövlətin təkə öz ərazisində yaşayanlar üçün yox, həm də bütün dünyadakı azərbaycanlılar üçün çalışmasını əsas qayəsinə çevirən liderdir.

Dövlət başçısı, eyni zamanda, deyir: “Bizim gücümüz sizin fəaliyyətinizdir. Sizin gücünüz isə Azərbaycan dövlətinin güclü olmasıdır”.

Bir sözlə, Prezident İlham Əliyev Ümummilli liderin bütün sahələrdə olduğu kimi, diaspora sahəsindəki arzu və istəklərini reallaşdırdı. Bu gün Azərbaycan diasporasının formalaşması və onun dövlətimizin xaricdəki mənafelərini yüksək səviyyədə müdafiə etməsi bu siyasətin uğurlu davamına daha bir sübutdur. Məhz aparılan bu uğurlu siyasətin nəticəsində dünyada yaşayan bütün azərbaycanlılar Azərbaycan Respublikasını özlərinin vətəni sayır və azərbaycanlı olmaları ilə fəxr edirlər.

Son olaraq onu qeyd etmək yerinə düşər ki, Ulu öndər Heydər Əliyev özünəməxsus uzaqgörənliklə qloballaşan, köklü transformasiya dövrünü yaşayan dünyanın tələblərini öncədən görür və bu səbəbdən xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında möhkəm həmrəyliyi həyati məsələ kimi ortaya qoyurdu. Çoxşaxəli siyasi fəaliyyətində daha bir tarixi missiyanı - dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin ideoloqu, təbliğatçısı və təşkilatçısı kimi çətin, ancaq vacib bir missiyanı üzərinə götürən Ümummilli lider diasporumuzun formalaşmasının əsasını qoydu.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin diaspor siyasətinin əsasını milli birlik, həmrəylik, vətəndaşlıq borcu, Azərbaycançılıq kimi prinsiplər təşkil edirdi. Bu gün həmin prinsiplər əsasında öz fəaliyyətini günün tələblərinə uyğun olaraq daha dinamik şəkildə quran, Heydər Əliyev ideyalarından mənəvi qida alan Azərbaycan diasporu ölkəmizin haqq işinin, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gerçəkləşən islahatların mahiyyətini dünyaya olduğu kimi çatdırmaq üçün gecə-gündüz çalışır.

Yeni Azərbaycan.-2010.-6 may.- №79.-S.3.

Heydər Əliyev və milli dövlətçilik təlimi – azərbaycançılıq

*“Milli mənsubiyyət hər bir insan üçün onun qürur mənbəyidir.
Mən həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam !”*

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli lider

Əli Həsənov,

tarix elmləri doktoru, professor

Dünyada təxminən irili-xırdalı 5000-dən artıq xalq mövcud olsa da, BMT iqamətgahında bayrağı dalğalanan müstəqil dövlətlərin sayı bu gün 200-dən bir qədər çoxdur. Azərbaycanın da bu sırada öz yerini tutması xalqımızın böyük tarixi nailiyyəti kimi qiymətləndirilməlidir.

Hər bir xalqın müstəqil dövlət quruculuğu yolu bir sıra mühüm daxili və xarici amillərlə şərtlənir. Azərbaycan xalqı əlverişli tarixi şəraitdən və özünün siyasi, iqtisadi, mədəni və intellektual potensialından istifadə edərək XX əsrin sonunda öz istiqlal arzusunu gerçəkləşdirmişdir. Müstəqillik dövrünün qısa tarixi ümummilli lider Heydər Əliyevin belə bir fikrini təsdiq edir ki, “müstəqilliyin əldə olunması nə qədər çətindir, onun saxlanması, daimi, əbədi olması bundan da çətindir.”

Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik tarixinin təhlili göstərir ki, dövlət qurmaq kimi çətin, mürəkkəb və şərəfli missiyaya iradəli, geniş və qlobal dünyagörüşlü, xalqın dəstəyinə malik və onun milli liderinə çevrilmiş şəxs rəhbərlik edə bilərdi. XX əsrin 90-cı illərinin sonunda Azərbaycanda belə rola iddia edə bilən və bu işlərin öhdəsindən gəlmək iqtidarında olan yeganə lider Heydər Əliyev idi.

Heydər Əliyevin əməli və nəzəri fəaliyyətinin mühüm bir hissəsini onun milli dövlətçilik təlimi, milli-mənəvi və ideya-siyasi dünyagörüşü təşkil edir. Onun bu sahə üzrə toplanmış zəngin irsinin tədqiqi təkcə bugünkü ictimai-siyasi dairələr üçün deyil, həm də gələcək nəsillər, Azərbaycana rəhbərlik edəcək bütün liderlər üçün örnək rolunu oynamağa layiqdir. Müasir Azərbaycanın möhkəm özülünü qoymuş bu tarixi şəxsiyyətin ideya dünyası onun davamçılarının yoluna həmişə işıq salacaq.

Heydər Əliyevin ideya və fikirləri, həyata keçirdiyi siyasət Azərbaycan şəraitində sosialist ictimai-iqtisadi sistemindən yeni cəmiyyətə keçidin elmi-nəzəri əsaslarını yaratmışdır. İmperiya və sosialist sistemindən azad olaraq müstəqillik yolu tutmuş, lakin region və dünya güclərinin üst-üstə düşməyən, kəşif maraqları ilə üz-üzə qalmış, qloballaşan dünyada öz yerini axtaran, maraqlarını qorumağa çalışan gənc Azərbaycan üçün Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimi əsl fəaliyyət strategiyası idi. Uzun illər öz dövlətçiliyindən və milli-mənəvi köklərindən ayrı salınmış, milli və dövlətçilik maraqları tapdanmış Azərbaycan xalqının özünə qayıdış və özünü təsdiqində Heydər Əliyevin əməli fəaliyyəti və ideya-siyasi baxışlarının çox böyük rolu olmuşdur.

Heydər Əliyev 1993-cü ildə yenidən Azərbaycanın rəhbərliyinə gələndə bitkin dövlət konsepsiyasına malik idi. Bu konsepsiyanın bəzi tezisləri onun 1992-ci ildə Azərbaycan ziyalılarına ünvanlanmış müraciətində və Yeni Azərbaycan Partiyasının proqramında öz əksini tapmışdır. Bu müraciətdə tezislər şəklində həmin dövrün ictimai-siyasi vəziyyəti, müstəqil dövlət quruculuğunun şərtləri, regionumuzda və beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələr və cərəyan edən proseslərin xarakteri, Azərbaycanın daxili vəziyyəti, başlanmış iqtisadi, siyasi və milli böhran və ondan çıxış yolları və s. taleyüklü məsələlər özünün əsl elmi-nəzəri cavabını tapmışdır.

Heydər Əliyevin dövlət təlimində güclü dövlət anlayışı və özünün bütün atributları ilə birgə onun iqtisadi, siyasi, sosial və mənəvi əsasları öz əksini tapmışdır. Heydər Əliyevin düşündüyü güclü dövlət təkmil mərkəzi və yerli idarəetmə mexanizmi, ictimai-siyasi həyatı sabit, işlək qanunları, ədalətli cəmiyyəti olan, insanları dəyərləndirilən və qabiliyyətinə görə proseslərə cəlb edilən, milli birliyə malik bir sistem tələb edirdi.

Heydər Əliyev hər bir dövlətin varlığının əsasını təşkil edən iqtisadi inkişafı dövlət həyatının ən vacib vəzifəsi hesab edirdi. O öyrədirdi ki, dövlət qurarkən cəmiyyətin yaşam tərzini, ictimai həyat normalarını, idarəçiliyi, qanunçuluğu, sabitliyi, vətəndaş birliyini, milli həmrəyliyi, beynəlxalq təhlükəsizliyi və s. vəzifələri o zaman dolğun və davamlı təmin etmək olar ki, dövlətin iqtisadiyyatı normal vəziyyətdə olsun və qarşıya qoyulmuş vəzifələrə cavab versin.

Heydər Əliyev hər bir Azərbaycan vətəndaşını milli əxlaqa və güclü iradəyə malik, qlobal və azad düşüncəli, təşəbbüskar, fəal, ölkədaxili və beynəlxalq proseslərdən baş çıxara bilən, təhsilli, ədalətli, vətəni və xalqı üçün gərəkli insan kimi görmək istəyirdi.

Heydər Əliyev nəinki müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılması konsepsiyasını həyata keçirdi, eyni zamanda Azərbaycan vətəndaşlarını birləşdirən, xalqımızı beynəlxalq aləmdə vahid amal, əqidə, məqsəd və məram ətrafında səfərbər edən milli təlim - azərbaycançılıq ideologiyasını da yaratdı.

1993-cü ildə Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə Azərbaycanda keçmiş kommunist ideologiyasından imtina edilmişdi. Lakin xalqı səfərbər edən, onun kimliyini, yaratdığı dövlətin xarakterini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlayacaq və yönəldəcək milli sistem və ideya da ortaya qoyulmamışdı. Keçmişin bütün varlıqlarından, o cümlədən elmi, intellektual, mənəvi, ictimai dəyərlərindən total imtina meyli Azərbaycanda sözün həqiqi mənasında ciddi ideoloji boşluq yaratmışdı. Əlbəttə, cəmiyyətin ideyasızlaşdırılması meyli bir tərəfdən keçmiş kommunist rejiminə nifrətdən qaynaqlanırdısa, digər tərəfdən 1991-1993-cü illərdə Azərbaycanı idarə edənlərin aydın məqsəd və məramının yoxluğundan, idarə etdikləri dövlətin siyasi, iqtisadi, mədəni, mənəvi inkişafı haqqında dolğun təsəvvürə malik olmamasından irəli gəlirdi.

Heydər Əliyevin dövründə Azərbaycan vətəndaşlarını vahid amal, ideya və məqsəd ətrafında birləşdirəcək milli ideologiyanın yaradılması dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırıldı. Bir faktı xüsusi vurğulamalıyıq ki, başqa sahələrdə olduğu kimi milli ideoloji baxışlar sisteminin formalaşmasında da Heydər Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varislik prinsipini saxladı və vaxtilə məhz onların birləşdirici ideya kimi irəli sürdüyü azərbaycançılıq ideologiyasına müraciət etdi. Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, milli ideologiya tarixi keçmişimizlə, millətimizin adət-ənənələri, dövlətimizin bu günü və gələcəyi ilə bağlı olmalıdır.

Məlum olduğu kimi, azərbaycançılıq ideyasının tarixi son iki əsrə əhatə edir. XIX əsrin milli maarifçi hərəkat nümayəndələrinə qədər azərbaycançılıq əsasən vətənçilik, vətənsəvərlik mənasında işlədilirdi və onun milli səfərbəredici təsiri çox aşağı idi. Lakin XIX əsrin maarifçilik hərəkatı nümayəndələri, xüsusən M. F. Axundov, A. Bakıxanov, H. B. Zərdabi, N. B. Vəzirov, C. Məmmədquluzadə, Ö.F. Nemanzadə, N. Nərimanov və başqaları azərbaycançılığı xalqımıza qarşı həyata keçirilən işğalçılığa, milli məhrumiyyətlərə müqavimət reaksiyası, tarixi yaddaşın qorunması, ana dilinin, milli adət-ənənələrin, mənəviyyatın yaşadılması, inkişafı, milli şüurun oyanışı və s. vasitəsi kimi təbliğ edirdilər.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucuları – Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağayev, Əlimərdan bəy Topçubaşov, Məmməd Əmin Rəsulzadə və başqaları ilk dəfə azərbaycançılıq ideyasını bir az başqa məzmununda dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırmağa cəhd göstərmiş və Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyətini bu ideya istiqamətində qurmağa çalışmışlar. Lakin Xalq Cümhuriyyətinin süqutu ilə azərbaycançılıq ideyası da sıxışdırılaraq kommunist ideologiyasının kölgəsinə salınmışdır.

Sovet dövründə azərbaycançılıq ideyası yalnız bədii əsərlərdə, adət-ənənələrdə yaşamış və təbii ki, dövlət ideologiyasına çevrilə bilməmişdir.

Lakin bir faktı xüsusi vurğulamalıyıq ki, Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə – 60-80-ci illərdə azərbaycançılığın inkişafı üçün əlverişli ictimai-siyasi, elmi-mənəvi şərait yaradılmışdır. Bu şəraitdən o dövrdə tarixçilər, ədəbiyyatçılar, dilçilər, filosoflar və başqa intellekt sahibləri geniş bəhrələnərək çoxsaylı əsərlər yaratmışlar. Bu illərdə yazılmış əsərlərdə azərbaycançılığın mühüm sahələri olan milli dilin, milli şüurun, adət-ənənələrin inkişafı və dünyada təbliğ edilməsi, gənc nəslin azərbaycançılıq ruhunda tərbiyə edilməsi sahəsində böyük irəliləyiş müşahidə olunmuşdur.

Azərbaycançılıq ideyasının formalaşmasında 90-cı illərdə, dövlət müstəqilliyinin bərpası ərəfəsində başlanmış əvvəlcə xalq, sonra isə milli azadlıq hərəkatının əhəmiyyətli rolu olmuşdur. Bu dövrdə azərbaycançılıqla bağlı müxtəlif əsərlərin yenidən çap olunması və yayılması, yeni məqalə və s. əsərlərin yazılması, milli şüurun, ruhun yüksəlişinə xidmət edən xalq hərəkatının vüsət alması insanların kütləvi düşüncə tərzinə öz müsbət təsirini göstərdi. Lakin təəssüf hissi ilə qeyd edilməlidir ki, o illərdə Azərbaycanı yönəldən qüvvələr, xüsusən AXC-Müsavat dairələri respublikanın milli-etnik xüsusiyyətlərini nəzərə almadan, meydan əhval-ruhiyyəsi altında azərbaycançılığın təbliğində kobud səhvlərə yol verdilər. Onlar azərbaycançılığı ümumtürklük ideyası ilə eyniləşdirərək ölkədaxili etnik və milli etimadsızlıq toxumu səpdilər ki, bu da azərbaycançılıq ideyasını müəyyən müddət ciddi iflasa uğrattı.

1993-cü ildən Heydər Əliyevin siyasi rəhbərliyə gəlişi ilə bütün Azərbaycan vətəndaşlarının, dilindən, dinindən, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, ölkənin istiqlaliyyətini dəstəkləyən insanların vahid dövlətçilik ətrafında birləşdirilməsi üçün ciddi iş aparıldı. Cəmiyyətdə hakim olan istiqlal arzusu, azərbaycançılığın müstəqil dövlətin bütün əhalisinin ali ideologiyasına çevrilməsi, ümummilli birliyin təmin olunması zərurəti tezliklə ictimai-siyasi və mənəvi dairələrin gündəliyinə çıxarıldı.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideyasına tamamilə yeni bir məzmun verərək onu Azərbaycanın milli-etnik xüsusiyyətlərinə, müasir dövrün tələblərinə və dünyanın müasir şəraitinə uyğunlaşdırdı. Odur ki, Heydər

Əliyevi müasir azərbaycançılıq ideologiyasının - dövrün, zamanın tələblərini, dövlətçiliyin əsaslarını, milli-etnik şəraiti nəzərə alan milli təlimin banisi hesab etmək olar. Azərbaycançılıq ideologiyası məhz Heydər Əliyevin dövründə mükəmməl bir ideoloji təlim kimi ölkənin dövlət siyasətinə çevrildi.

Heydər Əliyev azərbaycançılığı bütöv bir xalqın – bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıların, Azərbaycanla bağlılığı olan bütün soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin söykəndiyi milli birlik platformasına çevirdi. Əgər Heydər Əliyevə qədər bu ideya əsasən etnolinqvistik, etnoqrafik, ədəbi, mədəni-estetik, fəlsəfi və mənəvi dəyər kimi mövcud idisə, onun dövründə ciddi sosial-siyasi məzmun kəsb edərək ümumi ideyalar sisteminə-dövlət quruculuğunun ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrildi.

Azərbaycan dilinin rəsmi dövlət statusu alması və latın qrafikasının tətbiqi, Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması və inkişafı, azərbaycançılıq ideyalarının, milli dəyərlərin bütün dünyada yaşayan həmvətənlərimiz arasında geniş yayılması, hər il 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Birlik və Həmrəylik Günü kimi qeyd edilməsi və bu münasibətlə bütün xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın iştirakı ilə təşkil edilən toplantılar, xarici səfərlər zamanı Heydər Əliyevin onlarla keçirdiyi görüşlər və s. 1993-cü ildən başlayaraq azərbaycançılıq ideologiyasının dövlət səviyyəsində həyata keçirilməsinin tam olmayan nümunələri idi.

2001-ci ildə Bakıda tarixdə ilk dəfə Dünya azərbaycanlılarının I qurultayının keçirilməsi və minlərlə soydaşımızın iştirakı ilə azərbaycançılığın əsaslarının müzakirə edilməsi, mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi və gələcək vəzifələrin müəyyən olunması azərbaycançılıq ideologiyasının tarixində yeni bir mərhələ kimi dəyərləndirilə bilər.

Azərbaycançılıq ideyasını Heydər Əliyev həm də ölkədaxili ictimai-siyasi qüvvələrin, sosial, milli və dini qrupların birləşdirici amili kimi dəyərləndirirdi. O qeyd edirdi ki, hakimiyyətə, iqtidarlara və onların fəaliyyətinə müxalifətdə durmaq olar. Lakin dövlətə, dövlətçiliyə, milli birliyə, Vətənin, xalqın ümumi marağını ehtiva edən azərbaycançılıq ideyasına, milli-mənəvi dəyərlərə, milli məsləkə, milli dilə, milli varlığa heç zaman müxalifətdə durmaq olmaz.

Heydər Əliyevin bəhs etdiyi azərbaycançılıq ideologiyası və onun məzmununa daxil edilmiş əsas prinsiplər həm də 1995-ci ildə ümumxalq referendumu ilə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında öz əksini tapmışdır. Bu ideologiya artıq hansısa siyasi liderin, partiyanın, yaxud siyasi təşkilatın deyil, bütün xalqın ümumi marağının ifadəsinə çevrilmişdir. Belə olan halda bu ideologiyaya müxalifətdə durmaq ümumxalq maraqlarına, ümumxalq fikrinə və mövqeyinə müxalifətdə durmaq kimi dəyərləndirilməlidir. Azərbaycançılıq ideologiyası bu anlamda xalqın istək və arzusu ilə, onun iradəsinin nəticəsi kimi qurulmuş dövlətin, bu dövlətin müəyyən olunmuş daxili və xarici siyasət strategiyasının, daimi yaşayış və fəaliyyətinin əsasını, başlıca prinsiplərini təşkil edir. Deməli, onun həyata keçirilməsi və qorunması Azərbaycanda yaşayan, fəaliyyət göstərən, bu dövlətin idarəçiliyinə iddia edən hər bir vətəndaş və təşkilat üçün əsas olmalıdır. Əgər hər hansı şəxs və yaxud təşkilat yaşadığı cəmiyyəti, təmsil etdiyi dövləti, konstitusiya ilə müəyyənləşdirilmiş ölkədaxili münasibətlər və dəyərlər sistemini qəbul edirsə, deməli dövlətin bu sistemin qarantı olmasını da mütləq qəbul etməlidir.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasını müəyyən edərkən həm də beynəlxalq aləmdə cərəyan edən hadisələri, müasir dünya siyasətinin, qloballaşan və transmilliləşən dünyanın inkişaf tendensiyalarını nəzərə alırdı. Əlbəttə, qloballaşan dünyada ölkələrin milli sədlərini, milli-mənəvi dəyərlərini, vətəndaşların milli maraqlarını qorumaq o qədər də asan olmur. Transmilli şirkətlər və onların arxasında duran fəvqəldövlətlər ölkələrin milli inkişafı, milli maraqları, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və s. proseslərini çox qısqıncılıqla qarşılayırlar. Heydər Əliyev bütün bu reallığı nəzərə alaraq, bir tərəfdən azərbaycançılıq ideologiyasını ümumbəşəri dəyərlər fonunda formalaşdırır, digər tərəfdən dövlət quruculuğu proseslərində xarici təsirləri milli ideologiya süzgecindən keçirirdi.

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyası milli-mənəvi dəyərləri, tarixi keçmişimizdən bizə irs qalmış milli varlığını və onu fərqləndirən bütün atributları qorumaqla, Azərbaycanı eyni zamanda müasir, inkişaf etmiş, xalqın maddi-mənəvi tələbatını təmin edə bilən, daxili həyatı sabit, milli-sosial birliyə qovuşmuş bir dövlət kimi görürdü.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasının əsasına ilk növbədə dünyada yaşayan 40 milyondan çox azərbaycanlının maraqlarını təmin edə biləcək, bütün ölkə vətəndaşlarının sabit, firavan və dinamik inkişafına cavab verən milli dövləti – müstəqil Azərbaycan dövlətini qoyurdu.

Heydər Əliyev çıxışlarında bu məsələyə belə şərh verirdi: Müstəqil Azərbaycan dövləti bizim üçün ən qiymətli tarixi nailiyyətdir və onun qorunması, əbədiyaşar edilməsi hər bir azərbaycanlının müqəddəs borcudur. Milli ideologiyadan danışıarkən biz ilk növbədə bütün xalqımızı, xüsusən gəncləri Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyi prinsiplərinə sadıq olmaq ruhunda tərbiyə etməliyik.

Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətini azad, ədalətli, demokratik, siyasi plüralizmin hökm sürdüyü, vətəndaş cəmiyyətinə malik bir ölkə kimi görmək istəyirdi və daim buna çalışırdı. 1995-ci ildə çoxpartiyalı sistem əsasında ilk parlament seçkiləri keçirilməsi, ölkənin ilk Konstitusiyasının qəbul edilməsi, Avropanın demokratik institutları ilə Azərbaycanın əlaqələrinin gücləndirilməsi və Qərbbə inteqrasiya xəttinin götürülməsi bu böyük liderin öz ölkəsinin gələcəyi ilə bağlı mövqeyinin göstəricisi idi. Azərbaycanda əsl çoxpartiyalı sistem, azad, plüralist cəmiyyət, qeyri-hökumət strukturlarının, müstəqil mətbuatın yaradılması və inkişafı da Heydər Əliyevin bilavasitə səyi ilə həyata keçirilmişdir.

Heydər Əliyevin dövlət təlimi və milli ideyasında ikinci əsas yeri insan faktoru - millətini və xalqını sevən, dövlətinin yolunda hər bir şücaətə hazır olan, milli-mənəvi dəyərlərini yaşadan, ana dilini bilən və sevən, ədalətli və təşəbbüskar, fəal mövqeli və iradəli Azərbaycan vətəndaşı tuturdu. Ulu öndər öyrədirdi ki, hər hansı dövlətlərin gücü heç də onun böyüklüyü, yaxud kiçikliyi ilə ölçülmür. Əgər ölkənin vətəndaşı gördüyü işin onun özünə, ailəsinə və xalqına gətirəcəyi xeyri əvvəlcədən anlayır və ədalət prinsipi ilə öz zəhmətinin nəticəsini alırsa, həmin ölkə vətəndaşları daha ideyali, əzmlı və iradəli, belə ölkələr isə bir qayda olaraq güclü, qüdrətli və əzəmətli olurlar.

Heydər Əliyevin dövlət təlimində dinindən, dilindən, milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün ölkə vətəndaşları qanun və ölkənin bütün maddi və mənəvi dəyərləri qarşısında bərabər idi. Təsədüfi deyil ki, 1993-cü ildə Heydər Əliyevin idarəçilik fəaliyyətinin mühüm bir sahəsini Azərbaycanda ədalətli vətəndaş

cəmiyyətinin yaradılması, insan potensialının quruculuq işlərinə cəlb olunması, sosial ədalət prinsiplərinin bərqərar olması və insanların öz dövlətinə və dövlətçiliyinə inamının artırılmasına xidmət təşkil etmişdir. Heydər Əliyevin milli həmrəylik və vətəndaş birliyi ideyası, insan resurslarından düzgün istifadə edilməsi, hər bir vətəndaşın özünü dövlətinə və dövlətçiliyinə bağlı hesab etməsi, dövlətin hər bir insana, hər bir insanın isə öz dövlətçiliyinə xidmət etməsi amalı 1995-ci ildə qəbul olunmuş ilk Konstitusiyada da öz əksini tapmışdır.

Azərbaycançılıq ideologiyasının mahiyyətini təşkil edən əsaslardan biri də Heydər Əliyev üçün milli-mənəvi dəyərlərin, ana dilinin və mədəniyyətin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi idi. Bununla bağlı ulu öndər qeyd edirdi ki, bizim milli ideologiyamızın konsepsiyası tarixi keçmişimizi, milli adət-ənənələrimizi, dilimizi, dinimizi və mədəniyyətimizi əks etdirməli, bu dəyərlərin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsinə xidmət etməlidir.

“Milli mənsubiyyət hər bir insan üçün onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!” Bu ifadələr ümummilli liderimizin milli-mənəvi dünyasını, vətəndaş aləmini və varlığını göstərən, öz milli köklərinə bağlılığını sübut edən tarixi bir bəyanat idi.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasından danışarkən layiqli vətəndaş məsələsini də xüsusi fərqləndirirdi. O qeyd edirdi ki, biz elə bir nəsil yetişdirməliyik ki, o öz dövlətini sevsin, onu qorumağı, yaşatmağı və bütün dünyada tanıtmayı, ölkəsini layiqlincə təmsil etməyi bacarsın. Bundan başqa, Heydər Əliyev gənc nəslin öz milli adət-ənənələrinə sadıqlığını, milli əxlaqlı olmasını, dilini, mədəniyyətini gözəl bilməsini və sevməsini həmişə tövsiyə edir, eyni zamanda onları təhsilli, müasir, Avropa dəyərlərini və dillərini bilən insanlar kimi görmək istəyirdi.

Heydər Əliyev Azərbaycan gənclərini sərbəst düşüncə tərzinə malik, cəmiyyətdə və dünyada gedən proseslərdən baş çıxara bilən, vətənpərvər, dövlətçilik təfəkkürü güclü olan savadlı, bacarıqlı, intellektli insanlar kimi görürdü.

Müasir Azərbaycanın mürəkkəb və taleyüklü tarixi dövründə dövlətə rəhbərliyin ağır məsuliyyətini öz üzərinə götürmüş Heydər Əliyevin müstəqil dövlət təlimi və onun ayrılmaz tərkib hissəsi olan azərbaycançılıq ideologiyasının həyata keçirilməsi müstəqil dövlətimizin bugünkü varlığının və gələcək inkişafının əsasını təşkil edir. Ulu öndərin siyasi xəttini davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizin və xalqımızın firavan gələcəyinin təmin edilməsində Heydər Əliyevin müstəqil dövlət təliminin və azərbaycançılıq ideologiyasının alternativsiz bir yol olduğunu dəfələrlə bəyan etmişdir. Ölkə başçısı Azərbaycan xalqının zamanın sınaqlarına sinə gərərək, müasir dünya xalqları sırasında layiqli yer tutmasını öz dili və mədəniyyətini qoruması, milli-mənəvi dəyərlərinə arxalanması ilə sıx bağlı olduğunu qeyd edir. Buna görə də bu gün elm və mədəniyyətə, vətənpərvərlik tərbiyəsinə, xalqımızın tarixi irsinə yetirilən diqqət dövlət quruculuğu siyasətinin tərkib hissəsi olub Heydər Əliyevin dövlətçilik təliminin yaradıcı şəkildə inkişafının təzahürü kimi özünü göstərir.

Azərbaycan diasporunun inkişaf istiqamətləri

Qənirə Paşayeva,

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı

Azərbaycanda diaspor mövzusunun elmi-tədqiqat obyektinə çevrilməsində ulu öndər Heydər Əliyevin mühüm rolu olmuşdur. Xalqımızın ümummilli lideri, Prezident Heydər Əliyev öz çıxışlarında, xarici ölkələrə etdiyi səfərləri zamanı söylədiyi nitqlərdə, burada məskunlaşan soydaşlarımızla görüşlərində, mətbuata verdiyi müsahibələrdə vətəndən kənarında yaşayan azərbaycanlıların həmrəylik nümayiş etdirməsini, doğma yurd-yuvalarını unutmamalarını daim tövsiyə etmişdir. Heydər Əliyevin "Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam" sözləri uzun illər vətəndən uzaqda qürbət həyatı yaşayan soydaşlarımızın diaspor formalaşdıraraq vətəndaşı olduqları dövlətin - maraqlarını, mədəniyyətini, dilini, tarixini, problemlərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq istiqamətində fəaliyyətin canlanmasına səbəb olmuşdur və mövzunun elmi cəhətdən öyrənilməsini aktual etmişdir.

Qeyd edək ki, uzun illər Azərbaycan diasporu mövzusu sovet təhlükəsizlik orqanları tərəfindən nəzarət altında saxlandığından, xaricdəki soydaşlarımızla əməkdaşlıq və onların problemlərinin öyrənilməsi qeyri-mümkün olmuşdur. Eyni zamanda, o illərdə Azərbaycan dövləti müstəqil olmadığından XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərinə qədər dünyanın müxtəlif bölgələrində mühacir həyatı yaşayan soydaşlarımız diaspor formalaşdırma bilməmişlər. İcma halından diaspora keçid edən azərbaycanlılar bu gün bir çox problemlərlə üzləşməli olublar. Bizim üçün diaspor mövzusunun aktual olmasının mühüm səbəblərindən biri də, yaranan problemlərin elmi tərəflərini öyrənilib, dövlətin qarşısına qoyduğu məqsədlərə çatmaqda dünya azərbaycanlılarının dəstəyinə nail olması işində yardımçı olmaqdır.

Azərbaycanda "diaspor" anlayışı haqqında ilkin təsəvvürlər son dövrlərdə yaranmağa başlasa da, qeyd etmək lazımdır ki, soydaşlarımızın dünyanın müxtəlif ölkələrində məskunlaşması prosesi hələ bir neçə əsr əvvəl başlanmışdır. Digər xalqlarla müqayisədə azərbaycanlıların doğma torpağa daha sıx bağlılığı üzündən Vətəni tərk edib qürbətdə yaşamaları etik-mənəvi baxımdan daha ağır olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında, dastanlarda, nağıllarda, poeziya nümunələrində "vətən", "qürbət" mövzusu mühüm yer tutmuşdur. Mənəvi köklərə söykənən amil Azərbaycan diasporunun yaranmasının nə qədər qədim tarixə malik olduğunun bariz göstəricisidir.

Sovet İttifaqının süqutu bütün respublikalarda olduğu kimi, Azərbaycanda da milli oyanış prosesinin vüsət alması üçün ciddi təkan oldu. 70 illik bir dövr ərzində imperiyanın şovinist siyasətinin dəmir mənğənəsində sıxılan azərbaycanlılar bütün təzyiqlərə və məhrumiyyətlərə baxmayaraq, milli mənlilik şüurunu və tarixi yaddaşını qoruyub saxlamağa müvəffəq olmuşlar. Bu barədə tanınmış Azərbaycan alimi Y.Mahmudov yazır: "1989-cu ilin şaxtılı və soyuq qış günlərində tarixin qaranlıq səhifələrini zamanın gündəliyindən birdəfəlik qoparıb atmaq arzusu yüz minlərlə azərbaycanlıyı tikanlı sərhəd məftilləri ilə əhatələnmiş Araz çayının sahilinə topladı. Heç kimin, hətta İttifaq rəhbərliyinin belə gözləmədiyi "sərhəd hərəkəti" başlandı. Bu

hadisə tək-cə böyük və vahid bir xalqın tarixi ədalətsizlik faktına etiraz aksiyası deyildi, həm də bütün dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin və siyasi həmrəyliyi nüməyişkarənə təzahürü idi." (4, s. 43-54).

1991-ci il 18 oktyabrda Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi elan edildi. Bu tarixdən etibarən Azərbaycan diasporu ilə müstəqil Azərbaycan Respublikası arasında münasibətlər formalaşmağa başladı. Məhz o dövrlərdə ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi Naxçıvan Ali Məclisi hər il dekabrın 31-nin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi keçirilməsi haqqında tarixi qərarı 16 dekabr 1991-ci ildə təsdiqlədi. Bu qərar bilavasitə Heydər Əliyevin təşəbbüsü və böyük zəhməti hesabına hazırlanmışdı. Burada xalqımızın keçdiyi tarixi yol, sovet rejimi, eləcə də çar Rusiyası dövründə qarşılaşdığı faciələr, məruz qaldığı təqiblər, sarsıntılar ümumiləşdirilmiş şəkildə öz əksini tapmışdı. Bu qərar xaricdə yaşayan soydaşlarımızla müntəzəm əlaqə yaratmaq sahəsində qəbul edilmiş ilk dövlət sənədidir. Həmin qərar da deyilir: "...Uzun əsrlik tarixə malik olan Azərbaycan türkləri öz inkişafının müxtəlif mərhələlərində dəfələrlə xarici istilaya məruz qalmış, onun ərazisi zəbt edilmiş və parçalanmış, dövlət müstəqilliyi və iqtisadiyyatı əlindən alınmışdır. Gülüstan (1813-cü il), Türkmənçay (1828-ci il) müqavilələri ilə Azərbaycan türkləri və onun tarixi ərazisi bir daha parçalanaraq, Rusiya ilə İran dövlətləri arasında mənafə dairələrinə bölünmüşdür" (1, s. 9-10).

Mühüm tarixi əhəmiyyətə malik olan sənədi həmin il dekabrın 25-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Milli Şurası da qəbul etdi. Ümummilli siyasi liderimiz Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasətinin nəticəsi olan bu tarixi sənədin Azərbaycan diasporu tərəfindən rəğbətlə qarşılınmasını hər il dekabrın 31-nin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi böyük təntənə və bayramla qeyd olunmasında görmək olar.

1993-cü ildən başlayaraq Azərbaycan diasporuna dövlət səviyyəsində böyük diqqət verilməsinə başlandı. Ölkə başçısı Heydər Əliyevin bu istiqamətdə başladığı iş elə ilk günlərdən öz müsbət nəticələrini verdi. Prezidentin xarici dövlətlərə etdiyi səfərlər zamanı Azərbaycan diasporu qarşısında konkret məqsəd və vəzifələr qoyuldu. Bu, xaricdəki azərbaycanlıların formalaşmasını, təşkilatlanmasını və lobbicilik etməsinin zəruriliyini bildirən Heydər Əliyevin Azərbaycan diasporunun yaranması istiqamətindəki işlərinin göstəricisidir.

Prezidentin 23 may 2001-ci ildə "Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi haqqında" 724 sayılı sərəncamı Azərbaycan dövlətinin qarşısında diasporun mühüm amil olduğunu göstərən bariz nümunədir (3, s. 4).

Qeyd edək ki, 9-10 noyabr 2001-ci ildə Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi Azərbaycanda diaspor tarixinin formalaşmasının ən önəmli hadisələrindən biridir. I Qurultay Azərbaycan diasporunu keyfiyyətcə yeni mərhələyə çıxartdı. Qurultayda Azərbaycan diasporu - Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq əlaqələri, dünya azərbaycanlıları və onların həmrəyliyi, həmvətənlərimizin qüvvəsinin və diqqətinin Azərbaycana yönəlməsi kimi vacib problemlərin həm nəzəri, həm də əməli tərəflərilə bağlı bir çox məsələləri müzakirə obyektinə çevrildi. Yüksək səviyyədə keçirilən bu mötəbər məclisə soydaşlarımız böyük həvəslə gəlmiş, tarixi Vətən qarşısında hesabatlarla çıxış etmişdilər. Bu qurultay dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi, birliyinin yaranması və inkişafı sahəsində mühüm əhəmiyyətə malik olmaqla yanaşı, müstəqil Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında tarixi hadisəyə çevrilmişdir.

"Bu gün keçirilən qurultay xaricdə yaşayan soydaşlarımızın daha da həmrəy olması, təşkilatlanması üçün yeni bir mərhələnin başlanğıcıdır" - deyə onun əhəmiyyətini xüsusi vurğulayan ümummilli lider Heydər Əliyev öz nitqində dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələri təmin edən dövlət qurumunun yaradılmasına ehtiyac duyulduğunu da bildirərək göstərmişdir: "Mən qurultayın sonunda belə nəticəyə gəldim ki, həqiqətən Azərbaycanda diaspor ilə iş üçün xüsusi bir dövlət orqanı yaradılmalıdır. Güman edirəm ki, biz bu günlərdə belə bir orqanı yaradacağıq, əlaqələr daha da genişlənəcək, inkişaf edəcək, irəliyə doğru gedəcəkdir" (5, s. 3).

Qurultay dövlət başçısının dünya azərbaycanlılarını birləşdirmək ideyasının reallığa çevrilməsi üçün əsl mərhələ olmuşdur. Qurultayda milli birliyimiz, həmrəyliyimiz. xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin diaspor şəklində formalaşması, təşkilatlanması və azərbaycançılıq ideyalarını geniş ölçüdə müdafiə etmələri üçün strateji proqram müəyyən edildi. Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının mühüm nəticələrindən biri də Dünya Azərbaycanlılarının Əlaqələndirmə Şurasının yaradılması oldu. Bu qurumun səlahiyyətlərinə isə dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması və milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılması kimi məsələlər daxil edildi.

Bu istiqamətdə aparılan işlərin məntiqi davamı olaraq ölkə Prezidentinin 2002-ci il 5 iyun tarixli 730 sayılı Fərmanına uyğun olaraq Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (2008-ci ilin noyabr ayından etibarən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi) yaradıldı. Komponent bir dövlət qurumu olan komitə yarandığı gündən etibarən aktiv fəaliyyət göstərməkdədir. Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi dünya ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları arasında olan ziddiyyət və fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılması istiqamətində də bir sıra mühüm addımlar da atır.

Xaricdəki diaspor təşkilatlarının konqres, federasiya və konfederasiya halında birləşməsi prosesini sürətləndirən bu komitə əsas prinsip olaraq azərbaycançılıq ideologiyasını təbliğ etməyə önəmli yer verdi. Qarabağ problemini Azərbaycan diasporunda prioritet məsələyə çevirmək üçün də bu Dövlət Komitəsi bir sıra işlər aparır. Diqqətəlayiq haldır ki, cənab Heydər Əliyevin dünya azərbaycanlılarının milli-əxlaqi dəyərləri və tarixi vətənlərinin şərəfini qorumağı öz müqəddəs borcları hesab etməsi istiqamətində apardığı işi Dövlət Komitəsi səylə davam etdirir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev 21 fevral 2003-cü ildə "Xaricdə Yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununu təsdiq etməklə dövlət-diaspor münasibətlərində yeni mərhələnin bünövrəsini qoydu.

"Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin həyata keçirməsi dövlət başçısının diasporumuza ümdə əhəmiyyət verməsinin bariz nümunəsidir.

Bu Qanunun qəbul olunması ilə Azərbaycan Dövləti və Azərbaycan diasporu arasında olan bütün əlaqələr və fəaliyyət istiqamətləri müəyyən edildi. Bununla dövlətimiz Azərbaycan diasporu ilə olan əlaqələri nəzarətə götürdü. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev diaspor məsələlərinə diqqətini artıraraq, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanması, onların vahid ideya ətrafında birləşdirilməsi siyasətini müvəffəqiyyətlə davam etdirir. Prezident İlham Əliyev ümummilli lider Heydər Əliyevin elan etdiyi prinsip və

ideyaları inkişaf etdirərək, soydaşlarımızın vətənin ümumi mənafehləri çərçivəsində həmrəyliyi təmin olunmasına, milli maraqlarımızın qorunmasında diasporun imkanlarından daha səmərəli istifadə edilməsinə istiqamətlənmiş bir siyasət aparır. Prezident İlham Əliyev əksər xarici səfərlərində Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşür, onları narahat edən problemlərlə maraqlanır, dəyərli tövsiyələrini verir, onları qarşılıqlı əməkdaşlıq üçün vətənə dəvət edir.

Dünya azərbaycanlılarının I Qurultayı qeyd etdiyimiz bu nəticələrin əldə olunmasına səbəb oldusa, 2006-cı ilin 8 fevral tarixində cənab İlham Əliyevin fərmanı ilə həmin ilin mart ayının 16-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi işlərin daha da geniş müstəviyə çıxarılmasına şərait yaratdı.

Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı ilk növbədə yeni dövr üçün qarşıda duran əsas vəzifələri müəyyənləşdirdi. Çünki I qurultaydan keçən dövr ərzində diaspor quruculuğu sahəsində bir çox işlər görüldü, irəliləyiş doğru mühüm addımlar atılmışdı. Artıq yeni vəzifələrin həyata keçirilməsinə başlama ərafəsi yetişmişdi. Qeyd edək ki, Azərbaycan icmaları fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin ictimai-siyasi həyatında da fəal iştirak etməyə başlamış, başqa xalqların diaspor təşkilatları ilə əlaqələrini gücləndirməyə cəhd edirdilər. Digər tərəfdən, həm də ən mühüm vəzifələrdən biri də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılması Azərbaycan dövləti üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən məsələdir. Bu nöqteyi-nəzərdən Prezident İlham Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayındakı çıxışında bildirir: "Mən çox istərdim ki, azərbaycanlılar yaşadıkları ölkənin ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynasınlar. Bu, bizim mövqeləri möhkəmləndirir. İqtisadi baxımdan bizim mövqelərimiz möhkəmdir, indi də siyasi baxımdan möhkəmlənmək lazımdır. Bizim gücümüz sizin fəaliyyətinizdə, sizin də gücünüz Azərbaycan dövlətinin gücündədir. Ölkəmiz nə qədər güclü olsa, siz də o qədər güclü olacaqsınız" (2, s. 2).

Bu gün Azərbaycan diasporu ölkənin dünyada təbliğində, Azərbaycan reallıqlarının beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında mühüm rol oynayır. Bu baxımdan Azərbaycan diasporunun yeni təbliğat üsullarından istifadə etməsinə də ehtiyac var. Fikrimizcə, qurultaydan sonra bu sahədə də əsaslı dönüş yaranmışdır. Prezident İlham Əliyevin diaspor quruculuğu sahəsindəki siyasəti ümummillə lider Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilmiş ideya və prinsiplərin konseptual istiqamətlərinə əsaslanır. Bu siyasətin əsas məqsədi böyük öndərimizin müəyyənləşdirdiyi siyasi xəttə uyğun olaraq dünya azərbaycanlılarının vahid təşkilatda birləşdirilməsinə nail olmaqdır.

Qloballaşmanın bütün dünyada gedən ictimai-siyasi proseslərə təsir göstərmək imkanına malik faktora çevrilməsi, eyni zamanda ölkəmizin qarşılaşdığı problemlər Azərbaycan diaspor quruculuğunun daha təkmil səviyyədə aparılmasını, mövcud siyasi və iqtisadi reallıqları nəzərə alan və praktik imkanlara malik konsepsiya kimi həyata keçirməsini zərurətə çevirmişdir. Bütün bunları nəzərə alaraq, Prezident İlham Əliyev 2008-ci ilin noyabrında komitənin yeni formatda işləməsi üçün sərəncam verdi. Sərəncama əsasən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı.

Bu sahədə son dövrdə əldə olunmuş nailiyyətləri və qarşıda duran vəzifələri nəzərdən keçirərkən tam aydın şəkildə görmək mümkündür ki, diaspor quruculuğunun müasir mərhələsi bir neçə mühüm istiqaməti özündə ehtiva edir:

- Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarının birliyini milli mənafelər və dövləti maraqlar kontekstində ortaya çıxan təbii tarixi zərurət kimi qiymətləndirir;

- Dünya azərbaycanlılarının birliyi məsələsi - "Azərbaycançılıq ideologiyasının" reallaşdırılması mexanizmi kimi qəbul edilir və bu sahədə həyata keçirilən bütün tədbirlər məhz həmin amala əsaslanır. Başqa sözlə desək, bu ideya dünya azərbaycanlılarının birliyinin fəlsəfi-nəzəri əsasları kimi çıxış edir;

- Azərbaycan dövləti dünya azərbaycanlılarının birliyini, mövcud iqtisadi və siyasi gerçəklikləri, eyni zamanda dünyada gedən ictimai-siyasi proseslərin meydana çıxardığı reallıqları nəzərə alaraq həyata keçirməyə çalışır;

- Dünya azərbaycanlıları müstəqil Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq aləmlə münasibətlərinin inkişafında, ölkəmiz haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında iştirak etmək imkanına malik ən fəal qüvvəyə çevrilməlidir.

- Diaspor quruculuğunun ən vacib istiqamətlərindən biri də məhz soydaşlarımızın tarixi vətənin maraqlarından irəli gələn bu prosesdə daha fəal iştirakını təmin etməkdir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən seçilmiş düzgün strateji istiqamət, Azərbaycan diasporu ilə sağlam və tam demokratik əlaqələrin qurulması istiqamətində aparılan məqsədyönlü siyasət qüdrətli Azərbaycan diasporunun yaranması ilə nəticələnmişdir və bu yolda görülən işlər Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan diasporu: Böyük yolun başlanğıcı. Bakı: Çarşıoğlu, 2006, 208 s.
2. Prezident İlham Əliyevin Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayındakı çıxışı // www.president.az
3. İbrahimov N. Heydər Əliyev: Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam. Dünya Azərbaycanlılarının həmrəyliyindən birliyinə doğru // Xalq qəzeti, 31 dekabr 2007
4. Mahmudov Y. Dünya azərbaycanlıları: tarix və müasirlik / Elmi-nəzəri toplusu, I buraxılış. Bakı Dövlət Universiteti, tarix fakültəsi; Azərbaycanşünaslıq Elmi-Tədqiqat Mərkəzi. "Dünya azərbaycanlıları" bölməsi. Bakı: Bakı Universiteti, 2003, 156 s.
5. Məmmədov F. Diaspor quruculuğunun Heydər Əliyev modeli: Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayından 5 il ötür // İki Sahil, 8 noyabr 2006

DIRECTION OF DEVELOPMENT OF AZERBAIJAN DIASPORA.

Qanira Pashayeva.

The article makes historical-political research of work of Azerbaijan diaspora in development of economic, cultural ties of Azerbaijan with foreign countries, bringing the true information about external policy and social-economic development of the Republic and conflict over Nagorno Garabag to the world community.

Paying special attention to the leading role of the nation-wide leader Heydar Aliyev in uniting the Azerbaijanis of the world, the author mentions the topicality of conducting scientific analysis of the key strategic directions of the work of diaspora on defending national interests of Azerbaijan.

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ДИАСПОРЫ.

Ганира Пашаева.

В статье проводится историко-политическое исследование деятельности азербайджанской диаспоры в развитии экономических, культурных связей Азербайджана с зарубежными странами, доведении до мировой общественности правдивой информации о внешней политике и социально-экономическом развитии республики, нагорно-карабахском конфликте. Особо указывая на определяющую роль общенационального лидера Гейдара Алиева в объединении азербайджанцев мира, автор отмечает актуальность проведения научного анализа важнейших стратегических направлений деятельности диаспоры по отстаиванию национальных интересов Азербайджана.

Dirçəliş XXI əsr.–2010.-№141-142.–S.349-355.

Azərbaycanın Diasporla İş Üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə

Latviyada konfrans keçirilib

müxbir K.Zərbaliyeva/

Azərbaycanın Diasporla İş Üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə Latviyada konfrans keçirilib.

Komitənin mətbuat xidmətindən Trend-ə verilən məlumata görə, "Latviyada yaşayan azərbaycanlıların cəmiyyətə inteqrasiyasında diasporun rolu" adlı konfrans "Ocaq" Latviya - Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi ilə birgə təşkil olunub.

Tədbiri "Ocaq" Latviya - Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin sədri, Latviya Təhsil Nazirliyi Məşvərət Şurasının sədri, Latviya Respublikası Prezidenti Yanında Milli Azlıqlar Üzrə Məşvərət Şurasının üzvü Roman Əliyev açıb. Azərbaycan Respublikasının Latviyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Tofiq Zülfüqarov tədbir iştirakçılarını salamlayıb və konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Latviya Parlamentinin deputatı Boris Tsileviç öz çıxışında Azərbaycanın iqtisadi və humanitar inkişafından, Ermənistanın Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal etməsindən və qaçqınların problemlərinin müvəffəqiyyətlə həllindən danışdı. "Bunlar Azərbaycanın iqtisadi resurslarının düzgün istiqamətə yönəldilməsinin və Azərbaycan xalqının rifahı naminə görülən işlərin nəticəsidir", - deyərək litvalı deputat bildirdi.

O, Azərbaycanın Avropa Birliyinə inteqrasiyasını Litvanın hər zaman dəstəklədiyini deyib.

Deputat Oskars Kastens öz çıxışında bu il mayın 20-də Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnaməyə xüsusi diqqət çəkərək bildirdi ki, bu sənəd Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığı baxımından progressiv mahiyyət kəsb edir. Deputat Avropa Birliyində, Belçika və Strasburqda yerləşən digər Avropa strukturlarında təmsil olunan Latviya nümayəndələrini Azərbaycanın mövqelərini daha fəal dəstəkləməyə çağırıb. Onun fikrincə, bu istiqamətdə Latviyada yaşayan azərbaycanlıların da həm Latviya Seyminin, həm Azərbaycan Milli Məclisinin deputatları, həm də digər müvafiq strukturlarla əməkdaşlığı vacibdir.

Latviya Ədliyyə Nazirliyinin nümayəndəsi İrina Vasilyeva "Ocaq" cəmiyyətinə, onun ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında fəallığına və keçirdiyi bu cür ciddi tədbirlərə görə minnətdarlığını bildirdi. O, ölkədəki milli azlıqların, digər xalqların icmalarının yaratdığı təşkilatların fəaliyyəti haqqında da məlumat verdi.

Latviya - Azərbaycan Cəmiyyətinin fəalları Eldəniz Medov, Adıgözəl Məmmədov və Aydın Əsgərov öz çıxışlarında bildirdilər ki, onların başlıca vəzifəsi həm Latviya vətəndaşları, həm də bu ölkədə yaşayan digər xalqlarla qarşılıqlı hörmət və tolerant şəraitdə yaşamaqdır.

trend@trend.az

26.05.2010

Azərbaycançılıq məfkurəsi qloballaşmanın mənəvi aşınma təzahürlərinə qarşı etibarlı sifətdir

"Bütün inkişaf etmiş ölkələr kimi, indi Azərbaycan da öz fəaliyyətini bazar iqtisadiyyatı prinsipi əsasında qurur. Əlbəttə, dünya praktikası artıq sübut edib ki, bu, ən mütərəqqi yanaşmadır. Ancaq bəzi hallarda əgər mənəviyyat itirsə, mənəvi dəyərlər bazar iqtisadiyyatı içərisində əridilirsə, bu, cəmiyyətin normal yaşamasına böyük təhlükə yarada bilər. Biz çalışmalıyıq ki, ölkəmizin uğurlu iqtisadi inkişafını şərtləndirən bütün amillərlə yanaşı, mütləq və mütləq mənəvi dəyərlər itməsin. Bizim ənənələrimiz, tarixi nailiyyətlərimiz saxlanılsın, qorunsun. Əlbəttə, ölkənin gücü, zənginliyi onun iqtisadi qüdrətindədir. Ancaq eyni zamanda, onun mənəvi gücündədir. Ona güc verən məhz mənəvi dəyərlərdir".

İlham ƏLİYEV

**İmamverdi İsmayılov,
Milli Məclisin deputatı**

XX əsrin sonlarından geniş vüsət alan qloballaşma prosesləri yeni dünya nizamının formalaşması ilə nəticələnir: son onilliklərdə dövlətlər arasında sərhədlər sürətlə aradan qalxır, iqtisadi inteqrasiya prosesləri dərinləşir, transmilli şirkətlərin beynəlxalq siyasi münasibətlər sistemində rolu güclənir. Bu mürəkkəb prosesi səciyyələndirmək üçün ilk növbədə, qloballaşmanın istiqamətlərini və konturlarını aydınlaşdırmağa çalışmaq, bu prosesin mənfəi və müsbət təzahürlərini araşdırmaq lazımdır.

Şübhəsiz, qloballaşma kimin ona necə yanaşmasından asılı olmayaraq, qarşısızalmaz prosesdir. Qloballaşma müasir dünyanın iqtisadi və siyasi sistemə, beynəlxalq ictimai rəyə, habelə ayrı-ayrı xalqların tarixən formalaşan milli-mənəvi dəyərlər sistemə müsbət və mənfəi təsirləri olan obyektiv tarixi prosesdir.

Qloballaşma dünyanın və insanların universallaşması, həyat tərzini və davranışlarının vahid standartlarının yaranması, istehsal, istehlak və ticarətin unifikasiyasıdır. Bu proses dünya ölkələrini vahid və universal dəyərlər, texnologiya, nəqliyyat-kommunikasiya mexanizmləri, ticarət və maliyyə sistemləri ilə vahid mexanizmə çevirməyə hesablanıb. Yəni, qloballaşma prosesləri XXI əsrin başlanğıcında dövlətlərin bir-birindən siyasi, sosial-iqtisadi, sosial-mədəni və informasiya asılılığını daha da gücləndirib.

Dünya təsərrüfat sisteminin liberallaşması, investisiyaların qarşılıqlı qorunması, vergi sistemlərinin universallaşdırılması, iqtisadi və siyasi modellərin oxşarlığı elə həddə çatıb ki, milli və etnik sərhədlər az qala tamamilə aradan qalxmaq üzrədir. Biz hazırda mövcud olan Avropa Birliyi modeli fonunda bunun əyani şahidi oluruq. Yaxud Avropa Şurasına üzv dövlətlərin həyata keçirdiyi siyasi və hüquqi islahatların oxşarlığı onları qlobal məkanın subyektlərinə çevirir. Eləcə də Bolonya prosesinə qoşulan dövlətlər vahid təhsil sistemə keçməklə oxşar standartları tətbiq edirlər və beləliklə, diplomların qarşılıqlı tanınması problemi də həllini tapır.

Yəni, qloballaşma prosesi iqtisadi - ticari planda, genişmiqyaslı əməkdaşlıq anlamında daha çox mütərəqqi cəhətləri ilə diqqəti çəkir.

Ümumiyyətlə, bu gün iqtisadi qloballaşmaya bütün dünyada pozitiv yanaşma mövcuddur. Lakin bu proseslərdə ölkələrin inkişaf potensialının da nəzərə alınması vacibdir. Məsələn, son vaxtlar Yunanıstan iqtisadiyyatında yaranmış ciddi tənəzzül və büdcə kəsiri Avropa Birliyinin vahid maliyyə sisteminə ciddi zərbə vurub. Bu geosiyasi arealda vahid valyuta olan avronun məzənnəsi dollara nisbətən kəskin şəkildə aşağı düşüb. Proses onu göstərir ki, dünya iqtisadiyyatının təmərküzləşməsi prosesində ayrı-ayrı dövlətlərin daxili imkanları da nəzərə alınmalıdır.

Mübaligəsiz deyə bilərik ki, bu gün müstəqil Azərbaycanın qlobal və siyasi-iqtisadi proseslərdə oynadığı həlledici rol dünyanın aparıcı siyasi və iqtisadi mərkəzlərində heyətlə qarşılır. Respublikamız liberal iqtisadi siyasət yeritməsinə, beynəlxalq təsərrüfat sisteminə sıx inteqrasiya olunmasına, investisiyalar üçün açıq ölkə kimi tanınmasına baxmayaraq, qlobal böhrandan ən az itki ilə çıxan dövlətlərdəndir. Bunu müxtəlif beynəlxalq maliyyə institutları, o cümlədən Beynəlxalq Valyuta Fondu da açıq etiraf edir. Bu mənada, respublikamızın özünəməxsus iqtisadi inkişaf modeli də ciddiliklə öyrənilir.

Amerikalı nəzəriyyəçi-filosof T. Fridmanın bir fikrini xatırlatmaq istərdim. Filosofun fikrincə, əgər ötən əsrdə böyük dövlətlər kiçikləri "udurdularsa", XXI əsrdə "sürətli" dövlətlər "ləng", "astagəl" dövlətləri "həzm edəcəklər". Bununla filosof hazırda dünya nizamında yeni geosiyasi reallıqların meydana çıxdığına, çevik xarici və daxili siyasət yeridən kiçik dövlətlərin beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemindəki mövqeyinin əsaslı dərəcədə möhkəmləndiyinə işarə edir. Azərbaycan bu gün dünya neft ehtiyatlarının cəmi bir faizinə sahiblik etsə də, uğurlu və çevik diplomatiyası ilə beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemində öz yerini möhkəmləndirib.

Fikrimcə, bu uğurumuzun əsasını ulu öndər Heydər Əliyevin böyük müdrikliklə irəli sürdüyü yeni neft strategiyası təşkil edir. 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması, sonrakı mərhələdə "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft və "Bakı-Tbilisi-Ərzurum" qaz kəmərlərinin, "TRASEKA" layihəsinin uğurla reallaşdırılması, nəhayət, "Bakı-Tbilisi-Qars" dəmiryolu xəttinin inşasına başlanılması Azərbaycanın qlobal iqtisadi proseslərdə iştirak imkanlarının yalnız üzdə olan hissəsidir. Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan respublikamız bu məqsədlə təbii sərvətləri ilə yanaşı, əlverişli nəqliyyat-kommunikasiya imkanlarından da maksimum səmərəli istifadə edir.

Bu gün Azərbaycanın iqtisadi imkanlarının artması onun özünü sərmayədar dövlətlərdən birinə çevirir. Respublikamızın milli şirkətləri, o cümlədən yerli sahibkarlarımız Türkiyə, Gürcüstan, Moldova və Orta Asiya respublikalarının iqtisadiyyatına investisiya yatırır. Türkiyənin nəhəng sənaye sütunu olan "Petkim" in və "Tekfen" Holdingin səhmlərinin böyük bir hissəsinin ARDNŞ tərəfindən alınması da respublikamızın iqtisadi qüdrətinin bariz nümunəsidir. Bütün bunlar isə öz növbəsində Azərbaycanın iqtisadi qloballaşma proseslərindəki həlledici imkanlarını nümayiş etdirir.

Dünyanın inkaredilməz gerçəkliklərindən biri də budur ki, antiqlobalistlər məlum prosesin xalqların mental-əxlaqi dəyərlərinə, etnik özünəməxsusluğuna daha çox zərbə vurduğunu qeyd edir, mənəvi planda onu mənfi proses kimi qiymətləndirirlər. Hətta belə fikirlər də səslənir ki, qloballaşma iqtisadi sahədə nə qədər

proqressiv xarakter daşıyırsa, mənəvi-ideoloji planda bir o qədər ziyanlıdır. Əlbəttə, belə fikirlərin real əsası var. Etiraf etməliyik ki, qloballaşma prosesləri pozitiv cəhətləri ilə yanaşı, həm də xalqların milli-mənəvi dəyərlər sisteminə qarşı yönəlib.

Qloballaşmanın əleyhdarları lokalizasiya adlanan prosesə rəvac veriblər. Bu gün qloballaşmadan ən çox ziyan çəkən milli mədəniyyət və digər milli dəyərlərdir. Çünki bu proses vahid dünya təsərrüfatı və iqtisadi sistemin yaradılmasından başqa, mənəvi, mədəni, siyasi, ictimai həyatın digər sahələrini də əhatə edir. Qərbin daha güclü strukturları elektron və digər kütləvi yayım vasitələrini işə salaraq, sözün həqiqi mənasında, xalqların milli-mənəvi irsinə qarşı, obrazlı desək, "səlib yürüşü"nə çıxırlar. Qərbin kosmopolit və universal "dəyərləri" ən mükəmməl, mütərəqqi sivilizasiya kimi, həm də cəlbədicə şəkildə təbliğ edilir. Beləcə, milli mədəniyyətin, dilin, dinin, adət-ənənələrin sıxışdırılmasına və milli şüurun kosmopolitləşdirilməsinə cəhd göstərilir.

Bu proseslər fonunda, eyni zamanda, "güclünün zəifi əzməsi" kimi cəngəllik qanunu da işə düşür. Vaxtilə Taleyran deyirdi ki, "kimin döyüş meydanında informasiyası çoxdursa, o da qalibdir". Bir vaxtlar imperialist siyasət yeridərək zəif dövlətləri metropoliyaya çevirmək üçün hərbi zora əl atan dövlətlər indi də "mənəvi ekspansiya", mənəvi təcavüz yolu tutublar. Bu gün müəyyən dövlətlərin "qərbləşmə", "avropalaşma" adı altında yabançı dəyərləri yeni müstəqillik qazanmış xalqlara yeritmək cəhdləri özünü qabarıq göstərməyə başlayır. Görkəmli islam alimlərindən olan Yusif əl-Kərdavi yazır ki, "Müstəmləkəçiliyin növlərindən ən təhlükəli ideya müstəmləkəçiliyidir. O, torpaqları deyil, zehnləri zəbt edir, zəka isə toplardan deyil, qələmdən istifadə edir".

Təəssüf ki, belə mənfi təsirlər Azərbaycan gəncliyinin iradəcə zəif nümayəndələrinin həyata baxışlarına da təsirsiz ötürmür. Nə gizlədək, Qərbin təsiri altında geyimini, həyat tərzini, imicini, hətta dilini dəyişməyə çalışan gənclərlə az qarşılaşırıq. Neqativ meyillərin təsiri altında bəzi gənclərimiz narkotik vasitələrə, siqaretə, içkiyə və digər zərərli vərdislərə meyillənirlər. Bəzi televiziya kanallarındakı qeyri-ciddi, şou xarakterli verilişlər də onların psixikasına mənfi təsir göstərir. Cənab İlham Əliyev belə bir mürəkkəb şəraitdə mənəviyyətli və intellektual gəncliyin formalaşmasını milli-mənəvi intibah prosesində başlıca məsələlərdən sayır və bu sahəyə xüsusi diqqət yetirir. Təcrübə göstərir ki, normal ailədə böyümüş, düzgün tərbiyə, təhsil almış gəncin qurduğu ailə də möhkəm olur. Deməli, gənclərin erkən yaşlarından milli ruhda tərbiyə alması, yaxşı oxuması, bilikli, intellektli olması, işləmək, çalışmaq, karyera qurmaq vərdislərinə yiyələnməsi ailənin monolitliyi baxımından vacib amillərdir. Biz indi bazar iqtisadiyyatı şəraitində yaşayırıq. Kapital münasibətləri cəmiyyətin ümumi ruhuna, inkişaf harmoniyasına hakim kəsilib. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində işgüzar insanların qanuni yolla varlanması, yaxşı yaşaması üçün daha geniş imkanlar var. Bacarıqlı, çalışqan insanlar öz potensiallarından istifadə edərək sosial təminatlarını yaxşılaşdırır, bizneslərini qururlar. Fikrimcə, bu cür imkanlı insanlar, iş adamları, səlahiyyət sahibləri öz övladlarının sağlam ruhda böyüməsinin, halal zəhmətə qatlaşmasının, aza qane olmasının qeydinə daha çox qalmalıdırlar. Təəssüf ki, bəzən zəhmət çəkmədən, oxumadan, gəlir əldə etmədən, sadəcə, valideyn hesabına yaxşı yaşamaq, bahalı maşın sürmək, malikanədə yaşamaq istəyən, meşşan həyat tərzinə meyilli olan, harınlayan gənclərə də rast gəlirik. Onlara elə gəlir ki, pulla

bütün dəyərləri ala və sata bilirlər. Belələri ailə məsuliyyətini çəkməyə qətiyyənlər hazır olmur, evləndikdən sonra da valideynlərinin himayəsinə sığınirlar. Amma şükürlər olsun ki, belə gənclərin sayı ildən-ildə azalır. Azərbaycan gənclərinin böyük əksəriyyəti yaxşı dərk edir ki, müasirləşmə heç də milli-mənəvi dəyərlərdən uzaqlaşmaq, yabançı dəyərlərə tapınmaq demək deyildir.

Bir məsələni də xüsusi vurğulamağa ehtiyac var. Müstəqillik tarixi o qədər də böyük olmayan Azərbaycan hələ ötən əsrin sonlarına doğru qloballaşma "qasırğası"na düşsə də, böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyevin müdrikliyi, uzaqgörən siyasəti sayəsində milli-mənəvi, dini dəyərlərini, çeşmə kimi saf dəyərlərini, adət-ənənələrini kənar təsirlərdən qorumağa nail olub. Ümummillik lider Heydər Əliyev 2000-ci il dekabrın 29-da - Yeni Əsr və Üçüncü Minillik münasibətilə xalqa müraciətində qloballaşmanın doğura biləcəyi mənfi fəsadlara da diqqət çəkirdi: "Dünya inkişafının indiki mərhələsinin başlıca meyilləri mədəni inteqrasiya və qloballaşmadır. Əgər bəşəriyyət XX əsrin elmi inkişafın nailiyyətlərinin yaratdığı xoş ümidlərlə qarşılıqlıdırsa, qloballaşma prosesi çox vaxt heç də nikbinlik doğurmur. Bu mürəkkəb və birmənalı qiymətləndirilməyən prosesin perspektivləri hamımızı düşündürür. Qloballaşma dövlətlərin sabit inkişafının, bütövlüklüyünün və idarəetmə sistemlərinin sabitliyinin təmin olunmasına, iqtisadi münasibətlərdə ayrı seçkilinin aradan qaldırılmasına, xalqın rifah halının yüksəldilməsinə kömək etməlidir".

Bu siyasəti son 7 ildə inamla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də milli-mənəvi irsin, milli mədəniyyətin və incəsənətin etibarlı hamisi kimi çıxış edir. Dövlət başçısı dəfələrlə bildirmişdir ki, hər bir xalqın özünəməxsusluğunu şərtləndirən amillər onun dövlətçilik ənənələri ilə yanaşı, həm də zəngin milli-mənəvi irsi, pak və ali dəyərləri, global planda maddi və mənəvi mədəniyyət nümunələri əsasında müəyyənləşir. Qədim ənənələr, ritual və mərasimlər, mental baxışlardan qaynaqlanan mənəvi-əxlaqi normalar hər bir qədim etnosun milliliyinin, kamillik səviyyəsinin ifadəsi olmaqdan savayı, həm də bəşər sivilizasiyasına dəyərli töhfədir. Milli kimliyi ifadə edən dəyərlər eyni zamanda hər bir xalqın mənəvi sərvəti, toxunulmaz xəzinəsidir. Bu toxunulmaz sərvəti qorumaq, yaşatmaq, gələcək nəsillərə çatdırmaq isə hər bir azərbaycanlının borcudur.

Əsrlərin sınağından çıxmış mədəniyyətini, mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini hifz etməyi bacaran Azərbaycan xalqı eyni zamanda ümumbəşəri mütərəqqi dəyərlərə tolerant münasibət bəsləyir, müasirliyə və yeniliyə can atır. Dövlət başçısı hesab edir ki, müasir dünyada qloballaşma proseslərinin nəticəsi kimi ortaya çıxan sivilizasiyalararası toqquşma və ziddiyyətlər hər bir xalqın milli-mənəvi və dini dəyərlərinin qorunması məsələsini çağdaş zamanın aktual məsələlərindən birinə çevirmişdir. Dövlət başçısı total mədəniyyətin mütərəqqi cəhətlərinin mənimsənilməsi tərəfdarı kimi çıxış etməklə yanaşı, xalqın özünəməxsusluğunu şərtləndirən milli və dini dəyərlərin qorunmasını da vacib məsələ kimi önə çəkir. Nazirlər Kabinetinin 2007-ci il noyabrın 22-də keçirilmiş iclasında çıxış edən Prezident İlham Əliyev milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasını dövlət məmurları qarşısında da ciddi tələb kimi müəyyənləşdirmişdir: "Biz indi açıq cəmiyyətdə, azadlıq şəraitində yaşayırıq. Azərbaycanda bütün hüquqlar var. Azərbaycan xalqı bütün hüquqlardan istifadə edir. Heç bir məhdudiyət yoxdur... Ancaq dövlət məmurları, vəzifəli şəxslər, onlar o etik qaydalara riayət etməlidirlər, bizə xas olmayan, mənfi, yabançı təsiri Azərbaycanda tətbiq etməməlidirlər. Bu, mənim dövlət məmurlarına tövsiyəm və onlardan tələbimdir. Dövlət məmuru, vəzifəli şəxs hər sahədə - işdə, ictimai işində və həyatda

təvazökar olmalıdır. Əgər hansısa bir iş adamı, yaxud da başqa bir adam nəsə edirsə, bu onun öz işidir. O işləri görməklə özünü biabır edir və cəmiyyətdə gözdən salır. Bunu dövlət məmuru, vəzifəli şəxs edirsə, bu, artıq təkcə onun işi deyil. Bu, bütün dövlətə, idarəçiliyə, iqtidara şərəf gətirməyən hərəkətdir".

Prezident İlham Əliyevin milli-mənəvi dəyərlərlə bağlı fəlsəfi konsepsiyasına görə, milli ruhu qorumağın, inkişaf etdirməyin və yeni nəsillərə çatdırmağın ən mühüm şərti milli dövlətçilikdir. Milli dövlət ancaq ərazinin, maddi sərvətlərin deyil, həm də milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına xidmət edir. İlham Əliyev hesab edir ki, dövlətçilik hissələrinə malik olmadan xalq öz milli dövlətini də inkişaf etdirə bilməz. Eyni zamanda, dövlət funksional imkanlarını işə salaraq xalqın milli-mənəvi dəyərlərinin və mədəniyyətinin qorunmasının təminatçısı qismində çıxış etməlidir. Milli dövlətçiliyin konkret mənəvi dəyərlər sistemi əsasında vahid məqsədə yönəldilməsi, xalqın tarixi yaddaş və mənəvi irsinin mühafizəsinə xidmət edən irimiqyaslı fəaliyyətin həyata keçirilməsi, milli ruhlu nəslin yetişdirilməsi, zəngin daxili aləmə malik azərbaycanlı obrazının bütün dünyada tanınması üçün zəruri olan qüvvə və potensialın səfərbər olunması cənab İlham Əliyevin dövlət başçısı kimi daim diqqət mərkəzində saxladığı məsələlərdir.

Möhtərəm Prezidentimizin bu sahədəki xidmətləri yalnız xalqın milli-mənəvi dəyərlərinə - mədəniyyətinə, ədəbiyyatına, folkloruna, incəsənətinə yüksək qayğı, diqqət nümunəsi kimi dəyərləndirilməsi bu fəaliyyətin gerçək miqyası üçün kifayət qədər dar çərçivə olar. Görülən bu işlər, sadəcə, qayğı və diqqət nümunəsi olmaqla məhdudlaşa bilməz. Bütün bunlar qədimlərdən bizə gəlib çatan müqəddəs mənəvi irsin gələcək nəsillərə əmanət edilməsi, qloballaşma dövründə azərbaycançılıq və türkcülük məfkurəsinin, əxlaqının, baxışlar sisteminin bütün dünyada təbliği, qəbul olunması üçün həyata keçirilən məqsədyönlü strategiyanın tərkib hissəsidir. Bu siyasət azərbaycançılıq ideologiyasını həyat tərzində, əxlaqda, mənəviyyatda, dildə, dində, ədəbiyyatda, bir sözlə, mənəvi mədəniyyətin bütün sahələrində istiqamətləndirici məfkurəyə çevirməyə xidmət edir.

Azərbaycan Prezidenti hesab edir ki, xalqları milli-mənəvi ənənələr qədər birləşdirən ikinci qüvvə yoxdur. Azərbaycanlıları da vahid məqsədlər ətrafında birləşdirən məhz onların zəngin mədəniyyəti, mənəvi dəyərləri, adət-ənənələridir. Xalqın da milli mədəniyyətinin yad təsirlərdən qorunması üçün, ilk növbədə, milli-mənəvi və əxlaqi dəyərlərin cəmiyyətdə tam inkişaf tapmasına, ictimai şüurda daha da möhkəmlənməsinə çalışmaq lazımdır.

Azərbaycanda mədəni müxtəlifliyin təmin olunmasında, bəşəriyyətin nicatına, insanlığın yüksəlişinə xidmət edən nəcib və humanist dəyərlərin inkişafında Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri də xüsusi vurğulanmalıdır. İnamla deyə bilərik ki, ulu öndərin ali ideyalarına tapınan, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dövlətin inkişafı, qüdrətlənməsi naminə həyata keçirdiyi çoxşaxəli siyasətə töhfəsini verən Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan xalqının milli mədəniyyətinin, milli-mənəvi dəyərlər sisteminin qorunmasında, habelə cəmiyyətdə saflıq, nəciblik, xeyirxahlıq kimi dəyərlərin təbliğində müstəsna xidmətlərə malikdir. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti haqlı olaraq qloballaşmanın qarşısını almaz prosesə çevrildiyi, informasiya-

kommunikasiya texnologiyalarının sürətlə inkişaf etdiyi müasir dövrdə insani və mənəvi-əxlaqi dəyərlərin yad təsirlərdən qorunmasına daha çox ehtiyac olduğunu bildirir.

İqtisadi və geosiyasi plandakı bəzi pozitiv məziyyətlərinə baxmayaraq, qloballaşma ümumən milli-mədəni muxtariyyətə, suverenliyə, mədəniyyətə tuşlanmış təhlükəli silaha bənzəyir. Şübhəsiz, milli ideologiya da hər bir xalqın bu silahdan etibarlı şəkildə qorunması üçün bir növ möhkəm dəbilqə, sipər rolunu oynayır. Bu mənada, Azərbaycan xalqının da bəxti gətirib: ulu öndər Heydər Əliyev müstəqillik illərində azərbaycançılığın ayrı-ayrı komponentlərini vahid sistem halına gətirərək milli ideologiyaya çevirməklə cəmiyyətin həmrəylik və bütövlüyünə, mənəvi birliyinə nail olub. Bu ideya ümummilli liderə xalqı öz ətrafında birləşdirmək, milli ideallar ətrafında səfərbər etmək imkanı yaradıb. Azərbaycançılıq ideologiyası dünya azərbaycanlılarının vahid ideya ətrafında birləşməsinə şərtləndirən tarixi-siyasi amillərin təsnifatını, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində Azərbaycan dövlətinin qarşısında duran vəzifələri, onların Azərbaycan Respublikasına münasibətdə üzərinə düşən mənəvi öhdəlikləri, azərbaycanlı anlayışının sosial-fəlsəfi məzmununu müəyyənləşdirən təkmil konsepsiyadır.

Ümummilli lider Heydər Əliyev milli-mənəvi dəyərlərimizin ümumbəşəri dəyərlərlə qovuşdurulmasına bütövlükdə qlobal məsələ kimi yanaşırdı və haqlı olaraq deyirdi ki, "Bu gün hər bir azərbaycanlının həm milli-mənəvi dəyərləri, həm də ümumbəşəri dəyərlərin mənəvi-əxlaqi mentaliteti onun ən böyük sərvətidir".

Azərbaycanın çağdaş fəlsəfi-siyasi fikrinin görkəmli tədqiqatçısı, Prezident Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyev "Azərbaycançılıq - milli ideologiyanın kamil nümunəsi" əsərində qeyd etdiyi kimi, azərbaycançılıq xalqımızın çox əzab-əziyyətlər bahasına nail olduğu tarixi sərvətdir. Bu, ilk növbədə, real müstəqilliyə nail olmağın, vahid və bölünməz Azərbaycanın qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsinin siyasi əsasıdır. Bu gün azərbaycançılıq milli həyatın ahəngdarlığının, konfessiyaların dinc yanaşı yaşamasının təminatçısıdır. Ölkədə yaşayan bütün etnosların qardaşcasına qarşılıqlı əlaqəsi və təsirinin çoxəsrlik ənənəsi, onların ümumi taleyi və gələcək müstəqil Azərbaycanın bütövlüyü, inkişafı və firavanlığı uğrunda birgə mübarizəsinin ümumi tarixi təcrübəsidir. Hörmətli akademik haqlı olaraq vurğulayır ki, azərbaycançılıq ideologiyasında vahid polietnik millətin Azərbaycan dövlətçiliyinin yaradılmasına dair maraqlarının ümumiliyi, demokratiyanın, sərbəst iqtisadiyyatın, sosial həyat şəraitinin inkişafı uğrunda mübarizəsinin məqsədləri öz əksini tapmışdır: "İdeologiya kimi azərbaycançılıq müstəqil Azərbaycanın fəlsəfi-sosial doktrinasının sosiomədəni və etnik-geosiyasi cəhətlərini özündə birləşdirmişdir. O, qarşılıqlı dəstək, əməkdaşlıq və bərabərliyin mühüm əsasını təşkil edir. Bu deyilənlərdən görünür ki, ideya-nəzəri və siyasi baxımdan azərbaycançılıq və neokonservatizm bir-biri ilə sıx bağlıdır".

Qloballaşmanın doğurduğu mənəvi fəsadlar Azərbaycanın milli ailə modelinə də çox vaxt mənfi təsir göstərir. Qeyd edək ki, bu gün milli özünəməxsusluğunu yabançı Qərb dəyərlərinin dağıdıcı təsirindən qorumaq istəyən hər bir dövlət, ilk növbədə, cəmiyyətin təməli olan milli ailə institutunun tarixi ənənələr üzərində möhkəmlənməsinə çalışır. Hazırda xüsusən də Qərbdə - Avropa ölkələrində ailə institutunun zəifləməsi, bəzi hallarda tamamilə məhv olması ilə bağlı narahatçılığın güclənməsi məsələnin həyati əhəmiyyətini, aktuallığını bir daha nümayiş etdirir.

Zamanında Qərb ruhunda yetkinləşən alman filosofu Hegel "Estetika" əsərində yazırdı ki, "Biz Şərqdən gəlirik, ümumdünya tarixi Asiyadan Avropaya hərəkət edib. Şərqi ilkin şərti və zəmini isə ailəyə bağlılıqdır". Böyük mütəfəkkirin bu dahiyənə fikirləri tarixi reallıqlar fonunda tam təsdiqini tapır. Həqiqətən də Şərqdə ailə kultu mənəvi-əxlaqi normalar sisteminin daşıyıcısı kimi hər zaman üstün olub. Azərbaycana gəlincə, Şərq və Qərbin mədəniyyət təzahürlərinin tarixən qabarıq duyulduğu bu tolerant məkanda ailə institutunun monolitliyi həmişəki tək bu gün də qorunub saxlanılır. Milli ideologiyamızın - azərbaycançılığın mənşəyini də ailə kultundan kənar təsəvvür etmək mümkün deyil. Milli ailə modelində azərbaycançılığın həm ilkin əsası, həm tarixən formalaşmış komponentləri real məzmun kəsb edir. Ailəyə bağlılıq azərbaycanlılarda tarixi kökdən, ənənələrdən, milli dəyərlərdən rişələnir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ailə dəyərlərinə qəlbən bağlı lider kimi Azərbaycanda bu institutun möhkəmlənməsinə, problemlərinin həllinə çalışır. Dövlət başçısı Nazirlər Kabinetinin 2009-cu ilin 1-ci rübünün yekunlarına həsr olunmuş iclasında demişdir: "Ailə və uşaq problemləri çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Ailə dəyərləri xalqımız üçün həmişə çox doğma olub, çox əziz olub və deyə bilərəm ki, ailə dəyərləri, əslində, bizim milli dəyərlərimizdir. Azərbaycan dünya birliyinə inteqrasiya edir. Ölkəmizin inkişafı, müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi üçün və milli dəyərlərin tam şəkildə bərqərar edilməsi üçün ailə dəyərləri daim yüksəklərdə olmalıdır".

Bu gün Avropa və Qərbdə ailə institutu ilə bağlı çox ciddi, çeşidli problemlərə rast gəlinir. Buna əsas səbəblərdən biri kimi "Kaliforniya sindromu" deyilən amil göstərilir. Qloballaşmanın nəticəsi olan bu dəhşətli sindrom insanların daha çox egoistəsinə davranmaları, rahatlıq və sərbəstliklərini daha çox düşünmələri, ailəni ikinci plana keçirmələri ilə nəticələnir. Qərbdə gənc oğlan və qızlar arasında erkən yaşlarından nikahdankənar münasibətlərin başlanması, habelə geniş vüsət alan "vətəndaş nikahı"nın az qala "müasirlik simvolu" kimi təqdim edilməsi cəhdləri ailə ənənələrinə ciddi zərbə vurur, boşanmaların çoxalması, doğuşun azalması demografik problemlərin kəskinləşməsi ilə müşahidə olunur. Avropada "ailə institutu"nun sarsılması boşanma hallarının artması və demografik problemin yaranması zəminində təzahür edir. Avropa Birliyinin statistika komitəsi olan "UROSTAT"ın hesablamalarına görə, Avropa Birliyi ölkələrində boşanmalar orta hesabla 40 faiz təşkil edir. Bunun əsas səbəblərindən biri də gender probleminin şişirdilərək feminizm səviyyəsinə çatdırılması, ailə münasibətləri fonunda fərdi şəxsiyyət azadlığının ziyanlı stereotip kimi qabardılmasıdır.

Qərblə Şərqi vəhdətində olan Azərbaycan məhz tarixən formalaşmış fundamental ailə dəyərləri ilə qloballaşma prosesinin bu mənfi təsirlərini özünə yaxın buraxmamağa çalışır. Xalqımızın tarixən formalaşmış mental keyfiyyətlərini, mənəvi-əxlaqi dəyərlərini bu gün də yaşadan azərbaycanlı gənci ailənin öz həyatında oynadığı müstəsna rolunu düzgün dərk edir, nikaha girməyin, ailə başçısı olmağın məsuliyyətini dərk edir. Azərbaycan xalqının ailə modeli nəinki Qərbdə, həm Şərqdə unikal hesab olunan bir ailə modelidir. Ailədaxili münasibətlərin ciddi əxlaq normalarına söykənməsi - böyüklərə hörmət və ehtiram, kiçiklərə sevgi, mərhəmət və diqqət kimi ənənələr ta qədimdən bu günə kimi gəlib çatıb. Bu dəyərləri yaşatmaq, əslində, xalqın milli özünəməxsusluğunu qoruyub saxlamaq, mənfi meyillərə etibarlı müqavimət göstərmək deməkdir.

Qloballaşmanın mənfi fəsadlarından söz düşəndə nədənsə bir qayda olaraq Qərbdən gələn təsirlər önə çəkilir. Halbuki sivilizasiyaların qovuşduğu əlverişli məkanda yerləşən Azərbaycan bəzən Şərqi, o cümlədən müsəlman dünyasının mənfi təsirlərini də qabarıq hiss edir. Bu geosiyasi arealda təşkilatlanmış müəyyən dini-ekstremist qruplaşmalar zaman-zaman Azərbaycanı təbliğat məkanı kimi nəzərdən keçiriblər. Azərbaycanda müəyyən maraqlarını həyata keçirmək istəyən radikal dini qruplaşmaların neqativ meyilləri müstəqilliyin ilk illərində özünü çox ciddi problem kimi göstərirdi. Müxtəlif radikal-dini qruplaşmalar, missionerlər respublikamızda pozuculuq fəaliyyəti ilə məşğul olur, mövcud dini durumu gərginləşdirməyə çalışırdılar. Lakin ümummilli lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra digər sahələrdə olduğu kimi, vicdan azadlığı sahəsində də vəziyyət kökündən dəyişdi. Ölkədə dini, milli, etnik münasibətlərin yüksək səviyyədə tənzimlənməsi, vicdan azadlığının tam bərqərar olması naminə ardıcıl tədbirlər həyata keçirildi. 1995-ci ildə Azərbaycanda ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul olunmuş Konstitusiyada hər bir ölkə vətəndaşının vicdan azadlığı birmənalı təsbit edildi.

Bu gün Azərbaycanda mövcud olan etnik-dini toleranqlıq hazırda bəzi inkişaf etmiş ölkələrə də örnək göstərilir. İnsan hüquqları üzrə ixtisaslaşmış beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında Azərbaycanda müxtəlif dini sivilizasiyalar arasındakı münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğu, dini azlıqların maraq və mənafələrinin qorunduğu razılıqla bildirilir. Bu ilin aprelində keçirilən Dünya dini liderlərinin Bakıda forumu bu reallığı bir daha təsdiqlədi.

Cənab İlham Əliyev son 7 ildə tarixi-mədəni irsin, milli-mənəvi dəyərlərin dirçəldilməsi, xüsusən də dini ziyarətgahların əsaslı təmiri və yenidənqurulmasına da xüsusi diqqət ayırmışdır. Azərbaycan Prezidentinin islam mədəniyyəti nümunələri olan tarixi-memarlıq abidələrinin, məscidlərin, ziyarətgahların, müqəddəs dini sitayiş və inanc yerlərinin təmiri, bərpası ilə bağlı xüsusi sərəncamlar imzalaması və bu işi şəxsi nəzarətinə götürməsi deyilənləri bir daha təsdiqləyir. Son illərdə Bibiheybət, Təzəpir, Əjdərbəy və digər məscidlər əsaslı təmir olunmuş, onların təchizatına lazımi diqqət ayrılmışdır.

Azərbaycan Prezidentinin cəmiyyətin mühüm təbəqəsi olan dindarlarla mütəmadi görüşləri, onların dini-mənəvi ehtiyaclarına həssaslıqla yanaşması, dini bayram və mərasimlərdə şəxsən iştirak etməsi xalq arasında böyük razılıq və minnətdarlıqla qarşılır, cəmiyyətdə etnik-dini dözümlülüyün təbliğində və təşviqində mühüm stimül rolu oynayır.

Azərbaycan xalqı sivil, demokratik və dünyəvi dövlət prinsiplərinə sadıq qaldığını bəyan edib. Respublikamızda din dövlət siyasətindən ayrıdır. Fəqət, respublikamızın bu konstitusion quruluşu səviyyəsində dini-mənəvi dəyərlərin inkişafı naminə atılan addımlarla, habelə xalqın qəlbində yer tapmış islami dəyərlərlə qətiyyənlə ziddiyyətə girmir. 70 illik totalitar sovet rejimi belə xalqın bu ülvi hiss və duyğularına hakim kəsilməyib, onu öz milli-mənəvi, dini dəyərlərindən, adət-ənənələrindən ayıra bilməyib. 70-80-ci illərdə məhz Heydər Əliyevin himayəsi altında onlarca məscid tarixi abidə adı altında qorunub saxlanılıb, əsaslı təmir edilib, xalqa qaytarılıb. Bu siyasət bu gün də möhtərəm Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Fəqət, açıq demək lazımdır ki, son illərdə dini dəyərlərin təbliğində bəzi hallarda ifratçılığa, xurafata varma, dini ayinləri qəlbən dərk etmədən, imitasiya və görüntü naminə kor-koranə icra etmə, nəticə etibarilə

islami dəyərlərin də mənəvi-əxlaqi təsir gücünün zəifləməsinə gətirib çıxarır. Respublikamızda dini-mənəvi dəyərlərin təbliğində çox vaxt vicdanlı yanılmadan irəli gələn yanlış meyillərə, hansısa dini ayinin icrası ilə bağlı məcburetə hallarına rast gəlinir. Hətta belə bir yanlış təsəvvür formalaşdırılır ki, guya qapalı geyim tərzinə malik insan daha əxlaqlı və tərbiyəli olur. Halbuki xalqımızın ən kamil əxlaqi, milli-mənəvi dəyərlərini sırf dini - sakral görüşlərlə bağlamaq düzgün olmazdı. Bu dəyərlər həm də bizim əsrlərdən bəri yol gələn folklorumuzda, etnik düşüncə tərzimizdə qorunub saxlanılır.

Müstəqilliyin əldə edilməsi Azərbaycan qarşısında diktaturadan demokratiyaya, komanda iqtisadiyyatından sərbəst bazar iqtisadiyyatına, iki əsrlik işğalçılıq tarixi olan imperiyanın bir hissəsindən milli dövlətə çevrilmək, dünya miqyasında özünü təsdiq etmək kimi vəzifələr qoymuşdu. Şükürlər olsun ki, ulu öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi uğurlu təməl üzərində bu məqsədləri praktik surətdə gerçəkləşdirə bildik. Son 15 ildə iqtisadi sahədə həyata keçirilən islahatların başlıca qayəsini həm də dövlətsizləşdirmə prosesinin sürətləndirilməsi - iqtisadi cəhətdən güclü və müstəqil milli şirkətlərin yaradılması, insanların biznes təşəbbüskarlığının, özünüifadə imkanlarının artırılması, demokratik dəyərlərin ictimai şüurda möhkəmlənməsi kimi mühüm prinsiplər təşkil edib.

Bu konsepsiyayı uğurla davam etdirərək iqtisadi və siyasi islahatların uğurlu sintezinə nail olmuş dövlət başçısı İlham Əliyev də demokratik proseslərin davamlı şəkildə aparılmadığı hansısa dövlətin iqtisadi sahədə yüksək nəticələr əldə etməsini, beynəlxalq arenada layiqli yerini tutmasını, dünya təsərrüfat sistemində inteqrasiyasını qeyri-mümkün sayır. Azərbaycan Prezidenti çıxışlarında dəfələrlə vurğulayıb ki, iqtisadi cəhətdən inkişaf etməmiş hansısa dövlətdə demokratikləşməyə və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna yönələn cəhdlər uğursuzluqla nəticələnir. Cənab İlham Əliyev qeyd edib ki, demokratikləşmə və modernləşmənin fundamental şərti azadlıqdır. İnsanın tam azadlığı isə təkəcə qanunun və hüquq qaydalarının deyil, həm də iqtisadi müstəqilliyin hökm sürdüyü cəmiyyətlərdə mümkün olur. Sosioloq Seymur Martin Lipsetin sözləridir - "Millət nə qədər varlı olsa, onun sabit demokratiyaya nail olmaq şansları da bir o qədər yüksəkdir".

Cənab İlham Əliyevin prezidentliyinin əsas konsepsiyası da məhz güclü iqtisadi bazanın yaradılmasından ibarətdir. Şübhəsiz, yalnız ölkənin iqtisadi cəhətdən güclənməsi, vətəndaşların maddi rifahının təmin edilməsi vasitəsilə cəmiyyətin mərhələli demokratikləşməsindən, keçid demokratiyasından möhkəmlənmiş, yəni, konsolidasiya olunmuş məkana transformasiyası barədə danışmaq olar.

İqtisadi modernləşmə və demokratikləşmə hər bir ölkənin milli inkişaf səviyyəsi ilə bağlı məsələ olduğundan bu iki təmayülü zorla hansısa dövlətdə sınaqdan çıxarmaq mümkün deyil. Daha dəqiqi, kənardan ixrac edilən demokratiya modelləri transformasiyalı cəmiyyətlərdə şəraitə uyğunlaşmağa heç də həmişə hazır olmur. Müasir dünyada demokratikləşmə prosesinin müəyyən universal tələbləri və meyarları olsa da, hər bir ölkənin özünəməxsus milli mentaliteti, tarixi, sosial-iqtisadi, siyasi və mədəni inkişaf xüsusiyyətləri, qeyri-bərabər başlanğıc imkanları nəzərə alınmalıdır. Bu gün Avropa dövlətlərində də eyni demokratiya modelinin mövcudluğundan danışmaq mümkün deyildir.

Akademik Ramiz Mehdiyev "Gələcəyin strategiyasını müəyyənləşdirərkən: modernləşmə xətti" əsərində doğru olaraq yazır ki, bizə eyni vaxtda həm demokratiyaya, həm də bazar iqtisadiyyatına keçidi zorla qəbul

etdirmək səyləri iqtisadi və siyasi dəyişikliklər arasında əsrlər boyu yaranmış qarşılıqlı əlaqələr modelini dəyişmək cəhdi, tarixi presedentləri olmayan eksperiment deməkdir.

Qloballaşma prosesləri şəraitində ictimai şüurda "həzm olunmayan" normalar hər bir xalqın mövcud həyat forma və strukturları ilə münaqişəyə girir. Son nəticədə cəmiyyət hətta mütərəqqi yeniliklərə də qeyri-adekvat münasibət bəsləməyə başlayır. Bəli, demokratik dəyərlər və modernləşmə strategiyası yalnız yüksək maddi rifah şəraitində özünə möhkəm ictimai dayaqlar tapa bilir.

Son illər vətəndaşlarımızın yaşayış tərzində, sosial rifah halında özünü qabarıq göstərməyə başlayan müsbət keyfiyyət dəyişiklikləri, hər bir hüquqi dövlətdə ictimai-siyasi sabitliyin başlıca təminatçısı sayılan orta təbəqənin - milli sahibkarlar ordusunun mövqələrinin ildən-ilə möhkəmlənməsi ümumbəşəri xarakter daşıyan demokratik-hüquqi normaların ictimai rəydə düzgün dərk olunmasına, qavranılmasına və qiymətləndirilməsinə əlverişli şərait formalaşdırır.

Azərbaycanın hazırkı sürətli iqtisadi inkişaf tempi cəmiyyətdə ictimai konsensusun əldə olunmasına, liberallaşmaya xidmət edən hüquqi-siyasi və demokratik islahatlar kursunun daha da genişləndirilməsini obyektiv zərurətə çevirir.

Azərbaycan.-2010.-26 may.-№ 113.-S.4.

Azərbaycan üçün azərbaycançılıq ideologiyası ilə!

Elcan Salmanqızı

1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdırdıqdan sonra Heydər Əliyev sözün əsl mənasında Azərbaycan xalqının milli inkişafının ideya təməli ola biləcək konsepsiyanın - azərbaycançılığın banisi oldu

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq təlimində dövlətçiliyimizin və ideoloji düşüncəmizin tarixi kökləri, tarixiliklə müasirliyin nəzəri-təcrübi vəhdəti əsas yer tutur

Biz istəyirik ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar həmin ölkələrin vətəndaşı kimi, istədikləri kimi yaşasınlar. Ancaq heç vaxt öz milli köklərini, milli mənsubiyyətlərini itirməsinlər. Bizim hamımızı birləşdirən bu amillərdir. Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən azərbaycançılıq ideyasıdır. Azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək deməkdir. Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam".

Ümummillə lider Heydər Əliyevin bu kəlamı Azərbaycan təəssübkeşliyinin ən lakonik ifadəsidir - pafosdan, mübaligədən, quru şüarçılıqdan çox-çox uzaq. Heydər Əliyevin bütün siyasi fəaliyyəti dövründə əsas məqsəd kimi uğrunda yorulmadan çalışdığı əsas ideya bu idi - vahid və bölünməz Azərbaycan ideyası, eləcə də bu ideyanın təməl prinsipi olan azərbaycançılıq. Və bu gün haqqında danışarkən fəxrlə işlədilən bölünməz Azərbaycan, azad və demokratik ölkə, azərbaycançılıq kimi qürur mənbəyi olan ifadələrin mənbəyi də, səbəbi də həmin düzgün və uğurlu siyasi kurs, təmiz və aydın vətənpərvər ideyadır.

Azərbaycançılıq ideyası zaman-zaman bir çox tarixi şəxsiyyət, istər siyasi, istər ictimai, istərsə də elm və mədəniyyət xadimlərimiz tərəfindən ön plana çəkildi. Bu, Cümhuriyyətin yaranmasından sonra daha aktual və mütəmadi olaraq meydana çıxan milli məsələlərdən birinə çevrildi. Bu mübarizələrin heç bir uğurlu nəticə verməməsi xalqın birlik və bərabərlik, bölünməz Vətən, müstəqillik ümidlərini söndürürdü. Zaman keçdikcə "haralısan" damarının toxumları cücərdi, boy atdı, budaqlandı. Azərbaycanlı olmaq, həmvətən olmaq, eyni millətin nümayəndəsi olmaq kimi müqəddəs hisslər müxtəlif bölgələrdən olma, yerlibazlıq düşüncəsinə məğlub oldu. Dövrün milləti parçalama siyasəti demək olar ki, uğurla tətbiq edilirdi. Azərbaycan xalqı hələ son dövrlərə qədər imperiyanın çürük siyasətinin töküntülərinin altından çıxıb bilmirdi. Uzaq tarixi vərəqləməyə, elə müstəqilliyimizin ilk illərində ölkənin keçirdiyi dərin böhran təkə Ermənistanın hərbi təcavüzü, Qarabağdakı erməni separatçılığı ilə bağlı deyildi. Həmin dövrdə bütövlükdə respublikada milli-etnik ixtilaf, bölücülük tendensiyası, ayrı respublika ideyaları cücərməkdə idi və bəzi bölgələrdə özünü açıq-aşkar göstərirdi.

Lakin bütün bu mənfur niyyətlər niyyət, arzu olaraq ürəklərdə, plan olaraq kağızlarda qaldı. Xalqın "azərbaycanlıyam" hissi, milli birlik arzuları hər şeyə üstün gəldi. Çünki xalqın dili yaşayırdı. Onun hamıya doğmalığı və istilik gətirən, kin-küdurəti unuduran milli-mənəvi dəyərləri, humanizm məbədi olan dini, müqəddəs inancları, adət-ənənələri yaşayırdı. Çünki xalqın hər bir nümayəndəsinin özündən, öz soykökündən

bir imza tapdığı musiqisi, incəsənəti, ədəbiyyatı, neçə minillik tarixi var idi. Çünki azərbaycançılıq bizim keçmişimizdən gələn dəyər olaraq, vahid Azərbaycanın ideya əsası, ölkədə bütün milli azlıqların, eləcə də böyük etnik birliklərin həmrəylik və anlaşma içində birgə yaşayışının tarixi təcrübəsi idi. Bu və digər bir çox digər səbəb, daha doğrusu, milli dəyərlər bütün siyasi planları pozdu. Onsuz da var olan bu müqəddəs birliyin və ali hissələrin sadəcə düzgün istiqamətləndirməyə və idarəetməyə ehtiyacı var idi. Bu idarəedicini də xalqın özü seçdi.

Birmənalı şəkildə qeyd etmək olar ki, bütün bu milli dəyər və hissələrin - azərbaycançılığın ümummilliyə ideya halına gəlməsi, dünya azərbaycanlılarını birləşdirən məfkurəyə, müstəqil dövlətimizin ideya əsasına çevrilməsi məhz Heydər Əliyevin tarixi xidmətidir. 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdırdan sonra Heydər Əliyev sözün əsl mənasında Azərbaycan xalqının milli inkişafının ideya təməli ola biləcək konsepsiyanın - azərbaycançılığın banisi oldu. Onun azərbaycançılıq təlimində dövlətçiliyimizin və ideoloji düşüncəmizin tarixi kökləri, tarixiliklə müasirliyin nəzəri-təcrübə vəhdəti əsas yer tuturdu. Bu işə azərbaycançılıq məfkurəsinin gələcəyə yönəlməsini, uğurlar qazanmasını təmin etdi. Respublikamızda milli özünüdərk və milli-mədəni intibahın yüksəlişi Heydər Əliyevin hələ sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi dövrdə başladı. Bu dövrdə Azərbaycan ədəbiyyatında, musiqisində, kinosunda, təsviri sənətində və digər sahələrdə xalqın ruhunu, tarixini, milli-mənəvi dəyərlərini təbliğ və tərənnüm edən çoxsaylı əsər meydana gəldi. Bu proses ulu öndər tərəfindən daim dəstəkləndi. Onun bu xalqı həm özünə, həm də dünyaya tanıtdırmaq üçün mədəni irsdən bacarıqla istifadə etməsi, onu xalqı irəli aparan, tarixdə yaşadan qüdrətli vasitə kimi dəyərləndirməsi prosesin prioritet istiqamətlərindən biri idi.

Ümummilliyə liderin alovlu, lakin cilovlanmış vətənpərvərlik hissələrinin və bun-dan qaynaqlanan uğurlu siyasətinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanın imzası dünyanın qabaqcıl dövlətlərinin imzaları içərisindədir, adı ən uğurlu inkişaf yolu keçən ölkələrin adları sırasında səslənir.

Onun əsasını qoyduğu azərbaycançılıq iki təməl ideyanı - "dövlətçilik" və "vətənpərvərliyi" özündə birləşdirir. Dövlətçilik mexanizmində hələ də onun ideyalarının işıqlandırdığı yollardan keçilir. Azərbaycançılığı realist milli inkişaf modeli kimi qəbul etmək və bundan bəhrələnmək müasir siyasi, mədəni, iqtisadi uğurların əsas mənbəyidir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bu modelin - azərbaycançılığın ümummilliyə ideologiyaya olaraq möhkəmlənməsi istiqamətində dövlət siyasətinin bütün sahələrində ardıcıl addımlar atılır. Prezident Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayında bunun əhəmiyyəti və perspektivləri haqqında danışarkən deyib: "Biz hər istiqamətdə çox sürətlə, düşünülmüş proqram və konsepsiya əsasında irəliləyirik. Mən istəyirəm ki, bu xalqın hər bir nümayəndəsinin həm Azərbaycanın dünyada təbliğ edilməsində, həm Azərbaycan həqiqətlərinin dünya birliyinə çatdırılmasında, həm də yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında rolu daha da güclü olsun. Bu bizim mövqelərimizi möhkəmləndirir. Biz 50 milyonuq. Bu, dünya miqyasında böyük rəqəmdir. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək". Bu sözlər heç də yalnız söz xatirinə deyilən sözlər deyil. Azərbaycanın qüdrətli inkişafı, azərbaycanlıların dünya təhsil sistemində, elmində, eləcə də digər sahələrdə əldə etdiyi nailiyyətlər, diaspor

təşkilatlarının, KİV-ləri, QHT-lərin gördüyü işlər, uğurları bu sözlərin hər birinin arxasında real işin, fəaliyyətin, gərgin əməyin durduğunun təsdiqidir.

Azərbaycançılıq ideologiyasının digər təməl prinsipi isə vətənpərvərlikdir. Vətən və xalq üçün görülən işlərin bu sahəsində çalışan insandan səmimi və isti münasibət, əsl vətən sevgisi, millətin dərdsini duymaq, onun sevincini yaşamaq və paylaşmaq bacarığı tələb olunur. Azərbaycan üçün əsl azərbaycanlı kimi çalışmaq və davranmaq ən çox bu sahədə lazımdır. Hər bir siyasi oyundan və plandan uzaq olaraq, vətənə xidmət etmək. Musiqi ilə, incəsənətlə, mədəniyyətlə, milli olan hər bir dəyərimizlə, sahib olduğumuz bütün milli xüsusiyyətlərimizlə vətəni dünyaya tanımaq. Onu sərhədlərdən kənara, başqa ölkələrə, qitələrə, okeanın o tayına muğamı və segahı, xalçası, kinosu, neçə minillər bundan əvvələ dayanan tarixi abidələri, dilinin ən şirin şivələri ilə daşımaq. Dünyanın hansısa uzaq bir yerindən muğam səsinin gəlməsi - "Xanın səsinin havalanması". Bütün bunlar nə qədər qürurvericidirsə, bir o qədər də çətin və məsuliyyətli bir işdir.

Bu gün bütün dünyada gedən qloballaşma dünyanın dörd yanını bir-birinə bağlayır, o tayda baş verən olaylar qısa zaman ərzində bu tayda əks-səda doğurur. Təbii ki, belə olan halda Azərbaycanın qarşısında duran mühüm məsələlərdən biri qlobal inteqrasiya prosesində qabaqcıl dövlətlərlə ayaqlaşmaqdır. Lakin bu prosesdə milli əxlaq kodeksini pozmayaraq, xalqın milli "Mən"ini, soykökünü, tarixini, mədəni və milli zənginliyini layiqincə təmsil edərək, milli-mənəvi dəyərlərimizlə mütərəqqi dünya dəyərləri arasında bir sintez yaradaraq iştirak etmək vacib məqsədlərin birincisidir. Bu məqsədə aparan ana yol isə ölkənin milli inkişaf yolunun təmin edilməsindən, xalqın bütün təbəqələrini həmrəyliyinə şərait yaradan ümummilliyet ideyadan keçir. Azərbaycan tarixinin, mədəniyyətinin, xalqın böyük ədib və mütəfəkkirlərinin, alimlərinin və bunların birliyi nəticəsində bütövlükdə mədəni irsimizin beynəlxalq miqyasda tanınması bu məsuliyyətli işin mühüm tərkib hissəsidir. Bu barədə ölkə başçısı çıxışlarından birində bunları vurğulayıb: "Bu gün Azərbaycanın əsas prioritetlərindən biri milli adət-ənənələrimizin təmin olunması şərti ilə dünya birliyinə inteqrasiya etməsidir. Biz müxtəlif dövrlərdə başqa-başqa dövlətlərin tərkibində yaşamışıq. Amma öz milli xüsusiyyətlərimizi itirməmişik. Nəyin hesabına? Onun hesabına ki, öz ana dilimizi, mədəniyyətimizi saxlaya bilmişik, ədəbiyyatımız inkişaf edib, milli ənənələrimiz qorunub saxlanılıb. Budur hər bir xalqın milli identifikasiyasını şərtləndirən əsas məsələlər".

Ən sevindirici hal isə odur ki, Azərbaycan üçün görülən işlər yalnız dövlət xətti, dövlət dəstəyi ilə aparılmır. Dövlət qurumları ilə bərabər, qeyri-dövlət təşkilatlarında da mühüm işlər görülür. Xüsusilə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın bu istiqamətdə həyata keçirdiyi tədbirlər, Azərbaycan mədəniyyətinin, tarixinin təbliği, zəngin mədəni irsimizin beynəlxalq səviyyədə layiqincə təqdim olunması hər cəhətdən ölkəmizin beynəlxalq nüfuzuna, onun daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir. Bütün bu işlər hər bir azərbaycanlıya nümunə olmalıdır. Dünyanın harasında olmağımızdan, hansı məqsədə qulluq etməyimizdən asılı olmayaraq, Azərbaycan üçün əsl azərbaycanlı kimi nəse etməyə çalışmaq və ya bunu etmək istəyən soydaşlarımıza dəstək vermək hər birimizin həyat şüarı, ən müqəddəs vəzifəsi olmalıdır. Vasitə fərqi yoxdur-diaspor təşkilatları tərkibində, tələbə qruplarında, internet bloqlarında, sərhəddə, təhsildə, tibdə, siyasətdə, elmdə bu xalqın, bu Vətənin adının ön sıralarda səslənməsi bu

vətənin övladlarından-bizlərdən asılıdır. Vətən üçün vətən daşı olmağı gözə ala bilənlərdən, Azərbaycan üçün əsl azərbaycanlı kimi düşünən və çalışanlardan.

Bu yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim edilir.

Kaspi.-2010.-1 iyun.-№.94.-S.12.

Azərbaycançılıq - bizi birləşdirən dəyər

Azərbaycançılıq vahid və bölünməz vətən, birlik və həmrəylik, dünyanı tanımaq və dünyaya öz milli "mən"lə tanınmaq deməkdir

Sevinc Azadi

XX əsrin əvvəlində bir müsəlman dövləti olaraq dünyaya ilk cümhuriyyəti, demokratik respublikanı vermiş Azərbaycan və azərbaycanlılar üçün bu gün "biz dünyada haradayıq" sualına cavab axtarmaq vacib və zəruridir. Bu baxımdan Azərbaycanın hazırkı dünyadakı yeri, nüfuz çevrəsi barədə söz edərkən dünyanın bizi, bizim isə dünyanı necə, hansı dəyərlərlə tanıyıb qəbul etməyimiz üzərində düşünmək lazımdır.

Bu gün bütün dünyada qloballaşma prosesi gedir. Qlobal inteqrasiya dünyanın dörd yanını bir-birinə bağlayır, dünyanın o tayında baş verən olaylar (mənfi və ya müsbət) bu tayda əks-səda və fəsad doğurur.

Belə bir vəziyyətdə Azərbaycanın qarşısında duran mühüm məqsədlərdən biri qlobal inteqrasiya prosesində qabaqcıl dövlətlərlə ayaqlaşmaq və bu zaman Azərbaycan xalqının milli "Mən"ini, milli zənginliyini dünyaya layiqincə təqdim etmək, milli-mənəvi dəyərlərimizin mütərəqqi dünya dəyərlərilə üzvi sintezinə nail olmaqdır. Qeyd olunan məqsədə nail olmaq üçün başlıca şərt bu inteqrativ prosesdə ölkənin milli inkişaf yolunu təmin edəcək, xalqın bütün kəsimlərinin həmrəyliyinə əsas yarada biləcək ümummilli ideyanın mövcud olmasıdır.

Qədim dövrlərdən başlayaraq bugünüməzə qədər Azərbaycan xalqının adət-ənənələrini, milli-mənəvi dəyərlərini, politnik zənginliyini özündə yaşadan və birləşdirən baxışlar sistemi kimi azərbaycançılıq ideyası təşəkkül tapmışdır. Azərbaycan tarixən çoxmillətli ölkə, milli və dini tolerantlığın bərqərar olduğu məkan kimi tanınmış və bu üstün cəhətlər azərbaycançılıq məfkurəsinin əsasını təşkil etmişdir. Xalqımızın böyük mütəfəkkirlərinin, dövlət adamlarının, ictimai xadimlərinin fəaliyyətində bu ideya zaman-zaman özünü göstərmişdir.

Lakin birmənalı şəkildə qeyd edə bilərik ki, azərbaycançılığın ümummilli ideya halına gəlməsi, bütün dünya azərbaycanlılarını birləşdirən məfkurəyə, müstəqil Azərbaycan dövlətinin ideya əsasına çevrilməsi məhz Heydər Əliyevin tarixi xidmətidir. Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycanın müstəqilliyini möhkəmləndirməklə, onun güclü dövlətçilik xəttini, siyasi-iqtisadi əsaslarını yaratmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqının milli inkişafının ideya təməli ola biləcək konsepsiyanın - azərbaycançılığın banisi olmuşdur.

Vahid və bölünməz Azərbaycanın ideya əsası

Azərbaycançılıq iki təməl ideyanı - "dövlətçilik" və "vətənpərvərliyi" özündə birləşdirir. Məlumdur ki, müstəqilliyimizin ilk illərində Azərbaycanın düşdüyü dərin böhran təkcə Ermənistanın ölkəmizə qarşı hərbi

təcavüzü, Qarabağdakı aqressiv erməni separatçılığı ilə bağlı deyildi. Həmin dövrdə bütövlükdə respublikada milli-etnik ixtilaf, bölücülük tendensiyası cücərməkdə idi və bu, ayrı-ayrı bölgələrdə özünü göstərirdi.

Bu baxımdan Heydər Əliyevin azərbaycançılığı ümummilli ideologiya olaraq irəli sürməsi onun Azərbaycan dövlətçiliyi naminə göstərdiyi tarixi xidmətdir. Məhz azərbaycançılıq Azərbaycana qarşı bir çox istiqamətlərdən yönələn təhdidlərin, ölkəmizi etnik bölücülük əsasında parçalamaq cəhdlərinin qarşısında güclü ideoloji və siyasi siper oldu. Çünki azərbaycançılıq bizim keçmişimizdən gələn dəyər olaraq vahid Azərbaycanın ideya əsası, ölkədə bütün konfessiya və etnosların həmrəylik və anlaşma içində birgəyaşayışının tarixi təcrübəsidir.

Heydər Əliyev öz çıxışlarında bir vacib məqamı hər zaman diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanın çoxmillətli, tolerant ölkə olması bizim böyük sərvətimizdir və biz bunu qoruyub saxlamalı, dünyaya ən yüksək səviyyədə təbliğ etməliyik:

"Azərbaycan əhalisinin çoxmilli tərkibi bizim sərvətimizdir, üstünlüyümüzdür. Azərbaycanın ən başlıca sərvətlərindən biri qədimlərdən bu torpaqda yaşayan, öz taleyini, öz həyatını bu torpağa bağlayan müxtəlif dinlərə etiqad edən adamlardır. Biz bunu qiymətləndiririk və saxlayacağıq. Dövlət, ölkə nə qədər çox xalqı birləşdirsə, bir o qədər zəngin olur, çünki onların hər biri ümumdünya mədəniyyətinə və sivilizasiyasına öz töhfəsini verir. Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün millət və xalqların ümumi vətənidir. Azərbaycanlı sözü bizi həmişə birləşdirib".

Azərbaycançılıq ideologiyası, bir tərəfdən, Azərbaycan türklərinin ölkədəki digər etnik qruplara tolerant münasibətinin, sülh içində yaşamaq istəyinin bariz göstəricisidirsə, digər yandan, Azərbaycanın türk dünyasının ayrılmaz parçası olduğunun təsdiqidir. Odur ki, azərbaycançılığı realist milli inkişaf modeli olaraq qəbul edən Azərbaycan türk dövlətləri arasında da bəlağət və pafosdan uzaq, səmimi və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıqdan yana olduğunu daima nümayiş etdirir.

İki sahil.-2011.-9 dekabr.-№ 226.-S.13.

Birlik və həmrəyliyin gerçək ifadəsi

Vüqar Orxan,

Effektiv Təşəbbüslər Mərkəzinin analitiki

Azərbaycanda vətəndaş sülhünü, ümumxalq vəhdətini, milli və dini tolerantlığı təmin edən ideologiya olaraq azərbaycançılığın digər tarixi missiyası dünya azərbaycanlılarının, müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın birlik və həmrəyliyin təmin olunmasından ibarətdir. Heydər Əliyev hələ sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi zaman dövrün mövcud reallıqları çərçivəsində xaricdəki (təbii ki, ilk növbədə, SSRİ məkanında) azərbaycanlı diasporunun təşəkkül tapmasına mümkün dəstəyi göstərirdi. Ulu öndər müstəqil Azərbaycanın prezidenti olduqdan sonra bu fəaliyyəti dövlətimizin xarici siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevirdi.

Prezident xarici dövlətlərə ilk səfərlərindən başlayaraq getdiyi hər bir ölkədə yaşayan həmvətənlərimizlə - oradakı azərbaycanlı icmasının böyük və ya kiçikliyindən asılı olmayaraq - görüşlər keçirir, onların problemləri, qayğıları ilə maraqlanır, tövsiyələrini verirdi. Azərbaycan diasporunun yeni mərhələdə inkişaf tezislərini də məhz böyük öndərin həmin görüş və çıxışlarda söylədiyi fikirlər, müddəalar təşkil etmişdir. Özü də bu hər zaman şüarçılıqdan uzaq, reallığı əks etdirən, zərurətdən doğan fikir və müddəalar olub.

Bu baxımdan Heydər Əliyevin 2001-ci ilin noyabrında Bakıda Dünya azərbaycanlılarının I qurultayında bəyan etdiyi tezislər əslində azərbaycançılığın, Azərbaycan təəssübkeşliyinin ən lakonik ifadəsi idi:

"Biz istəyirik ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar həmin ölkələrin vətəndaşı kimi, istədikləri kimi yaşasınlar. Ancaq heç vaxt öz milli köklərini, milli mənsubiyyətlərini itirməsinlər. Bizim hamımızı birləşdirən bu amillərdir. Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən azərbaycançılıq ideyasıdır. Azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək deməkdir. Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı yaşatmalıyıq".

Əminliklə qeyd etmək olar ki, bu nəcib arzu bu gün uğurla həyata keçməkdədir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında, dövlət siyasətinin bütün sahələrində olduğu kimi, azərbaycanlı diasporunun güclənməsi, azərbaycançılığın ümummilli ideologiya olaraq möhkəmlənməsi istiqamətində ardıcıl addımlar atılır.

Prezident dünya azərbaycanlılarının II qurultayında (mart 2006) bununla bağlı demişdir: "Biz hər istiqamətdə çox sürətlə, düşünülmüş proqram və konsepsiya əsasında irəliləyirik. Bu işdə Azərbaycan diasporunun böyük rolu var. Mən istəyirəm ki, həm Azərbaycanın dünyada təbliğ edilməsində, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya birliyinə çatdırılmasında, azərbaycanlıların yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakında bu rol daha da güclü olsun. Bu, bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir. Biz 50 milyonq. Bu, dünya miqyasında böyük xalqdır. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək".

Azərbaycanı dünyaya tanıdan milli-mənəvi irs

Azərbaycançılıq həm də Azərbaycanın tarixinin, mədəniyyətinin dünyada təbliği deməkdir. Azərbaycanın böyük ədib və mütəfəkkirlərinin, alimlərinin, mədəni irsimizin beynəlxalq miqyasda tanınması da bu şün mühüm tərkib hissəsidir.

Əlamətdar haldır ki, bu istiqamətdə dövlət qurumları ilə yanaşı, qeyri-dövlət xəttlə də mühüm işlər görülür. Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın bu sahədə gördüyü işlər Azərbaycan mədəniyyətinin, tarixinin təbliğinə böyük töhfədir. Azərbaycanın zəngin mədəni irsinin beynəlxalq səviyyədə layiqincə təqdim olunması nəticə etibarilə ölkəmizin beynəlxalq nüfuzuna xidmət edir.

Dünyada qloballaşmanın yayıldığı zamanda bu prosesə öz milli-mənəvi irsi ilə qoşulmaq hər bir xalq üçün böyük önəm daşıyır. Azərbaycançılıq ideyası da məhz bu global çağırışlara cavab verir.

Bu nöqtəyi-nəzərdən azərbaycançılıq Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyasının ideya əsasını təşkil edir. Biz bu ideya ilə özümüzü dünyaya tanıdır, onu mütərəqqi dünya dəyərlərini (tolerantlıq, etnik müxtəliflik) özündə birləşdirən ideologiya kimi təbliğ edirik. Avropa ilə Asiyanın qovuşuğunda yerləşən Azərbaycan üçün bu ideologiya mədəniyyətlərarası dialoqa mühüm bir körpüdür.

Prezident İlham Əliyevin haqlı olaraq qeyd etdiyi kimi, bu gün "Azərbaycanın əsas prioritetlərindən biri milli adət-ənənələrimizin təmin olunması şərti ilə dünya birliyinə inteqrasiya etməsidir". Bu inteqrasiyada Azərbaycanın öz yerini tapması, eyni zamanda, milli eyniyyətini, milli identifikasiyasını qoruyub saxlamaq müstəsna əhəmiyyət kəsb edir ki, onu da azərbaycançılıq fəlsəfəsi təmin edir: "Azərbaycan xalqı əsrlər boyu müstəqillik həsrətində idi. Biz müxtəlif dövrlərdə başqa-başqa dövlətlərin tərkibində yaşamışıq. Amma öz milli xüsusiyyətlərimizi itirməmişik. Nəyin hesabına? Onun hesabına ki, öz ana dilimizi, mədəniyyətimizi saxlaya bilmişik, ədəbiyyatımız inkişaf edib, milli ənənələrimiz qorunub saxlanılıbdır. Budur, hər bir xalqın milli identifikasiyasını şərtləndirən əsas məsələlər".

Digər tərəfdən, tolerantlığı, polietnik zənginliyi özündə ehtiva edən azərbaycançılıq ideologiyası Azərbaycanın şovinist siyasətli, monoetnik Ermənistanla apardığı informasiya mübarizəsində güclü siyasi və təbliğati silahdır. Çünki, ifrat ksenofobiya, davakar millətçilik üzərində köklənən ermənilik ideologiyasından fərqli olaraq, azərbaycançılıq sağlam vətənpərvərlik ideologiyasıdır, onun mayasında başqa xalqlarla sülh içində yaşamaq, milli və dini dözümlülük fəlsəfəsi dayanır. Bu baxımdan dünyaya açıq, mütərəqqi ümumbəşəri dəyərlərin təcəssümü olan azərbaycançılıq özünü-təcrid üzərində köklənən, qonşu xalqlara düşmənçilik, milli nifrət aşılaman ermənilik ideyasının tam əksidir.

Odur ki, azərbaycançılıq fəlsəfəsini vahid Azərbaycanın ideya əsası, dünya azərbaycanlılarını birləşdirən orta dəyər və Azərbaycanı dünya tanıdan milli-mənəvi irs olaraq öyrənmək və təbliğ etməklə yanaşı, onu ölkəmizin milli təhlükəsizliyinin mühüm postulatı kimi də diqqətdə saxlamaq gərəkdir. Bu baxımdan əminliklə qeyd etmək olar ki, Azərbaycanın yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğu, sürətlə dünyaya inteqrasiya

olunduğu indiki vaxtda azərbaycançılığın milli-ideoloji plast olaraq dərindən tədqiqi, onun dünya azərbaycanlıları arasında və bütövlükdə beynəlxalq miqyasda təbliği təkcə bugünün deyil, həm də sabahın tələbidir.

Ədalət.-2010.-25 iyun.-№.111.-S.4.

Bir millətin neçə diasporu olar?

Nazim İbrahimov Türk millətini vahid diaspor halında birləşdirmək iddiasındadır

"Azərbaycan türk dünyası arasında birliyin təmin olunmasına, əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə hər zaman böyük önəm verir. Müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycan türk dünyası ilə bağlı keçirilən bütün beynəlxalq tədbirlərin ən fəal iştirakçılarında olub, eyni zamanda bu cür tədbirlərin təşəbbüskarı və təşkilatçısı qismində çıxış edib".

Bunu İstanbulda keçirilən Dünya Türk Forumunda çıxışında Azərbaycanın Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov deyib. Komitənin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, N. İbrahimov türk dünyası üçün böyük əhəmiyyət daşıyan bu toplantının açılışı münasibətilə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin qonaqlara və iştirakçılara salamlarını çatdırıb. Dövlət Komitəsinin sədri deyib ki, türkdilli ölkələrin dövlət başçılarından zirvə toplantıları, türk dövlət və cəmiyyətlərinin dostluq, qardaşlıq və əməkdaşlıq qurultayları və digər önəmli toplantılarda Azərbaycan da yaxından iştirak edib: "2007-ci ilin mart ayında Azərbaycan prezidentinin təşəbbüsü ilə Bakıda keçirilən Azərbaycan və Türk Diaspor Təşkilatları Rəhbərlərinin I Forumunda bu əməkdaşlığın konkret prinsip və istiqamətlərini müəyyənləşdirən "Azərbaycan və Türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyət strategiyası" qəbul edilib. "Məhz bu strategiya əsasında bir vaxtlar yalnız arzu etdiyimiz xəyallar gerçəkləşə çevrilib - 2008-ci ildə Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının yaradılması, 2009-cu ildə Ortaq Türk televiziyaşının fəaliyyətə başlaması mümkün olub".

N. İbrahimov qeyd edib ki, 2010-cu ilin sentyabrında Türkiyədə keçirilmiş türkdilli ölkələrin dövlət başçılarından X zirvə toplantısı bütün türk dünyası üçün tarixi əhəmiyyət daşıyan qərarların qəbulu ilə yadda qalıb. Komitə sədrinin sözlərinə görə, türk xalqları arasında birliyin və həmrəyliyin daha da möhkəmləndirilməsi qarşıda duran vacib vəzifələrdəndir: "Dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporu digər türk xalqlarının diasporları ilə sıx əməkdaşlıqdadır. Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin söylədiyi "Bir millət iki dövlət" fikrinə, kəlamına əsaslanaraq "Bir millətin bir neçə diasporu ola bilməz, bizim vahid diasporumuz olmalıdır" prinsipilə fəaliyyətimizi davam etdiririk".

Bu tipli tədbirlərdən birinin Bakıda keçirilməsinin mümkünlüyünü qeyd edən Dövlət Komitəsinin sədri vurğulayıb ki, dünya dövlətlərində türk xalqlarının səsinin daha da yüksəklərdə eşidilməsi üçün Azərbaycan dövləti hər zaman bütün imkanlarını ortaya qoymağa hazırdır.

Komitə sədri onu da deyib ki, diasporumuzun gələcək fəaliyyətində soydaşlarımızın yaşadığı ölkələrdə doğulub təhsil almış, formalaşmış, həmin toplumun ictimai-siyasi mühitinin aktiv iştirakçısı olan övladlarına-gənclərinə xüsusi diqqət yetirməliyik. Onlar öz fəaliyyətlərində gələcəkdə türk dünyasına daha böyük töhfələr verə bilər. "Bu gənclərin daha yaxşı təşkilatlanması, əlaqələndirilmiş formada fəaliyyət göstərə bilmələri üçün konkret addımlar atırıq" deyən Nazim İbrahimov bildirib ki, məhz bu məqsədlə noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresi keçiriləcək.

N. İbrahimov Dünya Türk Forumunun türk dünyasının birliyi ideyasına xidmət edəcəyinə inandığını deyib.

Tədbirdə, həmçinin, Mardin Valisi Hasan Duruer, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) üzvləri Şenol Bal, Hüseyin Pazarçı, TBMM-nin Avropa Birliyinə inteqrasiya komissiyasının nümayəndəsi Yusif Ziya İrbeç, TÜRKSOY-un baş katibi Dussanbay Kasseinov, Kosovadan türk əsilli nazir Mahir Yağcılar çıxış edib.

Qısa fasilədən sonra forum "Qlobal və regional problemlərin türk dünyasına təsiri" mövzusunda müzakirələrlə davam etdirir. Tədbir çərçivəsində "Türk dünyasında qeyri-hökumət təşkilatları və vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkül tapması önündəki problemlər", "Türk mədəniyyəti" və digər mövzularda seminarlar keçiriləcək.

Qeyd edək ki, dünən İstanbulda "Grand Cevahir Hotel"-də Türk-Asiya Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (TASAM) təşkilatçılığı ilə "Türk Şurası, türk diasporu və sosial-iqtisadi əməkdaşlıq" mövzusunda Dünya Türk Forumu başlanıb. Tədbirin təşkilinə, Türkiyə hökumətilə yanaşı, Azərbaycanın Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi də dəstək verib. Forumda 60 ölkədən türk dünyası və diasporlarının nümayəndələri iştirak edir.

Bakı Xəbər.-2010.-22-24 oktyabr.-№ 444.-S.6.

Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin bəyanatı

Azərbaycan Respublikasının son illərdə qazandığı yüksək iqtisadi nailiyyətlər, milli dövlətçilik ənənələrinin möhkəmlənməsi, ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemində layiqli yer tutması, siyasi nüfuzunun artması bəzi qüvvələrin ciddi narahatlığına səbəb olmaqdadır.

Ölkəmizin artan hərbi qüdrəti, böyük iqtisadi potensialı, demokratik ənənələrin təşəkkülü istiqamətində atdığı qətiyyətli addımlar həmin qüvvələri daha çirkin üsullara əl atmağa vadar edir. Vətən xaini, separatçı Əlikram Hüseynovun oğlu və qohumlarının bu günlərdə Niderland Krallığının Den Haaqa şəhərində Avropadakı bəzi siyasi dairələrdən aldığı qrantlar hesabına Azərbaycan dövləti əleyhinə təşkil etdiyi aksiya bunun bariz nümunəsidir.

Məkrli siyasi iddialarını həyata keçirə bilmədiklərinə görə bütün varlığı ilə Azərbaycana nifrət edən, onun uğurlarını gözü götürməyən bu adamlar yenə də öz xislətlərinə uyğun üsul seçərək əsl simalarını nümayiş etdirmişlər. Acı təəssüf hissi ilə qeyd edirik ki, aksiyada iştirak edənlər hələ də özlərini "azərbaycanlı" adlandırmağa cəsarət edirlər.

Azərbaycanı bölünmüş və parçalanmış görmək istəyən, bu mənfur arzusunun həyata keçirilməsi naminə hər kəslə əməkdaşlığa hazır olan separatçılar getdikcə daha böyük pessimizmə və ümitsizliyə qapılıraq aqressivləşir və adi etik qaydaları kobud şəkildə belə tapdalamaqdan çəkinmirlər. Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq imicinə zərbə vurmağa, onun nüfuzunu aşağılamağa çalışan bu qüvvələr hələ də dərk etmirlər ki, bu cür təşəbbüslər əbəsdir, Azərbaycan xalqının milli birliyinə və həmrəyliyinə, onun bütövlüyünə, dövlətimizin möhkəmliyinə, dövlətçiliyimizin qüdrətinə xələl gətirə bilməz.

Niderlandda və digər Avropa ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatlarından daxil olan müraciətləri nəzərə alaraq Dövlət Komitəsi Əlikram Hüseynovun oğlu Tural Hüseynov və onun yaxın ətrafı tərəfindən təşkil olunmuş bu cür aksiyaları separatçılıq, bölücülük və xəyanət kimi qiymətləndirir, xarici ölkələrdə yaşayan bütün soydaşlarımızı bu çirkin hərəkətlərə layiqli cavab verməyə çağırır. Əminik ki, vətəndaşlıq mənsubiyyətindən, siyasi baxışlarından və əqidəsindən asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı bölücülüğü və separatçılığı təşviq edən bu təşəbbüslərə öz qəti münasibətini bildirəcəkdir.

10 noyabr 2010-cu il

Xalq qəzeti.-2010.-12 noyabr.-№ 250.-S.6.

Fəxr edirəm ki, Azərbaycanlıyam

İbrahim İbrahimov,

"Zaqatala" qəzetinin redaktoru

Dünyada çox nadir ölkələr vardır ki, coğrafi ərazi baxımından kifik olsalar da, burada yaşayan xalqlar bəşər sivilizasiyasına layiqli töhfələr verə bilmişlər. Qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə, milli mənəvi dəyərlərə və təbii sərvətlərə malik Azərbaycan bu ölkələr sırasında özünəməxsus yer tutur. Uzaq-yaxın tariximizin səhifələrini vərəqləsək görürük ki, Azərbaycan xalqının varlığında böyüklük, insanpərvərlik, sülhsevərlik, quruculuq kimi ali keyfiyyətlər cəmləşmişdir.

Xislətində vandalizm, talançılıq, qəsbkarlıq və 'xəbislik olan düşmənlərimiz xalqımızdakı bu ali keyfiyyətlərdən daim narahatçılıq keçirmişlər. Bu xalqın üzərinə əli qılınclı, toplu-tüfəngli kimlər gəlməyib ki... Lakin ruhunda qəhrəmanlıq, Vətənə ilahi bir sevgi yaşadan Azərbaycan xalqı bu tarixi qovğalardan, ölüm-dirim savaşlarından alnıaçıq çıxmış, daxili gücünün tükənməzliyi hesabına tarixin səhnəsində mərdi-mərdanə dayana bilmişdir.

Azərbaycan əsrlər boyu burada yaşayan bütün millət və xalqların ümumi vətəni anlayışını uğurla doğrultmuşdur. Əsrlərdir ki, çoxmillətli tərkibə malik Azərbaycan tolerant və dözümlü bir ölkə kimi dünyaya nümunədir. Azərbaycan əhalisinin çoxmillətli tərkibi bizim sərvətimiz, üstünlüyümüzdür. Azərbaycanlı sözü tarix boyu birləşdirici, həmrəylik və həmfikirlik missiyasının daşıyıcısı olmuşdur. Hər birimizə yaxşı məlumdur ki, xalqımızın düşmənlərinin əsrlər boyu ən böyük arzusu da bu bütövlüyü pozmaq olmuşdur. Bu məqsədlə düşmənlərimiz tərəfindən Azərbaycanda yaşayan millət və xalqlar arasında nifaq toxumu səpməyə, qardaşlıq və inam hissini sarsıtmağa, separatizm meyillərini yaymağa cəhdlər göstərilmişdir. Bu məqsədlə onlar müxtəlif təxribatlar planlaşdırmış, çirkin yollarla bəzi səbatsız və Vətənə xəyanət yolu tutan satqınların xidmətindən yararlanmağa çalışmışlar.

Azərbaycan adı ilə və Azərbaycanlı olmaqla fəxr duyulması şanlı tarix, örnək hadisələr çoxdur. Bu baxımdan hazırda 20- dən çox xalqın və millətin nümayəndəsinin yaşadığı Zaqatalamızın təmsalında bəzi faktları qeyd etmək istərdim. Bu bölgədə yaşayan insanlar Azərbaycanın düşmənləri ilə mübarizədə qəhrəmanlığı ilə həmişə fərqlənmişlər. Tarix boyu burada yaşayan xalqlar və millətlər arasında qarşılıqlı inam hissi çox güclü olmuşdur. Vahid Azərbaycan naminə mübarizəyə qalxan zaqatalalılar 1803-cü ildə Rus qoşunlarının Şimal-Qərb istiqamətindən işğalçılıq məqsədi ilə keçidinin qarşısını almışlar. Bu həssas bölgəyə qonşu ölkələr tərəfindən torpaq iddiaları zaman-zaman səslənmişdir. Məsələn 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaranan ilk çağlarda zaqatalalılar bir araya gələrək talelərinin həmişə Azərbaycanla bir yerdə olduğunu bəyan etmiş, Şərqdə ilk demokratik respublikanın idarə edilməsində, milli ordunun formalaşmasında müstəsna xidmətlər göstərmişlər. Burada Azərbaycançılıq ruhunun güclü olmasına dair bir-birindən maraqlı çoxlu sayda faktlar gətirmək mümkündür. Sadəcə buna sübut kimi bolşevik istilasına qarşı 1920-ci ilin yayında

Zaqatalada və Gəncədə baş verən üsyanları nümunə göstərə bilərik. Hər iki üsyanda Zaqatalada yaşayan müxtəlif xalqların və millətlərin nümayəndələri istiqlaliyyətin qorunması uğrunda canlarından keçmişlər.

Zaqatalalıların azərbaycanlı olmaları ilə qəlblərinin daxilində yaşatdıqları fəxr hissi artıq 20-ci ilinə qədəm qoyan müstəqilliyimizin bütün dövrlərində özünü yeni keyfiyyətdə nümayiş etdirmişdir. Vətənimizin dilbər guşəsi olan Qarabağ uğrunda gedən qanlı döyüşlərdə yüzlərlə zaqatalalı gənc erməni işğalçılarına qarşı igidliklə vuruşaraq bölgənin tarixinə şanlı səhifələr yazmışlar. Onları bu ölüm-dirim savaşında güclü edən, şücaətə ruhlandırان Vətənə olan sədaqət, Azərbaycanlı olmaqdan doğan məsuliyyət hissləri olmuşdur.

Fəxr etməli haldır ki, tarix boyu Azərbaycanımızın inkişafında və onun yadelli işğalçıları- dan müdafiəsində böyük əməyi olan zaqatalalıların indiki müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsindəki xidmətləri də diqqətdən kənar qalmamışdır. Zaqatalalıların əməyi dövlətimizin başçısı İlham Əliyev tərəfindən özünün yüksək qiymətini almışdır: "Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində zaqatalalıların çox böyük xidməti olmuşdur. Bu gün siz öz əməyinizlə, zəhmətinizlə ümumi işimizə böyük töhfə verirsiniz".

Azərbaycan müstəqil bir dövlət kimi nailiyyətlərini artırdıqca yeni tarixi şəraitə uyğun olaraq Azərbaycançılığın və Azərbaycanlı olmağın yeni modeli yaranır. Bu modeldə nəzərə çarpan ilk cəhət Azərbaycanlı olmağın məsuliyyətinin artması ilə bağlıdır. Bu gün Azərbaycanlı olmağımızdan qürur duyduğumuz çox şeylər mövcuddur. Əvvəla, ölkəmiz dünya birliyinin yeni üzvü kimi son beş-altı ildə ən inkişaf etmiş ölkələrin sırasında yer almışdır. Azərbaycanın siyasi və iqtisadi gücü ona müstəqil siyasət yeritməyə, bölgədəki liderlik mövqeyini artırmağa imkan yaradır. Digər tərəfdən Azərbaycan dövlətinin ali məqsədi vətəndaşlarının rifah halını durmadan yüksəltmək, insan hüquq və azadlıqlarının daha dolğun təminatını həyata keçirməkdir. Görülən qlobal işlər Azərbaycançılığın və azərbaycanlı olmağın yeni tarixi şərait- də həm hüquqi, həm də siyasi baxımdan inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirir.

Bir vaxtlar hərc-mərclik girdabında boğulan, aclıq və səfəltə sürüklənən, vətəndaş müharibəsi həddinə gəlib çatan Azərbaycan ölkəsindən indi əsər-ələmət belə qalmamışdır. Azərbaycan inkişaf baxımından onillikləri arxada qoyan bir mərhələyə çatmışdır ki, bu da vətəndaş fəallığının güclənməsinə səbəb olmuşdur. Yeniləşən, modernləşən və müasirləşən Azərbaycanda ictimai mühitin saflaşması, müstəqilliyin real bəhrələri azərbaycanlıların düşüncə tərzinə də yeni çalarlar gətirmişdir. İlk növbədə vətəndaşlarımızda müstəqilliyimizin dönməzliyini, əbədiliyini və sarsılmazlığına inam hissi güclənmişdir.

İctimai-siyasi sabitliyin möhkəm bərqərar olduğu Azərbaycanda vətəndaşların cəmiyyətin sabahı üçün daşdıqları məsuliyyət hissi vətənin taleyi ilə vəhdət təşkil edir. Müstəqil dövlət quruculuğunda bu önəmli və vacib amildir. Diqqəti çəkən başqa bir məsələni də qeyd etmək lazımdır. Bu da Azərbaycançılığın və Azərbaycanlı olmağın coğrafi anlamda geniş şəkil almasıdır. İndi dünyanın hansı ölkəsində olmasından və yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlı yaxşı dərk etməyə başlayır ki, onun Azərbaycan kimi bir vətəni var. Vaxtilə taleyin hökmü ilə qürbətdə yaşamağa məhkum olmuş, onilliklər boyu Vətən həsrətini ürəklərində daşıyan azərbaycanlılar indiki müstəqil Azərbaycana öz doğma ata ocağı kimi baxırlar.

Azərbaycan dövlətinin apardığı uğurlu diaspor siyasəti, bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən Azərbaycançılıq dünyanın dörd bir yanına səpələnmiş azərbaycanlıların bir araya gəlməsində, Vətənlə

əlaqələrinin bərpasında və güclənməsində önəmli rol oynayır. Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə etdikdən sonra Azərbaycançılıq ideologiyası öz ətrafında insanlarımızı birləşdirir, Azərbaycanlı fəlsəfəsinə və düşüncə tərzinə uyğun milli mənlik şüurunun formalaşmasında tarixi missiyasını uğurla yerinə yetirir. Ümummillî liderimiz Heydər Əliyevin təbiri ilə desək, "Azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini, milli mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafını təmin etmək deməkdir".

Azərbaycançılığın ideya və mənəvi baxımdan yeniləşməsi sovet dönəmində azərbaycanlılar barədə formalaşmış baxışların kökündən yanlış olduğunu üzə çıxarmışdır. İndi azərbaycanlı deyəndə işgüzarlığı, qəlb genişliyi ilə seçilən, təfəkküründə yeniliyə daha çox üstünlük verən, yaşadığı hər hansı bir ölkədə öz mövqeyini ortaya qoymağa can atan bir xalqın nümayəndəsi göz önünə gəlir. Həmvətənlərimizin qürbətə ana dilimizə, adət-ənənələrimizə, milli dəyərlərimizə və mədəniyyətimizə münasibətlərində də vətənpərvərlik hisslərinin artması duyulur ki, bu da Azərbaycançılığın imicinə yeni keyfiyyətlər gətirir. Məni belə düşünməyə vadar edən xaricdə yaşayan həmvətənlərimizdə son vaxtlar gördüyüm və müşahidə etdiyim Azərbaycançılığa bəslədikləri hörmət və ehtiram hisslərinin qat-qat artmasıdır. Vətənə hər gəlişlərində istər paytaxtımız Bakıda, istərsə də boya-başa çatdıqları bölgələrdə sürətli inkişafı, müasir dəyişiklikləri görən soydaşlarımız bundan qürur hissi keçirdiklərini gizlətmir, məskunlaşdıqları ölkələrdə Azərbaycan həqiqətlərini daha inandırıcı şəkildə çatdırmağa çalışırlar.

Yeni tarixi şəraitdə azərbaycanlıların birgə fəaliyyəti üçün vahid dövlət siyasəti mövcuddur. Bu məqsədlə Dünya Azərbaycanlılarının Bakı şəhərində keçirilən birinci və ikinci qurultayları gələcək fəaliyyət üçün istiqamətləri müəyyənləşdirmişdir. Bu qurultaylar yenidən Azərbaycançılıq ideyasını gündəmə gətirmiş, 50 milyondan çox bir xalqın iradəsinin, gücünün Vətənə birgə fəaliyyətinin- bir sözlə, onilliklər boyu istifadəsiz qalan maddi və mənəvi potensialının reallaşması baxımından önəmli işlərin başlanmasına rəvac vermişdir. Azərbaycanlıların bir araya gəlməsində 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik gününün təsis olunmasını da yüksək qiymətləndirmək lazımdır. Bu günün əhəmiyyəti ondadır ki, sürətlə dəyişən XXI əsrdə dünya Azərbaycanlılarının birgə qeyd etdikləri təqvim günü vardır. Bu gündə Azərbaycanlıların biri-birinə olan hissləri daha da doğmalaşır.

İnsanın xisləti elədir ki, o mənsub olduğu ölkəni başqalarından çox sevir. Biz azərbaycanlılarda vətən sevgisi başqa bir anlamda, müqəddəsləşmiş halda qəbul edilir. Yaşadığımız bu dövrdə Vətənə olan sevgimizi mənsubiyyət etibarını ilə azərbaycanlı olmağımızdan keçirdiyimiz fəxr hissimiz daha da qüvvətləndirir. Azərbaycanlı olmaq bu gün daha əzmlə yaratmaq, sabaha inamla baxmaq kimi duyğularımızı gücləndirir. Biz millətlər içərisində imzasını şərəflə təsdiq edən şanlı və qədim bir ölkənin- Azərbaycanın vətəndaşlarıyıq. Azərbaycandan bu gün dünyaya istilik, hərarət, səmimiyyət, xalqların azad yaşamaq haqlarına hörmət hissi yayılır. Öz taleyinin sahibi olan bir dövrdə yaşamaq, yaratmaq, arzularının gerçəkləşdiyinin şahidi olmaq böyük səadət deyilmə? Zaman yetişib ki, biz Azərbaycanlı olmağımızla fəxr hissi keçirək, taleyimizə düşən xoşbəxt günlərimizi yaşayaq. Belə bir ölkədə dünyaya gəlmək həqiqətən böyük səadətdir. Uca Allahı minnətdarlıq edərək qürurla deyirəm: fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam!

*Məqalə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim edilir.*

İki sahil.-2010.-7 dekabr.-№.227.-S.12.

Ən böyük azərbaycanlı

Azərbaycanın özü qədər əbədi

İxtiyar Hüseynli

7 il öncə, 2003-cü il oktyabrın 1-də ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına son müraciətini etdi, tövsiyəsini verdi. Dünyanın ən böyük azərbaycanlısı bu müraciətində həm də uğurlu fəaliyyətinin, daha doğrusu, Azərbaycanın qazandığı zəfərlərin formülünü belə açıqlayırdı: "Mənim Azərbaycan Respublikasına bütövlükdə rəhbərliyimin 34, müstəqil Azərbaycan dövlətinə Prezident kimi rəhbərliyimin isə 10 ili tamam olur. Bu illərdə istər bir azərbaycanlı, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, istərsə də onun rəhbəri, prezidenti kimi mənim həyat amalım yalnız sizə - bütün varlığım qədər sevdiyim Azərbaycan xalqına, dövlətçiliyimizə, ölkəmizin iqtisadi, siyasi, mənəvi inkişafına xidmət olmuşdur. Bu yolda bütün gücümü və iradəmi yalnız müdrik və qədirlən xalqımdan almışam. Ən çətin anlarda, ən mürəkkəb vəziyyətlərdə yalnız və yalnız xalqıma arxalanmışam. Bu da mənə dözümlü, iradə verib və bütün uğurlarımı təmin edib".

34 il və Azərbaycan - Heydər Əliyev vəhdəti...

10 il və Azərbaycan - Heydər Əliyev zəfər yolu...

Bu, tarixin statistik göstəricisi deyil! Bu, tariximizin az təsadüf edilən şərəf və qeyrət, ucalıq və intibah, layiqli dövlətçilik və fədakar vətəndaşlıq səhifəsinin ən möhtəşəm sətirleridir! Heydər Əliyev haqda yazılan külliyyatların, çəkilən filmlərin, deyilən fikirlərin sayı bu Şəxsiyyətin malik olduğu qüdrətin heç onda birini də vəsf etməyə kifayət deyil! Bu tərs-mütənəsbiliyin səbəbini heç də ortada olan sənət nümunələrinin yaradıcı uğursuzluğunda, yaxud da səslənən mülahizələrin və münasibətlərin əsassızlığında axtarmağa lüzum yoxdur. Əksinə... Səbəb sözün ən səmimi, ən uca, ən bəkarətli məqamının da Heydər Əliyev zirvəsindən çox aşağıda olmasıdır. Ən ali söz belə, bu İnsanın xalqı və dövləti qarşısında göstərdiyi misilsiz xidmətləri, eləcə də millətinin bütün nailiyyətlərinə, sevinclərinə, ən nəhayət, uzun illər həsrətini çəkdiyi normal yaşayışına görə Liderinə bəslədiyi münasibəti əks etdirməkdə gücsüzdür. Əslində, söz və onun müəllifləri müasirlərini təhlil etməkdə tam obyektiv ola bilməz, həmçinin onların qiymətləndirmə əmsalı da həqiqətin və dərkətmənin yükünü tam çəkməyə qadir deyil!

Bu fikirlərdə nə mübaligə, nə də ki şişirtmə var. Bir neçə ildən sonra Azərbaycan vətəndaşı yeni neft strategiyasının daha böyük uğurlarının bəhrəsini dadanda, sərhəd qonşuluğunda məskunlaşan dövlətlərin zəifliyini və məmləkətimizə daha çox möhtaclığını görəndə, beynəlxalq miqyasda ölkəsinin qəbul edilmə səviyyəsinin daim yüksəlməsindən qürur duyanda, elminə, təhsilinə, mədəniyyətinə, demokratik nailiyyətlərinə, yaşayış şəraitinə, bir sözlə, azad və inkişaf etmiş dövlətin vətəndaşı olmağına görə yaşadığı fəxarət hissəsinin

səbəbinin, daha doğrusu, Səbəbkarının əsl qiymətini tam dolğunluğu ilə verəcək. Zamanı yazan, tarixi yaradan bütün dahilərin taleyidir bu!

Bəli, belə dahilərin əsl qiymətini yazdıqları zamana uyğun olaraq tarixin özü verir, kiminə beş ildən sonra, kiminə isə on ildən...

XXX

Heydər Əliyevin "ulduz"u Azərbaycanın siyasi kəhkəşanında 41 il öncə parladı. Bu İnsanın iyerarxiya irəliləyişlərinin əsl səbəbi malik olduğu şəxsi keyfiyyətləri, qabiliyyəti və bacarığı idi. Hələ məlum 1969-cu ilin 14 iyulundan çox illər öncə Onun fərdi xüsusiyyətləri yüksək qiymətləndirilir və ölkənin kadr potensialında minimum səviyyədə təmsil olunan milli kontingentin ən perspektivli nümunəsi kimi xarakterizə edilirdi. O özünə həmişə etimad qazandırmağı bacarıb. Və məhz bu etimadı gözləniləndən də yüksək dərəcədə doğrultmağı bacardığından etimadlar silsiləsini daim genişləndirməyə müvəffəq olub. Əvvəl kiçik rəislərdən, sonra vəzifəli şəxslərdən, daha sonra isə xalqından...

İlk böyük administrativ irəliləyişi 1967-ci ildə Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinə sədr təyin edilməsi idi. Uzun onilliklər, daha dəqiq desək, son 40 il ərzində qeyri-azərbaycanlıların rəhbərlik etdiyi və azərbaycanlıların milli hissləri üzərində "at oynatdığı" bu qorxulu komitəyə yeni sədrin təyinatı məmləkətimizin o dövrlük ictimai məntiqi ilə heç cür izah edilə bilmirdi. Çünki Heydər Əliyev əməliyyat müvəkkilliyindən komitə sədrinin müavinliyinə qədər keçdiyi yolda Azərbaycanın da mənəşəsində olduğu rejimin öz kadrlarından gözlədiyi öhdəliklərin heç birini yerinə yetirməmişdi. Nə azərbaycanlı millətçilərin ifşası ilə bağlı istintaq aparmış, nə də bu məqsədlə Ona tapşırılmış əməliyyat tədbirlərini "uğurla" başa vurmuşdu. Apardığı istintaq işlərinin nəticəsinə görə isə heç bir azərbaycanlı siyasi motivlə məsuliyyət daşımır.

Yəni, çekist Əliyev çekist "planını" doldura bilmirdi!

Bir sözlə, "çekistin milləti və hissləri olmur" kredosu ilə Heydər Əliyevin fəaliyyəti daban-dabana zidd idi. Ancaq yeni dəyişən mərkəzi rəhbərlik İttifaqı bürümüş xruşşovsayağı çürük və biabırçı idarəçiliyə xitam vermək üçün güclü kadrlara ehtiyac duyurdu. Brejnev və Andropov riskə getdi.

Və nəhayət ki, bu rejimdən Azərbaycan da qazandı!

Pəncərələrindən düz 57 il aramsız olaraq Azərbaycan dilində qışqırıqlar, ağlaşma sədaları ucalan bu qorxulu binada məmləkətin əsl sahibi olmalı millətin aman diləyən səsini bu Kişi kəsdi. Artıq bu pəncərələrdən Bağırovla bağlı məhkəmədən qurtulmağa müvəffəq olmuş erməni-rus çekistlərin azərbaycanlılara uddurduqları qanın sorulan hesabı eşidilirdi, özü də AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ!

MTN-in muzeyində DTK-nın "ÇK" olan vaxtından, yəni, 1920-ci ildən 1969-cu ilədək olan dövrlərdə komitədə çalışan əməkdaşların milli mənsubiyyət göstəricisinin şkalası asılıb. Görməyənlərə izahat: bu şkalada azərbaycanlıların göstəricisi 1967-ci ildən etibarən 90 dərəcəli bucaq altında şaquli artır, ermənilərin, rusların göstəriciləri isə eyni bucaq və forma altında aşağı enir. Elə bu fakt Heydər Əliyevin həyatının və fəaliyyətinin DTK dövrünü tam əks etdirməyə yetərlidir!

Heydər Əliyev Azərbaycan qarşısında ilk sınaqdan uğurla və ALNIAÇIQ çıxdı. Azərbaycan Onu daha geniş səlahiyyətlərlə, daha ali missiya ilə gözləyirdi...

XXX

Artıq Azərbaycan tarixinin əsrlərdir ki tamarzı qaldığı möhtəşəm səhifəsi açılırdı, təqvimdə 1969-cu ilin iyulu idi.

Azərbaycan kommunistləri ölkəyə rəhbərliyi 46 yaşlı Heydər Əliyevə həvalə etdilər. Ölkə rəhbərliyində dəyişikliklər özünü yalnız yaş göstəricilərində büruzə vermirdi, əsas fərqlilik təfəkkürdə, məmləkətə və xalqa münasibətdə, milli potensialın istifadəsində təzahür edirdi. Heydər Əliyev "başlamaq" üçün gözləmədi, dərhal fəaliyyətə keçdi. Təyinatından düz 3 həftə sonra növbədənənar plenum çağırıldı. Və şəxsən "birincinin" özü cəmiyyətdə, idarəçilikdə baş alıb gedən özbaşınalığın, qanunsuzluğun mövcudluğundan danışıq, ən əsası isə hamını şoka salan bəyanat verirdi: içimizdə rüşvətخورlar var və rüşvət cəmiyyəti içindən yeyir. Plenumun gənc nümayəndələrinin "Kişi yaman başladı" narahatlığını partiya intriqaalarında saç-saqqal ağartmış "qoca qurdların" gülərək "əsas odur ki, yaxşı da qurtara bilsin" ironik münasibəti müşayiət edirdi. Zaman çox qısa müddət ərzində Heydər Əliyevin gücünü, bacarığını, saraydaxili intriqaaları hansı taktika ilə neytrallaşdırdığını hər kəsə sübut etdi!

Bu, Heydər Əliyev idi, sadə azərbaycanlının mifik təfəkküründəki adil hökmdarın müasir prototipi, ədalət mücəssəməsi və canlı idarəçilik ensiklopediyası!

Qorxmalı olan Ondan qorxur, sadə vətəndaş sevir, vəzifəli şəxslər isə fəaliyyətlərini Əliyev metodları ilə qururdular.

Bu İnsan əsl azərbaycanlı örnəyi yaradırdı!

Vətəndaş qürur duymağa rəhbər, bənzəməyə kamil nümunə, problemlərinin həllini bacaran həmdəm tapmışdı.

Heydər Əliyevin ilk idarəçiliyi 13 il 4 ay çəkdi. Bu epoxanı tam mənasında dərk edə bilmişikmi? Deyəsən, bu mərhələ də tarixin qiymətini dolğunluğu ilə almayıb. Həmin illərin uğur təzahürləri tək Azərbaycanın iqtisadi gücünün artırılıb, iqtisadi muxtariyyətin bərqərarı ilə yekunlaşmadı. Bu, milli-mənəvi, mədəni, ədəbi yüksəlişlərlə, əsl azərbaycanlı düşüncə tərzinin və şüurunun yaranması ilə davam etdi. Saxta beynəlmiləçilik dalğasında milli mənliyini itirən, dilini unudan, kimliyini danan, tarixindən imtina edən, əcdadından döənən azərbaycanlı dövlətin təzyiqi ilə qarşılaşdı. Bəli, Heydər Əliyev azərbaycanlıya azərbaycanlı olduğunu qəbul etdirmək, Azərbaycana Azərbaycan ruhunu qaytarmaq üçün bütün administrativ resursları ilə hücumu keçmişdi.

Bu Şəxs Heydər Əliyev olmazdı ki, islahatlarının hüquqi əsaslarını formalaşdırmasın. Əvvəl ali və orta məktəblərin sayının bir neçə dəfə artırılması, milli ədəbiyyata, folklorə, mədəniyyətə və incəsənətə dövlət qayğısının gücləndirilməsi barədə qərarlar verildi, daha sonra Azərbaycan dili dövlət dili kimi ölkə Konstitusiyasında təsbit edildi. Azərbaycanda Azərbaycan ruhu və azərbaycanlı mahiyyəti hakim idi.

Azərbaycan heç vaxt olmadığı kimi azərbaycanlıların idi!

Milli ruh, milli mənəviyyat, milli keçmiş, milli intibah artıq adi söz deyildi, bunlar cəmiyyətin və vətəndaşın əsas xüsusiyyət göstəriciləri idi. Heydər Əliyev Azərbaycanı müstəmləkə kimi deyil, iqtisadi və milli-mənəvi muxtariyyəti olan ölkə tək yaşadırdı.

Heydər Əliyev mərkəzi rəhbərliyin partiya funksionerləri üçün "cızdığı cızıqdan" çoxdan çıxmışdı, bununla kifayətlənməyərək hələ rəhbərlik etdiyi Azərbaycanı da İttifaqın "cıızığından" çıxarırdı. O, fəaliyyəti ilə tarixə ibrət dərəsi verirdi ki, ən qəddar tiranların idarəçiliyində, ən qanlı imperiyaların mənəşəsində olanda da öz ölkənə, xalqına xidmət edə bilərsən. Bunun üçün tələb olunan yeganə şərt yerli rəhbərin müti olmaması, şəxsi mənafeyi naminə dövlətini və millətini aşağılamamasıdır. Bu idarəçilik nümunəsi İttifaqın mövcudluğu dönməndə Azərbaycanda nə Heydər Əliyevdən əvvəlki dövrdə, nə də postəliyev zamanında göstərilmişdi.

Heydər Əliyev Azərbaycanın taleyində saysız-hesabsız müsbət istisnaların müəllifidir!

Növbədə məmləkətimizin "altına qoyulmuş gec partlayan bomba" - Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində Azərbaycan üsuli-idarəsini bərpa etmək idi. Rəhbər DQMV-də meydan sulayan erməni hikkəsini elə ustalıqla yatırdı ki, vilayət erməniləri bir də ən adi məsələyə görə də rəsmi Bakının icazəsinin alınması qərarını oxuyanda ayıldılar. Ermənilərin "göz dağına" çevrilmiş bu Kişi bütün azərbaycanlıları, Qarabağı ermənilərə "göz dağı" etdi. Heydər Əliyevdən əvvəlki və sonrakı ölkə rəhbərliyi Moskvanın qarşısında necə mütilik edirdilərsə, bu Liderin idarəçiliyi dönməndə də DQMV-nin rəhbərliyi, vilayət erməniləri rəsmi Bakının, Heydər Əliyevin qarşısında təzim göstərirdilər.

Azərbaycan böyük bir tikinti meydanına, quruculuq məkanına çevrilmişdi. Kəndlərə şəhər siması gətirən Rəhbər bu məntəqələrdə müasir tipli məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları, ictimai-iaşə obyektləri inşa etdirirdi. Şəhərlərdə hər kvartalda yeni fabrik və zavodların açılması ənənə halını almışdı. Mərkəzin həyata keçirdiyi "bütün respublikaların bir-birindən iqtisadi və xammal asılılığı siyasəti" Azərbaycanda iflusa uğradı. Yeni istehsal sahələri ölkənin iqtisadi müstəqilliyinin daha da artmasını şərtləndirirdi. Əhalinin sosial durumu qat-qat artırıldı. Sənaye, kənd təsərrüfatı, istehsal dinamik inkişaf edirdi. Neft sektoruna diqqət isə xüsusi əlahiddə əhəmiyyət kəsb edirdi. Ucsuz-bucaqsız imperiyanın kiçik əyalətində gedən böyük quruculuğun yeganə Müəllifinin öz vətəndaşını layiqli yaşatmaq və halallıqla dolandırmaq üçün göstərdiyi fədakarlıqlar bitib-tükənmirdi...

xxx

Heydər Əliyevin adı artıq bütün İttifaq boyu yayılmışdı. Bu gənc qafqazlının kiçik respublikada gördüyü böyük işlər hamının diqqətini cəlb edirdi. Kimisi Onu beynəlmiləçilik prinsiplərindən və Ümumittifaq mənafeyindən kənara çıxan şovinist-millətçi, kimisi isə yaxın müddətdə Kreml kabinetlərində yerləşəcək perspektivli kadr kimi dəyərləndirirdi. O isə öz işində, quruculuğunda, xidmətində idi.

Hər il növbəti qırmızı ulduzun sancıldığı bayraq ağırlıqdan qəddini nə qədər əyirdisə, Azərbaycanın adı və onun birincisinin nüfuzu dəfələrlə yüksəlirdi!

"Heydər Əliyev Azərbaycana sığmır, Moskvanın da ona ehtiyacı var" - ötən əsrin 80-ci illərinin ilk illərində İttifaq iyerarxiyasının ən ali pilləsində - Siyasi Bürodə gedən müzakirələrin əsas mövzusu bu idi. Ancaq daş qayaya rast gəlmişdi. Siyasi Büronun üzvlüyünə namizəd seçilsə də, Kreml yenə də Heydər Əliyevin "könlünü ala" bilmirdi. O, Azərbaycanı tərk etmək niyyətində deyildi. Yağlı vədlər, daha yüksək mənəb və səlahiyyət də bu İnsanı fikrindən, daha doğrusu, missiyasından döndərmək gücündə deyildi.

1982-ci ildə İttifaq rəhbərliyində böyük dəyişikliklər baş verdi. Yeni rəhbər Andropovun başladığı yenidənqurma siyasəti (bu siyasəti 3 il sonra dünyanın ən məkrli avantüristlərindən biri mənimsəyərək məhv edəcəkdi) İttifaqda onilliklər boyu formalaşan bürokratik aparatı ləğv etmək, ölkə ərazisində sənayeni, iqtisadiyyatı, aqrar sektoru gücləndirmək, əhalinin sosial vəziyyətini stimullaşdırmaq kimi prinsipləri ehtiva edirdi. Baş katibin peşəkarlara ehtiyacı vardı. Kremlin mahir intriqanları İttifaq üçün belə taleyüklü prosesi aparmağa qadir deyildilər.

Nəzərlər yenə də Heydər Əliyevə dikilmişdi. Bu dəfə etiraz etmək mümkün deyildi. Çünki Kremlin yeni sahibindən Əliyevsiz qalacaq Azərbaycana heç bir zərər toxunmayacaqdı.

Heydər Əliyev artıq dünyanın altıda birini təşkil edən böyük bir dövlətin ən ali rəhbərliyində dördüncü adam idi (Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən yüksək yalnız üç post var idi: baş katib, Ali Sovetin sədri və Nazirlər Sovetinin sədri). "Kremlə sancılan əzəmətli Türk Bayrağı" İttifaqın bütün sənayesinə, iqtisadiyyatına, təsərrüfatına, elminə, təhsilinə, mədəniyyətinə, səhiyyəsinə, tikintisinə, bir sözlə, bütün strateji sahələrinə birbaşa rəhbərlik edirdi. O, Siyasi Büronun üzvü kimi dövlətin xarici və daxili siyasətini müəyyənləşdirən əsas simalardan sayılırdı. Bu, Azərbaycana və azərbaycanlıya olan çox böyük etimad idi. Bu, yalnız bir fərdin yüksəlişi deyildi, bütünlüklə dövlətimizin və xalqımızın uca zirvəni fəth etməsi idi. Bu, siyasət fəthi ilə qürur duyan kiçik bir məmləkətin misilsiz sevincinin növbəti təzahürü idi.

Heydər Əliyev yeni postunda tam 5 il çalışdı. Azərbaycanı böyük tikinti meydanına çevirən İnsan fəaliyyətini indi daha geniş müstəvidə davam etdirirdi. Brestdən Vladivostokadək, Norilskdən Həştərxana qədər on minlərlə tikinti meydanının, Baykal-Amur magistralının baş inşaatçısına çevrilən bu böyük Azərbaycanlının xidmətlərini indi Belarusda, Latviyada, Ukraynada, Gürcüstanda, Özbəkistanda və daha neçə-neçə keçmiş müttəfiq respublikalarda böyük hörmətlə xatırlayırlar. Bu müddətdə Heydər Əliyev, şübhəsiz ki, vətəninə unuda bilməzdi. Həmin illərdə mərkəzdən Azərbaycana ayrılan vəsaitlərin həcmi dəfələrlə artırılmış, respublikada gedən quruculuq işlərinə daha geniş və münbit zəmin yaranmışdı.

Onun təşəbbüskarlığı tək maddi quruculuq məsələləri ilə bağlı deyildi. O, sistemdə, ideoloji prinsiplərdə, idarəçilik metodlarında islahatlar aparmaq təklifini cəsarətlə irəli sürürdü. Siyasi Büronun iclaslarında Heydər Əliyevin "müttəfiq respublikalara sərbəstlik verilməlidir, onlar vəsaitlərinin məsrəfində müstəqil olmalıdırlar, Qərbdən gələn demokratikləşmə və yeniləşmə dalğasına hazır olmalıyıq" çağırışları qəlibləşmiş stereotiplərin və "parçala, hökm sür" hökmünün daşıyıcısı olan çinovniklərin yuxusuna haram qatmışdı. Xarici səfərlərində tək jurnalistlərin və həmin dövlətlərin ictimaiyyətinin deyil, həm də ölkə rəsmilərinin də diqqətini cəlb etməsi,

səfərlərindən sonra həmin xarici dövlətlərin mətbuatında haqqında yüksək fikirlər səsləndirilməsi Ona Kreml kuluarlarında qısqanc münasibət formalaşdırırdı.

1985-ci ildə yeni baş katibin seçimi ilə bağlı gedən müzakirələrdə tez-tez səslənən "Siyasi Büronun ən cavan, ən nüfuzlu, ən bacarıqlı üzvü baş katib seçiləcəyi təqdirdə, dövlət və partiya nüfuzunu bərpa edə bilər" məntiqi seçimi alternativsiz olaraq məhz Heydər Əliyevin üzərinə yönəltdiyindən "baş katib slavyan mənşəli olmalıdır" hökmü özünü çox gözlətmədi. Və təsadüfi deyil ki, seçimi "bu türkün məqsədi İttifaqı möhkəmləndirmək yox, onu dağıtmaqdır" qeybətlərinin əsas müəlliflərindən olan M.Qorbaçov "qazandı".

Bəli, bacarığı və qabiliyyəti Heydər Əliyevi dünyanın ən güclü iki dövlətindən birinin rəhbərliyinə doğru sürətlə aparırdısa da, onun milli mənsubiyyəti bu yüksəlişdə maneəyə çevrilirdi. "Azərbaycanlı kimi dünyaya gəldiyimə, Azərbaycan dilində danışdığımıza, Azərbaycanı təmsil etdiyimə görə özümü çox xoşbəxt sayıram" sözlərinin müəllifi bu münasibətdən kədərlənə, milli mənsubluğundan heyifsilənə bilərdimi? "Bütün gücümü və iradəmi yalnız müdrik və qədərbilən xalqımdan almışam" fikrinin sahibi başqa cür ola bilərdimi?.. Bilmədi də!

Bu arada sevimli ömür-gün yoldaşımı itirdi. Bu, itkilərin başlanğıcı idi...

Artıq bu böyük İnsanın mənəvi dünyasında qayğıları günü-gündən artırdı. Yeni rəhbərliyin cəsarətinə sığışdırıb açıq apara bilmədiyi, ancaq pərdə arxasında daim genişləndirdiyi intriqaqlar, partiya yoldaşlarının buqələmun xislətləri, Onun xofu ilə yaşayan səriştəsiz kadrların irəli çəkilməsi, daha sonra isə baş katibin xeyir-duası ilə Ermənistanın separatçı meyillərinə münbit şəraitin yaradılması, Azərbaycana qarşı mənfi münasibətin daha da kəskinləşməsi, ən ağırlısı isə respublikada Onun siyasi kursuna xəyanət edilməsi Heydər Əliyevi mənən ağrıdırdı. Azərbaycanın rəhbərləri M.Qorbaçovun diktəsi ilə Onunla münasibəti də kəsmişdilər. Hətta ürəyindən müalicə olunanda belə, Onu Azərbaycandan ziyarət edənlər yalnız sadə vətəndaşlar, statussuz ziyalılar, elm, sənət xadimləri idi. Bu müddətdə Azərbaycandan aldığı təskinlikverici teleqramların sayı günü-gündən artdığı kimi, bu məmləkətdən onun əleyhinə Kremlə göndərilən donosların da sayı çoxalırdı.

Bu, xəyanət idi! Dost hesab etdiklərinin, əllərini çörəyə çətdirdiklərinin, mənəb sahibi etdiklərinin, etimad göstərdiklərinin, özünə varis saydıqlarının, qayğısını çəkdiyələrinin xəyanəti! Bu, bütün dahilərin taleyidir ki, Heydər Əliyev də bu taleyi bölüşməyə məhkum idi...

Bəziləri zənn edirdi ki, artıq Heydər Əliyevin qurubu başlanıb. Bəziləri sonralar da Heydər Əliyevin qurubu ilə bağlı proqnoz zənlərində yanılacaqdılar. Siyasi qurub bu İnsana heç vaxt yaxınlaşa bilməyib, yaxınlaşa bilməzdi də! Bu İnsan infarktdan sonra böyük siyasətə qayıtmağı, siyasi mühacirətdən sonra hakimiyyətə dönməyi, ağır cərrahiyyə əməliyyatından sonra gərgin fəaliyyətinə baxmayaraq səhhətini qısa müddətdə bərpa etməyi, yıxıldıqdan və qabırğalarını zədələdikdən sonra yenidən zala qayıtmağı bacaran, buna cəsarəti çatan, ən nəhayət, mənəvi mövcudluğu ilə əbədiyaşarlıq haqqı qazanmış KİŞİDİR!

Müqavimət göstərmək əbəs idi. Bu böyük İnsan istefa ərizəsini yazmağa heç bir çətinlik çəkmədi. 1987-ci ilin 21 oktyabrında İttifaq rəhbərliyində daşdığı vəzifədən və Siyasi Büro üzvlüyündən ayrıldı. O, bir daha sübut etdi ki, hakimiyyət Onun üçün məqsəd deyil, sadəcə, dövlətinə və xalqına, Ona etimad bəsləyənlərə xidmətdir.

O, nümayiş etdirdi ki, daşdığı vəzifə nə qədər yüksək olsa da, malik olduğu hakimiyyət nə qədər ali səciyyə daşsa da, Heydər Əliyevin yalnız elə quruca adı bu iyerarxik məqamlardan həmişə yüksəkdə dayanıb!

Vəzifələr ona hörmət gətirməyib, O, bütün vəzifələrə şərəf bəxş edib!

1987-ci ilin 21 oktyabrında Heydər Əliyev vəzifəsindən və Siyasi Büro üzvlüyündən istefa verdi. İki həftə sonra Dağlıq Qarabağ münaqişəsində 60 il davam edən atəşkəs pozuldu. Heydər Əliyevin vəzifəsizliyinin on günlüyünü ermənilərin belə qeyd etməsi bu Kişinin mübaliğəsiz olaraq AZƏRBAYCANIN GÜCÜ olduğunu ən bariz şəkildə göstərirdi!

Rəhbər postlardan istefa verməklə isə Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixində ikinci QURTULUŞ missiyası başladı.

XXX

İttifaq əhəmiyyətli təqaüdcü həyatını Kreml bağlarında dincəlməklə davam etdirə bilməzdi. Belə bir ömür Heydər Əliyevə əsla yaraşmazdı, özü də həyatını həsr etdiyi dövləti və xalqı böyük məşəqqətlərin məngənəsində olduğu bir vaxtda. Artıq Heydər Əliyevə qarşı qanlı repressiya məşını işə düşmüşdü. Ailəsi olmazın problemlərə düşür edilmişdi. Oğlu İlham və qızı Sevil iş yerlərini itirmişdilər. Bakıda yaşayan qohumları daim təhlükə içində idilər. Onunla Azərbaycanda əlaqə saxlayanların da günü xoş keçmirdi. Onu Azərbaycana qayıtmağa da qoymurdular. Ancaq O nə geri çəkildi, nə də sındı. Çünki bilirdi ki, dövləti və xalqı Onu gözləyir. Kreml və Bakı rəhbərliyi hətta ən qanlı terror ssenariləri, mənəvi təzyiqlərlə də Heydər Əliyev qarşısında tərksilah oldular. 1990-cı ilin iyununda Heydər Əliyev Azərbaycana qayıtdı.

Artıq Onun Azərbaycanda yürüdəcəyi yeni fəaliyyətin konturlarını xalq müəyyənləşdirmişdi, özü də Heydər Əliyevlə məsləhətləşmədən. Onun davamlı etirazlarına baxmayaraq, deputatlığa namizədliyi irəli sürüldü, kəskin şəkildə imtinasına əhəmiyyət vermədən xalq onu Azərbaycanın və Naxçıvanın ali sovetlərinə deputat seçdi. Xalq Ondan əl çəkə bilməzdi! Çünki qurtuluşu 1969-cu ildə olduğu kimi, yalnız O, bəxş edə bilirdi!

Bu, Azərbaycanın seçimi idi!

1991-ci ilin əvvəllərində Heydər Əliyev Azərbaycan parlamentinin deputatı kimi gərgin fəaliyyətə başladı. Çıxışlarının əsas leytmotivi Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı rəsmi Bakının daha cəsarətli mövqe tutması və Kremlə əsassız yerə güvənməkdənsə, əhalinin müdafiəsinin təşkilinin dövlətin himayəsinə verilməsi idi. Yeni İttifaq müqaviləsinə qoşulmaq üçün keçirilən referenduma qarşı çıxan Heydər Əliyev həmin zaman Azərbaycanın perspektiv müstəqilliyinin yeganə tərəfdarı kimi çıxış edirdi. "Komblok"un boşboğaz ittihamlarını "Demblok"un avantüraları müşayiət edirdi. Siyasi gərginliyin və hərbi təcavüzün yaratdığı xaosdan bəhrələnərək hakimiyyət bölgüsünü yenidən həyata keçirmək istəyən hər iki düşərgə üçün yeganə qorxu var idi: xalqın Heydər Əliyevə hədsiz rəğbəti və Onu özünə alternativsiz rəhbər kimi görməsi.

Bakıdakı ucuz intriqalar, saray çəkişmələri iyrənc xarakter almışdı. Heydər Əliyev bir qədər dincəlmək üçün Naxçıvana qayıdır. Ancaq Ona dincəlmək qismət deyil! Özünün qəti etirazlarına, rəsmən imtinasına

baxmayaraq, Naxçıvan sakinlərinin uzunmüddətli mitinqlərindən sonra muxtar respublikanın Ali Məclisinə rəhbərlik etməyə razılaşıır. O, xalqın arzu və istəkləri ilə yenidən siyasi olimpə doğru irəliləyirdi.

Naxçıvan Azərbaycanın müstəqillik savaşının ideya və real fəaliyyət mərkəzinə çevrildi. Məhz ilk dəfə Naxçıvanda dövlət atributları rəsmən qəbul olundu, bayrağımız rəsmi formada dalğalandı, "Sovet Sosialist" sözündən imtina edildi, sovet qoşunları ərazini tərk etdi, sərhəd məntəqələrində Azərbaycan bayrağı ucaldıldı, tarixi ədaləti və müstəqil dövlətçilik prinsiplərini bərqərar edən fərmanlar imzalandı. Heydər Əliyevin bu təşəbbüslərini sonradan Azərbaycan Milli Şurası da rəsmiləşdirməyə məcbur oldu.

Heydər Əliyev Azərbaycan məkanında əsl müstəqillik və layiqli dövlətçilik nümunəsini formalaşdırdı. Blokadada olan bölgəni yaşatmağa müvəffəq oldu. Əhalinin təhlükəsizliyini təmin etdi. İşğalın qarşısını aldı. Xalqın qarşısında müqayisə üçün iki siyasi xətt var idi: siyasi intriqa və dövlətə xəyanət timsallı avantüristlər, yaxud da dövləti qorumağı, vətəndaşı yaşatmağı bacaran kamil idarəçilik sistemi.

Seçim Azərbaycanın xeyrinə idi. 1993-cü ilin iyun hadisələri Azərbaycanın intizarla sözünü gözlədiyi İnsanın hakimiyyətə dönüşünü tezləşdirdi. Azərbaycanın taleyində yeni səhifə açıldı.

XXX

Heydər Əliyev Azərbaycana ordu, əsgərə ehtiram, qürur bəxş etdi! Heydər Əliyev Azərbaycana sabitlik, siyasi islahatlar, demokratikləşmə, iqtisadi yüksəliş, sosial inkişaf gətirdi! Heydər Əliyev vətəndaşına ən ali hüquq və azadlıqlar, sərbəstlik, təkmil konstitusiya, azad və ədalətli seçkilər, xalqın səsi ilə ərsəyə gələn parlament verdi! Heydər Əliyev MDB-də ilk dəfə olaraq torpaq islahatı apardı və torpağı minilliklərlə ölçülən tariximizdə kəndliyə təmənnasız bağışladı!

Heydər Əliyev nefti "fəlakət mənbəyindən" yüksəlişin əsas amilinə və ümumxalq sərvətinə çevirdi. Və onu yalnız maddi inkişafın elementinə çevirmədi, həm də millətin və dövlətin əsrlər boyu davam edəcək intibahının və təhlükəsizliyinin əsas təminatı etdi. Heydər Əliyev şəffaf özəlləşdirmə prosesinin banisi oldu, xalqı mülkiyyətçiyə, sahibkara, pul yiyəsinə çevirdi, halallıqla dolanmağı və çörək qazanmağı öyrətdi. Heydər Əliyev Azərbaycana milyardlarla dollar həcmində sərmayə, yüz milyonlarla vəsaitin ümumiləşdiyi Neft Fondu, həcmi milyard dolları ötən valyuta ehtiyatı gətirdi.

Heydər Əliyev məcburi köçkünü bataqlıqdakı çadırdan müasir evlərə köçürdü, onların öz doğma yurdlarına dönmələri üçün isə dünyanı, beynəlxalq təşkilatları qarış-qarış gəzərək Azərbaycanın haqq səsinə qəbul etdirdi və Ermənistanın təcavüzkar siyasətini ifşa edərək qələbəmizin siyasi, diplomatik və informativ zəminini formalaşdırdı. Ən əsası isə xalqda böyük zəfərə inam yaratdı.

Heydər Əliyev Azərbaycan kişisini yoxsulluqdan övladlarını normal dolandıran ailə başçısına çevirdi, sabahına inamsızlığı daha uğurlu perspektivə olan ümidlə əvəzlədi, ruh düşkünlüyünü aradan qaldırdı. Heydər Əliyev Azərbaycanda vətəndaş qarşdurmasını yox etdi, vətəndaş birliyini, sülhünü və həmrəyliyini yaratmaq məqsədilə on minlərlə insana amnistiya və əfv tətbiq etdi, hətta onun fiziki qəsdinə çalışan cinayətkarları bağışladı. Heydər Əliyev Azərbaycan insanına güclü və qüdrətli dövlət, Azərbaycana isə uğrunda canından

keçməyə hazır olan vətəndaşlar bəxş etdi. Heydər Əliyev elə bir siyasi kursun əsasını qoydu ki, bu kurs Azərbaycan durduqca məmləkətimizin dövlətçilik konsepsiyası kimi yaşayacaq!

Ən nəhayət, Heydər Əliyev Azərbaycana elə bir layiqli siyasi davamçı bəxş etdi ki, qurduğu dövlət və yaşamaq haqqı verdiyi millət bu gün Ona - Prezident İlham Əliyevə alternativsiz inam, etimad ünvanı kimi yanaşır!

İndi Heydər Əliyev qurduğu dövlətin, yaşatdığı və ucaltdığı millətin əbədi rəhbərinə çevrilib. O, Azərbaycanın əbədiyyətinə çevrilməyə layiqli ömür yaşadı və bu haqqı fəaliyyəti, əməlləri ilə qazandı. Ona bu haqqı Azərbaycan verdi. Hər kiçik nailiyyətimizə görə də bizim Ona böyük borcumuz var. Biz hələ onilliklər sonrası da Onun təməlini qoyduğu planların bəhrələrini dadanda bu İnsanın necə böyük Vətəndaş, Şəxsiyyət, Lider olduğunu dərk edəcəyik. O, uğurlarda, zəfərlərdə, Azərbaycan tarixində yaşayacaq!..

Heydər Əliyevin taleyi, əslində, bir insanın ömür yolu deyil, bu, Azərbaycanın tarixidir, qurtuluş, inkişaf, milli tərəqqi salnaməsidir!

Bu taleyi - bu tarixi indi Prezident İlham Əliyev yaşayır, yaradır!

Dünyanın ən böyük Azərbaycanlısının sözüdür: "Nə qədər ki Azərbaycan var, Mən də varam. Mən isə Azərbaycanda əbədi olacağam!"

Bu əbədiyaşarlıq həm də Azərbaycanın milli intibahının əsas təminatıdır!..

Azərbaycan.-2010.-9 dekabr.-№ 270.-S.2.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində 370-dən çox Azərbaycan diaspor təşkilatı fəaliyyət göstərir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri olan diaspor siyasəti cari ildə də uğurla həyata keçirilmişdir.

Bunu Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DİDK) sədri Nazim İbrahimov dekabrın 17-də Yeni Azərbaycan Partiyasının qərargahında başa çatmaqda olan 2010-cu ilin yekunları ilə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransında demişdir.

N.İbrahimov bildirmişdir ki, DİDK 2010-cu il ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, cəmiyyətə inteqrasiyası, soydaşlarımızın ictimai-siyasi həyatda iştirak səviyyəsinin artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişləndirilməsi, habelə diaspor təşkilatları arasında səmimi əməkdaşlıq münasibətlərinin yaradılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirmişdir.

Azərbaycan diaspor təşkilatlarının nəzdində yeni kütləvi informasiya vasitələri təsis edilmiş, eyni zamanda, ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyət göstərən KİV-lərdə Azərbaycanla bağlı məqalə və materialların işıqlandırılması istiqamətində tədbirlər görülmüşdür. İl ərzində 20 Yanvar faciəsinin 20-ci, Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü və 31 Mart azərbaycanlıların soyqırımını günü ilə əlaqədar İsveç, İsveçrə, Finlandiya, Norveç, Niderland, Böyük Britaniya, Belçika, Latviya, Litva, Estoniya, Rusiya, Ukrayna, Belarus, Bolqarıstan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Gürcüstan, ABŞ, Kanada, Yaponiya, Yeni Zelandiya, Avstraliya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Misir, Koreya Respublikası, Almaniya, Fransa, Çexiya, Macarıstan, Rumıniya və digər ölkələrdə müxtəlif formatlı tədbirlər təşkil edilmişdir.

Ölkəmizin taleyüklü problemlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində mühüm işlər görən Heydər Əliyev Fondu Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü ilə əlaqədar xarici ölkələrdəki Azərbaycan icma və birliklərini müvafiq məlumatlar və sənədlərlə təmin etmişdir. Dialoq və Əməkdaşlıq uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ilin may ayında elan edilmiş "Xocalıya ədalət" (Justice for Khodjaly) beynəlxalq məlumat və təşviqat kampaniyası çərçivəsində 2010-cu il ərzində dünyanın bir çox ölkələrində etiraz aksiyaları, elmi-praktik konfranslar və digər tədbirlər keçirilmişdir. Kampaniyada Azərbaycan diaspor təşkilatları da fəal şəkildə iştirak edirlər.

Bundan başqa, 2010-cu ilin fevralında Çexiyanın Lidise İcra Hakimiyyəti Lidise qəsəbəsində küçələrin birinə Xocalı adı vermək qərarı qəbul etmişdir.

İl ərzində azərbaycanlıların hüquq və azadlıqlarının, ictimai-siyasi fəallığının artırılması işinə də xüsusi önəm verilmişdir.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin milli-mənəvi dəyərlərimizə sədəqətinin qorunub saxlanması, onların ölkəmizin maraqlarının qorunmasında fəal iştirakının təmin edilməsi dövlət gənclər siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir.

Diaspor quruculuğunda və Azərbaycan lobbisinin yaradılmasında gənclərin fəal iştirakı daha ciddi nailiyyətlər qazanmağa imkan yaradır.

Dövlət Komitəsinin sədri demişdir: "Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatı (RAGT) artıq 3 ildir ki, "Qanın milləti yoxdur" şüarı altında geniş xeyriyyə aksiyası keçirir. Aksiyanın təşəbbüskarı RAGT-nin sədri, Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla Əliyevadır. Xeyriyyə aksiyasından məqsəd onkoloji xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqlara yardım göstərməkdir. RAGT Moskvada mütəşəkkil qanvermə aksiyası keçirən ilk təşkilatdır. Bu aksiya müntəzəm olaraq hər ay keçiriləcəkdir.

DİDK rəhbərinin sözlərinə görə, 2010-cu ilin fevralında Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə Şimali Kipr Yaxın Doğu Universiteti (YDU) arasında əldə olunmuş anlaşmaya uyğun olaraq yeni tədris ilindən etibarən hər il 20 azərbaycanlı gəncin Yaxın Doğu Universitetində ödənişsiz əsaslarla təhsil almasına şərait yaradılmışdır.

Nazim İbrahimov demişdir ki, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə 2008-2010-cu illərdə Gürcüstanda fəaliyyət göstərən 124 azərbaycandilli məktəbin 84-ündə "Gürcü dili" kursları açılmışdır. Kurslara ümumilikdə 1700 şagird cəlb olunmuşdur ki, bunların da 510 nəfəri orta məktəb məzunlarıdır.

2010-cu il ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu dövrdə dünyanın bir neçə ölkəsində, o cümlədən Almaniya, İsveç, Polşa, Ukrayna, Rusiya, Türkiyə, Qazaxıstan, Koreya Respublikası və Gürcüstanda ümumilikdə 15 yeni diaspor təşkilatı təsis edilmişdir. Ümumiyyətlə, dünyanın müxtəlif ölkələrində 370-dən çox diaspor təşkilatı fəaliyyət göstərir.

Nazim İbrahimov əlavə etmişdir ki, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları ilə türk və yəhudi diasporu arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlər görmüşdür.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri jurnalistlərin suallarını da cavablandırmışdır.

Xalq qəzeti.-2010.-18 dekabr.-№ 278.-S.3.

2011-ci ildə Dünya Azərbaycanlılarının III qurultayı keçiriləcək

Nazim İbrahimov: "Biz növbəti qurultaya çox ciddi hazırlaşırıq. İnanıram ki, bu tədbir yüksək səviyyədə keçiriləcək"

Rəfiqə Kamalqızı

Dünən Yeni Azərbaycan Partiyasının mərkəzi qərargahında keçirilən növbəti ənənəvi mətbuat konfransında Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov ötən dövr ərzində komitənin gördüyü işlər və qarşıda duran vəzifələr barədə ətraflı məlumat verdi. Komitə sədri 2010-cu il ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlərin həyata keçirildiyini söylədi: "2010-cu il aprelin 4-də Türkiyə Respublikasının Ankara şəhərində Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının Qurultayı keçirilmişdir.

Qurultayda təşkilatın ötən dövrdəki fəaliyyəti ilə bağlı hesabatlar dinlənilmiş, qarşıda duran vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir. 2010-cu il iyunun 5-də isə Stokholmda 15 Azərbaycan diaspor təşkilatının iştirakı ilə İsveç Azərbaycanlıları Konqresinin təsis qurultayı keçirilmişdir. Bu qurumu yaratmaqda məqsəd Azərbaycan həqiqətlərini, tarixini, mədəniyyətini yerli ictimaiyyətə çatdırmaq, Azərbaycan icmaları, cəmiyyətləri arasında əlaqələri inkişaf etdirmək, onların imkanlarını və güclərini səfərbər etmək, bu qurumların fəaliyyətini koordinasiya etmək, mövcud problemləri birlikdə çözməkdir".

N. İbrahimov il ərzində 20 Yanvar faciəsinin 20-ci ildönümü, Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü, 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə əlaqədar İsveç, İsveçrə, Finlandiya, Norveç, Niderland Krallığı, Böyük Britaniya, Belçika, Latviya, Litva, Estoniya, Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Belarus, Bolqarıstan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Gürcüstan, ABŞ, Kanada, Yaponiya, Yeni Zelandiya, Avstraliya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Misir, Cənubi Koreya, Almaniya, Fransa, Çexiya, Macarıstan, Rumıniya və digər ölkələrdə müxtəlif formatlı tədbirlərin təşkil edildiyini bildirdi. Ölkəmizin taleyüklü problemlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində mühüm işlər görən Heydər Əliyev Fondu Xocalı soyqırımının 18-ci ildönümü ilə əlaqədar xarici ölkələrdəki Azərbaycan icma və birliklərini müvafiq məlumatlar və sənədlərlə təmin etmişdir.

Komitə sədri İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan Dialoq və Əməkdaşlıq Uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun Mədəniyyətlərarası Dialoq üzrə Baş Koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ilin may ayında elan edilmiş "Xocalıya Ədalət" (Justice for Khodjaly) beynəlxalq məlumat və təşviqat kampaniyası çərçivəsində 2010-cu il ərzində dünyanın bir çox ölkələrində etiraz aksiyaları keçirildiyini söylədi. Qeyd etdi ki, həmçinin, keçirilən kampaniya ərəfəsi elmi-praktik konfranslar və digər tədbirlər də həyata keçirilibdir. Bu kampaniyada Azərbaycan diaspor təşkilatları da fəal şəkildə iştirak ediblər: "Bundan başqa, 2010-cu il fevralın 2-də Çexiyanın Lidise icra hakimiyyəti Lidise qəsəbəsində yeni salınan küçələrin birinə Xocalı adı vermək qərarı qəbul etmişdir. Mart ayının 1-də isə Xocalı şəhər icra hakimiyyəti ilə "Lidise Xatirə

Kompleksi" arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanmışdır. Fevralın 19-da AAKM tərəfindən internet vasitəsilə BundeStaqa və Almaniya siyasi partiyalarının fraksiyalarına, ictimai qurumlarına, mətbuat və informasiya vasitələrinə, qeyri-dövlət qurumlarına, diaspor təşkilatlarına, mədəniyyət və elm nümayəndələrinə Xocalı faciəsinin həqiqətlərini əks etdirən müraciət məktubu yayımlanmışdır. Aprelin 13-də Almaniyanın ARD telekanalında "Aghet" adlı film yayımlanmışdır. Qeyd edək ki, qondarma "erməni soyqırımı"na həsr olunan bu filmdə ermənilərin bütün dünyaya söylədikləri yalan və uydurmaların gerçək olduğu göstərməyə cəhd olunur. Bu hadisə ilə əlaqədar Almaniyanın bir sıra şəhərlərində Azərbaycan və türk icmaları tərəfindən etiraz aksiyaları keçirilmişdir".

Komitə sədri 2010-cu ildə İsveç parlamentində qondarma erməni soyqırımının tanınmasına dair qətnamənin qəbulu ilə əlaqədar bu ölkədə yaşayan Azərbaycan və türk icmalarının nümayəndələrini Stokholm şəhərinin mərkəzi meydanında etiraz aksiyası keçirdiyini bildirdi: "Tədbirdə ermənilərin törətdikləri cinayətlər, Dağlıq Qarabağ probleminin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunması, o cümlədən, Xocalı soyqırımının tanınması ilə bağlı şüarlar səsləndirilmişdir".

N. İbrahimov Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları ilə türk və yəhudi diasporu arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlər hazırladığını söylədi. Komitə sədrinin sözlərinə görə, 2010-cu ilin yanvarında Bakıda I Azərbaycan-Rusiya Humanitar Əməkdaşlıq Forumu keçirilmişdir. Forumun Qeyri-Hökumət Təşkilatları seksiyasının iclası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsində təşkil olunmuşdur. Toplantıda iki ölkə arasındakı münasibətlərin müasir durumu, Rusiyadakı Azərbaycan diasporunun uğurları və problemləri ilə bağlı geniş müzakirələr aparılmışdır. Fevralın 27-də İstanbulda Türkiyə hökumətinin Xaricdə Yaşayan Türklərlə İş üzrə Baş İdarəsinin yaradılması ilə əlaqədar toplantı keçirilmişdir. 2010-cu ildə İsrailə səfəri çərçivəsində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov İsrailin bir sıra rəsmi şəxsləri ilə də görüşmüşdür. 2010-cu ildə İstanbulda Türk-Asiya Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin təşkilatçılığı, Türkiyə Cümhuriyyətinin baş bakanlığı və Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə "Türk Şurası, türk diasporu və sosial-iqtisadi əməkdaşlıq" mövzusunda Dünya Türk Forumu keçirilmişdir. 60 ölkədən türk dünyası və diaspor nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndə heyəti, Azərbaycan millət vəkilləri, alimləri və bir neçə ictimai təşkilatın rəhbəri, həmçinin, fəal diaspor təşkilatlarımızın rəhbərləri qatılmışlar. Forumda qəbul olunmuş yekun Qətnaməyə görə, Azərbaycan, türk, ingilis, özbək, qırğız, türkmən dil və ləhcələrində ortaq internet portalı yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

N. İbrahimov onu da bildirdi ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin milli-mənəvi dəyərlərimizə sədaqətinin qorunub saxlanması, onların ölkəmizin maraqlarının qorunmasında fəal iştirakının təmin edilməsi dövlət gənclər siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Diaspor quruculuğunda və Azərbaycan lobbisinin yaradılmasında gənclərin fəal iştirakı daha ciddi nailiyyətlər qazanmağa imkan yaradır. Bu mühüm amili nəzərə almaq və onun real həyatda öz təsdiqini tapmasına stimül yaratmaq məqsədilə ötən dövrdə bir sıra əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir: "Rusiya Azərbaycan Gəncləri Təşkilatı" artıq 3 ildir ki, "Qanın milləti yoxdur" şüarı altında geniş xeyriyyə aksiyası keçirir. Aksiyanın təşəbbüskarı RAGT-nin başçısı, Heydər Əliyev

Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla Əliyevadır. Xeyriyyə aksiyasından məqsəd onkoloji xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqlara yardım göstərməkdir. Rusiya qanunlarına əsasən xeyriyyəçilik məqsədilə verilən qan üçün də pul ödənilməyi üçün əldə olunan vəsait N. Bloxin adına Rusiya Elmi Uşaq Onkologiyası və Gematologiyası Mərkəzinin hesabına köçürülür və xəstə uşaqların müalicəsinə sərf olunur. Qeyd edək ki, RAGT Moskvada mütəşəkkil qanvermə aksiyası keçirən ilk təşkilatdır. Bu aksiya müntəzəm olaraq hər ay keçiriləcək. Moskvada təhsil alan azərbaycanlı tələbələr, İ.M.Seçenov adına Moskva Tibb Akademiyasının həkimləri, habelə, Azərbaycan gənclərinin nümayəndələri könüllü qan vermişlər".

Komitə sədri onu da bildirdi ki, 2010-cu il may ayının 22-də Moskvadakı Beynəlxalq Ticarət Mərkəzində Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının II Konfransı keçirilmişdir: "Konfrans təşkilatın birillik fəaliyyətinə yekun vurmuş, onun inkişaf perspektivlərini müəyyən etmişdir. Təşkilatın sədri Leyla xanım Əliyeva tədbiri giriş sözü ilə açaraq, demişdir ki, real işlər, gerçəkləşdirilmiş ideyalar, əldə edilmiş məqsədlər bunu inamla söyləməyə əsas verir ki, RAGT uğurlu qurumdur. O, qeyd etmişdir ki, təşkilatın bölmələrinin sayı artıq 60-dan çoxdur və regional bölmələr fəallıq baxımından mərkəzdən geri qalmır. Konfransın yekun hissəsində RAGT sədri Leyla Əliyevanın hesabatı əsasında hazırlanmış Qətnamə seksiyalarda müzakirə olunmuş və yekdilliklə qəbul edilmişdir. Həmçinin, 2010-cu il oktyabrın 16-da Moskvadakı "Bakı" kinoteatrında Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri, Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının sədri Leyla Əliyevanın və Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin rəhbərlərinin Rusiya ali məktəblərində təhsil alan azərbaycanlı tələbələrlə görüşü keçirilmişdir. Görüşdə Azərbaycan gənclərinin xaricdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı, habelə, ÜAK xətti ilə Moskvanın və Rusiya regionlarının ali məktəblərinə daxil olmuş azərbaycanlı tələbələr iştirak etmişlər. 2010-cu ildə RAGT-nin regional bölməsi tərəfindən Udmurtiyanın İjevsk şəhərindəki 66 nömrəli ümumtəhsil məktəbi bazasında Azərbaycan həftəsonu məktəbi açılmışdır. Bu məktəbdə Azərbaycan dili və Azərbaycan tarixi fənləri tədris edilir".

N. İbrahimov, həmçinin, mətbuat konfransında onu da söylədi ki, 2011-ci ildə Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayı keçiriləcək. Onun sözlərinə görə, sonuncu dəfə Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayı 2006-cı ildə keçirilib. Qurultayın hər beş ildən bir keçirildiyi qeyd edən N. İbrahimov bu tədbirin növbəti dəfə gələn ilin mart ayında baş tutacağını bildirib: "Bu gün dünyanın hər yerində yaşayan azərbaycanlılar aktiv ictimai fəaliyyətlə məşğuldurlar. Biz növbəti qurultaya çox ciddi hazırlaşırıq. İnanıram ki, bu tədbir yüksək səviyyədə keçiriləcək".

N. İbrahimov DAK-ın ayrı-ayrılıqda müxtəlif ölkələrdə qurultaylar keçirməsinə də münasibət bildirdi: "Biz də birliyin tərəfdarıyıq. Lakin hər birimiz yaxşı bilir ki, bu birlik baş tutmur. Ona görə ki, kimlərsə münaqişəsi bu birliyi pozur. Bir olub heç bir iş görməməkdənsə, iki olub iş görmək daha yaxşıdır. Bu, bizim işimizə yararır".

Sonda komitə sədri media nümayəndələrini maraqlandıran sualları cavablandırdı.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi bütün soydaşlarımızı müstəqil Azərbaycan ətrafında birləşdirir

Nazim İbrahimov: "Diasporumuzun gələcəyi uğurlu və işıqlıdır"

Diaspor quruculuğu və lobbiçilik xaricdə təmsil olunan xalqın və dövlətin maraqlarının müdafiəsində, həmin xalqa mənsub soydaşların təşkilatlanmasında əsas rol oynayır. Bu baxımdan Azərbaycan diasporunun gənc olmasına baxmayaraq, qazandığı uğurlar, dünyanın müxtəlif regionlarında yaşayan soydaşlarımızın ölkəmizdə baş verən dəyişiklikləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırması, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanmasında rolu yüksək qiymətləndirilməlidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeritdiyi diaspor siyasətinin uğurla həyata keçirilməsi diasporumuzun mütəşəkkil təşkilatlanmasında mühüm rol oynayır. Başa çatmaqda olan il Azərbaycan diasporunun həyatında mühüm işlər və fəaliyyətlərlə yadda qalıb.

Əfsanə Bayramqızı

Hər il olduğu kimi, bu ildə də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, cəmiyyətə inteqrasiyası, onların ictimai-siyasi həyatda iştirak səviyyəsinin artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişləndirilməsi, habelə, diaspor təşkilatları arasında səmimi əməkdaşlıq münasibətlərinin yaradılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilib. Görülən işləri bir neçə istiqamətdə dəyərləndirmək olar. Birinci istiqamət diaspor təşkilatları arasında əlaqələrin gücləndirilməsi, qarşılıqlı fikir və əməkdaşlığın müzakirəsi ilə bağlıdır. Bu il İstanbulda Türk-Asiya Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (TASAM) təşkilatçılığı, Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş Nazirliyi və DİDK-in dəstəyi ilə "Türk Şurası, türk diasporu və sosial-iqtisadi əməkdaşlıq" mövzusunda keçirilmiş Dünya Türk Forumu onlardan biridir. Altmış ölkədən türk dünyası və diaspor nümayəndələrinin iştirak etdiyi Forum faydalı fikir mübadiləsi ilə yadda qaldı. Forumda qəbul olunmuş yekun Qətnaməyə görə, Azərbaycan, türk, ingilis, özbək, qırğız, türkmən dillərində ortaq internet portalı yaradılması qərara alındı. Bu, türksoylu xalqların diaspor əlaqələrinin daha da güclənməsində və informasiya mübadiləsində əhəmiyyətli rol oynaya bilər.

Diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin daha da gücləndirilməsi, Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü ilə bağlı beynəlxalq aləmin daha çox məlumatlandırılması və bu faktın dünya dövlətlərinin parlamentlərinin müzakirəsinə çıxarılmasına nail olunması Dövlət Komitəsinin diqqət yetirdiyi əsas məsələlərdən olub.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin milli-mənəvi dəyərlərimizə sədaqətinin qorunub saxlanması, onların ölkəmizin maraqlarının qorunmasında fəal iştirakının təmin edilməsi dövlət gənclər siyasətinin prioritet istiqamətlərindədir. Diaspor quruculuğunda və Azərbaycan lobbisinin yaradılmasında gənclərin fəal iştirakı daha ciddi nailiyyətlər qazanmağa imkan yaradır. İlin yekunlarına dair keçirilmiş konfransda DİDK-in sədri Nazim İbrahimovun son illər gənclərin diaspor quruculuğu işində və Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq

ictimaiyyətə çatdırılmasında fəallığını qeyd etməsi artıq bu sahədə gələcəkdə mühüm rol oynaya biləcək diasporçuların yetişməsindən xəbər verir.

İslam Konfransı Təşkilatının (İKT) üzvü olan Dialoq və Əməkdaşlıq uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumununun Mədəniyyətlərarası Dialoq üzrə Baş Koordinatoru Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ilin may ayında elan edilmiş "Xocalıya Ədalət" beynəlxalq məlumat və təşviqat kampaniyası bu il də bir sıra ölkələrdə etiraz aksiyaları, elmi-praktik konfranslar və digər tədbirlərlə öz işini davam etdirib və kampaniyada diaspor təşkilatlarımız da fəal şəkildə iştirak ediblər. Rusiyanın ictimai-sosial həyatında fəallıq göstərən Rusiya Azərbaycan Gəncləri Təşkilatı həmçinin orada yaşayan və təhsil alan gənclərimizin təşkilatlanmasında və onların cəmiyyətə inteqrasiyasında əsaslı addımlar atır.

Yadda qalan uğurlardan biri də bir sıra diasporçuların mükafata layiq görülməsi oldu. Azərbaycanlı alim, Latın Amerikasını Azərbaycanlıları Assosiasiyasının sədri Natiq Atakişiyevin Meksikanın inkişafına töhfə vermiş şəxsiyyətlərin sırasına daxil edilməsi, Meksikanın Milli Miqrasiya İnstitutunun dərc etdiyi "Dünyanın bizə hədiyyə etdiyi 200 meksikalı" adlı kitabda onun barəsində məlumatın yer alması, Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Vüqar Novruzovun millətlərarası dostluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi, inkişafı və milli mədəniyyətlərin qarşılıqlı zənginləşməsi işində ictimai fəaliyyətinə görə Moldovanın Dövlət mükafatı olan "Gloria Muncii" ordeni ilə təltif edilməsi buna nümunədir.

Gürcüstanda-öz tarixi Vətənlərində yaşayan azərbaycanlıların həmin cəmiyyətə inteqrasiyası və orada yaşayan gənclərin ölkəmizlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, milli-mənəvi dəyərləri, mədəniyyəti haqqında daha da geniş şəkildə məlumatlandırılması da diqqət mərkəzində olub. Bu məqsədlə yay tətilinin səmərəli keçirilməsi məqsədi ilə bu il iyulun 26-dan 31-dək Gürcüstandan 80 nəfər azərbaycanlı tələbənin və gənclər təşkilatı fəallarının Novxanı qəsəbəsindəki "Aquapark" Əyləncə Mərkəzində istirahətinin təşkili və Türkiyənin Şimali Kipr Yaxın Doğu Universiteti ilə Dövlət Komitəsi arasında anlaşma əldə edilməsi həmin gənclərin Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə və hərtərəfli inkişafına xidmət edir. Anlaşmaya əsasən yeni tədris ilindən etibarən hər il Gürcüstandan olan 20 azərbaycanlı gəncin bu universitetdə ödənişsiz əsaslarla təhsil almasına şərait yaradılıb. Məqsəd Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyasına dəstək vermək, habelə, yüksək ixtisaslı gənc kadrların hazırlanmasına yardım göstərməkdir. Protokolda nəzərdə tutulmuş 20 yerə namizədlər qəbul imtahanlarında yüksək bal toplayan, lakin müsabiqədən keçməyən gənclər arasından seçilib. Artıq 18 nəfər soydaşımız müxtəlif ixtisaslar üzrə təhsil almaq üçün universitetə göndərilib. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın gürcü dilini mənimsəməsinə daha yaxşı şərait yaratmaq məqsədilə müvafiq dərsliklərin, əyani vəsaitlərin hazırlanması istiqamətində də tədbirlər həyata keçirib. Belə ki, Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə gürcü dilinin tədrisi üçün "Gürcü dilini öyrənənlər üçün dərslik", "Gürcüçə-Azərbaycanca danışmaq lüğəti", "Gürcü dilinin qrammatikası" kitabları Azərbaycanlı məktəblərə və gürcü dili kurslarına təqdim edilib. Gürcüstan azərbaycanlı gənclərinin həyatında ən əlamətdar hadisə isə mayın 15-də onların I qurultayı oldu.

Gənclərimizin fəallığının artırılması istiqamətində digər ölkələrdə də mühüm işlər görülüb. 2010-cu il aprelin 24-də Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin Dnepropetrovsk vilayət təşkilatının təşəbbüsü ilə bu

şəhərdə Ukraynada yaşayan azərbaycanlı gənclərin I forumunun keçirilməsi gənclərin həmrəyliyinin artırılmasında bir addım oldu. 2010-cu ildə Koreya Respublikasının Xarici Dillər Universitetinin Türk-Azərbaycan Dilləri fakültəsində "BUTA Azərbaycan Mədəniyyət Dərnəyi"nin fəaliyyətə başlaması isə ölkəmizlə bağlı Koreyalı gənclərin daha ətraflı bilik almasına müsbət töhfə oldu. İlin ən yadda qalan və mötəbər hadisələrindən biri isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq, noyabrın 27-28-də Almaniyanın Frankfurt şəhərində keçirilmiş Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresi oldu. Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birgə təşkil etdiyi tədbirdə xaricdə yaşayan azərbaycanlı həmvətənlərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, mədəni irsimizin təbliğində, habelə Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında gənclərin daha fəal iştirakı ilə bağlı bir sıra məsələlər müzakirə olundu. Azərbaycandan 41 və 23 ölkədən 131 gənclər təşkilatının nümayəndəsinin, diaspor təşkilat rəhbərlərinin qatıldığı toplantının yekununda qəbul edilmiş üç mühüm sənəd - "Dünya azərbaycanlı gəncləri I Konqresinin Qətnaməsi", "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə müraciət" və "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə, beynəlxalq təşkilatlara, xarici ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçılarına müraciət" diqqəti cəlb edir.

İlin yekunlarına dair konfransda çıxış edən komitə sədri konqresin nəticələrini yüksək dəyərləndirdiyini və tədbirə qatılan gənclərimiz haqqında yüksək təəssürlərə malik olduğunu vurğulayıb: "Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycan diasporunun gələcəyi həqiqətən də çox uğurlu və işıqlıdır. Konqresə toplaşan gənclərin fikirlərindən, çıxışlarından, göstərdikləri təşəbbüskarlıqdan gəldiyim qənaətə əsasən söyləyə bilərəm ki, Azərbaycan gəncliyi həqiqətən də gələcəkdə ölkəmizin reallıqlarını dünyaya çatdırmaqda çox böyük işlər görəcək." Konqres çərçivəsində Dövlət Komitəsinin AMEA-nın İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu ilə birgə hazırladığı və təqdim edilən "Virtual həftəsonu məktəbi" isə xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı uşaqların və gənclərin müasir informasiya texnologiyaları vasitəsilə ana dili, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti və coğrafiyasını öyrənməsi baxımından mühüm addımdır. 2010-cu il həm də Almaniya, İsveç, Polşa, Ukrayna, Rusiya, Türkiyə, Qazaxıstan, Cənubi Koreya və başqa ölkələrdə yeni diaspor təşkilatlarının fəaliyyətə başlaması ilə əlamətdar oldu. Həmin ölkələrdə ümumilikdə 15 yeni diaspor təşkilatı təsis edilib.

Gələn il diasporumuzun həyatında çox mühüm hadisələr gözlənilir. Bunlardan ən vacibi Dünya Azərbaycanlılarının III Qurultayıdır. Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının Qətnaməsində növbəti qurultayların hər beş ildən bir keçirilməsi nəzərdə tutulub. Tədbirin gələn ilin mart ayında keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu bildiren Dövlət Komitəsinin sədri əlavə edib ki, bununla bağlı dövlət başçısının müfəviq sərəncam imzalaması gözlənilir. II Qurultaydan keçən dövr ərzində Azərbaycan diasporunun həyatında kifayət qədər böyük dəyişikliklər baş verib. Gələn il qurultaydan sonrakı növbəti 5 ildə Azərbaycan diasporunun daha da yüksəliş dövrünün olacağı gözlənilir. Gələn il həm də Dünya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin təsis konfransının keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Diasporumuzun qarşısında duran və həyata keçiriləsi işlər hələ çoxdur. Onların fəaliyyət istiqamətinin təhlili gələn il də bu sahədə böyük nailiyyətlər qazanmağa ümid verir.

Xalq qəzeti.-2010.-24 dekabr.-№ 283.-S.3.

Məqsədimiz - Azərbaycanın güdrətlənməsidir

Tofiq Əlizadə

«Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Beynəlxalq Həmrəyliyi» cəmiyyətinin prezidenti

Azərbaycan, Azərbaycançılıq və Türkcülük dərin mənəli və tale yüklü bu 3 kəlmə söz, artıq 20 ilə yaxındır ki, müstəqil bir dövlətdə, yaşadığımız məmləkətimizdə, hər gün eşidilməkdədir. Azərbaycan müstəqillik qazanandan sonra bu şüar günümüzün aktual məsələsinə çevrildi. Azərbaycanın müstəqilliyə qədəm qoyduğu illər torpaqlarımızı işğal edən ermənilərlə müharibə zamanına təsadüf etdi. Müstəqilliyin ilk illərini çox çətin yaşadım. Bir tərəfdə düşmənlərimizin Qarabağı işğal etməsi, Xocalı faciəsi kimi hadisələr, digər tərəfdə də iqtisadi çətinliklər.

Bu illərdə Azərbaycan, demək olar ki, meydanda tək qalmışdı. Bizim ədalətli haqq səsimizə və harayımıza qardaş Türkiyədən başqa səs verən olmurdu. Belə bir çətin dövrdə dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş Azərbaycan türklərinin səsinə, onların milli həmrəylik nümayiş etdirməsinə daha çox ehtiyac duyulurdu. Axı, ötən əsrin 70 ilində Azərbaycanda sovet hakimiyyəti hökmranlıq etdiyindən xaricdəki soydaşlarımızla əlaqələrin qurulması yasaq idi. 1991-ci ildən sonra xaricdəki soydaşlarımız tarixi vətənlərinə sərbəst gəlib-gətməyə başladılar. Həmin ilin dekabrından isə «31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günü» rəsmi qeyd olunmağa və xaricdəki Azərbaycan cəmiyyətləri ilə yeni əlaqələr qurulmağa başlandı.

İndi, o çətin illərdən çox vaxt keçib. «Bu illər ərzində dünya azərbaycanlılarının birliyinə nail ola bildikmi?» sualına mən cəsarətlə deyərdim ki, hələlik yox. Ancaq, müstəqil Azərbaycanın güdrətlənməsi və inkişafında xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların köməyinə bu gün daha çox ehtiyac duyulur. Hazırda dünyanın 72-yə qədər ölkəsində soydaşlarımız yaşamaqdadırlar və onlar, yaşadıkları 1 ölkələrin ictimai - siyasi həyatında iştirak edirlər. Aparadığım tədqiqatlara görə, indi dünyada yaşayan Azərbaycan türklərinin sayı 58 milyona yaxındır. Yəni, daha dəqiq 57.774.540 nəfərə qədərdir.

Bu gün, Azərbaycanın hüdudlarında isə,, 350-yə qədər Azərbaycan mədəniyyət mərkəzləri və cəmiyyətləri fəaliyyət göstərməkdədir.

Dövlət müstəqilliyimizin ilk illərindən başlayaraq xaricdəki azərbaycanlıların taleyi, onların milli birliyi ziyalıları çox düşündürürdü. Bu sahədə çalışaraq soydaşlarımızın birliyinə nail olmaq üçün yaradılan təşkilatlardan biri də 1995-ci il noyabr ayının 10-da Bakıda təsis edilmiş «Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin Beynəlxalq Həmrəyliyi» cəmiyyəti idi. Ətrafında Azərbaycanın tanınmış ziyalıları toplayaraq qərbət ellərdə məskunlaşmış soydaşlarımızın təşkilatlanması, xaricdəki milli icmalarımızın formalaşması sahəsində fəal iş aparan cəmiyyət azərbaycanlı gənclər arasında azərbaycançılıq, doğma vətənə məhəbbət hissləri aşılamaq, ümumiyyətlə, dünya azərbaycanlılarının milli birlik və həmrəyliyinə təşkilinə nail olmaq idi.

Təşkilatın ilk quruculuq illəri çox çətin oldu. Biz istər vətəndə, istərsə də xaricdə bu sahədə mühüm təbliğat işləri aparmağı qarşımıza məqsəd qoymuşduq. Amma, bunun həyata keçməsi üçün maddi- texniki baza olmalı idi. 1995-ci ilin dekabrında təşkilatın yaranması və ideoloji istiqamətlərin düzgün qurulması baxımından

məsləhətlər üçün o zaman fəal elmi fəaliyyətdə olan, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun yaradıcısı və direktoru, professor Vaqif Arzumanlı ilə görüşdüm. Vaqif müəllim ilk görüşümüzdə ideyamızı ürəkdən dəstəkləyərək bu sahənin Azərbaycan üçün nə qədər vacib, şərəfli və eyni zamanda çətin olduğunu söylədi. O bu sahəyə bütün varlığımla bağlı olduğumu görərək məni rəhbərlik etdiyi institutun «Azərbaycan diasporu» şöbəsinə elmi işçi kimi çalışmağa dəvət etdi. Bu təklifi məmnuniyyətlə qəbul etdim.

Belə epizodları yaddaşlardan silmək olmaz, çünki bu, təşkilatımızın tarixidir. Onu da qeyd edirəm ki, DAGBH cəmiyyətinin yaranmasından sonra təşkilatın ilk təəssübkeşləri və ideoloji məsləhətçiləri xalq artisti Lütfiyar İmanov, prof. Vaqif Arzumanlı, xalq şairləri Nəbi Xəzri, Söhrab Tahir, yazıçı Anar, filologiya elmləri namizədi Nazim Rizvan olmuşlar. Qurumumuz tərəfindən istər vətəndə, istəsə də yurd xaricində müxtəlif səpkidə ideoloji baxımdan vacib olan tədbirlər keçirməyi planlaşdırırdıq. Belə tədbirlərin mövzuları həm dünya azərbaycanlılarının milli həmrəyliyi məsələsinə, həm də azərbaycançılıq ideyalarının təbliğinə istiqamətlənirdi. Eyni zamanda Qarabağımızdan məcburi köçkün düşmüş bacı - qar- daşlarımıza humanitar yardımların təşkil olunmasına çalışırdıq və çox zaman da üzləşdiyimiz çətinliklə- rə baxmayaraq, işlərimiz uğurlu almırdı.

«Dünya Azərbaycanlı Gəncləri- nin Beynəlxalq Həmrəyliyi» cəmiyyəti fəaliyyət göstərdiyi 15 il ərzində özünün daimi mənzil qərargahı və güclü maddi texniki bazası olmadığı halda 1995 - 2010-cu illərdə dövlətçilik və azərbaycançılıq ideyaları ilə 170-dən çox elmi konfrans və s. tədbirlər keçirmiş, dövrü mətbuat- da xaricdəki soydaşlarımızın milli birliyi, təşkilatlanmaları ilə bağlı 250-ə qədər məqalə və müsahibələr dərc etdirmiş, teleradio məkanlarında 50-dən çox çıxışlar etmiş, AR Milli Məclisinə təşəbbüslə müraciət nəticəsində ictimai təşkilatlara qoyulan əlavə dəyər vergisinin ləğv edil- məsinə nail olmuşdur. Təşkilatımız tərəfindən Qarabağ uğrunda həlak olmuş şəhidlərimizin xatirələrinin əbədiləşdirilməsi sahəsində işlər görməyə səylər göstərilmiş, müharibə qazilərinə və məcburi köçkün ailələrinə humanitar yardım kompaniyaları təşkil edilmiş bu işlərə xaricdəki soydaşlarımızın da cəlb olunmasına nail olunmuşdur.

1997-1998-ci illərdə DAGBHC tərəfindən Azərbaycanda ilk dəfə olaraq « Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin 1-ci konqresinin keçirilməsi layihəsi hazırlanaraq Gənclər və İdman Nazirliyinə təqdim olunmuşdu. Nazirlikdə də bu ideya bəyənilmiş və bona dövlətin dəstəyi verilmişdi. Sevindirici haldır ki, nəhayət bu ideyanın və layihənin yaranmasından 12 il sonra bu il noyabr ayının sonlarında Almaniyada «Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin 1-ci konqresi» keçirildi. Bundan öncə isə, bildiyimiz kimi, 2001- ci il noyabr ayının 10-da Bakıda «Dünya Azərbaycanlılarının 1-ci qurultayı» keçirilmişdi. Bu illər ərzində, DAGBHC tərəfindən, Azərbaycanda ilk dəfə olaraq 15 bənddən ibarət olan «Xaricdəki Azərbaycan cəmiyyət və mədəniyyət mərkəzlərinin fəaliyyəti» üçün iş proqramı hazırlanmışdır. Təəssüf ki, bu proqramla indiyədək maraqlanan belə olmayıb.

DAGBHC Azərbaycanda yeganə qeyri-hökumət təşkilatıdır ki, özünün musiqili himni var. Himn 2004 - cü ildə yazılmışdır. Onun musiqisi dünya şöhrətli sənətçimiz, xalq artisti, təşkilatımızın ağsaqqal- larından olan mərhum Lütfiyar İmanova, sözləri isə Nazim Rizvana məxsusdur. Daimi mənzil qərargahının və maddi-texniki imkanlarının olmamasına baxmayaraq, DAGBHC 15 il ərzində bütün əzablardan keçərək bu günə qədər gəlib çıxmış, həmişə təşkilatın adı cəmiyyətdə nüfuz və hörmətlə çəkilmişdir. Bütün bu işlərə görə təşkilatımız

dəfələrlə Azərbaycanın Gənclər və İdman Nazirliyi, başqa nazirlik və qurumlar tərəfindən fəxri fərmanlarla, diplomlarla təltif edilmişdir. Onu da qeyd edək ki, bu illər ərzində bir çox tədbirlərin keçirilməsinə Gənclər və İdman Nazirliyi, gənclər təşkilatlarının milli şurası köməklik göstərmişdir. Təəssüflənirəm ki, 15 il ərzində dünya azərbaycanlılarının milli həmrəyliyi sahəsində əlimizdən gələni etsək də soydaşlarımızın milli birlik və həmrəyliklərinə nail ola bilmədik, necə deyərlər, «türk hər şeyə nail oldu, amma birliyə və vəhdətə nail ola bilmədi.» Axı, necə ola bilər ki, 12 milyonunun vətən xaricində yaşadığı 58 milyonluq Azərbaycan türkləri tale yüklü məsələ sayılan Qarabağ məsələsində milli birlik və həmrəylik nümayiş etdirə bilməsin? Dünyada sayları cəmi 7 milyona çatan ermənilər isə Qarabağ məsələsində birləşdilər. Hər dəfə də yeni-yeni fəsadlarla bizə qarşı kin və nifrətlərini gizlətmirlər. Amma, halal torpaqlarımız işğal altında olan, 1 milyona yaxın məcburi köçkünlərimizin və minlərlə, şəhidlərimizin olduğu halda, biz haqlı səsimizi dünyaya lazımı səviyyədə çatdırmağa çətinlik çəkirik. Xaricdəki azərbaycanlılarla iş, onların milli birliyinə kömək göstərmək çox çətin sahə olsa da, Azərbaycanın gələcək inkişafı naminə zəhmət çəkən insana şərəf və ləyaqət gətirir: Təəssüf ki, xarici siyasətimizin əsas prinsiplərindən sayılan, xaricdəki azərbaycanlılarla iş, onların birlik və həmrəyliyinin təşkili məsələsi, hələ də, həll olunmamış qalır.

Bütün bunlara baxmayaq, dünyada yaşayan bütün azərbaycan türkləri, Müstəqil Azərbaycanın dövlət rəmzləri olan - Bayrağı, Gerbi, Himni ilə fəxr etməli və ana vətənimiz Azərbaycanın daim qüdrətlənməsi və iqtisadi inkişafı barədə düşünməli, bu sahədə əllərindən gələni əsirgəməməlidirlər. Ümumiyyətlə hər bir xalq, millət, yalnız mütəşəkkil olanda və milli birlik nümayiş etdirdikdə güclü sayılır.

Hələ XX əsrin əvvəllərində yaşamış, türk dünyasının böyük ideoloqlarından sayılan Əli bəy Hüseynzadə uzaqgörənliklə bu günümüzü görərək demişdir: «Əgər Türk öz oğlunun inkişafına vaxtında para, pul qoymursa, onda dünyada türkləri sevməyənlər, türklərə qarşı lazımı işləri görərək, para, pul toplayıb, türklərin məhv olması şərəfinə abidə ucaldacaqlar. Ümumiyyətlə, Azərbaycan deyilən məmləkətimiz, Allahımızın sevdiyi, qoruduğu və cənnət nemətləri ilə zənginləşdirdiyi bir məkandır. Biz hamımız, bu məmləkətin övladı kimi müqəddəs və bərəkətli torpağımızın, tarixi vətənimizin qədrini bilməli, lazım gəldikdə də isə, onun uğrunda canımızdan belə, keçməyə hazır olmalıyıq. Bu isə, bizim vətəndaşlıq borcumuzdur

Azerbaijan, Azerbaijanism and Turkizm those 3 deep meaningful words have been being heard for nearly 20 years in our independent country. After Azerbaijan gained its independence this slogan turned to our daily topical issue. Azerbaijan's gaining independence comes across to the period of the war with Armenia. First years of independence were really hard for Azerbaijan. During those years Azerbaijan was almost alone on the field. There was no one to reply our just voice except Turkey.

**“Azərbaycanlıq dünya azərbaycanlılarını birləşdirən və
onlara kimliyini tanıdan milli ideologiyadır”**

Əliyər Orucov

**Fövqəladə Hallar Nazirliyi Akademiyasının Humanitar fənlər kafedrasının müəllimi, fəlsəfə
doktoru, ehtiyatda olan baş leytenant**

XIX əsrin 60-cı illərindən başlayaraq, rus və xarici mətbuatda çap olunan kitablarda, dövrü mətbuatda «Azərbaycan», «azərbaycanlı» terminlərinə rast gəlinmirdi. Bu cəhətdən görkəmli ictimai xadim, «Şərqi-Rus» qəzetinin təsisçisi Məhəmməd Ağa Şahtaxtının 1891-ci ildə «Kaspi» qəzetinin 93-cü sayında «Zaqafqaziya müsəlmanlarını necə adlandırmaq» adlı məqaləsi ilə çıxış etməsi maraqlıdır. O, Zaqafqaziya müsəlmanlarının rus dilində «tatar» adlandırılmasını düzgün hesab etmir, Azərbaycan türkü ilə daxili quberniyaların tatarı arasında dildə, zahiri görünüşdə, adətlərdə, xasiyyətdə böyük fərqin olduğunu göstərərək yazır: «Zaqafqaziya məhəmmədlilərinin (yəni müsəlmanlarının - Ə.O.) danışdığı dil əsas: osman, səlcuq, Azərbaycan dialektlərinə bölünən türk qrupuna aiddir.... Zaqafqaziya türkləri, əlbəttə, farslar da deyillər. Bu xalqlar bir-birindən dilinə görə fərqlənirlər, türk və fars dilləri tamamilə müxtəlif dillərdir. Zaqafqaziya müsəlmanlarını - azərbaycanlılar, onların dillərini isə - Azərbaycan dili adlandırmaq daha münasib olardı».

Məhəmməd Füzulinin 500 illiyi ilə əlaqədar yubiley üzrə dövlət komissiyasının iclasındakı giriş sözündə ümummilli lider Heydər Əliyev məhz məsələnin etik-mənəvi aspektinə diqqət verərək, xalqın özünü tanımasını təmin etmək zərurəti haqqında deyirdi: «Xalq gərək daim öz kökünü xatırlasın, tarixini öyrənsin. Milli yubileyin keçirilməsi indiki nəslin, xüsusən gənclərin tariximizin nə qədər zəngin olduğunu və Azərbaycan xalqının dünya mədəniyyətinə necə töhfələr verdiyini bir daha dərk etməsinə şərait yaradacaq və hər bir azərbaycanlıda, ilk növbədə milli iftixar, vətənpərvərlik hissini daha da yüksəldəcəkdir. Bunun özü müstəqil Azərbaycanda bizim üçün çox gərəkli bir amildir». Həqiqətən də torpaq, ərazi o zaman vətənə çevrilir ki, o, milli ideyanın daşıyıcısı olsun. Əlbəttə ki, dərk olunmuş vətənpərvərlik təbii ki, daha dayanıqlı və faydalı olur. Millətin milli şüurunun, milli özünüdərk etməsinin inkişafı üçün milli ideologiya lazımdır. Xalqı müstəqilliyə və istiqlaliyyətə apara biləcək yeganə dünyagörüşü varsa, o da milli ideologiyadan ibarətdir. XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan xalqının apardığı milli mübarizənin məntiqi nəticəsi kimi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarandı. Qeyd edək ki, bütün türk mənşəli dövlətlər əsasən dini təməl üzərində qurulduğu halda, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dünyəvi təməl üzərində qurulan ilkin türk dövləti idi və Şərqdə ilk demokratik respublika idi. Cəmi 23 ay yaşamış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 1920-ci il aprel ayının 28-də sovet Rusiyası qoşunları tərəfindən işğal edilməsi ilə xalqın milli özünüdərk nəticəsində əldə edilmiş milli azadlıq və dövlət müstəqilliyinə son qoyuldu. Buna baxmayaraq, milli özünüdərkədən gələn milli azadlıq ideyaları bu zaman ölməmiş və əksinə, daha da inkişaf edərək yüksək zirvəyə çatıb. Lakin dövlət müstəqilliyini itirmiş Azərbaycanda ideoloji mübarizə davam edirdi və bu mübarizə Azərbaycan xalqının mənəvi mədəniyyətində və ilk növbədə onun ölkədaxili və mühacirətdə yaradılan ictimai-siyasi və fəlsəfi fikrini təmsil edən və sovet

hakimiyyətinin pantürkist, panislamist adlandırılıb mübarizə etdiyi irsdə əksini tapdı. Xalqda yaşayan islamçılıq, türkçülük və azərbaycançılıq ideyaları onun milli özünüdərkində, XX əsrin sonlarında istiqlal mübarizəsində göstərdi. Bu zaman sovet dövləti süqut etdi və Azərbaycan yenidən müstəqil respublikaya çevrildi. Beləliklə, XX yüzillikdə dəfələrlə istiqlal savaşına qalxmış xalq, nəhayət tarixi torpaqlarımızın bir hissəsində - Şimali Azərbaycanda özünün qədim dövlətçilik ənənələrini dirçəldə bilmişdi. Bu zaman müstəqil, doğma Azərbaycanımız yenidən siyasi varlığa çevrilib. Sovet imperiyasının dağılmasından sonra keçmiş SSRİ-nin bütün millət və xalqları kimi Azərbaycan xalqı da azadlıq şəraitində milli şüurunun və milli özünüdərk ideyalarının inkişafı üçün geniş imkan əldə etdi. Sovet rejiminin süqutundan sonra formalaşan milli dövlətçiliyimiz artıq inkişaf yoluna çıxmaq üçün geniş imkan qazandı. Milli ideya xalqı və hakimiyyəti birləşdirən bir zəmin olaraq müstəqil yaşamaq hüququ əldə edən Azərbaycan Respublikasına öz tarixi milli özünüdərk ənənələrini yeni demokratik dövlət təsisatları ilə üzvi surətdə əlaqələndirmək imkanı verdi. Milli ideyanın gücü dövlətdirsə, dövlətin gücü isə milli ideyaya, milli şüurun inkişafına xidmət etməkdədir.

1989-cu il, dekabrın son günlərində Azərbaycan millətinin, Arazın hər iki sahilinə sərhəd yürüşü, dəmir tikanlı məfilləri qırması, özünü suya vurub öz doğma qardaşlarına qovuşmaları, azərbaycanlıların bir millət olduğunu dünyaya bir daha çatdırdı. Həmrəylik günü bu birləşmək istəyinin simvolik nişanıdır. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününün əsası 1989-cu il, dekabrın sonlarında Naxçıvanda sərhədlərin (SSRİ-İran sərhədləri) dağılması zamanı qoyuldu. Şimali və Cənubi Azərbaycan arasındakı sərhəd dirəkləri dağıldı. 1991-ci ilin 16 dekabrında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının birliyini yaratmağın əhəmiyyətini nəzərə alaraq SSRİ-İran dövlət sərhədindəki tikanlı məftil qurğularının söküldüyü 1989-cu ilin 31 dekabrını - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü elan etdi. Beləliklə, bütün azərbaycanlılar üçün əziz olan 31 dekabr-Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi bayram edilir. Müasir Azərbaycan Respublikasını Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qanuni varisi sayan ulu öndər Heydər Əliyev 20 mart 2001-ci il tarixli fərmanı ilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin onuncu ildönümünə həsr olunmuş tədbirlər planını təsdiq etdi. Plana uyğun olaraq respublikamızın müstəqilliyinin 10-cu ildönümünün təntənə ilə qeyd olunduğu bir vaxtda, 2001-ci il noyabr ayının 9-10-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirildi. Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayında 35 xarici dövlətdə yaşayan həmvətənlərimizin cəmləşdiyi 200-dən çox müxtəlif təşkilatı təmsil edən 403 nümayəndə və 63 qonaq iştirak etdi. Eyni zamanda bu qurultayda ABŞ, Türkiyə, Rusiya, Böyük Britaniya, Avstraliya, Avstriya, Kanada, Fransa, Almaniya, Rumıniya, İsveçrə, Danimarka, Hollandiya, Finlandiya, Latviya, Estoniya, Belarus, Ukrayna, İsrail, Özbəkistan, Qazaxıstan, Moldova və s. dövlətlərdə fəaliyyət göstərən milli mədəniyyət mərkəzlərinin və cəmiyyətlərin nümayəndələri iştirak ediblər. Bu da öz növbəsində milli şüurun, milli özünüdərk ideyalarının dərinləşməsinin və daha da canlandırılmasının başlıca şərtlərindən biridir. Noyabrın 9-da ümummillə lider Heydər Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayındakı nitqində xalqın milli özünüdərkindən bəhs edərək deyib: "Hər insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideyası azərbaycançılıqdır. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı, Azərbaycan dilini, mədəniyyətini,

milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıdır. Azərbaycan dilinin inkişafı haqqında qəbul etdiyimiz geniş qərar məhz bu məqsədi daşıyır". Azərbaycançılıq termini ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında yaxın illərdən başlayaraq istifadə olunur. Xalqın milli mənlük şüuru və milli özünüdərkinin inkişafı kimi azərbaycançılıq ideologiyası mühüm funksional elementlərlə zəngindir. Onun mahiyyəti xalqı mənəvi və fiziki baxımdan zəiflətmək cəhdlərindən qorumaqdır. Bu ideologiya unitar, hüquqi və demokratik dövlət kimi Azərbaycanın möhkəmlənməsinə və inkişafına yönəlib. Milli özünüdərk ideyaları əsasında yaranan azərbaycançılıq müstəqil və bənzərsiz Azərbaycanı sivil dövlətlər sırasına çıxaran bir yoldur. Eyni zamanda azərbaycançılıq xalqımızın çox əzab-əziyyətlə nail olduğu tarixi sosial və mənəvi sərvətdir. Belə ki, o, real müstəqilliyə nail olmaq, vahid, bölünməz Azərbaycanı qoruyub saxlamaq və möhkəmləndirmək üçün vasitədir. Prezident Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin bildirdiyi kimi, azərbaycançılıq Azərbaycanın fəlsəfi-sosioloji doktrinasının sosial-mədəni və etnocoğrafi-siyasi cəhətlərini özündə birləşdirir. O, qarşılıqlı dəstək, əməkdaşlıq və bərabərlik prinsipidir. Milli özünüdərkdən gələn azərbaycançılıq ideologiyası xalqımızın dövlətyaratma mənafeələrinin ümumiliyi və demokratiyanın, sərbəst iqtisadiyyatın, sosial həyat şəraitinin inkişafı uğrunda mübarizəsinin məqsədidir. Eyni zamanda bu ideya dünya azərbaycanlılarının mütəşəkkilliyi, vəhdəti və birliyidir. Bundan əlavə azərbaycançılığın başlıca məqsədi müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi ilə bərabər xalqımızın milli mənlük şüurunun, tarixi milli özünüdərk ideyalarının təsiri sayəsində milli özünüdərkətməsinin yüksəldilməsindən ibarətdir.

2003-cü ildən diaspor quruculuğu siyasətini yeni dünya nizamının gerçəkliklərinə uyğun davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev müxtəlif səbəblərdən Azərbaycanın hüdudlarından kənarında yaşayan azərbaycanlıların vahid azərbaycançılıq ideologiyası və milli-mənəvi dəyərlər sistemi ətrafında birləşməsinə, onların malik olduğu böyük potensialın ümummillə problemlərin həllinə yönəldilməsinə xidmət edən mühüm tədbirlər həyata keçirib. Ölkəmizin dinamik iqtisadi inkişaf mərhələsinə qədəm qoyması ilə bərabər dünya azərbaycanlılarının milli məqsədlərinin reallaşdırılması ruhunda köklənməsi, qarşıda duran ən strateji hədəflərin müəyyənləşdirilməsini zərurətə çevirib. Prezident İ. Əliyevin 8 fevral 2006-cı il tarixli sərəncamı əsasında 2006-cı il, martın 16-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi də məhz bu reallıqla şərtlənib, həmin möhtəşəm tədbirdə xaricdə yaşayan azərbaycanlıların problem və qayğıları, onların birliyi və təşkilatlanması sayəsində mövcud vəziyyət ətraflı təhlil olunub. Eyni zamanda ölkə ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, diaspor quruculuğu işinin təkmilləşdirilməsi sahəsində qarşıda duran vəziyyətlər müəyyənləşdirilib. Qeyd edək ki, mühüm qərarların qəbulu ilə yadda qalmış həmin qurultaydan sonra xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması prosesi daha geniş vüsət alıb, onların ictimai-siyasi həyatda iştirak səviyyəsi yüksəlib, respublikanın ziyalı təbəqəsi diaspor quruculuğu prosesinə daha fəal qoşulub. Həmçinin Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin birlik və həmrəyliyinin möhkəmlənməsi, mədəni irsin təbliği, digər xalqların diaspor təşkilatları ilə hərtərəfli əlaqələrin inkişafı, türk dünyasının birliyi istiqamətində fəaliyyətinin güclənməsində irəliləyişlər əldə edilib. Qeyd edək ki, Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayında 49 ölkədən 1218 nümayəndə və 388 qonaq iştirak edib. Qurultayda çıxış edən Prezident İ.Əliyev «Mən çox istərdim ki, azərbaycanlılar yaşadıkları ölkənin ictimai-siyasi həyatında

mühüm rol oynasınlar. Bu, bizim mövqeləri möhkəmləndirir. İqtisadi baxımdan bizim mövqələrimiz möhkəmdir, indi də siyasi baxımdan möhkəmlənmək lazımdır» - fikrini vurğulayıb və daha sonra «Bizim gücümüz sizin fəaliyyətinizdə, sizin də gücünüz Azərbaycan dövlətinin gücündədir. Ölkəmiz nə qədər güclü olsa, siz də o qədər güclü olacaqsınız» - deyərək dünya azərbaycanlılarına müraciət edib. Bu gün də Prezidentin fəaliyyətində bu amal ardıcıl və uğurla həyata keçirilməkdədir. Beləliklə, milli şüurun təşəkkül və inkişafında tarixi milli özünüdərk ənənəsinin təsiri nəticəsində bu gün cəmiyyətimizdə milli şüurun formalaşması milli özünüdərk prosesinin güclənməsi bilavasitə dövlətçiliyin ideoloji bazasının möhkəmləndirilməsinə gətirib çıxarır. Eyni zamanda Azərbaycan cəmiyyətində milli ideologiya, milli-mənəvi birlik yaradılmasına xidmət etməklə bərabər, bütövləşməyə və həmrəyliyə xidmət edir. Prezident İ.Əliyevin uğurlu siyasi-iqtisadi siyasəti nəticəsində yaxın müddətdə ölkədə baş verən sıçrayışlar milli ideologiyamızın sosial-iqtisadi bazasını zənginləşdirib. Belə ki, milli iqtisadiyyatın milli özünüdərk təmsil edən milli ideologiya ilə vəhdəti dövlətçiliyimizin daha da möhkəmlənməsi və sabitləşməsi yolunda parlaq nəticə göstərmişdir. Bu gün xalqımız Prezidentin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dövlətçiliyinin mənəvi dayacağı olan azərbaycançılıq ideologiyası əsasında özünün varlığını dərk edir, maddi-mənəvi sərvətlərinin sahibi olur. Beləliklə, Azərbaycanda milli şüurun və milli özünüdərk bütünlüyünün yüksək vüsət almasına imkan sürətli inkişaf strategiyasının Prezident İ.Əliyev tərəfindən seçilməsi və uğurla həyata keçirilməsi ölkəmizdə istehsal, elm, mədəniyyət, Azərbaycan dilinin inkişafı sahəsində əldə edilmiş tərəqqi, milli mənlik şüurun inkişafına, milli özünüdərk yüksəlməsinə və müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafına xidmət edən uzaqgörən planın tərkib hissəsidir.

Palitra.-2010.-29 dekabr.-№.141.-S.5.

Milli birlik bizi birləşdirən əsas dəyərdir

Əhməd Məmmədov,

Sumqayıt şəhər prokurorunun köməkçisi,
ədliyyə müşaviri

Sürətlə, dinamik inkişaf edən müstəqil Azərbaycan dünyanın müxtəlif bölgələrində yaşayan soydaşlarımız arasında milli birliyin daha da güclənməsi və onların təşkilatlanması üçün insan hüquqlarına dair beynəlxalq sənədlərdə əksini tapmış prinsiplərdən çıxış edərək onların hüquqlarının qorunması üçün əməli tədbirlər görür. Xaricdə yaşayan soydaşlarımız da öz növbəsində ölkəmizin inkişafına, qarşıya çıxan problemlərin həllinə getdikcə daha çox kömək göstərirlər.

Hazırda həmvətənlərimiz yaşadıkları xarici ölkələrdə fəal toplum kimi çıxış edir, cəmiyyətin iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatına daha çox inteqrasiya olunur, həmin ölkələrlə Azərbaycan arasında dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafında əhəmiyyətli rol oynayırlar. Bu da təbiiidir. Azərbaycan dövləti diaspor quruculuğu işinə böyük əhəmiyyət verir və bu prosesə hərtərəfli yardım göstərir. Halbuki, dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması, Bakı ilə siyasi, iqtisadi, mədəni və mənəvi əlaqələrin yaranması müstəqilliyimizin ilk günlərindən həyati tələbat kimi özünü göstərsə də, o vaxtlar dünya azərbaycanlılarını bir araya gətirmək, həmrəylik gününü bayram kimi qeyd etmək hakimiyyətdə olan qüvvələrin imkanı xaricində idi. Demək olar ki, milli diasporun formalaşması istiqamətində heç bir addım atılmamışdı. Azərbaycan lobbisi yox idi və bunun nəticəsi idi ki, 1991-1993-cü illərdə beynəlxalq aləmdə ölkəmizin mənafeyinin əleyhinə bir sıra qərarlar qəbul edilirdi.

Milli diasporun formalaşması və dünyada Azərbaycan lobbisinin inkişafı isə məhz ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndər hələ Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri olarkən bu məsələnin vacibliyini nəzərə alaraq Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününün qeyd olunması barədə təşəbbüs irəli sürmüş, Naxçıvan MR Ali Məclisi 1991-ci il 16 dekabr tarixli qərarı ilə dekabrın 31-nin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi qeyd olunması barədə qərar qəbul etmişdi. Həmin tarixi qərara imza atan Heydər Əliyevin bu missiyası bütünlüklə milli diasporun formalaşmasına zəmin yaratdı. Ümummilli lider dünya azərbaycanlılarına müraciətində deyirdi: "Biz istərdik ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar həmin ölkələrin vətəndaşları kimi yaşasınlar. Ancaq heç vaxt öz milli köklərini, milli mənsubiyyətlərini itirməsinlər. Çünki bizi birləşdirən milli mənsubiyyətimizdir, tarixi köklərimizdir, milli-mənəvi dəyərlərimizdir... Vətəninizi, millətini sevən hər bir azərbaycanlı müstəqilliyimizin dönməzliyi üçün ciddi səy göstərməli, Vətənimizin, respublikamızın taleyi hər bir soydaşımızın taleyi olmalıdır".

Müstəqillik illərində dünya azərbaycanlılarının xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinə hörmət, Azərbaycan xalqına mənsubluq, Vətənə bağlılıq, azərbaycançılıq duyğularına əsaslanan həmrəylik ideyası isə Heydər Əliyevin sayəsində ictimai təşəbbüslərdən əməli işə, çoxşaxəli fəaliyyət planına və dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin sayəsində azərbaycanlıların yığcam

yaşadıqları ölkələrdə təşkilatlanması, birlik və mütəşəkkilliyinin gücləndirilməsi, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində davamlı və məqsədyönlü tədbirlər görülmüşdür. Nəticədə xaricdəki həmvətənlərimiz arasında azərbaycançılıq ideyaları, milli-mənəvi dəyərlərimiz getdikcə daha dərin kök salmış, onlar məskunlaşdıqları ölkələrin ictimai-siyasi, mədəni və işgüzar həyatında mühüm mövqelərə sahib olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycanın dünyaya təqdim olunmasına, maddi və mənəvi irsimizin təbliğinə, ölkəmiz əleyhinə yönəlmiş ideoloji təxribatların qarşısının alınmasına öz töhfələrini verməyə başlamışlar.

1995-ci ildən başlayaraq diaspor quruculuğu geniş vüsət almış, azərbaycanlıların yığcam yaşadıqları ölkələrdə təşkilatlanması, birlik və mütəşəkkilliyinin gücləndirilməsi, tarixi vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində davamlı və məqsədyönlü tədbirlər görülmüşdür. 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayı keçirildi. Bu qurultay xaricdəki soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşərək təşkilatlanması baxımından tarixi əhəmiyyət kəsb edərək diaspor hərəkatının inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoymuşdur. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun daha da artırılması, müxtəlif ölkələrdə dilimizin, tariximizin, mədəniyyətimizin yüksək səviyyədə təbliği, Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasətinin ifşası, bədnam erməni lobbisinə qarşı sistemli və ardıcıl əks-hücumun təşkili məsələləri qurultayın qarşıya qoyduğu başlıca vəzifələr idi.

Ulu öndər Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayında demişdir: "Bizim vəzifəmiz, Azərbaycan dövlətinin vəzifəsi ondan ibarətdir ki, bütün ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılara mümkün olan qayğıını, diqqəti göstərsin, onların həyatı ilə maraqlansın və dövlətimizlə ayrı-ayrı ölkələrdə olan Azərbaycan icması arasında əlaqələri daha da inkişaf etdirdirsin. Azərbaycanın xaricində yaşayan azərbaycanlılar isə gərək, indi müstəqil Azərbaycan ilə daha da sıx əlaqələr qursunlar. Bunlar hamısı dünyada olan bütün azərbaycanlıların birliyinin, həmrəyliyinin təmin olunması üçün əsas şərtlərdir... Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən azərbaycançılıq ideyasıdır, azərbaycançılıqdır. Öz ürəyimdən gələn fikirləri bir daha bildirmək istəyirəm ki, hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!!!".

Qurultaydan sonra ulu öndər Heydər Əliyev bu sahədə sistemli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə 2002-ci ildə "Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması barədə" fərman imzaladı. Həmin ildə Milli Məclisdə qəbul olunmuş "Xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımıza dövlət qayğısı haqqında" qanun isə o vaxtdan xaricdəki azərbaycanlılara dövlət qayğısının hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirir.

Diaspor təşkilatlarının fəallığının artması, azərbaycanlıların həmrəyliyinin geniş miqyas alması Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin də əsas diqqət mərkəzində saxladığı mühüm məsələlərdəndir. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyev xarici ölkələrə səfərləri çərçivəsində həmişə Azərbaycan diasporu ilə görüşlər keçirir, onlara dəyərli tövsiyələr verir. Cənab İlham Əliyev dəfələrlə bəyan etmişdir ki, Azərbaycan dövlətinin möhkəm olması dünyada yaşayan azərbaycanlıların da mövqeyini möhkəmləndirir.

Dünya Azərbaycanlılarının 2006-cı il mart ayının 16-da keçirilmiş II qurultayı isə Azərbaycan diasporunun fəaliyyətində yeni mərhələnin əsasını qoydu. Həmin qurultayda diaspor quruculuğu istiqamətində

görülən işlərə yekun vuruldu, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın üzləşdiyi bəzi problemləri, yaşadıkları ölkələrin iç siyasətinə təsir imkanları müzakirə olundu, onların tarixi vətənlə daha geniş əlaqələrinin qurulmasına xidmət edən tədbirlər müəyyənləşdirildi. Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi işinin təkmilləşdirilməsi, ölkə həqiqətlərinin, xalqımıza qarşı törədilmiş terror və soyqırımı aktları ilə əlaqədar çoxsaylı faktların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının daha müasir metodlarının hazırlanması, digər xalqların diaspor təşkilatları ilə əlaqələrinin gücləndirilməsi məsələləri önə çəkildi. Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayında çıxış edən Prezident İlham Əliyev dedi: "Xaricdə yaşayan soydaşlarımızın fəallığı bizi çox sevindirir. Biz də buna çalışırıq və əlimizdən gələni edirik ki, bu proseslər daha da sürətlə getsin. Azərbaycanda iki dəfə - 2001-ci ildə və 2006-cı ildə dünya azərbaycanlılarının qurultayları keçirilmiş və bunların nəticəsi çox müsbət olmuşdur".

Qurultayda Azərbaycan diasporunun fəaliyyət konsepsiyasının hazırlanması barədə qəbul edilən qərar, dünya azərbaycanlılarına müraciət, habelə Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü ilə bağlı xüsusi bəyanat, işğal olunmuş ərazilərdə tarixi abidələrimizin, mədəni irsimizin dağıdılması ilə bağlı beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər və digər sənədlər istər təbliğati, istərsə də səmərəli əks-hücumun təşkili baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Gələcək il Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının III qurultayı keçiriləcəkdir. Sözsüz ki, bu qurultayda qəbul ediləcək qərarlar soydaşlarımızın mütəşəkkilliyinin və təşkilat çevikliyinin güclənməsinə yeni təkan verəcəkdir.

Prezident İlham Əliyev dekabrın 24-də 31 dekabr həmrəylik günü münasibətilə Dünya Azərbaycanlılarına təbrikində demişdir: "Fəxrlə deyə bilərəm ki, bu gün Azərbaycan həmişəkindən daha güclüdür. Bizim gücümüz tək iqtisadi və hərbi qüdrətimizlə deyil, həm də sıx birliyimizlə ölçülür. Ona görə də harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq milli birlik və həmrəylik ideyaları, bizi birləşdirən əsas dəyərlər kimi, hər birimizin düşüncəsinə hakim kəsilməlidir. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü soydaşlarımızın Vətən sevgisini, xalqımızın tarix və mədəniyyətinə hörmətini, dövlətimizə və azərbaycançılıq ideyalarına sədaqətini əks etdirir".

Azərbaycan.-2010.-30 dekabr.-№ 288.-S.10.

Milli həmrəyliyəmizin banisi
Ulu öndər Heydər Əliyevin milli birlik və azərbaycançılıq ideyaları
Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir

Rəşad Cəfərli

XX əsrin sonunda dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra dünya birliyinin tamhüquqlu üzvünə çevrilən Azərbaycan Respublikasının qarşısında duran başlıca və aktual vəzifələrdən biri də dünya azərbaycanlılarının vahid bir ideya ətrafında birləşdirilməsi idi. Digər tərəfdən Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzünün açıq müstəviyə qədəm qoyduğu, ermənilərin dünyada antiAzərbaycan təbliğatı apardıqları bir vaxtda müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın həmrəyliyinə və diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinə gücləndirilməsi də olduqca mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi.

Tarixin müxtəlif mərhələlərində düçar olduqları məhrumiyyətlər, haqsızlıqlar və digər səbəblərdən dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş azərbaycanlıların təşkilatlanmasının dövlət müstəqilliyinə yeni nail olmuş respublikamızın beynəlxalq birlikdəki yerinin möhkəmləndirilməsi işinə böyük töhfələr verəcəyi şübhəsiz idi.

Dünya azərbaycanlılarının müstəqil dövlətimiz və vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının müəllifi XX əsrin sonlarına doğru Azərbaycan tarixinin və dövlətçiliyinin şərəfli səhifələrini yaradan Heydər Əliyev olmuşdur. Bu məsələdə xüsusi həssaslıq nümayiş etdirərək ilk addımı ulu öndər atmışdır. Məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi "Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik və birlik günü haqqında" 1991-ci il 16 dekabr tarixli qərarı ilə dekabrın 31-ni Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü elan etmişdir. Sonra bu bayramın bütün ölkədə qeyd olunması üçün Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti də qərar qəbul etmişdir.

Dekabrın 31-nin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü elan olunması milli diasporun formalaşmasında, xarici ölkələrdə Azərbaycan lobbisinin inkişafında başlıca məqamlardan biri olsa da, təəssüf ki, müstəqilliyimizin ilk illərində dünya azərbaycanlılarının vahid ideya ətrafında birləşdirilməsi ilə bağlı dövlət siyasəti yürüdülmədi. O dövrdə hakimiyyətdə olan siyasi qüvvələr bu məsələdə maraqlı olmadılar. Ona görə birlik və həmrəylik ideyalarının özünə yer tapmaması özünü ciddi problem kimi göstərərək o dövrdə milli inkişafı əngəlləyən amillərdən birinə çevrildi.

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın təkidi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra ölkədə davamlı sabitlik və iqtisadi tərəqqinin əsası qoyulmaqla yanaşı, milli birliyə nail olundu, azərbaycançılıq anlayışı milli təfəkkür tərzinə çevrildi, Azərbaycan dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində məskunlaşmış soydaşlarımız üçün milli iftixar, mənəvi dayaq və güvənc yeri oldu. Ona görə ən yeni tariximizdə dünya azərbaycanlılarının milli həmrəyliyinə nail olunması ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısındakı əvəzsiz xidmətlərindən biridir.

Azərbaycanlıların həmrəyliyinə həm ölkəmiz üçün, həm də dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini düzgün dəyərləndirən Heydər Əliyev xaricdəki

azərbaycanlıların birliyi və təşkilatlanması məsələlərini diqqət mərkəzində saxlayırdı. Ulu öndər xarici ölkələrə etdiyi səfərlər zamanı Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşlər keçirər, onların problem və qaygıları ilə yaxından maraqlanar, daha sıx təşkilatlanmalarına dair dəyərli tövsiyələr verərdi. "Harada olursa-olsun azərbaycanlıların birlikdə, bərabər olması əsas şərtlərdən biridir. Biz çalışırıq ki, Azərbaycanın daxilində bütün qüvvələri toplayaq. Eyni zamanda Azərbaycandan kənarda yaşayan azərbaycanlılar da öz qüvvələrini toplamalıdırlar. Ayrı-ayrı qüvvələrin, qrupların arasında fikir müxtəlifliyi ola bilər. Bu təbii haldır. Ancaq Azərbaycanın müstəqilliyini qorumaq, ərazi bütövlüyünü saxlamaq üçün hamı bütün başqa fikirləri kənara qoyub birləşməli, bir hədəfə vurmalı, bir məqsədə xidmət etməlidir" - deyər ulu öndər bildirmişdir.

2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda keçirilən Dünya azərbaycanlılarının birinci qurultayı milli həmrəyliyimizin nümayişinin ən yüksək zirvələrindən biri oldu. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 2001-ci il mayın 23-də imzaladığı sərəncama əsasən keçirilmiş bu qurultay dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, dünya azərbaycanlıları arasında birliyin, həmrəyliyin təmin olunması, habelə Azərbaycan icmalarının, cəmiyyət və birliklərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün şərait yaratdı.

Bu qurultayın keçirilməsi milli idealların, azərbaycançılıq ideyalarının gerçəkləşməsi yolunda mühüm addım idi. Qurultay həm də müstəqil Azərbaycanın və eləcə də bütün dünya azərbaycanlılarının həyatında tarixi ictimai-siyasi hadisə kimi yadda qaldı. Qurultayda ən yaddaqalan məqam isə ümummilli lider Heydər Əliyevin proqram xarakterli çıxışı oldu. Ulu öndər dünya azərbaycanlıları arasında milli birliyin və həmrəyliyin təmin edilməsi, Azərbaycan dövləti ilə dünya azərbaycanlılarının əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, qarşıya çıxan problemlərin həllində səylərin birləşdirilməsi, Azərbaycan dilinin və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi zərurəti ilə bağlı tövsiyə xarakterli fikirlərini söylədi.

I qurultaydan sonra diaspor təşkilatlarının fəaliyyətində canlanma yarandı, soydaşlarımızın birləşdiyi cəmiyyətlər dünyanın hər yerində daha aktiv fəaliyyət göstərməyə başladılar. Diaspor hərəkatı sahəsində dövlət siyasətini daha səmərəli həyata keçirmək üçün Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (indiki Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi) yaradıldı. Komitənin yaradılması xaricdəki Azərbaycan cəmiyyətlərinin, birliklərinin və dərnəklərinin fəaliyyətlərinin vahid mərkəzdən koordinasiyasına, habelə onların dövlət qayğısı ilə əhatə olunmasına geniş imkanlar verdi. Milli Məclis isə "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" qanun qəbul etdi. Dövlət komitəsinin yaradılması və qanunun qəbulu dünya azərbaycanlılarının milli birliyi və təşkilatlanması prosesini daha da sürətləndirdi, soydaşlarımızın tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişləndirilməsini təmin etdi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına stimül verdi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin milli birlik və azərbaycançılıq ideyaları bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlətimizin başçısı dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə verdiyi töhfələrlə, ölkə hüdudlarından kənardə yaşayan soydaşlarımızda milli ruhun yüksəldilməsinə çalışmaqla, bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyətin ideoloji-siyasi konturlarını müəyyənləşdirməklə, milli birliyə xidmət edən addımları ilə bütün dünya azərbaycanlılarının dərin rəğbətini qazanmışdır. Ötən illərin büdcə zərfində

diaspor quruculuğuna ayrılan vəsaitlərin ildən-ilə artırılması da milli həmrəyliyə yüksək diqqət və qayğının bariz nümunəsi kimi diqqəti çəkir. Prezident İlham Əliyev xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlının maraq və mənafeyinin qorunmasını Azərbaycan dövlətinin başlıca vəzifəsi hesab edir.

Prezident İlham Əliyev ölkə diplomatlarının iştirakı ilə Xarici İşlər Nazirliyində keçirdiyi geniş tərkibli müşavirələrdə diaspor quruculuğu işini xarici siyasət sahəsində prioritet istiqamətlərdən biri kimi qiymətləndirmiş və bu fəaliyyətin daha da gücləndirilməsinin vacibliyini önə çəkmişdir.

Prezident İlham Əliyevin 8 fevral 2006-cı il tarixli sərəncamı ilə 2006-cı il martın 16-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi diaspor quruculuğu işinə və milli həmrəyliyəmizin möhkəmlənməsinə yeni təkan verməklə ötən illərin əlamətdar hadisələrindən biri kimi yadda qalmışdır. Qurultayda Azərbaycan diasporunun hazırkı vəziyyəti müzakirə edilmiş, bu sahədə çalışan təşkilatların fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi işinin təkmilləşdirilməsi, ölkə həqiqətlərinin, xalqımıza qarşı törədilmiş terror və soyqırımı aktlarının faktlarla dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının daha müasir metodlarının hazırlanması, digər xalqların diaspor təşkilatları ilə əlaqələrin gücləndirilməsi məsələləri xüsusilə önə çəkilmişdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qurultaydakı dərin məzmunlu çıxışında xaricdəki azərbaycanlılara və respublikanın müvafiq dövlət qurumlarına bu sahədə görülmüş işlərdə arxayınlaşmamağı, daha böyük nəticələrə nail olmağı tövsiyə etmişdir.

Bu gün Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günüdür. Bu bayram ayrı-ayrı ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin respublikamızla əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, dünya azərbaycanlıları arasında birləşmənin və həmrəyliyin yaradılması işində mühüm rol oynamaqdadır. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü qeyd edilməsi isə bütün dünya azərbaycanlıları tərəfindən artıq bir zərurətə və mənəvi ehtiyaca çevrilmişdir.

Milli birlik və azərbaycançılıq ideyalarını layiqincə davam etdirən Prezident İlham Əliyevin hər il Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü ərəfəsində soydaşlarımıza ünvanladığı təbriklər ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi ideyalarına əsaslanan milli həmrəylik siyasətinin dövlət səviyyəsində və çox böyük uğurla həyata keçirildiyini nümayiş etdirir. Bu günlərdə dünya azərbaycanlılarına müraciətində dövlətimizin diaspor quruculuğuna böyük diqqət yetirdiyini bildirən Prezident İlham Əliyev həmçinin, həmvətənlərimizin azərbaycançılıq ideyası ətrafında sıx birləşmələrindən razılığını ifadə edib: "Müstəqil Azərbaycan dövlətinin mövcudluğu dünya azərbaycanlıları arasında milli birləşmənin daha da güclənməsi və həmvətənlərimizin təşkilatlanması üçün geniş imkanlar yaradır. Eyni zamanda xaricdə yaşayan soydaşlarımız da ölkəmizin inkişafına, qarşıya çıxan problemlərin həllinə yaxından kömək göstərməyə çalışırlar. Bu köməyin səmərəli olması məhz həmvətənlərimizin möhkəm birliyi, mütəşəkkilliyi və yaxşı təşkilatlanması sayəsində mümkündür. Ona görə də Azərbaycan dövləti diaspor quruculuğu işinə böyük əhəmiyyət verir və bu prosesə hərtərəfli yardım göstərir. Sevindirici haldır ki, xaricdəki həmvətənlərimiz arasında azərbaycançılıq ideyaları, milli-mənəvi dəyərlərimiz getdikcə daha dərin kök salır".

31 dekabr tarixinin xüsusi yükü və böyük qayəsi həm də ondan ibarətdir ki, bu əlamətdar gün Azərbaycanın dirçəlişi və inkişafı yolunda əvəzsiz xidmətlər göstərmiş ümummilli lider Heydər Əliyevin

bilavasitə təşəbbüsü, yenilməz iradəsi sayəsində təsis edilmiş, ümumxalq, ümummilli bayrama çevrilmişdir. Qədim tarixə malik xalqımız Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününü uzun illərdən bəri yaranmış, qorunub saxlanılmış ənənələrinə, mədəniyyətinə, tarixi köklərinə xas olan ən xoş amal və duyğularla keçirir. Bu bayram ildən-ilə daha geniş vüsət taparaq ürəklərdə vətən eşqi, milli və mənəvi birlik, həmrəylik hissləri bəsləyən hər bir soydaşımız tərəfindən güclü dəstək alır.

Azərbaycan.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.5.

**Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
müraciəti**

Əziz soydaşlar, dəyərli həmvətənlər!

Uca və qüdrətli millətimiz üçün sonsuz qürur hissi ilə qeyd etdiyimiz Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günündə hər birinizi ürəkdən salamlayırıq.

On doqquz il öncə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə elan edilmiş milli-mənəvi birliyə çağırış günü ümumxalq mənafelərimizin həyata keçirilməsi üçün soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası əsasında sıx birləşməsi prosesinin başlanğıcını qoymuşdur. Bu gün xalqımızın söz, əqidə və əməl birliyinə nail olmaq üçün Azərbaycan dövləti tərəfindən görülən işlərin miqyası ildən-ilə genişlənir. Dünyanın dörd bir yanına səpələnmiş on milyonlarca azərbaycanlı gücün birlikdə olması həqiqətini getdikcə daha aydın dərk edir. Azərbaycan diasporları və icmaları arasında bağlar möhkəmlənir, soydaşlarımız milli hüquqların müdafiəsi işində bir-birinə dayaq durur, tarixi Vətənlə əlaqələrini gücləndirirlər. Onlar yaxşı başa düşürlər ki, milli-mənəvi bütövlüyün möhkəm təməli üzərində qurulan Azərbaycan bütün soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin güvənc yeri olan qüdrətli bir dövlətə çevriləcəkdir.

Azərbaycan Respublikası bütün dünya azərbaycanlılarının doğma ata-baba yurdudur. Odur ki, Asiyada, Avropada, Amerikada və digər qitələrdə məskən salmış soydaşlarımız Vətəndə baş verən ictimai-siyasi prosesləri diqqətlə izləyir, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın əldə etdiyi heyratamiz uğurlarla fəxr edirlər.

Dövlət müstəqilliyinin iyirminci ilini yaşayan Azərbaycan Respublikası tarix baxımından çox qısa bir dövr ərzində qərinələrə bərabər inkişaf yolu keçmişdir. Bu gün Azərbaycanımız dünyanın iqtisadi cəhətdən ən dinamik inkişaf edən ölkələri sırasındadır. Hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyəti yaradılması, bazar iqtisadiyyatının bərqərar edilməsi məqsədi ilə genişmiqyaslı islahatlar davam etdirilir. İnsan hüquqları və azadlıqları etibarlı surətdə təmin edilir, Azərbaycanın Avropa xalqları ailəsində nüfuzu artır. Bu ilin noyabr ayında Milli Məclisə keçirilmiş azad, ədalətli və şəffaf seçkilər Azərbaycanın demokratik inkişafında yeni bir mərhələ açmışdır.

Elmi əsaslar üzərində qurulmuş xarici siyasət xətti ölkəmizin beynəlxalq aləmdə mövqelərinin möhkəmlənməsini təmin edir. Azərbaycanın haqq səsinin dünya birliyinə çatdırılması üçün həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər müsbət nəticələr verir. Xalqımızın ağırlı yeri olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınmasında ərazi bütövlüyü prinsipi beynəlxalq təşkilatlar və xarici ölkələr tərəfindən təməl prinsip kimi qəbul olunur.

Azərbaycanın uğurlarını öz uğurları, problemlərini isə öz problemləri sayan soydaşlarımız Qarabağ dərdinin sağalacağı, 1 milyondan çox qaçqın və köçkünlərimizin doğma yurdlarına dönəcəyi günü intizarla gözləyirlər. Şübhə yoxdur ki, dövlət rəhbərliyinin həyata keçirdiyi uzaqgörən siyasətin köməyi ilə bu problemin də nizama salınmasına nail olacağıq. Ancaq bütün dünya azərbaycanlıları səylərini birləşdirsələr, problemin

həllini daha da yaxınlaşdırma bilərlər. Soydaşlarımız və həmvətənlərimiz Azərbaycanın dünyaya daha yaxından tanınması, xalqımızın zəngin mədəniyyətinin təbliğ edilməsi sahəsində də çox iş görə bilərlər.

Əziz bacı və qardaşlarımız!

Sizi ümummilli məqsədlərimizin gerçəkləşməsi, xalqımızın mənafelərinin qorunması naminə birliyə çağırırıq. Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə hamınızı ürəkdən təbrik edir, hər birinizə möhkəm cansağlığı, ailə səadəti, Azərbaycanımıza işıqlı gələcək arzulayırıq!

Hörmətlə,

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi

(Müraciət Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2010-cu il 30 dekabr tarixli iclasında qəbul edilmişdir.)

Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.3.

Azərbaycanlıları birləşdirən dəyərlər- milli birlik və həmrəylik ideyaları

Həyatının bütün məqamlarında taleyin xalqına, Vətəninə sədaqətlə və şərəflə xidmət etmək fürsəti verdiyi Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev dünyanın siyasət ponteonunda da bu gün özünəməxsus bir zirvədə yer almışdır. Bu siyasət dahisinin irsinin tədqiqi göstərir ki, ulu öndər Heydər Əliyev hətta Sovetlər birliyi dönəmində hakimiyyətdə olduğu illərdə, bu quruluşun sərt və amansız rejiminə baxmayaraq, Azərbaycanın gələcək dövlət müstəqilliyi yolunda göstərdiyi misilsiz xidmətlərlə adını tarixə yazmışdı.

Allahverdi Mahmudov

DİN-in Polis Akademiyasının

kriminalistika kafedrasının

rəisi, polis polkovniki

Bu parlaq şəxsiyyətin məhz həmin illərdəki fəaliyyətini izləyəndə, onun təpədən dırnağa Böyük Azərbaycanlı, Vətəninə hədsiz dərəcədə sevnən, onun tarixinə, keçmişinə, mədəniyyətinə, ədəbiyyatına son dərəcə böyük sevgi və qayğı ilə yanaşan bir dövlət xadimi olduğunu görür və heyrətə gəlirsən. Onun 30 illik siyasət epoxası xalqımızın yüz illərlə həsrətində olduğu Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin əldə edilməsi, onun azad inkişafı və yüksəlişi naminə apardığı mübarizələr və qələbələr tarixidir.

Bu siyasət nəhənginin siyasi-fəlsəfi portretini dünya şöhrətli qırğız yazarı Çingiz Aytmatov belə açıqlayır: "Heydər Əliyev həqiqətən də tarixi, hətta əfsanəvi bir şəxsiyyətdir. Bu, sovet dövründə də belə idi, bugünkü MDB məkanında, xeyli çətinləşmiş müasir dünya şəraitində də belədir. Heydər Əliyev hər zaman xalqının xidmətində olmuşdur.

Heydər Əliyev onun yaşdırlarının və hətta ondan cavan olan bir çox siyasi xadimlərin bacarmadığı xüsusiyyəti - müasir dövrün ən aktual çağırışlarına hazır olmağı nümayiş etdirə bilmişdir. Məhz Heydər Əliyevin zəngin siyasi təcrübəsinin və humanitar dünyagörüşünün genişliyi nəticəsində indi Azərbaycanda sabitlik, tolerantlıq, mədəniyyət, maarifçilik hökm sürməkdədir. Bütün bunlar isə Azərbaycan dövlətinin müasir inkişafını və tərəqqisini təmin edəcək əsas amillərdir.

Bütün bu həqiqətlər qloballaşan bazar iqtisadiyyatı şəraitində dünyanın gözü önündə cərəyan edir. Müstəqillik dövründə qarşılaşdığı çox böyük çətinliklərə, problemlərə baxmayaraq, Azərbaycan həm bölgədə, həm də dünyada layiqli, demokratik yerini tutmuşdur.

Bu məsələdə isə həlledici rol, tarixi missiya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin öhdəsinə düşür. Çünki o müasir dövrün siyasi liderləri arasında böyük ehtiyac duyulan bir şəxsiyyətdir.

Heydər Əlirza oğlu XX əsrin ən böyük liderlərindəndir. O, müasir demokratik Avrasiyanın yeni tarixinin bugünkü qurucularından biridir".

Filosof-yazıcının hər bir ifadəsi müasir tariximizdə gerçək təsdiqini tapmışdır. Təbii ki, bunların hər birinin ayrı-ayrılıqda təhlilini və gerçək dəyərini tarixçilərimiz, filosoflarımız və politoloqlarımız verir. Mən sadəcə, ulu öndərin müstəsna xidmətlərindən biri olan - xalqın azərbaycançılıq fəlsəfəsi ətrafında birliyinə necə böyük ustalıqla nail olmasını bir qədər geniş açıqlamaq istərdim.

Təbii ki, hər bir xalqın müstəqillik mübarizəsində, tarixin dönüş nöqtələrində kükrəyib-coşan, inqilabçı əhval-ruhiyyəli kütlənin ümumi məqsədə xidmətə yönəltmək üçün onun xarizmatik bir liderə, hamının inandığı və etibar etdiyi təcrübəli, sınıanmış və istənilən məqamda doğru qərar verməyi bacaran öndərə ehtiyacı var. 1987-ci ildə riyakar ermənilərin məkrli planlarının həyata keçməsinə xidmət edən Qorbaçov Heydər Əliyevi siyasi hakimiyyətdən uzaqlaşdırarkən, ona elə gəlirdi ki, o artıq ermənilərin "Azərbaycan xalqını lidersiz qoymaq" sifarişini yerinə yetirib. Məhz buna arxayınlaşıb 1990-cı il yanvarın 20-də Bakının küçə və meydanlarında, digər şəhər və rayonlarda Azərbaycan xalqının qətləminə hökm verildi.

Lakin başsız və kimsəsiz qalan xalqına qarşı yönələn bu qanlı işğala heç cür biganə qala bilməyən Heydər Əliyev sərt və ciddi bəyanatla imperiyanın baş şəhərini lərzəyə salanda, Azərbaycan xalqının sönmüş ümidlərinə yenidən can gəldi. Bu bəyanat, şübhəsiz xalqımızın toparlanmasında, işğalın şokundan ayılmasında müstəsna rol oynadı.

Amma etiraf edək ki, xalqın arzuları ilə hesablaşmayan qüvvələr Heydər Əliyevin nəinki hakimiyyətə gəlməsini, heç siyasətə dönməsini belə istəmədilər. İstər o zamankı kommunist hakimiyyəti, istərsə sonradan hakimiyyəti ələ keçirən Xalq Cəbhəsi heç vəchlə Heydər Əliyevin siyasi meydanda görünməsilə barışa bilmirdilər. Özlərinin Heydər Əliyev xarizması, siyasi nüfuzu, xalq məhəbbəti qarşısında cılız olduqlarını dərk etdiklərindən, ən müxtəlif yollarla onun siyasi arenaya çıxmasını əngəlləyirdilər.

Azərbaycanda isə vəziyyət gündən-günə ağırlaşdı. İstər iqtisadi, istər siyasi, istərsə humanitar böhran dərinləşirdi. Ölkənin əraziləri işğal olunur, qaçqınların sayı sürətlə artır, Azərbaycanın beynəlxalq siyasi arenada mövqeləri günü-gündən zəifləyirdi. Gənc müstəqil ölkə bütün cəbhələrdə iflasa doğru gedirdi.

1993-cü ildə Heydər Əliyevin Bakıya, siyasi hakimiyyətə çağırılması isə artıq hakimiyyətdə olan qüvvələrin barışmaq məcburiyyətində olduqları bir zərurətə çevrilmişdi. Çünki Azərbaycanın siyasi, iqtisadi mənzərəsi, hakimiyyətsizliyin və xaosun arxada buraxdığı izlər təlaş və vahimə doğururdu. Ermənistanın təcavüzü genişlənir, Azərbaycan strateji mövqelərini bir-bir əldən verirdi. Müharibəyə cəlb edilmiş gənc müstəqil respublikanın taleyi, nizami ordu yaradılmadığından, siyasiləşdirilmiş könüllü batalyonların ümidində idi. Belə hərbi birləşmələrdə hökm sürən intizamsızlıq, vahid komandanlığın olmaması, qarşıdurma əhval-ruhiyyəsi Azərbaycanın düşmənə qarşı döyüş qabiliyyətini heçə endirmişdi. Hakimiyyət kürsüsü uğrunda gedən kəskin çəkişmələr, quruplararası ziddiyyətlər, tayfa münasibətlərini kəskinləşdirən ədavət hissləri, xəyanət və satqınlıqlar dövlət idarəçiliyindəki tabeçilik prinsiplərini heçə endirmişdi. Ölkədə sözün həqiqi mənasında anarxiya hökm sürürdü.

Gənc, müstəqil dövlətin xarici siyasət kursu olmadığından, ölkə beynəlxalq aləmdə bunsuz da ürəkaçan olmayan nüfuzunu heçə endirmiş, strateji cəhətdən mühüm əhəmiyyət daşıyan qonşu ölkələrlə münasibətlərdə

soyuqluq yaranmışdı. Müharibə apararı ölkənin iqtisadi durumu böhran həddinə çatmış, xarici iqtisadi əlaqələr pozulmuş və nəhəng sənaye müəssisələri çökmüşdü.

Ölkənin daxilində aparılan siyasətin nəticələri daha ağır idi. Milli münasibətlər bilərəkdən kəskinləşdirilmiş və Azərbaycan parçalanmaq təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Ölkə həqiqi mənada vətəndaş müharibəsinin astanasında idi.

Sonralar bu tarixi məqamları dəyərləndirərkən ulu öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Yaxın və uzaq tarix göstərir ki, bütün bu hücumlara Azərbaycan xalqı cavab verməyə qadir idi. Əgər o zaman xalqı hiddətləndirən vahid, sarsılmaz qüvvə kimi bir araya toplayan milli qürur və oyanış hissələrindən konstruktiv istifadə olunsaydı, biz bu gün Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə məşğul olmazdıq".

Dahi siyasətçi milli həmrəyliyin və birliyin dövlət quruculuğunda və onun inkişafında müstəsna əhəmiyyət daşıdığını çox gözəl bilirdi. Xüsusilə, Azərbaycanın imperiyadan qopub müstəqilliyə doğru getdiyi dövəndə bu daha çox vacib idi. Məhz buna görə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə hələ 1991-ci ildə Naxçıvan Ali Məclisində 31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününün təsis edilməsi barədə qərar qəbul olundu və bu tarixi günün bütün ölkə ərazisində bayram kimi qeyd olunması ilə bağlı Azərbaycan Milli Məclisi qarşısında məsələ qaldırılmışdı.

1993-cü ildə Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəlişi ilə bütün Azərbaycan vətəndaşlarının, dilindən, dinindən, etnik mənşəyindən asılı olmayaraq, ölkənin azadlığını və müstəqilliyini dəstəkləyən insanların vahid dövlətçilik ətrafında birləşdirilməsi üçün ciddi iş aparıldı.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideyasına tamamilə yeni bir məzmun verərək, onu Azərbaycanın milli etnik xüsusiyyətlərinə, müasir dövrün tələblərinə və dünyanın hazırkı dönümünə uyğunlaşdırdı. Azərbaycançılıq ideologiyası məhz Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi ardıcıl siyasi xətti ilə mükəmməl ideoloji bir təlim kimi ölkənin dövlət siyasətinə çevrildi.

Məhz bu dövrdə azərbaycanlıların həmrəyliyi və birliyi ideyası artıq bütün dünyada yaşayan soydaşlarımızın düşüncələrinə hakim kəsildi, dövlət siyasətinin prioritetlərindən birinə çevrildi. Yaşadıqları ölkələrdə soydaşlarımızın təşkilatlanması, azərbaycanlı icmalarının fəaliyyətinin genişlənməsi, tarixi Vətənlə - Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin güclənməsi istiqamətində çox böyük işlər görüldü.

Heydər Əliyev azərbaycançılığı bütöv bir xalqın - bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıların, Azərbaycanla hər hansı şəkildə bağlılığı olan bütün soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin milli birlik simvoluna və milli ideologiyasına çevirdi. Ümumən bu mövzuda söhbət açılarda istər-istəməz gözlərimiz önündə ulu öndərin xarici ölkələrə səfərləri zamanı mütləq bu ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı icmaları ilə görüşü canlanır. Onun bir lider olaraq verdiyi tövsiyələr, diaspor quruculuğu istiqamətində əməli fəaliyyətə çağırışları heç şübhəsiz ki, öz işini görürdü.

Nəhayət, 2001-ci il noyabrın 9-10-da məhz ulu öndərin təşəbbüsü və himayəsi ilə Bakıda keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayı xaricdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması baxımından tarixi dönüş nöqtəsi oldu. Böyük təşkilatlanmanın start tədbirinə çevrilən bu qurultaydan sonra dünyanın hər yerində Azərbaycan

diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti canlandı, Azərbaycan dövlətinin diaspor quruculuğu və onların fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi istiqamətində səyləri gücləndi.

Prezident Heydər Əliyev bu sahədə sistemli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə 2002-ci ildə "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında" fərman imzaladı. 2002-ci ildə Milli Məclisdə qəbul olunmuş "Xaricdə yaşayan soydaşlarımıza dövlət qayğısı haqqında" Qanun xaricdəki azərbaycanlılara dövlət qayğısının hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirdi.

Dünyanın 36 ölkəsindən 403 nümayəndənin, bütövlükdə 1105 nümayəndənin iştirak etdiyi Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayında bütün azərbaycanlıların lideri Heydər Əliyev çıxış edərkən dedi: "İnsan hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaraq, gərək öz milliliyini qoruyub saxlasın. Dünyada, eyni zamanda da assimilyasiya prosesi var. İnsanlar - mən azərbaycanlılar haqqında danışiram, - gərək yaşadıkları ölkədə, yenə deyirəm, o şəraiti mənimsəyərək, orada özləri üçün yaxşı mövqelər tutsunlar. Ancaq daim öz milli-mənəvi dəyərlərinə, milli köklərinə sadıq olsunlar. Bizim hamımızı birləşdirən məhz bu amillərdir. Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən azərbaycançılıq ideyasıdır, azərbaycançılıqdır.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra azərbaycançılıq aparıcı ideya kimi həm Azərbaycanda, həm də bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılar üçün əsas ideya olubdur. Biz həmişə bu ideya ətrafında birləşməliyik. Azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması deməkdir".

Ulu öndərin azərbaycançılıq fəsləsinə söykənən həmrəylik və birlik siyasəti Prezident İlham Əliyevin idarəçiliyi dövründə keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoydu. Möhtərəm prezidentimizin Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayının keirilməsilə bağlı 8 fevral 2006-cı il tarixli xüsusi sərəncamı bir daha göstərdi ki, dünyaya səpələnmiş soydaşlarımızın milli birliyini inkişaf etdirmək, yeni səviyyəyə qaldırmaq daim dövlət siyasətinin prioritetlərindən biri kimi qalacaqdır.

Ötən dövr ərzində görülən işlərin nəticəsi də göz qabağında idi. Artıq II qurultaya dünyanın 49 ölkəsindən 1218 nümayəndə seçilmiş və 388 qonaq dəvət olunmuşdu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev çıxışında qarşıda duran əsas vəzifələrin nədən ibarət olduğunu bəyan edərək dedi: "Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Biz 50 milyonuq. Bu, dünya miqyasında böyük xalqdır. Bizim hamımızın bir vətəni var - Azərbaycan. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək".

Çox böyük fəxrlə demək olar ki, Azərbaycan qətiyyətlə və zəfərlərə imza ata-ata məhz bu istiqamətdə irəliləməkdədir. Bu gün beynəlxalq maliyyə qurumlarının və Avropa təşkilatlarının hesabatlarında müstəqil Azərbaycanın inkişafının və tərəqqisinin həcmi göstərən çox böyük rəqəmlər və iftixar doğuran rəylər var. Təbii ki, bunlar, harada yaşamasından asılı olmayaraq hər bir Azərbaycanlıda böyük qürur və fərəh hissi doğurur. Məhz bütün bunları nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev dünya azərbaycanlılarına ünvanladığı son təbrikində deyir: "Fəxrlə deyə bilərəm ki, bu gün Azərbaycan həmişəkindən daha güclüdür. Bizim gücümüz tək iqtisadi və hərbi qüdrətimizlə deyil, həm də sıx birliyimizlə ölçülür. Ona

görə də harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq, milli birlik və həmrəylik ideyaları, bizi birləşdirən əsas dəyərlər kimi, hər birimizin düşüncəsinə hakim kəsilməlidir".

Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.8.

Dünya azərbaycanlılarının birliyi müstəqil Azərbaycanı daha da qüdrətləndirir

Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Biz 50 milyonuq. Bu, dünya miqyasında böyük xalqdır. Bizim hamımızın bir Vətəni var - Azərbaycan. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Mirkazım Kazımov,

Milli Məclisin deputatı

Ümummillî lider Heydər Əliyevin öz xalqı və milləti qarşısında göstərdiyi misilsiz xidmətlərdən biri də dünya azərbaycanlılarının birliyidir. Böyük azərbaycanlı Heydər Əliyev həmişə deyirdi ki, dünya azərbaycanlılarının birliyi müstəqil Azərbaycanı daha da qüdrətli edir. Məhz ulu öndərin uzaqgörənliyi və qətiyyəti sayəsində dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlılar bir-biri ilə sıx əlaqə qurur, təşkilatlanır, bir bayraq altında birləşir və yaşadıkları ölkələrin həyatında fəal rol oynayırlar.

Xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev kommunist ideologiyasının tüğyan etdiyi bir vaxtda respublikaya rəhbərlik edən zaman bildirirdi ki, harada doğulması və yaşamasından asılı olmayaraq Azərbaycanı sevən hər bir azərbaycanlı əzizdir və onlar Azərbaycanla müntəzəm, həm də sıx əlaqə saxlamalı, Vətənə gəlmək imkanına malik olmalıdır. Həmin çətin illərdə o, xaricdə yaşayan azərbaycanlıları milli-mənəvi dəyərlər əsasında birləşdirməyi qərara almışdı. Heydər Əliyev xaricdə yaşayan azərbaycanlılara Azərbaycan xalqının dayağı kimi baxırdı, onların Vətənə gəlmələrinə şərait yaradır və bu məsələni daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. Bütün bunların hamısı ona görə edilirdi ki, xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlər doğma Vətən - Azərbaycan haqqında düzgün, dolğun təsəvvürə malik olsunlar,

Azərbaycan xalqının qazandığı nailiyyətləri əyani şəkildə görsünlər, vətənpərvər olsunlar və yaşadıkları ölkələrdə milli adət-ənənələrimizi təbliğ etsinlər. Böyük öndər Heydər Əliyev xalqına, Vətəninə yüksək məhəbbəti sayəsində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla sistemli əlaqələrin qurulması məsələsini hətta sovet dövlət rəhbərliyi qarşısında da qaldıra bilmişdi. Ulu öndər hesab edirdi ki, azərbaycanlıların dünyada yayılması tarixi-siyasi şərait ucbatından baş verib. Buna baxmayaraq, soydaşlarımızla əlaqələrin qurulması və əməkdaşlığın yaradılmasını çox vacib hesab edirdi. Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar onlara qarşı isti münasibətlər və Vətənə gəlmək üçün şərait yaradıldığını hiss etdikcə doğma diyarla - Ana Vətənlə əlaqələr qurmağa çalışır, bundan ötrü əlverişli yollar axtarırdılar. Onlar sovet dönəmində Azərbaycanda baş verən köklü dəyişiklikləri, azərbaycanlılara olan münasibətin yaxşılaşmağa doğru getdiyini gördükcə daha da inamlı olmuşdular. Təbii ki, bu inam müdrik siyasi xadim Heydər Əliyevin dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlıları bir bayraq altında birləşdirmək istiqamətində gərgin fəaliyyəti nəticəsində yaranmışdı.

Heydər Əliyev düşünürdü ki, xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlərlə əlaqələrin qurulması və möhkəmləndirilməsi işi ilə sistemli və müntəzəm məşğul olan ictimai təşkilatın yaradılmasına böyük ehtiyac var. Məhz ulu öndərin təşəbbüsü ilə Azərbaycan KP MK bürosunun 1973-cü il 28 avqust tarixli iclasının qərarı ilə Azərbaycan Xarici Ölkələrlə Dostluq və Mədəni Əlaqələr Cəmiyyəti nəzdində xaricdə yaşayan həmvətənlərlə əlaqə şöbəsi yaradıldı. Heydər Əliyev tərəfindən təklif edilən və qəbul olunan qərarla deyilirdi: "1. Azərbaycan Xarici Ölkələrlə Dostluq və Mədəni Əlaqələr Cəmiyyətinin nəzdində tərkibi üç nəfərdən ibarət olan xaricdəki həmvətənlərlə əlaqə şöbəsi yaradılsın. 2. Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinə tapşırılsın ki, şöbənin yaradılması və saxlanması ilə bağlı məsələyə baxsın və həll etsin". Bundan sonra xaricdə yaşayan həmvətənlərimizlə əlaqə qurmağa imkan və şərait yarandı. Şöbənin işini daha da gücləndirmək, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin sayı, onların fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat əldə etmək, soydaşlarımızla sıx əlaqə yaratmaq məqsədilə Heydər Əliyev "Vətən" cəmiyyətinin yaradılması üçün müvafiq strukturlara tapşırıqlar verdi. Ulu öndər bu tapşırıqları verənə qədər belə bir cəmiyyətin yaradılması ilə əlaqədar artıq Moskva ilə danışıqlar aparmışdı. Kommunist ideologiyasının hökmranlıq etdiyi bir vaxtda "Vətən" cəmiyyətinin yaradılması bu təşəbbüsdə olanlara "millətçi" damğası vurulması ilə nəticələnə bilərdi. Buna baxmayaraq Heydər Əliyevin uzaqqörənliyi və müdriqliyi bu işi uğurla nəticələndirdi.

Xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlərlə əlaqələrin qurulması işinə daha sistemli, miqyaslı və mükəmməl yanaşılması, onlara doğma Vətən haqqında əsl həqiqətlərin olduğu kimi çatdırılması prioritet vəzifə kimi qarşıya qoyulmuşdu. Ulu öndərin həyata keçirdiyi tədbirlər sayəsində xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlərimiz Azərbaycana böyük maraq göstərir, sovet sisteminin müəyyən qadağalarına baxmayaraq, doğma Vətənə səfərlər edir, mədəniyyət, elm, təhsil və iqtisadiyyat sahəsindəki inkişafı gördükcə qürur hissi keçirirdilər. Artıq ulu öndər Heydər Əliyev o vaxtlar dünya azərbaycanlılarının rəhbəri və lideri kimi qəbul edilirdi. Onun Moskvaya yüksək vəzifəyə dəvət olunması hər bir azərbaycanlıda qürur hissi yaratmışdı. Ümummilli lider dünyanın harasında yaşamasından və işləməsindən asılı olmayaraq çalışırdı ki, hər bir azərbaycanlı doğma Vətənlə - Azərbaycanla əlaqə qursun, özünü əsl azərbaycanlı kimi hiss etsin, xalqını, millətini, Azərbaycanı, respublikada qazanılan uğurları təbliğ etsin. Moskvada işləyərkən Azərbaycanı bir an da olsun unutmadı.

Xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlərlə işin aparılması, onların Vətənə gəlib-getmələri üçün yaradılmış şərait, qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsi, bu sahədə daha vacib işlərin aparılması təcrübəsi Azərbaycanın ikinci dəfə müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra diaspor yaradılması sahəsində böyük rol oynadı. Bu dəfə də ümummilli lider Heydər Əliyevin müdriqliyi, uzaqqörənliyi, xalqına, millətinə böyük sevgi və məhəbbətlə bağlılığı özünü göstərdi.

Azərbaycan ikinci dəfə müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra hakimiyyəti ələ alan qüvvələrin idarəetmədəki naşılığı bütün sahələrdə olduğu kimi xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızla əlaqələrin qurulmasında da özünü göstərdi. Müstəqillik yolunda öz kövrək addımlarını atan Azərbaycanın beynəlxalq aləmlə əlaqələri demək olar ki, yox dərəcəsində idi. Belə məqamlarda xaricdə yaşayan həmvətənlərimizlə əlaqə qurmaq ölkəmizin müstəqil dövlət kimi tanınmasında onların imkanlarından istifadə etmək sanki o vaxtkı dövlət rəhbərlərini maraqlandırmırdı. Onlar dərk etmirdilər ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlılar yaşadıkları

ölkələrin ictimai-siyasi həyatında çox mühüm rol oynayırlar. Məhz onlarla sıx əlaqə yaratmaq yolu ilə Azərbaycan barəsində ətraflı məlumatlar yaymaq mümkündür. Dünyanın bütün azərbaycanlıları həmrəylik nümayiş etdirlərlər, qarşıya qoyulan hər hansı bir vəzifəni uğurla həyata keçirmək olar. Bu dəfə də dünya azərbaycanlılarını bir araya dəvət etmək, onların həmrəyliyinə yaratmaq ideyası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürüldü. Onun təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi 1991-ci ilin sonunda 31 dekabrı Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik və Birlik Günü elan etdi, bu günün bütün ölkə miqyasında dövlət bayramı kimi qeyd olunması üçün Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti qarşısında vəsədət qaldırdı.

1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gələn Heydər Əliyev xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqələrin yaradılmasını prioritet vəzifə kimi qarşıya qoydu. Ulu öndər xaricdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması, məskunlaşdıqları dövlətlərin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak etməsi, orada azərbaycançılıq ideyasının, milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği ilə daha geniş şəkildə məşğul olmaları üçün bütün imkanlardan istifadə etdi. Soydaşlarımızın tarixi Vətənlə - Azərbaycanla əlaqələrinin genişləndirilməsi məsələsini daim diqqət mərkəzində saxladı, onların problemlərinin həllini və hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək üçün mühüm əhəmiyyətli tədbirlərin həyata keçirilməsinə nail oldu. Dünya azərbaycanlıları arasında təşkilatlanma geniş vüsət alır və onların bir-biri ilə əlaqələri mütəmadi xarakter daşıyırdı. Ulu öndərin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi tədbirlər nəhayət, 2001-ci ilin noyabrında özünün kuliminasiya nöqtəsinə çatdı. Məhz qüdrətli şəxsiyyət Heydər Əliyevin təşəbbüsü və sərəncamı ilə həmin vaxt Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayı keçirildi. Qurultay xaricdə yaşayan soydaşlarımızın ümumi məqsəd, vahid azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşməsi yolunda mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş, diaspor hərəkətinin tarixində keyfiyyətə yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur. Müstəqil Azərbaycanın tarixində müstəsna rol oynayan qurultayda aparılmış müzakirələr, fikir mübadiləsi, qurultayın qərarları bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıları bir -biri ilə daha sıx birləşdirdi. Məhz bu qurultaydan sonra ulu öndər Heydər Əliyevin fərmanı ilə diasporla iş sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini, dövlət orqanlarının və qeyri-hökumət təşkilatlarının dünya azərbaycanlıları ilə bağlı fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini təmin etmək üçün xarici ölkələrdə yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. 2002-ci ilin dekabrında qəbul edilmiş "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" Qanun isə bu istiqamətdə həyata keçirilən dövlət siyasətinin əsas vəzifələrini və hüquqi prinsiplərini müəyyən etmişdir. Bütün bu tədbirlər Azərbaycan həqiqiyyətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında çox böyük rol oynamış, dünya azərbaycanlılarının bir bayraq altında birləşməsinə güclü təkan vermişdir. Bundan sonra xaricdə yaşayan soydaşlarımız fəallıqlarını xeyli artırmış, xalqımızın başına gətirilən faciələr barədə, xüsusilə 20 Yanvar, Xocalı soyqırımını, erməni terroru, torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması, azərbaycanlıların öz doğma ev-əşiklərindən, ata-baba torpaqlarından zorla çıxarılması barəsində doğru-dürüst məlumat yaymışlar.

Ümummillə lider Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasətini böyük müvəffəqiyyətlə davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, Azərbaycan diaspor və lobbisinin daha da gücləndirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsinə nail oldu.

Dövlət başçımız hər dəfə xarici ölkələrə səfər edən zaman orada yaşayan azərbaycanlılarla görüşür, azərbaycanlı icmaların təşkil etdikləri tədbirdə iştirak edir. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2006-cı il martın 6-da Bakıda keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı daha möhtəşəm oldu. Qurultayın işində 49 ölkədən 1218 nümayəndə, eləcə də 388 qonaq iştirak etmişdir. Qurultayın gedişi bir daha təsdiqlədi ki, I qurultaydan ötən dövrdə xaricdə yaşayan soydaşlarımız arasında əməkdaşlıq daha da möhkəmlənmiş, öz tarixi vətənləri ilə - Azərbaycanla əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən mühüm əhəmiyyətli tədbirlər öz bəhrəsini vermişdir. Dünya azərbaycanlıları arasında milli birliyin təmin olunması ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki nüfuzunun daha da artmasına öz təsirini göstərmiş, dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan azərbaycanlıların gələcəyə olan inamını artırmış, doğma Vətənin maraqları naminə daha sıx birləşərək fəaliyyət göstərmələri üçün zəmin yaratmışdır. Qurultayda Prezident İlham Əliyev ölkəmizin ikinci dəfə müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ümummillə lider Heydər Əliyevin müdrikliliyi sayəsində Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlar, dünya birliyinə inteqrasiyası barədə ətraflı məlumat verdi. Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsində, ölkəmizin haqq işinin qalib gəlməsində, Ermənistanın işğalçı dövlət kimi tanınmasında diasporların, Azərbaycan icmalarının üzərinə böyük vəzifə düşdüyünü onların diqqətinə çatdırdı. Azərbaycan Prezidenti qurultaydakı tarixi çıxışında demişdi: "Biz öz tədbirlərimizi görməliyik, biz möhkəmlənməliyik. Azərbaycan öz iqtisadi potensialını, hərbi potensialını, siyasi imkanlarını tam şəkildə işə salır. Biz hər istiqamətdə çox sürətlə, düşünülmüş proqram və konsepsiya əsasında irəliləyirik. Yenə də qeyd etmək istəyirəm ki, bu istiqamətdə Azərbaycan diasporunun çox böyük rolu var. Mən istəyirəm ki, həm Azərbaycanın dünyada təbliğ edilməsində Azərbaycan həqiqətlərinin dünya birliyinə çatdırılmasında, azərbaycanlıların yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakında bu rol daha da güclü olsun. Məsələn, mən çox istəyirəm ki, azərbaycanlılar yaşadıkları bütün ölkələrin siyasi həyatında daha fəal rol oynasınlar. Siyasi partiyalara üzv olsunlar. Çalışsınlar ki, o ölkələrin qanunvericilik orqanlarına seçilsinlər. Bu, bizim mövqelərimizi möhkəmləndirir".

Prezident İlham Əliyevin xaricdə yaşayan soydaşlarımıza göstərdiyi yüksək diqqət və qayğının nəticəsi olaraq hazırda onların doğma Vətənlə əlaqələri xeyli genişlənmişdir. İndi onlar Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafına öz töhfələrini verir, doğulduqları bölgələrdə abadlıq və quruculuq işlərinə imkanları daxilində kömək edir, yaşadıkları ölkələrdə fəaliyyətlərini gücləndirirlər. Müxtəlif mərasimlərdə fəal iştirak etməklə Ermənistanın Dağlıq Qarabağı və ətraf rayonları işğal etməsi barədə yerli əhaliyə dolğun məlumatlar verir, Azərbaycanın sülhsevər dövlət olduğunu faktlarla əsaslandırırırlar. Dövlətimizin başçısı bu günlərdə dünya azərbaycanlılarına ünvanladığı müraciətində bu məsələni xüsusi vurğulayır: "...Sevindirici haldır ki, xaricdəki həmvətənlərimiz arasında azərbaycançılıq ideyaları, milli mənəvi dəyərlərimiz getdikcə daha dərin kök salır. Onlar məskunlaşdıqları ölkələrin ictimai-siyasi, mədəni və işgüzar həyatında mühüm mövqələrə sahib olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycanın dünyaya təqdim olunmasına, maddi və mənəvi irsimizin təbliğinə, ölkəmiz əleyhinə yönəlmiş ideoloji təxribatların qarşısının alınmasına öz töhfələrini verirlər. Düşünürəm ki, diaspor qurumlarımız bu sahədəki səylərini bundan sonra da artırmalı, intellektual potensialı ilə maddi resurslarını birləşdirməli, xarici ölkələrdəki diplomatik korpuslarımızla əlaqələrini genişləndirməlidir".

Xalq qəzeti.-2010.-31 dekabr.-№ 289.-S.7.

2011-ci ildə Azərbaycanın diaspor həyatını çox mühüm hadisələr gözləyir

Nazim İbrahimov: “hər bir diasporadan onların imkanlarından daha yüksək nələrsə gözləmək düzgün deyil”

Süleyman İsmayılbəyli

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun müsahibəsi

-Nazim müəllim, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi istiqamətində atılan addımlar və diasporumuzun bu günkü fəaliyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

-31 dekabr dünya azərbaycanlılarının həyatında çox önəmli günlərdən biridir. Bu gün dünya azərbaycanlıları öz həmrəyliyinə nümayiş etdirir, öz birliyini ortaya qoyur. Bu günü bizə bəxş etmiş Azərbaycan xalqının ulu öndəri Heydər Əliyevin bu günkü gün məzarını ziyarət etmək hər birimizin borcudur. Hər il olduğu kimi bu il də biz özümüzə borc hesab edirik ki, ümummilli liderimizin xatirəsini yad edək, ona öz hesabatımızı verək, onun böyük ürəklə qoyduğu yolun davam etdiyini söyləyək. Bu yol Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən bu gün çox inamla davam etdirilir. Bu gün dünya azərbaycanlılarının hər biri, dünyada yaşayan 50 milyonluq xalqın hər bir nümayəndəsi “Mən Azərbaycanlıyam” deyə fəxr edə bilər. Bu da azərbaycanlıların birliyinin ən yüksək nöqtəsi sayıla bilər. Dünyada olan Azərbaycan diasporası çox inkişaf edir, daha keyfiyyətli iş mərhələsinə qədəm qoyur. Dünyanın müxtəlif ölkələrində olan Azərbaycan diaspor təşkilatları yeni iş metodlarını öyrəniblər. Azərbaycandan gələn və ölkəmizin problemlərini daha dərindən bilən xalqımızın nümayəndələri diaspor işində daha fəal iştirak etməyə başlayıblar ki, bu da işin keyfiyyətini daha yüksəklərə qaldırır. İndi diaspor təşkilatları Azərbaycan həqiqətlərini ortaya qoyub dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqda böyük uğurlar əldə ediblər. Cənab prezidentə “Jurnalistlərin dostu” mükafatının təqdim olunma mərasimində dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi artıq Azərbaycan informasiya müharibəsində udub. Hesab edirik ki, cənab prezidentin dediyi bu fikirlərdə Azərbaycan mətbuatının böyük rolu olduğu kimi həmçinin dünyada yaşayan azərbaycanlıların, diaspor təşkilatlarının, onların mətbuat səhifələrinin də çox böyük rolu vardır. Nə qədər ki, Dağlıq Qarabağ problemi həll edilməyib, torpaqlarımız geri qaytarılmayıb bütün dünyada olan Azərbaycan diaspor təşkilatlarının əsas vəzifələri dünya ictimaiyyətinə Azərbaycan həqiqətlərini, ölkəmizin haqq işini çatdırmaqdır. Bu sahədə diasporanın çox böyük əməyi var.

-Bir sıra ölkələrdə, o cümlədən bir müddət əvvəl Moskvada baş verən hadisələr və həmin hadisələrdə azərbaycanlıların zərər görməməsi üçün komitə hansı addımlar atır?

-Dünyada 370-dən artıq diaspor təşkilatı var və həmin diaspor təşkilatlarının Azərbaycanın, onun vətəndaşlarının, və ya Azərbaycana aid olan hər bir kəsin həyatına aid ən xırda məsələlərdə müəyyən iştirakları, rolu olub, proseslərdə çox aktiv şəkildə iştirak ediblər. Ola bilər ki, bir çox insanlar gördüyü işləri hər dəqiqə mətbuat səhifələrində işıqlandırmırlar. Hər kəs onu ümdə, ana vəzifəsi hesab edir. İstər Moskvada, istərsə də digər yerlərdə baş verən hadisələrlə bağlı müvafiq işlər görülüb. Əməkdaşlarımız Moskvada baş verən

hadisələrlə bağlı bu şəhərə ezam olundular, orada Azərbaycan diaspor təşkilatlarının yığıncaqları keçirildi. Həmçinin ÜmumRusiya Azərbaycanlıları Konqresinin yığıncağı oldu. Baş verə biləcək hər hansı bir hadisənin qarşısının alınması üçün müəyyən profilaktik işlər görüldü. Əlbəttə ki, bu hadisələr sırf azərbaycanlılara qarşı deyildi. Bu xaotik olaraq baş vermiş hadisə idi və bunun da qarşısı tez alındı. Bir-iki hadisəni nəzərə almasaq azərbaycanlıların həyatına qarşı bizi narahat edə biləcək bir hadisə baş vermədi. Ümumiyyətlə, istənilən ölkədə bu istiqamətdə baş verən hər hansı hadisə ilə bağlı bizə aid olan və imkanımız daxilində olan hər bir işi görürük. Hər bir hadisəyə diaspor təşkilatları yetərinə reaksiya verir. Avropa Parlamentinin üzvünün Dağlıq Qarabağa səfərinə bütün dünyada olan diaspor təşkilatları çox böyük təpki göstərdilər. Azərbaycanın dövlət strukturları ilə bərabər diaspor təşkilatları da bu məsələdə aktiv iştirak etdilər.

-Moskvada baş verən hadisələrdən sonra kütləvi şəkildə Azərbaycana qayıdanlar olubmu?

-Zaman-zaman belə məsələlər mətbuatda daha çox şişirdilir. Bəlkə də bu Azərbaycanda dünya azərbaycanlılarına olan yüksək diqqətdən irəli gəlir. Ancaq elə bir hal yoxdur və şəxsən biz heç bir şeylə rastlaşmamışıq. Əlbəttə ki, 3-5 nəfər ailəsindən, uşaqlarından ehtiyat edib onları Azərbaycana gətirə bilərlər. Bunlar hamısı az-az hallardır.

-Dünya Azərbaycanlılarının növbəti qurultayının vaxtı dəqiqləşibmi?

-Prinsipcə qurultayın vaxtı müəyyənləşib. Gələn ilin mart ayında dünya azərbaycanlılarının üçüncü qurultayı keçiriləcək. Cənab prezident İlham Əliyev qurultayın keçirilməsi məsələsini bu il dünya azərbaycanlılarına müraciətində də artıq qeyd etdi. Konkret gün yəqin ki, yaxın vaxtlarda texniki cəhətdən müəyyənləşdiriləcək. Martın birinci yarısında üçüncü qurultay baş tuta bilər. Ümumiyyətlə, 2011-ci ildə Azərbaycanın diaspor həyatını çox mühüm hadisələr gözləyir. Dünya Azərbaycan Gənclərinin birliyinin yaradılması ideyası yəqin ki, gerçəkləşəcək. Hesab edirəm ki, dünya azərbaycanlılarının üçüncü qurultayı da Azərbaycan diasporunun həyatında mühüm tarixi hadisə olacaq.

-Nazim müəllim, nəhayət ki, Metyu Brayza ABŞ-ın Azərbaycana səfəri təyin edildi. Sizcə bu təyinatda ABŞ-dakı Azərbaycan diasporunun rolu nə dərəcədədir?

-Təbii ki, hər bir diasporadan onların imkanlarından daha yüksək nələrsə gözləmək düzgün deyil. Hər bir diasporanın həmin ölkədə öz rolu var. Onların imkanları çatdığı qədər Azərbaycana ABŞ-ın səfəri təyin olunma məsələsində bu ölkənin müvafiq dövlət qurumlarına müraciətlərini ediblər. Eyni zamanda bu məsələnin tezləşdirilməsini istəmişdilər. Əlbəttə ki, bu istəkdən daha çox yuxarı gedə bilməz. Diaspor təşkilatlarından bəzən biz normadan artıq bir şeylər gözləməməliyik. Nəzərə almaq lazımdır ki, təşkilatlarımızın aktiv fəaliyyətinin çox az yaşı var. Ümummillə liderin Azərbaycanda ikinci dəfə hakimiyyətə gəldikdən sonra diaspor təşkilatları konkret olaraq bu sahədə iş görməyə başlayıblar. Digər tərəfdən nəzərə almaq lazımdır ki, diaspor təşkilatlarının ictimai təşkilat kimi çox böyük köməyə ehtiyacları var. Onun üçün bəzi hadisələrdə diaspor təşkilatlarının üzərinə getmək diasporların fəaliyyətinə bir balaca kölgə salmaq kimi bir şey olar.

- Gürcüstandakı soydaşlarımızın təhsillə bağlı problemləri mütəmadi olaraq gündəmə gətirilir. Dövlət Komitəsi olaraq bu istiqamətdə hansı işləri görürsünüz?

- Artıq iki ildir ki, Gürcüstan azərbaycanlıları üçün orta məktəblərdə gürcü dili kursları açılıb. 2 mindən artıq yuxarı sinif şagirdləri Dövlət Komitəsi tərəfindən maliyyələşdirilən həmin kurslara gedirlər. Keçən illərlə 2010-cu ili müqayisə etsək görərik ki, əvvəlki illərdə Gürcüstan ali məktəblərinə 17-20 nəfər azərbaycanlı qəbul olurdusa, bu il orta məktəbi bitirən 540-dan artıq gənc universitetlərə daxil olub. Paralel olaraq Dövlət Komitəsinin Şimali Kipr Türk Respublikasının Yaxın Doğu Universiteti ilə protokoluna əsasən 20 tələbə tam pulsuz təhsil alırlar. Bağlanan müqavilədə göstərilən şərtlərdən biri də odur ki, həmin uşaqlar universiteti bitirdikdən sonra Gürcüstana qayıtmalıdırlar. Onlar ingilis və gürcü dilini bildikləri üçün həmin gənclərin Gürcüstanın dövlət orqanlarında müvafiq işlə təmin olunmasında da problem olmayacaq.

- Qarşıdan gələn 20 Yanvar faciəsi və Xocalı soyqırımının ildönümü ərəfəsində diaspor təşkilatları hansı tədbirlər həyata keçirəcəklər?

- Rusiya Azərbaycan Gənclər Təşkilatının sədri Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə aparılan “Xocalıya Ədalət” kampaniyasına biz hamımız yardım edirik. Çünki belə işlərdə parçalanmalar, müxtəlif istiqamətlərdə fəaliyyət göstərmək bəzən öz effektini vermir. Ona görə də biz Dövlət Komitəsi olaraq dünyada olan bütün diaspor təşkilatlarına xahiş, rica etmişik ki, “Xocalıya Ədalət” kampaniyasında yaxından iştirak etsinlər, Leyla xanım Əliyevanın başladığı bu fəaliyyətdə diaspor təşkilatları onların yanında olsunlar, yardım etsinlər. Nəticə etibarilə Xocalı məsələsi, Azərbaycanın həyatında baş vermiş bu böyük faciənin dünyada tanınmasını təmin etsinlər.

- Hər il 24 aprel ərəfəsində erməni lobbisi qondarma “soyqırım”ın tanınması istiqamətində fəallaşırlar. Qarşıdan gələn ildə Azərbaycan diaspor təşkilatları türk diasporu ilə birlikdə hansısa qabaqlayıcı addımlar atmağı düşünürmü?

- Hər zaman bir yerdə olmuşuq. Hətta bəzi ölkələrdə ki, türk diasporu yoxdur, həmin ölkələrdə də biz Azərbaycan diasporu olaraq qondarma “soyqırım” məsələsi gündəmə gələndə həm öz, həm də türk qardaşlarımızın əvəzinə sözünü deyir, səy göstərilir ki, bu məsələnin dünyada tanınmasına nail olunmasın. Bu bizim Türkiyəyə xoş gəlsin deyən hərəkətimiz deyil. Çünki Türkiyə bizim üçün qardaş ölkədir, biz “Bir millət, iki dövlət”. Ona görə də bir millətin iki diasporu olmaz deyən vahid bir diaspora şəklində hər yerdə fəaliyyət göstəririk. Hesab edirik ki, türk diasporu da Azərbaycana aid olan məsələlərdə çox fəal iştirak edir.

Olaylar.-2010.-31 dekabr-10 yanvar.-№.225.-S.9.

Nazim İbrahimov: "Azərbaycan diasporunun vəziyyəti, inkişafı və dünyada real gücə, söz sahibinə çevrilməsi dövlət başçısının daim diqqətindədir"

Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri **Nazim İbrahimovun "Milli Məclis"** jurnalına müsahibəsi

1. **Nazim müəllim, noyabr ayında Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsindən 9 il ötdü. Məhz 2001-ci ilin noyabrında keçirilən ilk qurultay diasporumuzun formalaşdırılması və gücləndirilməsi işini dövlət siyasətinin prioritetlərindən biri kimi qarşıya qoydu. Azərbaycançılıq ideologiyasına sadıqlıq dünya azərbaycanlılarının əsas şüarına və tarixi missiyasına çevrildi. İstərdik bir qədər bu proseslərin tarixinə nəzər salasınız.**

2. Ulu öndərimiz Heydər Əliyev 1993-cü ilin yayında xalqın tələbi ilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycanın həududlarından kənarında yaşayan soydaşlarımızın vahid ideologiya və milli-mənəvi dəyərlər ətrafında birləşməsinə, onların malik olduğu güclü potensialın milli problemlərin həllinə yönəldilməsinə xidmət edən bir sıra tədbirlər həyata keçirməyə başladı. Ümummilli liderimiz cəmiyyətin bütövləşməsi, azərbaycançılıq ideologiyasının milli həmrəyliyin aparıcı amilinə çevrilməsi istiqamətində mühüm işlər gördü, xalqın birliyinin siyasi və nəzəri əsaslarını irəli sürdü. "Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam", - deyən Ulu öndərimiz yeritdiyi siyasətlə dünya azərbaycanlılarının liderinə çevrildi. Ümummilli lider Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarının müstəqil dövlətimiz və vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının müəllifidir. Xaricdə yaşayan soydaşlarımızın tarixi vətənə bağlılığını təmin edən azərbaycançılıq ideologiyasının müəyyənləşdirilməsi də Ulu öndərin tarixi xidmətidir. Bu gün azərbaycançılıq həm Azərbaycanda, həm də bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılar üçün əsas ideyaya çevrilib. Ümummilli lider bütün dünyada yaşayan soydaşlarımıza bu ideya ətrafında birləşməyi tələqin edir və bildirirdi ki, azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafını təmin etməkdən ibarətdir. Heydər Əliyev xarici ölkələrdə Azərbaycan diasporunun formalaşdırılmasının vacibliyini, lobbicilik fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini və perspektivlərini bəyan edib. Ulu öndər öz uzaqgörənliyi və müdrikliyi ilə xarici siyasətin strateji hədəflərini müəyyənləşdirərək müasir dövrdə hər bir dövlətin qüdrətinin yalnız iqtisadi resurslarla deyil, həm də onun xaricdə formalaşdırdığı diaspor və lobbinin gücü ilə ölçüldüyünü nəzərə alıb. Bu sahəyə xüsusi diqqət yetirmədən xarici siyasətdə hansısa ciddi nailiyyətlər qazanmaq, eyni zamanda, milli məsələlərin beynəlxalq müstəviyə çıxarılmasına nail olmaq mümkün deyil.

31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününün tarixi də Ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. 1991-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında Ali Məclisin Sədri vəzifəsində çalışdığı vaxt Heydər Əliyev dünyanın bütün qütblərində yaşayan soydaşlarımızın milli maraqlar ətrafında bir araya gələrək düşdüyü çətin vəziyyətdən çıxmaqda Azərbaycana dəstək verməsini labüd və tarixi zərurət saydı. Elə bu məqsədlə də Ulu

öndər Naxçıvan Ali Məclisinin 1991-ci il 16 dekabr tarixli iclasında dünya azərbaycanlılarına üz tutdu. Onları birliyə, həmrəyliyə, Azərbaycanın köməyinə səslədi. Azərbaycanlıların yaşadığı bütün ölkələrdə əks-səda verən bu çağırış azərbaycançılıq adlı bir ideologiyaya, müstəqil Azərbaycan dövlətinin xilas yoluna çevrildi. Məhz Ümummilli liderin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Ali Məclisi hər il 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi qeyd edilməsi barədə qərar çıxardı. Beləliklə, bu tarix dünya azərbaycanlılarının birlik, həmrəylik günü kimi tarixə həkk olundu. Ulu öndərimizin təməlini qoyduğu siyasəti bu gün uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə nail olmaq üçün üzərinə düşən tarixi missiyanı uğurla yerinə yetirir, bu sahədə ardıcıl siyasət yürüdür.

3. Başa çatmaq üzrə olan 2010-cu ildə Azərbaycan diasporunun fəaliyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

4. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi 2010-cu ildə də xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, soydaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği məqsədilə bir sıra tədbirlər həyata keçirib. Demək olar ki, Azərbaycan diasporu artıq daha geniş və əhatəli fəaliyyət göstərir. Formalaşmış və tam təşkilatlanmış diasporumuz indi praktiki işlər görmək mərhələsindədir. Bu mərhələnin də özünəməxsus çətinlikləri və mürəkkəblikləri var. Demək olar ki, diaspor təşkilatlarımıza siyasi cəhətdən yetkin insanlar rəhbərlik edir, bu qurumlarda getdikcə siyasi və ideoloji cəhətdən daha hazırlıqlı insanlar cəmləşir. Onlar yaşadıkları ölkələrdəki siyasi proseslərə, eləcə də dünya siyasəti müstəvisində baş verənlərə Azərbaycanın maraqları baxımından reaksiya verə bilirlər. Azərbaycan diaspor təşkilatları artıq müasir iş üsulları ilə çalışırlar, inkişaf etmiş informasiya texnologiyalarını öz fəaliyyətlərinə tətbiq edirlər. Bu da Azərbaycanın haqq səsinin daha geniş və əhatəli duyulmasına şərait yaradır. Artıq Azərbaycanın qarşılaşdığı problemlər dünya ictimaiyyətinə daha tez çatdırılır. Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında diasporumuzun əvəzsiz rolu var.

Dünyadakı Azərbaycan diasporunu azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında birləşdirən Ulu öndər Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev də diaspor quruculuğuna ən mühüm məsələlərdən biri kimi yanaşır. Bu yöndə ardıcıl və sistemli tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin edən Prezident İlham Əliyev müxtəlif ölkələrə səfərləri çərçivəsində soydaşlarımızla keçirdiyi görüşlərdə milli diaspor təşkilatlarının vahid, mütəşəkkil qüvvə kimi təşkilatlanması zərurətini önə çəkir, bunun ideoloji-siyasi konturlarını müəyyənləşdirir. Dövlət başçısı müasir dövrdə bu sahəyə xüsusi diqqət ayırmadan xarici siyasətdə ciddi uğur qazanmağın qeyri-mümkünlüyünü çıxışlarında dəfələrlə vurğulayıb. Azərbaycan diasporunun vəziyyəti, inkişafı və dünyada real gücə, söz sahibinə çevrilməsi dövlət başçısının daim diqqətindədir. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Prezident İlham Əliyevin tövsiyələri əsasında diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi işinin təkmilləşdirilməsi, ölkə həqiqətlərinin, xalqımıza qarşı törədilmiş terror və soyqırım aktları ilə əlaqədar çoxsaylı faktların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının daha müasir metodlarının hazırlanması, digər xalqların diaspor təşkilatları ilə əlaqələrinin gücləndirilməsi sahəsində müntəzəm tədbirlər həyata keçirir. Təbii ki, müasir

dövrədə diaspor quruculuğu konkret zamanla məhdudlaşmayan, daimi fəallıq və zəhmət tələb edən uzunmüddətli prosesdir. Xaricdəki Azərbaycan diasporunun imkanlarından geniş istifadə olunması, ölkə həyatının müxtəlif sahələrində meydana çıxan problemlərin həllində onun fəal iştirakının gerçəkləşdirilməsi istiqamətində hələ çox işlər görməyə ehtiyac var. Prezident İlham Əliyevin bu sahədə ardıcıl, məqsədyönlü və prinsipial siyasət aparması nəticəsində qarşıdakı illərdə Azərbaycan diasporu daha da güclənəcək, ölkənin taleyüklü problemlərinin həllində daha yaxından iştirak edəcək.

5. Təbii ki, bu ilin ən yaddaqalan hadisələrindən biri Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresidir. Belə bir tədbirin keçirilməsi hansı zərurətdən irəli gəldi?

6. Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin keçirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təsdiq etdiyi "Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramında nəzərdə tutulub. Dünya Azərbaycanlı Gənclərinin I Konqresinin təşkili xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədinə xidmət edir. Gənclər Azərbaycan diasporunun ən fəal hissəsidir və biz onların fəaliyyətinə böyük ümidlər bəsləyirik. Gənclərlə iş bizim fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərindən birini təşkil edir. Xarici ölkələrdə təhsil alan və yaşayan azərbaycanlı gənclər də dövlətin yaxın dəstəyi və yardımını sayəsində təhsil aldıkları ölkələrdə müxtəlif dərnəklər və ictimai birliklər yaradır, vətənimizin problemləri haqda dünya ictimaiyyətində obyektiv təsəvvürlərin formalaşdırılması prosesində fəal iştirak edirlər. Biz gənclərin diaspor hərəkətindəki aktivliyindən daha da səmərəli istifadə etməliyik. Bakıda belə bir konqresin keçirilməsi də bu zərurətdən irəli gəlib. Ümid edirik ki, bu konqresdən sonra dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan və təhsil alan gənclərimiz daha da mütəşəkkil fəaliyyət göstərəcəklər.

7.

8. Bu gün Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması mərhələsi başa çatıb. Azərbaycanın icma və diaspor təşkilatları artıq konqreslər və federasiyalar halında birləşirlər. Bu proses necə gedir və Azərbaycan lobbisinin formalaşdırılması ilə bağlı hansı işlər görülür?

Diaspor quruculuğu sahəsində dövlət siyasətinin məqsədi xaricdə yaşayan soydaşlarımızın milli özünəməxsusluğunu qorumaq və inkişaf etdirməkdən, Azərbaycanla əlaqələrini genişləndirməkdən ibarətdir. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi fəaliyyət göstərdiyi müddətdə bu məqsədə nail olmaq üçün xeyli iş görüb. İndi dünyanın əksər ölkələrində 370-dən çox Azərbaycan icması fəaliyyət göstərir və diasporumuzun təşkilatlanması prosesi bu gün də davam edir. Azərbaycan icmalarının strukturunun təkmilləşdirilməsi, işinin keyfiyyətə yeni müstəviyə qaldırılması, müxtəlif ölkələrdə yeni Azərbaycan icmalarının təsis edilməsi, eyni ölkədəki icmaların fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi məqsədilə onların vahid mərkəzdə birləşdirilməsi zəruridir. Bu sahədə əhəmiyyətli irəliləyişlər müşahidə olunmaqdadır. Son illərdə Dövlət Komitəsi diaspor qurumlarının təşkilatlanması, ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərən Azərbaycan icmalarının bir qurumda toplaşması, birlikdə və daha səmərəli işləmələri üçün vahid mərkəzdən koordinasiya edilməsi məqsədilə addımlar atıb. Bu gün diaspor və lobbisi quruculuğunun genişlənməsi Azərbaycanın diaspor təşkilatlarının fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin siyasi

və dövlət xadimləri ilə əlaqələr qurmasına, qeyri-hökumət təşkilatları, dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq yaratmasına səbəb olub. Xarici dövlətlərdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatlarının həmin ölkələrin mühüm dövlət orqanları ilə görüşləri və qarşılıqlı əməkdaşlığı intensivləşib. Onlar ölkəmizin mənafeyinə zidd olan addımlara adekvat cavab verməklə mühüm işlər görürlər. Azərbaycan diasporu ölkəmizin milli maraqları ilə bilavasitə bağlı olan məsələlərə daim ciddi, operativ reaksiya verir.

Lobby quruculuğunun uğurlu təşkilinin ən vacib şərtlərindən biri müxtəlif ölkələrin parlament və hökumət üzvlərinin, eyni zamanda, dövlət orqanlarının nümayəndələri ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına nail olmaqdır. Ötən dövr ərzində Azərbaycan lobbisinin təşkilində yardım göstərə biləcək bir sıra ölkələrin nümayəndələri ilə keçirilmiş görüşlərdə soydaşlarımızın təşkilatlanması və onların hüquqlarının daha etibarlı qorunmasının təmin edilməsi məqsədilə geniş müzakirələr aparılıb.

Lobby quruculuğu işinin əsas istiqamətlərindən biri də milliyyətə azərbaycanlı olmasa da, Azərbaycanı özünə yaxın sayan, ölkəmiz haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında fəal iştirak edən digər millətlərin nümayəndələri ilə əlaqələrin inkişaf etdirilməsidir ki, soydaşlarımız bu istiqamətdə də yorulmadan fəaliyyət göstərirlər.

2010-cu ildə də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan tanınmış siyasət adamları, ictimai xadimlər, ziyalılarla əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, Azərbaycana dost münasibət bəsləyən insanlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsi, güclü Azərbaycan lobbisinin formalaşdırılması istiqamətində tədbirləri davam etdirib.

9. Azərbaycan və türk diasporunun birgə fəaliyyəti də Azərbaycan dövlətinin diaspor siyasətinin prioritetlərindəndir. Bu gün Azərbaycan və türk diasporlarının əməkdaşlığı hansı səviyyədədir?

10. Diasporlarımızın əməkdaşlığı yüksək səviyyədədir. Həm Azərbaycan, həm Türkiyə üçün taleyüklü məsələlərin həllində diasporlarımız hər zaman bir-birinin yanındadır. Qeyd etmək istəyirəm ki, diaspor siyasətindəki ən mühüm nailiyyətlərdən biri də Azərbaycan və türk diasporları arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılmış addımlardır. Çünki Azərbaycan türk dünyası arasında birliyin təmin olunmasına, əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə böyük önəm verir. 2007-ci ilin mart ayında Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə Bakı şəhərində keçirilmiş Azərbaycan və Türk Diaspor Təşkilatları Rəhbərlərinin I Forumunda bu əməkdaşlığın konkret prinsip və istiqamətlərini müəyyənləşdirən "Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyət strategiyası" qəbul edilib. Bir millət, iki dövlət fikrinə, kəlamına əsaslanaraq Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin söylədiyi kimi: "Bir millətin bir neçə diasporu ola bilməz, bizim vahid diasporumuz olmalıdır", - prinsipi ilə fəaliyyətimizi davam etdiririk. Türkiyə ilə Azərbaycanın milli mənafeləri, dövlət maraqları, tarixin sınaqlarından çıxmış dostluq telləri iki xalqın diasporlarının sıx əməkdaşlığını, taleyüklü məsələlərin həllində birgə fəaliyyətini zərurətə çevirib. Təqdirəlayiq haldır ki, bu gün Azərbaycan və türk diasporları bir çox məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış edirlər. Ümumiyyətlə, Azərbaycan diasporunun digər xalqların diaspor təşkilatları ilə əməkdaşlığının ən əsas hədəfi dünyadakı şişirdilmiş erməni təbliğatının, erməni

yalanlarının qarşısını almaq, bu sahədə konkret addımlar atmaqdır. Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyətində bu məqam əsas istiqamətlərdən biri kimi müəyyən edilib. Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, türk dövlətlərinin, xalqlarının, diaspor təşkilatlarının vahid məqsədlər uğrunda mübarizəsi, ideoloji məsələlərdə eyni mövqedən çıxış etməsi, erməni təbliğatına qarşı birgə mübarizəyə qoşulması Prezident İlham Əliyevin siyasətinin əsas istiqamətlərindəndir. Bu, bütövlükdə türkdilli xalqların dünya siyasətindəki yerini, təsir imkanlarını, nüfuzunu təmin etməyə yönəlmiş tarixi missiyadır.

11. Nazim müəllim, xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın cəmiyyətə inteqrasiyası, ictimai-siyasi fəallığı, seçkili orqanlarda təmsil olunması ilə bağlı vəziyyət necədir?

Təbii ki, bu, çox əhəmiyyətli məqamdır. Soydaşlarımız yaşadıkları cəmiyyətdə nə qədər yüksələ bilsələr, nə qədər ictimai-siyasi baxımdan fəal olsalar dövlətimizin səsi bir o qədər lazımi dairələrə çatır, beynəlxalq aləmdə xalqımızın problemlərinə, tarixi gerçəkliklərimizə bir o qədər zəruri diqqət yönəldə bilərik. Xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın cəmiyyətə inteqrasiyası, ictimai-siyasi fəallığı, seçkili orqanlarda təmsil olunması ilə bağlı vəziyyət ilbəl daha da ürəkaçan səviyyəyə yüksəlir. Estoniya, Gürcüstan parlamentlərində, Ukraynada, Rusiyada yerli seçkili orqanlarda azərbaycanlılar təmsil olunurlar. Bu yaxınlarda bir soydaşımız Ukraynada mer postunu qazandı. Bundan başqa, Litvada Milli Azlıqlar Şurasına azərbaycanlı rəhbərlik edir. Daha bir həmyerlimiz Moldovada Millətlərarası Əlaqələr Bürosunda Koordinasiya Şurasının həmsədridir. Bir azərbaycanlı xanım elə bu günlərdə keçirilən Münhen parlamentinin Xaricilər Məclisinə seçkilərə qatılıb. Bu siyahını uzatmaq da olar. Demək istəyirəm ki, soydaşlarımızın yaşadıkları ölkələrdə ictimai-siyasi aktivliyin artması diaspor işinin keyfiyyətinin yüksəldilməsinin əsas şərtlərindəndir. Bu məsələdə də Azərbaycan və türk diasporlarının əməkdaşlığının uğurlu nümunələri var. Almaniya Bundestaqına keçirilən seçkilərdə, eləcə də bu yaxınlarda ABŞ-dakı seçkilərdə soydaşlarımız böyük fəallıq nümayiş etdirərək türk namizədlərə dəstək verdilər. Ortada konkret nəticələr olsa da, biz hələ bu istiqamətdə çox işlər görməliyik. İstərdik ki, soydaşlarımız Qərb ölkələrinin parlamentlərində və yerli seçkili orqanlarda təmsil olunsunlar və bunun üçün Dövlət Komitəsi bundan sonra da səlahiyyətləri çərçivəsində hər bir dəstəyi göstərməyə hazırdır.

12. Xaricdə məskunlaşmış soydaşlarımızın bir neçə nəsil sonra assimilyasiyasının qarşısını almaq üçün onların kompakt yaşadığı yerlərdə məktəblərin açılmasına nail olması, dərslər vəsaitləri, mədəni təbliğat vasitələri və s. göndərilməsi labüddür. Xaricdə Azərbaycan dilində televiziya və radio verilişlərinin, "Həftə sonu" məktəblərin təşkili hansı vəziyyətdədir?

13. Azyaşlı soydaşlarımızın, yeniyetmələrin, gənclərin milli-mənəvi ruhda tərbiyə olunması, ana dilinə mükəmməl şəkildə yiyələnməsi məqsədilə Dövlət Komitəsi xarici ölkələrdə yeni "Həftə sonu" məktəblərinin yaradılması istiqamətində işlər görüb. 2005-ci ildən etibarən Rusiyanın ayrı-ayrı regionlarında, Qazaxıstanın Astana, Karaqanda, Almatı şəhərlərində, Özbəkistanın Daşkənd, Səmərqənd şəhərlərində və Qırğızıstanın Kant və Bişkek şəhərlərində, eləcə də Ukraynada, Latviyada, Estoniyada, Çexiyada, Böyük Britaniyada, Niderlandda, İsveçdə, Finlandiyada, Kanadada, ABŞ-da "Həftə sonu" məktəbləri açılıb. Dövlət

Komitəsi onların hamısına ibtidai sinif dərslikləri və tədris vəsaitləri çatdırıb, digər zəruri əyani vasitələrlə təmin edib və bu proses mütəmadi olaraq davam etdirilir. Sevindirici haldır ki, bəzi şəhərlərdə "Həftə sonu" məktəblərə azərbaycanlılarla yanaşı digər xalqların nümayəndələri və yerli sakinlərin övladları da maraq göstərilir. Bundan başqa, bir neçə ildir Moskvada 157 saylı etnoməktəb fəaliyyət göstərir. Daha bir Azərbaycan dili təmayüllü məktəbin açılması ideyası da var ki, onun reallaşdırılması üzərində işlər gedir. Bu məktəbdə Azərbaycan dili ilə yanaşı digər mühüm dillər də tədris olunacaq. Ümumiyyətlə, müxtəlif ölkələrdə 200-dən çox Azərbaycan dilinin, tarixinin və mədəniyyətinin öyrədildiyi müxtəlif tədris müəssisələri var. Bunlarla yanaşı vurğulamaq istəyirəm ki, Ukraynadakı, Fransadakı, Almaniyadakı, Koreyadakı bir neçə ali təhsil müəssisəsində Azərbaycan dili və tarixinin tədrisi ilə bağlı bölmələr fəaliyyət göstərir. Əsas məqsəd həmin universitetlərin tələbələrinə dilimizi, tariximizi və mədəniyyətimizi öyrətməkdir və bu işlə məhz Azərbaycan diasporunun fəal simaları, tanınmış ziyalılar məşğul olurlar.

Xarici ölkələrdə Azərbaycan dilində elektron medianın inkişafına gəlincə, son illərdə bu sahədə də irəliləyişlər var. Artıq Nyu-Yorkda, Strasburqda, Tallində və digər bir neçə şəhərdə müxtəlif radioların tərkibində Azərbaycan dilində mütəmadi verilişlər yayımlanır. Təbii ki, bunun sayının artmasını və gələcəkdə televiziya da efir vaxtının olmasını da arzu edirik və bu istiqamətdə işləri davam etdiririk.

Azərbaycan dilinin, tarixinin, mədəniyyətinin dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız arasında təbliğini gücləndirmək, onların milli-mənəvi dəyərlərimizə bağlılığını qorumaq və möhkəmləndirmək məqsədilə yeni, mühüm bir layihə üzərində işi başa çatdırmışıq. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi "Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Xartiyası"na uyğun olaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu ilə birlikdə "Virtual Həftə sonu" məktəbi yaradıb. Layihənin məqsədi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı uşaqlara və gənclərə müasir informasiya texnologiyaları vasitəsilə Azərbaycan dilini, tarixini, mədəniyyətini, coğrafiyasını tədris etməkdən ibarətdir. Ən yaxın vaxtlarda layihənin tətbiqinə başlanacaq.

14. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki səfirlikləri, konsulluqları ilə əməkdaşlığı necə qurulub?

15. Komitə Azərbaycan Prezidentinin tapşırıq və tövsiyələrinə, müvafiq qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki səfirlik və konsulluqları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların problemlərini daim diqqət mərkəzində saxlayır, səlahiyyətləri çərçivəsində onların həllinə çalışır, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına, xalqımızın zəngin mədəni irsinin və tarixinin təbliğ edilməsinə səy göstərir. Azərbaycanın diplomatik korpusları azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin koordinasiya olunması işində Dövlət Komitəsinə yaxından dəstək verir, bu sahədəki bütün tədbirlər birgə məsləhətləşmələr əsasında həyata keçirilir.

16. Bildiyimiz kimi, Dövlət Komitəsinin məşğul olduğu əsas istiqamətlərdən biri də Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın hüquqlarının qorunması, onların Gürcüstan cəmiyyətinə inteqrasiyası və bu yolda ortaya çıxan problemlərin həllidir. Bu sahədə hansı layihələr həyata keçirilib?

Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biri də Gürcüstan azərbaycanlılarının cəmiyyətə inteqrasiyası sahəsində mövcud problemlərin aradan qaldırılmasıdır. Bildiyiniz kimi, 2008-ci ildə Gürcüstanda fəaliyyət göstərən 124 Azərbaycan məktəbinin 50-də "Gürcü dili" kursları açılıb. 2009-cu ildə isə bu iş davam etdirilərək əlavə 34 Azərbaycan məktəbində də "Gürcü dili" kursu açılıb. Artıq bu ildən etibarən həmin kursları bitirən şagirdlər ali məktəblərə qəbulda yüksək nəticələr göstərirlər. Bu il Gürcüstanın ali məktəblərinə qəbul olan azərbaycanlı tələbələrin ümumi sayı 466 nəfərdir ki, onların 352 nəfəri "Gürcü dili" kurslarının dinləyiciləridir. Müqayisə üçün bildirim ki, iki il əvvəl Gürcüstanın ali məktəblərinə 245 azərbaycanlı qəbul olunmuşdu. 4 il əvvəl isə onların sayı cəmi 20 nəfər idi. Belə bir göstəricinin əldə olunmasında bizim açdığımız "Gürcü dili" kurslarının böyük rolu var.

Gürcüstanda 12 illik təhsil sisteminə keçidlə əlaqədar 2009-cu ildə Azərbaycandilli məktəblərdə buraxılış nəzərdə tutulmadığından Azərbaycan məktəblərində təşkil edilmiş dil kurslarında təhsil alan gənclərin gürcü dilini daha yaxşı mənimsəyə bilməsi üçün ikiillik şans yaranması da builki qəbul imtahanlarında soydaşlarımızın uğurunu şərtləndirən amillərdəndir.

Bundan başqa, Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə gürcü dilinin tədrisi üçün hər biri 2000 nüsxə olmaqla "Gürcü dilini öyrənənlər üçün dərslik", "Gürcücə-Azərbaycanca danışıq lüğəti", "Gürcü dilinin qrammatikası" kitabları, həmçinin gürcü dilinin qrammatikasına dair hər birində 44 ədəd olmaqla 300 dəst cədvəl hazırlanaraq Azərbaycandilli məktəblərə və gürcü dili kurslarına təqdim edilib. Komitənin dəstəyi ilə 20 min sözdən ibarət iki cildlik "Azərbaycanca-Gürcücə lüğət" nəşr edilib. 2010-cu ildə Gürcüstan Azərbaycanlıları Konqresinin təşəbbüsü ilə "Azərbaycanca-Gürcücə qısa dəftərxana və mühasibat terminləri lüğəti", "Azərbaycanca-Gürcücə, Gürcücə-Azərbaycanca danışıq lüğəti", "Azərbaycanca-Gürcücə hüquq terminləri lüğəti" çap olunub.

Dövlət Komitəsinin Şimali Kiprin Yaxın Doğu Universitetinin rəhbərliyi ilə əldə etdiyi anlaşmaya əsasən bu tədris ilindən etibarən hər il 20 azərbaycanlı gəncin həmin universitetdə ödənişsiz əsaslarla təhsil almasına şərait yaradılıb. Dövlət Komitəsi Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlı gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyasına dəstək vermək, habelə yüksək ixtisaslı gənc kadrların hazırlanmasına yardım göstərmək məqsədilə nəzərdə tutulmuş 20 yerə namizədlərin Gürcüstanda yaşayan və qəbul imtahanlarında yüksək bal toplayan, lakin müsabiqədən keçməyən gənc soydaşlarımız arasından seçilməsini məqsəduyğun hesab edib. Bu ilin avqust ayında yerli dövlət və ictimaiyyət nümayəndələrinin, abituriyentlərin valideynlərinin iştirakı ilə keçirilmiş açıq müsahibənin nəticəsi olaraq 18 nəfər soydaşımız müxtəlif ixtisaslar üzrə universitetə təhsil almağa göndərilib. Dövlət Komitəsi Yaxın Doğu Universitetinə qəbul olunmuş tələbələrin əksəriyyətinin aztəminatlı ailələrdən olduğunu nəzərə alaraq, onların hər birinə 300 ABŞ dolları məbləğində təqaüd verilməsini öhdəsinə götürüb.

Dövlət Komitəsi Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın problemlərinin həlli istiqamətində Gürcüstanın müvafiq dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq edir.

